6 MAR. 2014

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 ianuarie
2006
Nr. 1—4

Înnoirea anului, înnoirea vieţii noastre sufleteşti

Ne-a ajutat Bunul Dumnezeu să intrăm într-un Nou An. Momentul acesta reprezintă o sărbătoare minunată care are trei semnificaţii: două semnificaţii teologice şi una civilă sau socială.

Astăzi prăznuim Tăierea împrejur a Pruncului Iisus, eveniment ce a avut loc la opt zile după Naşterea Sa.

Ca toate sărbătorile închinate Mântuitorului şi aceasta este socotită Praznic împărătesc. Toate sărbătorile mari numite Praznice împărăteşti au un caracter hristologic, pentru că ele nu fac altceva decât să ne aducă în prezent evenimente din viaţa Mântuitorului Hristos, pe care comemorându-le să le trăim şi noi şi să ne împărtăşim de harul revărsat de Hristos, prin Sfânta Liturghie, asupra noastră.

A doua semnificaţie a zilei de azi este cea legată de prăznuirea unui mare sfânt din această lună: Sfântul Vasile cel Mare. Cartea în care se află vieţile sfinţilor, deci şi a Sfântului Vasile şi cântările de laudă a sfinţilor se numeşte Minei. În total sunt douăsprezece Minee, deci câte un Minei pentru fiecare lună. Aşa stând lucrurile spunem despre sărbători că pe lângă caracterul lor hristologic, mai au şi un caracter mineal.

Să adăugăm aici şi a treia semnificaţie a acestei zile, care nu este religioasă, ci mai degrabă civilă sau socială: marcarea începutului Noului An. E bine să ştim că anul bisericesc începe la 1 septembrie, iar cel civil la 1 ianuarie. Biserica marchează şi acest eveniment civil al intrării într-o nouă etapă, într-o nouă perioadă de viaţă şi activitate, de orânduire şi bună chivernisire a problemelor noastre familiale şi comunitare.

Să-mi permiteţi acum să vă spun câteva cuvinte despre semnificaţia fiecărui eveniment la care am făcut referire.

Întâi de toate ne vom opri la Praznicul împărătesc al Tăierii împrejur. Pruncul Iisus a fost dus la templu, după cum am spus, la opt zile după Naştere ca să fie tăiat împrejur. Era şi este încă un ritual iudaic acesta. Îl practică numai evreii şi constituie semnul legământului încheiat de Dumnezeu cu patriarhul Avram şi prin el cu poporul ales. Mântuitorul s-a supus acestui ritual pentru a exprima legătura şi identificarea Sa cu acest popor. La creştini, acest ritual este înlocuit cu sacramentul pe care noi îl numim Sfânta Taină a Botezului. Acest sacrament îl renaşte pe cel ce îl primeşte la o nouă viaţă: viaţa în Hristos.

Îndată după ritualul Botezului urmează împărtăşirea unei alte Taine: cea a Mirungerii. Se numeşte aşa pentru că se ung cu Sfântul Mir principalele părţi ale trupului celui botezat: fruntea, ochii, nasul, gura, pieptul, spatele, mâinile şi picioarele. Când se aplică această Taină se rostesc cuvintele: *„Pecetea darului Duhului Sfânt"*. Ungerea aceasta se face pentru întărirea noului născut în viaţa în Hristos.

Sfântul şi Marele Mir care se foloseşte la acest ritual împreunat cu Botezul este un amestec de 38 de mirodenii, care amestec se pregăteşte în săptămâna patimilor şi se fierbe în untdelemn şi vin în Joia Mare, sfinţindu-se printr-o slujbă specială de către Sinodul Bisericii. Cu pecetea darului Duhului Sfânt ne este pecetluită în semn de trezvie şi înţelegere mintea, apoi văzul ca noi să observăm lucrările lui Dumnezeu, mirosul pentru ca să simţim buna mireasmă a darurilor duhovniceşti, vorbirea pentru ca să putem a-L lăuda pe Dumnezeu, auzul pentru ca să ascultăm cuvintele Lui şi să le împlinim deoarece spune Sf. Pavel că: credinţa este din auzire iar auzirea din cuvântul lui Dumnezeu. Apoi este pecetluită cu pecetea neştearsă inima noastră, care este simbolul iubirii şi astfel să-l iubim

(Continuare în pag. a 7-a)

† LAURENŢIU
Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului

Scurt istoric al Mitropoliei ortodoxe româneşti a Ardealului

Propunerea neaşteptată făcută de câţiva ierarhi ardeleni Sfântului Sinod în dimineaţa zilei de 4 noiembrie 2005, doar la câteva ore după alegerea canonică în scaunul de mitropolit al Ardealului, de a diviza Mitropolia Ardealului în două unităţi canonice-administrative, a stârnit o serie de reacţii dure în presa centrală şi locală, dar şi o avalanşă de proteste din partea clerului din Mitropolia Ardealului, a unor oameni de cultură, a unor comunităţi din „diaspora" românească americană şi vest-europeană, precum şi a multor credincioşi. Aceste luări de poziţie sunt pe deplin justificate, cel puţin din două considerente:

În primul rând, datorită faptului că *niciodată în istoria vieţii noastre bisericeşti nu s-a întâmplat ca ierarhii nemulţumiţi cu rezultatul alegerii să ceară înfiinţarea unei noi unităţi administrative-bisericeşti pentru ei.* Este un lucru clar pentru oricine, că această propunere s-a făcut numai din cauză că nu a fost ales în scaunul lui Şaguna arhiepiscopul Andrei Andreicuţ din Alba-Iulia, lucru pe care l-au recunoscut public, atât I.P.S. Arhiepiscop Andrei, cât şi I.P.S. Bartolomeu, cel care a făcut propunerea de scindare a Mitropoliei Ardealului. Astfel de scindări s-au produs numai în cadrul altor Biserici ortodoxe naţionale, cum a fost recent în cazul Bisericilor ortodoxe din Ucraina şi Bulgaria şi au fost considerate întotdeauna drept *schisme*, adică dezbinări sau ruperi de Biserica oficială.

În al doilea rând, se constată că nu a fost vorba de o pregătire prealabilă pentru o astfel de propunere, nu s-a gândit nimeni până atunci, lucru pe care l-au recunoscut tot cei doi arhiepiscopi că propunerea a fost gândită de cei şapte ierarhi în noaptea lor de coşmar din 3—4 noiembrie 2005 (numită de unii răuvoitori „noaptea Sfântului Bartolomeu"). În concret, ceea ce a realizat marele mitropolit Andrei Şaguna în decurs de 15 ani — adică restaurarea Mitropoliei Ardealului — s-a destrămat într-o singură noapte! Oare de ce a trebuit să ajungem aici?

În acelaşi timp, considerăm că preşedintele Sf. Sinod nici nu trebuia să pună în discuţia sinodalilor această problemă, din moment ce n-a fost anunţată, şi mai ales studiată, din timp. O asemenea propunere trebuia făcută — dacă se dorea scindarea mitropoliei — fie îndată după moartea mitropolitului Antonie, fie după alegerea şi înscăunarea canonică a noului mitropolit, dar nicidecum la câteva ore după alegerea sa, *sub presiunea şi ameninţarea* Sfântului Sinod de către ÎPS Bartolomeu!

Considerăm că ierarhii noştri s-au lăsat prea uşor intimidaţi şi ameninţaţi şi n-au avut curajul să se împotrivească presiunilor ÎPS Bartolomeu, fapt deosebit de regretabil. Înseamnă că avem o *criză de autoritate în Sf. Sinod,* care se lasă condus după „legea bunului plac", după ambiţii vanitoase.

Constatăm că propunerea de scindare a Mitropoliei Ardealului în două unităţi administrative distincte s-a făcut tot în mod arbitrar, după prietenii, adică o Mitropolie cu *patru eparhii* sufragane, care cuprinde pe ierarhii care nu l-au dorit pe ÎPS Mitropolit Laurenţiu, şi alta numai cu *două eparhii* (cele mai sărace), cu ÎPS Laurenţiu şi PS Ioan de la Harghita-Covasna. Şi totuşi, Sf. Sinod, în lipsă de autoritate, a fost de acord cu această împărţeală a pradei, adică a moştenirii marilor mitropoliţi ai Transilvaniei de altădată! Şi atunci să ne mai mirăm că suntem blamaţi în presă, că ne părăsesc credincioşii şi trec la cultele neoprotestante sau la greco-catolici?! Oare ÎPS arhiepiscop Bartolomeu, dar mai ales ÎPS Andrei, care au produs această „sminteală" în sufletul credincioşilor au conştiinţa împăcată, aşteaptă cu bucurie şi în pace Praznicul Naşterii Domnului, aşa cum îşi îndrumă credincioşii să-l aştepte?

Când s-au mai produs dezbinări în Biserica noastră? Secole în şir românii de pe ambele versante ale Carpaţilor au trăit în trei ţări româneşti distincte, datorită conjuncturii istorice nefavorabile pentru ei. În acelaşi timp, ei au avut şi trei Mitropolii: a Ţării Româneşti, a Moldovei şi a Ardealului, care au contribuit în permanenţă la consolidarea conştiinţei de unitate naţională românească. Biserica, prin slujitorii ei, fie ierarhi, călugări, preoţi de mir, dar şi prin credincioşii ei, prin cărţile pe care le-a tipărit şi le-a difuzat, a dovedit că românii de pretutindeni sunt fiii aceluiaşi popor, că au

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. dr.
MIRCEA PĂCURARIU

„ÎN IORDAN BOTEZÂNDU-TE TU, DOAMNE"

După slăvita sărbătoare a Naşterii Domnului şi cea a Tăierii Împrejur, cu aleasă bucurie credincioşii creştini prăznuiesc în fiecare an la 6 ianuarie Botezul Domnului sau Boboteaza.

Datând încă din epoca apostolică, când era prăznuită împreună cu Naşterea, această sărbătoare se mai numeşte şi *Teofania* sau *Epifania,* adică dumnezeiasca arătare a Domnului şi a întregii Sfintei Treimi, oamenilor.

Evenimentul de astăzi s-a petrecut în Ţara Sfântă, la Iordan, şi îi are ca protagonişti pe Sf. Ioan Botezătorul şi pe Mântuitorul Hristos. Acesta vine la Iordan şi-i cere lui Ioan să fie botezat *„ca să se împlinească toată dreptatea"* (Matei 3, 15).

În momentul ieşirii Domnului din apă, Ioan a văzut cerurile deschise şi Duhul Sfânt s-a coborât sub chip de porumbel asupra lui Iisus iar din cer s-a auzit glasul Părintelui care îl mărturiseşte pe Acesta ca fiind *„Fiul Său cel iubit"* (Matei, 3, 17).

Prin botezul Său în Iordan de la Ioan, Mântuitorul se supune Legii, dar de fapt El nu avea nevoie de curăţire, ci prin acest act El curăţă întreg neamul omenesc de păcatul neascultării protopărinţilor Adam şi Eva.

Prin botezul Său în Iordan, Mântuitorul aduce un dar de sfinţenie şi de binecuvântare atât firii omeneşti, cât şi firii înconjurătoare. În Hristos, Cel ce se îmbracă cu repejunile Iordanului, se curăţeşte întreg neamul omenesc care se fortifică şi se îndumnezeieşte spre lucrarea cea mare şi sfinţitoare a mântuirii.

Întreg Cosmosul este recreat prin actul botezului Domnului şi este ridicat la un înalt nivel de sfinţenie şi de înduhovnicire. Taina Botezului scoate în relief tocmai acest lucru", pentru că apele Iordanului se sfinţesc prin coborârea lui Hristos — Noul Adam — în repejunile lui, iar munţii saltă cu cutremur în faţa

(Continuare în pag. a 4-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-vicar
Sibiu

Fo 120

Analiză canonico-statutară cu privire la reorganizarea administrativ-teritorială a Mitropoliei Ardealului

În data de 4 noiembrie 2005, prin hotărârea nr. 4523, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a decis reorganizarea administrativ-teritorială a Mitropoliei Ardealului, prin înființarea unei noi Mitropolii cu sediul la Cluj. Din perspectiva *doctrinei canonice* a Bisericii Ortodoxe, a *sfintelor canoane* și a *Statutului* pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, se pot constata următoarele:

1. Organizarea a două Mitropolii în provincia unitară (din punct de vedere istoric, politic și bisericesc) a Ardealului vine în contradicție cu *principiul teritorial-provincial* al dreptului canonic ortodox, potrivit căruia o Mitropolie se creează numai într-o provincie civilă sau istorică, indiferent de mărimea ei.

Acest principiu a fost formulat de canonul 17, IV ec. care prevede că *„împărțirea parohiilor (a se înțelege: unităților, n.n.) bisericești să urmeze alcătuirilor civile și de stat"*. Motivele care au stat la baza formulării acestui principiu au fost: mai întâi, că Biserica a dorit ca înființarea Mitropoliilor să se facă după criteriul *obiectiv-istoric* al provinciilor, iar nu după interesele subiectiv-trecătoare ale episcopilor; apoi, pentru că Biserica a dorit să fie întotdeauna în acord cu realitățile istorico-politice, convinsă fiind că numai în armonie cu realitățile cotidiene poate desfășura o misiune eficientă.

Contrar principiului amintit, înființarea a două Mitropolii în Ardeal induce falsa idee a două pseudo-provincii în Ardeal, fapt ce seamănă mai degrabă cu scindarea Ardealului, iar nu cu reorganizarea lui bisericească. O dovadă este și faptul că încă se mai caută denumiri pentru aceste pseudo-provincii ardelene, una mai surprinzătoare decât cealaltă. Ce denumire *istorică* poate primi „provincia" formată din județele: Cluj, Alba, Mureș, Bistrița, Maramureș, Sălaj, Satu Mare și Bihor? Dar cealaltă „provincie" formată din județele: Sibiu, Brașov, Harghita și Covasna? Practic aici ne aflăm în fața a două grupări de județe, în nici un caz a două provincii.

Trebuie să mai adăugăm că, după dreptul canonic ortodox, Sf. Sinod poate face excepție, prin iconomie, de la principiul enunțat mai sus, dar *numai* cu condiția ca excepția să fie deplin motivată (adică, potrivit canonului 26 Vasile cel Mare, o regulă poate fi exceptată, doar „ca să nu se întâmple ceva mai rău"). Or, în cazul de față, motivația lipsește, mai ales că provincia unitară a Ardealului, o provincie cu istorie foarte sensibilă, nu poate fi arbitrar împărțită. *Orice argument misionar-pastoral, inventat sau neinventat încă, nu poate dărâma ideea de unitate bisericească mitropolitană în Ardealul românesc.*

Excepțiile care s-au făcut de la principiul teritorial-provincial, datorită vitregiilor istoriei (ca, de exemplu, cazul județului Hunedoara, rupt de Mitropolia Ardealului și alipit Mitropoliei Banatului, datorită imixtiunilor autorităților comuniste în „reorganizarea" de după 1948; sau cazul Mitropoliilor din diaspora ortodoxă, care nu s-au putut organiza, din motive obiective, după principiul provincial), întăresc regula provincialismului mitropolitan, deci nu pot constitui argumente sau rațiuni pentru noi excepții.

Principiul teritorial-provincial se reflectă foarte bine și în canonul 17 Cartagina, unde sinodul, în *unanimitate*, a aprobat înființarea unei noi Mitropolii în noua provincie Mauritania Sitifensis, separată de provincia Numidia. Episcopul canonist Nicodim Milaș, comentând acest canon, notează: „Potrivit împărțirii politice a teritoriilor (în Africa, n.n.) trebuia să se facă și împărțirea provinciilor bisericești". Cu alte cuvinte, întâi s-a înființat provincia civilă și apoi cea bisericească, adică Mitropolia.

Bisericile ortodoxe de limbă greacă au păstrat principiul teritorial-administrativ, dar, din păcate, nu și la nivel mitropolitan. Practic, la greci, întrucât toți arhiereii au vrut să devină mitropoliți, s-a ajuns astăzi la situația dispariției efective a *episcopului* eparhiot. Ca într-o armată în care, toți militarii vrând să devină colonei, a dispărut efectiv soldatul. Pe de altă parte, treapta de mitropolit s-a degradat, pentru că ea nu se mai justifică atâta timp cât nu mai are eparhii sufragane. Din acest motiv, Bisericile grecești nu pot fi luate ca model în acest sens.

Concluzia: Biserica Ortodoxă Română a păstrat fidel principiul teritorial-administrativ din Biserica veche și niciodată nu a întemeiat provincii mitropolitane acolo unde nu au existat provincii civile sau istorice.

2. Problema reorganizării Mitropoliei Ardealului a fost hotărâtă de Sf. Sinod, dar nu a fost dezbătută și cu atât mai puțin clarificată.

Potrivit Statutului BOR, art. 20, lit. e, schimbarea întinderii Mitropoliilor și a titulaturii lor face parte din atribuțiile *Adunării Naționale Bisericești* (ANB), care este *organul reprezentativ central al Bisericii Ortodoxe Române* (art. 19, Statut). De aceea problema reorganizării Mitropoliei Ardealului trebuie neapărat dezbătută în cadrul ANB-ului.

Oficiul Juridic al Arhiepiscopiei Sibiului

(Continuare în pag. a 3-a)

Scurt istoric al Mitropoliei ortodoxe românești a Ardealului

(Urmare din pag. 1)

aceeași origine daco-romană, că vorbesc aceeași limbă neolatină și că mărturisesc aceeași credință ortodoxă. Cu alte cuvinte, deși n-am avut o unitate națională-statală, am avut o unitate spirituală și culturală — opera Bisericii, care a pregătit treptat și unitatea statală din 1918.

Cele trei Mitropolii istorice au fost divizate în decursul istoriei doar de străini. Așa a fost cazul cu Moldova, în 1775, când partea ei de nord a fost anexată Imperiului habsburgic, iar fosta Episcopie de Rădăuți și-a transferat sediul la Cernăuți, devenind *„Episcopia Bucovinei"*, subordonată Mitropoliei ortodoxe sârbe din Carlovit (!). Peste o sută de ani, în urma demersurilor episcopului Eugenie Hacman din Cernăuți, Episcopia de acolo a fost ridicată la treapta de Mitropolie, dar cu două eparhii sufragane sârbești, la Zara și Cattaro, în Dalmația, pe țărmurile Adriaticii! Iată o primă dezmembrare a unei Mitropolii românești!

În 1813, după ce teritoriul dintre Prut și Nistru a fost anexat în mod abuziv la Imperiul țarist, în 1812, s-a creat acolo o *Arhiepiscopie (Mitropolie) nouă*, cu sediul la Chișinău, subordonată Sfântului Sinod al Bisericii ortodoxe ruse din Sankt Petersburg, cu ierarhi ruși, care au păstorit acolo până în 1918. Era a doua dezbinare, Mitropolia Moldovei, tot opera unui stat străin!

În sfârșit, s-a mai produs și o dezbinare în cadrul Mitropoliei Ungrovlahiei, în anii 1939 și 1947, dar de data aceasta ea a fost realizată de oamenii politici români! Este vorba de *Mitropolia Olteniei*, înființată de oamenii politici olteni de atunci, printr-un decret semnat de regele Carol al II-lea, pentru episcopul Nifon Criveanu de la Huși. Ea a fost desființată de noile autorități comuniste la 20 aprilie 1945. A fost reînființată apoi, ca Arhiepiscopie, în 1947, dar nu printr-o hotărâre a Sf. Sinod (patriarhul Nicodim fiind atunci bolnav și retras la Mănăstirea Neamț), ci printr-o hotărâre a *Adunării deputaților* din 24 mai 1947, publicată în Monitorul Oficial din 18 iunie 1947. Abia apoi, Sf. Sinod a hotărât ca această Arhiepiscopie să fie ridicată la rangul de Mitropolie, la 5 februarie 1949, hotărâre aprobată și de autoritățile comuniste de atunci.

Deci dezbinare în Biserica românească s-a produs prin autoritățile habsburgice, țariste și comuniste! Mai adăugăm și faptul că însăși *Arhiepiscopia de Alba-Iulia*, condusă azi de IPS Andrei Andreicuț, este tot opera autorităților comuniste, din 1974, când Arhiepiscopia Sibiului a fost ruptă în două și s-a creat o Episcopie pentru răposatul episcop Emilian Birdaș. Aceste lucruri le relatează, cu lux de amănunte, însuși fostul conducător al Departamentului Cultelor, Gheorghe Nenciu, într-un material publicat în *Îndrumătorul pastoral al Arhiepiscopiei* (vol. XXI, 2005, p. 29—38).

Câteva lămuriri în legătură și cu sediul Mitropoliei Ardealului.

În studiile publicate de Pr. Prof. Mircea Păcurariu *(Începuturile Mitropoliei Transilvaniei,* București, 1980, 152 p., precum și în cele trei volume din *Istoria Bisericii Române),* s-a demonstrat că mitropoliții Transilvaniei n-au avut un sediu stabil, timp de câteva secole, după cum nu aveau nici voievozii Transilvaniei și nici Dieta țării nu se întrunea în aceeași localitate. Din aceste motive, nici cârmuitorii Bisericii din Transilvania nu-și aveau sediul într-o anumită localitate, ci acolo unde permiteau autoritățile de stat de altădată, din voievodatul și apoi din principatul transilvan. S-a acreditat ipoteza că însuși Gelu Românul ar fi avut sediul la *Dăbâca*, în județul Cluj, unde ar fi stat și un conducător bisericesc. În 1376 era atestat, într-o inscripție murală, numele arhiepiscopului Ghelasie al Transilvaniei la Râmeț. Mult mai târziu, în 1456, era atestat un vlădică „român", Ioan de Caffa, cu sediul la *Hunedoara*, iar în 1479, într-un act oficial era consemnat numele lui Ioanichie „metropolitanus Nandor albensis", pe care tot Pr. Prof. Mircea Păcurariu îl consideră mitropolit al întregii Transilvanii și al Maramureșului, cu sediul în satul *Nandru*, lângă Hunedoara. După 25 octombrie 1488 și până în jurul anului 1550, deci aproximativ 60 de ani, sediul Mitropoliei Ardealului s-a stabilit în satul *Feleac*, lângă Cluj, datorită faptului că acum Clujul a devenit un important centru economic și administrativ pentru cârmuitorii de atunci. Tot Pr. Prof. Mircea Păcurariu este cel care a demonstrat că în satul Feleac nu era sediul unei Episcopii, cum credea istoricul clujean Ștefan Meteș, ci sediul Mitropoliei întregii Transilvanii. De aici, sediul s-a mutat în alte zone ale Transilvaniei, așa cum dictau interesele noilor „principi", cu sediul la Alba-Iulia: undeva în părțile *Hunedoarei*, prin 1553, apoi la *Geoagiu*, în jurul anului 1557, un timp chiar în *Lancrăm* și abia de prin 1572, în *Alba-Iulia*, acolo unde își aveau sediul și principii maghiari ai Transilvaniei, fie calvini, fie catolici. La Alba-Iulia au păstorit, printre alții, Ioan de la Prislop (1585—1605), deci în timpul primei uniri, realizată de Mihai Viteazul, Teoctist (1606—1622), Dosoftei (1623—1627), Ghenadie (1629—1640), Sf. Ilie Iorest (1640—1643), Simion Ștefan (1643—1656), Sf. Sava Brancovici (1656—1680) și urmașii acestuia, până în 1701, când Atanasie Anghel a realizat destrămarea Bisericii românești din Transilvania, devenind un simplu episcop unit cu Roma, subordonat arhiepiscopului romano-catolic din Esztergom.

În locul vechii Mitropolii a Transilvaniei s-a creat, deci, o Episcopie unită, care în 1723 și-a mutat sediul la Făgăraș, iar în 1738 la Blaj, unde a rămas până azi, fiind ridicată la treapta de Mitropolie în anii 1853/1855.

Deci aici, în Transilvania, dezbinarea s-a produs tot prin străini, adică prin Habsburgi și prin călugării iezuiți, care au lucrat pentru înstrăinarea românilor de credința lor ortodoxă.

Titulatura foștilor mitropoliți ai Transilvaniei este semnificativă. De pildă, în prefața *Noului Testament de la Alba-Iulia*, Simion Ștefan se intitula „arhiepiscop și mitropolit al Bălgradului și al Vadului și al Maramureșului și a toată țara Ardealului". Iar mitropolitul Varlaam, la 1689, era numit „arhiepiscop și mitropolit al sfintei Mitropolii a Bălgradului, al Vadului, al Silvașului (jud. Hunedoara, n.n.), al Făgărașului și al Maramureșului și al episcopilor din Țara Ungurească".

Românii ortodocși au rămas fără un conducător bisericesc până în anul 1761. Până atunci, dar mai ales după 1744, se înregistrează o perioadă de lupte neîncetate pentru apărarea Ortodoxiei, în cursul cărora au fost arestați și apoi întemnițați, marii „eroi ai credinței", trecuți în rândul sfinților: ieromonahii Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara, credinciosul Oprea Miclăuș, preoții Moise Măcinic și Ioan din Galeș. Abia în urma acestor mișcări țărănești, Curtea din Viena s-a simțit obligată să numească episcop și pentru preoții și credincioșii ortodocși din Ardeal, cu sediul la Sibiu, unde era și sediul autorităților civile și militare austriece.

Pentru început, au păstorit patru episcopi sârbi (1761—1796), urmați de episcopul român Vasile Moga (1811—1845), ei fiind subordonați, din 1783, Mitropoliei ortodoxe sârbe din Carlovit.

În anul 1846 a fost numit vicar general, iar în 1848 ales episcop, tânărul arhimandrit aromân Andrei Șaguna. În cursul celor 27 de ani de activitate la Sibiu (†1873), el a obținut realizări remarcabile, care îl fac să fie considerat drept cel mai reprezentativ ierarh din Ardeal din toate timpurile și poate de pe întreg spațiul eclezial românesc. După demersuri care au durat 15 ani, a restaurat vechea Mitropolie a Transilvaniei (1864), cu două eparhii sufragane (Arad și Caransebeș), i-a dat cea mai democratică organizare din cadrul întregii ortodoxii, prin *Statutul Organic* din 1868; s-a implicat în viața național-politică a românilor transilvăneni, fiind considerat „diplomatul revoluției din 1848", cu implicarea sa în evenimentele ulterioare; a reorganizat vechea școală teologică-pedagogică de la Sibiu, dându-i un profil universitar, a întemeiat Gimnaziul din Brașov, existent și azi și care îi poartă numele, precum și aproximativ 800 de școli primare confesionale în eparhia sa; a trimis tineri la studii peste hotare; a pus bazele „Tipografiei diecezane"", în care a apărut și ziarul „Telegraful Român". Dacă se mai adaugă și cele aproximativ 200 de lucrări scrise de el, Șaguna este considerat ca o personalitate emblematică pentru românii transilvăneni, un simbol al unității și al demnității noastre.

Munca i-a fost continuată de urmașii săi: Miron Romanul (1874—1898) și Ioan Mețianu (1898—1916), cel care a ridicat actuala catedrală din Sibiu. Din 1920 până în 1955 scaunul lui Șaguna a fost ocupat de mitropolitul Nicolae Bălan, care a creat o adevărată „școală teologică sibiană", a restaurat mănăstirea Sâmbăta de Sus, s-a opus Diktatului de la Viena din 1940, a intervenit pentru salvarea unor evrei în cursul celui de-al doilea Război mondial.

Deși au păstorit într-o perioadă grea a istoriei noastre, totuși, s-au străduit să păstreze intactă „moștenirea" lui Șaguna cei care le-au urmat, toți oameni de înaltă cultură: Iustin Moisescu (1956—1957), Nicolae Colan (1957—1967), Nicolae Mladin (1967—1981) și Antonie Plămădeală (1982—2005).

Din această scurtă prezentare istorică, socotim că se desprind și motivele pentru care stăruim ca Mitropolia Ardealului să rămână așa cum a fost ea în perioada de la Ilie Iorest și Sava Brancovici și de la Andrei Șaguna încoace, o Mitropolie unitară, a tuturor românilor ardeleni. Pentru noi, Sibiul este nu numai crezul lui Andrei Șaguna, ci și orașul Astrei (1861), al școlii teologice sibiene, care zeci de ani a pregătit preoți pentru întreg Ardealul, orașul *Telegrafului Român*, al Memorandului din 1892, al marilor militanți din cadrul Partidului Național Român, al Consiliului Dirigent, orașul care a primit cu brațe deschise universitatea din Cluj, refugiată aici în urma Diktatului de la Viena din 1940.

Azi sunt prea multe suferințe în această țară, prea mulți sinistrați și șomeri, copii ai străzii și prostituate, oameni bătrâni și fără adăpost, de care slujitorii Bisericii, în frunte cu ierarhii lor, ar trebui să se ocupe mai mult! Dar nu se ocupă, pentru că problemele lor „misionar-pastorale" sunt de altă natură: cum să-ți împartă puterea, cum să sfâșie trupul Mitropoliei lui Andrei Șaguna!

Argumentele invocate de cei șapte care doresc o nouă Mitropolie cu sediul la Cluj, sunt de-a dreptul puerile: Niciodată Clujul n-a fost sediul unei Mitropolii, așa cum pretinde cineva în paginile revistei „Renașterea" de la Cluj! Clujul nu este capitala Transilvaniei, ci a fost pentru câteva decenii (1791—1849 și 1861—1865), doar în timpul Habsburgilor. A fost capitală culturală română doar în perioada interbelică, dar azi au aceeași greutate și orașele Sibiu, Brașov sau Târgu Mureș. Dacă ne-am conduce după vechiul principiu canonic ca reședința ierarhilor să fie acolo unde este centrul vieții politice, ar însemna ca Episcopia Argeșului să-și mute sediul la Pitești, cea a Hușilor la Vaslui, iar Mitropolia unită să se mute de la Blaj la Alba-Iulia! Dar niciodată nu s-a pus problema mutării sediului Mitropoliei unite de la Blaj în altă parte, nici chiar în Cluj după 1918! Blajul rămâne un simbol pentru uniți, așa cum rămâne și Sibiul pentru ortodocși! În Ungaria catolică nu s-a gândit nimeni să mute sediul Arhiepiscopiei de Esztergom la Budapesta, deși orașul este situat chiar pe granița cu Slovacia!

Analiză canonico-statutară

(Urmare din pag. a 2-a)

Chiar dacă în Statutul BOR nu se prevede în mod explicit cine are competenţă asupra înfiinţării de noi Mitropolii, totuşi în art. 20, lit. e din Statut se prevede clar că *schimbarea întinderii Mitropoliilor* intră în competenţa ANB-ului. Înfiinţarea unei noi Mitropolii în Ardeal înseamnă, în mod logic, şi schimbarea întinderii Mitropoliei Ardealului, deci orice subterfugiu s-ar căuta, peste dezbaterea acestei probleme în cadrul ANB-ului nu se poate trece, fără a încălca Statutul BOR. Or, art. 206 prevede că Statutul *„este şi rămâne obligatoriu pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română"*, deci inclusiv pentru Sf. Sinod al BOR.

Adunarea Naţională Bisericească este, de fapt, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române *împreună* cu reprezentanţii tuturor membrilor Bisericii locale. El este expresia trupului Bisericii, clerici şi mireni, o concretizare a *principiului organic-constituţional* al Bisericii, potrivit căruia la conducerea Bisericii participă toate mădularele ei.

Din acest punct de vedere *toate problemele BOR intră în competenţa Sf. Sinod,* cu diferenţa că unele probleme au fost puse în competenţa *exclusivă* a Sf. Sinod, iar altele în competenţa Sf. Sinod *împreună* cu reprezentanţii trupului Bisericii locale, adică a ANB-ului. Aceasta este concepţia canonică fundamentală care a stat la baza legiuirilor BOR, concepţie care a dat *unicitate* şi forţă teologiei româneşti, singura care a recuperat rolul mirenilor în viaţa Bisericii.

Cei care pun în paralel Sf. Sinod cu ANB-ul nu înţeleg această concepţie canonică, pierd din vedere faptul că Sf. Sinod este partea constitutivă esenţială a ANB-ului şi că între cele două există întrepătrundere aşa cum există între cler şi popor. Această întrepătrundere este adevărata expresie a eclesiologiei şi doctrinei canonice ortodoxe, străine atât de clericalismul exclusivist catolic, dar şi de laicismul protestant. Pentru înrădăcinarea acestei idei în Biserica noastră s-au luptat atât de mult Mitropoliţii Andrei Şaguna, Nicolae Bălan şi canonistul Liviu Stan. Ea este tezaurul nostru canonic care a dat forţă, statornicie şi continuitate Bisericii noastre strămoşeşti.

În acest context apar absolut surprinzătoare afirmaţiile unora de a minimaliza, nega sau desfiinţa importanţa ANB-ului în viaţa Bisericii noastre. Aceasta nu înseamnă altceva decât un atentat la tradiţia canonică autentic ortodoxă, transmisă nouă spre păstrare, de marii noştri înaintaşi.

Prin urmare, întrebarea este: *reorganizarea administrativ-teritorială a BOR ţine de competenţa Sf. Sinod în mod EXCLUSIV, sau de competenţa Sf. Sinod ÎMPREUNĂ cu reprezentanţii membrilor Bisericii locale?*

Răspunsul este clar că, potrivit tradiţiei canonice româneşti, o problemă administrativă, nedogmatică, care nu priveşte esenţa doctrinei canonice, ci se supune ei, ţine de competenţa Sf. Sinod *împreună* cu reprezentanţii membrilor Bisericii locale. A pune o astfel de problemă numai în competenţa exclusivă a Sf. Sinod, înseamnă fie a da unei hotărâri administrative greutatea unei hotărâri dogmatice sau doctrinar-canonice, fie a ignora trupul Bisericii locale, a ignora principiul organic-constituţional al dreptului canonic, adică a ignora importanţa mirenilor în viaţa Bisericii.

Potrivit canonului 6 Sardica (343), la alegerea episcopului trebuie să participe clerul şi poporul, iar conform canonului 7 Teofil al Alexandriei, taina hirotoniei se săvârşeşte numai în prezenţa poporului. Cu atât mai mult, la delimitarea sau modificarea jurisdicţiilor bisericeşti trebuie să participe şi reprezentanţii poporului. Aceasta este şi logica juridico-canonică a articolului 20, lit. e, din Statutul BOR.

Or, prin înfiinţarea şi schimbarea întinderii Mitropoliilor fără participarea ANB-ului se încearcă eliminarea mirenilor de la conducerea Bisericii. Dar cu cât laicii vor fi înlăturaţi de la conducerea Bisericii, cu atât judecata lor va fi mai aspră şi mai neiertătoare.

3. În comunicatul oficial al Sf. Sinod al BOR cu privire la reorganizarea Mitropoliei Ardealului se precizează că, în sprijinul reînfiinţării unei noi Mitropolii în Ardeal, formată din eparhiile Vadului, Feleacului şi Clujului, Alba Iuliei, Oradiei, Bihorului şi Sălajului şi Maramureşului şi Sătmarului, s-au invocat *„motive de ordin administrativ-bisericesc COMUNE eparhiilor respective"*.

De aici se naşte întrebarea: care sunt aceste motive *„comune"*? Sau care sunt motivele pentru care Arhiepiscopia Sibiului şi Episcopia Harghitei şi Covasnei nu mai au motive *comune* cu celelalte eparhii din Ardeal? Răspunsul lasă loc la multe speculaţii. Cert este că prin această afirmaţie se constată că principiul provincial-mitropolitan *obiectiv* al dreptului canonic este înlocuit cu principiul asocierii episcopilor potrivit unor motive *comune*, care îşi pierd obiectivitatea. Acest fapt aduce foarte mult relativism în organizarea administrativ-teritorială a Bisericii.

O altă întrebare de ordin canonic este următoarea: oare episcopul are dreptul să decidă asupra eparhiei lui, de care Mitropolie poate să depindă jurisdicţional? Întrebarea se pune pentru că împărţirea Mitropoliei Ardealului este inegală, mai exact, Arhiepiscopia Alba Iuliei ar trebui să aparţină de Sibiu, de care s-a desprins în 1975, iar nu de Cluj.

Episcopul canonist Nicodim Milaş, în comentariul la canonul 17, IV ec., subliniază că Biserica a stabilit principiul teritorial-provincial şi pentru ca episcopul să nu poată decide în mod subiectiv-arbitrar cărei Mitropolii să aparţină, ci numai în funcţie de provincia în care se află: *„Dacă s-ar ivi vreo controversă între un episcop şi un mitropolit privitor la apartenenţa unei parohii (eparhii)... şi pentru ca în viitor să nu se mai nască astfel de controverse, (sinodul ecumenic) codifică practica de până atunci, care s-a pronunţat încă de către sinodul prim ecumenic, şi după care împărţirea bisericească a eparhiilor trebuie să se conformeze împărţirii politice"*. Altfel spus, provincia de care aparţine eparhia, determină şi Mitropolia de care trebuie să aparţină ea, iar nu alte criterii subiective.

Dată totuşi controversa dintre episcop şi mitropolit continuă, atunci, potrivit canoanelor 9 şi 17, IV ec., mitropolitul se poate adresa chiar patriarhului de Constantinopol pentru rezolvarea litigiului (vezi şi comentariile episcopului N. Milaş la aceste conoane). Rezolvarea trebuie să vină de la un for obiectiv, pentru că dacă episcopul ar avea dreptul să decidă subiectiv de care Mitropolie să aparţină eparhia lui, atunci tot sistemul mitropolitan ar degenera în sistemul grupărilor subiective.

Un alt aspect surprinzător din comunicatul oficial al Sf. Sinod este afirmaţia menţinerii Mitropoliei *statutare* a Ardealului. Dar în Statutul BOR, art. 5, sec. III, se prevede că Mitropolia Ardealului cuprinde şase eparhii. Or, după hotărârea Sf. Sinod, Mitropolia Ardealului rămâne doar cu două eparhii. Atunci cum se mai justifică menţinerea „statutară" a Mitropoliei Ardealului? Exprimarea este evident contradictorie.

Oricum, pentru reorganizarea Mitropoliei Ardealului trebuie modificat tot articolul 5 din Statut, care cuprinde întreaga organizare a BOR. Această modificare se face numai de către Adunarea Naţională Bisericească, conform art. 206 din Statut.

Iată cum şi din acest punct de vedere, ANB-ul nu poate fi ocolit. Dezbaterile în cadrul ANB-ului cu privire la reorganizarea Mitropoliei Ardealului sunt absolut necesare, şi pentru că întrebările formulate mai sus nu pot rămâne fără răspuns.

4. Ideea unei reorganizări administrative a întregii Biserici Ortodoxe Române este foarte bună şi necesară, după cum reiese şi din canonul 17 Cartagina. Dar acest proces trebuie să aibă loc în toată Biserica, în timp, argumentat, cu bună pregătire şi analiză, cu respectarea sf. canoane şi a legiuirilor BOR, fără nici un fel de convulsii. În acest sens dezbaterile de idei sunt benefice, dar ele trebuie să aibă loc *înaintea* oricărei hotărâri şi nu *după* acestea, şi să fie libere de orice presiuni.

Dezbaterile anterioare unor astfel de hotărâri sunt folositoare, arată că Biserica este vie şi că toţi luptă pentru progresul duhovnicesc. Dezbaterile de după luarea unor decizii creează confuzie, produc dezbinări şi partizanat, lasă falsa impresie de neascultare şi, mai ales, au loc sub presiuni şi ameninţări.

Din acest punct de vedere hotărârea de reorganizare a Mitropoliei Ardealului a fost extrem de pripită, pentru că nu a lăsat loc unor dezbateri anterioare, foarte necesare.

Unii teologi au afirmat ideea că reorganizarea administrativ-teritorială ar fi o chestiune de ordin canonic, cu obiective misionar-pastorale, iar nu o chestiune de ordin istoric. Afirmaţia este ilogică, pentru că reorganizarea administrativ-teritorială priveşte tocmai transpunerea doctrinei canonice în realităţile istorice. Ea urmăreşte, de fapt, desfiinţarea principiului teritorial formulat de canonul 17, IV ec., care prevede ca organizarea teritorial-bisericească să se facă după organizarea administrativ-civilă, deci după realităţile istorice.

Apoi, misiunea şi pastoraţia se face în istorie şi pentru istorie, în vederea ridicării istoriei la realităţile meta-istorice ale Împărăţiei Cerurilor. A ignora istoria şi a ignora mirenii în Biserică înseamnă, în cele din urmă, a ignora existenţa istorică a Bisericii însăşi, fapt care este trist, dar şi periculos.

Cum argumentăm atunci reînfiinţarea Mitropoliei Basarabiei? Mitropolia Basarabiei s-a reînfiinţat din motive „misionar-pastorale" sau din considerente istorice? Cum argumentăm unitatea dintre istoria Bisericii Ortodoxe Române cu istoria românilor? Cum explicăm faptul că, în ordinea scaunelor episcopale, Roma a ajuns pe primul loc? Tot din considerente „misionar-pastorale" Ierusalimul a ajuns pe locul cinci, *după* cetăţile istorice ale Romei şi Constantinopolului (vezi canonul 36, VI ec.)?

În activitatea misionar-pastorală, Biserica a ţinut cont şi a fost influenţată întotdeauna de realităţile istorice. Cu atât mai mult, activitatea misionar-pastorală a Bisericii Ortodoxe a fost în strânsă legătură cu istoria sensibilă a Ardealului nostru românesc. Cine crede că poate face misiune şi pastoraţie mai eficientă într-un Ardeal dezbinat bisericeşte, se înşeală amarnic.

5. Argumentele misionar-pastorale aduse în sprijinul înfiinţării unei noi Mitropolii în Ardeal, nu au nici un fundament canonic. Activitatea misionar-pastorală din fiecare eparhie nu intră în competenţa mitropolitului (vezi art. 111—114 din Statut). O dovadă este faptul că atunci când un mitropolit este necorespunzător, suferă numai eparhia lui, nicidecum Mitropolia întreagă.

Exacerbarea atribuţiilor mitropolitului, cu scopul argumentării necesităţii a doi Mitropoliţi în Ardeal, nu numai că este necanonică şi ireală, dar şi încalcă *principiul autonomiei locale,* autonomie pe care o are fiecare episcop eparhiot. Intervenţia mitropolitului într-o altă eparhie este permisă numai în baza dreptului de devoluţiune, adică numai atunci când nu se respectă rânduielile bisericeşti.

Pe de altă parte ne întrebăm, ce progres misionar-pastoral aduc aceste disensiuni bisericeşti? Ce spor misionar aduc în Ardeal două sinoade mitropolitane aflate în divergenţă? Cum se împacă aceste motive zis „pastorale", cu inechitatea împărţirii Ardealului: *două* eparhii la Sibiu şi *patru* eparhii la Cluj? Compararea acestor Mitropolii cu „plămânii" unui trup este şi mai gravă, pentru că numai un trup patologic are plămânii inegali.

În schimb, în argumentele amintite nu se spune nimic despre adevăratul progres misionar-pastoral, care poate fi adus de prezenţa unui episcop în fiecare reşedinţă de judeţ, iar nu de trei episcopi într-o reşedinţă de judeţ, iar într-alta nici unul. Pentru o pastoraţie mai bună în Ardeal nu este nevoie de doi mitropoliţi, ci de mai mulţi episcopi lucrători în duh de unitate şi de adevăr.

6. Hotărârea reorganizării Mitropoliei Ardealului nu a fost urmată de vreo decizie de transpunere a ei în practică, nu a fost ales un al doilea mitropolit în Ardeal, nici măcar un locţiitor. Până la noi decizii de concretizare a hotărârii sinodale, în Ardeal există o singură Mitropolie şi un singur mitropolit.

Din acest motiv, faptul că unii episcopi din Ardeal nu pomenesc la Sf. Liturghie pe unicul mitropolit al Ardealului, ales şi instalat în mod canonic, intră sub incidenţa canonului 14 al Sinodului proto-deftera de la Constantinopol (861), care condamnă un astfel de act cu caterisirea.

În felul acesta hotărârea de reorganizare a Mitropoliei Ardealului a degenerat uşor spre schismă, cu multe consecinţe nedorite. De fapt, acest ultim gest descoperă adevăratul motiv care a stat la baza acestei regretabile disensiuni din Ardeal.

7. Reacţiile negative ale multor credincioşi, intelectuali, politicieni sau jurnalişti, faţă de dezbinarea din Ardeal, fac parte din procesul firesc de receptare a oricăror hotărâri sinodale. Istoria bisericească ne stă dovadă că multe hotărâri sinodale au fost acceptate (de ex. hotărârile unor sinoade locale, endemice sau panortodoxe) sau respinse (de ex. hotărârile sinoadelor unioniste sau unele decizii de caterisire, ridicate ulterior) de membrii Bisericii întregi. Prin această receptare s-a văzut dacă hotărârile sinodale au stat, sau nu, sub semnul Sf. Duh. Nici un sinod şi nimeni nu poate pretinde că hotărăşte infailibil sub inspiraţia Sf. Duh. Numai acel *consensus ecclesiae dispersae* va putea da, în timp, prin receptare, răspunsul.

Aşa trebuie înţelese şi reacţiile de acum faţă de hotărârea Sf. Sinod, cu privire la reorganizarea Mitropoliei Ardealului. Nimeni nu contestă autoritatea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române sau autoritatea vreunui episcop. Nimeni nu dă dovadă de neascultare. Nimeni nu pune în discuţie Biserica, ci doar o hotărâre administrativă, neinfailibilă, supusă schimbării, reformulării sau anulării. Fiecare membru al Bisericii are dreptul să recepteze hotărârea Sf. Sinod aşa cum consideră, fără să se abată de la învăţătura canonico-dogmatică a Bisericii şi fără să încalce ascultarea de Biserica din care face parte.

Pe de altă parte, această receptare demonstrează că orice credincios ortodox vrea să se supună hotărârilor bisericeşti, dar vrea să şi creadă în ele.

În concluzie:

1. Înfiinţarea unei noi Mitropolii în Ardeal contravine principiului provincial-teritorial, potrivit căruia într-o provincie istorică unitară, mai ales ca cea a Ardealului, nu poate exista decât o singură Mitropolie. Mitropolia se constituie după criteriul obiectiv al provinciei, iar nu după „motive administrativ-bisericeşti comune", supuse subiectivismului.

2. Procedura canonică de înfiinţare a unei noi structuri bisericeşti în Biserica Ortodoxă Română ţine de competenţa Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, dar nu în mod *exclusiv,* ci numai *împreună* cu reprezentanţii tuturor membrilor Bisericii, cu care formează Adunarea Naţională Bisericească.

3. În comunicatul oficial al Sf. Sinod, pentru întemeierea unei noi Mitropolii în Ardeal sunt invocate „motive administrativ-bisericeşti *comune*". Acest fapt înlocuieşte principiul provincial-mitropolitan cu principiul asocierii *comune* a episcopilor. De asemenea, este contrar canonului 17, IV ec. ca episcopul să dispună subiectiv de apartenenţa jurisdicţională la o anumită Mitropolie. În acelaşi comunicat se afirmă menţinerea „statutară" a Mitropoliei Ardealului. Conform art. 5, sec. III din Statut, menţinerea „statutară" a Mitropoliei Ardealului, înseamnă păstrarea ei cu *şase,* iar nu cu două eparhii.

4. Reorganizarea administrativ-teritorială a întregii Biserici Ortodoxe Române este necesară, dar nu prin proceduri pripite, ci printr-o activitate temeinic pregătită. La baza acestei reorganizări trebuie să stea argumentele misionar-pastorale şi cele de ordin istoric-bisericesc.

5. Exacerbarea atribuţiilor Mitropolitului, cu scopul de a argumenta necesitatea a doi Mitropoliţi în Ardeal, contravine sf. canoane şi Statutului de organizare şi funcţionare a Bisericii Ortodoxe Române, încalcă principiul autonomiei locale şi ignoră importanţa episcopului în propria eparhie.

6. Hotărârea Sf. Sinod, cu privire la reorganizarea Mitropoliei Ardealului a degenerat încet spre schismă, prin gestul nepomenirii la Sf. Liturghie de către unii episcopi ardeleni, a unicului Mitropolit al Ardealului, ales şi instalat în mod canonic.

7. Reacţiile negative ale clericilor şi credincioşilor faţă de hotărârea Sf. Sinod nu pun la îndoială autoritatea Sf. Sinod sau a vreunui episcop, ci reprezintă receptarea firească şi istorică a oricărei hotărâri sinodale, din cadrul aşa-numitului *consensus ecclesiae dispersae.*

Criza culturii scrierii

„Cultura scrierii" (în speţă a cărţii) este pe cale de a pierde teren din cauza noilor mijloace de comunicaţie şi a distrugerii sale prin bomba informatică.

La acest moment, în Europa se întâmplă ceea ce s-a întâmplat deja în America: se voieşte a reduce şcoala la a nu fi decât un teren de exerciţiu, unde elevii se antrenează în utilizarea mijloacelor de comunicaţie multimedia, cu tot ceea ce implică aceasta şi mai întâi, abandonul sistematic al culturii scrierii sau, oricum, a izolării acesteia aproape totale.

Clifford Stoll — unul dintre creatorii Internetului, scria: „Dorim o naţiune de incapabili? Este suficient de a centra cursusul (derularea) studiilor pe tehnologia învăţării cu ajutorul casetelor video, ordinatoarelor şi sistemelor multimedia. Să urmărim obţinerea celor mai bune rezultate posibile prin teste de control standardizate, şi să eliminăm toate aceste materii elitiste precum muzica, arta şi istoria. Vom avea o naţiune de incapabili". El mai spune: „Este uşor a confunda inteligenţa cu o simplă familiaritate cu ordinatorul, dar a şti să mânuieşti ordinatorul nu semnifică neapărat o ascuţime a spiritului. Şi incompetenţa în informatică semnifică încă şi mai puţină stupiditate".

Concluzia care se impune la cele spuse mai sus:

Trebuie să salvăm cultura scrierii şi valorile care sunt legate de aceasta şi să nu coborâm învăţământul la rangul de obişnuinţă de a mânui mijloacele de comunicaţii cele mai sofisticate, dar vide de spirit, lucru care se încearcă a se face prin multiple moduri.

Eugen Ionesco a fost foarte clar în această privinţă şi s-ar impune să nu ignorăm punctul său de vedere, exprimat astfel: „...Trăim într-o lume despiritualizată dar cu toate acestea, cultura este încă ultimul lucru care ne permite a depăşi cotidianul şi de a reuni oamenii. În timp ce politica separă oamenii, cultura îi uneşte".

Tot el adaugă: „Există apoi surâsurile sfinţilor, ale îngerilor şi arhanghelilor de pe feţele sculpturilor şi picturilor care împodobesc catedralele. Dar noi nu mai ştim să le privim. Oamenii se învârt în colivia lor care este planeta pentru că au uitat că se poate privi cerul". ...Iată ceea ce am voi să facem prin toate cele spuse înainte: să-i antrenăm pe copiii şi pe tinerii din şcoli să înţeleagă că privirile lor nu trebuie ţintite doar pe ecranele calculatoarelor şi că sunt chemaţi să înveţe a privi şi cerul.

(Am extras constatările de mai sus din **„Bulletin européen"** Tribune libre fondée... par J. Constantin Drăgan, nr. 665/oct. 2005, p. 6—7).

70 120

Proces-verbal

încheiat azi, 17 decembrie 2005, cu ocazia şedinţei extraordinare a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului

Lucrările au început la ora 10,00 şi s-au desfăşurat sub preşedinţia *Înalt Prea Sfinţitului Dr. Laurenţiu Streza*, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului.

La lucrări au participat Prea Sfinţitul dr. Visarion Răşinăreanu, episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, 27 dintre cei 30 membri ai Adunării eparhiale, întrunirea fiind statutară.

Ca invitaţi au participat membrii Permanenţei Consiliului eparhial, decanul şi profesori de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, protopopii din eparhie.

ORDINEA DE ZI: Prezentarea adresei nr. 5012/8 decembrie 2005, semnată de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în problema *receptării* de către *Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului* a hotărârii Sfântului Sinod nr. 4523 din 4 noiembrie 2005, în legătură cu *„menţinerea statutară a Mitropoliei Ardealului şi înfiinţarea noii Mitropolii, cu reşedinţa în municipiul Cluj-Napoca"*.

Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, mai întâi, a transmis un cuvânt de preţuire şi recunoştinţă membrilor Adunării eparhiale, care împreună cu ceilalţi membri ai Colegiului Electoral Bisericesc, i-au acordat, în 3 noiembrie 2005, votul şi încrederea pentru desemnarea sa ca Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului.

Înalt Prea Sfinţia Sa a arătat că nu a fost stăpânit nici o clipă de gândul măririi, al gloriei deşarte, ci a înţeles că prin această alegere a fost chemat spre o nouă slujire şi spre o nouă responsabilitate în Biserică. Î.P.S. Sa a dorit să-i asigure pe membrii Adunării eparhiale că a primit cu smerenie chemarea şi că, prin ajutorul lui Dumnezeu şi conlucrarea clerului şi credincioşilor, se va strădui să-şi împlinească misiunea şi să răspundă în acest fel încrederii acordate.

„Sibiul îşi are prestigiul său — a precizat Î.P.S. Sa — *iar Mitropolia Ardealului se bucură de rangul şi demnitatea ce i-au fost recunoscute statutar de către Sfântul Sinod. Voi apăra şi voi respecta acest rang şi această demnitate. Voi căuta, de asemenea, să cinstesc memoria înaintaşilor în scaunul mitropolitan, fără să aibă cineva dreptul să conteste continuitatea istorică neîntreruptă cu aceşti înaintaşi. Fiecare dintre ei şi-a transformat numele în renume prin slujirea lor jertfelnică şi prin înfăptuiri a căror trăinicie s-a dovedit peren㠄. De la ultimul înaintaş a rămas o moştenire spirituală şi intelectuală, dar şi materială de excepţie. Această moştenire nu poate fi minimalizată, aşa cum încearcă să o facă unii, din nefericire pentru dânşii. Mai degrabă se cere a fi valorificată şi respectată, ca de altfel şi a celorlalţi înaintaşi"*.

Referindu-se la *şedinţa extraordinară a Adunării eparhiale*, Înalt Prea Sfinţia Sa dă citire adresei cu numărul de mai sus şi a actului nr. 4523, arătând că obiectivul ei este de a răspunde adresei menţionate.

Dat fiind faptul că este vorba în concret *de o hotărâre a Sfântului Sinod*, Î.P.S. Sa a precizat că Adunarea eparhială nu are căderea de a judeca o astfel de hotărâre, ci de a o *„recepta"*, aşa cum se şi precizează în acel act şi ca atare a adresat îndemnul ca cei ce vor lua cuvântul să-şi exprime punctele de vedere pe un ton adecvat şi în consonanţă cu perioada postului Crăciunului în care ne aflăm. Dar aceasta nu înseamnă că se anulează sau se limitează în vreun fel libertatea de a formula cu demnitate, claritate şi fermitate o poziţie referitoare la situaţia creată prin hotărârea sinodală din 4 noiembrie a.c.

Î.P.S. Sa a mai arătat că va trebui să nu uităm de o cale care ne stă la îndemână şi care este cea a *rugăciunii stăruitoare* către Dumnezeu, pentru ca El să rânduiască ceea ce e mai bine pentru Sfânta Sa Biserică şi pentru această Mitropolie a Ardealului, cu trecutul ei zbuciumat, dar şi cu înfăptuiri remarcabile în viaţa românilor transilvăneni.

S-au înscris la cuvânt *13 membri* ai Adunării eparhiale şi doi invitaţi, după cum urmează: *Pr. prof. univ. dr. Ovidiu Moceanu*, decan al Facultăţii de litere de la Universitatea Transilvania din Braşov, *Arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu, Dr. Nicolae Suciu* — medic, Mediaş, *Pr. Ioan Găban*, Protopopul Mediaşului, *prof. Radu Fruntеş* — Braşov, *prof. Silviu Lancea* — Rupea, *Ec. Teodor Banciu* — Primarul oraşului Sălişte, *Dl. Ioan Onuc Nemeş* — Directorul Bibliotecii Judeţene ASTRA Sibiu, *Dl. Alexandru Lup* — Viceprimar Oraşul Victoria, *Pr. Ioan Jurca* — Protopopul Agnitei, *Pr. Nicolae Palmeş* — Protopopul de Rupea, *Pr. prof. univ. dr. Ilie Moldovan* şi *Pr. Mircea Creţu* — Tălmaciu. Dintre invitaţi au luat cuvântul: *Pr. prof. univ. dr. Dorin Oancea*, — Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi *Pr. prof. univ. dr. Vasile Mihoc* de la aceeaşi Facultate.

Din toate aceste intervenţii în legătură cu OPŢIUNEA PERSONALĂ a fiecăruia din cei 7 ierarhi ardeleni de a se separa de Mitropolia canonică, s-a desprins REGRETUL ŞI TRISTEŢEA PROFUNDĂ pentru *timpul nepotrivit ales* şi pentru *duritatea* şi *insistenţa* prin care se încearcă denigrarea Sibiului şi a lucrării vrednicului de pomenire Mitropolitul Antonie, prin Adunările lor eparhiale şi referatele unor Facultăţi de Teologie, pentru susţinerea cauzei lor.

Redăm în continuare *ideile* formulate şi HOTĂRÂRILE LUATE, în unanimitate:

1. *Adunarea Eparhială* mulţumeşte Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist şi Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pentru alegerea, validarea şi instalarea ca Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului, în persoana Î.P.S. Laurenţiu Streza, şi ia act cu recunoştinţă de *„menţinerea statutară a Mitropoliei Ardealului"*.

2. *Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului* NU ESTE ÎMPOTRIVA IDEII DE REORGANIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ A BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, în general, şi a Mitropoliei Ardealului, în special, când se au în vedere motive *misionar-pastorale*. Dar întrucât s-a adoptat o astfel de măsură concomitent cu validarea canonică a nou alesului Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului, inevitabil apare suspiciunea unei reacţii neprincipiale din partea celor care înainte de lucrările Colegiului Electoral Bisericesc au fost foarte stăruitori în a susţine pe candidatul lor, care s-a întâmplat ca până la urmă să nu întrunească numărul de voturi necesare spre a fi declarat ales.

3. Trei dintre membrii Adunării Eparhiale au declarat deschis că înainte de alegeri *s-au făcut presiuni asupra lor* pentru a vota în favoarea celuilalt candidat, deşi ulterior s-au formulat acuze neîntemeiate cum că tocmai candidatul ales ar fi făcut astfel de presiuni „imorale"!

4. Întrucât reorganizarea administrativ-teritorială a Bisericii priveşte întreg poporul lui Dumnezeu (clerici şi credincioşi deopotrivă), este firesc ca la un astfel de proces să participe toţi membrii Bisericii: ierarhi, preoţi, profesori de teologie, laici, tineri şi vârstnici. Ori, în situaţia hotărârii sinodale din 4 noiembrie cu cele două alternative: de mutare a sediului Mitropoliei Ardealului la Cluj sau de înfiinţarea celei de a doua Mitropolii în Ardeal, poporul lui Dumnezeu a fost ignorat cu desăvârşire. Mai mult, în Comunicatul de presă al Arhiepiscopiei Clujului, publicat în Sibiu chiar în ziua instalării noului mitropolit, s-a pus chiar problema *excluderii* unei părţi a Bisericii şi anume a laicatului de la adoptarea hotărârii finale. Dar până la urmă, nu numai a laicatului ci şi a clerului, care face parte din Adunarea Naţională Bisericească. O astfel de opinie este nu numai exclusivistă, dar şi împotriva principiilor fundamentale ale *Statutului de organizare şi funcţionare a BOR*, statut la originea căruia stă viziunea sănătoasă a marelui *Mitropolit Andrei Şaguna*.

5. În spiritul constatărilor de mai sus, mai mulţi membri laici ai Adunării eparhiale şi-au exprimat DEZILUZIA şi s-au întrebat, pe bună dreptate, dacă locul lor se mai justifică în alcătuirea unui organ de conducere bisericească, cum este Adunarea eparhială, iar la nivel central — Adunarea Naţională Bisericească.

La o astfel de luare de poziţie s-au afiliat şi protopopii din eparhie, care au dat expresie aceleiaşi *deziluzii* din partea preoţimii şi a credincioşilor.

6. Dacă alegerea din 3 noiembrie a fost VALIDĂ ŞI ADOPTATĂ SUB ADUMBRIREA SFÂNTULUI DUH, s-a pus întrebarea cum a putut cineva să o declare ulterior „LEGALĂ, DAR PROFUND IMORALĂ" şi să vină peste noapte cu propuneri care *au şocat întreaga opinie publică, din ţară şi străinătate*.

7. Adunarea Eparhială a apreciat că *notiţele personale* (File de jurnal) ale Înalt Prea Sfinţitului Bartolomeu, publicate în Revista „Renaşterea" şi pe site-ul *oficial* al Arhiepiscopiei Clujului, sunt *ostentative şi profund jignitoare* la adresa Bisericii Ortodoxe Române, a Colegiului Electoral, a Sfântului Sinod, a noului Mitropolit al Ardealului şi descalificante pentru autor. Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu are *datoria morală* să prezinte dovezi concrete şi justificări *în faţa Sfântului Sinod* şi *a opiniei publice* în ce constă «imoralitatea» profundă a alegerii Înalt Prea Sfinţitului Dr. Laurenţiu Streza. Ne întrebăm care sunt foloasele pastorale şi misionare în Ardeal şi în întreaga Biserică Ortodoxă Română ale acestor *calomnii, polemici şi disensiuni*, cu urmări imprevizibile. S-a considerat că imorală nu este alegerea noului Mitropolit al Ardealului, ci modalitatea şi presiunea exercitată în Adunările Eparhiale ale eparhiilor sufragane asupra membrilor lor. La acestea se adaugă CAMPANIA SISTEMATICĂ DE DENIGRARE ŞI MINIMALIZARE A IMPORTANŢEI ŞI PRESTIGIULUI MITROPOLIEI ARDEALULUI, ÎN TRECUT ŞI PREZENT, ca temei pentru înfiinţarea noii Mitropolii.

8. În cadrul dezbaterilor au fost enumerate numele ierarhilor care au păstorit ca mitropoliţi la Sibiu, începând cu *Şaguna* şi continuând cu *Ioan Meţianu*, în timpul căruia s-a zidit catedrala, cu *Nicolae Bălan*, care a rectitorit Mânăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, cu *Nicolae Colan* şi *Nicolae Mladin*, care au condus cu demnitate destinele Mitropoliei în vremuri nespus de grele, şi nu în ultimul rând cu *Antonie Plămădeală*, care i-a egalat pe înaintaşii săi în vrednicii pe toate planurile; această simplă înşiruire ne dă dreptul să afirmăm că prestigiul Mitropoliei Ardealului, de la înfiinţarea ei şi până la ceasul de faţă, nu numai că nu s-a diminuat, ci a sporit *continuu*. Boala şi vârsta ultimului mitropolit nu pot constitui un motiv de care să se prevaleze cineva pentru a denigra demnitatea unei instituţii, pe care acesta a condus-o, atâta vreme cât, ierarhul în cauză (Mitropolitul Antonie) a finalizat şi consacrat un obiectiv bisericesc demn de luat în seamă, cum este *„Academia de la Sâmbăta"*, în ultimii săi ani de viaţă, iar în 2005 şi-a publicat ultimele trei volume, din ceea ce constituie o operă care l-a arătat demn de a fi ales membru de onoare al celui mai înalt for academic al ţării.

9. Membrii Adunării Eparhiale s-au întrebat cu îngrijorare care este motivaţia canonică, regulamentară şi liturgică a *refuzului sfidător* al ierarhilor sufragani, *de pomenire* a unicului Mitropolit al Ardealului, ales şi instalat canonic, odată ce încă mai aparţin Mitropoliei Ardealului. Conform *canonului 14* al *Sinodului de la Constantinopol din anul 861*, aceasta se numeşte «schismă» şi se pedepseşte cu caterisirea.

10. Dacă iniţiativa reorganizării Mitropoliei Ardealului ar fi fost discutată într-un *Sinod mitropolitan*, fie şi în intervalul dintre vacantarea scaunului de la Sibiu şi hotărârea adoptată în 4 noiembrie a.c., cu siguranţă că s-ar fi putut pune în cumpănă, în linişte şi pace, fără patimă şi interes personal, argumentele pro şi contra unei astfel de decizii.

Nu s-ar fi ajuns cu siguranţă la o situaţie pe care slujitorii sfintelor altare şi credincioşii, nu doar de pe raza Arhiepiscopiei Sibiului, ci din tot Ardealul şi Banatul, precum şi din alte regiuni ale ţării, nu pot să o înţeleagă şi să o accepte ca pe o decizie care să contribuie la propăşirea şi bunăstarea Sfintei noastre Biserici. ÎN UNANIMITATE ŞI FERMITATE MEMBRII ADUNĂRII EPARHIALE S-AU PRONUNŢAT PENTRU AMÂNAREA ŞI REDISCUTAREA ÎN CADRUL UNUI DIALOG DESCHIS ŞI RESPONSABIL A ACESTEI PROBLEME DE O MARE IMPORTANŢĂ BISERICEASCĂ ŞI NAŢIONALĂ, MAI ALES AICI ÎN ARDEAL ŞI ÎNTR-UN CONTEXT ISTORIC CUM ESTE CEL ÎN CARE NE GĂSIM. Ei au fost interesaţi nu numai de reacţia preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopia Sibiului, dar şi de majoritatea celor din Ardeal şi chiar din toată ţara şi străinătate, dintre care unele au fost comentate în mass media şi pe internet. De luat în seamă de către cei care se declară ardeleni prin naştere sau adopţie este şi reacţia care a apărut la Cluj, prin schimbarea foarte recentă de către Biserica Reformată de acolo, a denumirii sale în *Biserica Maghiară Reformată din Ardeal*.

11. Reţinând ideile avansate de către cei mai mulţi dintre membrii Adunării Eparhiale, Înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit Laurenţiu a adresat încă o dată celor prezenţi îndemnul de a nu uita calea cea mai directă către tronul slavei dumnezeieşti, care este cea a *rugăciunii stăruitoare*, unite cu postul, mai ales că ne aflăm într-o perioadă a anului propice unor astfel de nevoinţe duhovniceşti. De a-L ruga pe Dumnezeu cu umilinţă şi stăruinţă ca pe Cel ce le rânduieşte pe toate spre binele şi folosul oamenilor, să ne dea tuturor înţelepciune, deschidere sufletească a unora spre alţii şi mai multă iubire. Numai El ne poate ajuta să rămânem *în unitate de cuget şi simţire*, în unitatea pentru care s-au jertfit înaintaşii, înţelegând că *dragostea frăţească* şi *nu împărţirea* pe criterii teritoriale sau de altă natură, este izbăvitoare şi ziditoare.

PREŞEDINTE,

† Dr. LAURENŢIU STREZA,

Arhiepiscopul Sibiului
şi
Mitropolitul Ardealului

Membrii Adunării Eparhiale

SECRETARI:

Prof. Constantin Catrina
Dir. Ioan Onuc Nemeş

„În Iordan Botezându-te Tu, Doamne"

(Urmare din pag. 1)

Creatorului care se vede gol în apă.

Imnograful creştin concluzionează şi el că:

„Botează-se cu noi Hristos Cel ce este mai presus de toată curăţia. Aduce sfinţire apei şi aceasta sufletelor curăţire se face. Pământesc lucru este, ceea ce se vede, şi mai presus de ceruri ceea ce se cunoaşte; Prin botez este mântuirea, prin apă Duhul, prin afundare se face suirea noastră la Dumnezeu", arătând că evenimentul petrecut atunci concentrează atât lumea văzută cât şi cea nevăzută reînnoită la Iordan printr-un nou act de creaţie al Mântuitorului. Iordanul se întoarce înapoi nesuferind puterea dumnezeirii ce se coboară asupra lui iar pământul se luminează prin strălucirea Soarelui Dreptăţii, care se cufundă în apele lui, ce devin izvor de sfinţire şi de curăţie sufletească şi trupească.

Hristos, Cel ce *„se îmbracă cu lumina ca şi cu o haină"* (Ps. 10, 3, 2) şi împodobeşte cerul cu nori, se îmbracă cu apele Iordanului şi recreează întreaga fire.

Smerenia Lui, plecându-şi capul sub mâna Mergătorului Înainte, ridică umilinţa lui Adam şi-l îmbracă cu veşmântul nestricăciunii, un veşmânt luminat ca zăpada din apă şi din Duh.

Prin Botezul Său de fapt, Hristos recapitulează întreg neamul omenesc pe care-l curăţeşte de păcate şi-l înnoieşte întru viaţa cea nouă izvorâtă din lucrarea harului Sf. Duh.

Hristos se botează, dându-ne şi nouă pildă de a ne afunda în apa mântuitoare, de a muri împreună cu El şi de a ne scula cu El prin actul Învierii.

Botezul este veşmântul luminat pe care l-am primit fiecare dintre noi „întru înnoirea vieţii" (Rom. 6, 4) şi prin care ne-am îmbrăcat efectiv cu Hristos, după cuvântul paulin: *„Câţi în Hristos v-aţi botezat în Hristos v-aţi şi îmbrăcat"* (Gal. 3, 27).

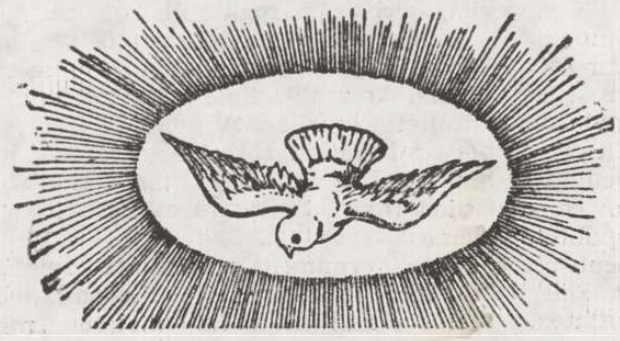

Botezul fiecăruia dintre noi a fost o adevărată Cincizecime, o adevărată Teofanie în care Tatăl ne-a mărturisit şi pe noi fii preaiubiţi ai Săi, Sf. Duh Mângâietorul s-a revărsat de sus asupra noastră iar Fiul ia chip în trupul şi în sufletul nostru.

Tocmai de aceea ziua Botezului Domnului are o importanţă deosebită atât pentru Biserica întreagă în calitatea ei de Trup tainic al Domnului, cât şi pentru noi, cei care suntem mădulare conştiente ale acesteia.

Să prăznuim cu bucurie sărbătoarea luminii celei necreate, sărbătoarea sfinţirii apelor şi a întregii firi, sărbătoarea curăţiei fiecăruia dintre noi. Să-L slăvim pe Domnul Cel ce luminează astăzi întreaga lume, pe Cel care şi-a plecat din smerenie capul Botezătorului ca să întoarcă lumea de la înşelăciune şi să-i strigăm şi noi cu întreaga Biserică: *„Cel ce Te-ai arătat, Hristoase Dumnezeule, şi lumea ai luminat, mărire Ţie"*.

Biserica şi credincioşii cu deficienţă de auz

Comuniunea desăvârşită a credincioşilor ortodocşi nu poate fi realizată decât prin lucrarea sfinţitoare săvârşită în biserică, prin Sfânta Liturghie şi prin Sfintele Taine, în Duhul iubirii Mântuitorului Iisus Hristos.

În ultimii ani, Biserica noastră dreptmăritoare şi-a intensificat misiunea către o parte oarecum neglijată a membrilor ei, a celor cu deficienţă de auz. Primul pas a fost acela de a-i conştientiza că ei sunt egali cu oricare dintre membrii Bisericii lui Hristos. Prin introducerea limbajului gestual în cultul religios, aceştia au posibilitatea de a primi pe înţelesul lor învăţătura Sfintei Evanghelii, formând comunităţi creştine bine închegate.

Participare la Sf. Liturghie în biserica din cartierul "Lazaret" (Sibiu), rezervată începând cu 1 ian. 2005 acestor credincioşi

Anul 1996 a fost unul de referinţă pentru Biserica Ortodoxă Română pentru că a început un program de catehizare a comunităţilor deficienţilor de auz din România, punându-se bazele unui Apostolat prin intermediul comunicării specifice, concretizat în prezent prin 15 parohii pentru surzi: Piteşti, Oradea, Timişoara, Cluj-Napoca, Iaşi, Craiova, Bucureşti, Mioveni (Argeş), Rm. Vâlcea, Alexandria, Constanţa, Galaţi, Slatina şi Sibiu.

Iniţiatorul acestei misiuni de catehizare a persoanelor cu deficienţă de auz este Pr. Constantin Onu, lector la Facultatea de Teologie din Piteşti.

La ieşirea cu Cinstitele Daruri

Prima grijă faţă de persoanele care nu aud este aceea de a fi scoase din categoria handicapaţilor prin recunoaşterea minorităţii lor lingvistice şi a limbajului mimico-gestual, ca limbă maternă a persoanei nativ surde.

În acest sens, înţelegând nevoile speciale ale acestor credincioşi, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat editarea unui „Liturghier" şi a unui dicţionar — „Simbolistica semnelor" pentru deficienţii de auz şi înfiinţarea unei comisii pentru corectarea acestor lucrări.

În perioada 17—19 octombrie 2005, sub patronajul P.S. Calinic, Episcopul Argeşului şi Muscelului, s-au desfăşurat la Curtea de Argeş lucrările comisiei condusă de Pr. lector Constantin Onu, la care am participat şi eu alături de alţi 20 de preoţi şi teologi din ţară, cunoscători ai limbajului mimico-gestual.

Slujirea Sfintei Liturghii şi a Sfintelor Slujbe spre slava lui Dumnezeu şi pentru folosul sufletesc şi trupesc al aproapelui nostru este pe cât de frumoasă, pe atât de grea. Împreună cu P.C. preot Nicolae Laţchescu, începând cu data de 1 ianuarie 2005 am desfăşurat această lucrare în biserica mică din cartierul Lazaret din Sibiu. Dorim să continuăm acest apostolat în mijlocul credincioşilor cu deficienţă de auz, în duhul hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, răspunzând astfel dorinţei Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit al Ardealului Dr. Laurenţiu Streza de impulsionare a asistenţei sociale faţă de persoanele cu deficienţă de auz.

În Arhiepiscopia Sibiului figurează ca membri activi peste 1500 de persoane organizate în cadrul Filialei de la Braşov, cu grupele Mediaş şi Sibiu. În Sibiu locuiesc aproximativ 300 de persoane cu deficienţă de auz şi funcţionează o şcoală generală pentru copii cu deficienţă de auz, în Parcul Astra. Din păcate, nu toţi membrii frecventează biserica şi nici filiala lor din Sibiu.

Pentru a-i apropia de Biserică este nevoie de un slujitor cunoscător al limbajului mimico-gestual care să poată oficia slujbele în limbajul lor, atât în biserică, cât şi în casele lor; care să comunice cu ei, să-i înţeleagă şi să se facă înţeles, să-i ajute în raporturile lor cu oficialităţile şi instituţiile Statului.

La slujbele oficiate în biserică au venit persoane cu deficienţă de auz atât din oraş şi judeţ, cât şi din ţară. Împreună cu ei am participat atât la programe organizate în cadrul Filialei, cât şi la vizitarea unor obiective şi mănăstiri (Sâmbăta de Sus, Cârţişoara, Râşinari, Ţichindeal).

Astăzi, Biserica şi societatea încearcă să intervină în viaţa lor, în formarea lor, în pregătirea pentru viaţa de familie şi pentru mântuirea lor, deoarece şi ei fac parte din acelaşi Trup tainic al lui Hristos.

Interpret mimico-gestual,
teolog ing. MARIAN VLĂDUŢ

Pelerinaj la Mănăstirea "Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus

Un sfânt român cinstit în Grecia şi Rusia.
Ieroschimonahul Antipa de la Calapodeşti

— 100 ani de la canonizare —

Literatura aghiografică a devenit lectura preferată de credincioşi încă din primele veacuri ale creştinismului. După cum afirmă Sfinţii Părinţi, vieţile sfinţilor sunt o urmare a „Faptelor Sfinţilor Apostoli". Sfântul Simeon Metafrastul (900—984), renumit scriitor aghiografic, din iniţiativă proprie a adunat toate vieţile sfinţilor, de la diferite Biserici locale şi le-a prelucrat pe înţelesul credincioşilor din vremea sa. După care s-a răspândit pe parcurs, la cele mai multe popoare creştine.

Cert este că, literatura aghiografică înalţă sufletul, întăreşte credinţa, oţeleşte voinţa, aduce mare mângâiere duhovnicească şi ajută mult, la iniţierea şi „imitarea sfinţilor" (I Corinteni XI, 1). Deschide larg posibilităţile practicării, unei vieţi de o înaltă ţinută creştină tuturor credincioşilor (Evrei XIII, 7).

Mulţi dintre cei ce au citit literatură aghiografică, au căutat să-şi îndrepte viaţa conform practicilor celor trecuţi în rândul sfinţilor. Nu puţini sunt şi cei ce au lăsat totul şi au intrat în monahism, sau au trăit printre oameni, ducându-şi viaţa creştină, ştiuţi şi cunoscuţi numai de Dumnezeu, a căror nume sunt scrise în „Cartea Vieţii" (Apoc. XX, 15).

Pe parcursul vremii, literatura aghiografică, a fost prelucrată de diferiţi autori şi s-au adăugat alte vieţi de sfinţi noi, care sunt pilde şi exemple vii pentru credincioşi, indiferent de ocupaţii, pregătire intelectuală şi concepţie religioasă.

Aşadar, unul dintre aceşti mari şi renumiţi aleşi ai lui Dumnezeu, dar prea puţin cunoscut este şi Ieroschimonahul Antipa Lucian de la Calapodeşti, judeţul Bacău, care s-a nevoit îngereşte atât în ţara noastră, cât şi în Grecia şi apoi în Rusia.

Fericitul ieroschimonah s-a născut în anul 1816, într-o familie de creştini foarte evlavioşi. Tatăl său Gheorghe era diacon la biserica satului natal, iar mama lui Ecaterina, după moartea soţului, s-a călugărit, primind şi schima cea mare cu numele de Elisabeta.

Copilăria şi-a petrecut-o în multă simplitate. La şcoală cu greu a putut învăţa să citească. Râvna, silinţa şi rugăciunile sale au biruit până în cele din urmă. Lectura sfintelor cărţi a devenit pentru el izvoare de învăţătură duhovnicească şi o mare mângâiere sufletească. Din Sfântul Botez a primit numele de Alexandru. Pe când să termine şcoala primară, tatăl său a murit. Iar mama l-a dat la o legătorie de cărţi, pentru a întreţine famlia săracă.

În momentele libere, neştiut de nimeni se ruga lui Dumnezeu să-l lumineze, ce cale să apuce în viaţă. Şi iată că o chemare tainică a pus stăpânire cu putere pe inima lui, dorind să se facă monah. Dar au urmat ispite direct de la diavoli şi de la cei de o seamă cu el, care râdeau de viaţa şi progresele personale sufleteşti ale tânărului. Însă vocaţia şi cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a ridicat deasupra acestora, tinzând uşor dar sigur, spre treptele desăvârşirii creştine.

La vârsta de 20 de ani împliniţi, într-o noapte a părăsit casa părintească, precum Avraam Haranul (Fac. XII, 1), îndreptându-şi paşii la Mânăstirea Neamţu. A intrat direct în biserică, unde nu era nimeni şi căzând la icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni, deodată perdeaua care acoperea icoana, s-a tras singură la o parte, iar tânărul a sărutat-o cu lacrimi în ochi.

Din biserică s-a prezentat la stăreţie şi cu toate stăruinţele nu a fost primit. Rugându-se lui Dumnezeu, spre alt loc de mântuire, când o putere lăuntrică l-a pornit din nou la drum, spre Mânăstirea Căldăruşani. Aici tânărul ostaş al lui Hristos şi-a îndeplinit toate ascultările, pe care le însoţea cu rugăciunea tainică, îndrumat de un pustnic Ghedeon, care vieţuia în pădurile din preajma mânăstirii.

Aici se nevoia cu multă lepădare de sine, posturi, privegheri, dormitul pe unde putea, în grajd, pe câmp, ducând o viaţă cu multe lipsuri şi întristări, mai bine de doi ani, căci nu a primit chilie şi nici haine şi mulţumea lui Dumnezeu (Filipeni IV, 12). Totuşi pravila o respecta, căci aceasta îi da putere să reziste şi mângâiere, devenind astfel „mucenic fără sânge".

Întrucât dorea mult să meargă în Muntele Athos, avea nevoie de binecuvântarea unui duhovnic iscusit, spre care a fost îndreptat, de cei ce-l cunoşteau. Pe vremea sa era un renumit stareţ, Arhimandritul Dimitrie de la Mânăstirea Brazi din Moldova, cu înaltă trăire duhovnicească şi fapte alese, la care a apelat să-i dea binecuvântare pentru a pleca în Sfântul Munte, Grecia.

Acesta, după ce l-a supus ispitirii canonice, ca nu cumva vocaţia să fie trecătoare, din convingere l-a tuns în monahism, primind numele de Alimpie, apoi i-a dat binecuvântarea de a pleca în Muntele Athos.

Într-una din chiliile pustietăţii Athosului, se nevoiau doi compatrioţi ai părintelui Alimpie: Ieroschimonahii Nifon Ionescu şi Nectarie, ctitorii Schitului Românesc „Prodromul", la care dorea să intre ucenic. Aceştia l-au îndrumat să se închinovieze la Mânăstirea Esfigmenu, ca prin ascultare să se călească, în lupta ce-l aşteaptă în pustie.

Aici a făcut 4 ani la bucătărie, după care s-a întors la bătrânii lui din pustie, pentru osteneli mai mari, unde a primit schima cea mare cu numele de Antipa. Părinţii compatrioţi i-au propus să-i ajute la ridicarea unui schit românesc, în muntele Athos, însă cuviosul Antipa a stăruit mult, să-l lase la pustie, vocaţie ce îl mâna spre liniste profundă, cu care scop a venit la Sfântul Munte.

Deci a plecat în pustia muntelui căutând loc pentru nevoinţă. În cele din urmă, a dat peste o chilie părăsită şi dărăpănată, cu pereţii căzuţi, numai un colţ se mai ţinea în picioare. Începând să facă rânduială, a dat pe o poliţă de o iconiţă a Maicii Domnului, al Cărei Chip abia se mai distingea. Luând-o s-a dus cu ea la un pictor monah ucrainean, venit din pădurile Chievului, ierodiaconul Paisie, rugându-l să o cureţe. Cu greu s-a învoit, deoarece era foarte degradată.

Pictorul a cerut ajutorul lui Dumnezeu şi s-a apucat să o cureţe, dar deodată iconiţa s-a „luminat singură" şi s-a făcut nespus de frumoasă. Aducând iconiţa la cuviosul Antipa, s-au bucurat împreună de asemenea minune, de care iconiţă nu s-a despărţit în toate ascultările ce le-a primit ulterior.

În chilia respectivă nu se putea locui şi nici posibilităţi nu avea să o repare. Frământat de gânduri, dar mânat de o voinţă lăuntrică, fără voia lui, s-a pomenit că mergea pe una din cărările muntelui, când îi ieşi în cale un pustnic necunoscut. Acesta i-a dat 5 galbeni, spunând că i-a primit de la nişte oameni buni şi s-a gândit să-i dea celui dintâi cu care se va întâlni în cale.

Luând aceşti galbeni cuviosul Antipa a chemat un monah dulgher să-i repare chilia. Patru zile lucrarea a mers cu spor, în a 5-a zi, meşterul s-a îmbolnăvit de holeră. L-au lăsat puterile, a căzut jos nu departe de chilie şi l-au apucat cârceii.

Singura nădejde a cuviosului Antipa de a-l salva era iconiţa Maicii Domnului, pe care a luat-o şi a aşezat-o, pe ceva mai înalt în faţa bolnavului, iar el s-a retras în desişul pădurii să se roage pentru el. După rugăciune s-a întors la chilie, unde bolnavul lucra de zor spunându-i că: „Icoana ta este făcătoare de minuni şi Ea m-a vindecat".

Acum viaţa cuviosului Antipa curgea liniştită, pe lângă rugăciune se ocupa cu rucodelia, pentru întreţinere.

Icoana Sfântului Antipa de pe racla cu sfintele sale moaşte, de la Mânăstirea Valaam (1816-1882)

În acest timp străduinţa părintelui Nifon Ionescu, pentru ridicarea schitului românesc, începuse să dea roade. În Moldova cumpărase un metoc. În Sfântul Munte Athos câştigase terenul, pe care începuse cu spor ridicarea schitului proiectat, iar numărul monahilor creştea.

Atunci, părinţii români s-au gândit să ceară şi ajutorul cuviosului Antipa, care ştiind că „Ascultarea este izvorul tuturor virtuţilor", supunându-se ascultării duhovnicului, s-a învoit.

Întâi l-au hirotonit ierodiacon, apoi preot şi i-au dat ascultarea de chelar, cu toate acestea s-a străduit din toate puterile pentru îndeplinirea ascultării şi îndatoririlor monahale zilnice.

Nevoile schitului în construcţie l-au silit pe părintele Nifon să plece în România pentru trei ani, în care perioadă l-a însărcinat pe cuviosul Antipa să dirijeze conducerea obştei şi bunul mers al şantierului, între timp hirotesit duhovnic.

După întoarcerea părintelui Nifon din România, l-a trimis pe cuviosul Antipa ca econom la metocul din Iaşi. Această numire l-a despărţit pentru totdeauna de Sfântul Munte Athos, atât de iubit sufletului său. Scopul a fost adunarea mijloacelor de întemeiere a schitului românesc. La Iaşi a ţinut strânsă legătura duhovnicească cu Mitropolitul Sofronie Miclescu (1851—1860), care l-a rânduit duhovnic la două mânăstiri de maici. Totodată a intrat în legătură directă cu Voievodul Grigore Alexandru Ghica (1849—1856), care au contribuit şi ei, cu ajutoare substanţiale.

Cu toate stăruinţele sale, de a-l rechema la Sfântul Munte, părintele Nifon l-a luat cu el în Rusia, văzând marile foloase aduse schitului de cuviosul Antipa, fiind sigur că şi aici va fi la înălţimea cuvenită, pe plan material şi spiritual.

Pe când treceau graniţa, a zis părintelui Nifon: „presimt că de acum nu voi mai fi al vostru, ci al ruşilor". Şi aşa s-a întâmplat. Au găsit găzduire la nişte oameni evlavioşi, de unde au trimis multe danii la schitul românesc, dar, din nefericire, vaporul s-a scufundat într-o noapte cu furtună, producând mare descurajare pentru această catastrofă.

Cuviosul Antipa însă nu s-a descurajat, deoarece nădăjduia în Dumnezeu. Cu toate aceste pierderi, s-au adunat iarăşi multe danii făcute de oameni evlavioşi, din Moscova şi Petrograd, pe care Cuviosul Antipa îi folosea pe toţi, cu frumoase pilde, cuvinte de învăţătură duhovnicească de suflet mântuitoare. Însuşi Mitropolitul Isidor din Petersburg şi Mitropolitul Filaret al Moscovei îl aveau la mare cinste şi evlavie, uneori cerându-i sfatul, iar el cu multă smerenie le dădea răspunsul potrivit, plin de har duhovnicesc.

În tot acest timp, nu şi-a părăsit pravila de rugăciune, devenit şi un mare lucrător al rugăciunii tainice, postul în care nu gusta nimic, 2—3 zile şi chiar o săptămână şi mulţumea lui Dumnezeu, pentru ocrotire şi grija Sa, pentru împlinirea ascultărilor, primite de la părinţii din Schitul Românesc Prodromul.

La data de 6 noiembrie 1865, cu binecuvântarea

(Continuare în pag. a 6-a)

Ierodiacon TEOFILACT CIOBĂCA

Particularităţile misiunii preotului ortodox pe Valea Hârtibaciului

Valea Hârtibaciului este situată în podişul cu acelaşi nume, în partea estică a judeţului Sibiu.

Parohiile ortodoxe din această zonă fac parte din Protopopiatul Agnita, cu sediul în Or. Agnita, situat la intersecţia a trei drumuri judeţene, care fac legătura între oraşele Sibiu, Făgăraş şi Sighişoara.

Convieţuirea credincioşilor ortodocşi români din această zonă, alături de alte naţionalităţi, în special saşi (zona fiind una specific săsească), în prezent minoritari, dar şi maghiari împreună cu rromi, aceştia din urmă majoritari în zonă astăzi, a determinat dezvoltarea anumitor particularităţi religioase a întregii populaţii ortodoxe de aici.

Din aceste motive şi misiunea preotului ortodox din această zonă îşi are particularităţile sale, căci acesta trebuie să ia „pulsul" parohiei pe care o conduce şi în funcţie de starea generală de religiozitate a credincioşilor săi, să adopte metodele pastorale cele mai potrivite.

În urma convieţuirii de sute de ani a credincioşilor ortodocşi cu alte naţionalităţi din această zonă, s-au format în rândurile lor anumite tipuri de comportamente şi mentalităţi faţă de principalele aspecte ale vieţii religioase şi anume:

— faţă de Biserică în general
— faţă de preot în special
— faţă de Duminici şi sărbători (lucrul)
— faţă de post şi rugăciune
— faţă de spovedanie şi împărtăşanie, etc.

În faţa acestor stări de lucruri, din experienţa mea pastorală, de până acum, am observat că la aceşti credincioşi ortodocşi este foarte dezvoltat aspectul raţional şi critic al învăţăturilor de credinţă ortodoxe, unde este nevoie de multe argumente raţionale pentru a explica o învăţătură de credinţă enunţată.

De asemenea, o atitudine critică există şi faţă de preot, care este foarte atent observat de către credincioşi, sub toate aspectele vieţii sale şi în special sub aspectul relaţiei dintre învăţătura de credinţă expusă, în special în cadrul unei predici, şi modul în care însuşi preotul practică acea învăţătură de credinţă în viaţa sa şi a familiei sale. Din aceste considerente, părerea mea personală este că în această zonă, credincioşii ortodocşi sunt mult mai exigenţi cu preoţii decât în alte zone ale ţării.

După 1989 s-a schimbat întregul aspect al Văii Hârtibaciului, în acelaşi timp cu cel al întregii ţări, în noile condiţii de libertate. Aceste schimbări au fost posibile datorită mai multor factori de natură economică, politică şi socială.

În primul rând şi factor decisiv în acelaşi timp a fost plecarea masivă a saşilor în Germania şi Austria, ceea ce a lăsat un gol imens în localităţile respective, saşii fiind, înainte de acest exod, majoritari.

În al doilea rând, un factor foarte important este plecarea tinerilor ortodocşi români din această zonă în diverse ţări străine, din cauza lipsei unui loc de muncă şi a unei perspective de viitor pentru ei şi familiile lor.

Un al treilea factor îl constituie aşezarea în această zonă a unui număr foarte mare de etnici rromi, în prezent majoritari, în aproape toate localităţile de pe Valea Hârtibaciului.

Cel de-al patrulea factor este cel economic, fiindcă aşa cum se ştie, saşii sunt harnici şi gospodari prin firea lor, iar prin plecarea lor masivă au determinat o decădere economică a întregii zone.

Toate aceste aspecte fac ca zona Văii Hârtibaciului să devină o zonă izolată din toate punctele de vedere (economic, social, cultural şi religios), sau acea „zonă gri", unde senzaţia principală este cea de resemnare şi sentimentul că nu se mai poate face nimic, aproape ca la Sadoveanu („Locul unde nu s-a întâmplat nimic"), deşi zona a dat şi câteva personalităţi din trecutul Bisericii noastre Ortodoxe şi al ţării noastre: protopopul-martir Aurel Munteanu (1882—1940), Zaharia Munteanu şi Moise Branişte — Merghindeal, inspectorul şcolar Victor Păcală (1874—1955) — Dealu Frumos, August Treboniu Laurian (1810—1906) — Fofeldea, pedagogul Vasile Bologa (1859—1944) — Marpod, căpitanul Axente Lene (1877—1918) — Agnita, fostul protopop greco-catolic Traian Belaşcu, mai târziu vicar administrativ la Arhiepiscopia Ortodoxă Română de la Sibiu — Alţâna şi Pr. Prof. Dr. Ioan Vasile Leb de la Facultatea de Teologie Ort. Cluj-Napoca — Mihăileni.

Dar Valea Hârtibaciului a dat şi personalităţi contemporane: protopop — onorar al Agnitei, Cernea Gregoriu — Bruiu, actualul protopop ortodox al Agnitei, Jurca Ioan — Răvăşel, preot Săsăujan Simion, fost consilier administrativ-bisericesc la Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu — Chirpăr, domnul Ilie Botoş, Procuror general al României — Nocrich şi soliştii de muzică populară: Maria Lia Bologa — Marpod, Marcel Părău — Agnita şi Gabriela Nistor — Retiş.

(Continuare în pag. a 7-a)

Preot VIRGIL M. Merghindeal

Elogiu cântăreţului de la strana Bisericii Ortodoxe Române

Importanţa pe care o deţine cântarea bisericească în desfăşurarea rânduielilor de cult este, desigur, bine cunoscută. Legătura între cântarea de strană şi celelalte momente liturgice a făcut ca, slujba însăşi să fie numită *slujbă cântată.*

Din practica de a cânta la strana Bisericii Ortodoxe Române precum: *cântarea în comun, cântarea individuală* sau *cântarea corală armonică,* intervenţiile (răspunsurile) cântăreţului bisericesc, mai ales în momentele de intonare a unor cântări de genul *Heruvicului* sau *Axionului* ş.a. pun în evidenţă atât pregătirea profesională cât şi însuşirile muzicale ale acestuia, vocaţia sa de a da viaţă textelor literar-liturgice, atât din punct de vedere dogmatic şi religios, cât şi artistic.

Deşi cântările bisericeşti s-au perpetuat timp de multe secole pe cale orală, transmiterea lor nu a clintit stratul vechilor monodii bizantine. Şi atunci când s-au petrecut unele interferenţe, melosul popular a fost cel mai aproape şi curat izvor renăscător. După observaţiile preotului muzician Gheorghe Şoima (1911—1985), ştim astăzi că *melodiile luminândelor şi ale pripelelor de la polieleu se aseamănă cu unele melodii de cântec doinit ardelenesc.* Şi exemplele, desigur, ar putea continua.

Monodia bizantină de la strana bisericii ardelene nu a fost însă numai *după tradiţie.* Dacă, de pildă, la Braşov, Alba Iulia, la Cluj-Napoca s-au identificat manuscrise cu neume după *Psaltichia românească* de la 1713, a lui Filothei Sfetagoreţul din Mitropolia Bucureştilor, se poate înţelege că dascălii ardeleni din secolul al XVIII-lea au cântat şi ei *după psaltichie.* Numai pârjolul iscat de tunurile comandate de generalul Bukow, asupra bisericilor ortodoxe din Transilvania, a sugrumat o cultură înfloritoare. Altfel învăţământul religios ar fi avut un curs firesc, ocrotit, desigur, de către ierarhii, preoţii şi învăţătorii satelor şi oraşelor noastre.

Momente de revenire la tradiţia cântării *după psaltichie* s-au petrecut odată cu *reforma hrisantică* de la 1814, când muzica bisericească din Transilvania a cunoscut o nouă etapă de reevaluare. Unele manuscrise şi cărţi, colportate din Ţara Românească şi Moldova, au circulat din principalele centre precum Braşovul, Alba Iulia, Blaj, Cluj ş.a., iar acţiunea Ieromonahului Macarie de a edita cărţi de muzică psaltică pentru toate provinciile româneşti: Muntenia, Moldova, Transilvania şi Banat, întăreşte ideea că muzica bizantină a fost practicată în întregul ei înţeles.

Începând cu anul 1868, la îndemnul arhiereului Andrei Şaguna, se începe notarea melodiilor bisericeşti de strană, pentru ca în anul 1890 să apară lucrarea preotului şi profesorului Dimitrie Cunţan — *Cântările bisericeşti după cele opt glasuri.* Momentul a fost hotărâtor. Conservarea şi cultivarea acestor cântări devenind principala grijă pentru cântăreţul Bisericii Ortodoxe din Transilvania, pentru învăţământul teologic şi nu numai. Culegerea respectivă va elogia însă şi alte câteva nume de purtători ai melosului bisericesc bizantin: preoţii Ioan Bobeş şi Ioan Dragomir; învăţător Simeon Florea, cântăreţ, pe la 1834, în parohia Daneş din Sighişoara. Datorită acestor slujitori ai bisericii şi şcolii româneşti, cartea lui Dimitrie Cunţan (1837—1910) va deveni *luceafărul de ziuă al cântărilor religioase de sorginte bizantină.*

În această vreme, însă, locul vacant al cântăreţului bisericesc se putea ocupa numai pe baza unui *Decret de denumire pentru postul dăscălesc,* emis de arhiereul Ardealului Andrei Şaguna. Un astfel de document s-a semnat şi pentru Florea Roncea de pe Tocile, Braşov (13 ian. 1859). Ce drepturi şi îndatoriri se precizau în acest act oficial? *Cântăreţul* (dascălul) *trebuie să se supună legilor bisericeşti; să fie pildă faptelor bune; să cânte şi ceti cu smerenie; să înveţe tinerimea şcolară în frica lui Dumnezeu şi să o ducă la biserică în toate zilele şi mai ales sărbătorile mari. Cântăreţului i se opreşte a ceti cărţi şi scrieri nevrednice şi să nu se întovărăşească cu oameni nevrednici (Arhiva Mitr. Ardealului,* Sibiu, doc. nr. 782/1860). Între atribuţiile cu caracter permanent mai erau menţionate şi cele cu privire la felul de a se cânta în biserică şi anume: trebuie să se practice *„o cântare curată în ce priveşte melodia, prozodia, accentul şi interpretarea pentru ca să nu se conturbe înţelesul"* (*Revista Teologică,* Sibiu, 1909, p. 409—414) deoarece, se spune în *Canonul 432,* cântarea bisericească *„este mijlocul prin care omul îşi închină cugetele sale Domnului şi totodată le îmbracă într-o haină folositoare şi pentru alţii" (Pravila Bisericească.* Ediţia a III-a, 1999, p. 108).

Exemplul şi recomandările arhiereului Andrei Şaguna au făcut din strana Bisericii Ortodoxe din Transilvania un reper al conştiinţei şi dragostei pentru cântarea religioasă, un îndemn puternic de a valorifica o moştenire teologică seculară, inconfundabilă.

Numeroase vor fi în timp versurile şi însemnările dedicate psalţilor ortodocşi. Dintr-un astfel de mănunchi răzbate peste ani şi *Imnul închinat Cântăreţilor bisericeşti* semnat de Ion Popescu-Pasărea (1871—1943) — un creator şi vestit protopsalt, profesor de muzică bisericească:

Deviza-i e credinţa, speranţa şi iubirea
Scut tainic de-apărare şi zid nestrămutat;
Biserica e câmpul şi armă-i e cântarea
A ta putere mare cântând neîncetat! . . .

Prof. Dr. CONSTANTIN CATRINA

Ieroschimonahul Antipa de la Calapodeşti

(Urmare din pag. a 5-a)

stareţilor români şi cu aprobarea Mitropolitului Isidor din Petesburg, s-a închinoviat la Mânăstirea Valaam, pe o insulă la graniţa dintre Finlanda şi Rusia.

Mare spor a avut cuviosul Antipa în rugăciune, atât în Sfântul Munte al Athosului, cum şi în mijlocul zgomotului din marile oraşe ale României şi Rusiei, cu lucrul mâinilor pentru a se hrăni, pentru strângerea milosteniilor, care nu l-au afectat. Legăturile cu oamenii au fost de natură duhovnicească, tuturor le dorea sporire spirituală şi mântuirea sufletului.

În singurătăţile Valaamului, rugăciunea a devenit singura îndeletnicire a cuviosului Antipa, silindu-şi firea zi şi noapte. Aici era fericirea lui, cum zice un tropar din antifonul II, glasul V, în duminici, din Octoihul Mare: „Viaţa pustnicilor fericită este, a celor ce se întraripează, cu dumnezeescul dor". De multe ori se plângea că nu-i ajunge timpul pentru rugăciune, aşa era plin de har şi evlavie.

Trăia într-o sărăcie cumplită. Chilia era cu desăvârşire goală. Nu avea nici pat, nici scaun, o simplă măsuţă îi servea de analog. Pe jos, avea aşternută o pâslă, pe care şedea şi pe care îşi făcea scurta lui odihnă, la mare oboseală. Avea însă iconiţa Maicii Domnului, la care ţinea ca la o mare comoară. Aceasta i-a fost toată viaţa sa, mângâiere şi bucurie, pe care a lăsat-o Mânăstirii Valaam, unde se află şi astăzi.

Şi-a cunoscut sfârşitul, dar nu l-a destăinuit nimănui. Privindu-l, dădea impresia că are o fire sănătoasă şi tare. După înfăţişarea lui liniştită, cu greu putea cineva să creadă, că el avea să se strămute în curând, din „munţii nevoinţelor, în locaşurile cereşti".

În ultimele zile ale vieţii sale, s-a spovedit şi s-a împărtăşit cu Sfintele Taine. Plin de roadele duhului (Galateni V, 23-24) şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, liniştit şi luminat „scumpă este înaintea Domnului, moartea cuvioşilor Lui" (Ps. 115, v. 6), în ziua de 10 ianuarie 1882, în vârstă de numai 66 ani. Tot în luna ianuarie, sunt prăznuiţi vârfurile monahismului primar, pustnici, asceţi, ierarhi şi alţi distinşi nevoitori. A fost înmormântat în afara schitului, după dorinţa sa.

Din învăţăturile sale, reţinem doar una, ce o repeta ucenicilor săi, asemănătoare cu minunatele apoftegme, ale părinţilor egipteni: „Viaţa călugărului este în Biserică, iar lucrul lui este canonul".

Viaţa sa a fost scrisă de Ieroschimonahul Pimen, ucenicul său de chilie. S-a tipărit în două rânduri la Petrograd, în 1883 şi 1893, răspândindu-se în Rusia, Finlanda şi la Sfântul Munte Athos din Grecia.

Un alt biograf, Arhimandritul Teofilact Marinakis de origine grec, în cartea sa: „Icoanele făcătoare de minuni ale Maicii Domnului din Sfântul Munte Athos", Tesalonic (1997) pag. 203 şi 211, include iconiţa în rândul celorlalte „icoane făcătoare de minuni" din opera sa, descriind minunea cu refacerea ei luminoasă de la sine, precum şi vindecarea monahului dulgher de holeră, care reconstruia chilia părăsită din pustiul Athosului.

Sus-numitul biograf îl caracterizează pe cuviosul Antipa ca fiind „aspru nevoitor şi unul din cei mai mari sihaştrii ai Athosului", venit din România. Mai arată că Cuviosul Antipa avea un trup puternic şi sănătos. Deşi toată viaţa lui a petrecut-o în cea mai aspră nevoinţă ascetică, sănătatea nu-i fusese afectată cu nimic. Adânca lui smerenie şi necontenita sa aplecare, certarea de sine, îi dădea putinţa de a-şi păstra netulburată, adânca pace a sufletului.

Canonizarea s-a făcut în Mânăstirea Sfântului Pantelemon (Rusicon) în anul 1906, după 24 de ani de la moartea Cuviosului Antipa. Numele lui este cinstit, mai ales în mânăstirile din Sfântul Munte, fiind singurul călugăr atonit român, trecut în rândul sfinţilor şi numărat, printre cei din urmă cuvioşi părinţi ai Athosului.

În anul 1991 s-au făcut săpături la Mânăstirea Valaam, care a fost redeschisă, căci comuniştii au folosit-o de închisoare, cu care prilej s-a deschis şi mormântul Cuviosului Antipa, scoţându-se Sfintele Moaşte. Au fost aşezate într-o raclă şi depuse în cântări spre slava lui Dumnezeu şi cinstirea Sfântului, în Biserica Sfinţilor Serghie şi Gherman, din incinta mânăstirii.

Deasupra raclei străjuieşte icoana Sfântului pictată de monahul Mihail, cu binecuvântarea starețului acelei mânăstiri. Tot aici se află şi „iconiţa făcătoare de minuni a Maicii Domnului".

Aşa s-a nevoit şi s-a săvârşit, în chip plăcut lui Dumnezeu, departe de ţară, un mare cuvios român, iubitor al liniştei şi a neîncetatei rugăciuni, la a cărui „râvnă a inimii a luat aminte Domnul" (Ps. IX, v. 35).

Sfinte Prea Cuvioase Părinte Antipa, roagă-te lui Dumnezeu, pentru noi.

Pr. Nicolae Moga — Biserica din Ciungetu

Editura Offset Color, Rm. Vâlcea, 2005, 76 p.

„Când învăţătorii, preoţii şi alţi cărturari de la ţară se vor osteni să scrie istoria satului lor, vom avea pagini vii, adevărate, despre tot ce este pretutindeni, cărţi cinstite care vor alcătui laolaltă monografia ţării. Ele vor sluji tuturor, şi istoricului şi omului de litere şi economistului şi omului politic", spunea Nicolae Iorga.

Cele afirmate mai sus le marele savant sunt adevăruri azi, într-o perioadă în care se dărâmă valori, se desacralizează credinţa şi se nasc noi mituri, în care totul se clatină, este nevoie să se rememoreze domenii sfinte ale existenţei noastre din spaţiul străbun.

O face cu multă competenţă autorul acestei monografii, prezenţă aleasă în viaţa spirituală a Văii Lotrului, care a mai semnat: „Drumul durerii" (versuri), „Biserica Sfântul Ierarh Nicolae — Voineasa", „Mălaia — Repere monografice", „Voineasa — monografie" (colaborare) şi „Împăcare şi detaşare".

Valorificând propria muncă de cercetare, cartea are titluri clare şi dense ca inscripţiile latine.

Primul capitol care urmează după „Prefaţa" semnată de P.S. Gherasim, configurează spaţiul sacru, de legendă în care este aşezată această biserică: Aşezare, Istoric, Atestare documentară, Pe firul istoriei, Adevăr şi legendă. Ciungetul este aşezat într-o zonă de munte şi întreg spaţiul geografic constituie axa verticală care apropie pământul de cer, purtând încărcătura umană a nostalgiei înălţimilor.

În continuare, autorul vorbeşte despre două biserici: una de brazi şi alta din Coasta Benghii, care azi nu mai sunt, de la izvoarele Latoritei.

Apoi sunt prezentate bisericile din Ciunget: cea veche şi cea nouă cu arhitectura, elementele de sculptură decorativă, pictură şi preoţii slujitori. Deslușim în demersul lecturii că biserica veche este construită în 1861, pictura este bine conservată până în zilele noastre. Dacă tabloul votiv era rezervat doar pentru voievozi şi mari boieri, aici îl avem pictat pe întâiul ctitor Florea Ionescu, cu familia. Interesante sunt apoi costumele lor, care se aseamănă celor de sărbătoare purtate de păstorii din Mărginimea Sibiului şi din Banat. Ctitorii susţin chivotul pe care se observă vânătorul îngenuncheat cu arma la ochi, ţintind un cerb şi moartea. Printre preoţii slujitori observăm mulţi călugări care au slujit aici de la sfintele mânăstiri din apropiere: Cozia, Bistriţa şi Arnota. Se aminteşte de Pr. Georgescu Gh. care a fost coleg de şcoală cu P.F. Iustinian.

În partea finală a cărţii sunt prezentate: Însemnări de pe cărţi de cult, Concluzii, Anexe şi Bibliografie.

Rodul unei munci perseverente, având la bază o solidă documentare, lucrarea este un frumos cadou transmis urmaşilor, la împlinirea a 50 de ani de viaţă.

Cartea este o sursă documentară pentru cei interesaţi de această zonă, iar pentru cei care-şi hrănesc fiinţa din viaţa Bisericii ştiu că „Istoria este mişcarea dramatică spre comuniunea finală a oamenilor cu Dumnezeu".

Prof. MARIA-MAGDALENA BUDEANU

Familia şi normalitatea ortodoxă privind accesul în ierarhie

Baza societăţii umane este *familia*. În familie se nasc şi se formează membrii societăţii. Fericitul Augustin zice despre familie că ea „este, în ceea ce priveşte neamul omenesc, ca o pepinieră a cetăţii" (*Despre cetatea lui Dumnezeu*, XV, 16, 3, PL, 41, 459).

Dar familia este şi celula de bază a Bisericii. În ea se nasc şi se formează oamenii nu numai pentru viaţa pământească, ci şi pentru viaţa duhovnicească, cerească.

Unirea bărbatului cu femeia prin căsătorie, spre într-ajutorare reciprocă, spre cultivarea iubirii integrale şi spre naşterea şi creşterea copiilor, este un dat al creaţiei. După învăţătura Sfintei Scripturi, istoria familiei începe odată cu istoria umanităţii. Combătând unele atitudini care marcau degradarea moralei familiale, Mântuitorul Hristos reaminteşte faptul că „de la început" Dumnezeu a creat familia monogamică şi citează textele din Fac 1,27 şi 2,24 (Mt 19, 3-9; Mc 10, 2-9). Căsătoria este ceea ce unii au numit „taina primordială", instituită de Dumnezeu „de la început" şi legată de taina creaţiei în ansamblu.

Relatarea din cartea Facerii relevă profunzimi care scapă cu greu cititorului atent al Scripturii: „Şi a zis Dumnezeu: ‚Să facem om după chipul şi asemănarea noastră...' Şi a făcut pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie. Şi Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: ‚Fiţi rodnici şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l stăpâniţi'..." (Fac 1,26-28). În cap. 2 din cartea Facerii apar câteva elemente noi, nu mai puţin importante pentru ontologia familiei: Eva este luată din Adam (v. 21-22); Adam consta ă înrudirea dintre el şi femeia pe care i-a creat-o Dumnezeu (v. 23); în sfârşit, concluzia relatării evidenţiază unirea tainică a soţilor într-un trup: „De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va uni cu femeia sa şi vor fi amândoi un trup" (v. 24).

Dualitatea sexelor este, aşadar, voită de Dumnezeu. Bărbatul şi femeia sunt deopotrivă chipul lui Dumnezeu. Cele două sexe sunt complementare, nu numai pe plan fizic, ci şi prin comuniunea de viaţă, care face din iubirea conjugală un reflex al iubirii intratrinitare: *„după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie"* (Fac 1, 27). Departe de a fi o consecinţă a păcatului strămoşesc — cum s-a susţinut uneori —, unirea soţilor în căsătorie şi naşterea de prunci care rezultă din această unire apar, în optica fundamental optimistă a Bibliei, ca o binecuvântare (Fac 1 28). Legea celor două sexe este în slujba fecundităţii. Prin instituirea căsătoriei, Dumnezeu îi face pe oameni colaboratorii Săi la transmiterea vieţii. Astfel, perpetuarea şi progresul umanităţii în timp şi spaţiu sunt rodul unui sinergism divino-uman. Acceptând această colaborare cu Dumnezeu, cuplul se inserează în istoria umanităţii.

Căderea în păcat a afectat profund toate aspectele vieţii umane (ca şi ale creaţiei, în general) şi, deci a afectat profund şi unirea soţilor în căsătorie. Căsătoria şi viaţa de familie au ajuns astfel să poarte pe chipul lor „zbârciturile" urâte ale păcatelor de tot felul: decăderea din ce în ce mai mult în robia patimilor trupeşti, adulterul, discriminările, desconsiderarea şi asuprirea femeii de către bărbat, refuzul copiilor şi chiar uciderea lor în pântecele mamei etc.

Mântuitorul Hristos a restaurat legătura căsătoriei, înălţând-o din ordinea naturii în ordinea harului. Citând textele din Fac 1,27 şi 2,24, Domnul recunoaşte în căsătorie o lucrare a lui Dumnezeu, reafirmând astfel sacralitatea ei: *„Aşa încât nu mai sunt doi, ci un trup. Deci, ce a împreunat Dumnezeu omul să nu despartă"* (Mt 19,6; Mc 10,8b-9). Sacralitatea conferită de Dumnezeu căsătoriei *„de la început"* (Mt 19,4; cf. v. 8) înseamnă afirmarea unor valori nu numai sacre, ci şi profund umane. Din această perspectivă, orice tendinţă de desacralizare sau de secularizare a iubirii umane integrale, a deschiderii spre viaţă, spre naşterea de prunci, spre fidelitate conjugală, unitate şi indisolubilitate, înseamnă nu numai deturnarea căsătoriei de la planul trasat ei de Creator, ci şi privarea ei de ceea ce are mai profund uman.

Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos evidenţiază aceste valori ale căsătoriei, afirmând indisolubilitatea ei (Mt 19,3 şi urm.; Mc 10,24; Lc 16,18), condamnând aspru adulterul, chiar şi cel săvârşit „în inimă" (Mt 5, 27-28), chemându-i la Sine pe copii (Mt 19, 13-15 şi dându-i pe aceştia drept pildă de nevinovăţie şi smerenie (Mt 18 2-4).

În Epistolele Sf. Apostol Pavel aflăm unele texte importante asupra căsătoriei şi asupra semnificaţiei umane şi religioase a raporturilor dintre soţi. Pentru Apostolul neamurilor, căsătoria este un „dar" al lui Dumnezeu, ca şi fecioria (I Cor 7,7), iar indisolubilitatea ei o poruncă a Domnului (I Cor 7,10-11; cf. v. 39; Rom 7,2-3). Sf. Pavel recunoaşte calitatea morală ireproşabilă a legăturii trupeşti a soţilor (I Cor 7, 1-6), justificând-o nu numai prin scopul naşterii de prunci, ci şi prin funcţia ei de remediu al păcatului. Aduşi la egalitate deplină în Hristos (Gal 3,28), soţii trebuie să promoveze o unire profundă, o iubire plină de înţelegere a fiecăruia faţă de celălalt (Ef 5,22-33; Col 3.18-19).

Am socotit potrivit a reaminti aceste lucruri într-un context în care o serie de luări de poziţie în mass-media, legate de alegerea ca Mitropolit a Înalt Prea Sfinţiei Sale Dr. Laurenţiu Streza, lasă impresia unei atitudini negative a Ortodoxiei faţă de căsătorie. Faptul este cu atât mai grav cu cât, spun gurile rele, în spatele acestor luări de poziţie ar sta nici mai mult nici mai puţin decât unii dintre ierarhii noştri. În contextul contemporan, cu gravele atentate anticreştine, la adresa familiei, dacă, într-adevăr, unii dintre cei care au suprema răspundere în conducerea Bisericii ar nutri o astfel de concepţie negativă la adresa căsătoriei şi a familiei, faptul ar trebui să ne pună serios pe gânduri. Ce altă speranţă am mai putea avea privind regenerarea societăţii şi a Bisericii decât familia, cu tot ceea ce implică ea în planul lui Dumnezeu? Sfântul Sinod al Bisericii noastre, toţi membrii săi, ca şi preoţii şi toţi factorii responsabili bisericeşti au a lupta din toate puterile pentru reafirmarea importanţei şi a valorii unice a familiei creştine, a naşterii şi creşterii de prunci buni în familia întemeiată prin Taina Sfintei Cununii.

Pe de altă parte, total inept a se susţine, împotriva întregii tradiţii ortodoxe şi a disciplinei ei canonice, că un preot rămas văduv prin decesul soţiei ar fi mai puţin apt de a deveni episcop decât un monah care n-a fost niciodată căsătorit. O condiţie rămâne, desigur, buna calitate a familiei respectivului candidat, clar afirmată între condiţiile pauline pentru toţi candidaţii la hirotonie, în oricare dintre cele trei trepte ierarhice (I Tim 3,4-5.12; Tit 1,6).

Se ştie că, în primele veacuri creştine, nu numai *preoţii* şi *diaconii*, ci şi *episcopii* au fost căsătoriţi. Vom aminti numai pe sfântul străromân *Irineu*, episcop de Sirmium (+304), despre care aflăm că „avea familie şi copii de vârstă fragedă" *(Sfinţi şi apărători ai Legii strămoşeşti*, Ed. Inst. Biblic, Bucureşti, 1987, p. 144). După ce, începând cu secolul IV, s-a impus tot mai mult practica recrutării episcopilor numai dintre monahi, candidaţii văduvi n-au fost consideraţi cu nimic mai prejos decât monahii, ei având însă a fi călugăriţi înainte de hirotonia întru arhiereu. Pe linia acestei tradiţii sănătoase, Biserica Ortodoxă Română a avut nenumăraţi ierarhi care fuseseră căsătoriţi înainte de accederea lor în ierarhie, mulţi având şi copii, fără ca prin aceasta — împotriva a ceea ce unii îşi permit să afirme cu îndrăzneala ignoranţei — calitatea slujirii lor să fi avut de suferit în vreun fel oarecare. Numai în sec. XX pot fi număraţi vreo 25 de ierarhi în această situaţie, între care un mitropolit primat, *Atanasie Mironescu* (+1931), şi un mare patriarh, *Justinian Marina* (+1977). La care sunt de adăugat *Pimen Georgescu* (+1934) şi *Sebastian Rusan* (+1956), mitropoliţi ai Moldovei şi Sucevei, ultimul cu mulţi copii, *Nectarie Cotlarciuc* (+1935) şi *Tit Simedrea* (retras din scaun în 1945; +1971), mitropoliţi ai Bucovinei, *Nifon Criveanu* (pensionat în 1945; +1970), mitropolit al Olteniei, *Cosma Petrovici* (retras din scaun în 1947; +1948), episcop al Dunării de Jos, care a avut şi vreo 10 copii, *Iacov Antonovici*, episcop al Huşilor (+1931), care a avut şi el vreo 6-7 copii, *Vasile Coman* (+1992), episcop al Oradiei, care a avut trei copii. Şi ar mai fi de pomenit alţi destul de mulţi episcopi, episcopi-vicari şi arhierei-vicari.

În ce priveşte Mitropolia Ardealului, este cazul să amintim că un titular al ei din sec. XVII, trecut în rândul sfinţilor, era, la alegerea sa ca mitropolit, *preot văduv*. Este vorba de *Sf. Sava Brancovici* (+1683). În aceeaşi situaţie au fost doi mari mitropoliţi ai Ardealului din perioada de după Andrei Şaguna, anume *Miron Romanul* (+1898) şi *Ioan Meţianu* (+1916), ultimul având la alegerea sa şi 4 copii în viaţă.

Şi încă ceva important: mulţi dintre cei menţionaţi au fost mari ierarhi tocmai datorită provenienţei lor dintre preoţii cu experienţa vieţii de familie, în stare să înţeleagă profund viaţa preoţilor şi a credincioşilor din eparhiile lor. Să nu uităm că episcopul nu este numai al mănăstirilor şi al monahilor. Dacă ţinem seama de proporţii, pe primul loc în răspunderea sa pastoral-misionară stau preoţii de mir şi parohiile. Pentru ierarhii fără experienţa personală a vieţii de familie numai o viaţă sfântă şi profund duhovnicească poate suplini această lipsă, dându-le înţelegerea necesară pentru complexitatea problemelor cu care se confruntă preoţii de mir şi păstoriţii lor. Preoţii ştiu foarte bine aceste lucruri. Cât de adeseori s-au aflat şi se află preoţii în situaţia de a constata că ierarhul lor îi înţelege cu adevărat şi că îi poate ajuta exact datorită experienţei sale personale în ce priveşte viaţa de familie. Şi din acest motiv a fost susţinută de către preoţii ardeleni în mod practic unanim, iar apoi salutată cu mare bucurie, alegerea la Sibiu a Înalt Prea Sfinţitului Laurenţiu Streza, binecunoscut tuturor, apreciat şi iubit de toţi, cu o viaţă ireproşabilă de preot, profesor de teologie şi apoi episcop, cu copii care-i fac cinste şi care ar face cinste oricărei familii creştine.

Faţă de atitudini anti-familie ca cele care se vântură prin presă în ultima vreme, reacţia preoţilor din întreaga ţară este profund negativă. Mai mult, preoţii sunt îngrijoraţi şi nedumeriţi că astfel de atitiduni nu şi-au primit răspunsul ferm şi imediat din partea conducerii Bisericii noastre, ca unele care atentează nu atât la statutul unei persoane, ci la fundamentele înseşi ale normalităţii ortodoxe.

Pr. prof. univ. Dr. VASILE MIHOC

(Urmare din pag. 1)

Înnoirea anului, înnoirea vieţii noastre sufleteşti

pe Dumnezeu nelimitat. Spatele ne este pecetluit pentru ca să-i dăruim lui Dumnezeu şi puterea fizică şi mâinile şi picioarele noastre. Este nevoie ca faptele noastre, lucrările noastre şi umblarea noastră în viaţă să fie închinate lui Dumnezeu. Nu doar un semn care lasă amprentă fizică asupra noastră cum era tăierea împrejur din Vechiul Testament, ne trebuie nouă ci semnul acesta al apartenenţei totale la Dumnezeu, semn primit prin pecetea darului Duhului Sfânt.

Se completează prăznuirea aceasta a Tăierii împrejur prin pomenirea Sf. Mare Ierarh Vasile, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, făcătorul de minuni, cel care a primit acest apelativ de Mare, nu pentru că a fost înalt ci pentru că a fost mare întru toate cele duhovniceşti. A fost unul din cei mai mari teologi ale cărui învăţături, comentarii biblice şi lucrări teologice, sunt de o mare profunzime şi valoare. Este suficient să amintim aici un tratat al Sf. Vasile despre Sf. Duh, apoi să ne oprim la Liturghia pe care tocmai am săvârşit-o şi care este una dintre capodoperele spiritualităţii creştine. Am citit cu voce tare o parte din rugăciunea lungă a canonului euharistic, cuprinsă în această Liturghie ca s-o auziţi şi Dumneavoastră, să vă regăsiţi fiecare cu nevoia şi cu speranţele sale în această rugăciune atât de cuprinzătoare încât nimeni nu se poate exclude şi nici măcar o trebuinţă a noastră nu este omisă ci este pusă în faţa lui Dumnezeu pentru ca El să se milostivească de noi. Şi dacă a fost un mare teolog, un mare liturghist, Sf. Vasile cel Mare a fost şi un mare iubitor de semeni. El a înfiinţat instituţii de caritate care au rămas şi ele normative în întreaga creştinătate şi care se numeau după numele său vasiliade.

Biserica are şi o slujire socială, o „liturghie" a semenului de care ne aduce aminte Sf. Vasile. Noi ducem de aici, din biserică, bucuria cerului coborât pe pământ prin Sf. Liturghie. Continuăm apoi prin viaţa şi faptele noastre Liturghia de la biserică. Putem vorbi astfel de o liturghie după Liturghie prin împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Transformăm pentru o perioadă de timp casa noastră în altar dacă-l cinstim pe Dumnezeu şi deopotrivă pe semenii noştri.

Iată toate aceste fapte minunate ne stau nouă la îndemână nu numai celor care poartă numele Sf. Vasile ci fiecăruia dintre noi, cu atât mai mult cu cât nu ni se transmite doar o învăţătură teoretică ci ni se oferă şi o pildă de viaţă şi de sfinţenie creştină, cum a fost viaţa Marelui Vasile.

Şi a treia semnificaţie care vine să le împlinească pe celelalte două, de care am amintit, este trecerea noastră în Noul An. Acum este momentul să ne întrebăm nu doar ce ne dorim în Noul An ci şi ce-am lăsat în urmă în anul care a trecut. Dacă ne-am face un bilanţ al activităţii noastre am putea să gândim în felul acesta: să ne întrebăm pe noi înşine câţi ani avem şi-apoi să socotim câţi din aceşti ani i-am petrecut în şcoala lui Hristos. Am progresat sau am regresat în cele duhovniceşti? Dacă stăm să ne gândim, toţi dorim ca Noul An să fie un început bun. Ne îmbrăţişăm şi ne felicităm, ne transmitem urări şi ne rugăm ca Dumnezeu să ne dăruiască ani mulţi, dar mai ales ani buni. Spunem de asemenea ani fericiţi dar ştim că fericirea e numai la Dumnezeu. Câtă fericire avem noi în lumea aceasta? O luăm şi o gustăm cât ne este hărăzit. Pregustăm şi din bunătăţile pe care le vom vedea dincolo, dacă vom fi vrednici. Pregustarea aceasta se face prin Sf. Împărtăşanie, la Sf. Liturghie. Avem bucurii când ne apropiem de Dumnezeu, avem bucurie când semenul stă aproape de noi şi i-am creat şi lui o bucurie asemenea bucuriei noastre. Vorbind despre reînnoirea noastră să ne întrebăm în ce constă oare omul cel nou? Am trecut printr-o perioadă de încercări, perioada comunistă. Mereu se vorbea despre omul cel nou. Era îndreptată atenţia spre ceva. Acel om nou nu avea însă nici într-un caz un ideal spiritual. Era omul cu conştiinţă mecanică, omul lipsit de cele materiale, dar paradoxal cu totul separat de cer. Cum putea să fie acela om nou? Noutatea pe care a adus-o libertatea din decembrie 1989 a fost tocmai aceasta: reîntâlnirea cu Hristos. Viaţa în Hristos este viaţa cea nouă. Prin viaţa în Hristos noi înţelegem pruncia noastră duhovnicească dobândită prin Taina Sf. Botez, apoi creşterea şi întărirea noastră prin Taina Mirungerii, şi desăvârşirea noastră, prin Taina Împărtăşirii cu Hristos, a unirii cu Hristos. Deci, iată cum un prunc pe care Dumnezeu l-a rânduit să se nască în lumea aceasta primeşte încă din primele săptămâni de viaţă trei mari Taine, care constituie de fapt temelia vieţii sale spirituale. Naşterea din nou în viaţa în Hristos, prin Botez, întărire în viaţa în Hristos prin Mirungere şi unirea cu Hristos prin Taina Sf. Împărtăşanii, iată care sunt lucrările ce înlocuiesc vechea Tăiere împrejur din Vechiul Testament.

Pentru ca să ne menţinem legătura cu Hristos primită la Botez şi să rămânem pe drumul ascendent al nostru spre cer, suntem chemaţi să ne curăţim din vreme în vreme, pe parcursul vieţii, ori de câte ori simţim că suntem împovăraţi de o greutate a păcatului. Purificarea spirituală a sufletului nostru se realizează prin Taina Spovedaniei, care este de fapt reîntoarcerea noastră la Hristos, şi o curăţire lăuntrică spre a ne face din nou vrednici a ne împărtăşi cu Hristos. Împărtăşirea cu Hristos este culmea vieţii spirituale, e unirea cu El. În felul acesta devenim purtători de Hristos, hristofori. El este al nostru şi noi suntem ai Lui. Este şansa vieţii noastre spre care trebuie să tindem mereu.

Să adăugăm la acestea şi celelalte Sf. Taine, care toate ajută vieţii noastre şi ne înalţă spre cer. Una dintre acestea este Taina Cununiei sau taina binecuvântării celor doi soţi, care se unesc în faţa lui Dumnezeu pentru a crea o familie, ca bază a societăţii. Dragostea lor se prelungeşte prin naştere de fii, care vor fi şi ei apoi închinaţi lui Dumnezeu, devenind fii ai Lui după duh, după har.

În momentul în care slăbiciunile noastre devin atât de mari, încât avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu ne stă la îndemână o altă Taină, Taina Sf. Maslu care are două efecte înnoitoare asupra sufletului nostru: sănătatea sufletului şi sănătatea trupului. Există o legătură între păcat şi suferinţă. Urmările păcatului sunt boala şi neputinţa.

Mai există însă şi o a şaptea Taină care este Taina Preoţiei. Aţi fost părtaşi astăzi, iubiţi credincioşi, la două hirotonii. Prima în treapta de diacon, făcută acum la sfârşit, după ce l-am trecut pe cel pregătit dinainte, prin treptele de citeţ şi ipodiacon. A doua a fost hirotonia în treapta preoţească înainte de momentul sfinţirii cinstitelor Daruri. Eu cred că aţi fost atenţi la jurământul pe care l-a citit candidatul la preoţie, în faţa Dvs., jurământ structurat, după Sf. Calinic de la Cernica, în zece porunci. Zece porunci şi-a luat asupra sa noul preot ca să le împlinească şi ne-am rugat împreună, am stat în genunchi şi am chemat Duhul Sfânt să vină asupra lui şi să-i dea putere de a fi iconom al Tainelor dumnezeieşti, de a fi cel care luminează poporul, propovăduind cuvântul adevărului, prin Sf. Evanghelie.

Iubiţi credincioşi,

Ce ne dorim în anul care vine? Nu suntem atât de neînţelepţi încât să ne dorim doar bunuri materiale. Am fi străini de ceea ce este valoros în viaţa noastră dacă am dori doar atât. E firesc să cerem şi să nădăjduim că Dumnezeu ne va da şi astfel de bunuri dacă noi vom căuta mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui. Apoi, toate celelalte se vor adăuga nouă. Să ne dorim ca Dumnezeu să ne dea sănătate şi mai ales harul său care vine asupra noastră ca o pace lăuntrică. Să fim iubitori de pace. Ori de câte ori intraţi în Sfânta biserică căutaţi să fiţi împăcaţi cu Dumneavoastră înşivă pentru că dacă n-ai pace cu tine, n-ai pace nici cu altul şi nici cu Dumnezeu. Dacă nu ai pace cu Dumnezeu cum poţi să ai pace cu semenul? Mântuitorul spune: „cel se spune că iubeşte pe Dumnezeu şi urăşte pe aproapele este mincinos". Dacă ai pace cu semenul, pe care Dumnezeu ţi l-a rânduit să fie alături de tine sau în preajma ta, sau în comunitatea în care tu te afli, te vei bucura şi tu însuţi de pace din partea lui. Este o bucurie nepieritoare aceasta pe care nu ţi-o poate lua nimeni. Acest lucru să ni-l dorim şi apoi vor veni şi celelalte. Să ne rugăm Bunului Dumnezeu să ne dea posibilitate ca să fim bineplăcuţi Lui, nu lumii. Vedem că sunt atâtea bunătăţi împrejur la unii sau găsim atâta neputinţă, lipsă şi nevoie la alţii. Dacă Dumnezeu revarsă peste noi daruri, să împărţim din ele şi la alţii. Dacă nu vom împărţi, vom fi ca cel din pilda bogatului nemilostiv căruia i-a rodit ţarina. Aceasta este pentru noi nu doar pildă, ci chiar o sentinţă de judecată: „omule nebun, ce-ai făcut cu tot ce ai adunat, pentru că în noaptea aceasta ţi se va lua sufletul".

Iubiţi credincioşi, bucuraţi-vă în această sfântă zi. Bucuraţi-vă în primul rând că sunteţi fii ai lui Dumnezeu după har, fraţi spirituali ai lui Hristos, pentru că ne-am născut în această Biserică sfântă. Să-I mulţumim Lui pentru aceasta. Bucuraţi-vă de asemenea de praznicul luminat al Sf. Vasile, ierarh care ne-a lăsat nouă teologhisirea cuvântului lui Dumnezeu, ne-a lăsat o pildă de urmat, dar mai ales s-a făcut mijlocitor şi rugător pentru noi. Bucuraţi-vă de asemenea şi mulţumiţi lui Dumnezeu că ne-a ajutat să mai trecem un an. Rugaţi-vă apoi ca El să ne ajute ca împreună să-L preamărim şi în noul an.

Vă binecuvântăm şi vă îmbrăţişăm pe toţi. Şi vă rugăm să transmiteţi bucuria aceasta tuturor celor dragi. Să fie peste noi toţi harul lui Dumnezeu şi binecuvântarea Lui şi în cursul anului care urmează.

Ne-am rugat şi am făcut mijlociri speciale pentru ca Dumnezeu să binecuvânteze cununa anului care urmează. M-am bucurat că aseară, la cumpăna dintre ani catedrala a fost plină. Foarte mulţi credincioşi au venit împreună cu noi să stăm doar o oră să-i dăruim lui Dumnezeu gândurile noastre, să facem o serbare spirituală şi cred că toţi au plecat cu multă bucurie acasă.

Iubiţi credincioşi,

Am dori să vă anunţăm, pentru sărbătoarea Bobotezei, nu o schimbare ci o revenire la tradiţia noastră de a ieşi spre a face sfinţirea apei la un râu. În vremea comuniştilor, dacă îndrăznea vreun preot să iasă la râu, la Bobotează, a doua zi putea fi depus din preoţie. Acum, din comoditate, ne mulţumim să facem sfinţirea apei în biserici şi apoi să împărţim apa sfinţită credincioşilor. De data aceasta, împreună cu toţi preoţii din Sibiu care cred că sunt în jur la 40, şi mă bucur sincer că sunt atât de mulţi, ne vom împărţi în două părţi, în două sectoare. Să spunem că primul sector ar fi oraşul de sus, iar al doilea, oraşul de jos. Noi, de la catedrală şi de la celelalte parohii din partea aceasta de sus a oraşului, vom merge spre parcul Sub Arini la ora 12 şi vom fi acolo la 12,30. Lucrul pe care îl vom săvârşi acolo va fi mai mult decât cuvântul nostru de acum, mai mult decât predica noastră, pentru că va fi un exemplu viu. Vă rugăm veniţi să mergem împreună de aici pe jos, până acolo, să facem şi noi un mic pelerinaj pentru Hristos. Care a primit pentru noi să se boteze în apa Iordanului.

Este pregătit în parcul Sub Arini un loc acoperit, unde se va face sfinţirea apei. Este acolo spaţiu suficient pentru toţi binevoitorii din oraş care vor să vină şi să primească binecuvântarea Iordanului, prin apa sfinţită în ziua de Bobotează.

Al doilea loc va fi la Cibin, aproape de Independenţa. Acolo va merge Prea Sfinţitul Episcop-Vicar Visarion. Ne-am împărţit astfel pentru ca cei doi ierarhi să pontifice slujba aceasta extraordinară. Ştiţi ce se întâmplă cu apa sfinţită? De ce apa de la Bobotează nu se strică spre deosebire de aghiasma mică pe care o facem la diferite ocazii, care se consumă atunci? Apa de la Bobotează îşi schimbă finalitatea într-o finalitate permanentă de sfinţenie. Apa pe care a lăsat-o Dumnezeu ca să fie principiul vieţii materiale devine principiul vieţii spirituale. Apoi apa care este lăsată pentru curăţirea noastră exterioară, devine mijloc de curăţire lăuntrică. Şi pentru că în ziua de Bobotează şi nu numai în ziua de Bobotează, Fiul lui Dumnezeu se atinge de creatură, intră în apă în râul Iordanului, Iordanul s-a sfinţit şi odată cu el întreaga fire. Aşa este şi cu apa pregătită de noi care este tot de la Dumnezeu şi primeşte harul acesta al sfinţeniei.

Particularităţile misiunii preotului ortodox

(Urmare din pag. a 6-a)

În aceste condiţii se poate spune că zona Văii Hârtibaciului deşi se găseşte în condiţii vitrege din punct de vedere economic, social, cultural şi spiritual, totuşi ea are un potenţial care trebuie valorificat şi acesta este reprezentat de locuitorii săi, credincioşii Bisericii noastre Ortodoxe strămoşeşti. Pentru aceştia este necesar să fie adoptate acele metode pastorale care să vină în întâmpinarea nevoilor lor spirituale şi în acest mod să se poată vedea că Biserica Ortodoxă Română şi preoţii Săi sunt alături de ei în greutăţile vieţii de fiecare zi, le înţeleg şi împreună caută soluţii pentru depăşirea lor.

Ştim din paginile cărţilor de istorie că Biserica Ortodoxă Română a fost totdeauna alături de credincioşii săi şi aşa va fi şi pe viitor, atâta timp cât va mai exista suflet de român ortodox pe aceste meleaguri transilvane.

AGENDA Î.P.S. MITROPOLIT LAURENȚIU

● **Sâmbătă, 3 DECEMBRIE 2005 — I.P.S. Sa Dr. Laurențiu Streza,** Mitropolitul Ardealului, a slujit Sf. Liturghie la Patriarhia Română și a participat la lucrările Sinodului de canonizare a „Sf. Gheorghe" de la Poiana Mărului.

● **Duminică, 4 DECEMBRIE 2005** — S-a întâlnit cu dl. George Scripcaru, Primarul Municipiului Brașov.
— A slujit Sf. Liturghie la Parohia „Sf. Nicolae" — Șchei — Brașov, unde a rostit un bogat cuvânt de învățătură.
— Seara, a participat la Simpozionul și expoziția în cinstea lui George Ucenescu, creatorul imnului (Deșteaptă-te române) și a lui Dimitrie Eustatievici, inițiatorul primei Gramatici în limba română.
— A participat în Aula Facultății de Silvicultură la Conferința cu titlul „Rugăciunea și postul, arme spre desăvârșirea creștină", invitat fiind de Asociația ASCOR din Brașov.

● **Luni, 5 DECEMBRIE 2005** — A primit pe domnul Prof. univ. Dr. Corneliu Bucur, Directorul Complexului Muzeal ASTRA care i-a înmânat Brevetul și medalia jubiliară a Muzeului ASTRA.
— S-a întâlnit cu dl. Prof. univ. Dr. Mircea Tomuș de la Universitatea din Sibiu.
— Audiențe.

● **Marți, 6 DECEMBRIE 2005 — „Sf. Nicolae"** — A slujit Sf. Liturghie la Parohia „Sf. Nicolae" — Făgăraș II, prot. Făgăraș. Cu această ocazie a acordat rangul de iconom stavrofor P.C. Pr. Ion Dincă, preot paroh.
— Seara, a slujit Vecernia la Biserica Unității Militare 01041 — Făgăraș, păstorită de P.C. Pr. militar Gherasim Frățilă.

● **Miercuri, 7 DECEMBRIE 2005** — A participat la Curtea de Argeș, invitat al P.S. Calinic Argeșanul, la sărbătorirea hramului bisericii „Sf. Mucenița Filofteia" care își are acolo sfintele moaște.

● **Joi, 8 DECEMBRIE 2005** — A primit delegația AIDROM — România din care au făcut parte printre alții I.P.S. Arhiepiscop Nifon Mihăiță al Târgoviștei, Excelența Sa P.S. Episcop Christoph Klein, episcopul Episcopiei Evanghelice C.A. din România cu sediul la Sibiu și Dl. Cristian Teodorescu, Președinte AIDROM.
— Audiențe.

● **Vineri, 9 DECEMBRIE 2005** — S-a întâlnit cu dl. Prof. univ. Dr. Cristian Ene și dl. Daniel Fuciu, Președinte și Vicepreședinte FORAD — România.
— A primit pe P.C. Pr. prof. drd. Victor Neamțu, Directorul Seminarului Teologic din Brașov.

● **Sâmbătă, 10 DECEMBRIE 2005** — A participat la Galeriile de Artă la deschiderea Expoziției de Icoane pe lemn și sticlă, organizată în cinstea Crăciunului.

● **Duminică, 11 DECEMBRIE 2005** — A slujit Sf. Liturghie în orașul Sibiu la biserica cu hramul „Sf. Împărați Constantin și Elena" din Piața Prahovei, preot paroh Aurel Răduleț.
— Cu această ocazie oficiază Taina Sf. Botez pruncului Andrei Gabriel.
— În după-masa aceleiași zile, a primit cu colinda Corul Parohiei Șinca Nouă, Protopopiatul Făgăraș, condus de Domnul Malene Ioan și P.C. Pr. Sorin Suciu.

● **Luni, 12 DECEMBRIE 2005** — A participat, la București, la Comisia de validare a doctoratelor în Teologie.

● **Marți, 13 DECEMBRIE 2005** — A vizitat Protopopiatul Ortodox Român Făgăraș cu ocazia Conferinței lunare preoțești.

● **Miercuri, 14 DECEMBRIE 2005** — A primit pe dl. Prof. univ. Dr. Alexandru Hudițeanu de la Universitatea din Sibiu.
— A primit pe P. Cuv. Arhim. Modest Zamfir.
— Audiențe.

● **Joi, 15 DECEMBRIE 2005** — A participat la ședința lunară a preoților din Protopopiatul Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Andrei Sicoe de la Parohia CFR Triaj — Brașov.
— A primit pe P.C. Pr. Doru Gâdea de la Mediaș cu un grup de 8 colindători, îmbrăcați în costume populare tradiționale.
— În după-masa aceleiași zile, a participat în Catedrala mitropolitană la Concertul de Colinde susținut de Corul studenților teologi ai Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu și ai Academiei Trupelor de Uscat din Sibiu.
— A acordat un interviu Radio-Televiziunii Române.

● **Vineri, 16 DECEMBRIE 2005** — A primit pe dl. ec. Ioan Mețiu din Sibiu.

● **Duminică, 18 DECEMBRIE 2005** — A slujit Sf. Liturghie în localitatea Orlat și a binecuvântat inaugurarea noii biserici din localitate, amenajată în locașul fostului Cămin cultural, preotparoh Bot Radu.
— A primit cu colinda Corul Parohiei Săcele, dirijat de profesorul Dârjan.

● **Luni, 19 DECEMBRIE 2005** — A primit cu colinda Corul bisericii „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil" din Sibiu și Corul Școlii Generale din Gura Râului.
— În după-masa aceleiași zile a primit cu colinda Corul de femei al Parohiei Dobârca, preot Ioan Topârceanu.

● **Marți, 20 DECEMBRIE 2005** — A primit cu colinda Corul Reuniunii de cântări din Sălișteː dirijat de P.C. Pr. Ioan Ciocan și prof. Nicolae Suciu.
— A primit cu colinda Corala „Sf. Nicolae" din Agnita, dirijată de dl. prof. Ioan Nițescu.

● **Miercuri, 21 DECEMBRIE 2005** — S-a întâlnit cu profesorii de religie din Sibiu la Grupul Școlar de Construcții, invitat fiind de către dl. prof. Sebastian Cârstea.
— A primit cu colinda grupurile de colindători de la Școala Generală din Cașolț, Grupul Coral Caedonia din Sibiu.

● **Joi, 22 DECEMBRIE 2005** — A oficiat slujba de pomenire a eroilor martiri ai Revoluției din 1989 și a rostit un cuvânt de învățătură despre importanța acestui eveniment în viața bisericii și a poporului român.

● **Vineri, 23 DECEMBRIE 2005** — S-a întâlnit la Reședința mitropolitană cu dl. senator Antonie Iorgovan.
În după-masa aceleiași zile a primit grupuri de colindători de la Mânăstirea Cârțișoara, Mânăstirea Nocrich, Grupul „Harmonia" din Sibiu și Grupul de colindători de la Parohia Valea Aurie din Sibiu.

● **Sâmbătă, 24 DECEMBRIE 2005 — Ajunul Crăciunului** — A primit grupurile de colindători de la Mânăstirea Făget — Boholț, prot. Făgăraș, Corul bisericii Mihai Viteazul Sibiu, Corul Bisericii Sf. Arhangheli „Mihail și Gavriil" — Trei Stejari, Sibiu, Corul Casei de Copii orfani din Turnu Roșu, Corul de copii al Parohiei Ernea, Prot. Mediaș, Corul credincioșilor Catedralei mitropolitane din Sibiu, corul deficienților de vorbire și auz, conduși de dl. Marian Vlăduț, corul Casei de copii, condus de P.C. Pr. Nicolae Lațchescu, corul Parohiei Turnișor II condus de P.C. Preot Nicolae Comănici, Corul Bisericii Iosefin II, condus de P.C. Pr. Aurel Răduleț și Corul Bisericii Iosefin III, condus de Pr. Teodor Răduleț.

● **Duminică, 25 DECEMBRIE 2005 — Nașterea Domnului** — A slujit Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană din Sibiu. A hirotonit, în cadrul Sfintei Liturghii, întru diacon pe tânărul Gabriel Dumbravă. A rostit cuvânt de învățătură.
— A participat, la postul de Televiziune Antena 1 - Sibiu, într-o emisiune în direct, privind sărbătorile Crăciunului și viața religioasă din Arhiepiscopia Sibiului.
— A oficiat Vecernia în Catedrala mitropolitană, adresând un cuvânt de învățătură.

● **Luni, 26 DECEMBRIE 2005** — A săvârșit Sfânta Liturghie în biserica „Buna Vestire" din Brașov. A hirotonit pe P.C. Diac. Comșa Călin întru preot pe seama Parohiei Spitale Brașov. A hirotonit întru diacon pe tânărul Lazăr Nicu. A acordat distincția de iconom stavrofor P.C. Pr. pensionar Alexandru Enache. A rostit un cuvânt de învățătură.
În după-masa aceleiași zile a slujit Vecernia în Capela privată „Înălțarea Domnului" din satul Tărlungeni ridicată prin osteneala vrednicului credincios. Ing. Ioan Dumitru Beșchea.

● **Marți, 27 DECEMBRIE 2005** — A oficiat Sfânta Liturghie la Biserica „Adormirea Maicii Domnului" din localitatea Hărman, și a hirotesit pe preotul-paroh Viorel Dumbravă întru iconom.
— A hirotonit pe tânărul diacon Lazăr Nicu, preot pe seama Parohiei Brădeni, Prot. Agnita și întru diacon pe tânărul Nicolae Cătană. După Sfânta Liturghie a oficiat slujba de binecuvântare a așezământului pentru persoane vârstnice și a așezat piatra de temelie pentru noua biserică din Hărman.

● **Miercuri, 28 DECEMBRIE 2005** — A participat la sărbătoarea Junilor din Mărginimea Sibiului în orașul Săliște, la invitația d-lui Primar Ec. Dumitru Banciu și a P.C. Prot. Romul Roșca.
— S-a întâlnit, cu ocazia acestui eveniment, cu dl. Adrian Iorgulescu, Ministrul Culturii și Cultelor.
— S-a întâlnit cu dl. Ec. Ioan Ariton, Prefectul județului Sibiu.

● **Joi, 29 DECEMBRIE 2005** — Audiențe.

Secretar eparhial,
Pr. VALENTIN SICOE

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. LAURENȚIU STREZA al Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

● **1 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană din Sibiu.**
— La orele amiezii a săvârșit slujba de Te-Deum cu prilejul zilei de 1 Decembrie în fața Cercului Militar din Sibiu și a asistat la parada militară.

● **4 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit — din încredințarea I.P.S. Arhiepiscop Andrei al Alba Iuliei — Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Câmpeni, jud. Alba rostind cuvânt de învățătură.**
— A vizitat mânăstirea „Sf. Ioan Botezătorul" din Alba-Iulia.

● **5 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit slujba Vecerniei și a Litiei în biserica „Sf. Nicolae" din Lazaret — Sibiu rostind cuvânt de învățătură (Pr. paroh Ioan Galea).**

● **6 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica mare „Sf. Nicolae" din Râșnov, protopopiatul Brașov, cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învățătură (Pr. parohi: Nicolae Pucheanu și Ioan Manolache).**
— A vizitat și biserica „Sf. Împărați" din același oraș, rostind cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.

● **7 DECEMBRIE 2005 —P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în Capela „Sf. Filofteia" din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.**
— Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Sf. Nicolae, în Catedrală.

● **8—10 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a primit audiențe, lucrări de birou.**

● **11 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească la Capela „Sf. Treime" a Penitenciarului din Codlea rostind cuvânt de învățătură (Pr. capelan Dorin Șerban).**
— A primit un grup de colindători din Șinca Nouă, prot. Făgăraș.

● **12 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a primit pe Episcopul Ghenadie, starețul mânăstirii Troian din Bulgaria, aflat în trecere prin Sibiu.**
— S-a întâlnit cu studenții anului I ai Facultății de Teologie din Sibiu, cărora le-a ținut un cuvânt duhovnicesc.

● **14 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a participat la Concertul de colinde organizat la Sala Thalia din Sibiu, de către ASTRA — Sibiu.**

● **15—16 DECEMBRIE 2005 — P.P. Sa a primit audiențe lucrări de birou.**

● **16 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a oficiat slujba înmormântării credinciosului Dumitru Motronea din Sibiu.**
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în catedrală.

● **17 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.**
— Seara a participat la Concertul Coralei Seminarului Teologic din Făgăraș.

● **18 DECEMBRIE 2005 — P.S Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Vurpăr, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.**
P.C. Pr. paroh Eugen Marin a fost hirotesit întru iconom.
— A vizitat biserica din Daia, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
— Seara, a participat în Catedrala mitropolitană la Concertul Coralei mitropolitane.

● **19—20 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a primit audiențe, lucrări de birou, a primit grupuri de colindători.**

● **21 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a participat la vernisajul Expoziției de icoane și litografii a studentului teolog Ionuț Lepădat la Muzeul ASTRA — Sibiu, rostind un cuvânt de învățătură.**
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală și a participat la Concertul Coralei Caedonia.

● **22 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a oficiat slujba de pomenire a eroilor Revoluției, la monumentele din incinta Academiei Forțelor Terestre și a Poliției Sibiu.**
— Seara, a participat la Concertul de colinde al Coralei bisericii Sf. Arhangheli - Trei Stejari din Sibiu.
— A participat la lansarea volumului „Personalități ale Sibiului" organizată de Agenția Datapress - Sibiu.

● **23 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a participat la Concertul de Colinde al Școlilor din Sibiu organizat la Colegiul „Andrei Șaguna" de Inspectoratul Școlar Sibiu.**

● **24 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană, iar seara a săvârșit Pavecernița Mare și Litia în Catedrală.**
— A primit grupuri de colindători.

● **25 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf Arhangheli" din Sibiu (Trei-Stejari) hirotonind întru diacon pe teologul Eugen Sergiu Moga. P.C. prot. Gheorghe Șebu a fost hirotesit întru iconom-stavrofor.**
— A participat la Recepția oferită la Reședința mitropolitană de către *I.P.S. Sa Laurențiu Streza.*
— Seara a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Sf. Ilie" din cartierul Vasile Aaron din Sibiu.

● **26 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Mediaș (Catedrala), rostind cuvânt de învățătură și a hirotonit întru preot pe diaconul Eugen-Sergiu Moga pe seama parohiei Roșia, prot. Sibiu.**
— Seara a participat, la biserica mare din Săliște, la concertul de colinde al Reuniunii de Cântări - Săliște.

● **27 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească la Mânăstirea „Brâncoveanu" — Sâmbăta de Sus.**
Teologul Ștefan Spârchez a fost hirotonit întru diacon, iar diaconul Ioan Florin Bășa întru preot pe seama Spitalului Regina Maria din Brașov.
— Seara, a slujit și a predicat la Vecernie la Mânăstirea Cârțișoara, prot. Avrig. săvârșind slujba de rosoforire a Maicii Melania Alexandru.

● **29 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa a săvârșit o slujbă de binecuvântare la Academia Trupelor de Uscat din Sibiu.**
— Seara, a slujit un trisaghion la catafalcul adormitului întru Domnul Ioan Meșeșan din Sibiu, fost angajat al Arhiepiscopiei Sibiului.

● **31 DECEMBRE 2005 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Spitalului Militar din Sibiu.**
— Seara, a slujit Vecernia și Litia în Catedrala mitropolitană.
— La miezul nopții a săvârșit Acatistul Mântuitorului și molitvele Sf. Vasile în biserica Spitalului Militar din Sibiu.

Arhid. VASILE AVRAM

Un teolog a fost ales președintele Universității Humboldt din Berlin

La 1 noiembrie anul curent, Consiliul prestigioasei Universități Humboldt din Berlin a ales ca președinte, cu o covârșitoare majoritate, pe Prof. Dr. Christoph Markschies, pastor evanghelic, de formație teolog, specialist în Istoria Bisericii Vechi și Patrologie. Este un prilej de bucurie faptul că în fruntea celei mai mari și mai prestigioase universități germane a fost ales un teolog și un cleric. Alegerea domniei sale în această înaltă funcție arată că teologii și clericii pot juca un rol important chiar și în societățile considerate ca fiind puternic secularizate.

În cuvântarea de mulțumire, domnia sa a folosit pilda biblică a lucrătorilor viei pentru a scoate în relief sensul și greutatea misiunii cu care a fost însărcinat de către electori. Comparând Universitatea cu o vie în care se muncește în echipă, domnul Markschies a spus: „Până acum am tăiat strugurii cu o foarfecă. Acum, dumneavoastră mi-ați pus în mână o sapă. Însă pentru a obține vin bun, am nevoie pe mai departe de colaborarea tuturor celor care lucrează în via Universității noastre." Cu alte cuvinte, responsabilitățile domniei sale au crescut, însă fără ajutorul tuturor colaboratorilor, produsul final al muncii universitare nu va fi de calitate.

Domnul Markschies s-a născut la 3 octombrie 1962. A studiat teologie, filologie clasică și filozofie la Marburg, Ierusalim, Tübingen și München. A fost profesor de Istoria Bisericii Universale la Jena și Heidelberg, iar în prezent este titularul catedrei de Istoria Bisericii Vechi de la Universitatea Humboldt din Berlin al cărei președinte a fost ales. Este autorul mai multor studii și articole în domeniu, traduse deja în numeroase limbi.

Oficial, domnul Markschies va deveni președinte al Universității Humboldt la 1 ianuarie 2006, cu un mandat de patru ani. Îi urăm mult succes în misiunea deosebit de importantă și deloc ușoară pe care a primit-o. Suntem pe deplin încredințați că domnia sa va arăta întregii lumi că teologii pot fi buni conducători ai marilor instituții academice.

Sursa: Biroul de Presă al Universității Humboldt Berlin.

Prep. Dr. DANIEL BUDA

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AGNITA
— Parohia Vecerd

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ
— Parohia Toarcla
— Parohia Văleni
— Parohia Oraș Victoria I

Termen de concurs: 1 ianuarie — 1 februarie 2006.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

† Dr. LAURENȚIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Consilier administrativ bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

ANUNȚ

În conformitate cu hotărârea Consiliului arhiepiscopesc, prețul unui abonament anual la „Telegraful Român" este de 15 RON, iar al „Revistei Teologice" de 20 RON. Banii se vor vira în COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 dolari S.U.A. Cod IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015. Echivalentul în euro se va vira în COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034. B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Codul fiscal al Arhiepiscopiei este 44 79 403.

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacție:
I.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului — președinte;
P.S Visarion Rășinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON.
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 dolari S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în euro COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATA DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 februarie
Nr. 5—8
2006

A treia Adunare Ecumenică Europeană (AEE 3)
(Sibiu, 4–9 sept. 2007)

Anul 2007 reprezintă pentru Sibiu şansa consacrării sale europene. Va fi capitală culturală continentală şi va găzdui multe evenimente, manifestări, întruniri cultural-artistice şi ecumenice. Sub acest ultim aspect este demn de reţinut faptul că aici, la Sibiu se va întruni între 4—9 septembrie cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană, despre care putem afirma, fără nici o exagerare, că va constitui unul dintre cele mai importante momente ale anului de graţie 2007.

Inainte de a prezenta detalii în legătură cu această adunare creştină, este potrivit să arătăm care au fost, cel puţin în ultimii doi ani, oraşele care au avut acelaşi statut de capitală culturală europeană ca şi Sibiul şi care sunt cele desemnate deja să succeadă Sibiul în 2008.

In 2005 — oraşului-port Cork, din sudul Republicii Irlanda, i s-a acordat cinstea de a reprezenta, sub raport cultural-spiritual, Europa. Avea pe atunci 136 000 locuitori şi este cunoscut drept centru religios şi cultural galic. Are universitate, muzee şi alte instituţii de cultură. Este un însemnat port de mărfuri şi călători.

In 2006, Patrasul Greciei a fost desemnat ca vrednic să se înscrie în lista oraşelor onorate cu acest nobil statut de capitală culturală a bătrânului continent. Ca şi Corkul, este port în nord-vestul Peloponezului şi are 142 000 de locuitori. In evul mediu, a fost capitală a principatului Ahaiei, suferind în 1821 mari distrugeri din partea turcilor. S-a redresat după aceea şi astăzi este socotit un oraş important din nordul Peninsulei Peloponez, alături de Argos şi Corint. Este şi un vestit centru religios. Îşi are aici sediul o mitropolie, care se bucură de privilegiul de a fi păstrătoarea unor relicve sacre: capul Sfântului Apostol Andrei, care a fost adus şi în ţara noastră, spre a ne binecuvânta, pe noi şi locurile unde apostolul întâi chemat de Mântuitorul a vestit Evanghelia.

Sibiul va fi succedat în 2008, în onoranta postură de capitală culturală europeană, de alte două oraşe de pe continent: 1. Liverpool — oraş portuar din Marea Britanie, cu 510 000 locuitori, cu o veche Arhiepiscopie Catolică, cu muzee şi o renumită industrie de porţelan şi faianţă; 2. Stavanger — port în sud-vestul Norvegiei, cu 93 000 de locuitori, cu o frumoasă catedrală din sec. XII—XIII, cu muzee, case de lemn şi alte vestigii şi frumuseţi naturale.

Revenind acum la Adunarea Ecumenică Europeană ce se va desfăşura aici, la Sibiu, în 2007, în egală măsură credem că este potrivit să ne referim şi la celelalte două anterioare. Prima a avut loc în 1989, în Elveţia, la Basel, semicanton urban şi port fluvial aşezat pe Rhin, cu 365 000 locuitori. Oraş protestant cu o veche catedrală gotică şi alta romană cu muzee şi universitate.

A doua Adunare s-a ţinut în 1997, în Austria, la Graz, capitală a regiunii Styre, pe râul Mur, cu 243 000 locuitori, cu universitate şi Facultate de Teologie catolică, aflată de mai mulţi ani în relaţii de parteneriat cu Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

Iată, prin urmare, că dacă prima Adunare s-a ţinut într-un oraş protestant, a II-a într-un oraş catolic, cea de a treia va avea loc într-un oraş ortodox (dar nu numai ortodox), care este Sibiul.

Două organizaţii eclesiastice europene şi anume: *Conferinţa Bisericilor Europene* (CBE), cu sediul la Geneva şi *Consiliul Conferinţelor Episcopale Catolice din Europa* (CCEE), cu sediul la St. Gall, în Elveţia, patronează aceste Adunări Ecumenice Europene.

In perspectiva întrunirii celei de a III-a Adunări, de la Sibiu,

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. prof. dr. D. ABRUDAN

PERIOADA TRIODULUI – PERIOADA BUCURIEI DUHOVNICEŞTI

In viaţa de credinţă, har şi binecuvântare a Bisericii Ortodoxe, anul liturgic este împărţit în trei perioade distincte. Este vorba despre

perioada Octoihului, care ne aduce aminte de slujirea învăţătorească a Mântuitorului, cea a Triodului, care scoate în evidenţă slujirea Lui arhierească şi cea a Penticostarului, care pune în lumină demnitatea împărătească a lui Hristos cel înviat din morţi. Şi anul acesta intrăm cu ajutorul bunului Părinte Ceresc în perioada Triodului sau a pregătirii pentru întâmpinarea slăvitei Învieri a Domnului.

Această perioadă cuprinde de 10 săptămâni, trei înainte de începutul postului şi apoi şapte săptămâni ale sfântului şi marelui Post.

Denumirea acestei perioade a anului bisericesc provine de la cartea de cult care se foloseşte acum şi anume Triodul. Aşa cum îl arată şi numele, Triodul cuprinde slujbe dumnezeieşti compuse din câte trei ode şi alcătuite de către imnografii creştini între care la loc de cinste amintim pe Sf. Teodor Studitul, Sf. Andrei Criteanul, cel care a compus celebrul Canon de pocăinţă ce se cântă în săptămâna a cincea a postului, Teofan Graptul, monahia Casia ş.a.

Punctul culminant al perioadei Triodului este fără îndoială Vinerea Patimilor, când întreaga creştinătate comemorează moartea pe Cruce a Domnului. De fapt perioada Triodului reînnoieşte slujirea arhierească a Mântuitorului sau activitatea Sa de Mare Preot, îndeplinită mai ales prin Jertfă adică prin patimile şi moartea Sa pe Cruce.

Perioada Triodului are un caracter aparte în viaţa liturgică a Bisericii. Ea este o perioadă de înfrânare, de post, de reculegere şi de

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-vicar
Sibiu

„CHARTA ANTIDROG"

Sâmbătă, 14 ianuarie 2006, la ora 12, a avut loc, în sala de şedinţe a Reşedinţei Arhiepiscopiei Sibiului, semnarea „Chartei Antidrog", document ce vizează prevenirea, combaterea traficului şi consumului de droguri, mai ales în rândul tinerilor.

Instituţiile care au iniţiat promovarea unei astfel de acţiuni sunt: Asociaţia „Forumul Antidrog" România (FORAD), Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu, Blocul Naţional Sindical (BNS) şi Banca Naţională Carpatica.

Au participat la acest eveniment reprezentanţi ai instituţiilor menţionate, ai Primăriei Sibiu, ai Universităţii „Lucian Blaga" Sibiu, ai Universităţii Româno-Germane (ROGER) Sibiu, ai Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu" Sibiu, ai Casei Armatei Sibiu, profesori şi studenţi ai Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, profesori de Religie din Sibiu şi judeţ, studenţi ai Academiei Forţelor Terestre şi de la Universitatea ROGER, alţi invitaţi.

In deschiderea lucrărilor, I.P.S. dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului, a adresat participanţilor un cuvânt de întâmpinare, în care, făcând apel la temeiurile moralei creştine, a evidenţiat responsabilitatea tuturor factorilor implicaţi în educaţie, cultură, sănătate, justiţie, administraţie publică, ordine publică şi asistenţă socială în prevenirea şi combaterea acestui flagel, extins la scară planetară, al consumului de droguri. În sinteză, I.P.S. Sa a spus următoarele: „Astăzi se întâmplă aici un eveniment aparte şi m-am gândit să leg cuvântul meu de deschidere de un text din Epistola I către Corinteni, cap. 6, vers. 12, unde citim: *„Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva"*. Prin aceste cuvinte, Sf. Apostol Pavel exprimă relaţia dintre libertatea pe care Dumnezeu ne-a lăsat-o ca dar şi legea morală. Într-adevăr, aşa l-a creat Dumnezeu pe om ca persoană dihotomică liberă, dar care trebuie să-şi rânduiască viaţa astfel încât prin libertatea sa să nu lezeze legea morală.

Prin ceea ce vom perfecta noi astăzi aici, ne vom implica responsabil în sprijinirea unei acţiuni care a fost demarată la nivel naţional şi care trebuie susţinută de către toţi factorii educaţionali, de ordine şi asistenţă socială. *„Charta Antidrog"*, documentul pe care urmează să-l semnăm, constituie un act de angajare civică, un răspuns al nostru la solicitarea forurilor în drept de a acţiona pentru stoparea unui viciu extrem de nociv care este consumul de droguri.

Biserica nu numai că trebuie să sprijine astfel de iniţiative dar este datoare să întreprindă ea însăşi acţiuni de prevenire şi de stopare a răspândirii acestui flagel. Dependenţa de ceva înseamnă anularea libertăţii noastre personale, înseamnă biruirea noastră de păcat. Dependenţa înrobeşte, alterează sănătatea trupească şi slăbeşte puterile sufletului. Eliberarea este dificilă şi de aceea se cere să întreprindem măsuri de prevenire, printr-o educaţie responsabilă şi prin conjugarea eforturilor la nivelul familiei, al şcolii, al Bisericii, al societăţii în ansamblul ei. Dar pentru că din nefericire există cazuri de alunecare pe panta consumului de droguri, trebuie să ne preocupe şi profilaxia, adică tratarea şi vindecarea celor biruiţi de acest rău care duce către multă suferinţă şi pierzanie.

Vreau să mulţumesc celor care s-au gândit să ne propună o astfel de lucrare comună. Este un început, care însă nu trebuie să rămână doar la nivel de declaraţie, ci să se concretizeze în acţiuni şi măsuri imediate, care să-i vizeze pe toţi cei nefericiţi, de la copiii străzii, până la oamenii nenorociţi, fără adăpost, de la tineri vulnerabili în faţa traficanţilor de droguri până la cei care au ajuns deja consumatori pătimaşi.

Fie ca Dumnezeu să ne binecuvinteze şi să ne întărească spre tot lucrul bun pentru noi şi pentru semenii noştri".

În continuare, Dl. Adrian Popescu, de la ziarul „TRIBUNA", sprijinitor tenace al Forumului „Antidrog" România, a arătat că evenimentul de la Sibiu se înscrie în proiectul intitulat simbolic *„Floare de Colţ"*, pe care acest For l-a lansat în scopuri social-umanitare şi în perspectiva anului 2007, când Sibiul va fi capitală culturală europeană. Vorbitorul a arătat că şi în Sibiu sunt cazuri de tineri care consumă droguri, fapt sesizat de Forumul „Antidrog". Iată, prin urmare, că atenţia la astfel de situaţii trebuie să fie mereu trează.

Totodată, vorbitorul a mulţumit conducerii Arhiepiscopiei Sibiului, nu numai pentru găzduirea, într-un cadru atât de propice, a unei asemenea întruniri dar şi pentru implicarea directă şi de durată în derularea proiectului antidrog.

Momentul principal al întrunirii l-a con-

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. D.A.

EMINESCU – Contemporanul nostru

S-ar putea întâmpla ca pe unii dintre cititori să-i şocheze acest titlu, dar timpul operelor marilor scriitori bate în Timpul etern.

O mare parte din poezia Poetului este ocupată de motive generale ca: „Dor, Codru, Mare", dar şi de teme de mare deschidere ca: iubirea, viaţa, moartea, etc.

Eminescu este de asemenea contemporanul nostru şi prin aceea că a înţeles ce forţe imense şi ascunse sunt în stare latentă în po-

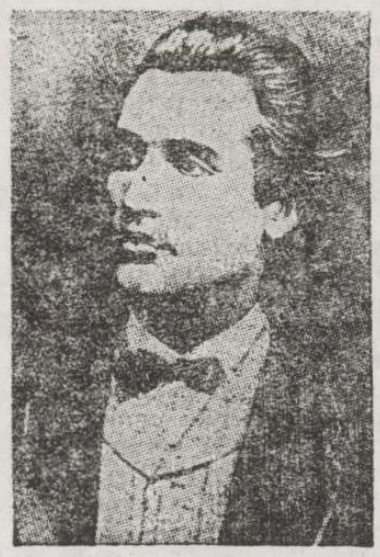

porul nostru. Recitind poemul „Andrei Mureşanul" am observat că Poetul a avut mare dreptate cântând poporul său în care se află şi înălţarea dar şi pieirea lui: „Văd cerul lan albastru sădit cu grâu de stele, / El îmi arată planul adâncei întocmele / Cu care-şi mişcă sorii — în sâmburul de ghindă / E un stejar — cum dânsul din proprii rădăcine, — din planul vieţii sale ascuns în colţul obscur / Îşi creşte trunchiul aspru — aşa, poporul meu, / În tine e puterea-ţi, nălţarea-ţi şi peirea-ţi / Eu cred că tot ce este menit de a fi mare / Să-şi întărească trebuie, superba rădăcină, / Prin viscole turbate, prin arşiţă şi-ngheţ".

(Continuare în pag. a 2-a)

Preot prof. LIVIU CURCĂ

Comunicat de presă

Reunit în şedinţă plenară de lucru, în zilele de 17—18 ianuarie 2006, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la reşedinţa patriarhală, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât:

— menţinerea statutară a Mitropoliei Ardealului, având sediul la Sibiu;

— titulatura nou-înfiinţatei Mitropolii din Transilvania este Mitropolia Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, având sediul la Cluj-Napoca.

Pentru a sublinia unitatea spirituală şi integritatea administrativ-bisericească a Transilvaniei, Sfântul Sinod a hotărât ca noua Mitropolie să ocupe locul al patrulea în dipticele Bisericii Ortodoxe Române, după Mitropolia Ardealului.

Titulatura şi întinderea teritorială a noii Mitropolii din Transilvania vor fi supuse spre hotărâre Adunării Naţionale Bisericeşti.

Întrucât înfiinţarea unei noi mitropolii în Transilvania a creat pentru o parte din clerul şi credincioşii ortodocşi perspectiva unei activităţi pastoral-misionare mai intense, iar pentru altă parte a provocat teama slăbirii unităţii bisericeşti şi naţionale, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca garant al unităţii Bisericii, a hotărât ca ierarhii din cele două mitropolii să se întrunească periodic, cel puţin de trei ori pe an, pentru a elabora şi aplica un plan comun de cooperare permanentă la nivel pastoral şi social.

BIROUL DE PRESĂ ŞI COMUNICAŢII
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Scrisoare lui Mihai Eminescu

Către tine-mi îndrept gândul când aceste rânduri scriu,
Fiindcă tu ne ești azi simbol, tu sărman geniu pustiu.
Ca să-mi poți pricepe scrisul și să mă-nțelegi mai bine
Eu încerc să cânt cu lira moștenită de la tine.
Nu prea știu mânui coarda, sunt stângaci, poate ridicol
Fiindcă tu ai fost maestrul, iar eu . . . nici măcar discipol.
Din câți a purtat pe aripi Pegas, năzdrăvanul cal,
Singur tu întruchipat-ai prototipul ideal.
Ești luceafăr din poveste, pe tărâmul altei lumi,
Însuți tu Hiperionul ce răsare din genuni.

Ca un meteor în noapte ai brăzdat un cer de stele,
Mistuindu-te în haos, eclipsându-le pe ele;
Ca un nimb ce luminează schivnicia unui sfânt,
Strălucirea vieții tale efemere, pe pământ,
A lăsat o zestre scumpă, o comoară fără preț,
Astui neam bătut de grindini, de omături și îngheț.

Dar de-atunci și până astăzi . . . vreme trece, vreme vine,
Versurile tale, toate, rămân proaspete, sublime:
„Epigonii", „Glosa", „Lacul", „O, rămâi", „De ce nu-mi vii?"
Sunt trăiri de sentimente, în splendide armonii.
Iar „Scrisorile-satiră" farmec stilului tău dând,
Sunt filozofia vieții, izvorâtă dintr-un gând.
Și mai sunt în a ta salbă perle de sublim și vis,
Ca „Luceafărul", „Dorința"... ce-s de-un farmec nedescris.
Toate aceste nestemate, mici și mari bijuterii,
Le-om sădi cu drag în inimi, unde-n veci vor dăinui,
Căci din ele ni se-adapă sufletu-nsetat de dor,
De speranțe și de vise, de frumos și de amor;
De izbânzi! — ce la Rovine zguduiră-aliotmanul,
De-au fugit cuprinși de groază și spahiii și sultanul.

De-nțelegi din a lor artă ce e rău și ce e bine,
Stihurile lor măiestre ne-amintesc mereu de tine
Și de lira ta, ce cântă codrul, valul ce se sparge
Ca s-aducă zvon de versuri despre sute de catarge . . .
Despre-a nopții feerie, când străluce blânda lună
Peste codrii de aramă, unde buciumul răsună . . .
De izvoarele albastre care tremură pe prunduri
Și de teiul sfânt ce-și scutur' floarea-n ape rânduri,
rânduri . . .
Zburător cu negre plete și tristețe blândă-n ochi,
Dulci sunt cântecele tale, nu le fie de diochi! . . .
Ele sunt izvorul sacru care-astâmpără dorințe,
Cizelează caractere, modelează conștiințe . . .
Ele ne vorbesc cu patos despre-un mare viitor
Pentru țara ta de glorii, pentru țara ta de dor,
Pentru stânca ce rămâne tare, deși moare valul,
Pentru toți și pentru toate, spumege de vin, pocalul.

„Viitorul și trecutul sunt a filei două fețe",
Spune vorba-ți înțeleaptă, care-ar vrea să ne învețe
Că trecutul unui geniu ne-nțeles, scânteietor
Nu a fost decât o rază proiectată-n viitor
Că această sfântă rază, stinsă-n depărtări albastre
— Străbătând timpul și spațiul — azi luci vederii noastre
Ca o rază de luceafăr, izvorâtă din genuni,
Ca s-aprindă conștiințe, idealuri, pasiuni,
Ca să semene speranțe, năzuinți de viitor
Și s-aducă strălucire unui blând, dar brav popor.

Când noaptea-ți poposi sub pleoape, ți-a mai rămas un
singur dor:
Somnul lin, codrul aproape, îngânat de-al mării cor.
Și te-ai dus dulce minune și-a rămas dragostea noastră,
Cu parfum de iasomie și tristeți de floare-albastră.
De-atunci nu se mai arată, de prin flori, de prin astrețe,
De prin rozele de Siras și liane-n fel de fețe,
O copilă care râde și o lună care-n larg
Luminează-o luntre veche, cu vintrele pe catarg;

Și plopii toți sunt fără soț, de când neînțeles privea,
Un june bard înamorat, la geamul ei ce strălucea.
Nu mai sunt nici păsările somnoroase, ce se-adună
Pe la cuiburi, de prin crânguri, ca să-și spună noapte bună!
Nici izvoare ce suspină, pe când codrul negru tace,
Într-un vis și-o armonie, ca și tine, dorm în pace.

Dormi în pace umbră sfântă, geniu troienit de gânduri,
Inspirat din dărnicia-ți eu ți-am scris aceste rânduri
Căci n-ai fost vreun orișicare, ce din urmă moartea-l paște,
Te-ai născut spre nemurire și-ai trăit spre a renaște
O cultură românească, ce din lira ta se-adapă,
Cum se-adapă oceanul din a fluviilor apă.

Timpul înghițit-a veacul ce de tine ne desparte,
Dar vestirea faimei tale o vom duce-o mai departe
Ca să afle-o lume-ntreagă, din moșneag până-n urmaș,
Că-n Moldova cea străbună a trăit un uriaș;
Uriaș în ale strunei, uriaș în gând și-n faptă,
Ce-a turnat în formă nouă limba veche și-nțeleaptă.

VASILE BALU-NICOARĂ

Eminescu — Contemporanul nostru

(Urmare din pag. 1)

Într-adevăr prin ceea ce a trecut acest popor și prin ce a făptuit, a dovedit lumii că noi românii suntem, cum spunea Poetul: „Un popor menit ca să fie / Altfel cum-u-s alte" și poemul se încheie: „Decât o viață moartă, un negru vis de jele, / Mai bine stinge, Doamne, viața ginții mele, / Decât o soartă aspră din chin în chin s-o poarte, / Mai bine — atingă-i fruntea suflarea mării moartă!"

Dumnezeu n-a îngăduit ca să se stingă acest popor, ci de multe ori în cursul istoriei e renăscut ca stejarul din poezia Poetului, peste care treceau viscole și vijelii, el înfigându-și mai adânc rădăcinile în pământul țării.

Poetul a înțeles că învierea nu se poate căpăta decât prin cruce, prin suferință, prin jertfă. E drept că jertfele poporului nostru au cernit multe familii, dar credința că Dumnezeu îl are în purtarea Sa de grijă nu l-a părăsit niciodată.

Să nu-l dezamăgim nici noi cei de azi pe Eminescu, ci să ne reînnoim cugetele, reînvățând ce înseamnă omenia, dreptatea, dragostea de oameni și de Dumnezeu, într-o vreme în care concurența și confruntarea acerbă par a fi legile care stăpânesc cugetele oamenilor.

IN MEMORIAM

Săvârşirea din această viaţă a P. C. pr. prof. univ. dr. Gheorghe Liţiu

În iureșul timpului și în vârtejul zilei apucăm să ne mai gândim, din când în când, la viața omului și, mai ales, la moartea acestuia, îndeosebi atunci când, primind un telefon, aflăm că a mai trecut cineva apropiat și drag nouă dincolo, de fapt unde? . . . În adevărata viață! . . .

Așa s-a întâmplat și la aflarea veștii trecerii la cele veșnice a Părintelui Profesor Gheorghe Lițiu la venerabilă vârstă de 86 de ani — cel care a fost atâția ani slujitorul altarului străbun și al catedrei teologice academice! . . . Părintele s-a săvârșit în dimineața zilei de 2 ianuarie, la orele 10, în ultima vreme a vieții sale având parte de multă suferință și boală. Slujba prohodirii și a înmormântării a avut loc în ziua de 4 ianuarie, orele 12, la Biserica „Sf. M. Mc. Gheorghe — Purtătorul de biruință" — la care a slujit, cu timp și fără timp, din anul 1979 până la pensionarea sa care a avut loc în anul 2000. Slujba a fost oficiată de un impresionant sobor de preoți și diaconi având-l ca protos pe P.S. Dr. Petroniu Sălăjanul — Arhiereu Vicar al Episcopiei Oradiei, Bihorului și Sălajului.

În dimineața înmormântării, și, mai cu seamă, la sfânta slujbă a participat foarte multă lume care l-a cunoscut și l-a prețuit în mod deosebit pe părintele lor duhovnicesc, pe cel care i-a cununat, le-a botezat copiii, i-a spovedit, i-a împărtășit cu sfintele taine și cu cuvântul cel dumnezeiesc și scripturistic și nu în ultimul rând le-a fost dascăl de teologie sau coleg la catedra de Teologie Pastorală a Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Oradea. Au fost multe coroane, multe flori, multe lacrimi însă lacrimi pline de recunoștință și, mai ales, pline de nădejde că părintele s-a mutat de la moarte la viață, acolo unde nu mai este suferință, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit! . . . Alături de familia îndurerată, mai cu seamă de soția părintelui — Doamna Veturia — cu care a viețuit nu mai puțin de 64 de ani, au fost preoții împreună slujitori de la această biserică și domnul Teodor Maghiar — cel care a condus destinele universității orădene vreme îndelungată și care a fost foarte apropiat Părintelui Lițiu — duhovnicul său! . . . Au participat și membrii Oastei Domnului care au dorit, în acest fel, să-și arate recunoștința față de cel care le-a purtat de grijă foarte mulți ani, călăuzindu-i și îndrumându-i părinteste! . . .

După ascultarea cu luare-aminte a slujbei prohodirii preoților — care conține o atât de bogată și de profundă teologie au ținut să omagieze personalitatea celui plecat mai mulți slujitori ai altarului, între care la loc de frunte a fost P.S. Petroniu, care a evocat personalitatea părintelui ca fiind unul care a dat dovadă de multă înțelepciune, răbdare și pricepere în diferitele momente ale vieții, care i-a fost presărată cu multe ispite, piedici și suferințe, mărturisind că toate întâlnirile pe care le-a avut cu părintele au constituit momente de mare înălțare duhovnicească și mângâiere sufletească datorită sfaturilor bune, foarte competente și pertinente, pe care i le-a dat! . . . A transmis mesaj de condoleanțe cu acest prilej și P.S. Dr. Ioan Mihălțan — Episcopul Oradiei, care a mărturisit că a avut în persoana părintelui un foarte apropiat și sincer sfetnic și colaborator dispus oricând a da o mână de ajutor la rezolvarea diferitelor probleme bisericești, mai cu seamă a celor pastorale unde era un desăvârșit! . . . Apoi a luat cuvântul P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan — Consilier Cultural al Arhiepiscopiei Sibiului — care a transmis mesajul de condoleanțe și de prețuire al I.P.S. Dr. Laurențiu Streza — Mitropolitul Ardealului. Atât din acest mesaj cât și din cuvintele Părintelui Abrudan au reieșit vremurile de început al Facultății de Teologie din Oradea, când cu binecuvântarea și cu oblăduirea P.S. Dr. Vasile Coman — Episcopul de pie memorie, de atunci, al Oradiei și sub patronajul Domnului Rector Teodor Maghiar au pus bazele reînființatei instituții de învățământ teologic și la organizarea și funcționarea căreia Părintele Gheorghe a adus o importantă contribuție! . . . Mesajul de condoleanțe din partea P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Nicu Dumitrașcu — actualul decan al facultății, a fost transmis de către P.C. Pr. Conf. Univ. Dr. Miron Erdei — șeful de catedră și un apropiat ucenic și colaborator al Părintelui Lițiu. Din acest mesaj a reieșit demnitatea pe care a avut-o părintele indiferent de vitregiile și de situațiile cu care s-a confruntat fiindu-le, în acest sens, dascălilor mai tineri, și nu numai, un adevărat exemplu de caracter și onestitate și, nu în ultimul rând, de probitate morală! . . . La urmă a vorbit P.C. Pr. Emilian Susan care, în calitatea sa de împreună slujitor la același altar, a evocat personalitatea părintelui enumerând diferite momente biografice ale sale — care s-a născut în Localitatea Roit, Județul Bihor, a urmat cursurile Liceului „Emanoil Gojdu" și pe cele superioare la Academia Teologică din Oradea, pe cele doctorale și pedagogice la București unde s-a bucurat de colaborarea și prețuirea Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae. A fost, vreme îndelungată, preot în mai multe parohii din Eparhia Aradului cum ar fi Aradul Nou și Șemlacul iar între 1949—1958 a fost Vicar Administrativ al acestei eparhii, fiind colaborator și sfetnic destoinic al Episcopului de vrednică pomenire Andrei Magieru — cel care l-a și hirotonit întru preot. (Se cuvine să arătăm că în perioada comunistă, pe când era vicar, părintele a făcut și ani de închisoare, așa cum de altfel s-a întâmplat și cu alți preoți). Nu în ultimul rând a fost în foarte bune relații cu fostul Mitropolit al Banatului — Vasile Lăzărescu, dar mai cu seamă cu actualul întâi stătător al scaunului mitropolitan din această parte a țării — Î.P.S. Dr. Nicolae Corneanu — cu binecuvântarea și sub conducerea căruia a elaborat și redactat lucrarea sa omiletico-pastorală intitulată „Cartea Vieții" — apărută la Timișoara în 1991 dar care și astăzi se bucură de multă apreciere fiind foarte bine ancorată în realitățile actuale ale Bisericii și ale vieții credincioșilor! . . . Mai știm faptul că Părintele are și alte multe cărți, mai cu seamă, în domeniul istoriei bisericești; nu mai vorbim de sutele de articole, studii și recenzii publicate în diferite reviste de specialitate sau laice la care a fost un statornic colaborator cum ar fi: „Telegraful Român" din Sibiu, „Altarul Banatului" și „Învierea" din Timișoara, „Biserica și Școala" de la Arad, „Legea Românească" și „Orizonturi Teologice" din Oradea, „Crișana" din Oradea — unde a avut, ani la rând, o rubrică săptămânală; „Buna Vestire" din Beiuș, în editura căreia a elaborat „Comentariul la Psalmul 50" și în multe alte locuri și publicații.

La chemarea glasului P.S. Vasile Coman al Oradiei și la cel al locurilor natale în anul 1979 (re)vine ca preot slujitor și paroh la Biserica „Sf. Gheorghe — Olosig" unde va sluji până în anul 2000. La chemarea aceluiași distins ierarh al bisericii noastre în anul 1991 va intra la catedra de Istoria Bisericii ortodoxe Române apoi la cea de Teologie Pastorală a facultății noastre unde va preda până în 2004.

Cuvintele noastre sunt puține și neputincioase pentru a putea spune cât bine a făcut Părintele Gheorghe, datorită ținutei sale morale și preoțești, a echilibrului și a înțelepciunii sale, a preocupărilor sale teologice și cărturărești, a dragostei sale față de Dumnezeu și de oameni, a atașamentului său față de țara aceasta și de Biserica strămoșească! . . .

Se cuvine, așadar, să-i aducem prinos de cinstire și de recunoștință rugându-ne lui Dumnezeu să-l răsplătească cu harul și cu dragostea sa cea nemărginită acolo, în locașurile cele cerești, în lumina cea neînserată a Slavei Sale!

Veșnică să-i fie amintirea și pomenirea! Amin!

Drd. STELIAN GOMBOȘ

Perioada Triodului — perioada bucuriei duhovnicești

(Urmare din pag. 1)

rugăciune stăruitoare, pentru curățirea de patimi și de unire totală cu Hristos Domnul.

Slujbele din această perioadă sunt duioase, pline de îndemnuri la pocăință și la renunțarea de păcate și de apropiere mai adâncă și mai puternică de Domnul Cel care se pregătește să sufere și să moară iarăși pentru noi. Câte bucurii duhovnicești nu ne oferă tuturor perioada sfântă a Triodului? Câte momente de înălțare sufletească de profundă trăire a marilor adevăruri ale credinței creștine nu ni le hărăzește fiecăruia Triodul? O adevărată primăvară duhovnicească ni se deschide odată cu începerea Triodului. O adevărată pedagogie divină ne călăuzește din treaptă în treaptă ajutându-ne să urcăm spre piscul desăvârșirii și al sfințeniei. De la virtutea smereniei și a rugăciunii stăruitoare din Duminica primă a Triodului — a Vameșului și a fariseului — la virtutea recunoașterii stării de păcătoșenie și a venirii în sine din Duminica Fiului Risipitor, la virtutea postului celui adevărat și bineprimit înaintea lui Dumnezeu, recomandată în Duminica Izgonirii lui Adam din Rai, toate acestea au ca scop ultim pregătirea noastră așa cum se cuvine spre călătoria cerească, spre Ziua Învierii.

Cine ar putea apoi descrie atmosfera de reculegere și evlavie din cele zece duminici ale Triodului, care ca niște trepte ne înalță spre cer și spre întâlnirea noastră cu Hristos, Arhiereul cel Veșnic, Care se jertfește și se dă credincioșilor spre hrană duhovnicească pregătindu-i să-i treacă și pe ei prin Cruce la bucuria Învierii.

Iată pe scurt însemnătatea acestei perioade ce se așterne înaintea noastră acum când ne pregătim iarăși pentru intrarea în sfântul și Marele Post al Paștilor.

Să ne bucurăm așadar de sosirea Triodului și să căutăm să ne împărtășim cât mai mult din bunătățile și bucuriile lui cele nepieritoare spre dobândirea vieții celei noi, bineplăcute deopotrivă și lui Dumnezeu și oamenilor. Să rostim și noi acum, la începutul perioadei Triodului, cu imnograful, zicând: *„Ușile pocăinței deschide-le mie, Dătătorule de viață, că mânecă duhul meu la Biserica Ta cea sfântă, purtând locaș al trupului cu totul spurcat. Ci ca un îndurat, curățește-l cu mila milostivirii tale".*

Amin.

„CHARTA ANTIDROG"

(Urmare din pag. 1)

stituit semnarea documentului intitulat *„Charta Antidrog"*.

Redăm în continuare cuprinsul acestui document: *„Azi, 14 ianuarie 2006, în Salonul de Recepţie al Arhiepiscopiei Sibiului, următoarele instituţii: Mitropolia Ardealului, Forumul Antidrog România, Blocul Naţional Sindical şi Banca Comercială Carpatica, lansează oficial, în Capitala Culturală Europeană — Sibiu 2007, „CHARTA ANTIDROG", — campania de prevenire şi descurajare a traficului şi consumului de droguri, în rândul tinerilor. Prin girul personal şi instituţiile reprezentate de semnatarii acestui document au convenit să acţioneze în spiritul moralei creştine şi al responsabilităţii umane, pe care se fundamentează viziunea de perspectivă a societăţii româneşti şi în tradiţia promovată, la Sibiu, de marii mitropoliţi ai Ardealului: Andrei Şaguna, Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin şi Antonie Plămădeală, toţi profund implicaţi în opera de unitate spiritual-culturală, ecumenică, naţională şi socială a românilor din Transilvania. „CHARTA ANTIDROG" reprezintă şi un document de cancelarie, promotor al valorilor morale şi spirituale româneşti, adresat tuturor celor care vor să se alăture proiectului intitulat simbolic „Floarea de Colţ". Prin acest proiect, noi toţi, viitori cetăţeni ai României Europene, devenim mai puternici ca fraţi întru realizarea unor frumoase acţiuni umanitare şi a unei nobile misiuni creştine"*.

Semnatari: † Laurenţiu, arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului, Cristian Ene, preşedintele FORAD România, Matei Brăteanu, preşedintele fondator al Blocului Naţional Sindical şi ing. Ilie Carabulea, preşedintele Holdingului Atlasib.

Rând pe rând, toţi cei menţionaţi mai sus, s-au adresat participanţilor la întrunire cu un cuvânt de angajare şi imbold în această importantă acţiune.

I.P.S. Mitropolit Laurenţiu a arătat că în calitatea noastră de creştini trebuie să înţelegem că libertatea cu care a fost înzestrat omul încă de la creaţie trebuie raportată întotdeauna la legea morală. Actul ce tocmai a fost parafat confirmă această obligativitate.

Prin semnătura pe care am depus-o pe „Charta Antidrog" „eu personal şi instituţia pe care o reprezint vom sprijini cu toată fermitatea pe cei care ne-au adresat chemarea să le stăm alături. Biserica nu numai că trebuie să sprijine o astfel de acţiune, dar ea este datoare chiar să iniţieze şi să conducă astfel de acţiuni. În sânul ei sunt cuprinşi deopotrivă vârstnici şi tineri. Cei din urmă trebuie ajutaţi prin cuvânt, sfat, îndrumare, învăţătură, dar şi prin pilde ale celor care au o autoritate morală prin felul lor de trăire a adevărurilor credinţei".

În continuare a luat cuvântul Dl. *Matei Brăteanu,* din partea B.N.S. Domnia Sa a arătat că, din nefericire, a avut de a face personal cu probleme de natura celor ce intră în sfera de preocupări a Forumului Antidrog. A cunoscut persoane apropiate care au fost atrase în cursa distribuitorilor de narcotice. Constatând că măsurile coercitive nu sunt suficiente pentru a pune capăt răului, din sentimente creştine s-a rugat pentru ajutor de la Dumnezeu, pentru salvarea celor dragi, care au alunecat pe o pantă atât de periculoasă. „Avem o civilizaţie de apărat, a subliniat vorbitorul, iar moralitatea este un capitol vital pentru societatea noastră atât de bulversată. Pe lângă revendicările salariale, membrii Blocului Naţional Sindical sunt interesaţi, în egală măsură, de însănătoşirea morală a societăţii. Că astfel stau lucrurile se poate constata şi din faptul că, la nivel superior, s-a adoptat hotărârea ca Blocul Naţional Sindical să desemneze doisprezece tineri, care să fie pregătiţi, pe spesele BNS pentru ca apoi să se implice în mod voluntar în lupta antidrog".

Dl. Matei Brăteanu a exprimat recunoştinţa celor pe care îi reprezintă la nivel naţional, faţă de Biserica Ortodoxă Română, care şi-a exprimat disponibilitatea de a se implica într-o astfel de acţiune de salvare şi apărare a celor vulnerabili în faţa ispitelor.

Dl. ing. *Ilie Carabulea,* preşedintele Holdingului Atlasib, care a luat în continuare cuvântul, a mulţumit pentru invitaţia şi onoarea ce i s-au făcut de a se implica într-o acţiune socială de maximă urgenţă, cum este lupta antidrog. A mai arătat că este un susţinător foarte angajat al proiectului „2007 — Sibiu Capitală Culturală Europeană" şi în acest context doreşte să sprijine orice demers în favoarea generaţiei tinere. Neinformarea, lipsa de precauţie, anturajul nesănătos pot determina grave consecinţe tocmai pentru această generaţie. Tocmai de aceea suntem datori ca în spiritul învăţăturii creştine să acţionăm şi să sprijinim orice efort în direcţia educării şi formării copiilor noştri, şi mai ales a celor defavorizaţi din punct de vedere social. Pentru guvern o astfel de preocupare trebuie să fie o prioritate, dar nici organizaţiile neguvernamentale nu sunt scutite de obligaţii. Este necesar să se întreprindă acţiuni pe mai multe planuri.

Este de apreciat faptul că Biserica Ortodoxă Română, în speţă, Mitropolia Ardealului, se implică într-o astfel de acţiune, cu atât mai mult cu cât credibilitatea acestei instituţii este pe primul loc în opinia publică din ţara noastră.

„În calitate de reprezentant al oamenilor de afaceri, ca şi al societăţii civile, vreau să se înţeleagă, a subliniat vorbitorul, că îmi pasă cu adevărat de ceea ce se întâmplă în societatea românească şi în oraşul în care îmi desfăşor activitatea".

Dl. *Cristian Ene,* preşedintele Forumului Antidrog România a mulţumit I.P.S. Sale Laurenţiu Streza, mitropolitul Ardealului, că a înţeles să ia atitudine într-o problemă atât de gravă, pe care n-o mai putem ignora. „A ascunde sub preş o asemenea situaţie extrem de gravă, înseamnă a ne dovedi cel puţin iresponsabili, dacă nu cumva chiar culpabili. Ce s-a întâmplat astăzi aici este îmbucurător. Numărul mare al participanţilor la întâlnire şi demnităţile unora dintre aceştia este un fapt încurajator".

Personal, preşedintele forumului a exprimat mulţumiri şi încredinţarea că efectele angajării comune nu vor întârzia să apară.

S-au înscris la cuvânt şi alţi participanţi, dintre cei care au fost invitaţi la acest eveniment.

Astfel, Dl. viceprimar *Eugen Cioruga* a dat citire unui mesaj din partea D-lui Klaus Johannis, primarul municipiului Sibiu, în care se subliniază importanţa actului ce s-a semnat la Sibiu şi mai ales şansele concretizării angajamentelor asumate de instituţii de prestigiul celor menţionate. Primăria Sibiului, angrenată în vastul proiect de onorare a responsabilităţii ce-i incumbă, în perspectiva anului 2007, când Sibiul va deveni capitală culturală europeană, consideră că astfel de iniţiative sunt de bun augur şi ele reflectă răspunsul societăţii civile la îndatoririle în faţa cărora nu poate fi nimeni indiferent.

Pr. prof. dr. *Dorin Oancea,* decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" a ţinut să menţioneze că în sală sunt prezenţi câţiva profesori de la această facultate şi un număr însemnat de studenţi. În plus, facultatea are şi o secţie de Teologie-Asistenţă socială, în programa căreia intră probleme de natura celor vizate prin adoptarea şi semnarea „Chartei Antidrog". De altfel, Biserica în ansamblul ei, este chemată să facă lucrare pastoral-misionară şi de implicare socială. Părintele decan a dat asigurarea unui sprijin total, nu doar teoretic ci şi practic, în direcţia prevenirii şi stopării consumului de droguri.

Dl. senator *Antonie Iorgovan,* a participat la lucrări şi în calitate de rector al Universităţii ROGER, de la Sibiu. Domnia Sa a arătat că este bănăţean de origine, parlamentar de Prahova şi cu activitate didactică şi managerială în Sibiu. „Am ales Sibiul pentru Universitatea pe care am înfiinţat-o pentru că am înţeles că acest oraş bate departe în istoria Europei. Aici a fost factorul de civilizaţie, de stabilitate şi regăsire a noastră în unitatea de credinţă şi naţională. Aici a fost sediul Mitropoliei Ardealului şi aici trebuie să rămână. În viaţă trebuie să ai o axă morală. Să ai frică de Dumnezeu şi ruşine faţă de oameni. Biserica este instituţia care ne formează în direcţia aceasta". Vorbitorul a arătat că prin 1990 a călătorit în Europa şi a văzut tineri drogându-se. Nimeni nu intervenea pentru că se făcea caz de libertatea individuală. Articolul 20 din Constituţia României prevede că autorităţile şi fiecare persoană sunt libere, dar fără a încălca drepturile altora, ordinea publică şi legea morală. Este foarte important faptul că se face precizarea cum că nu doar drepturile altora trebuie respectate ci şi ordinea publică şi legea morală. Fără aceste obligaţii societatea s-ar transforma în haos.

Bunele moravuri au fundament în legea creştină. Biserica este instituţia care poate să ofere o direcţie morală.

Dl. senator a ţinut să precizeze că sunt la această manifestare şi studenţi de la ROGER, problema consumului de droguri intrând în sfera de preocupări a viitorilor specialişti, care se pregătesc în această universitate. Important este, a subliniat vorbitorul, ca în misiunea ce ne-am asumat să înţelegem că prioritară este prevenirea, fără a neglija însă nici recuperarea toxicomanilor.

Dl. col. prof. univ. dr. *Alexandru Baboş,* comandantul (Rectorul) Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu" din Sibiu, a arătat în cuvântul său că a trăit, la această întrunire, momente deosebite, de care se simte profund marcat. Referindu-se la instituţia pe care o reprezintă, a spus că este apreciată, ca de altfel oricare instituţie militară, drept una a ordinii şi disciplinei. Cu toate acestea, s-au înregistrat şi aici unele situaţii de natura celor abordate astăzi. A fost identificat şi exmatriculat un traficant de droguri.

„Deviza Academiei: *„Mereu împreună"* o regăsim consemnată în „Charta Antidrog", a precizat vorbitorul.

Referindu-se la faptul că, după semnarea Chartei, toţi cei prezenţi la manifestare s-au ţinut de mână, alcătuind un foarte lung lanţ uman, Domnia Sa a arătat că s-a concretizat şi în fapt această deviză exprimată prin cuvinte. Importanţa acţiunii se vădeşte şi prin participarea reprezentanţilor întregii comunităţi sibiene.

Dl. prof. univ. dr. *Pamfil Matei,* decanul Facultăţii de Litere şi Arte, a exprimat aderiunea deplină la acest act simbolic al semnării unui document precum „Charta Antidrog". „Este firesc ca acest lucru să se întâmple aici, în casa Ortodoxiei Româneşti. Lupta pentru unire, pentru emancipare, pentru drepturi cetăţeneşti, pentru dreptate, adevăr şi moralitate s-a conturat mereu într-un astfel de locaş. Problema sănătăţii trupeşti şi sufleteşte nu poate fi străină de instituţiile de învăţământ, a adăugat vorbitorul. Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, are înscrise între principiile ei educative şi unele care privesc apărarea integrităţii morale şi fizice. „Îi pregătim pe studenţii noştri nu numai spre a se apăra pe ei înşişi dar şi pentru a fi apţi să-i apere şi să-i educe pe alţii".

În numele „Revistei Transilvania" — a vorbit Dl. prof. univ. dr. *Corvin Lupu,* redactor-şef al acestei reviste.

Domnia Sa a transmis salutul şi asentimentul din partea Revistei Transilvania şi a Facultăţii de Relaţii Internaţionale.

Între vorbitori s-a numărat şi D-na *Liliana Popescu,* directoarea Casei de Cultură a Studenţilor, care a arătat că în calitatea ce o deţine şi în conlucrare cu conducerea Universităţii a demarat diferite activităţi sociale, neomiţând pe cele care vizau stoparea oricărei tentative de trafic de droguri în rândurile studenţilor. Astfel de activităţi se vor derula şi în viitor, prin antrenarea unor voluntari care să se implice în munca de prevenire a colegilor lor asupra riscului consumului de droguri.

Dl. Avocat *Gavril Dejeu,* fost ministru de Interne, a dezvăluit un fapt care a atras luarea aminte a participanţilor. „În 1997, când am preluat conducerea Ministerului de Interne — a precizat Domnia Sa — România era un spaţiu de tranzit între ţările producătoare şi cele consumatoare de droguri. Iată însă că, în 9 ani, din ţară de tranzit România a devenit ţară de consum. Sunt multe cauzele care stau la baza degradării societăţii româneşti, pentru că din nefericire o degradare trebuie socotită o astfel de schimbare care s-a petrecut cu ţara noastră. Simpla constatare a unor stări negative de lucruri nu este însă suficientă. Se impune desfăşurarea unei misiuni care se anunţă a fi pe cât de necesară tot pe atât de dificilă. Condiţiile de azi din ţara noastră favorizează proliferarea acestui flagel. Drogurile constituie o problemă şi la nivel internaţional. Sunt state care trăiesc de pe urma culturilor de stupefiante. Din nefericire s-a ajuns ca şi în România să existe grupuri de oameni care se îmbogăţesc din cultivarea şi comercializarea drogurilor.

Biserica trebuie să-şi facă o îndatorire moral-religioasă din implicarea ei directă în acţiunile de prevenire a tinerilor asupra consecinţelor nefaste ale consumului de droguri. Ea nu trebuie să se lase descurajată de condiţiile tot mai grele în care este nevoită să-şi îndeplinească misiunea. Cu multă stăruinţă trebuie să se dedice atragerii tineretului, apropierii lui de credinţă şi moralitate. Şi factorii civili, alături de cei ai statului trebuie să-şi unească eforturile în a schimba starea lucrurilor. Este imperios necesar să fie studiate cauzele care determină recurgerea la droguri şi aceste cauze să fie înlăturate".

Domnul col. (r) *Puiu Şaramet,* directorul Cercului Militar Sibiu, a arătat că pe lângă activităţile culturale pe care le desfăşoară această instituţie, va căuta să se afilieze şi la acţiuni de genul celor impuse de această provocare a momentului de faţă: tot mai frecventa recurgere la droguri. Vorbitorul şi-a exprimat dorinţa conjugării eforturilor cu celelalte case de cultură din Sibiu, precum cu Casa de Cultură a Studenţilor, cu Casa de Cultură a Sindicatelor şi cu Biserica.

Din partea profesorilor de Religie prezenţi la această manifestare a vorbit Dl. prof. *I Buta,* care a arătat că Şcoala la care funcţionează se află în relaţii de parteneriat cu o şcoală din Anglia. Între problemele faţă de care există preocupare şi de o parte şi de alta se numără şi problema consumului de droguri. Dat fiind faptul că între cei care se droghează se numără şi tineri la o vârstă foarte fragedă, cum e chiar vârsta copilăriei, vorbitorul a arătat că educaţia antidrog trebuie începută foarte devreme, chiar de la ciclul elementar.

Puncte de vedere similare au fost exprimate şi de alţi profesori de Religie şi chiar studenţi care au luat cuvântul.

În finalul întrunirii, *I.P.S. Laurenţiu* a arătat că este deosebit de satisfăcut de faptul că în luările de cuvânt s-a depăşit formalismul. „Am reuşit să ne deschidem sufletul şi să ne exprimăm cu convingere şi speranţă năzuinţele".

I.P.S. Sa a adăugat apoi: „Noi v-am primit aici într-o atmosferă încărcată de istorie. Sunt atârnate pe perete tablourile tuturor mitropoliţilor Ardealului. Ei au fost cu noi şi au dat greutate tuturor deziderateloor pe care le-am exprimat.

Lucrarea la care ne-am angajat este una de durată şi de aceea va trebui să fim mereu împreună. Biserica ne cuprinde pe toţi: ierarhi, preoţi şi poporul credincios. Aşa stând lucrurile, doresc să vă asigur că Biserica n-a fost străină nici până acum de astfel de preocupări. La o şedinţă a Sfântului Sinod, unde s-a discutat problema consumului de droguri, s-a hotărât că în toate eparhiile, una dintre conferinţele preoţeşti semestriale să fie dedicată tocmai dezbaterii unei astfel de teme.

În Arhiepiscopia Sibiului avem peste 500 de preoţi. Dacă adăugăm la această cifră efectivul de câteva sute de studenţi, care nu stau doar în facultate ci merg în parohiile lor, ne putem da seama cu ce forţă ne putem implica într-o lucrare de redresare morală şi de apărare a generaţiei tinere ca cea pe care o preconizăm.

Vă mulţumesc din suflet că aţi vorbit aşa de frumos despre Biserică şi pentru că v-aţi mărturisit apartenenţa la Biserică. Într-adevăr, Biserica poate constitui un spaţiu în care să conlucrăm pentru înfăptuirea binelui şi stăvilirea răului. Sunt prezenţi aici oameni cu preocupări în diferite domenii. E o mare diversitate umană. Unii suntem mai în vârstă, alţii sunt tineri. Unii sunt profesori, alţii studenţi. Unii sunt civili, alţii sunt militari. Suntem unii clerici, iar alţii laici. Sunt aici bărbaţi şi femei. Dincolo însă, de această foarte extinsă diversitate, se află scopul nobil pentru care ne-am întrunit: dorinţa de a ne feri pe noi înşine dar şi pe semenii noştri de un rău care bântuie lumea şi care a devenit mai ameninţător în vremea noastră. Legea morală ne obligă că fim atenţi cu noi înşine dar şi cu cei de lângă noi. Dacă aceştia sunt vulnerabili în faţa răului se cuvine să ne rugăm pentru ei, dar să-i şi ajutăm, să le întindem mâna. Filantropia este o formă a exprimării şi practicării adevărurilor credinţei. Liturghia la care asistăm la biserică şi la care ne împărtăşim cu Sfintele Taine trebuie continuată şi acasă şi în toate locurile unde ne împlinim îndatoririle. S-a şi încetăţenit, în teologia românească formula: *„Liturghie după Liturghie"*. Domnul ne trimite şi pe noi, cum i-a trimis pe Sfinţii Săi Apostoli, să mergem peste tot spre a-i întâlni şi sprijini pe semenii noştri. Să le ducem vestea cea bună a Evangheliei, dar să-i şi sprijinim şi să cultivăm împreună viaţă de comuniune.

Sarcina pe care ne-am asumat-o astăzi este foarte sensibilă. Este foarte grea, dar şi foarte necesară şi foarte urgentă. Deja ne-am însuşit-o şi urmează să i ne dedicăm cu responsabilitate şi tenacitate.

Personal Vă mulţumesc pentru răspunsul prompt la invitaţia noastră. Vom căuta şi alte prilejuri ca să ne adunăm şi să reflectăm asupra soluţiilor care trebuie găsite la multitudinea de probleme cu care ne confruntăm.

Doresc să vă anunţ că încă o dată în această lună, şi anume prin 27 ianuarie, va avea loc la Academia de la Mănăstirea Sâmbăta, o nouă întrunire pe aceeaşi temă a consumului de droguri. Este acesta un semn că nu suntem indiferenţi la ceea ce se întâmplă în jurul nostru şi mai ales la acele alunecări care pot afecta profund viaţa noastră.

Să ne ajute Dumnezeu să ne vedem împlinite năzuinţele şi răsplătite cu biruinţă ostenelile".

La sfârşitul intervenţiei, I.P.S. Laurenţiu a adresat tuturor participanţilor invitaţia să-şi treacă semnătura pe o listă de susţinere a proiectului de anvergură, iniţiat de instituţiile menţionate. Listele cu semnăturile participanţilor au fost ataşate „Chartei Antidrog" devenind alături de aceasta documente de aderiune şi sprijin.

Prima etapă a derulării procesului către cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană:

Întâlnirea delegaţilor naţionali pentru Ecumenism ai Bisericilor membre ale Conferinţei Bisericilor Europene şi ai Conferinţelor Episcopale Catolice din Europa

(Roma, 23—27 ianuarie 2006)

În conformitate cu hotărârea Comitetului Internaţional de Pregătire a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene (Sibiu, 2007), a avut loc, la Roma, între 23—27 ian. 2006, Întâlnirea delegaţilor naţionali pentru Ecumenism ai Bisericilor membre ale CBE (aparţin Conferinţei Bisericilor Europene: cea mai mare parte a Bisericilor ortodoxe, reformate, anglicane, libere şi vechi catolice) şi ai Conferinţelor Episcopale din Europa (sunt grupate în Consiliul Conferinţelor Episcopale Europene, Conferinţele episcopale romano-catolice din Europa). Au participat în total 150 de delegaţi provenind din 44 de ţări europene şi aparţinând la 40 de Biserici, membre al C.B.E., 34 aparţinând C.C.E.E. şi 50 aparţinând unor mişcări şi organizaţii ecumenice. Din România au participat 9 delegaţi, de la ortodocşi, catolici/greco-calolici şi protestanţi. Delegaţii ortodocşi: I.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, I.P.S. Laurenţiu, mitropolitul Ardealului, pr. Michael Ţiţa, consilier la Sectorul Relaţii externe al Patriarhiei Române, pr. prof. Dumitru Abrudan, consilier cultural la Arhiepiscopia Sibiului, Daniel Buda, asistent la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi secretar al Comitetului local Sibiu. Delegaţii catolici/greco-catolici au fost: P.S. Virgil Bercea, episcopul Episcopiei Române unite cu Roma, greco-catolice din Oradea, pr. Nicolae Popa, protopop al Protopopiatului greco-catolic Sibiu, prof. Maria Keul, secretară a Comitetului local Sibiu. Delegatul Bisericii Evanghelice C.A. din România a fost Excelenţa Sa Christoph Klein, episcopul acestei Biserici de la Sibiu.

Luni, 23 ianuarie, între orele 15,30 şi 21,30 şi marţi, între orele 8,45 şi 12 au avut loc două întâlniri ale Comitetului Internaţional de Pregătire a AEE 3 cu membrii Comitetului local din România. Au fost prezentate informaţii cu privire la întâlnirile anterioare ale Comitetului Internaţional de Pregătire a AEE 3, şi s-au discutat unele probleme legate de numărul invitaţilor la AEE 3, Sibiu 2007, de asigurarea locurilor de cazare şi a spaţiilor de desfăşurare a plenarelor şi şedinţelor pe grupe lingvistice. În privinţa invitaţilor s-a convenit ca aceştia să fie în număr de 2 500. Pentru cazare se vor contracta toate locurile din hoteluri şi pensiuni din Sibiu şi împrejurimi, precum şi locurile din căminele studenţeşti. S-a făcut apel şi la oficiile parohiale din Sibiu pentru a mijloci cazare la familii de credincioşi.

În privinţa spaţiilor pentru întruniri, în urma discuţiilor purtate cu forurile locale şi diverse instituţii, au fost nominalizate locaţii precum: Piaţa Mare, aflată în curs de renovare, Platforma fostei Cazarme 90, care va fi acoperită cu corturi, Sala „Transilvania", Sala de Sport a Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu", Aula „Avram Iancu" a Universităţii „Lucian Blaga", Aula Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", ca şi alte spaţii propice pentru întruniri.

S-a analizat programul pe zile şi ore a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene. Deschiderea oficială va avea loc în seara zilei de marţi, 4 septembrie 2007, iar pentru solemnitatea de închidere s-a apreciat că ziua de Duminică, 9 septembrie, după oficierea Sfintei Liturghii, în bisericile oraşului, ar fi momentul cel mai potrivit pentru o asemenea manifestare. Acest moment va fi marcat prin procesiuni cu lumânări şi priveghere. Se preconizează ca nu doar la Sibiu ci şi în alte câteva sute de oraşe din Europa să se organizeze momente similare, care să marcheze încheierea celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene. Se vor facilita legături T.V. directe cu Sibiul.

Redăm lista temelor propuse spre a fi prezentate în plenare şi discutate în grupe la Sibiu:

1. A trăi în prietenie chemarea la unitatea în credinţă.
2. Cultivarea unor relaţii cu Islamul. Dialogul inter-religios.
3. Salvgardarea Creaţiei.
4. Contribuţia la Construirea Noii Europe.
5. Migraţiile.
6. Europa în contextul globalizării.

Aceste teme au fost inspirate din *„Charta Oecumenica"*, document semnat de către preşedinţii celor două organizaţii creştine europene: Conferinţa Bisericilor Europene şi Conferinţele Episcopale Catolice Europene, la o Întrunire Ecumenică de la Strasbourg, în 22 aprilie 2001, prima Duminică după Paştile serbate la aceeaşi dată de către toţi creştinii.

*

Întâlnirea propriu-zisă a delegaţilor naţionali pentru ecumenism ai celor două organizaţii europene: CBE şi CCEE, care constituie, aşa cum am spus, prima etapă a procesului ce conduce la AEE 3 — Sibiu 2007, a început marţi, 24 ianuarie 2006, la ora 15,00 cu un scurt program de rugăciune, susţinut de un grup coral, alcătuit din tineri români, aparţinători de parohia românească de la „Tre Fontane", — Roma, păstorită de arhim. Iuvenalie Ionaşcu, cunoscut cititorilor „Telegrafului Român", prin materialele care le publică frecvent în paginile acestui periodic.

În program au fost înscrise următoarele puncte: Cântarea *„Împărate ceresc"*, urmată de cântarea de la vecernie *„Lumină lină"*, ambele pe muzică psaltică. Ierom. Iuvenalie Ionaşcu a citit apoi, în italiană, pericopa evanghelică de la Luca 24, 13—25, în care se relatează evenimentul călătoriei Domnului cu doi dintre ucenici, spre Emaus, în dimineaţa Învierii. După o scurtă meditaţie, s-a cântat troparul Rusaliilor şi s-a rostit începutul ectenie mari cu cererea: „Pentru ca binecredincioşii creştini din Europa să regăsească în Hristos cel răstignit şi înviat lumina nouă care luminează calea reconcilierii şi a unităţii, Domnului să ne rugăm". Toţi participanţii au răspuns în cor: „Kirie eleison". A urmat cântarea, pe psaltică, a rugăciunii „Tatăl nostru". Preotul oficiant a adresat îndemnul ca cei prezenţi să-şi adreseze reciproc salutul păcii. Programul s-a încheiat cu cântarea de la Vecernie, a dreptului Simeon: „Acum slobozeşte...".

Am putea spune că acest program, derulat în mare parte în Lb. română a fost un preludiu al deschiderii lucrărilor celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene de la Sibiu — 2007.

Genericul sub care s-au derulat lucrările primei etape a procesului către AEE 3 a fost: *„Lumina lui Hristos luminează pe toţi oamenii. A găsi în Hristos cel răstignit şi înviat lumina nouă pentru calea reconcilierii între creştinii din Europa"*. De reţinut că acest generic reprezintă o variantă a Temei generale a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene, care este formulată astfel: *„LUMINA LUI HRISTOS luminează tuturor. Speranţă pentru reinnoire şi unitate în Europa"*.

După programul de rugăciune au luat cuvântul unii vorbitori care au transmis mesaje de salut participanţilor la această întrunire.

Primul vorbitor a fost cardinalul *Camillio Ruini*, vicar general al Sanctităţii Sale Papa Benedict al XVI-lea şi preşedinte al Conferinţei Episcopale a Italiei, care a făcut anunţul că participanţii vor avea ocazia să-l întâlnească pe episcopul Romei, papa Benedict al XVI-lea, în ziua de miercuri, 25 ianuarie, la vecernia ce se va oficia în bazilica San Paolo Fuori le Mura, cu prilejul încheierii Săptămânii de Rugăciune pentru Unitatea Creştinilor. Apoi în ziua următoare (joi, 26 ianuarie), la ora 12, papa îi va primi din nou pe participanţii la Prima etapă pregătitoare a AEE 3, în audienţă la Palatul Apostolic. Această dublă întrevedere trebuie interpretată ca o mărturie

a solicitudinii sfântului părinte pentru Europa şi Bisericile sale.

Vorbitorul a apreciat faptul că organizatorii AEE 3 au găsit de cuviinţă să programeze prima etapă a procesului către Sibiu 2007 aici, la Roma, cetatea unde au propovăduit cei doi mari apostoli Petru şi Pavel şi unde au suferit martiriul. Catacombele, Coloseumul, Circul Massimo, alte locuri publice din Roma sunt tot atâtea mărturii despre creştinii primelor secole, care şi-au dat viaţa pentru credinţa lor în Domnul Hristos. Această cetate a Romei mai oferă însă şi o mărturie despre martirajul creştin din timpurile noastre. Prin hotărârea papei Ioan Paul al II-lea, bazilica Sfântului Bartolomeu din Insula Tiberina (insulă pe Tibru, care străbate Roma) a fost dedicată „Noilor Martiri" ai secolului care tocmai s-a încheiat, martiri proveniţi din toate Bisericile şi Confesiunile, care au suferit persecuţii şi moarte pentru credinţa lor în Iisus Hristos. Astfel de mărturii, care au fost plătite cu preţul vieţii trebuie să constituie temeiuri pentru angajarea creştinilor în lucrarea lor pentru unitate. Pelerinajul, la Roma, a tuturor reprezentanţilor Bisericilor care se pregătesc pentru Sibiu 2007, se voieşte a fi şi o conştientizare a responsabilităţii noastre, a creştinilor pentru edificarea noii Europe. Istoria ultimelor secole demonstrează cât de grav a fost păcatul diviziunilor şi confruntărilor, care au avut loc în această parte a lumii. Continentul nostru a trăit marea dramă a atâtor războaie. Persistenţa a încă multor crize şi poziţii negative faţă de tratatul constituţional european ne obligă pe toţi să reflectăm cu multă responsabilitate la datoria de a milita cu şi mai multă fermitate pentru unificarea Europei. Dărâmarea zidului care separa Estul şi Vestul continentului nostru trebuie să ne stimuleze în a ne construi un viitor comun al stabilităţii şi păcii. Un astfel de viitor va fi posibil numai dacă vom şti să redescoperim rădăcinile profunde ale civilizaţiei europene, ale culturii, ale tradiţiei sale creştine, ale înţelepciunii sale umaniste, ale capacităţii sale de a cultiva bunăînţelegerea şi armonia. Maturizarea Europei îi va reda posibilitatea de a-şi redescoperi vocaţia şi rolul său unificator în mijlocul unei lumi în profundă schimbare. În mod special, îi va ajuta să se conştientizeze de rolul important pe care îl poate avea în a ajuta Africa să nu cadă pradă jocurilor politice şi economice mondiale şi de a găsi modalitatea să dovedească cum religia creştină ar putea fi o lumină pentru o foarte mare întindere a lumii, care este Asia, unde trăieşte cea mai mare parte a populaţiei globului cu cultura ei milenară şi cu religiile ei. Nu mai puţin, Europa are de împlinit o misiune şi pentru America.

În ciuda unor fenomene precum globalizarea, secularizarea, clonarea umană, raţionalitatea ştiinţifică şi tehnologică uneori agresivă, Europa nu şi-a pierdut totuşi forţa creştină. Tinerii continentului nostru mai au încă şansa de a regăsi şi de a se pătrunde de lumina Evangheliei. Ecumenismul trebuie să ne dea curaj în progresul către unitate. Lumina lui Hristos luminează tuturor. Aceasta este deviza cu care ne îndreptăm către cea de a III-a Adunare Ecumenică de la Sibiu, în 2007. Idei ca acestea au fost evidenţiate în cuvântul cardinalului Camillio Ruini. Vorbitorul nu a omis să se refere şi la fenomenul migraţiei care a generat serioase probleme economice, sociale, culturale şi religioase în Europa, cum a dovedit recent criza ce s-a înregistrat în Franţa, prin revolta imigranţilor islamici. Este cazul, a subliniat vorbitorul, să ne întrebăm la ce fel de integrare preconizăm să ajungem? Care ar fi calea unui dialog eficient şi avantajos pentru identitatea religioasă a fiecăruia? Cum se va putea evita ca diversitatea religioasă şi culturală să nu submineze unitatea? Cum vom putea, noi creştinii, să dăm mărturie despre Evanghelie într-o Europă unde sunt prezente atâtea religii şi atâtea civilizaţii? Răspunsul nu poate fi decât acesta: numai angajându-se cu hotărâre spre a ne depăşi propriile noastre diviziuni.

Mesaje de salut au mai rostit prof. *Gianni Long*, preşedintele Federaţiei Bisericilor Evanghelice din Italia şi mitropolitul *Ghenadios*, arhiepiscop ortodox de Italia şi Malta. Ambii vorbitori au făcut referiri la Adunările Ecumenice anterioare de la Basel şi Graz ca la două etape importante pe calea apropierii şi conlucrării creştine.

O constatare pozitivă în legătură cu derularea programului întâlnirii de la Roma ar fi diversitatea acestuia, cu păstrarea totuşi a unităţii. În acest sens, semnalăm buna inspiraţie de a lega trecutul de viitor şi invers. Astfel, spre a evidenţia continuitatea în preocuparea de a realiza un progres spre unitatea creştină, organizatorii au inclus în program, imediat după cuvântul celor menţionaţi mai sus, proiectarea unei casete video, intitulată *„Basel şi Graz"*, cu imagini sugestive de la cele două Adunări Ecumenice Europene anterioare.

Cuvânt introductiv la lucrările din plenul primei zile a întâlnirii au rostit cei doi preşedinţi ai CBE şi C.C.E.E., respectiv Rev. Jean Arnold de Clérmont şi Mons. Amédée Grab.

Referindu-se la semnarea „Charthei Oecumenica", în aprilie 2001 la Strasbourg, preşedintele C.B.E. a arătat că acolo şi atunci a început drumul către Sibiu. Cât priveşte tema celei de a treia Adunări Ecumenice Europene vorbitorul a arătat că este de inspiraţie biblică, dublată de un mesaj actual pentru Europa de azi, o Europă secularizată care trebuie ajutată să rămână totuşi creştină, de vreme de rădăcinile civilizaţiei ei sunt creştine. În acest scop, dialogurile bilaterale, care există în Europa, trebuie să devină multilaterale. Cercetarea teologică trebuie însoţită de experienţe liturgice şi spirituale comune. Dacă am lua în discuţie chiar fenomenul migraţiei, am constata, că nu este numai o problemă economică şi strategică ci prioritar spirituală, confesională. În situaţia de faţă, când în Europa trăiesc oameni de diferite convingeri religioase, trebuie să ieşim din îngustimea în care ne aflăm din punct de vedere confesional şi să înaintăm spre construirea unor noi relaţii ecumenice. Ne trebuie mai multă smerenie şi mai multă dragoste. Eşecul creştinilor de a-şi valorifica mesajul faţă de Europa de azi trebuie privit nu numai cu tristeţe dar şi cu spirit critic, de conştientizare a responsabilităţii noastre. Să înţelegem drumul spre Sibiu ca o nouă şansă de reînnoire a mărturisirii creştine. În definitiv forţa morală a creştinismului nu este a noastră, a oamenilor, ci este forţa morală a Evangheliei.

Episcopul Amédée Grab, preşedntele C.C.E.E., care a luat în continuare cuvântul, s-a referit la responsabilitatea creştină în cultivarea dialogului, care trebuie să evite relativismul şi sincretismul. Dialogul în care trebuie să ne implicăm trebuie să fie un dialog al adevărului şi dragostei, un dialog în lumina învăţăturii lui Hristos mort şi înviat. Desigur că trebuie să ne întristeze imaginea unui creştinism atât de fărâmiţat. Dar nu trebuie să uităm că şi Apostolii au fost trişti pentru moartea Învăţătorului. Tristeţea lor însă s-a transformat în bucurie prin Învierea lui Hristos. Aşa şi tristeţea noastră trebuie schimbată cu bucuria progresului pe calea dialogului adevărat. Venim din ţări şi din confesiuni diferite. Aici ne-am întâlnit cu aceeaşi unică speranţă: a posibilităţii apropierii, înţelegerii şi unităţii. Ne aflăm la Roma pentru a întâlni Biserica Romei. Am parcurs drumul pe care l-au făcut şi Apostolii Petru şi Pavel. Şi unul şi altul s-au jertfit aici pentru Unul şi Acelaşi Hristos. Să ne pătrundem de importanţa martirajului lor, care a însemnat jertfirea vieţii pentru una şi aceeaşi credinţă. Dacă ar fi să ne întrebăm despre subiectele pe care ar trebui să le abordăm în aceste zile, răspunsul este acesta: să începem prin a reconsidera situaţia ecumenică în Europa. Acest fapt ne va ajuta să ne dăm seama de *„starea de sănătate"* a creştinătăţii şi ecumenismului în Europa. „Charta Oecumenica" trebuie să constituie pentru noi *agenda* care să acompanieze întreg procesul pregătirii noastre pentru AEE 3 — Sibiu.

Programul primei zile a Întâlnirii de la Roma (24.I. 2006), a continuat, după o pauză de prânz, cu prezentarea unei alte proiecţii video: *„40 de ani de ecumenism"*. Este vorba de un film-sinteză a câtorva evenimente ecumenice memorabile: 1. Întâlnirea de la Ierusalim a patriarhului Atenagoras şi a papei Paul al VI-lea. Sărutarea păcii şi anularea anatemei de la 1054. 2. Constituirea Comunităţii Protestante de la Taizé, în 1946, din iniţiativa fratelui Roger, care a desfăşurat o activitate ecumenică pilduitoare, înscriindu-şi numele în rândul martirilor pentru Hristos. 3. Vizita primatului Angliei la Roma. 4. Vizita lui Ioan Paul al II-lea la Constantinopol şi a patriarhului Dimitrios al Constantinopolului la Roma. 5. Vizita, în 2000, a papei Ioan Paul al II-lea la Bucureşti şi vizita ulterioară a patriarhului Teoctist la Roma. Aclamarea credincioşilor din România din Piaţa Unirii: „Unitate, Unitate!", cu prilejul vizitei papei, trebuie înţeleasă ca un îndemn care vine de la Dumnezeu pentru sensibilizarea noastră spre a da bună mărturie, în calitate de creştini în faţa Europei.

Sesiunea de după masa de prânz, care a avut ca obiectiv „Situaţia ecumenică în Europa", a fost prezidată de mitropolitul Ghenadios de Sassima, Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, şi a constat în prezentarea a două referate susţinute de Card. Walter Kasper, preşedinte al Consiliului Pontifical pentru Unitatea Creştinilor şi episcop dr. Margot Kässman, Biserica Evanghelică din Germania.

Am reţinut din referatul cardinalului Walter Kasper, idei ca acestea:

Europa reprezintă o realitate care trebuie definită din punct de vedere istoric, geografic, cultural, politic, dar şi confesional. Dacă am avea în vedere aspectul istoric, va trebui să recunoaştem că istoria Europei este strâns legată de istoria creştinismului. Rădăcinile creştinismului s-au înfipt în solul Europei în timpul imperiului roman. Atunci apostolii Petru şi Pavel au adus mesajul creştin în Europa. După căderea Imperiului Roman de Apus, regalităţile naţionale au fost creştine. Până în 1054 creştinismul european a fost unitar. A urmat dureroasa separare (schismă) dintre Răsărit şi Apus. Apariţia islamului în Europa a constituit o provocare pentru lumea creştină. Din păcate cruciadele n-au constituit o şansă pentru refacerea unităţii. A urmat Reforma şi fărâmiţarea creştinismului apusean. Diferenţierile confesionale au adâncit procesul de separaţie. Prozelitismul a învrăjbit confesiunile creştine. Pe măsura trecerii timpului diviziunile au fost simţite din ce în ce mai dureros. Împărţirea politică între Est şi Vest a stagnat procesul unificării. Acum însă când şi aceste despărţiri politice au fost desfiinţate, trebuie să păşim cu mai mult curaj pe calea către refacerea unităţii. Creştinismul poate uni Europa. Este şi a fost o forţă de unitate. Trebuie neapărat să îndreptăm ceea ce am stricat în Europa prin adâncirea diviziunilor noastre. Dar se pune totuşi întrebarea: ce fel de ecumenism dorim să cultivăm? Sincretismul şi relativizarea nu pot constitui soluţii. Dacă oamenii sunt uneori neputincioşi, să înţelegem că Duhul Sfânt are puterea să biruiască duhul împărţirilor şi al conflictelor. Sunt şi documente, poate mii de pagini, care pot fi utilizate în dialogul pe care suntem datori să-l angajăm. Să amintim spre exemplu, *„Charta Oecumenica"*. Conciliul II Vatican a declarat ecumenismul ca un proces ireversibil. Din păcate obiectivul ecumenismului este înţeles diferit de confesiunile creştine. Dar acest obiectiv nu poate fi decât unul: refacerea unităţii creştine primare. Unitatea nu trebuie înţeleasă ca uniformitate. Trebuie să o înţelegem ca unitate în diversitate. Entuziasmul nu este suficient în desfăşurarea dialogului. Primează adevărul Revelaţiei, care trebuie cercetat şi însuşit. Pe acest adevăr se poate construi unitatea. Diferenţele trebuie acceptate. Un alt fapt pe care trebuie să-l reţinem este acela că ecumenismul este o responsabilitate a întregului popor al lui Dumnezeu, nu doar a teologilor. Bisericile, şcolile teologice, mănăstirile trebuie să se implice în promovarea ecumenismului. Mai ales rugăciunea trebuie să devină o experienţă comună în cultivarea ecumenismului. Ecumenismul implică şi o reconvertire.

În termeni apropiaţi s-a adresat participanţilor şi Dr. Margot Kässman, episcop al Bisericii Evanghelice din Germania. Reţinem ideea cum că istoria, cultura, arhitectura şi literatura din Europa nu pot fi înţelese fără a le recunoaşte legătura intrinsecă cu Creştinismul. Dar, din păcate, Europa a fost şi aceea care a stat la originea diviziunilor lumii creştine la 1054 şi în secolul al XVI-lea, prin Reformă.

Referindu-se la situaţiile de azi din Europa, vorbitoarea a arătat că „menirea Bisericilor din acest spaţiu geografic trebuie să fie întărirea credinţei. Mulţi oameni nu mai cunosc învăţăturile Bibliei, copiii nu mai sunt crescuţi în spiritul credinţei creştine, tinerii nu mai găsesc îndrumare, ritualurile liturgice sunt uitate, iar numărul participanţilor la slujbele religioase este scăzut. O astfel de situaţie reprezintă o provocare ce trebuie acceptată şi transformată într-un nou punct de plecare pentru misionarismul din Europa. Nu ar trebui să ne subevaluăm tradiţiile, rădăcinile. Cunoştinţele părinţilor noştri privitoare la credinţă şi legătura lor cu Dumnezeu ar trebui să dea roade printre noi cei ce trăim în Europa de azi. Învăţăturile Bibliei şi spiritualitatea creştină sunt comorile pe care ar trebui să le oferim tinerelor generaţii ale Europei, spre a le sluji drept orientare în găsirea propriului drum. Pelerinajele, tăcerea, meditaţia şi rugăciunea trebuie privite dintr-o perspectivă complet nouă şi apreciate pentru potenţialul lor de a da roade". Într-o astfel de perspectivă trebuie să înţelegem şi pelerinajul pe care îl vom face în 2007, la Sibiu.

În seara primei zile a întrunirii, participanţii au luat parte la slujba vecerniei în Bazilica Santa Maria în Trastevere, după care au fost primiţi de Comunitatea Sant' Egidio, care a oferit o recepţie.

Miercuri, 25 ianuarie, programul zilei a început cu o rugăciune, în cadrul căreia, episcopul armean Norvan Zakarian din Franţa, a rostit o meditaţie, pornind de la textul din Ieşire 3, 15. A transmis, de asemenea, binecuvântarea Sanctităţii Sale Karekin II, Catolicos al tuturor armenilor.

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

Prima etapă a derulării procesului către cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană

(Urmare din pag. a 4-a)

Intre 9—10,30 s-a derulat o sesiune de scurte comunicări privind *„Semnele luminii lui Hristos in Europa"*. In total au fost prezentate şase comunicări. Spaţiul nu ne permite a le prezenta în detaliu. Totuşi vom menţiona cel puţin titlul la două dintre acestea: 1. Don Marco Gnavi, director diocezan al Biroului pentru ecumenism şi dialog interreligios, din Roma, a vorbit despre „Experienţa noilor martiri din sec. XX". Fiecare participant a primit din partea vorbitorului o icoană cu o catedrală înconjurată de cetele noilor martiri ai sec. XX. Ca şi martirii antichităţii şi cei contemporani cu noi răspândesc de pe feţele lor lumina lui Hristos, pe care L-au mărturisit cu preţul vieţii. S-a făcut pomenire despre genocidul de la începutul secolului împotriva armenilor, despre martirii din Rusia, din Albania şi România. A fost pomenit numele lui Nicolae Steinhardt, care a suferit pentru credinţă. S-a amintit despre cartea publicată la Cluj cu numele preoţilor care au suferit închisoare şi moarte pentru credinţa lor. S-a amintit despre Memorialul de la Sighet. Mărturia martirilor trebuie să constituie o motivaţie pentru noi de apropiere şi unitate. Glasul lor nu poate să nu se audă într-o Europă preocupată să-şi clădească propria unitate. La temelia acestei unităţi trebuie să stea pilda martirilor, a adevărului credinţei creştine.

O a doua comunicare, care a atras luarea aminte, a fost cea a D-nei Doris Peschke, din partea Comisiei Europene a Bisericilor pentru emigranţi, în Europa. Titlul conferinţei a fost: „Unitate în diversitate cu Bisericile comunităţilor de emigranţi". Vorbitoarea a arătat că întreaga Europă se confruntă cu fenomenul migraţiei, dar în special Italia, Spania, Suedia. Se vorbeşte deja de o Biserică minoritară a emigranţilor care coexistă cu Bisericile majoritare ale localnicilor. Aceste Biserici se confruntă cu probleme serioase: nu au lăcaşuri de închinăciune, nu au preoţi, nu au susţinere materială. Sunt Biserici marginalizate ca şi proprii lor credincioşi. Mulţi dintre aceştia nu au un statut bine definit. Lucrează la negru şi ca atare sunt exploataţi. Trebuie avut totuşi respect faţă de emigranţi. Bisericile locale trebuie să sprijine Biserica emigranţilor.

Intre 11—12,30 a avut loc o nouă sesiune în care s-a vorbit despre „Tema Adunării Ecumenice Europene din 2007 şi despre obiectivele ei". Au prezentat referate: Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi cardinalul Cormac Murphy-O' Connor, arhiepiscop de Westminster.

Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Daniel are inclus într-un Ghid de Studiu, pentru cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană, editat de către CBE şi CCEE şi difuzat participanţilor la Întâlnirea de la Roma, un studiu foarte dens referitor la tema AEE 3. Pe lângă ideile sintetizate acolo, I.P.S. Sa a stăruit în intervenţia de la Roma asupra a trei obiective importante pentru Sibiu: 1. Chemare la o mărturisire comună; 2. Chemare la reconversie sau reînnoire creştină şi 3. Apel (chemare) la o mărturisire creştină faţă de lume. Prin mărturisire comună, creştinii fac dovada preocupării pentru unitatea pe care trebuie să o realizeze, în acord cu rugăciunea arhierească a Mântuitorului din In. 17, „ca toţi să fie una". Prin reconversie sau reînnoire creştinii dau garanţie despre şansele înfăptuirii unităţii, întrucât renunţă la orgolii şi se arată deschişi sufletește spre dialog şi conlucrare cu alţii. Prin mărturisirea propriului lor crez în faţa lumii, creştinii se arată interesaţi de marile probleme cu care se confruntă lumea, şi totodată se arată pregătiţi spre a se implica în soluţionarea acestor probleme.

Tema AEE 3, a arătat I.P.S. Sa, a fost aleasă la Châtre şi a fost inspirată din Sf. Scriptură şi din ritualul sfinţirii bisericilor, în ortodoxie. Deci e o temă biblică, liturgică şi profund teologică. Are o semnificaţie aparte pentru credinţa, viaţa şi misiunea Bisericilor în Europa. Lumina lui Hristos luminează Bisericile când ele se află în rugăciune, când îşi împlinesc lucrarea lor diaconală şi socială, când se deschid dialogului şi cooperării. Aceeaşi lumină divină luminează viaţa familiilor creştine când acestea primesc binecuvântarea şi sfinţirea legăturii lor conjugale şi când îşi împlinesc rostul binecuvântat al naşterii de prunci. Aspectul acesta trebuie să ne reţină în mod special atenţia într-o vreme cum este cea în care ne aflăm şi când Europa este singurul continent în care rata morţii este mai mare decât aceea a naşterilor, când ceremonialele funebre depăşesc slujbele baptismale. Lumina lui Hristos luminează indivizii şi colectivităţile, naţiunile şi neamurile din toate continentele. Îi luminează şi îi întăreşte pe săraci şi pe cei lipsiţi de un loc le muncă, pe imigranţi, pe bolnavi şi pe marginalizaţi, pe bătrâni şi pe cei exploataţi. Lumina lui Hristos străluceşte şi peste strădaniile celor care prin inteligenţă, unită cu iubirea ce izvorăşte din inimă, caută să conserve şi să sporească frumuseţea creaţiei şi demnitatea persoanei umane. Lumina lui Hristos luminează mintea şi întăreşte voinţa tuturor celor care se arată preocupaţi pentru adevăr, dreptate, pace şi unitate la nivel local şi pe plan general uman.

Cardinalul Cormac Murphy-O' Connor, în intervenţia sa pe marginea temei şi a obiectivelor AEE 3 — Sibiu, a ţinut să dea o notă pozitivă perspectivelor ecumenismului. „Voi începe printr-o afirmaţie de speranţă şi de încredere — a afirmat vorbitorul. Noi suntem cu siguranţă în drum spre deplina unitate a creştinilor. Acest drum poate să fie încă lung, poate să fie marcat de obstacole, dar reîntoarcerea nu mai este posibilă". Ceea ce ar mai avea de făcut creştinii din Europa şi din toată lumea ar fi să stimuleze şi să facă mai clar angajamentul ecumenic, să promoveze o atmosferă de speranţă şi perseverenţă în pelerinajul ecumenic ce străbate Europa.

In după amiaza zilei de 25 ianuarie, începând cu ora 14,30, participanţii la întâlnire au întreprins un pelerinaj în memoria Sf. Apostol Pavel, vizitând aşezământul *„Tre Fontane"*, care după tradiţie se află exact pe locul unde apostolul neamurilor a suferit martiriul prin decapitare. In perimetrul aşezământului se află şi o biserică pusă la dispoziţia Comunităţii româneşti din Roma păstorită de arhim. Iuvenalie Ionaşcu. La ora 17,30 a avut loc o vecernie la bazilica San Paolo Fuori le Mura, unde, în prezenţa papei Benedict al XVI-lea s-a marcat încheierea Săptămânei de rugăciune pentru unitatea creştinilor. Toţi participanţii au luat parte la acea manifestare. Sanctitatea Sa papa Benedict al XVI-lea a rostit o Omilie ca şi concluzie la Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creştinilor, în care a prezentat aspecte din prima enciclică pe care a emis-o şi care este intitulată: *„Deus Caritas est"* (I In. 4, 8. 16).

Joi, 26 ianuarie 2006, au fost reluate lucrările primei etape pregătitoare pentru AEE 3 — Sibiu 2007, cu rugăciunea de dimineaţă, în cadrul căreia pastor dr. Susan Helen Jones, din Biserica Ţării Galilor, a rostit o meditaţie biblică la textul din F. Ap. 9, 1—19. Au urmat apoi două expuneri asupra etapei a II-a de pregătire a AEE 3, care se va derula în anul 2006 şi la începutul anului 2007 şi va consta în întâlniri la nivel naţional şi regional a cât mai multor categorii de membri ai Bisericilor care vor trimite reprezentanţi (delegaţi) la Sibiu, în 2007. Cei care au făcut cele două expuneri au fost episcopul catolic Aldo Giordano, secretar general al CCEE şi pastorul Colin Williams, secretar general al CBE. S-a reţinut că tema ce va patrona această a II-a etapă pregătitoare este: *„Lumina lui Hristos îi luminează pe toţi oamenii. Speranţa de reînnoire şi unitate la nivel local"*.

La ora 12,00 participanţii la întrunirea de la Roma au fost primiţi în audienţă de către Sanctitatea Sa Papa Benedict al XVI-lea, în sala Grigore al VIII-lea din palatul Vatican. Doar cu o zi înainte sfântul părinte şi-a lansat prima enciclică intitulată „Dumnezeu este iubire" (Deus Caritas est...). Adresându-se participanţilor, papa a exprimat interesul aparte al Vaticanului şi Bisericii romano-catolice pentru cea de a III-a Adunare Ecumenică de la Sibiu, despre care a spus că trebuie înţeleasă ca un semn al dorinţei creştinilor pentru unitate şi totodată ca o angajare a lor în sprijinirea eforturilor comunităţii europene pentru instaurarea unui climat de dreptate, conlucrare şi pace. I.P.S. mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei a transmis Sanctităţii Sale un mesaj din partea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, iar I.P.S. mitropolit Laurenţiu l-a asigurat pe suveranul pontif de preţuirea de care se bucură la Sibiu, oraşul care în 2007 va fi capitală culturală europeană şi va găzdui şi cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană. Un cuvânt de omagiu i-a adresat papei şi Excelenţa Sa dr. Christoph Klein, episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din Sibiu.

La ora 16,00 a avut loc o nouă sesiune a lucrărilor primei întâlniri pregătitoare de la Roma, prilej cu care d-na Sara Numico, din partea CCEE şi pr. prof. Viorel Ioniţă, din partea CBE au făcut o prezentare a documentului despre care am mai vorbit şi anume „Charta Oecumenica", recomandată de către comitetele reunite ale CCEE şi CBE de a fi luată drept ghid pentru toate etapele pregătitoare a AEE 3 şi chiar şi pentru adunarea pripriu-zisă din 2007.

In continuare, participanţii s-au împărţit în 5 grupe lingvistice, în care s-au discutat diferite aspecte ale întrunirii.

Vineri, 27 ianuarie, ultima zi a lucrărilor, a fost rezervată concluziilor întrunirii de la Roma şi definitivării textului scrisorii adresată Bisericilor.

S-a anunţat că a treia etapă a procesului de pregătire pentru AEE 3 Sibiu, va avea loc la Wittenberg — Lutherstadt, Germania, în februarie 2007 şi va fi similară celei de la Roma.

Cea de a IV-a etapă va fi Adunarea propriu-zisă de la Sibiu, septembrie 2007.

După închiderea lucrărilor de către cei doi preşedinţi de la CBE şi CCEE a urmat o rugăciune de mulţumire şi o meditaţie biblică susţinută de fratele Alois, superiorul comunităţii de la Taizé. Participanţii au fost invitaţi să aprindă lumânări de la o lumânare mai mare, pentru a simboliza astfel lumina lui Hristos pe care fiecare să o poarte spre biserica din care face parte.

Intâlnirea de la Roma a constituit, în mod evident, un pas foarte important către Adunarea care va avea loc în 2007, la Sibiu. De fapt a fost primul pas care, prin binecuvântarea lui Dumnezeu, a generat o bună speranţă că prin contribuţia tuturor, creştinătatea europeană va fi în măsură să dea în 2007 o bună mărturie despre dorinţa ei de unitate şi conlucrare pentru temeluirea unei case europene comune, în care să fie suverane libertatea, dreptatea, ordinea şi pacea.

A treia Adunare Ecumenică Europeană (AEE 3)

(Urmare din pag. I)

în 2007, au avut loc până în prezent mai multe întruniri pregătitoare. Astfel, în augus 2004 a avut loc o întrunire a reprezentanţilor celor două organizaţii, la *Cartigny*, lângă Geneva, unde s-a alcătuit un plan provizoriu. Acest plan a fost discutat în cadrul Plenarei CCEE ca şi în Comitetul Central al CBE. A urmat apoi o întâlnire a preşedinţilor CCEE şi CBE, în octombrie 2004, *la St. Gall*, unde s-a hotărât ca secretarii generali ai celor două organizaţii să se deplaseze la Sibiu, pentru orientare în teritoriu. Vizita celor doi secretari generali la *Sibiu* a avut loc în decembrie 2004, când s-a stabilit ca numărul de participanţi la cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană să fie de 2500, aparţinând tuturor bisericilor europene ortodoxe, catolice şi protestante. Constatările celor doi secretari generali au fost prezentate şi discutate în amănunt la o întâlnire comună a CCEE şi CBE la *Châtres* (Franţa), în februarie 2005. Aici s-a constituit un *Comitet Internaţional de Planificare* aflat în subordinea celor două organizaţii europene.

Prima întâlnire a acestui Comitet de Planificare a avut loc între 17—20 martie 2005, la *Terni* (Italia). Comoderatori ai întâlnirii au fost: mitropolitul Ghenadios de Sassima (Patriarhia Ecumenică — Constantinopol) din partea CBE şi Mgr. Vincenzo Paglia — episcop de Terni — Narmi — Amelia (Italia), din partea CCEE.

Au mai participat, din partea Conferinţei Bisericilor Europene, Rev. Keith Clemens, secretar general al CBE, împreună cu alţi membri ai staff-ului de la Geneva, între care şi pr. prof. dr. Viorel Ioniţă, secretar de studii la CBE Geneva. Din ţară au participat pr. Michael Ţiţa, consilier pentru Relaţii Externe al Patriarhiei Române — Bucureşti şi pastor Elfriede Dörr, Biserica Evanghelică C.A. din România (Sibiu). Din partea Consiliului Conferinţelor Episcopale Catolice au participat episcopul Aldo Giordano, secretar general al CCEE, împreună cu alţi membri ai Staff-ului. Din ţară a participat episcopul Virgil Bercea al Episcopiei Române Unite cu Roma, Greco-catolice din Oradea.

Tema celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene a fost formulată astfel: *„Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă pentru Reinnoire şi Unitate în Europa"*. Alegerea unei astfel de teme s-a făcut şi ca o reacţie la refuzul de a se menţiona, în Constituţia europeană orice referinţă cu privire la rădăcinile creştine ale civilizaţiei continentului nostru.

Tot la *Terni*, în Italia s-a hotărât constituirea unui Comitet local pentru pregătirea AEE 3, căruia i s-au stabilit compoziţia şi sarcinile de lucru. Astfel, în privinţa compoziţiei, s-a hotărât ca acest *Comitet* să fie alcătuit din 9 membri: 3 ortodocşi, 3 catolici şi 3 protestanţi, aceştia din urmă reprezentând Bisericile Evanghelică C.A. din Sibiu, Reformată şi respectiv Evanghelică-Luterană de limbă maghiară. Desemnarea membrilor Comitetului local a constituit sarcina Bisericilor locale din România.

Din partea ortodocşilor au fost numiţi:

— Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului,

— Pr. prof. dr. Dorin Oancea, decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" — Sibiu,

— Pr. lect. dr. Irimie Marga, de la aceeaşi facultate.

Din partea catolicilor au fost desemnaţi:

— Prot. Oscar Raicia, romano-catolic,

— Prot. Nicolae Popa — greco-catolic,

— Prof. Maria Keul — romano-catolică,

Din partea protestanţilor au fost numiţi:

— Prof. Hans Klein, decan al Facultăţii de Teologie Evanghelică Sibiu,

— Rev. Kilian Dörr — Biserica Evanghelică CA Sibiu.

Comitetul local lucrează sub coordonarea Comitetului internaţional al CCEE — CBE de pregătire a AEE 3, ca şi sub coordonarea secretariatelor CCEE şi CBE.

Aici, la Terni s-au mai stabilit şi cele patru etape mai importante care vor marca drumul către cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană.

Prima etapă: O întâlnire, la Roma, între 23—27 ianuarie 2006, la care să participe aproximativ 150 de delegaţi ai Bisericilor membre ale CBE, ai Consiliului Conferinţelor Episcopale Catolice şi ai altor instanţe ecumenice.

A doua etapă: Întâlniri naţionale şi/sau regionale care se vor derula în 2006/2007.

A treia etapă: O întâlnire, similară cu cea de la Roma, care se va ţine la *Wittenberg — Lutherstadt*, în Germania între 15—18 februarie 2007.

A patra etapă: A III-a Adunare Ecumenică Europeană propriu-zisă, care se va derula la *Sibiu*, între 4—8 septembrie 2007.

Reluând firul întâlnirilor Comitetului Internaţional de Planificare, vom arăta că între 21—23 august 2005 a avut loc o nouă întrunire, de această dată doar a membrilor Conferinţei Bisericilor Europene, din cadrul Comitetului de Planificare pentru AEE 3, la *Centrul John Knox, Geneva*. Au fost prezenţi însă şi doi reprezentanţi cu CCEE. Intre problemele discutate amintim: elaborarea şi tipărirea unui Studiu-ghid pentru cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană, care să abordeze teme de interes ecumenic, teme privind integrarea europeană, globalizarea, apoi să se facă o scurtă prezentare a oraşului Sibiu şi să se fundamenteze biblic şi teologic tema generală: *„Lumina lui Hristos luminează tuturor"*.

S-a adus în discuţie *Logo*-ul (Emblema) celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene. Au fost primite 25 de oferte din partea mai multor artişti, dintre care s-au selectat două propuneri şi s-a aprobat cea care prezintă continentul european străluminat de o lumină ce se revarsă dintru înălţime.

Au fost analizate şi probleme practice precum asigurarea locurilor de cazare a participanţilor la Adunarea de la Sibiu, asigurarea spaţiilor şi echipamentelor electronice pentru plenare şi întrunirile pe grupe, stabilirea unui sediu la Sibiu pentru secretariatul comitetului local, probleme financiare, etc.

In perioada următoare, au avut loc mai multe vizite la *Sibiu*, a unor membri ai Comitetului Internaţional de Planificare. Astfel, în 1—2 septembrie 2005 au fost prezenţi la *Sibiu* pastorul dr. Keith Clemens, secretarul general al CBE şi pr. prof. dr. Viorel Ioniţă, secretar de studii la CEB, care au purtat discuţii cu caracter organizatoric la Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu şi la Consistoriul Evanghelic. Intâmplându-se decesul mitropolitului Antonie al Ardealului, cei doi reprezentanţi de la Geneva au luat parte la prohodirea din catedrală şi au transmis un mesaj de condoleanţe din partea CBE.

In data de 17 octombrie 2005 a avut loc o altă vizită din partea aceluiaşi Comitet Internaţional de la Geneva. Au fost prezenţi cei doi comoderatori: mitropolitul Ghenadios de Sassima şi Episcopul Vincenzo Palia, precum şi cei doi secretari generali ai CBE şi CCEE în persoana pastorului Colin Williams, nou ales în funcţia de secretar general al CBE şi Episcopul Aldo Giordano, secretar general al CCEE. A fost din nou prezent şi pr. prof. Viorel Ioniţă.

In sala profesorală a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", a avut loc o întâlnire cu membrii Comitetului local şi s-au discutat probleme privind pregătirile ce trebuie făcute la Sibiu, în vederea întrunirii din 2007. Reprezentanţii de la Geneva au avut întâlniri cu Excelenţa Sa dr. Christoph Klein, episcopul Bisericii Evanghelice CA din Sibiu şi cu P.S. Visarion, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. De asemenea, reprezentanţii Comitetului Internaţional au fost primiţi de către primarul municipiului Sibiu, Dl. Klaus Johannis, cu care de asemenea au discutat probleme organizatorice, în soluţionarea cărora urma să se implice autorităţile locale şi mai ales primăria.

In 28 noiembrie 2005, după vizitele menţionate de la Sibiu, cei doi secretari generali ai CEB şi CCEE, de la *Geneva* şi respectiv de la *St. Gall* au adresat Bisericilor membre ale CEB şi Conferinţelor Episcopale Catolice din Europa un mesaj prin care le puneau încă odată în temă în legătură cu cele patru etape majore pregătitoare ale Adunării de la Sibiu, 2007, stăruind însă asupra celei de a doua etape şi anume cea a întrunirilor la nivel naţional şi/sau regional, în 2006/2007.

Tema propusă pentru cea de a II-a etapă este următoarea: „Lumina lui Hristos îi luminează pe toţi oamenii. Speranţă de reînnoire şi de unitate la nivel local".

S-a stăruit asupra celei de a II-a etape pregătitoare pentru a III-a Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu, dat fiind faptul că aceasta se va derula în sânul tuturor Bisericilor membre ale CBE şi CCEE şi pe o durată de timp care acoperă tot anul 2006 şi cea mai mare parte din 2007.

Astfel, se face precizarea în mesajul celor doi secretari generali că numărul întrunirilor naţionale/locale şi durata acestora se vor stabili în funcţie de contextul, interesul şi nevoile Bisericilor locale.

Cât priveşte categoriile de participanţi la aceste întruniri locale premergătoare şi pregătitoare a AEE 3 se recomandă să fie cât mai diverse şi cât mai extinse. Astfel sunt menţionaţi delegaţii Bisericilor şi Conferinţelor episcopale; delegaţii consiliilor naţionale ale Bisericilor şi ai altor instanţe ecumenice, ai diocezelor, parohiilor, congregaţiilor; ai asociaţiilor şi mişcărilor; ai laicatului; ai comunităţilor monastice şi congregaţiilor religioase; ai tineretului şi femeilor, etc.

Se stăruie pe ideea ca persoanele angajate în comitetele locale pentru pregătirea AEE 3 *„să joace un rol activ în planificarea şi desfăşurarea întrunirilor din această a doua etapă"*.

Cât priveşte datele la care să aibă loc aceste întruniri se precizează că nu se poate recomanda o dată fixă. Dar ar fi totuşi potrivite momente precum Rusaliile anului 2006 sau Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creştină din ianuarie 2007.

Pentru fiecare întrunire locală se recomandă întocmirea unui scurt raport (de aproximativ 2 pagini), care să fie trimis Secretariatelor CBE şi CCEE şi care vor servi ca bază în pregătirea, din partea Comitetului Internaţional de Planificare, a AEE 3.

Se mai recomandă, din partea celor doi secretari generali, ca Secretariatul Comitetului local să popularizeze pe toate căile (mass media) pregătirile pentru AEE 3 şi obiectivele acesteia.

Scopul principal al întrunirilor din cea de a doua etapă pregătitoare ar viza mai multe obiective:

a) să favorizeze împărtăşirea unei experienţe a credinţei, a spiritualităţii şi comuniunii prin momente de rugăciune, meditaţie biblică şi celebrări liturgice;

b) să sensibilizeze Bisericile şi comunităţile locale pentru a oferi exemple de viaţă creştină şi ecumenică;

c) să atragă luarea aminte asupra temei şi întregii derulări a AEE 3.

d) să discute temele inspirate din documentul *Charta Oecumenica*, teme care vor fi dezbătute şi la Sibiu, în 2007.

e) să favorizeze cunoaşterea preocupărilor majore privind viaţa europeană şi mărturiile Bisericilor la nivel naţional şi regional;

f) să pregătească şi să impulsioneze întâlniri la nivel local şi regional în paralelă cu AEE 3 de la Sibiu.

A lucra fără încetare la refacerea unităţii depline şi vizibile a tuturor credincioşilor lui Hristos*

Dragi fraţi şi surori!

Cu bucurie vă doresc bun venit şi vă mulţumesc pentru prezenţa voastră. Vă salut pe fiecare dintre voi şi prin voi salut Conferinţele episcopale, comunităţile şi Organismele ecumenice ale Europei. Adresez un salut particular preşedinţilor Consiliului Conferinţelor episcopale din Europa şi Conferinţei Bisericilor Europene, şi le mulţumesc pentru faptul de a se fi făcut interpreţii sentimentelor voastre frăţeşti. Vizita voastră reprezintă o ocazie în plus de a pune în lumină legăturile de comuniune care ne leagă în Hristos şi de a reînnoi voinţa noastră de a lucra împreună pentru a ajunge cât mai repede posibil la unitatea deplină.

Sunt mulţumit în mod deosebit de a vă fi reîntâlnit şi astăzi, după participarea noastră comună de ieri seară, în Bazilica San Paolo, la încheierea Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor. Aţi voit să începeţi pelerinajul vostru ecumenic european, al cărui punct culminant va fi Adunarea de la Sibiu, în România, în septembrie 2007, exact aici la Roma, unde au avut loc predica şi martiriul Apostolilor Petru şi Pavel. Acest fapt este extrem de semnificativ prin aceea că aceşti doi Apostoli au fost primii care ne-au vestit această Evanghelie pe care, în calitatea noastră de creştini, suntem chemaţi să o proclamăm şi să o mărturisim Europei de azi. Cu siguranţă că s-a voit ca în acest fel să se dea o mai mare eficacitate deciziei noastre de a păşi cu curaj pe drumul căutării deplinei comuniuni. Tema pe care aţi ales-o pentru acest itinerar spiritual: „Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă de reînnoire şi unitate în Europa" — indică faptul că aceasta este adevărata prioritate pentru Europa: să se angajeze pentru ca lumina lui Hristos să strălucească şi să lumineze cu vigoare reînnoită paşii Continentului european la acest început de nou mileniu. Doresc ca fiecare etapă a acestui pelerinaj să fie marcată prin lumina lui Hristos şi ca proxima Adunare ecumenică europeană să poată contribui la întărirea conştiinţei creştinilor ţărilor noastre în ce priveşte datoria de a mărturisi credinţa, în contextul cultural de astăzi, adesea marcat de relativism şi indiferenţă. Este vorba de un serviciu indispensabil ce trebuie oferit Comunităţii europene, care şi-a lărgit graniţele în cursul acestor ani.

Într-adevăr, pentru ca procesul de unificare, pe care ea îl preconizează, să fie fructuos, Europa are nevoie de a-şi redescoperi rădăcinile sale creştine, acordând un loc valorilor morale, care fac parte din vastul şi solidul său patrimoniu spiritual. Nouă, ucenicilor lui Hristos, ne revine sarcina de a ajuta Europa să fie conştientă de responsabilitatea sa aparte în adunarea popoarelor. Totodată, prezenţa noastră, a creştinilor, nu va fi decisivă şi luminoasă decât dacă vom avea curajul să parcurgem cu hotărâre calea reconcilierii şi a unităţii. Îmi vine în minte întrebarea pe care prea iubitul meu predecesor, Ioan Paul al II-lea, şi-a pus-o în omilia pe care a rostit-o în cursul celebrării ecumenice, cu ocazia primei întruniri speciale a Sinodului Episcopilor din Europa, în 7 decembrie 1991: „Într-o Europă angajată pe calea spre unitatea politică, vom putea noi admite ca exact Biserica lui Hristos să fie un factor de dezunire şi discordie? Nu ar fi acesta unul dintre cele mai mari scandaluri ale timpului nostru?" (cf. ORLF nr. 50 din 17 decembrie 1991). Cât este de important să găsim în Hristos lumina pentru a înainta în mod concret spre unitate! Acest efort este cerut de toţi, dragi reprezentanţi ai Bisericilor şi comunităţilor eclesiale din Europa, deoarece noi toţi avem o responsabilitate specifică în ceea ce priveşte calea ecumenică a creştinilor continentului nostru şi din restul lumii. După căderea Zidului care separa ţările din Estul şi din Vestul Europei, întâlnirea între popoare este mai uşoară: există avantajul oportunităţii creşterii cunoaşterii şi preţuirii reciproce, prin schimbul îmbogăţitor de daruri; se resimte nevoia de a înfrunta în unitate marile provocări ale momentului, începând cu cele ale modernităţii şi secularizării. Experienţa demonstrează plenar că dialogul sincer şi fraternal naşte încrederea, elimină temerile şi prejudecăţile, aplanează dificultăţile şi deschide spre confruntare serenă şi constructivă.

Dragi prieteni, în ceea ce mă priveşte, eu reînnoiesc aici voinţa fermă, exprimată la începutul Pontificatului meu, de a-mi lua ca angajament prioritar acela de a lucra cu toate puterile la reconstituirea unităţii depline şi vizibile a tuturor credincioşilor lui Hristos. Vă mulţumesc încă odată pentru vizita voastră atât de importantă, şi rog pe Dumnezeu să însoţească prin Duhul Său eforturile voastre în vederea pregătirii apropiatei Adunări ecumenice de la Sibiu. Fie ca Domnul să binecuvinteze familiile voastre, comunităţile, Bisericile şi pe toţi cei care în toate regiunile Europei se proclamă ucenici ai lui Hristos.

Traducere: pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

* Alocuţiunea rostită de papa Benedict al XVI-lea cu ocazia audienţei acordate, în ziua de 26 ianuarie 2006, participanţilor la Comisia pregătitoare pentru cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană.

O scrisoare către creştinii Europei

„Lumina lui Hristos luminează tuturor"

Iubite surori şi iubiţi fraţi în Hristos din Europa,
Harul şi pacea să fie cu voi cu toţi!

Noi, în calitate de reprezentanţi ai Bisericilor, ai conferinţelor episcopilor, ai mişcărilor şi organizaţiilor ecumenice, am călătorit din 44 de ţări spre Roma, unde ne-am întâlnit între 24 şi 27 ianuarie într-o săptămână de rugăciune pentru unitatea creştinilor. Am petrecut în rugăciune şi reflecţie şi am lansat procesul de pregătire al celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene.

Amintindu-ne noi înşine acest itinerariu comun, am căutat să construim încredere şi înţelegere reciprocă prin muncă şi rugăciune comună. De asemenea, ne-am străduit să cultivăm o spiritualitate care este bine înrădăcinată în cuvântul lui Dumnezeu. Prin rugăciune şi acţiune, sperăm să dăm naştere la entuziasm reînnoit pentru itinerarul nostru ecumenic. Am fost încurajaţi să ne întoarcem spre Dumnezeu Cel Unul - Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh - care este sursa comuniunii (koinonia) şi a iubirii.

Fiecare creştin este invitat călduros să se alăture acestui pelerinaj al speranţei, să dea mărturie comună în călătoria cu Hristos cu scopul de a descoperi o nouă vocaţie pentru Europa. Continentul nostru a făcut mari progrese din punct de vedere politic şi cultural, dar există încă obstacole enorme în calea noastră, precum exploatarea, excluderea, opresiunea şi violenţa. În acest context, încercăm să găsim inspiraţie în tema noastră: „Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă pentru reînnoire şi unitate în Europa". Căutăm să fim plini de credinţă într-un nou context european, unde credinţa este adesea marginalizată. Sarcina noastră va fi iluminată de dragostea lui Hristos şi şi de puterea Sfântului Duh, care vindecă rănile omenirii.

Noi îi încurajăm pe creştini să se angajeze în programele instituţiilor europene, care de asemenea lucrează pentru dreptate şi speranţă pe continentul nostru. Lumina lui Hristos ne va ajuta pe noi toţi să lucrăm la reconcilierea şi unitatea lumii noastre divizate.

Există mai multe mijloace prin care putem fi angajaţi la cea de-a treia Adunare Ecumenică Europeană. A doua etapă abia a început. Dumneavoastră puteţi:

— să începeţi prin a vă ruga pentru această Adunare Ecumenică;

— să vă alăturaţi celebrărilor şi adunărilor ţinute în diferite ţări ale Europei;

— să cercetaţi pagina de internet: *www.eea3.org* unde aveţi posibilitatea de a vă informa exact în legătură cu cele întâmplate şi unde vi se oferă idei, documente, precum şi alte lucruri;

— să încurajaţi şi pe alţii să contribuie cu idei;

— să vă aduceţi aportul fiecare în proiectele în care sunteţi implicaţi.

A treia etapă din acest proces va consta într-o întrunire la Wittenberg (Germania) — în oraşul lui Luther — în februarie 2007. La această întrunire vor fi adunate roadele diferitelor întâlniri naţionale şi regionale care vor contribui la Adunarea de la Sibiu, România, din septembrie 2007.

A Treia Adunare Ecumenică Europeană se bazează pe alte două adunări care au avut loc la Basel în 1989 şi la Graz în 1997 şi pe *Charta Oecumenica* semnată la Strassbourg în 2001 (*www.ccee.ch* şi *www.cec-kek.org*). Adunarea nu se vrea a fi un scop în sine, ci o etapă în răspunsul pe care creştinii europeni sunt datori să-l dea rugăciunii lui Hristos „ca toţi să fie una" (Ioan 17, 21). La vecernia solemnă de la sfârşitul săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor din 2006, papa Benedict al XVI-lea a confirmat că „avem de parcurs o cale lungă! Dar să nu ne lăsăm descurajaţi; dimpotrivă, să pornim din nou împreună, cu mai multă vigoare. Putem conta pe prezenţa continuă a lui Hristos; să-L rugăm neobosit şi cu smerenie pentru preţiosul dar al unităţii şi păcii".

Haideţi să ne alăturăm cu toţii acestui itinerariu!

Traducere de Prep. Dr. Daniel Buda

Cei prigoniţi pentru dreptate

În lume sunt mulţi cei care uneltesc pentru nedreptate, în scopul instaurării răutăţii pe pământ. Cu aceştia trebuie să lupte făclierii iubirii de oameni, ai bunătăţii şi ai dreptăţii. Lupta ce trebuie dusă însă este dificilă, pentru că nici slujitorii răului şi ai nedreptăţii nu stau cu mâinile în sân; ba din contra, îşi apără cu strâşnicie nelegiuirile şi nedreptăţile lor, pentru care aşteaptă să fie aprobaţi şi chiar admiraţi de către oameni. Este bine cunoscută toată succesiunea suferinţelor pe care cei bine intenţionaţi le-au avut de suportat din partea slujitorilor nedreptăţii.

Este puţin lucru a-i întoarce celui rău obrazul stâng, pe care l-a lovit, cu cel drept, pe care cel rău nu stă la târguială să-l lovească fără nici o reţinere. Unde sunt adevăraţii luptători, care vieţuind în sânul societăţii, să fie în stare a se împotrivi egoismului, mândriei şi dorului după stăpânire?

T.V. ne arată pe proorocii „văzători" (I Samuil 9, 9), care au lucrat cu tragere de inimă, pentru poporul evreu, oferindu-şi toată tăria lor morală. Un întreg capitol 11 din Epistola către Evrei ne arată credinţa cu care au muncit pentru Dumnezeu şi poporul său, pentru care s-au dovedit a fi cutezători şi încrezători în răsplata pe care, până în sfârşit Dumnezeu le-a dat-o lor. „Credinţa şi roadele ei, dovedite ca pilda dreptilor T.V.", aşa este exprimat sintetic conţinutul acestui capitol.

„Prin credinţă au biruit împăraţii, au făcut dreptate, au dobândit făgăduinţele, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuţişul săbiei, s-au împuternicit, din slabi ce erau, s-au făcut tari în război, au întors taberile vrăjmaşilor în fugă.

Prin ei, unele femei şi-au luat pe morţii lor înviaţi. Unii au fost chinuiţi, neprimind izbăvirea, ca să dobândească mai bună înviere; alţii au suferit batjocură şi bici, ba chiar lanţuri şi închisoare.

Au fost ucişi cu pietre, au fost puşi la cazne, au fost hierăstruiţi (exemplu proorocul Isaia), au murit ucişi cu sabia, au pribegit în piei de oaie şi în piei de capră, lipsiţi, strâmtoraţi, rău primiţi.

Ei, de care lumea nu era vrednică, au rătăcit în pustii şi în munţi şi în peşteri şi în crăpăturile pământului.

Ci toţi aceştia care pentru credinţa lor au fost de pomenire, n-au primit ce le fusese făgăduit, pentru că Dumnezeu rânduise pentru noi ceva mai bun, ca ei să nu ia fără noi desăvârşirea" (Evrei 11, 33—40).

Iisus ştia despre ucenicii Săi, pe care i-a ales, rânduindu-i apoi pentru reformarea societăţii omeneşti după dreptate, că vor avea să rabde persecuţii pentru această societate superioară, ai cărei membri şi ei sunt, şi care se numeşte împărăţia cerurilor. Adevăratul fiu al împărăţiei este cel chemat să lucreze la renaşterea lumii, luptând pentru instaurarea dreptăţii şi pentru binele general. În lume necazuri veţi avea — le-a zis Iisus apostolilor Săi — dar îndrăzniţi, că Eu am biruit lumea.

„Precum a fost Iona în pântecele chitului trei zile şi trei nopţi, aşa va fi şi Fiul Omului, în inima pământului, trei zile şi trei nopţi" (Matei 12, 40). În predica sa de pe munte, Iisus i-a fericit pe cei prigoniţi pentru dreptate: „Fericiţi sunt cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este împărăţia cerurilor" (Matei 5, 10). În această a opta fericire, prin dreptate se înţelege adevărata credinţă în Dumnezeu. Aici, Mântuitorul îi fericeşte pe cei ce au suferit prigoniri pentru adevărata credinţă în Dumnezeu.

Îndelung a fost şirul mucenicilor care a răbdat chinuri şi suferinţe, şi neînfricaţi au mers la moarte, pentru statornicia lor în credinţă. Istoria universală a Bisericii prezintă suferinţele creştinilor din primele trei veacuri, din partea stăpânitorilor atei ai Imperiului Roman.

În cadrul celor zece persecuţii mari, până la Edictul de libertate de la Milan (313), a murit mulţime mare de creştini. Sângele vărsat de mucenici a fost sămânţă de noi creştini, adică „semen est sanguis christianorum", a afirmat Tertulian în Apologeticum. Tertulian însuşi a trecut la religia creştină, mişcat fiind de statornicia în credinţă a creştinilor.

Din această perioadă a primelor trei veacuri, au rămas memorabile cuvinte proverbiale la aclamarea împăratului: „Universi exercitus conclamatione Imperator appelatur", adică: Armata imperiului care cuprindea aproape toată lumea cunoscută pe atunci, îl proclama împărat.

La rândul lor, creştinii care mergeau să moară pentru credinţa în Hristos, exclamau: „Ave Caesar, imperator, moriturii te salutant!", adică: Să fii salutat, Cezar, împărat, cei care merg la moarte îţi adresează salutări!

În 1714, aşa avea să moară evlaviosul domn al Ţării Româneşti, Constantin Brân-

(Continuare în pag. a 7-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

24 ianuarie — Ziua Unirii

Vasile Alecsandri şi „Horele" sale

Ziua de 24 ianuarie curent, care a reprezentat debutul unui frig năpraznic în întreaga ţară, ne-a încălzit totuşi inimile prin ritmul cadenţat al „Horei Unirii". Mai mult decât toate cuvântările dedicate evenimentului din 1859, această „Horă" împreună nu doar mâinile românilor ci, aşa cum spune versul, le aduce la unison zvâcnirile inimilor şi le reînvie în suflete sentimentul de frăţietate.

Poezia „Hora Unirii" a fost alcătuită de Vasile Alecsandri, în tumultul luptei pentru unire, care s-a declanşat în ambele Principate. A fost publicată în 9 iunie 1856, în „Steaua Dunării", organ de presă unionist, apărut la Iaşi, sub conducerea lui Mihail Kogălniceanu, începând cu octombrie 1855. De fapt, această poezie reprezintă prelucrarea alteia mai vechi, intitulată *„Hora Ardealului"*, aceasta din urmă văzând lumina tiparului în „Foaie pentru minte, inimă şi literatură", a lui George Barţiu, de la Braşov.

Prima strofă este comună ambelor poezii, dar restul strofelor au suferit o prelucrare în sensul imprimării unei forţe interioare mai expresive.

Aceste două „Hore" nu sunt însă singurele în creaţia bardului de la Mircesti. El mai are încă cinci „Hore", pe care le enumerăm: „Hora dobrogeană", „Hora lui Cuza Vodă", „Hora de la Plevna", „Hora de la Griviţa" şi o simplă *„Horă"*.

Precum se poate deduce din titluri, primele două „Hore" (cea dobrogeană şi cea a lui Cuza Vodă), dau expresie aceluiaşi profund sentiment al unităţii, care-i readună pe români într-un cuget şi într-o simţire, în ciuda graniţelor vremelnice care i-au separat, dar care n-au reuşit totuşi să-i înstrăineze. „Horele" de la Plevna şi Griviţa pun în evidenţă vitejia soldaţilor români participanţi la Războiul de Independenţă. Ultima „Horă" descrie pur şi simplu ritmul „giocului celui vechi al romanilor, cunoscut sub numele de chorus". Iată, prin urmare, cât este de veche hora. O moştenim de la romani. Acest „gioc" nu este doar mişcare ritmică ci şi cântec.

Dar să revenim la „Hora Unirii". Este apreciată drept cel mai cunoscut şi cel mai iubit cântec al românilor nu numai din cele două principate, care s-au unit în 1859, ci de pe întreg cuprinsul României. Învăţăm acest cântec în pruncie şi îl ţinem minte până la bătrâneţe. Acest fapt dovedeşte că este izvorât din sentimente profunde, care ne aduc aminte de un text celebru din psalmi, expresie şi acela al geniului poetic. Textul sună astfel: „Iată acum cât este de bine şi cât este de frumos fără numai a locui fraţii împreună". „Hora Unirii" ne învăluie în duioşia şi voioşia frăţietăţii şi a unităţii de grai, credinţă şi neam. Să răspundem, prin urmare, chemării puternice, vibrante şi cuceritoare a acestui frumos cântec:

„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română,
Să-nvârtim hora frăţiei
Pe pământul României . . ."

„Iarba rea din holde piară!
Piară duşmănia-n ţară!
Între noi să nu mai fie
Decât flori şi omenie"

„Şi să vadă sfântul soare
Într-o zi de sărbătoare,
Hora noastră cea frăţească
Pe câmpia românească"

Pr. D.A.

Dimensiunea spirituală în terapia persoanelor dependente de droguri

Vindecarea prin religie cu referire specială la persoanele dependente de alcool

„Pentru cine sunt suspinele, pentru cine văicărelile, pentru cine gâlcevile, pentru cine plânsetele, pentru cine rănile fără pricină, pentru cine ochii întristaţi?

Pentru cei ce zăbovesc pe lângă vin, pentru cei ce vin să guste băuturi cu mirodenii.

Nu te uita la vin cât este el de roşu, cum scânteiază în cupă, cum curge uşor, căci la urmă el ca un şarpe muşcă şi ca o viperă împroaşcă venin".

(Pilde 23, 29-32)

Drogurile sunt substanţe care acţionează direct asupra funcţiilor sistemului nervos central. Ele modifică dispoziţia psihică, motiv pentru care sunt numite şi substanţe psihotrope sau psihoactive. Prin aceasta, noţiunea de drog cuprinde atât anumite medicamente, cât şi alcoolul, tutunul şi stupefiantele.

Pentru prevenirea unor riscuri legate de substanţele psihotrope, dar şi pentru reuşita unui tratament de recuperare, o importanţă deosebită pentru reducerea dorinţei de a consuma alcool sau alte droguri, revine creării unei ambianţe externe ordonate, îmbunătăţirii condiţiei fizice, alimentaţiei echilibrate, stabilirii unor relaţii sociale solide, efectuării unor activităţi care oferă satisfacţii, precum şi dezvoltării unei gândiri raţionale, pozitive şi stimulării puterii de decizie.

Pe lângă toate acestea, elementul religios este de o maximă importanţă. Desigur, prin acesta nu se înţelege o transferare a dependenţei faţă de drog într-o conduită religios-fanatică. Cunoscutul om de ştiinţă Solms, specialist în problemele dependenţei, şi-a rezumat într-un tratat medical experienţa prin următoarele cuvinte: „Acolo unde sunt posibile vindecările religioase ale alcoolismului sunt cantitativ, dintre cele mai bune şi mai durabile".

Până astăzi, alcoolismul a rămas singura boală gravă la a cărei vindecare neprofesioniştii pot contribui hotărâtor. Acest fapt a putut fi studiat foarte bine în Germania, unde în cadrul aşa-numitei „asistenţe evanghelice pentru băutori", nespecialişti, cel mai adesea foşti pacienţi, au activat ani la rând la ajutorarea persoanelor dependente, aceasta reprezentând pentru ei o ocupaţie principală sau secundară. Până nu demult aceşti „laici" nu urmaseră, în mare măsură, cursuri speciale. După cum reiese din propriile declaraţii, „metodele de lucru" constau mai ales din transmiterea Evangheliei. Prin serii în grup pentru cei afectaţi şi aşa-numite săptămâni de reculegere, numeroşi loca nici au fost ajutaţi să ajungă la abstinenţă şi la un nou început al existenţei lor. Aceşti „foşti" alcătuiesc grupuri ai căror membri răspândesc în jur bucurie şi cordialitate.

În ceea ce priveşte importanţa pe care o are fenomenul religios pentru dependenţi, trebuie în primul rând amintită iertarea vinei, de care sunt legate un nou sentiment al propriei valori şi noi experienţe privitoare la a fi iubit. Majoritatea alcoolicilor sunt apăsaţi de o mare vinovăţie şi de sentimentul de a fi ratat. Nu rareori, ei văd urmările ratărilor lor răsfrângându-se asupra persoanelor din mediul casnic, ca, de exemplu asupra copiilor lor. Aceasta duce la o resemnare crescândă. Eforturile terapeutice pentru înlăturarea sentimentului nevrotic de vinovăţie ajută doar parţial. Vina neiertată desparte, distruge legăturile, în timp ce iertarea leagă şi face posibilă părăsirea poziţiei, apărată cu îndârjire, a celui fără greşeală, care trebuie în permanenţă să-şi demonstreze nevinovăţia faţă de ceilalţi. Iertarea, odată trăită, creează premisa pentru o mai bună înţelegere a celuilalt şi activează disponibilitatea împăcării şi o rezistenţă psihică sporită.

Experienţa credinţei are repercusiuni deosebit de durabile la rezolvarea problemei, prezente pentru alcoolici, privitoare la împlinirea sensului prin renunţarea la alcool. Din punct de vedere psihologic, este vorba de faptul că renunţarea impusă alcoolicului, datorită abstinenţei poate fi suportată doar dacă cel afectat o percepe ca plină de sens. O renunţare lipsită de sens nu poate fi realizată. Un exemplu simplu pentru aceasta. O mamă care trebuia să renunţe zilnic la somnul ei noaptea între orele 24 şi 2, din cauza exerciţiilor muzicale ale vecinilor săi, va trece foarte rapid la protest împotriva acestui deranj inacceptabil. Dacă însă aceeaşi femeie va fi trezită săptămâni la rând, la aceleaşi ore din noapte, de copilul ei bolnav, ea îşi asumă relativ uşor acest inconvenient. În acest caz renunţarea la somn este legată de sănătatea şi viaţa copilului pe care îl iubeşte, adică de o valoare superioară. În general, o renunţare poate căpăta sens doar în cadrul unui sistem de valori. Astfel apare motivaţia. Adeseori, pentru alcoolic au devenit îndoielnice toate valorile ce pot fi găsite în mediul său. De aceea, motivaţia necesară abstinenţei îi este oferită tocmai de descoperirea valorilor venite din domeniul religios.

Potrivit practicii vindecării interioare dezvoltate de către Biserică prin Taina Sfintei Spovedanii, rugăciunea pentru vindecarea amintirilor şi aşteptărilor, este precedată de actul prin care întreaga istorie personală a vieţii este trecută asupra Creatorului tuturor vieţilor. Sunt incluse aici toate frustrările suferite, toate eşecurile şi toate regretele asupra realităţii vieţii. Devine astfel posibilă iertarea pentru toţi aceia care au vătămat sau au distrus viaţa celui afectat. Complementar de aici se dezvoltă recunoştinţa, şi prin aceasta o relaţie pozitivă faţă de toţi cei care l-au însoţit în mod pozitiv. Devine de acum posibilă şi acceptarea de sine, incluzând toate slăbiciunile, distrugerile, negările vieţii şi învinovăţirile aduse propriei persoane. Prin remiterea către Izvorul Vieţii, prezentat în Evanghelii ca Lumină a tuturor oamenilor, prin îngăduirea relaţiei sinelui cu El, înlăturându-se astfel pe viitor piedicile propriilor vanităţi şi a le cramponărilor de sine, se poate renunţa la protestul împotriva sorţii. Şansa de a folosi cât mai bine cele disponibile este astfel oferită şi omului căruia, din copilărie încoace i s-au jucat feste. „Înnoirea prin spirit" modifică raportul atât cu mine însumi, cât şi cu viaţa. Ea deschide drumul către dragostea pentru sine, precum şi pentru dragostea către celălalt. Ea creează o nouă încredere primordială şi, în acelaşi timp, susţine propria identitate interioară.

Eforturile de asistenţă spirituală întreprinse eronat pot da dependentului de alcool ocazia de a-şi ascunde şi camufla cu ajutorul convingerilor religioase, dobândite mai mult la nivel raţional, starea lui de imaturitate şi teama de a se cunoaşte pe sine şi de a se schimba. Ceea ce era gândit ca şansă a eliberării, devine astfel un instrument pentru apărare şi pentru a împiedica dezvoltarea. Fanatismul, autoînşelarea şi recidiva sunt consecinţele inevitabile. Duhovnicii lipsiţi de experienţă în activitatea cu persoanele dependente, este bine să discute cu cei experimentaţi şi să se ferească de orice măsură de ajutorare pripită, nesăbuită.

Pr. NICOLAE LAŢCHESCU
Asistenţă socială

Comunicat de presă

Întrunit astăzi, 9 februarie a.c., în şedinţă de lucru la Reşedinţa patriarhală, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât:

— validarea alegerii de către Colegiul Electoral Bisericesc, în ziua de 8 ianuarie a.c., a Prea Sfinţitului Părinte Lucian Lugojanul în scaunul vacant al Episcopiei Caransebeşului şi a Prea Sfinţitului Părinte Ambrozie Sinaitul în scaunul de Episcop al Giurgiului;

— alegerea Prea Cuviosului Protosinghel Paisie Gheorghe, secretar eparhial al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, în postul de Episcop vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, cu titulatura Lugojanul;

— desemnarea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Laurenţiu al Ardealului, Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Bartolomeu al Vadului, Feleacului şi Clujului, Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Andrei al Alba-Iuliei şi a Prea Sfinţitului Justin Sigheteanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Maramureşului şi Sătmarului ca împreună cu autorităţile abilitate să identifice căi de aplicare a retrocedărilor terenurilor şi pădurilor către cultele religioase.

Sfântul Sinod a formulat o scrisoare pastorală către clerul şi credincioşii ortodocşi în legătură cu colecta ce va fi organizată în toate bisericile şi mănăstirile în Duminica Ortodoxiei (prima din postul Sfintelor Paşti, 12 martie 2006) pentru Fondul Central Misionar, destinat lucrării misionare, sociale şi caritative a Bisericii Ortodoxe Române.

Având în vedere că testamentul lui Emanoil Gojdu prevede clar că întreaga sa avere le revine românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria şi ţinând seama că această problemă se dovedeşte a fi de stringentă actualitate în opinia publică românească, Sfântul Sinod decide ca ierarhii ortodocşi din Transilvania şi Banat, în calitatea lor de reprezentanţi legitimi ai beneficiarilor, să se implice efectiv şi eficient în executarea testamentului lui Emanoil Gojdu şi în colaborare cu Ministerul de Externe al României, să găsească soluţiile legale şi morale pentru rezolvarea acestei probleme.

BIROUL DE PRESĂ AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Globalizare şi identitate

Direcţia în care merge societatea noastră e greu de stabilit sau întrevăzut; ştim doar că mergem cu o viteză accelerată, care este ritmul societăţii de azi, iar analizele cantitative nu-şi mai găsesc eficacitatea. Fluxuri migratorii care par să scape din mâini, într-o lume în care persoana umană este mai controlată ca niciodată. Invazie de mărfuri la preţuri derizorii, cu efecte economice incalculabile. Dezechilibre ambientale care devin tot mai ameninţătoare. Lipsa tutelei drepturilor umane în numeroase colţuri ale lumii. Tehnologie şi cercetare în ritm accelerat, completate de impotenţa politicii şi a eticii în faţa noilor descoperiri. Iată, câteva din aspectele ce ridică semne de îngrijorare, aspecte enunţate fugitiv şi fără vreo ordine sau pretenţie exhaustivă.

După sociologul Zygmunt Bauman, formele tradiţionale care au modelat viaţa socială şi culturală, care au informat instituţiile politice şi economice, s-au lichefiat. Trăim într-un context de continui schimbări. Pentru Arjun Appadurai, mobilitatea persoanelor, datorată necesităţii sau alegerilor profesionale, şi mobilitatea emigraţiei, legată de dezvoltarea mass-media, dizolvă punctele de stabilitate ce existau cândva şi dezarticulează identităţile tradiţionale. Iată de ce, aceştia doi vorbesc de o modernitate „lichidă" şi de o modernitate „pulverizată". Mulţi se întreabă: încotro ne îndreptăm?

E clar că, în aceste condiţii, nu mai sunt suficiente abordări cantitative ale fenomenelor sociale, ci şi unele pregnant calitative. Societatea în care trăim devine tot mai complexă. Din anii '80 încoace, asistăm la alte provocări serioase, precum globalizarea, iar mai recent, cosmopolitismul, datorat în special migraţiilor. Aceste aspecte încep să privească direct structurile de bază ale societăţii, în termeni de convieţuire, ajungând să-şi pună amprenta uneori chiar pe libertatea interioară a singurei persoane.

Până nu demult, acumularea de bogăţii tindea să confere persoanei sau societăţii un sens de siguranţă, de stabilitate, prin ameliorarea crescândă a condiţiilor de viaţă. Acum, acumularea de bogăţie generează tot mai multă nesiguranţă. Această incertitudine a devenit aproape o maladie socială, întâlnită mai evident la cei tineri.

Un alt risc al globalizării priveşte aşazisele drepturi sociale. Adică, bunăstarea măsurată în termeni de asistenţă, de asigurare socială, de acces la instrucţie etc. Concurenţa împinge centrele de greutate economică înspre zone unde costul mâinii de lucru este scăzut, producând astfel probleme dificile de natură socială şi schimbări în regulile jocului.

Globalizarea sustrage statelor naţionale putere economică şi financiară, compromiţând autonomia şi echilibrul intern existent între diversele clase sociale. În felul acesta, în ţările din estul Europei, precum România, întregi clase sociale sunt de-a dreptul suprimate, ceea ce generează serioase tensiuni în sânul societăţii. Guvernele sunt ameninţate în suveranitatea lor internă, lucru care defavorizează grav democraţia însăşi. Acest lucru se vede în tot mai scăzuta încredere în instituţiile democratice. În felul acesta, globalizarea produce o situaţie paradoxală: pe de o parte, exportă democraţie în zonele unde aceasta nu exista, pe de altă parte, în ţările cu tradiţie democratică, ea îşi revelează limitele.

În ce priveşte emigraţia, mobilitatea a milioane de persoane, aceasta ridică serioase probleme ţărilor care le primesc. Dacă până acum aceste persoane erau subiecte pasive de colonizare şi exploatare, azi devin „subiecte", cu o identitate bine exprimată şi ancorată în propria cultură, ridicând probleme de diversitate şi pluralism, specifice societăţilor multietnice. Pluralismul cultural ar trebui considerat o bogăţie a civilizaţiei, atunci când este fondat pe toleranţă, libertate de expresie, pe recunoaşterea demnităţii fiecărei persoane în parte. Din păcate, societăţile noastre nu sunt suficient pregătite pentru acest pas, lucru vizibil în izbucniri conflictuale evidente azi în întreaga lume, inclusiv (sau mai ales) în ţările cu îndelungată experienţă democratică (de ex., Franţa, SUA).

Un alt pericol al societăţilor multietnice în formare este diminuarea cadrului valoric şi a normelor care dădeau sens respectivei societăţi. Globalizarea sfărâmă schemele, căci fiecare pare să se simtă chemat să dea glas propriei conduite, eventual s-o impună şi celor din jur, după cum îi dictează propria conştiinţă. Acest fenomen poate fi definit relativism moral, care ameninţă iremediabil societăţile noastre, oferind concepţii deviate despre om, despre viaţă, despre raporturile dintre persoane, difuzând o mentalitate de gol valoric. E clar că, într-o astfel de societate, nu suntem mai liberi. Deviaţiile cu efect social evident (precum terorismul) ameninţă în primul rând libertatea persoanei în faţa statului; persoana umană este mult mai controlată, supravegheată, sfera privată mai că nu mai există. Trăim într-o societate tot mai „individualizată", în care comunicarea şi încrederea devine tot mai dificilă. Raporturile dintre persoane devin tot mai fragile şi diluate, imposibil de garantat pe lungă durată. Omul pare să fie ameninţat de o inevitabilă dezumanizare.

Nu cred că ar fi înţelept să adoptăm o atitudine de refuz a globalizării, dat fiind că este un fenomen în plină expansiune şi imposibil de controlat. Ar fi nevoie, mai degrabă, de eforturi de umanizare a acesteia. Crearea unei mentalităţi de solidaritate şi echitate, în care tinerii să redescopere importanţa iubirii şi a iertării, ca fundament pentru convieţuire în societate, ar duce nu doar la recunoaşterea şi respectarea unor valori specifice unei regiuni sau ţări, ci şi conştientizarea propriei identităţi din partea celor care se văd ameninţaţi de dezrădăcinare.

Ca ţară cu pronunţat specific creştin ortodox, cred că avem misiunea să redescoperim valorile care ne definesc propria identitate, propria cultură, propria credinţă, pe care apoi să le afirmăm şi apărăm. Să lăsăm de-o parte complexele că am avea o cultură mică, incapabilă să se compare cu altele din Europa. Avem, în primul rând, o cultură vie, o credinţă lucrătoare, o identitate etnică destul de puternică, în stare să ofere ceva celor din jur. Din păcate, avem încă mult de lucru la formarea conştiinţelor la generaţiile tinere, care nu totdeauna ştiu că sunt depozitarii unor valori care ar face cinste multor popoare considerate azi puternice sub diverse aspecte. Acesta trebuie să fie răspunsul nostru în faţa provocărilor globalizării, care sperie pe mulţi.

Arhim. IUVENALIE IONAŞCU

Cei prigoniţi pentru dreptate

(Urmare din pag. a 6-a)

coveanu, împreună cu patru băieţi ai săi: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei. Cu ei împreună, a murit atunci şi sfetnicul Ianache, pentru credinţa în Hristos.

În războiul dus de turci cu grecii, din anii 1921 şi 1922, turcii i-au ucis în masă pe binecredincioşii de naţionalitate greacă.

Mare a fost numărul martirilor care şi-au jertfit viaţa în Rusia sovietică, din partea guvernanţilor ruşi, atei. Au murit episcopi, preoţi, binecredincioşi ortodocşi de rând, care au fost aruncaţi în închisori, exilaţi în Siberia, torturaţi şi executaţi de necredincioşii atei.

Prigonirea pentru dreptate a fost pentru creştini parte a moştenirii lor iudaice, găsită în a doua jumătate a cărţii lui Isaia, că martirajul va fi răsplătit cu nemurirea. În afara Palestinei, iudeii desconsideraţi de stăpânirea romană, au fost persecutaţi şi executaţi în masă. Şi creştinii au acceptat suferinţa pe nedrept, sporită de exemplul lui Iisus, cf. Marcu 13, 7 şi urm. din partea evreilor şi a romanilor, în speranţa că se vor mântui şi a lor va fi împărăţia cerurilor, promisă de Domnul Hristos.

AGENDA Î.P.S. MITROPOLIT LAURENȚIU

● **Duminică, 1 IANUARIE 2006 — Sf. Vasile, Anul Nou** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat în Catedrala mitropolitană.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Nicolae Cătană pentru parohia Buia, protopopiatul Mediaș și întru diacon pe candidatul Marian Vlăduț.
— Recepția de Anul Nou.

● **Luni, 3 IANUARIE 2006** — Întâlnire cu dl. Mugur Isărescu, guvernatorul B.N.R.

● **Vineri, 6 IANUARIE 2006 — Botezul Domnului** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat în Catedrala mitropolitană.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Marian Vlăduț, pentru parohia Lazaret II (pentru hipoacuzici) și întru diacon pe tânărul Ciprian Creangă.
— A săvârșit slujba de sfințire a apei — Agheasma Mare — în parcul Sub Arini.

● **Sâmbătă, 7 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat la parohia „Sf. Ioan Botezătorul" — Săliște-Grui.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Ciprian Creangă pentru parohia Jibert, protopopiatul Rupea.

● **Duminică, 8 IANUAIE 2006** — A săvârșit Sfânta Liturghie arhierească și a predicat în Catedrala din Făgăraș. A hirotonit întru preot pe diaconul Gheorghe Varga pentru parohia Cața, protopopiatul Rupea și întru diacon pe tânărul Ioan Ovidiu Coroiu.
— A hirotesit pe P.C. Pr. Ioan Ciocan, protopopul Făgărașului, întru iconom stavrofor.
— A slujit Vecernia la Mânăstirea „Brâncoveanu" — Sâmbăta de Sus.
— S-a întâlnit cu preoții și preotesele din protopopiatul Făgăraș.

● **Joi, 12 IANUARIE 2006** — **Î.P.S. Sa** a acordat un interviu posturilor de televiziune: TVR 1, Realitatea Tv., Prima Tv. și Pro Tv.
— A acordat Audiențe: Preot prof. drd. Victor Neamțu, directorul Seminarului Teologic „Dumitru Stăniloae" din Brașov; Dl. notar Ioan Cristoloveanu — Brașov; Prof. univ. dr. Titus Prescure — Brașov; Dl. Ioan Mețiu, economist — Sibiu; Dl Adrian Popescu — Jurnalist Sibiu; Preoții parohi de la parohia „Sf. Antonie" — Nicolae Iorga din Sibiu: P.C. Pr. Ilarie Benchea, P.C. Pr. Ioan Sârbu, P.C. Pr. Gheorghe Lup și P.C. Pr. Ioan Silea; Dl. ing. Viorel Burduhos — director tehnic al Direcției Rom Silva Sibiu.

● **Vineri, 13 IANUARIE 2006** — A acordat un interviu pentru „Ziarul" de Sibiu; Audiențe: A primit pe D-na Veronica Gârbu — Sibiu; Dl. Lucian Giupană, director S.R.I. Sibiu; P.C. Pr. Rotar Traian — parohia Daia, protopopiatul Sibiu; P.C. Pr. Nicolae Brânzea, vicarul Episcopiei Argeșului și Muscelului; P.C. Pr. Ioan Popescu — Decanul Facultății de Teologie din Pitești; P.C. Pr. Lucian Pușcă — parohia Motiș, protopopiatul Mediaș; Pr. prof. univ. dr. Dorin Oancea, Decanul Facultății de Teologie din Sibiu; Pr. prof. dr. Vasile Mihoc de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu; Pr. Vasile Câmpean — Arhiepiscopia Timișoarei.

● **Sâmbătă, 14 IANUARIE 2006** — **Î.P.S. Sa** a participat la întrunirea „Forumului Antidrog" și a semnat „Carta Antidrog — Floare de Colț". La întrunire au participat reprezentanți ai Arhiepiscopiei Sibiului, ai Blocului Național Sindical, ai Băncii „Carpatica" și ai MTV România.
— S-a întâlnit cu dl. senator, prof. univ. dr. Antonie Iorgovan.

● **Duminică, 15 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat la parohia „Sf. Antonie" — N. Iorga, Sibiu.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Ioan Ovidiu Coroiu pentru Capela Spitalului Militar Brașov și întru diacon pe tânărul Gheorghe Taflan.

● **Marți și miercuri, 17—18 IANUARIE — Î.P.S. Sa** a participat la lucrările Sf. Sinod al B.O.R.

● **Joi, 19 IANUARIE 2006** — Audiențe: Dl. Alexandru Toma Firescu, critic de artă și istoric — Sibiu; Pr. Antoniu Zorilă — Sibiu; Pr. prof. dr. Sorin Cosma — Caransebeș; P.C. Pr. Consilier economic — Ezechil Oancea; P.C. Pr. Achim Băcilă — Parohia „Mihai Viteazul" Sibiu; P.C. Pr. Cătălin Dumitrean — Biserica Spital TBC Sibiu.
— A participat la Consiliul profesoral al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A prezidat lucrările ședinței Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.

● **Vineri, 20 IANUARIE 2006** — A făcut o vizită la Parohia „Sf. Cruce" — Torino — Italia. A fost primit de Cardinalul Severino Poletto, Arhiepiscop de Torino.
— A susținut Conferința cu tema „Ecumenism și Ortodoxie", în cadrul Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștină la Torino.

● **Duminică, 22 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat la Parohia „Sf. Cruce" din Torino, preot paroh Lucian Roșu.

● **23—27 IANUARIE 2006** — A participat împreună cu Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan și dl. asistent univ. dr. Daniel Buda, la Roma, la prima etapă a pregătirii celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene. A participat la slujba de încheiere a Săptămânii de rugăciune pentru Unitatea Creștină, la Catedrala San Paolo din Roma. Slujba a fost oficiată de către Sanctitatea Sa Papa Benedict al XVI-lea.
— A făcut o vizită (pelerinaj) la Biserica „Tre Fontane" din Roma, zidită pe locul martirajului (decapitării) Sf. Apostol Pavel. S-a întâlnit cu preoții și comunitatea românească care au amenajat un locaș de închinăciune în incinta bisericii „Tre Fontane". A fost primit la Vatican, împreună cu participanții la întrunirea premergătoare a celei de a treia Adunări Ecumenice Europene, prilej cu care i s-a înmânat prima Enciclică Papală, cu titlul: „Deus Caritas est".

● **Duminică, 29 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat în biserica „Sf. Trei Ierarhi" din Făgăraș.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Constantin Taflan pe seama Parohiei Bărcut, protopopiatul Făgăraș și întru diacon pe tânărul Ioan-Iulian Lungoci.
— A hirotesit întru iconom preoții: Vasile Onciu de la parohia Făgăraș-Combinat; Pr. Ioan Mitu de la Parohia Mândra și Pr. Nicolae Vasu de la parohia Râușor, protopopiatul Făgăraș.

● **Luni, 30 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat în Catedrala patriarhală.
— A fost primit la Palatul Cotroceni de către președintele României, Excelența Sa Dl. Traian Băsescu cu prilejul ceremoniei de acordare a Ordinului Național „Serviciu Credincios" în grad de Mare Cruce, Cardinalului Joseph Schönborn din Viena — Austria.

● **Marți, 31 IANUARIE 2006** — A călătorit la Graz — Austria.

Secretar eparhial,
Pr. VALENTIN SICOE

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. LAURENȚIU STREZA al Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

● **1 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Vasile" a Spitalului nr. 3 din Sibiu (pr. paroh Ciprian Cândea), hirotonind întru preot pe diaconul Spârchez Ștefan pe seama Spitalului V din Brașov și pe teologul Ioan Bica întru diacon.

● **2 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a făcut o vizită canonică la mânăstirea „Sf. Maria" de la Turnu-Roșu, prot. Avrig (protos. Petroniu Tănase).

● **3—5 IANUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.

● **6 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ev. Luca" din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură. C. diacon Ioan Bica a fost hirotonit întru preot pe sema parohiei Copșa Mică, prot Mediaș, iar teologul Iulian-Mihai Boac întru diacon.
Împreună cu preoții din Orașul de Jos a săvârșit în sobor slujba sfințirii apei celei mari pe malul Cibinului.
— Seara a slujit Vecernia și Litia în Catedrală.

● **7 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Brașov-Noua (pr. parohi Simion Cibian și Cornel Toma), hirotonind întru preot pe diaconul I.-Mihai Boac pe seama parohiei Recea, prot. Făgăraș și pe teologul Dorin Dumbravă întru diacon.

● **8 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu hirotonind întru preot pe diaconul Dorin Dumbravă pe seama parohiei Mihăileni, prot. Agnita și pe teologul Rareș-Claudiu Sbera întru diacon. A oficiat slujba înmormântării dr. Eugen Târșia din Sibiu, în Biserica din Groapă, rostind cuvânt de învățătură.
— Seara, a slujit Vecernia tot în Catedrală.

● **9—13 IANUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.

● **14 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.
— A luat parte la semnarea Parteneriatului Antidrog la Reședința mitropolitană.
— Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.

● **15 IANUARIE 2006** —P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica episcopală „Sf. Arhangheli" (Trei Stejari) din Sibiu, hirotonind întru preot pe C. diacon Rareș-Claudiu Sbera pe seama trebuințelor misionare ale prot. Sibiu și pe teologul Alexandru Copăcianu întru diacon.

● **17—18 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a participat la lucrările Sf. Sinod.

● **19 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a făcut o vizită canonică la biserica „Cuv. Paraschiva" din Tălmăcel, prot. Avrig.
— Audiențe, lucrări de birou.

● **20 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrala mitropolitană.
Tot acolo a săvârșit în sobor slujba de priveghi pentru d-ra Ileana Leucă-Colan, nepoata mitropolitului Nicolae Colan, rostind cuvânt de învățătură.

● **21 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană iar seara, tot acolo, Vecernia.

● **22 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Zărnești, prot. Brașov, hirotonind întru preot pe C. diacon Alexandru Copăceanu pe seama parohiei Săsăuși, prot. Agnita iar pe teologul Marcel Mărginean întru diacon.
— Seara, a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Sf. Împărați" din Tohanul Vechi, prot. Brașov (pr. paroh Gheorghe Bota).

● **24 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a participat la Simpozionul „24 ianuarie 1859" la Cercul Militar Sibiu.
— Audiențe, lucrări de birou.

● **26 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană, hirotonind întru preot pe diaconul Marcel Mărgineanu pe seama parohiei Spitale VI din Brașov și pe teologul Ioan Drăgușin întru diacon.
— A vizitat canonic bisericile „Cuv. Paraschiva" și „Sf. Arhangheli" din Gura-Râului, prot. Săliște.

● **27 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a participat la deschiderea Conferinței Antidrog la Mânăstirea „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus, organizată de Asociația Antidrog București, rostind un cuvânt de salut.

● **28 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană iar seara, Vecernia în Catedrală

● **29 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Gheorghe" din parohia Noul Român, prot. Avrig (pr. paroh Vasile Gafton), hirotonind întru preot pe seama parohiei Valchid, prot. Mediaș pe diaconul Drăgușin Ioan, și întru diacon pe teologul Ciprian Vasile Irimie.
În aceeași zi a vizitat canonic și biserica parohială din Cârta, prot. Avrig, vorbind credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
A vizitat și Colecția muzeală a Dr. Gheorghe Telea din Noul Român.
— Seara a slujit Vecernia și Litia în Catedrală.

● **30 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană, hirotonind întru preot pe seama parohiei Lovnic, prot. Făgăraș, pe diac. Ciprian Vasile Irimie și întru diacon pe teologul Cosmin Irimie.

Arhid. VASILE AVRAM

În al 23-lea an la Săliște, de sărbătoarea Hramului Sfântului Ioan Botezătorul

Șirul marilor praznice bisericești din decembrie și ianuarie se încheie în 7 ianuarie cu Soborul Sf. Prooroc Ioan Botezătorul. Această ultimă zi a praznicelor bisericești este sărbătorită cu multă evlavie, smerenie și aleasă bucurie sufletească de unita comunitate sălișteană, unde an de an, la biserica din Grui, urcă foarte mulți credincioși. Acolo, în sanctuarul spiritualității Mărginimii, un minunat monument istoric datat în jurul anului 1700 (zidit de vrednicii sălișteni Oprea Dumitru și Stana Cândea, în locul unde străjuia în 1649 o bisericuță de lemn, dislocată de vicisitudinile vremurilor înnourate, se oficiază cea mai importantă slujbă, în biserica închinată Sf. Ioan Botezătorul. Și în acest an ecoul clopotelor a anunțat marea sărbătoare, chemând enoriașii să înalțe rugile lor puterii divine. Frigul, proaspăta zăpadă scârțâind sub picioare, revărsată la poalele codrului ce străjuiește Biserica din Grui, nu au fost opreliști pentru sărbătoarea prăznuirii Marelui Prooroc, alături de preacucernice fețe luminate ce au alcătuit soborul preoțesc, având în frunte pe Î.P.S. dr. Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului. Au onorat cu prezența P.C. preot acad. Mircea Păcurariu, P.C. prof. univ. dr. Constantin Voicu, P.C. prof. univ. dr. Ilie Moldovan, P.C. prof. univ. dr. Vasile Mihoc, P.C. preot consilier Ezechil Oancea, precum și diaconi P.T. Damian și G. Dumbravă. Distinșilor oaspeți de la Arhiepiscopie li s-au alăturat preoții locali - P.C. prot. Romul Roșca, P.C. icon. stavr. Nicolae Bădilă, parohul bisericii. În lăcașul Tatălui Ceresc, readus în aura sclipitoare prin efortul ec. Ioan Mețiu, prin susținerea și îndrumarea lucrărilor de restaurare a frescelor interioare datate din sec. al XVII-lea și continuarea demersurilor necesare frescelor exterioare, au fost hirotoniți un diacon și un preot, în vremea Sfintei Liturghii. Rugăciunile au fost adresate atât înaintașilor cât și martirilor sălișteni, cu speranța că lucrătoarea credință lăsată de faptele noastre va spori binele. Î.P.S. dr. Laurențiu nu a putut trece cu vederea strălucirea gestului sălișteanului ec. Ioan Mețiu, care și-a pus toată agoniseala personală și a părinților în slujba Casei Domnului și prin ea în slujba comunității mărginenilor. În acest context Î.P.S. Laurențiu a mai scos în evidență faptul că se află pe pământul micului Ierusalim, amintind de sfinții canonizați Oprea Miclăuș, Ioan din Galeș, Măcinic din Sibiel și recent Gheorghe, starețul de la Cernica, precum și de cei 11 ilustri academicieni. Săvârșirea Sfintei Liturghii a luat sfârșit prin înconjurarea bisericii, în dangătul clopotelor, cu sfințirea apei mici în fața Grădinii Eroilor, unde asistența a fost botezată și miruită. Credincioșii au primit, în amintirea celor de dincolo de stele, grâu fiert prin admirabila contribuție a unor femei destoinice — Oara Novac, Adriana Răcuciu, Ana Gligor, Stela Socaci, Ana Constandel și Mia Dan. Lor și altor suflete generoase, cum ar fi Maria Crăciun, magistrat Dorin Suciu, ing. Ioan Botezan și primarul orașului Sălișteː ec. dr. Teodor Banciu, fiul Mărginimii, ec. Ioan Mețiu le-a adresat mulțumiri din adâncul sufletului, gânduri alese și pentru tribuniști, care au fost susținătorii mediatici ai evenimentului.

„IOAN METIU nu a fost și nu o să fie singur"

Dacă ar fi să scriem despre fapte ieșite din comun săvârșite de semenii noștri, dacă ar fi să cumpănim vremea înfăptuirilor, departe de gesturile egoismului uman, cu siguranță nu putem omite exemplele Mărginimii, nu putem ignora martirajul spațiului sălișteanː Ei bine, unul din aceste suflete radioase și angajante în plămădirea unor „lucrări", menit să ne apropie de puterea divină, să ne unească prin tradiții și credință, este economistul Ioan Mețiu, fiu al Sălistei. Acest distins concetățean dedică fiecare zi pământească unei activități misionare. În fapt destinul i-a îndreptat pașii spre a sluji „Casa Domnului", asta mai cu seamă după un cumplit moment când a pierdut, în foarte scurt timp, patru suflete dragi din familie.

Multe lucruri troienesc în jurul nostru, iar acest slujitor al Crucii a fost pus în situația de a ieși de sub îngrămădirea troienelor, de pe cărarea sa, pentru a face fapte alese, demne pilde pentru urmașii tradițiilor Mărginimii Sibiului. Ioan Mețiu a reușit să dea un nou sens troieniriiː „M-or troieni cu drag/, Aduceri-aminte", spune cu înțelepciune un poet. Tocmai asta a reușit purtătorul Crucii Patriarhale pentru mireni, Ioan Mețiu, în data de 7 ianuarie a.c., o zi înseninată, cu troiene în jurul Bisericii din Grui, balsamul suferințelor, unde de Hramul Sf. Ioan Botezătorul (sfânt despre care cineva spunea într-un moment de mare inspirație că este degetul lui Dumnezeu) au fost prezente mari personalități. La prăznuirea Soborului Sfântului Ioan Botezătorul, eveniment petrecut în Grui, sălișteniiau fost într-un număr impresionant, semn că în misiunea sa Ioan Mețiu nu a fost și nu o să fie singur, așa cum afirma cu bucurie și recunoștință Mitropolitul.

ADRIAN POPESCU

ANUNȚ

Prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 677/2002 s-au stabilit gradele profesionale pentru personalul clericalː Aceste grade sunt: *debutant* (titularizare pe post, prin concurs, în baza examenului de capacitate); *definitiv* (se obține prin cursuri și examene speciale de definivare, la minimum 2 ani și la cel mult 5 ani de la titularizare pe post) *gradul II* (se obține prin cursuri și examene speciale la cel puțin 4 ani după examenul de definitivare); *gradul I* (se obține după cel puțin 4 ani după examenul de gr. II. Etapele care conduc spre obținerea acestui grad sunt: colocviu de admitere pentru înscrierea la grad I, inspecție specială la parohie, întocmirea unei lucrări de grad, susținerea, în comisie, a lucrării de grad).

Secretariatul de Stat pentru Culte, prin adresa nr. 7145/23 sept. 2003, a luat act și și-a exprimat acordul cu hotărârea sinodală menționată.

Metodologia de obținere a gradelor profesionale pentru preoți a fost publicată în „Telegraful Român" nr. 25-28 / iulie 2003 și s-a comunicat, la timpul respectiv, tuturor protopopiatelor.

Adresăm pe această cale rugămintea ca să fie readusă în atenție această metodologie, pentru ca toți cei interesați să fie în temă în privința posibilității de a obține gradul profesional la care este îndreptățit. O atenție specială se impune la respectarea intervalelor de timp între o promovare de la un grad profesional la altul.

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarea parohie vacantă:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ

— Parohia Iași

Termen de concurs: 1 FEBRUARIE — 1 MARTIE 2006.

Cei care doresc să ocupe acest post își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul) adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

† Dr. LAURENȚIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacție:
Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului — președinte;
P.S. Visarion Rășinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 dolari S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în euro COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44.79.403.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 martie
Nr. 9—12
2006

România, Biserica ei şi Europa*

Aşteptări, speranţe şi temeri — o mărturie ortodoxă

Vreau să mulţumesc celor care m-au invitat şi mi-au oferit această posibilitate de a mă întâlni cu prieteni, şi mai ales cu cei care sunt prietenii României. Sunt bucuros să pot vorbi în numele ţării mele şi a Bisericii noastre, dar de la început ţin să precizez că nu vreau să mă erijez nici în specialist în politică, în economie, în ştiinţe sociale, ci doar să fac o mărturie a unui teolog despre Ţara şi Biserica lui.

Pentru că în perspectiva lui 2007 există o preocupare aparte a noastră faţă de Europa şi probabil că şi Europa priveşte spre ţara noastră ca spre un partener real al ei, şi apoi, Sibiul fiind în centrul atenţiei europene în anul 2007, în calitate de gazdă a două evenimente de excepţie, ne bucurăm de aprecierea şi mai ales de ajutorul celor care stau alături de noi. Cuvintele mele doresc să fie cuvinte de gratitudine, de mulţumire, un răspuns la dragostea tuturor celor care stau alături de noi.

Câteva cuvinte despre România.

Se vorbeşte despre un mister, un miracol românesc: ţară latină, de spiritualitate răsăriteană, ortodoxă. Odată cu formarea poporului român, s-a născut şi religia ortodoxă. Ortodoxia românească are chiar legături directe cu perioada apostolică: Sf. Apostol Andrei a predicat până în părţile Dobrogei, astfel asigurând o succesiune istorică şi spirituală Ortodoxiei româneşti. Asupra poporului român, pe parcursul istoriei au venit mai multe vitregii, care l-au pus la grele încercări. Credinţa, spiritualitatea poporului l-a menţinut şi ca neam, şi ca reprezentant al credinţei ortodoxe. Astăzi 86% din populaţia ţării noastre se declară şi este ortodoxă. Ultima luptă, ultima redută pe care ţara noastră a biruit-o după ce a suportat-o timp de 45 de ani, a fost comunismul. Comunismul a avut două acţiuni malefice asupra poporului. Prima a fost de a rupe legătura cu Cerul, cu Dumnezeu, prin ateism, şi a doua, de a rupe orice legătură cu pământul, cu proprietatea vremelnică din lumea aceasta, prin naţionalizare şi cooperativizare, înstrăinându-i astfel pe oameni de rădăcinile cereşti şi pământeşti care-i defineau ca parte a neamului românesc. Prin rânduiala lui Dumnezeu a venit libertatea. Crăciunul anului 1989 a fost, pentru întreaga naţiune, cel mai mare dar pe care Dumnezeu i l-a făcut vreodată. Libertatea este un dar de la Dumnezeu. Dumnezeu ne-a creat liberi, persoane libere şi responsabile.

(Continuare în pag. a 4-a)

† LAURENŢIU
Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului

* Cuvântare rostită la Forumul ecumenic al Bisericilor creştine din Steiermark, Austria, ce s-a desfăşurat între 1—4 febr. 2006.

Forumul ecumenic al Bisericilor creştine, Steiermark, Austria, 1-4 febr. 2006. De la dreapta la stânga: Prof. Dr. Erich Renhart, profesor la Facultatea de Teologie Catolică din Graz; Prof. Dr. Roberta Maierhofer, Vicerector pentru relaţii internaţionale şi promovarea femeilor la Universitatea din Graz; ÎPS Dr. Laurenţiu Streza; Prof. Dr. Bert Groen, de la Facultatea de Teologie Catolică din Graz; Ingrid Dullnig, asistent şi coordonator de programe în cadrul Superintendenturii evanghelice C.A. a landului Stiria; Dr. Andrea Penz, de la Universitatea din Graz.

PASTORALĂ LA DUMINICA ORTODOXIEI

A intrat demult în tradiţia Bisericii noastre ca în cea dintâi Duminică a Postului Mare, când ne pregătim să evocăm după cuviinţă Învierea Domnului, să ne aducem aminte de un eveniment cu adevărat mare din istoria creştinătăţii şi anume biruinţa dreptei credinţe împotriva celor care au interzis cinstirea sfintelor icoane. Au fost unii până atunci care au socotit că icoana este un fel de idol şi că de aceea trebuie înlăturată. Conducători ai Bisericii de pretutindeni s-au întrunit la Niceea în anul 787 şi deliberând asupra a ceea ce formează datoria unui bun credincios, au hotărât că cinstirea icoanei care reprezintă pe Mântuitorul, pe Maica Domnului, pe Sfinţii Apostoli, şi pe toţi sfinţii ţine de comportamentul firesc al oricărui creştin şi, deci, nu trebuie interzisă. În felul acesta s-a ajuns să se renunţe la unele păreri greşite şi să se precizeze care este credinţa cea dreaptă. Şi pentru că dreapta şi adevărata credinţă în limbajul nostru se numeşte ortodoxă, Duminica de astăzi poartă tocmai acest nume, adică *Duminica Ortodoxiei*.

În această zi înălţătoare care coincide, cum spuneam, cu intrarea în perioada Sfântului şi Marelui Post de Paşti, noi, membrii Sfântului Sinod am socotit că este potrivit să ne adresăm, fiilor şi fiicelor Bisericii Ortodoxe Române, cu un cuvânt părintesc de învăţătură şi îndemn spre cele bune.

Cuvântul ortodox, dincolo de înţelesul lui confesional, înseamnă în primul rând dreapta credinţă. Un ortodox adevărat, însă, se caracterizează nu numai prin credinţă dreaptă, ci şi prin fapte pe măsura acesteia. Sfântul Apostol Pavel adresându-se odată credincioşilor din Corint le spunea: *„De aş avea atâta credinţă încât să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sunt"*[1]. Altfel zis, orice creştin trebuie să creadă cu tărie, dar în acelaşi timp să-şi îmbogăţească viaţa cu fapte bune. Or, ce alt bine poţi să faci decât în primul rând să-ţi iubeşti aproapele şi să-l împărtăşeşti de tot binele de care eşti în stare.

Acum şi aici, noi creştinii din vremea şi locul unde trăim, ne dăm seama, fără a voi prin aceasta să rostim un cuvânt de judecată, că într-un anume fel credinţa noastră s-a împuţinat şi tot aşa dorinţa de a face binele. Sunt multe necazuri, din cele mai felurite, sunt fără sfârşit lipsurile cu care se confruntă semenii noştri, persistă tragediile din viaţa atâtora dintre noi. Nu putem să nu ne aducem aminte între altele de inundaţiile care s-au abătut asupra ţării noastre în cursul anului trecut. Dincolo de acestea însă, viaţa de fiecare zi este însoţită inevitabil nu doar de nesfârşite lipsuri, ci şi de multele lor urmări.

Faţă de acestea toate, bunul creştin nu poate rămâne nepăsător ci, urmând poruncii apostolice: *„Facerea de bine şi dărnicia nu le daţi uitării, căci cu jertfe ca acestea se mulţumeşte lui Dumnezeu"*[2], aşa şi noi să ne străduim să facem tot binele de care suntem în stare.

(Continuare în pag. a 2-a)

1. I Corinteni 13, 2.
2. Evrei 13, 16.

„Deus caritas est"

Prima enciclică (scrisoare solemnă) emisă de papa Benedict al XVI-lea

În ianuarie 2006, papa Benedict al XVI-lea a emis prima sa enciclică, cu titlul: „Deus caritas est" — „Dumnezeu este iubire", pe care a adresat-o „episcopilor, preoţilor, diaconilor, persoanelor consacrate şi credincioşilor catolici din lume".

În introducere se spune că titlul a fost preluat din I In. 4, 16, unde citim: *„Dumnezeu este iubire.* Cel care rămâne în iubire, rămâne în Dumnezeu şi Dumnezeu în el". Într-adevăr, aceasta este cea mai profundă şi autentică definiţie care a fost dată vreodată Dumnezeirii, a cărei existenţă este mai presus de orice înţelegere omenească. Prin iubire şi din iubire a creat Dumnezeu lumea iar dovada iubirii Sale faţă de lume este faptul că „pe Unicul Său Fiu L-a dat ca să moară pentru ea" (In. 3, 16). Răspunsul nostru la iubirea jertfelnică a lui Dumnezeu nu poate fi decât tot iubirea. Mântuitorul ne-a încredinţat de lucrul acesta când a spus că cea mai mare poruncă din Lege este: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău" (Mt. 22, 27). La această poruncă preluată din Deut. 6, 4-5, Domnul a mai adăugat-o pe a doua, preluată din Levitic 19, 18: „Şi pe aproapele tău să-l iubeşti, ca pe tine însuţi". Iubirea devine astfel *„nucleul"* credinţei creştine, cum se exprimă suveranul pontif. Într-o lume în care răzbunarea, ura şi violenţa sunt asociate uneori numelui lui Dumnezeu, suntem datori să ne aducem aminte că porunca iubirii este primordială şi că pe ea trebuie să ne fundamentăm întreaga existenţă.

Enciclica papală are două părţi: prima, cu un caracter mai speculativ, iar a doua cu un caracter mai practic. Titlul primei părţi este: *„Unitatea iubirii în creaţie şi în istoria mântuirii"*. Suveranul pontif precizează aici că în pofida faptului că relaţiile interumane par a fi construite mai mult pe vrăjmăşie şi suspiciune, totuşi cuvântul *iubire* este cel mai vehiculat; dar şi cel mai denaturat în semnificaţia sa. În filosofia greacă existau trei termeni pentru cuvântul *iubire:* eros, filia şi agape. Erosul defineşte iubirea conjugală, senzuală; filia — iubirea fiască, prietenească, precum iubirea dintre Hristos şi ucenicii Săi („Voi sunteţi prietenii Mei... Mai mare iubire decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii săi" — In. 15, 13-14); agape — iubirea divină intertrinitară, reflectată la nivelul condiţiei umane ca iubire spirituală, jertfelnică, iubire izvorâtă din credinţă şi speranţă. De

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. Dr. DUMITRU ABRUDAN

Pocăinţa, cale spre Împărăţie

Dramele existenţei umane nu se nasc din faptul că avem prea multă sau prea puţină libertate, ci din lipsa de sens, pentru că nu din cauza libertăţii eşuează omul în tragic şi în absurd, ci din cauza faptului că nu are un sens în care să se regăsească şi spre care să tindă, însă, fiinţa umană nu poate deveni propriul său sens, după cum nici universul înconjurător, pentru că privite în ele însele acestea nu sunt decât simple entităţi finite, şi deci, lipsite de orice sens.

Conştient de această sărăcie de sens, omul caută să se regăsească în altceva, care transcende atât propria-i existenţă, cât şi universul din care face parte. Există ceva înlăuntrul nostru, în intimitatea noastră, care ne împinge mereu să ne căutăm împlinirea în acel *altceva* de dincolo de noi. Este setea fiinţei umane de Dumnezeu înspre care suntem creaţi să tindem într-un mod activ *„firea umană având o orientare dinamică spre Dumnezeu"*[1].

Tragicul apare în planul existenţei umane din momentul căderii, care în esenţa ei a echivalat cu o îndepărtare de sensul său genuin. Aceasta explică toate denaturările şi pervertirile pe care le-a cunoscut religia pe parcursul istoriei. Prin cădere, orientarea spre divinitate a omului s-a denaturat, pierzându-şi claritatea primordială. Toate formele de religie înregistrate până la ivirea creştinismului sunt dovada cea mai elocventă a faptului că omul, chiar rupt de Dumnezeu, a continuat să-L caute, închipuind cele mai bizare şi mai fantaste forme, încropindu-şi ritualuri dintre cele mai stranii, prin care a încercat să comunice cu El, să umple golul din fiinţa şi din existenţa sa.

Toate religiile necreştine s-au născut din setea imperioasă a omului după altceva decât el însuşi. Pe această cale a forţelor proprii, omul a reuşit să atingă anumite performanţe spirituale, şi chiar să întrezărească frânturi de adevăr, fără să izbutească însă să ajungă vreodată la deplinătate. Pe cât de nesigure i-au fost încercările în plan spiritual, tot pe atât de dramatice i-au fost şi rătăcirile şi eşecurile. Toate religiile necreştine s-au dovedit finalmente a nu fi altceva decât simple sforţări *„religiozităţi în căutarea lui Dumnezeu"*[2].

Dacă în toate aceste forme de religie omul ocupă poziţia centrală, el fiind cel care se străduieşte să urce pe calea absolutului divin, eşuând în majoritatea cazurilor în absurd şi în tragic, în creştinism lucrurile se schimbă fundamental. Nu omul este cel care-L află pe Dumnezeu, ci *Dumnezeu vine la om,* îl găseşte şi-l izbăveşte din întunericul în care ajunsese. Creştinismul răstoarnă şi anulează tot ceea ce a încercat omul să clădească în plan religios, dovedindu-se din această perspectivă o non-religie, sau mai corect spus *„o criză a religiilor" (O. Clement).*

Evanghelia din *Duminica de după Botezul Domnului (Mt. 4, 12-17)* fixează cu precizie cadrele: spiritual, geografic şi istoric în care creştinismul îşi face intrarea în istorie. Există câteva elemente în această pericopă

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. NICOLAE STOIA

1. Pr. I Bria, Spaţiul nemuririi, p. 18.
2. N. Crainic, Puncte cardinale în haos, p. 178.

Comunicat de presă

Adunarea Naţională Bisericească a aprobat titulatura şi întinderea teritorială a Mitropoliei Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului

Astăzi, 1 martie a.c., la Palatul Patriarhiei, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, s-au desfăşurat lucrările Adunării Naţionale Bisericeşti a Bisericii Ortodoxe Române.

Forul central reprezentativ al Bisericii Ortodoxe Române a analizat şi a evaluat activitatea bisericească pe plan intern şi extern în anul 2005 sub aspect pastoral-misionar, social-caritativ, organizatoric, administrativ, viaţă monahală, învăţământ teologic şi religios în şcolile de stat, patrimoniu cultural bisericesc, activitate editorial-tipografică, construirea de noi locaşuri de cult, relaţii cu alte culte, legăturile cu românii din jurul graniţelor ţării şi Diaspora, relaţii externe bisericeşti etc.

Adunarea Naţională Bisericească a aprobat mai multe amendamente ale Sfântului Sinod la diferite articole din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române cu referire la componenţa şi atribuţiile comitetelor parohiale, numirea personalului bisericesc de conducere de la eparhii, alegerea clerului superior, comisiile sinodale şi atribuţiile lor, precum şi la funcţionarea organelor centrale deliberative, administrative şi executive din Patriarhia Română.

Adunarea Naţională Bisericească a aprobat titulatura şi întinderea teritorială a Mitropoliei Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, precum şi înscrierea noii Mitropolii pe locul al patrulea în dipticele Bisericii Ortodoxe Române, după Mitropolia Ardealului.

BIROUL DE PRESĂ
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

COMUNICAT

În şedinţa de lucru din 2 martie 2006, desfăşurată sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST, la Reşedinţa patriarhală, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat înălţarea la rangul de Mitropolit a Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, cu titulatura „Mitropolitul Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului şi Arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului"; locul său în dipticele Bisericii Ortodoxe Române fiind al patrulea, după Mitropolitul Ardealului.

Sfântul Sinod l-a ales pe Prea Cuviosul Părinte Ioan Casian, de la Parohia „Sf. Nicolae" din New York, în postul de Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada, cu titulatura „de Vicina".

Alegerea a fost făcută la recomandarea Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Nicolae al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada şi cu aprobarea Consiliului Eparhial.

* * *

Născut în anul 1969, în oraşul Comăneşti, judeţul Bacău, Părintele Protosinghel Ioan Casian (Liviu-Ionel Tunaru) este Licenţiat al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu (promoţia 1993). Între anii 1993—1998 a urmat studii în teologie la Institutele Pontificale: „Flagelazione" din Ierusalim (Israel), „Sf. Anselm de Canterbury" şi „Oriental" din Roma (Italia). Între anii 1998—2000 a fost secretar al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale, fiind hirotonit preot şi tuns în monahism pe seama Mânăstirii „Înălţarea Sfintei Cruci" din centrul Franţei. Din anul 2003 este preot paroh al Parohiei „Sfântul Nicolae" din New York, Statele Unite ale Americii. A participat la mai multe întâlniri, conferinţe şi simpozioane ecumenice în Europa şi pe continentul american. Vorbeşte limbile engleză, franceză şi italiană.

BIROUL DE PRESĂ ŞI COMUNICAŢII
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

„Doamne, prin harul Tău, transformă lumea"

A IX-a Adunare Generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor

— Porto Alegre, Brazilia, 14—23 februarie 2006 —

Adunarea generală este, conform constituţiei Consiliului Ecumenic al Bisericilor (CEB), „forul legislativ suprem" care se întruneşte o dată la şapte ani. Delegaţii: persoane hirotonite, laici, tineri, persoane cu disabilităţi şi indigeni sunt numiţi de bisericile membre, dar există şi alte categorii de participanţi care nu iau parte la procesul decizional: consilieri (advisers), reprezentanţi şi observatori ai Bisericilor care nu sunt membre în CEB, sau ai altor organizaţii ecumenice, oaspeţi (inclusiv, începând cu cea de a V-a Adunare generală, persoane de alte religii), reprezentanţi mass-media şi vizitatori. La Porto Alegre au luat parte 691 de delegaţi ai celor 348 de biserici membre, dar numărul total al participanţilor a fost de aproape 4000. Delegaţia Bisericii Ortodoxe Române a fost condusă de Înalt Prea Sfinţitul Părinte Profesor Universitar Doctor Nifon Mihăiţă, Arhiepiscopul Târgoviştei.

Adunările generale sunt evenimente majore pentru mişcarea ecumenică. Prin rugăciune, meditaţie, prezentări, discuţii şi decizii se oferă cadrul pentru evaluarea activităţii şi identificarea priorităţilor CEB. Totodată sunt ocazii pentru adâncirea cunoaşterii şi comuniunii în perspectiva unităţii văzute a Bisericii.

Prima Adunare generală s-a desfăşurat la Amsterdam, Olanda, în anul 1948, când s-a şi constituit Consiliul Ecumenic al Bisericilor, şi a avut ca temă: *„Dezordinea provocată de om şi planul lui Dumnezeu"*, marcându-se astfel realităţile imediat post-belice. A II-a Adunare generală,

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. NICOLAE MOŞOIU
— PARTICIPANT —

Pastorală la Duminica Ortodoxiei

(Urmare din pag. 1)

Trebuie să ştim că facerea de bine cea plăcută lui Dumnezeu este numai aceea făcută de bunăvoie, din bunătatea inimii. Sfântul Apostol Pavel îndemna oarecând pe Corinteni spunându-le: *„Fiecare să dea cum socoteşte cu inima sa, nu cu părere de rău sau de silă, căci Dumnezeu iubeşte pe cel care dă cu voie bună"*[3], motivând *„căci dacă este bunăvoinţă, bine primit este darul, după cât are cineva, nu după cât nu are"*[4]. Aşadar, datori suntem şi noi să săvârşim fapta bună ca rod al credinţei noastre mai ales în vremea de acum când mulţi dintre confraţii noştri aflaţi în ţară sau în afara graniţelor ei au nevoi pe care nu şi le pot împlini singuri.

Prin faptele noastre bune ne facem împreună-lucrători cu harul lui Dumnezeu, înaintăm pe calea desăvârşirii noastre sufleteşti şi pregătim mântuirea sufletului nostru.

Pentru această împreună-lucrare, noi, membrii Sfântului Sinod, vă chemăm şi în acest an pe toţi, harnici şi devotaţi slujitori ai altarelor străbune, pe toţi membrii Consiliilor şi Comitetelor parohiale, pe epitropi şi pe toţi bunii credincioşi să vă sporiţi dragostea voastră faţă de Dumnezeu, faţă de Biserica Sa şi faţă de aproapele, prin fapta cea bună a darului pentru Fondul Central Misionar al Bisericii Ortodoxe Române.

Obiceiul acesta, de a se ajuta creştinii între ei e vechi. Încă Sfântul Apostol Pavel organiza colecte pentru săracii din Ierusalim[5]. Darul vostru foloseşte sfintei noastre Biserici să-şi asigure mijloacele materiale pentru ca şi în acest an să continue opera sa caritativă, să poată ajuta unele parohii de pe cuprinsul ţării, pentru împlinirea unor nevoi ca zidirea, repararea, pictarea sau înzestrarea bisericilor cu cele necesare. Această contribuţie apoi ajută Biserica noastră să acopere cheltuielile necesare funcţionării parohiilor româneşti din străinătate, unde trăiesc fraţi de-ai noştri care doresc să păstreze legătura cu Biserica-Mamă. Tot din această contribuţie, în fine, Biserica îşi continuă buna conlucrare cu celelalte confesiuni în cadrul organizaţiilor religioase din lume, pentru realizarea unităţii tuturor fiilor lui Dumnezeu.

Folosul cel mare al faptei de ajutorare se întoarce însă în primul rând spre fiecare dintre voi, după cum zice Sfântul Ioan Gură de Aur: *„Voi care daţi milostenii, voi câştigaţi şi nu cei care primesc milostenii"*[6].

Urmaţi aşadar, îndemnul Sfântului Apostol Iacov: *„Faceţi-vă împlinitori ai cuvântului, nu numai ascultători ai lui"*[7], amintindu-vă neîncetat că *„Dumnezeu iubeşte pe cel ce dă cu voie bună"*[8].

Prin aceasta, iubiţii noştri, sporim în credinţă, nădejde şi dragoste frăţească. Prin aceasta se întăreşte unitatea spirituală a noastră a tuturor în cadrul Bisericii căreia aparţinem. Cu puteri mereu înnoite contribuim la mai binele societăţii în care trăim. Acest lucru este bineplăcut lui Dumnezeu.

Aşa vom putea rosti fiecare din noi, senini şi liniştiţi, împreună cu proorocul Isaia: *„O Doamne! Adu-ţi aminte că am umblat înaintea Ta întru credincioşie şi cu inimă curată, săvârşind ceea ce este plăcut înaintea ochilor Tăi"*[9].

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu-Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi, cu toţi". Amin!

3. II Corinteri 9, 7.
4. II Corinteni 8, 12.
5. II Corinteni 9, 11-14.
6. *Omilia VI* la Epistola către Tit.
7. Iacob 1, 22.
8. II Corinteni 9 ,7.
9. Isaia 38, 3.

PREŞEDINTELE SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† TEOCTIST,

Arhiepiscop al Bucureştilor,
Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei,
Locţiitor al Cezareii Capadociei
şi Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† DANIEL,
Arhiepiscopul Iaşilor şi Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

† LAURENŢIU,
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

† TEOFAN,
Arhiepiscopul Craiovei
şi Mitropolitul Olteniei

† NICOLAE,
Arhiepiscopul Timişoarei
şi Mitropolitul Banatului

† PETRU,
Arhiepiscopul Chişinăului,
Mitropolitul Basarabiei
şi Exarh al Plaiurilor

† SERAFIM,
Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale şi de Nord

† IOSIF,
Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale

† TEODOSIE,
Arhiepiscopul Tomisului

† NIFON,
Arhiepiscopul Târgoviştei

† PIMEN,
Arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuţilor

† BARTOLOMEU,
Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului

† ANDREI,
Arhiepiscopul Alba Iuliei

† NICOLAE,
Arhiepiscopul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada

† GHERASIM,
Episcopul Râmnicului

† EFTIMIE,
Episcopul Romanului

† EPIFANIE,
Episcopul Buzăului şi Vrancei

† CALINIC,
Episcopul Argeşului şi Muscelului

† IOACHIM,
Episcopul Huşilor

† CASIAN,
Episcopul Dunării de Jos

† TIMOTEI,
Episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului

† LUCIAN,
Episcopul Caransebeşului

† IOAN,
Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Bihorului şi Sălajului

† JUSTINIAN,
Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmarului

† NICODIM,
Episcopul Severinului şi Strehaiei

† DAMASCHIN,
Episcopul Sloboziei şi Călăraşilor

† IOAN,
Episcopul Covasnei şi Harghitei

† GALACTION,
Episcopul Alexandriei şi Teleormanului

† AMBROZIE,
Episcopul Giurgiului

† DANIIL,
Episcop-Locţiitor (Administrator)
al Episcopiei Ortodoxe Române a Vârşeţului

† SOFRONIE,
Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

† VINCENŢIU PLOIEŞTEANU,
Episcop-Vicar Patriarhal

† CIPRIAN CÂMPINEANUL,
Episcop-Vicar Patriarhal

† SEBASTIAN ILFOVEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor

† VARSANUFIE PRAHOVEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor

† CALINIC BOTOŞĂNEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor

† VISARION RĂŞINĂREANU,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

† GURIE GORJEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei

† PAISIE LUGOJANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei

† IRINEU BISTRIŢEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului

† VASILE SOMEŞANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului

† SOFIAN BRAŞOVEANUL,
Episcop-Vicar la Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale şi de Nord

† SILUAN MARSILIANUL
Episcop-Vicar la Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale şi Meridionale

† MARC NEMŢEANUL,
Episcop-Vicar la Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale şi Meridionale

† IRINEU SLĂTINEANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Râmnicului

† IOACHIM BĂCĂUANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului

† CORNELIU BÂRLĂDEANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Huşilor

† PETRONIU SĂLĂJANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Bihorului şi Sălajului

† IUSTIN SIGHETEANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmarului

„Fericiţi veţi fi voi când vă vor ocărî şi vă vor urmări şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minţind din pricina mea...“ (Matei 5, 11)

Grăind mulţimii strânsă pe munte, despre cele ce au de suferit în această lume rea, Domnul Hristos a arătat şi răsplata pe care Dumnezeu o va da cu prisosinţă celor ce se vor sili să împlinească îndemnurile Lui. Domnul Hristos s-a adresat mai ales ucenicilor Săi, care au ascultat predica sa mesianică, bine ştiind ce vor avea de suferit pentru aceasta. Se atrage atenţia, că aşa au suferit proorocii T.V., care nu s-au înspăimântat de grelele cazne la care au fost supuşi, bine ştiind că Dumnezeu le-a răsplătit lor în împărăţia cerurilor. Care prooroc n-a avut să sufere pentru modul în care a făcut cunoscută voia lui Dumnezeu?

Ce vom zice despre proorocul Ilie, care prin puterea rugăciunii sale a încuiat cerul, să nu cadă picur de ploaie pe pământ, timp de trei ani şi jumătate?

Care i-a fost răsplata genialului Isaia, evanghelistul T.V., care i-a descris viaţa de jertfă a Mântuitorului Hristos, cu mai mult de şase secole înainte?

Proorocul Daniil a fost calomniat şi din porunca împăratului a fost aruncat în groapa leilor. Prin puterea rugăciunii a astupat gurile leilor şi de acolo a fost scos nevătămat. Cu câtă poftă năpraznică însă, aceiaşi lei, i-au sfâşiat pe cei ce l-au calomniat pe proorocul Daniil, care a ajuns iarăşi în graţia împăratului.

Proorocul Daniil îşi făcea cu regularitate rugăciunea adresată lui Dumnezeu, la fereastra deschisă spre Ierusalim. Cu încredere îi solicita să vină în ajutor fiilor poporului ales. Împăratul s-a milostivit faţă de ei, spre a se putea reîntoarce în patrie.

Proorocul care a făcut trecerea de la T.V. la T.N., a fost Sfântul Ioan Botezătorul, Înainte Mergătorul şi Botezătorul Domnului nostru Iisus Hristos. Despre el a zis Iisus, că este cel mai mare dintre toţi cei născuţi din femeie, în afară de Iisus.

Predica Sf. Ioan Botezătorul era chemarea la pocăinţă şi îndemnul de a face fapte vrednice de pocăinţă. La el la Iordan au venit să se boteze din toate păturile sociale. Au venit oameni de rând, care şi-au plâns păcatele. Au venit slujbaşi în viaţa poporului, care şi-au mărturisit păcatele săvârşite. Cu curaj le-a descoperit păcatele şi le-a cerut să facă fapte vrednice de pocăinţă. Iată, la rădăcina pomului stă stăpânul cu securea. Tot pomul bun face roade bune, iar pomul rău face fructe rele; de aceea pomul rău se taie şi se aruncă în foc.

Au venit la Ioan şi ostaşii, cărora le-a cerut să folosească puterea cu chibzuinţă. N-a cruţat Sfântul Ioan nici pe cei mari. Pe tetrarhul Irod l-a mustrat, că ţine în căsătorie pe soţia fratelui său Filip. Pentru aceasta a consimţit să i se aducă pe tipsie capul Sf. Ioan. Iată, cât de scump a plătit el curajul de a fi mustrat el păcatul lui Irod, că ţine în căsătorie pe soţia fratelui său Filip.

Potrivit acelora care au calomniat păcatele apostolilor, şi lor le revine aceeaşi osândă. De fapt, tradiţia creştină drept mărturitoare ne adevereşte că — în afara apostolului şi evanghelistului Ioan — toţi apostolii au murit moarte de martir. Dacă pe Iisus l-au bătut şi l-au dat morţii, nu puteau ucenicii Săi să aibă un sfârşit mai bun, căci nu este sluga mai mare decât stăpânul său. După sfârşitul prin sabie a lui Iacov cel Mare, au urmat rând pe rând şi ceilalţi apostoli ai lui Hristos.

Moarte de martir a avut şi apostolul Petru, în anul 67 d.H. Fiind urmărit ca să-l prindă, la marginea Romei i s-a arătat Iisus, pe care l-a întrebat: Quo vadis, Domine? — Mă duc la Roma, să mă răstignesc a doua

(Continuare în pag. a 6-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

„Deus caritas est“

(Urmare din pag. 1)

reţinut faptul că în Noul Testament nu se utilizează niciodată termenul *eros* spre a defini iubirea, ci numai termenul *agape*. În schimb, în Vechiul Testament, mai precis în poemul biblic „Cântarea Cântărilor“, găsim doi termeni cu o conotaţie diferită. Unul este un masculin plural — „*dodim*“, care exprimă ceea ce s-ar putea considera plăcerile, farmecele iubirii senzuale şi altul, care este un feminin singular — „*ahava*“, cu o semnificaţie identică cu grecescul „agape“. Cel ce se lasă antrenat înspre zona mai puţin luminoasă a plăcerilor şi desfătărilor senzuale, coboară şi se autoizolează într-un cerc foarte îngust al efemerului, în schimb, cel ce năzuieşte spre a gusta din frumuseţile şi bunătăţile iubirii jertfelnice, se află într-un permanent urcuş spre spaţiul mai larg al eternităţii.

Filosofia iluministă a reproşat creştinismului faptul de a fi denaturat sensul iubirii, înlocuindu-l pe eros cu agape. În acelaşi ton, filosoful Nietzsche se întreabă retoric dacă nu cumva Biserica, prin poruncile şi interdicţiile sale, a transformat în *amar* cel mai dulce dintre darurile vieţii: dragostea.

Suveranul pontif dă un răspuns la aceste acuze arătând că religia, în care iubirea este privită şi înţeleasă ca agape, nu refuză erosul, nu-l sărăceşte, ci îl purifică şi îl tămăduieşte, redându-i adevărata menire. Din Revelaţie ştim că omul este trup şi suflet. Dacă el ar ignora că pe lângă suflet are şi trup sau dacă ar socoti trupul ca lipsit de valoare pentru că este materie, omul şi-ar pierde propria demnitate. Tot aşa, dacă pe de altă parte, ar renega sufletul şi ar considera trupul ca realitate exclusivă, în mod egal şi-ar pierde propria măreţie. Iată deci că, în sens creştin, porunca iubirii nu se adresează numai sufletului sau numai trupului, ci omului ca persoană, ca fiinţă dihotomică, alcătuită din trup şi din suflet, a cărei menire este viaţa de comuniune.

Din referatul biblic despre creaţie aflăm că după ce l-a creat Dumnezeu pe om, a văzut că nu e bine ca acesta să fie singur şi, de aceea, i-a creat un ajutor pe potrivă. Rezultă de aici că omul este menit comuniunii cu altul. Concluzia referatului biblic despre creaţie întăreşte şi mai mult ideea aceasta: „De aceea — se spune în Facere 2, 24 — va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va uni cu femeia sa şi vor fi amândoi un trup“. Numai împreună bărbatul şi femeia întruchipează simbolul unităţii, al umanităţii. Erosul rânduit ca lege din actul creaţiei, îl trimite pe om spre căsătorie, spre cadrul firesc al împlinirii propriului destin în această lume. Imaginii unităţii Treimii celei sfinte şi nedespărţite îi corespunde căsătoria monogamică, fundamentată pe iubirea dezinteresată, exclusivă şi definitivă.

Faptul că astăzi asistăm la o exaltare a trupului şi la o exacerbare a erosului, ceea ce înseamnă denaturare a sensului iubirii conjugale, alunecându-se spre desfrâu şi perversiune, trebuie să ne dea foarte serios de gândit. Erosul practicat în afara unirii conjugale şi împotriva firii, devine marfă, un lucru pe care îl poţi cumpăra şi vinde. Omul însuşi se transformă în obiect al plăcerii, al abuzului şi egoismului. Este dureros că în Europa secolului XXI şi nu numai în Europa, ci peste tot în lume se practică traficul de persoane, de fiinţe umane coborâte la nivelul de marfă, de obiecte ale plăcerii. Ne aflăm evident în faţa unei degradări a demnităţii umane, a unei decadenţe care umbreşte statutul nostru de fiinţe purtătoare a chipului lui Dumnezeu, fiinţe raţionale, libere şi responsabile. Aşa îl înţelege şi aşa îl preţuieşte creştinismul pe om, ca pe o creatură a lui Dumnezeu menită să se afle permanent pe calea autodepăşirii, a renunţării, a purificării şi vindecării.

Iisus Hristos, care este iubirea întrupată a lui Dumnezeu, a fost trimis în lume spre a căuta „*oaia cea pierdută*“, adică umanitatea suferindă şi rătăcită.

Când Iisus, în parabolele Sale, vorbeşte de păstorul care îşi caută oaia răzleţită, de femeia care îşi caută drahma pierdută, de tatăl care merge în întâmpinarea fiului risipitor, nu face altceva decât să descrie taina negrăită a întrupării Sale: să-i mântuiască pe oameni, să-i readucă în casa iubirii Părintelui din ceruri. Prin moartea Sa pe cruce Hristos Domnul ne-a oferit pilda iubirii în forma ei desăvârşită, *radicală*, cum o defineşte suveranul pontif. Coasta străpunsă a lui Iisus explică mai bine decât orice cuvânt ce semnificaţie poate avea titlul enciclicei papale: „*Deus caritas est*“.

Înălţându-se cu trupul la cer, după sfânta Sa Înviere, Iisus, iubirea întrupată a Tatălui, nu ne-a abandonat, nu ne-a lăsat singuri. El petrece de-a pururi cu noi prin Dumnezeiasca Euharistie, oferindu-ni-se în chip mistic sub forma pâinii şi a vinului. Suntem chemaţi să ne apropriem de potir *„cu credinţă şi cu dragoste“*. Primindu-L pe El, cu „Trupul Său cel Sfânt şi cu Scump Sângele Său“, ne unim cu El în dragoste, dar ne unim şi cu toţi semenii noştri care se împărtăşesc din acelaşi potir. „Eu nu-l pot avea pe Hristos numai pentru mine“, afirmă suveranul pontif. Îl primesc împreună cu alţii. Ni se împărtăşeşte tuturor cu aceeaşi iubire şi bunătate. Cuminecarea cu Trupul şi Sângele Său mă trage pe mine în afară de mine însumi şi mă uneşte cu El şi cu semenii, care şi ei au ieşit din ei înşişi la întâlnirea cu El şi cu mine. Dumnezeu întrupat ne atrage pe toţi la El şi ne face părtaşi ai iubirii sale veşnice. Agape - iubirea devine în faţa potiru ui agapa - adică masa dragostei la care gustăm hrana cea dătătoare de viaţă fără de moarte, hrană din care dacă cineva gustă cu credinţă şi cu dragoste rămâne viu în veci.

În încheierea primei părţi a enciclicei, papa Benedict al XVI-lea pune două întrebări: 1. Cum Îl putem iubi pe Dumnezeu, pe Care nimeni nu L-a văzut? Ca să iubeşti pe cineva trebuie să te convingi de realitatea şi valoarea acelei persoane; 2. Iubirea poate fi poruncită? Poate fi impusă? Iubire cu de-a-sila?

Spaţiul nu ne îngăduie decât să redăm răspunsurile foarte scurte la aceste întrebări. 1. Într-adevăr, pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut şi nici nu poate să-L vadă (să-l perceapă cu simţurile) cum este El în fiinţa Lui. Dar El ni s-a descoperit prin Fiul, care ne-a încredinţat, aşa cum l-a încredinţat pe Filip, zicând: „Cine M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl... Eu sunt întru Tatăl şi Tatăl este întru Mine“ (In 14, 9-10). De iubirea Fiului faţă de noi nu ne putem îndoi, pentru că avem mărturie de netăgăduit că s-a făcut om, a pătimit şi s-a îngropat pentru noi şi-a noastră mântuire. Toate acestea le-a împlinit cu voia Tatălui şi cu participarea nemijlocită a Duhului Dumnezeiesc. Răspunsul iubirii noastre trebuie să fie îndreptat şi spre Tatăl şi spre Duhul. 2. Cât priveşte întrebarea a doua, răspunsul este că nu ni s-a poruncit să iubim, ci ni s-a făcut dovada că noi suntem iubiţi. Dacă Dumnezeu ne iubeşte întâi, noi avem datoria să răspundem iubirii Lui. Iubirea cu care El ne copleşeşte nu este interesată, egoistă. Ca atare logica ne determină să răspundem acestei iubiri.

Partea a II-a a enciclicii papale este intitulată: „*Caritas* (Mila, Milostivirea) — *Exerciţiul Iubirii din partea Bisericii ca şi „Comunitate de Iubire“*.

Din cartea Faptelor Apostolilor aflăm că prima comunitate creştină din Ierusalim s-a legitimat ca o comunitate a iubirii. Între membrii ei nu era nimeni lipsit pentru că toate le aveau de obşte, aşa cum sunt bunurile unei familii. Duhul Sfânt, coborât la Cincizecime, a transformat, prin puterea Sa, inima Comunităţii eclesiale din Ierusalim, încât cei ce o alcătuiau îşi purtau sarcinile unii altora. Această Comunitate, socotită prima Biserică văzută, constituia un model despre felul în care Pronia cerească voia să transforme lumea într-o singură familie. Spiritul ace ei comunităţi s-a pre ungit în istorie, prin toată slujirea Bisericii faţă de lume. Propovăduirea cuvântului, săvârşirea Tainelor, lucrarea pastoral-misionară şi faptele milostivirii creştine sunt expresia iubirii prin care Biserica a urmărit constant *„binele integral al omului“*, cum se exprimă papa Benedict al XVI-lea în enciclica sa. Iubirea a devenit forţa care a stimulat Biserica în a nu se limita doar la problemele de natură spirituală, ci a întâmpina cu dăruire şi suferinţele şi nevoile materiale ale omenilor. Aşa se explică alegerea celor şapte diaconi, a căror menire iniţială a fost *„slujirea la mese“*, adică hrănirea, din prinoasele aduse, a tuturor celor care mai înainte s-au împărtăşit duhovniceşte din acelaşi potir. Misiunea diaconilor se înscrie astfel ca un *serviciu social*, care nu trebuie socotit neapărat ca total separat de *serviciul spiritual*, rezervat Apostolilor, ci ca o continuare a acestuia. *„Diaconia“* — serviciul iubirii semenului s-a înscris astfel în structura fundamentală a Bisericii. Grija faţă de văduve, faţă de orfani, faţă de bătrâni, faţă de bolnavi, faţă de săraci, faţă de străini, faţă de toţi cei aflaţi în dificultăţi şi neputinţe s-a conjugat permanent cu lucrarea sacramentală a Bisericii, cu slujirea liturgică, administrarea Tainelor şi propovăduirea cuvântului. Sfântul Iustin Martirul şi Filosoful († 155) ne-a lăsat o mărturie cum că nu numai în veacul apostolic ci şi după aceea Biserica a îmbinat cele două aspecte ale lucrării ei: cel misionar-pastoral cu cel al slujirii sociale. El ne spune că persoanele cu posibilităţi materiale aduceau la reşedinţa episcopilor ajutoare materiale, pe care aceştia le distribuiau tuturor celor aflaţi în suferinţă şi lipsuri. Şi Tertulian, care a murit prin anul 220 ne transmite aceeaşi mărturie despre slujirea caritativă a Bisericii. Din secolele IV—VI avem mărturii despre o lucrare diaconală care s-a practicat în Egipt mai ales de către comunităţile monahale de acolo. Suveranul pontif se referă la mărturii despre aceeaşi lucrare susţinută şi în Apusul Europei. Sfântul Ambrozie († 397) şi papa Grigorie cel Mare († 604) ne oferă date concrete despre implicarea lor în ajutorarea materială a propriilor fii duhovniceşti. S-au încetăţenit, în limbajul ecclesiastic, trei termeni privind lucrarea Bisericii: *„kerigma“* (propovăduirea sau vestirea Evangheliei), *„liturghia“* (săvârşirea Tainelor) şi *„diaconia“* (serviciul caritabil, slujirea socială).

Alte aspecte prezentate de către suveranul pontif în enciclica sa vizează raportul între *iubire* şi *dreptate*, raport extins şi la relaţiile dintre Biserică şi Stat. În această ultimă problemă, papa Grigorie al XVI-lea arată că sferele de responsabilitate ale celor două realităţi istorice sunt diferite, dar nu antagoniste ci în relaţie de reciprocitate. Statul nu poate impune religia, dar trebuie să garanteze libertatea practicării ei. Biserica trebuie să se poată bucura de independenţă şi să-şi poată împlini slujirea ei în conformitate cu normele credinţei, ale adevărului revelat, sprijinind însă dreptatea, moralitatea, demnitatea umană, legalitatea. Cu alte cuvinte, aşa cum se exprimă suveranul pontif, ea, Biserica „are datoria de a-şi oferi contribuţia specifică, la purificarea conştiinţei şi la formarea morală (etică), pentru ca exigenţele dreptăţii (justiţiei) să devină comprehensibile (să fie înţelese) şi din punct de vedere politic realizabile“.

„Biserica nu poate şi nici nu are dreptul să ia în mână lupta politică pentru edificarea unei societăţi care să fie cea mai dreaptă posibilă. Ea nu poate şi nici nu trebuie să se pună în locul Statului. Dar ea nu poate şi nici nu trebuie să stea deoparte în lupta pentru dreptate. Ea trebuie să se implice în această luptă, oferind argumente raţionale şi revelaţionale, trezind forţele spirituale, fără de care dreptatea, care cere de asemenea şi renunţări, nu se poate afirma şi nici dezvolta“. Trebuie să se ţină cont de faptul că nici chiar într-o societate cea mai dreaptă posibilă, caritas (iubirea, mila, iertarea) nu poate să lipsească. Nu există nici o ordine dreaptă (justă) a Statului care să poată face superfluu serviciul iubirii. Vor exista întotdeauna suferinţe, lipsuri, neputinţe care vor pretinde consolarea şi ajutorul. Un Stat care vrea să-şi asume totul, să absoarbă totul în sine, devine până la urmă o instanţă birocratică, care nu poate să asigure esenţialul de care omul suferind — orice om — are nevoie şi anume — dezvoltarea personală plină de iubire. Nu este nevoie de un Stat care să stăpânească şi să domine totul, ci din contră de un Stat care să recunoască cu generozitate şi să susţină, în lumina principiului subsidiarităţii, iniţiativele care pot veni din partea diferitelor forţe sociale apropiate oamenilor avizaţi ajutorului altora. Biserica este una dintre aceste forţe vii. În ea trăieşte dinamic iubirea inspirată de Duhul lui Hristos. Această iubire nu oferă oamenilor numai ajutor material, ci în egală măsură şi întărire şi îngrijire a sufletului, ajutor adesea mai necesar decât susţinerea materială. Afirmaţia după care structurile drepte ar face inutile operele de caritate ascunde, în realitate, o concepţie materialistă, o prejudecată potrivit căreia omul trăieşte „numai cu pâine“ (Mt. 4, 4) şi o convingere care umileşte omul şi care disprefuieşte cu siguranţă ceea ce este mai specific uman (partea sa spirituală, n.n.).

În ultima parte a enciclicii, suveranul pontif trece în revistă „numeroasele structuri ale serviciului caritativ în contextul social actual“ şi prezintă factorii responsabili ai acţiunii caritative a Bisericii. Principalii responsabili sunt socotiţi episcopii, în calitate de succesori ai Apostolilor. Colaboratorii lor apropiaţi în această lucrare sunt preoţii, diaconii, personalul monahal dar şi credincioşii laici. Toţi aceştia trebuie să-şi împlinească menirea cu iubire dar şi cu smerenie, chiar cu umilinţă, bineştiind că Hristos a ocupat ultimul loc în această lume. Puterea de a ajuta nu poate fi nici merit, nici titlu de orgoliu pentru noi oamenii. Prin noi lucrează Hristos. Tot harul şi toată darea cea bună se coboară de la El, care stă de-a dreapta Tatălui. Credinţa, speranţa şi dragostea trebuie să însufleţească pe oricine se pune în slujba semenilor săi.

Acestea ar fi principalele coordonate care alcătuiesc cuprinsul primei enciclice a papei Benedict al XVI-lea.

România, Biserica ei şi Europa

Aşteptări, speranţe şi temeri — o mărturie ortodoxă

(Urmare din pag. 1)

Libertatea este însă şi o povară greu de purtat, mai ales când este sufocată de false liberalisme.

După Revoluţie, procesul de redobândire a bunurilor confiscate de Stat a început şi încă continuă şi astăzi. S-a obţinut o deplină libertate religioasă. Biserica a încercat să-şi preia absolut toate prerogativele pe care trebuia să le aibă tot timpul, s-a început o construire sau un proces de refacere şi de construire de biserici nemaiîntâlnit în istoria veche şi modernă a ţării. În şcoli s-a redobândit dreptul de a preda educaţie religioasă, s-a impus educaţia religioasă în toate clasele, de la clasa I până la clasa a XIII-a. Biserica a făcut deja prima evaluare după 10 ani şi a obţinut rezultate mulţumitoare. Înainte de Revoluţie, în ţară existau două Facultăţi de Teologie, la Bucureşti şi la Sibiu, şi cinci Seminarii. Astăzi sunt 15 Facultăţi şi 35 de Seminarii Teologice.

Cel mai important lucru pe care şi l-a preluat Biserica, ca o necesitate firească, este lucrarea social-filantropică. Comunismul interzisese complet Bisericii accesul pe piaţa de servicii sociale. Aceasta nu înseamnă că, freatic, ea nu a lucrat în favoarea credincioşilor aflaţi în dificultate. După ce a deposedat Biserica de bunuri, a preluat toate aceste lucrări în seama Statului, realizând o asistenţă socială incoerentă şi fracturată moral.

Acestea sunt lucrurile pozitive, lucrurile bune, şi mai sunt încă multe altele. Trecerea, transferul, perioada de tranziţie, a adus însă o mare parte din populaţie la condiţii mai grele de viaţă. Primul lucru care a şocat societatea în transferul acesta a fost şomajul. Nici Biserica n-a fost pregătită să întâmpine o astfel de transformare socială. Observăm acum o trecere spre un interes personal sporit, în dauna interesului colectiv, interesului obştesc. Aceasta a dus spre progresul unora, îmbogăţirea unora, sărăcirea altora, şi mai ales printr-un proces extrem de periculos care a născut corupţia uneori generalizată. În ultima vreme, am constatat o transformare, o mişcare spre progres, un progres şi economic, dar mai ales social, moral. Astfel poate să-şi imagineze România un teolog sau un cetăţean obişnuit, care trăieşte astăzi aceste realităţi, remarcând că odată cu sporirea moral spirituală a cetăţenilor săi, apare şi rezultanta economică, poziţionată tocmai prin valoarea spirituală pe care o incumbă.

Ce este Uniunea Europeană pentru noi, pentru români?

Pentru marea majoritate a românilor, este o şansă, chiar o şansă unică. Există multe aşteptări, multe speranţe, dar în acelaşi timp există şi temeri. Ceea ce este foarte important, şi am primit încurajări din partea prietenilor din toată lumea, este faptul că România nu este o ţară săracă, nici spiritual, nici material. Ea are un tezaur prin care poate contribui la Europa, la unitatea ei, spirituală şi materială.

Vom încerca să enumerăm câteva aşteptări pe care şi le pune România în Uniunea Europeană!

Continuarea dezvoltării economice, care aduce bunăstare. Trecerea de la economia centralizată comunistă, la economia de piaţă s-a făcut cu multe convulsii sociale, în primul rând. Procesul nu este terminat nici astăzi. S-au împărţit uzinele şi s-au privatizat. Dar nu toţi cei care le-au cumpărat au fost în stare să le repună în funcţie, mulţi au pierdut, dar a pierdut şi ţara în acelaşi timp, oamenii rămânând fără cele necesare traiului cotidian. Progresul economic aduce după sine locurile de muncă, e sursă de supravieţuire, de aceea el este atât de necesar.

De asemenea, românii aşteaptă de la această înnoire, de la intrarea în organismele europene, o dreptate socială impusă şi devenită tradiţie. Iată de ce, la aceste aşteptări adăugăm speranţa, nădejdea noastră. Rolul Bisericilor din Europa va fi sporit acum. În păstrarea legăturii cu Cerul, ne vom ajuta unii pe alţii şi sperăm ca toate Bisericile din Europa să stea într-o legătură permanentă. Şi există aceste şanse şi prin aceste foruri internaţionale — avem în anul 2007, la Sibiu, a treia Adunare a Bisericilor Europene. Apropierea dintre Biserici, dintre creştini, ne apropie de Dumnezeu. Ceea ce numim noi astăzi „ecumenism" nu este o formulă nouă. Chiar considerată de unii — chiar şi dintre ortodocşi — o „erezie a secolului", ecumenicitatea actuală s-a dovedit o necesitate a fiinţării socio-umane, nu un moft turistic ci o atitudine de viaţă duhovnicească în care, afirmându-şi prompt identitatea subliniez, în fond, integritatea şi alternativa misiunii în Hristos, printre semenii tăi. Care — într-un spasm nestorian fără precedent — negând întruparea lui Hristos au nevoie de noi să le-o re-memoreze prin propovăduire şi jertfă activă. Ea trebuie să devină o slujire comună. Există un progres spiritual în apropierea dintre Biserici. Noi am experimentat de veacuri relaţia dintre diferitele confesiuni care există în România. De la *„modus vivendi" „unul lângă altul"*, am ajuns la *„unul cu altul"* şi trebuie să ajungem la *„unul pentru altul"*. Contribuţia esenţială a Bisericilor va fi în domeniul sfinţirii vieţii, sfinţeniei vieţii. Moralitatea vieţii trebuie să fie întreţinută, pentru ca sfinţenia în Dumnezeu să devină criteriu, şi moral şi spiritual. Filantropia structurată pe care noi am reînceput-o iar dumneavoastră o aveţi de multă vreme ne va fi şi nouă un model şi un sprijin. Ea trebuie să fie urmărită, accentuată şi dezvoltată. La temelia doctrinei tuturor Bisericilor se află slujirea lui Dumnezeu şi slujirea omului. Fiecare om are chipul lui Dumnezeu de la creaţie şi tinde spre asemănarea cu Dumnezeu, de aceea, fiecare dintre noi suntem datori şi obligaţi să privim şi la nevoile altora. Doar aşa înţelegem sensul creştin al bunurilor: bunurile sunt date nouă spre folosinţă, nu suntem stăpânii lor. Ele pot deveni „cheie de rai" în câştigarea Împărăţiei.

O altă preocupare a Bisericilor, preocupare comună, vizează tineretul. Şi noi avem multe probleme, mai ales cu tineretul care absolvă şcoală; după ce a urmat o educaţie religioasă, termină şcoala şi trebuie să găsim noi metode pastorale pentru a-i urmări şi a-i îndruma mai departe. Tineretul este viitorul omenirii, viitorul Europei, de aceea el este considerat extrem de important în pastorala catehumenală modernă. Ori, proiectul catehetico-pastoral existent deja în Bisericuţa Dumneavoastră poate fi difuzat, cu punctele de identitate ortodoxă necesare, şi în etosul misionar al B.O.R.

O altă preocupare a Bisericilor va trebui să se îndrepte asupra familiei. Familia creştină trebuie să fie model şi ea este baza educaţiei tineretului. Pentru aceasta ea trebuie remodelată creştin, reaşezate în fundamentele ei spirituale.

Care sunt temerile? Sunt şi ele destule. Vor fi multe inconvenienţe şi lupta va fi serioasă şi grea. Doar cei care nu cunosc situaţia reală visează la un Rai pe pământ, prin intrarea noastră în Europa. Am observat deja în perioada aceasta de libertate câte lucruri noi au venit şi la câte lucruri a trebuit să facem faţă cu multă greutate. Primul şi cel mai greu lucru care apasă asupra noastră şi care dăinuie este secularizarea. Bisericile trebuie să se unească, să-şi dea mâna şi să se lupte cu acest flagel: desacralizarea, secularizarea vieţii bisericeşti. Am urmărit cu tristeţe faptul că s-a respins menţionarea în Constituţia Europei a originii creştine a Europei. Suntem deschişi la convieţuirea cu toate religiile, dar trebuie să cunoaştem şi să recunoaştem de unde am venit şi să ne recunoaştem originea noastră. Trecerea de la lipsa libertăţii la libertate s-a făcut printr-o pierdere a controlului, printr-o alunecare în libertinaj. De la libertate s-a ajuns la libertinaj. Împotriva oricăror precepte biblice, s-a legalizat prostituţia. Homosexualitatea este pusă la rangul de mare drept al unor oameni care sunt de fapt bolnavi, pe care nu trebuie să-i expulzăm, dar nici să-i cocoloşim sau să-i prezentăm drept modele de viaţă. Este întotdeauna psihologia minorităţii: vor să se impună asupra majorităţii cu toate frustrările lor. Au avut pretenţii chiar să-şi aibă preoţii lor. De la monogamie s-a ajuns la poligamie, la poliandrie. Toate acestea distrug familia şi, prin ea, macină Biserica.

Drepturile persoanei, drepturile omului au trecut peste orice normă creştină. Dacă mai înainte convieţuirea a două persoane fără legalitate, fără un aviz legal era considerată concubinaj, astăzi cei care convieţuiesc împreună pot să-şi împartă avutul având deja un certificat de convieţuire. Familia este în mare pericol. Liberalizarea avorturilor, a pruncuciderii, aducându-se argumente medicale sau ştiinţifice şi mai ales juridice, manipularea embrionului uman, eutanasia, etc., toate au repercusiuni drastice în viaţa pastorală. Natalitatea a scăzut şi la noi simţitor; după noul recensământ este o situaţie foarte, foarte gravă. Drepturile persoanei primează peste drepturile obştei, a comunităţilor. Biserica a încercat să dea un răspuns şi în domeniul bioeticii; nu teologii, ci un grup de medici, de specialişti, împreună cu teologii, la noile progrese ştiinţifice, dar mai ales la cele care încalcă etica creştină. Biserica n-a fost împotriva transplantului pentru salvarea vieţii, dar în momentul în care lucrurile depăşesc cu totul moralitatea şi doctrina creştină, prin manipulare, ea rămâne în aşteptare. Nu poate accepta „jocul de-a Dumnezeu" pe care-l propovăduiesc liberalii medicinii moderne.

Mai sunt şi alte probleme, şi alte piedici, şi alte temeri.

În ce priveşte globalizarea şi mondializarea s-au făcut studii şi prezentări, şi cred că nici ei nici noi nu ştim cum va fi şi care va fi rezultatul unui proces de lungă durată. Ţara şi evident Biserica Ortodoxă întâmpină astăzi şi un alt proces unic, un fenomen care s-a întâmplat între cele două războaie: fenomenul emigraţiei. Este un fenomen. Emigraţia este de două feluri. Emigraţia forţei de muncă a celor care doresc să-şi câştige viaţa şi să se întoarcă înapoi, pentru ca să-şi continue lucrările lăsate acasă; cea mai periculoasă latură, cea mai păgubitoare pentru ţară este legată de „exodul creierelor", a minţilor luminate, a tinerilor care vin să se pregătească şi nu se mai întorc înapoi. Uneori şi pentru că nu au la ce şi pentru că strălucirea noului materialism îi încântă. Deşi remarcă, în timp, că robotizarea îi oboseşte, rămân dincolo de hotarele ţării, din ruşine dar poate şi pentru aceea că nu le-am transmis suficient de clar chemarea noastră de iubire!

Acestea sunt câteva elemente pe care am dorit să le amintesc ca o mărturie. Există deja un echilibru. Avem multe speranţe, dar în acelaşi timp suntem conştienţi că va fi o luptă mai grea decât cea pe care am dus-o până acum, în perioada de tranziţie. Noi, ca Biserică, nu trebuie să ţinem conferinţe economice şi sociale credincioşilor noştri, ci trebuie să stăm alături de ei, să le dăm curajul şi forţa necesară să răzbatem împreună şi să mergem împreună în această nouă situaţie pe care ne-o oferă Europa. Rugăciunea şi fapta propovăduitoare rămân armele noastre de bază.

La 1 decembrie 2005, de Ziua Naţională, am fost invitat la Bruxelles, la Ambasada noastră, la o reuniune, şi apoi la o recepţie. Am participat la un Simpozion Internaţional unde am întâlnit mulţi prieteni ai României, nu numai români, ci şi mulţi prieteni ai României, care ne dau curajul, aşa cum ne încurajaţi şi dumneavoastră. Faptul că am venit aici, la Graz, să preluăm ştafeta Adunării Ecumenice Europene şi să o ducem la noi acasă, este un semn al recunoştinţei noastre faţă de ţara dumneavoastră şi faţă de Europa; vă asigurăm că vă luăm şi vă purtăm în inimă şi vom avea ocazia să răspundem dragostei dumneavoastră faţă de România cum se cuvine când veţi veni la noi.

Vă mulţumesc şi mă scuz dacă n-am putut să vă spun mai multe lucruri, nefiind lucruri legate de teologie. Repet, a fost o mărturie a mea, a noastră, a sufletului meu, a unui român şi a unui teolog. Arhiereu, căruia nu-i poate fi indiferentă evoluţia ţării în care Dumnezeu i-a rânduit viaţa şi turma pe care s-o poarte spre mântuire.

Forumul ecumenic al Bisericilor creştine, Steiermark, Austria, 1-4 febr. 2006. Primirea de către reprezentanţii Comitetului local de organizare a Celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene – Sibiu, 2007, a lumânării ce va fi aprinsă, la Sibiu, cu ocazia deschiderii Adunării.

Cântări la icoana Maicii Domnului

O nouă colecţie de muzică psaltică — *Axioane împărăteşti de la Mânăstirea Neamţ* — poartă semnătura distinsului profesor de la Seminarul Teologic „Veniamin Costachi", Pavel Lungu.

În 95 de pagini sunt încrustate 30 de cântări *(axioane)* închinate icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Neamţ, „un dar al Împăratului Bizantin Ioan al VIII-lea Paleologul (1425—1448) pentru Alexandru cel Bun (1400—1430), bunicul lui Ştefan cel Mare. Sfânta Tradiţie, subliniază autorul acestei colecţii, ne spune că, „pelerinii veniţi la Neamţ erau însoţiţi în ziua praznicului de această sfântă icoană şi de aceste axioane cântate, la masa oferită în trapeza mănăstirii".

Paginile cântărilor, în notaţie psaltică, sunt deosebit de frumos lucrate iar alternanţa celor două culori, textul religios şi caracteristicile ehului, cu cerneală roşie iar neumele cu cerneală neagră, imprimate pe fondul de hârtie „arhivistică", asigură interpretului o lectură plăcută, îmbietoare.

Axioanele tipărite în această colecţie de muzică bisericească poartă, fiecare, în colofonul respectiv, precizarea praznicului la care se cântă: *La Naşterea Maicii Domnului, Înălţarea Sfintei Cruci, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului* etc. În majoritatea lor aceste *cântări împărăteşti* aparţin însă unor creatori necunoscuţi (anonimi) şi numai în două cazuri li s-a putut identifica autorul: *La Muntele Sinai*, de Damian Ieromonahul († după 1680) şi *De tine se bucură*, de Visarion Duhovnicul (1794—1844). Colecţia de Axioane împărăteşti este îmbogăţită şi cu alte două semnate de Pavel Lungu: *Îngerul a strigat* (şi în limba greacă) precum şi *Iubi-Te-voi, Doamne.*

Din textul de introducere *(Prolog)* mai reţinem şi sublinierea că, „Această sumă de sfinte cântări ne dezvăluie o continuitate a trecutului muzical bisericesc bizantin şi adaptarea marilor teme ale *muzicii bizantine* la specificul poporului român. Ele ilustrează — apreciază muzicologul — geniul Ortodoxiei care are puterea de a fi în acelaşi timp *sobornicească şi naţională*" (subl. n.).

Reuşita acestei ediţii se datoreşte ajutorului material şi moral asigurat de Înalt Prea Sfinţia Sa Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, Maica stareţă, stavrofora Mihaela Cosmei de la Mănăstirea Suceviţa, sponsorului Gheorghe Avram şi traducătorilor de limbă greacă, franceză şi engleză.

În întregul ei, tipăritura prezentată ar fi avut încă nevoie şi de unele precizări precum: sursa de proveniență a fiecărei cântări (fondul de manuscrise, nr. de inv., format etc.); apoi o lămurire cât de sumară asupra felului în care s-a făcut transliterarea şi diortosirea textului vechi.

Iată aşadar, o carte ce merită truda şi învăţătura noastră pentru a da glas acestui tezaur melodic bisericesc inconfundabil.

CONSTANTIN CATRINA

Testamentul lui Emanuil Gojdu

Mecenatul Emanuil Gojdu s-a născut la Oradea în 9/21 februarie 1802, într-o familie de macedo-români. A fost botezat în „biserica cu lună", azi catedrală a Episcopiei Oradiei. Ciclul elementar l-a urmat la şcoala comunităţii ortodoxe româneşti din urbea de pe malul Crişului Repede, clasele liceale la Liceul catolic al călugărilor premonstratensi, iar studiile universitare la Academia de Drept din Oradea şi Bratislava — Pojon. A practicat, cu mare succes, avocatura în Budapesta, unde a frecventat, ca şi alţi români din capitala Ungariei sau aflaţi acolo pentru studii, salonul literar din casa lui Atánasie Grabovsky, alt mocedo-român iubitor de cultură. Aici l-a cunoscut pe Anastasiu Şaguna, student la Drept, viitor mitropolit al Ardealului, cu numele de Andrei. Prietenia dintre cei doi a dăinuit toată viaţa lor. Avocat renumit, înzestrat şi cu un spirit practic de excepţie, Emanuil Gojdu reuşeşte, prin plasamente bancare îndrăzneţe şi investiţii în bunuri mobile şi imobile, să ajungă la o situaţie materială înfloritoare, din care i-a făcut părtaşi, încă de pe când trăia, pe mulţi tineri români aflaţi la studii în Budapesta. Casa sa era loc de întâlnire pentru mulţi dintre aceştia. Se mândrea că este român şi ortodox. A militat pentru autonomia bisericească şi şcolară a românilor, care pe atunci se aflau sub jurisdicţia canonică a ierar-

hilor sârbi de la Carloviţ. În timpul Revoluţiei de la 1848 s-a dovedit un înflăcărat apărător al drepturilor românilor bihoreni. Mai târziu, în calitate de comite (prefect) al Comitatului Caraş, de membru al Casei Magnaţilor (forul legiuitor al Parlamentului de la Budapesta), de deputat în Dieta Ungariei, Emanuil Gojdu a militat neobosit pentru afirmarea fiinţei naţionale a confraţilor săi de un neam şi o lege. Înainte de moartea sa, care a survenit în 23 ianuarie/3 februarie 1870, şi-a scris testamentul, prin care lăsa averea sa confraţilor săi români ortodocşi din Ungaria şi Transilvania.

Ajungând această problemă a moştenirii lăsate de Emanuil Gojdu, în centrul atenţiei opiniei publice, redăm în continuare părţi alese din acest testament, care începe astfel:

„Toată averea mea, aceea ce va rămâne după plătirea legatelor .... şi speselor de îngropăciune ..., o testez întreagă acelei părţi a naţiei române din Ungaria şi Transilvania, care se ţine de credinţa răsăriteană ortodoxă. Acest legat voiesc a-l constitui într-o *fundaţiune perpetuă*, care să poarte numele de *„Fundaţiunea lui Gojdu"*; iar pentru administrarea şi manipularea ei să fie îndreptătoare şi nestrămutabile următoarele mele dispoziţiuni:

a) După moartea mea se va face un inventar despre toată averea mea, (din care) să se substragă sarcinile ce vor mai fi rămas (adică acele părţi pe care le-a menţionat ca revenind soţiei sale şi unor rude apropiate, n.n.). Apoi, pentru restul, un inventar separat să se transpună (încredinţeze, n.n.), reprezentanţei fundaţionale prescrise mai jos, ca unui erede (moştenitor, n.n.) universal.

b) Pentru administrarea fundaţiunei mele împuternicesc pe următoarea reprezentanţă din naţiunea română, de religie răsăriteană ortodoxă:

— pe mitropolitul sau arhiepiscopul român de religie răsăriteană ortodoxă (din Transilvania, n. n.);

— pe toţi episcopii români de religie răsăriteană ortodoxă din Ungaria şi Transilvania;

— pe tot atâţia membri laici şi peste numărul acestora încă trei onoraţi bărbaţi civili, cunoscuţi prin onorabilitatea lor ca buni şi înţelepţi români ortodocşi...

c) După ce această reprezentanţă va primi, în numele naţiunei române de religiune răsăriteană ortodoxă, *rămasul fundaţional* (respectiv inventarul bunurilor, n.n.), acesta, după o controlă (verificare) corespunzătoare, se va depune în cassa (seiful, n.n.) Mitropoliei române ortodoxe şi (banii şi acţiunile, n.n.) se vor aşeza spre fructificare în locuri sigure şi solide, între acestea (fiind n.n.) cassele de păstrare din Pesta, Oradea Mare, Arad şi Sibiu; iar din venitul curat, două din trei părţi să se capitalizeze în tot anul şi să se mărească prin cametele cametelor, respectiv prin veniturile veniturilor, în decurs de 50 de ani de la primire (adică din 1871 până în 1921);

d) din a treia parte a venitului..., să se plătească un oficial purtător de socoteli iar restul sumei să-l împartă reprezentanţa fundaţională ca stipendie (bursă, n.n.) acelor tineri români de religiune răsăriteană ortodoxă, distinşi prin purtare bună şi prin talente, ai căror părinţi nu sunt în stare, cu averea lor proprie, să ducă la îndeplinire creşterea şi cultivarea copiilor lor. La locul acesta se stabileşte, ca principiu general, ca stipendiile să se facă după cerinţele împrejurărilor locale singuratice şi după gradele şcolilor: anume studenţilor în ţări străine (din Europa, n.n.) şi în Budapesta, respectiv auditorilor de ştiinţe mai înalte să se dea stipendii mai mari ca acelora care studiază în provincie şi respectiv în şcolile inferioare; stipendiile anuale destinate celor dintâi să nu fie mai mari de 500 fl. şi nici mai mici de 300 fl., iar pentru cei din urmă să nu fie mai mari de 300 de fl".

Pentru următoarea perioadă de 50 de ani (1921—1971) Emanuil Gojdu prevede să se capitalizeze 3/5 din veniturile anuale, iar 2/5 să se ofere ca burse studenţilor şi „tinerilor care voiesc a se califica pentru cariera industrială, preoţească şi învăţătorească".

În cea de a treia perioadă de 50 de ani (1971—2021) el prevede să se capitalizeze 50% din venituri, iar partea rămasă să fie acordată ca ajutor mai multor studenţi, dar şi unor preoţi şi învăţători săraci, cu însuşiri eminente, cu familie numeroasă şi unor bătrâni lipsiţi.

În a patra perioadă (2021—2071) încetează capitalizarea acestor venituri şi se alcătuieşte un fond de rezervă din a zecea parte a veniturilor anuale.

Restul veniturilor urmau „să se întrebuinţeze pentru orice alte scopuri religioase ale românilor de religiunea ortodoxă răsăriteană ... având în vedere prosperitatea şi înflorirea Patriei, a Bisericii răsăritene ortodoxe şi a naţiei române".

În privinţa membrilor reprezentanţei care va administra veniturile fundaţiei, Gojdu prevede ca să nu fie remuneraţi ci să se achite de îndatorirea lor din conştiinţa că în felul acesta ajută şi ei cu ceva la „înflorirea iubitei naţiuni". De asemenea, mai prevedea că „până când în naţiunea română se va înfiinţa, pe cale constituţională, o corporaţiune naţională, o adunare naţională, un congres naţional, sau alt corp autonom, reprezentanţa fundaţiunii să dea seamă despre administrarea sa numai publicului (românesc, n.n.)" publicând în presă rapoarte anuale.

În testament se mai precizează şi acea că acordarea burselor să se facă prin concurs, cu anunţarea datei concursului.

Încă o precizare pe care o face Emanuil Gojdu: „Pentru ca dispoziţiunile acestea testamentare, sub decurgerea timpului să nu se dea uitării, hotărăsc ca testamentul acesta să se citească în toţi anii în toate bisericile catedrale române răsăritene, în 9 februarie, calendarul vechi, ca zi a naşterii mele".

În încheiere se precizează că testamentul s-a făcut în două exemplare, „dintre care unul s-a trimis Păr. Arhiepiscop şi Mitropolit gr. ort. Andrei Baron de Şaguna, iar celălalt magistratului liberei regeşti cetăţi Pesta".

Anul întocmirii testamentului a fost 1869.

(Am găsit textul testamentului la Pavel Cherescu, Un umanist român. Marele mecenat Emanuil Gojdu (1802—1870), Bucureşti 2002, p. 78—82).

Spre a sintetiza datele prevăzute în testament, vom arăta că Emanuil Gojdu a lăsat ca moştenire românilor ortodocşi transilvăneni bani, acţiuni depuse la mai multe societăţi bancare ungare şi mai multe imobile.

Fundaţiunea care îi poartă numele a funcţionat în felul dorit de autorul testamentului timp de 50 de ani (între 1870—1920), fiind recunoscută de Austro-Ungaria. În 1920, prin prevederile Tratatului de la Trianon, Ungaria urma să cedeze moştenirea Gojdu, Bisericii Ortodoxe Române, fapt ce însă nu s-a întâmplat. Abia în 1937 s-a încheiat un acord definitiv între România şi Ungaria privind Fundaţia Gojdu. Dar a urmat războiul care a zădărnicit punerea în aplicare a acordului. Dominaţia comunistă a complicat şi mai mult lucrurile.

În 1996 s-a constituit o fundaţie a Bisericii Ortodoxe Române care a început demersurile în vederea reglementării situaţiei Fundaţiei Gojdu.

Lucrurile au luat însă o întorsătură neaşteptată, la finele lui 2005, ca urmare a unui acord încheiat între guvernele României şi Ungariei privind înfiinţarea unei noi fundaţii publice bilaterale româno-maghiare, care să se substituie fundaţiei eclesiastice din 1996. Acordul a fost ratificat prin Ordonanţa de urgenţă nr. 183/2005. Deputaţii din Comisia juridică a Camerei Deputaţilor au înaintat însă un raport negativ împotriva acestui acord. S-a solicitat intervenţia preşedintelui ţării pentru invalidarea acordului, precum rezultă din presa ultimelor zile (A se vedea ziarul „Ziua" din 22 februarie 2006).

Şi Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a luat în discuţie problema Fundaţiei Gojdu în şedinţa sa din 9 februarie, hotărând următoarele: „Având în vedere că testamentul lui Emanuil Gojdu prevede clar că întreaga sa avere le revine românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria şi ţinând seamă că această problemă se dovedeşte a fi de stringentă actualitate în opinia publică românească, Sfântul Sinod decide ca ierarhii ortodocşi din Transilvania şi Banat, în calitatea lor de reprezentanţi legitimi ai beneficiarilor, să se implice efectiv şi eficient în executarea testamentului lui Emanuil Gojdu şi în colaborare cu Ministerul de Externe al României, să găsească soluţiile legale şi morale pentru rezolvarea acestei probleme". (Extras din „Comunicatul de Presă" din data de 9 febr. 2006).

Pr. D. ABRUDAN

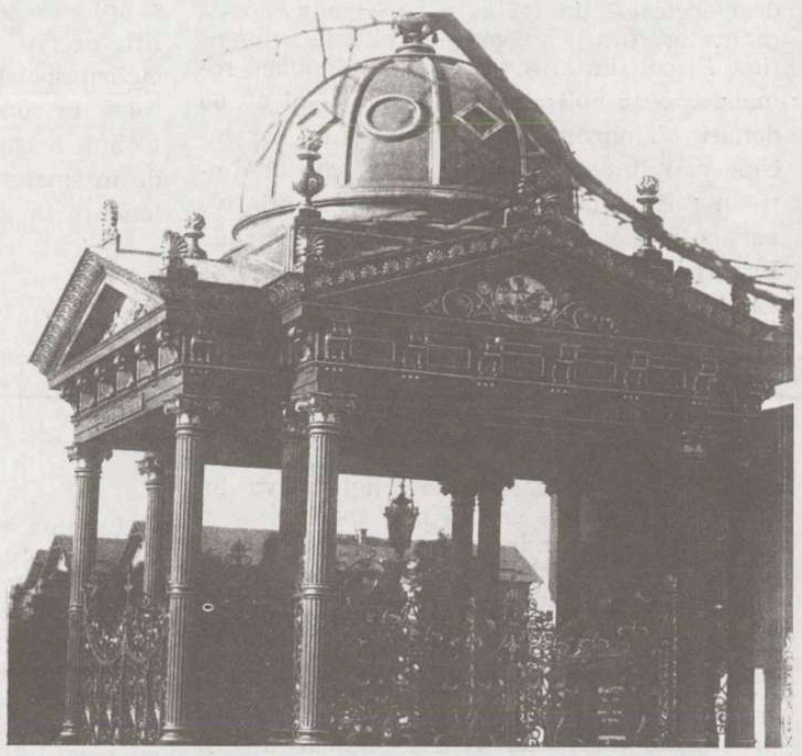

Mormântul lui Emanuil Gojdu din Budapesta

„Pomenirea lor din neam în neam"

(70 de ani de la adormirea întru Domnul a episcopilor Roman Ciorogariu şi Nicolae Ivan)

Se împlinesc în aceste zile 70 de ani de la trecerea la cele veşnice şi neîmbătrânitoare a doi dintre vrednicii ierarhi ai Bisericii, care prin viaţa şi prin strădania lor au adus un plus de strălucire la bunul mers al vieţii bisericeşti ardelene.

† Episcopul Roman Ciorogariu

Au trecut 70 de ani, o viaţă de om, de când doi corifei străluciţi ai apostolatului creştin şi românesc s-au mutat la Ierusalimul cel de sus după o viaţă plină de osteneli şi nădejdi puse în slujba ortodoxiei străbune.

În urmă cu 70 de ani, la o diferenţă de o lună de zile, treceau la Domnul vrednicul de pomenire episcopul Roman Ciorogariu al Oradiei Mari, urmat apoi de către pururea pomenitul episcop Nicolae Ivan al nou înfiinţatei Eparhii a Clujului.

Clopotele bisericilor din Crişana şi Cluj dădeau de veste până departe la Sibiul lui Şaguna că cei doi ierarhi luminaţi au plecat pe calea cea fără de întoarcere.

Plecau amândoi să se odihnească de ostenelile lor cele multe şi grele puse în slujba sfintei ortodoxii transilvănene aidoma unor mucenici ai credinţei.

Lăsau amândoi în urmă fapte şi împliniri măreţe care le poartă amintirea până astăzi şi care îi aşează între marii ierarhi transilvăneni, ctitori de cultură şi zidire trainică a sfintei noastre credinţe. Amândoi ajunşi la vârstele psalmistului plecau dincolo, la întâlnirea cu marele arhiereu Hristos, ca să primească din mâna Lui cununa cea nevestejită a măririi.

Plecau de aici încărcaţi de ani şi de vrednicii, purtând în mâinile lor sfinte, bătătorite de muncă şi trudă, ca nişte trofee împliniriile lor duhovniceşti.

Purta în mâinile sale vlădica Roman de la Oradea lumina cea sfântă a Învierii Domnului cu care i-a primit şi i-a îmbărbătat în ziua Sfintelor Paşti pe bravii oşteni români ajunşi la Oradea ca dezrobitori de neam şi hotar. Purta pe mâinile sale rănile făcute de un anarhist ucigaş pe care le-a purtat cu resemnare până la sfârşitul vieţii sale şi pe care le socotea aidoma rănilor Domnului.

Era înconjurat în chip nevăzut de generaţiile de teologi şi clerici pe care i-a povăţuit în calitate de dascăl pe drumul slujirii Bisericii şi a neamului.

Iar vlădica Nicolae Ivan de la Cluj purta pe mâinile sale ca pe un chivot, — asemenea voievozilor din vechime —, măreaţa şi impunătoarea catedrală a oraşului pe care a zidit-o cu mari jertfe şi osteneli şi care constituie până astăzi fala oraşului de pe Someş.

Purta pe braţele sale deopotrivă bisericile cele noi zidite, şcoala de apostoli — Academia Teologică — şi multe alte vrednicii.

Amândoi vlădicii când au fost aşezaţi în scaunele lor n-au găsit aproape nimic, nici la Oradea şi nici la Cluj. Dar prin tenacitatea şi prin priceperea lor, au lăsat în urma lor realizări de excepţie care le păstrează vie şi neîntinată pomenirea până astăzi.

Cu ei s-a împlinit cuvântul Scripturii că toate printr-înşii s-au făcut. Ca doi tovarăşi de lupte, de suferinţe şi izbânzi, cei doi vlădici se odihnesc în catedralele lor episcopale aşteptând învierea cea de obşte.

De dincolo de mormânt ei veghează asupra clerului şi poporului din locurile pe care le-au păstorit şi vor fi şi acum şi până la sfârşitul veacurilor repere morale pentru fiii Bisericii transilvane. Acum la împlinirea celor 70 de ani de când au coborât la *„casa cea de lut"* a strămoşilor lor adăugându-se marilor dascăli şi ierarhi ai neamului nostru românesc, se cuvine să le închinăm un smerit omagiu,

† Episcopul Nicolae Ivan

să depunem la mormintele lor florile recunoştinţei şi veneraţiei noastre rugând pe Dumnezeu să-i aşeze în locaşurile drepţilor iar chipurile lor patriarhale să ne fie un imbold întru slujirea Bisericii şi a Neamului.

În veci pomenirea lor!

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
episcop-vicar
Sibiu

Aniversări

Petcu Şoanul — 300 de ani de la naştere

Braşovul a dat ţării oameni de o vastă cultură ce au rămas în memoria înaintaşilor ca reprezentanţi ai culturii noastre naţionale. Una din personalităţile vieţii cultural-bisericeşti braşovene a reprezentat-o Petcu (Petru) Şoanul, tipograf, dascăl şi preot al Bisericii Sfântul Nicolae din Şcheii Braşovului. S-a născut la Braşov, provenind dintr-o familie care a jucat un rol însemnat în viaţa braşoveană şi care a dat juraţi la Biserica Sfântul Nicolae, atestaţi încă de pe la sfârşitul secolului XVII: Ioan, Radu, Costea şi alţii. Din actele unei anchete din 20 ianuarie 1736 întreprinsă în Şchei, de Magistratul oraşului Braşov în cadrul căreia a fost integrat şi Petru Şoanul, rezultă că acesta avea la acea dată 30 de ani, deci s-a născut în anul 1706 (conform dr. Emil Micu în revista istorică „Cumidava" nr. 4 din 1970), anul acesta împlinindu-se 300 de ani de la naştere. În privinţa datei morţii „Cronica lui Radu Tempea 2 ne spune precis — 1741 mai 31 s-a izbăvit popa Petcu Şoanul" care a trăit 35 de ani (se împlinesc 265 de ani anul acesta).

El a urmat şcoala românească de la Biserica Sfântul Nicolae din Şcheii Braşovului unde se preda pe lângă cunoştinţe temeinice de limba română şi diferite limbi ca: greaca, latina şi slavona. În 1731, Petcu Şoanul era dascăl la şcoala românească din Şcheii Braşovului, continuând în această funcţie până la 14 decembrie 1735 când a fost hirotonit preot la Biserica Sfântul Nicolae de episcopul sârb de Cruşedol — Nicanor Meletievici. Preotul braşovean este autorul primului calendar-almanah de la noi din ţară tipărit la o tipografie tot de el construită — era o instalaţie simplă. Iată cum descrie cronicarul sas Thomas Tartler tiparniţa acestui vrednic cărturar „Un popă valah cu numele Petcu, aici în Şchei fără nici o îndrumare a început să facă o tipografie şi să taie litere în plumb, însă nu în mod obişnuit, ci foarte scurt, deoarece le-a lipit pe o scândură şi aşa a tipărit calendar valah fără ajutorul presei, ci numai cu vălătuc, deşi aceasta-i un fel de a tipări anevoios şi întârzitor, totuşi se vede că el este inventios. El cel dintâi a tipărit un calendar românesc pe 3 coli şi vinde exemplarul cu 60 denari". Tiparniţa lui Petcu Şoanul îşi începe activitatea în anul 1731 şi constă dintr-un mic atelier organizat din iniţiativa particulară a inventivului dascăl din Şcheii Braşovului care urmărea în primul rând să fie de folos poporului român.

Importanţa calendarului lui constă în aceea că el marchează începutul pătrunderii elementelor progresiste în literatura noastră. El este prima carte cu caracter laic care a circulat intens în toate ţinuturile locuite de români. Dacă mai adăugăm că acest calendar apărut în mai multe serii cuprinde unele dintre cele mai vechi însemnări istorice, agricole şi medicale, tipărite în limba română, importanţa lui Petcu Şoanul apare şi mai evidentă.

De la ultima carte românească tipărită la Braşov în perioada lui Coresi şi anume „Evanghelia cu învăţătură" sau „Cazania a doua" din anul 1851 şi până în anul 1805 când încep să apară cărţile editate de fraţii Constantin şi Ioan Boghici, deci timp de peste două secole, în afară de cele două calendare tipărite în 1733 şi 1737 de dascălul Petcu Şoanul „Bibiografia românească veche 1508—1830" nu mai aminteşte nici o altă carte românească apărută la Braşov. Lui Petcu Şoanul îi revine meritul de a fi primul tipograf român braşovean care a încercat să înlocuiască alfabetul chirilic cu cel latin în tipăriturile româneşti. Acţiunea lui Petcu Şoanul de a înlocui alfabetul chirilic cu cel latin reprezintă un aspect al manifestării inovatoare de mari proporţii care a luat naştere în sec. al XVIII-lea la Braşov, constând în introducerea alfabetului latin în scrisul românesc. Centrul acestei mişcări culturale a fost „Şcoala românească de la biserica Sfântul Nicolae din Braşov" unde învăţarea limbii latine făcea parte integrantă din programul de pregătire al viitorilor preoţi şi dascăli.

Petru Şoanul a trăit într-o perioadă zbuciumată de frământări sociale şi politice, când românii braşoveni asupriţi de patriciatul săsesc, au intensificat luptele lor de eliberare de sub jugul „Magistratului", idealul lor fiind înfiinţarea unui „Magistrat românesc". Rezultă de aici că preotul Petcu Şoanul nu a fost un simplu „dascăl" sau un simplu „popă românesc" ci un militant politic de frunte care s-a dedicat cauzei emancipării sociale, politice, economice şi culturale ale românilor, şi prin această prismă trebuie văzută activitatea sa cărturărească de întemeietor de tipografie şi editor de calendare în limba română.

Preot FAUST REMUS,
Săcele — Braşov

O nouă slujbă arhierească la Dobârca

Duminică, 26 februarie a.c., creştinii parohiei ortodoxe din localitatea Dobârca au avut din nou bucuria de a-l avea pentru a şasea oară în mijlocul lor pe P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Prilejul acestei vizite a fost legat de împlinirea a cinci ani de la sfinţirea noii biserici ctitorită de către P.C. pr. sach. drd. Ioan Topârcean.

Localitatea Dobârca se află situată pe Valea Dobârcii care se deschide spre un areal larg ce mai cuprinde Miercurea Sibiului, Apoldul de Sus şi toată Valea Secaşului.

Din date istorice reiese că localitatea Dobârca este atestată documentar de prin anul 1309. Descoperirile arheologice pun în evidenţă faptul că această vatră, locuită odinioară de români şi saşi, ar fi mult mai veche.

În timpurile mai apropiate de noi, compoziţia etnică a localităţii s-a schimbat mult. Din datele statistice culese la 1 iulie 1997 rezultă că în Dobârca sunt 662 locuitori, dintre care trei saşi, aproximativ două sute români şi 459 rromi.

Această localitate, deşi destul de mică, are două biserici. Cea veche se află la marginea satului, unde în prezent sunt cimitirele şi păşunea vitelor.

La îndemnul şi sugestia P.S. Sale Dr. Visarion Răşinăreanu, din octombrie 1998 au început lucrări majore de amenajarea unui nou lăcaş de cult în centrul satului.

Cu prilejul Naşterii Domnului, la 25 decembrie 1999, în noua biserică s-a săvârşit prima Sfântă Liturghie. În perioada imediat următoare, biserica a fost împodobită cu pictură şi cele necesare cultului.

În 18 februarie 2001, biserica a fost sfinţită de către P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

La împlinirea celor cinci ani de la sfinţirea bisericii, preotul paroh Ioan Topârcean a dorit să marcheze această dată printr-o nouă slujbă arhierească. La această slujbă arhierească au mai slujit şi P.C. Laţchescu Nicolae, inspector social la Arh.episcopia Sibiului (care este predecesorul actualului paroh), şi P.C. Arhidiacon Vasile Avram de la Catedrala Mitropolitană. Răspunsurile şi cântările stranei, au fost date de către cei doi tineri studenţi teologi Vălean Tiberiu şi Băja Radu, precum şi de grupul coral de femei, condus de prof. Ioan Gastone.

La vremea potrivită, P.S. Dr. Visarion, după ce a transmis cuvânt de binecuvântare arhierească din partea Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, a rostit un înălţător cuvânt de învăţătură, în care a scos în evidenţă perioada Triodului şi cele trei pericope evanghelice din cele trei duminici premergătoare Marelui Post. În cuvântul său, P.S. Sa a accentuat valorile morale şi spirituale ale Sfântului Post, îndemnând credincioşii la smerenie şi dragoste.

A mai luat cuvântul P.C. Pr. Laţchescu Nicolae.

În final, parohul locului a remarcat eforturile pentru realizarea în plan valoric a noii biserici. De asemenea, a adus mulţumiri tuturor celor care au ostenit la realizarea noului lăcaş.

De precizat că din localitatea Dobârca sunt originari doi oameni de valoare: preotul cărturar Dimitrie Cunţan, tatăl poetei Maria Cunţan, şi prof. univ. dr. Nicolae Branga, istoric al epocii romane, amândoi mutaţi în veşnicie.

Ec. IOAN METIU

„Fericiţi veţi fi voi..."

(Urmare din pag. a 3-a)

oară!" Apostolul Petru a desprins sensul celor de mai sus; a înţeles că lui, lui Petru, i se cade a fi gata să moară pentru Hristos. Şi într-adevăr, căzând în mâinile celor ce-aveau să-l dea pe el morţii, dorinţa lui Petru a fost împlinită; a fost răstignit cu capul în jos, spre a putea privi cerul până în ultima clipă a vieţii sale. De acolo vine toată darea cea bună şi tot darul cel desăvârşit.

Apostolul Andrei, fratele ap. Petru, a propovăduit Evanghelia lui Hristos pe pământul ţării noastre. Ajuns în Ahaia, şi-a încheiat viaţa, răstignit fiind pe o cruce în formă de X, care a rămas cu numele de „Crucea sf. ap. Andrei".

Sf. apostol Pavel a ajuns în mâinile celor care au voit a-l răstigni. Uzând de dreptul de a fi cetăţean roman, executorii i-au respectat acest drept şi astfel lui Pavel i s-a tăiat capul, în 29 iunie 67.

Apostolii lui Hristos şi-au primit răsplata. „Bucuraţi-vă şi vă veseliţi că plata voastră multă este în ceruri, că aşa au fost răsplătiţi proorocii înainte de voi".

A noua fericire a vizat şi pe mucenicii şi mărturisitorii credinţei creştine, mulţi dintre ei au plătit acest tribut pentru dobânda dobândită în ceruri. Această fericire este independentă de a opta fericire. Mântuitorul Hristos a sădit în sufletele credincioşilor săi dragostea pentru ataşamentul desăvârşit al celor ce sunt gata a-l urma, în orice moment, ucenici, mucenici şi mărturisitori, cu riscul jertfei supreme, pentru instaurarea împărăţiei lui Dumnezeu, aici pe pământ, ca şi în ceruri.

Pocăinţa, cale spre Împărăţie

(Urmare din pag. 1)

evanghelică prin care noua religie se va defini în tot ceea ce are ea mai specific.

Mai întâi prin indicarea cu exactitate a locului unde va răsări Lumina, în *„Galileea neamurilor"*. Se ştie că Galileea era provincia iudaică din nord rezultată din contopirea moştenirii triburilor lui Neftali şi Zabulon, care ajunsese cu timpul una dintre cele mai pestriţe şi mai cosmopolite dintre provinciile lui Israel. Aşa o indică însuşi numele său care provine din ebraicul *galil* ce însemna tocmai *„aglomeraţie, împestriţare, babilonie"*[3].

Zona respectivă devenise în timp o reprezentare în miniatură a mozaicului etnic din antichitate, o zonă de confluenţă a mai multor popoare şi civilizaţii. Cucerită şi depopulată în anul 732 de către regele asirian Tiglatfalasar (4 Rg. 15, 29), ea va fi mai apoi repopulată de numeroşi greci, precum şi de rezidenţi din alte neamuri, care locuiau laolaltă cu evreii, fapt care-l va determina pe Teodoret al Cirului să spună că numele respectiv se referea la *„toate neamurile"*[4]. Or, acest fapt indică caracterul universal al noii religii, anume că toţi oamenii, indiferent de apartenenţa lor etnică, sunt chemaţi la mântuire. Poporul de care se face pomenire în textul evanghelic, nu se referă la un popor anume ci la întreaga umanitate care aştepta să vină Lumina *„şi Dumnezeu îşi va descoperi braţul Său cel sfânt în faţa tuturor neamurilor şi toate marginile pământului vedea-vor mântuirea de la Dumnezeul nostru" (Is. 51, 10).*

Textul ne mai indică apoi, încă un element important prin care ni se relevă caracterul deosebitor şi atipic al creştinismului, starea sa de absolută noutate şi diferenţiere. Spre deosebire de strădaniile celorlalte religii întru aflarea lui Dumnezeu şi care se vor dovedi în final sterile, creştinismul îşi descoperă caracterul său de indiscutabilă autenticitate prin faptul că Dumnezeu însuşi se pogoară, vine la om, descoperindu-i-Se. Nu omul descoperă Lumina, ci Lumina vine la om, se aşează în lume, *răsare*. Totul porneşte dinspre Dumnezeu, care se face început şi temei al mântuirii omului.

Starea lumii din vremea respectivă era una de criză profundă, de impas şi rătăcire, o stare în care se ajunsese la epuizarea tuturor posibilităţilor de a se salva. Copleşit de propria-i neputinţă, de imposibilitatea de a găsi o cale spre izbăvire, omul ajunsese în starea de derută şi neputinţă totală: *„stătea în întuneric... şedea în latura şi umbra morţii". Stătea* şi *şedea* sunt verbe menite să ne indice starea de impas total al omului, şi chiar dacă pentru o vreme s-a luptat să se salveze din această nefericită stare, n-a izbutit altceva decât să se rănească şi să se afunde şi mai mult în beznă, epuizându-şi toate resursele, şi în final abandonându-se celei mai cumplite resemnări. O resemnare oarbă, sterilă, lipsită de orice rază de speranţă, sufocată de propria-i austeritate, este starea în care realitatea şi omul însuşi *„au devenit materii lipsite de orice sens spiritual"*[5].

Însă faptul că Lumina îi răsare, nu înseamnă că omul va fi izbăvit în mod mecanic, căci atunci i-ar anula libertatea, desfiinţându-l ca persoană, totul devenind un act arbitrar şi unilateral. Trebuie ca şi omul, la rândul său, să consimtă în mod liber la voinţa lui Dumnezeu, să I se deschidă şi să se înscrie în sensul pe care El vrea să i-l imprime *„Dumnezeu este cu noi în timp ce noi suntem cu El; dacă noi îl căutăm, El ni se va descoperi, dar dacă-L vom părăsi şi El ne va părăsi" (2 Par. 15, 2).*

Dumnezeu-Lumina vine la om, I se îmbie ca singura nădejde de mântuire, dar ea nu poate să rodească dacă noi rămânem opaci şi închistaţi. Ca să ne poată scoate din această stare, Dumnezeu ne face o invitaţie prin care ne indică calea de ieşire din impas: *„Pocăiţi-vă că s-a apropiat împărăţia cerurilor!"*

Dar ce legătură poate să existe între Lumină şi pocăinţă? Pocăinţa este actul prin care omul se transcende pe sine, trece dincolo de sine, depăşindu-şi propriile-i îngustimi şi tenebre, şi I se oferă, I se deschide lui Dumnezeu. Nu te poţi deschide însă lui Dumnezeu, numai dacă mai întâi El s-a atins de sufletul tău, dacă Lumina n-a răsărit înlăuntrul tău.

Pocăinţa se naşte din lumina lui Hristos. Ne schimbăm cu adevărat, ne pocăim în măsura în care ne lăsăm pătrunşi de Lumină. Pocăinţa nu este nicidecum un act unilateral, care porneşte dinspre om spre Dumnezeu, nici nu este simpla întâlnire dintre căutarea omului cu căutarea lui Dumnezeu, sau răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu, ci întâlnirea dintre căutarea lui Dumnezeu cu căutarea omului *provocată* de Dumnezeu, răspunsul omului *provocat* de chemarea divină. Acesta este misterul pocăinţei, inefabilul ei, iar fără acest aspect ea îşi va pierde orice raţiune, dezbrăcându-se de orice nuanţă de sacralitate, rămânând doar o biată sforţare omenească prin care încercăm să ne contabilizăm scăderile fără să reuşim vreodată să ajungem la un liman. Fără Lumină orice strădanie a omului de a se salva din ghearele întunericului, de sub imperiul păcatului, va rămâne un simplu act uman de autocunoaştere şi autoperfecţionare, dar prin aceasta am ieşit cu totul din spaţiul sacrului şi ne-am mutat în domeniul psihologiei, ceea ce este cu totul altceva.

Pocăinţa se naşte din lumina lui Hristos, de aceea se mai numeşte şi *iluminare* şi începe din momentul în care Lumina răsare înlăuntrul nostru, iar noi înşine începem să devenim purtători de Lumină. Abia din acest moment începem să ne vedem în adevărata realitate, cu toate turpitudinile şi umbrele. Simplul fapt că Lumina vine la noi nu înseamnă că suntem izbăviţi, ci ni se cere să devenim noi înşine următori ai Luminii, purtători de Lumină, să devenim Lumină *„cel ce-Mi urmează Mie nu va umbla în întuneric ci va avea lumina Vieţii" (In. 8, 12).* Numai dacă ai primit lumina lui Hristos poţi începe să te vezi în adevărata ta stare, fără să cazi în deznădejde, pentru că înaintea noastră nu se află un ideal rece şi impersonal, ci o Persoană care s-a numit pe sine *„Calea, Adevărul şi Viaţa" (In. 14, 6),* şi care doreşte să ne ridice cu Sine *„Eu, Lumina am venit în lume, pentru că tot cel ce crede în Mine să nu rămână în întuneric" (In. 12, 46).*

Dacă ne vom rezuma doar la aspectul strict personal al pocăinţei, înţelegând-o ca pe o relaţie exclusivă între mine ca persoană şi Dumnezeu, riscăm să o denaturăm, şi să o lipsim de sens, pentru că ea trebuie să aibă o finalitate mult mai generoasă decât aceea de a mă salva numai pe mine ca individ. În Evanghelie se spune *„pocăiţi-vă, că s-a apropiat împărăţia cerurilor!"*, deci faceţi pocăinţă nu doar cu scopul de a vă salva pe voi înşivă ci, prin pocăinţa voastră înscrieţi-vă într-un sens mult mai mare şi care vă transcende pe voi ca indivizi. *„Dumnezeu a mântuit lumea prin aceea că a descoperit din nou în lume scopul ei: Împărăţia lui Dumnezeu"*[6] şi numai privită din această perspectivă existenţa umană dobândeşte sens şi consistenţă, şi se justifică numai în măsura în care se doreşte împlinită în acest scop major. Fără această tensiune către împărăţia lui Dumnezeu ea s-ar dovedi lipsită de orice sens. Intrăm în împărăţia cerurilor nu rupţi de ceilalţi sau de universul înconjurător, ci în măsura în care ne aflăm în comuniune cu ei şi cu întreaga făptură, purtându-i cu noi spre acest scop suprem.

---

3. N. Steinhardt, Dăruind vei dobândi, ediţia I, p. 152.
4. Arhiep. Bartolomeu V. Anania, Sf. Scriptură, Buc. 2001, p. 899, nota c.
5. Pr. I. Bria, op. cit., p. 21.
6. Pr. Al. Schmemann, Euharistia, taina împărăţiei, p. 67.

„Doamne, prin harul Tău, transformă lumea"

(Urmare din pag. a 2-a)

Evanson, S.U.A., 1954, în plină epocă a „războiului rece" a avut ca temă: *„Hristos — Speranța lumii"*. New Delhi, India, 1961, a găzduit cea de a III-a Adunare generală, tema: *„Iisus Hristos — Lumina lumii"*, fiind adecvată și datorită încorporării Consiliului Misionar Internațional și primirii a 25 de noi membri, printre care și Bisericile ortodoxe aflate sub regim totalitar, și biserici din noile state independente. A IV-a Adunare generală, Uppsala, Suedia, 1968, având ca temă: *„Iată, Eu fac toate lucrurile noi"*, a fost marcată de continuarea extinderii numărului de membri, dar și de Conciliul al II-lea Vatican care a făcut posibilă participarea observatorilor catolici și discutarea dezvoltării cooperării. A V-a Adunare generală, Nairobi, Kenya, 1975, a avut ca temă: *„Iisus Hristos eliberează și unește"*, fiind prima adunare generală pe continentul african, dominat de exploatare și de conflicte inter-etnice. A VI-a Adunare generală, Vancouver, Canada, 1983, a însemnat accentuarea rugăciunii comune, prilejuită și de convergența teologică BEM (Baptism, Eucharist, Ministry) împreună cu experimentul ecumenic „Liturghia de la Lima" (1982); amenințarea nucleară și neo-colonialismul au inspirat tema: *„Iisus Hristos — Viața lumii"*. A VII-a Adunare generală, Canberra, Australia, 1991, a avut ca temă invocarea Persoanei Duhului Sfânt: *„Vino, Duhule Sfinte — reînnoiește întreaga creație"*; s-a acordat multă atenție problemelor indigenilor într-o perioadă când, chiar dacă foarte târziu, se aborda serios tema „Evanghelie și culturi", dar, la aceeași adunare generală, s-au și provocat crize prin tendințele sincretiste, prin limbajul inclusiv, prin presiuni ale mișcării feministe și mai ales prin exacerbarea manifestării grupurilor minoritare sexuale. Bisericile ortodoxe au reacționat vehement, două, cea din Bulgaria și cea din Georgia, s-au retras din CEB, dar a VIII-a Adunare generală, Harare, Zimbabwe, 1998, a instituit Comisia specială pentru participarea ortodoxă la Consiliu, care a reușit să elimine principalele probleme inacceptabile pentru ortodocși. Tema de la Harare a fost *„Întoarceți-vă la Dumnezeu întru bucuria speranței"*. Atunci s-a sărbătorit și jubileul Consiliului, bucuria Adunării fiind augmentată de prezența președintelui Africii de Sud Nelson Mandela, care s-a adresat plenului.

Tema celei de a IX-a Adunări generale este o rugăciune de invocare a harului transformator al lui Dumnezeu, Sfânta Treime. Este și un răspuns la tema Forum-ului Social Mondial (World Social Forum): *„O altă lume este posibilă"* desfășurat recent în același loc. La Dumnezeu toate sunt cu putință, iar o transformare în bine și de durată se poate realiza doar sinergic.

Rugăciunea de deschidere a Adunării generale a evidențiat această idee. S-a invocat lucrarea transformatoare a lui Dumnezeu, dar s-a și exprimat, de către fiecare regiune a lumii prin intermediul celor prezenți, lamentația, sau, respectiv, căința sinceră pentru tot răul îndurat, sau săvârșit. Cei din Europa ne-am rugat zicând: „Venim din țări cu multă diversitate și multe contradicții. Venim fiind conștienți de bogata noastră moștenire: civilizație, cultură, cunoaștere și spiritualitate — o tradiție a vieții: libertate, democrație și progres uman; dar, suntem deplin conștienți că purtăm și o tradiție a morții: războaie, cuceriri, exploatare, rasism și genocid. Astăzi, pe măsură ce Europa face eforturi pentru a fi un loc mai bun pentru toți oamenii, ne înfățișăm înaintea Ta cu strigătul celor lăsați în urmă de prăpastia crescândă dintre cei bogați și cei săraci, mai ales în Europa de Răsărit... Aducem și strigătul celor care vin în Europa ca emigranți de pe alte continente și sunt puțin respectați ca oameni, și strigătul celor care sunt victimele rasismului în societățile europene...". Impresionantă a fost și „nostra culpa", „spovedania colectivă publică" a participanților din America de Nord: „... Mărturisim că am călcat cu pași grei pământul; am exploatat resursele sale. Noi, ai căror strămoși provin din națiuni îndepărtate, nu am iubit indigenii (First Nations) cum ne-am iubit pe noi înșine, nici nu am respectat vreo altă etnie așa cum am respectat-o pe a noastră. Am fost mulțumiți să împărțim profiturile rezultate din sclavie și opresiune. I-am dominat pe alții prin religie, limbă, comunicare în masă, economie și prin forța armelor. Eliberează-ne, Doamne, de păcatul rasismului. Eliberează-ne de dorința de a spolia pământul. Eliberează-ne de setea de violență. Eliberează-ne de foamea de răzbunare. Eliberează-ne de dorința de a fi imperiu. Eliberează-ne de flagelul războiului. Eliberează-ne de satisfacția de sine și de adorația de sine...". Într-un emoționant cuvânt adresat la sfârșitul rugăciunii de deschidere, P.F. Arhiepiscop Dr. Anastasios al Tiranei și întregii Albanii a vorbit despre intervențiile transformatoare ale Sfintei Treimi, despre problema sărăciei, violenței, dar și despre puterea mistică a smereniei, despre iubirea sacrificială, despre faptul că acțiunea transformatoare trebuie să fie însoțită de bucurie și doxologie. Amintim faptul că Albania a fost declarată primul stat ateu din lume, dar din 1990 au avut loc schimbări radicale, peste 100 de biserici și mănăstiri noi, la o populație creștină de 1.500.000, școli teologice, 200 de preoți hirotoniți dintre locuitorii țării, o catedrală și un centru sinodal în construcție în Tirana, asistență educațională și medicală, toate sub îndrumarea P.F. Anastasios.

Atmosfera creată la rugăciunea de deschidere împreună cu modificarea modului de a lua decizii, nu prin vot, care poate produce o stare conflictuală, ci prin consens, au determinat un ethos al Adunării cu totul deosebit. Metoda de luare a deciziilor prin consens se întemeiază teologic pe faptul că CEB este o comunitate de credință, în care tuturor părților le sunt conferite de Sfântul Duh diferite daruri, toți fiindu-și reciproc necesari. Pe de altă parte, participanții se străduiesc să discearnă voia lui Dumnezeu, prin invocarea asistenței Sfântului Duh. Cei ce nu sunt de acord cu o decizie sunt ascultați cu atenție și poziția lor este consemnată în procesele verbale. Consensul împreună cu modul de a ne ruga la întruniri ecumenice au constituit fondul Raportului Comisiei Speciale pentru participarea ortodocșilor la CEB (v.trad.rom. în Revista Teologică, Sibiu, nr. 4/2003 și nr. 1/2004), și prin urmare, adoptarea lor constituie un succes pentru noi și un imbold de a fi mai eficienți în mișcarea ecumenică.

În mesajul adresat participanților, P.F. Patriarh Bartholomeu I al Constantinopolului a accentuat faptul că: „Patriarhia ecumenică este angajată față de CEB și față de mișcarea ecumenică în general. Patriarhia va continua să ofere mărturia sa și va împărtăși bogăția tradițiilor sale în căutarea unității dintre Bisericile creștine, participând la toate eforturile în vederea reconcilierii și păcii, și protejării creației care este un dar al lui Dumnezeu încredințat omenirii". Iar S.S. Papa Benedict al XVI-lea a subliniat importanța de a fi conștienți de: „credința noastră baptismală comună în Dumnezeu Cel Unul în Treime", datorită căreia „căutăm căi pentru a coopera și mai eficient în misiunea de a mărturisi iubirea lui Dumnezeu". În continuarea mesajului, suveranul pontif a dat asigurări privind intenția Bisericii Catolice de a continua un parteneriat solid cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor. În mesajul său, arhiepiscopul de Canterbury, Dr. Rowan Williams, a menționat faptul că și activitatea Adunării trebuie să se transforme, dar și bisericile și viitorul rol al CEB. Bisericile trebuie să se implice în menținerea păcii în lumea aflată în rapidă schimbare.

Raportul moderatorului CEB, Catholicosul Ciliciei, S.S. Aram I a introdus tema Adunării prin referințele scripturistice la harul divin. În Sfânta Scriptură cuvântul har (în ebraică *Q'en* și în greacă *Charis*) înseamnă bună-voință, compasiune, iubire, milă, dar, și frumusețe manifestată prin „harul cel de multe feluri" al lui Dumnezeu (I Pt. 4, 10) și prin „faptele Lui minunate" (Isaia 63, 7—9). Harul transformator al lui Dumnezeu s-a manifestat deplin în evenimentul — Hristos, iar prin Sfânta Euharistie continuă să fie o realitate vie și de viață dătătoare. În continuare a vorbit despre contextul latin-american, programele CEB, schimbarea paradigmelor eclesiale, păstrarea identității în contextul pluralismului etnic și religios, noua eră a istoriei ecumenismului, zidirea comuniunii — o prioritate ecumenică, schimbarea modului de a lua decizii, procesul reconfigurării mișcării ecumenice, violența — o preocupare ecumenică majoră, tineretul — promotorul unei noi direcții în ecumenism. Biserica divizată — a avertizat moderatorul CEB — nu poate oferi o mărturie credibilă în lumea fărâmițată, și nu se poate opune forțelor dezintegratoare ale globalizării. „Bisericile trebuie să învețe să vorbească într-un singur glas și să-și redescopere vocația profetică". „Numai o Biserică eliberată de propria sa captivitate, o Biserică aflată în dialog creator cu lumea înconjurătoare, o Biserică ce înfruntă cu îndrăzneală problemele timpului poate deveni un izvor viu al harului dătător de putere, transformator și tămăduitor al lui Dumnezeu". „În dialogul inter-religios, adevărurile noastre de credință nu pot fi negociate. Totuși afirmarea fidelității noastre față de Hristos, nu trebuie să excludă angajarea în dialog și colaborare cu persoane de alte religii". Proliferarea noilor organizații și dezvoltarea dialogurilor teologice bilaterale trebuie să fie însoțite de eforturi susținute pentru asigurarea „unității, deplinătății și integrității" mișcării ecumenice. Cei tineri sunt chemați să reînnoiască mișcarea ecumenică, prin fidelitate față de exigențele Evangheliei și prin remodelarea viziunii asupra unității creștine la început de secol.

Raportul secretarului general, rev. dr. Samuel Kobia, metodist originar din Kenya, a avut ca titlu „A festa da vida" și a tratat despre mișcarea ecumenică ce trebuie:

- să fie fundamentată din punct de vedere spiritual;
- să ia în serios formarea ecumenică și tineretul;
- să îndrăznească să lucreze pentru o justiție transformatoare;
- să așeze în centrul activităților relațiile de comuniune;
- să-și asume riscuri pentru a dezvolta modalități noi și creatoare de a lucra.

În viziunea secretarului general, mișcarea ecumenică nu trebuie să fie limitată la cei ce aparțin CEB. Conceptul de transformare este central pentru Adunare. S-a vorbit despre transformarea vieții spirituale prin rugăciune și acțiune comună și prin modalitatea de luare a deciziilor prin consens, care înlocuiește stilul parlamentar, urmărindu-se nu doar procesul decizional, ci și cel al discernământului spiritual. Șeful executivului CEB a făcut apel la conducerile Bisericilor să se dedice educării și consilierii tinerilor: „Tinerii au nevoie de ocazii pentru a face experiența bucuriei de a lucra și a se ruga cu cei de alte tradiții și care aparțin altor contexte... . Trebuie să învățăm din modelele înnoitoare și dinamice ale mișcării ecumenice pe care le pot preda tinerii".

S-a referit de asemenea la numeroase domenii în care Bisericile trebuie să conlucreze, cum ar fi oferirea de soluții privitoare la globalizarea violenței, la sărăcie și problema datoriilor țărilor slab dezvoltate, la flagelul HIV/SIDA, la instabilitatea din Africa. *Este șocant să afli faptul că într-o epocă în care ar fi suficientă hrana pentru toți locuitorii planetei, 852 de milioane de oameni suferă de foame, mai mult cu 10 milioane decât în anul 2003. În fiecare zi 25 000 de persoane mor de foame; în fiecare zi peste 16 000 de copii mor de foame și de sete, unul la fiecare cinci secunde.* Totodată, schimbarea climei este cea mai gravă amenințare la adresa omenirii.

Teama, neliniștea și incertitudinea în relațiile dintre Biserici pot fi depășite prin îmbunătățirea „calității relațiilor" dintre acestea, dar și dintre Bisericile și organismele creștine și religiile lumii, prin încurajarea unei „mărturii comune". Stringența reconfigurării mișcării ecumenice este evidentă, de aceea s-a reînnoit invitația CEB adresată Federației Mondiale Luterane și Alianței Mondiale a Bisericilor Reformate și altor organizații creștine mondiale de a avea o Adunare generală comună în următorul deceniu, iar apoi, chiar să aibă toate Adunările generale împreună.

Laureatul premiului Nobel pentru pace, arhiepiscopul din Africa de Sud, Desmond Tutu, a afirmat, într-un vibrant cuvânt adresat Adunării, în cadrul plenarei despre unitatea Bisericii, că „putem fi oameni doar împreună". „O Biserică unită nu este o opțiune suplimentară" ci este „absolut necesară pentru mântuirea lumii lui Dumnezeu". Vorbitorul a adus calde mulțumiri CEB și în special Programului său pentru Combaterea Rasismului, care a contribuit la dispariția regimului de apartheid în Africa de Sud. CEB „a demonstrat grija lui Dumnezeu pentru unitate, pentru armonie, pentru comuniune".

Arhiepiscopul de Canterbury, Dr. Rowan Williams a vorbit Adunării în cadrul plenarei despre identitatea creștină și pluralismul religios. Creștinii ocupă, într-o lume a pluralismului convingerilor, un loc „atât promițător, cât și foarte riscant". Trebuie respinse eforturile agresive de a-i converti pe cei de alte credințe, spunând: „Nu suntem chemați să câștigăm competiții sau argumente în favoarea „produsului nostru" pe o piață religioasă". A amintit apoi cu admirație despre „curajul cu care creștinii continuă — în Egipt, în Pakistan, în Balcani, și chiar în Iraq — să caute căi pentru a lucra împreună cu semenii necreștini". Există încă multă violență împotriva creștinilor în zonele amintite, dar și în India și în alte regiuni. În privința dialogului interreligios liderul spiritual al tuturor anglicanilor a spus că există două poziții nefolositoare: una este aceea de a pretinde deținerea exclusivă a adevărului, iar cealaltă de a spune că toate religiile sunt la fel de bune. Este de notat faptul că Arhiepiscopul de Canterbury a fost implicat în dialogul cu musulmanii, în special după începerea războiului din Iraq și a făcut eforturi majore pentru a nu transforma un război ce are un evident caracter economic, într-unul religios, între creștini și musulmani, care ar fi devastator. Este de notat că la Porto Alegre au fost invitați și reprezentanți ai marilor religii ale lumii, unii dintre ei s-au adresat cu emoție plenului. Să nu uităm că ne aflăm în plin deceniu consacrat de CEB depășirii violenței, și conflictele stimulate de cei rău-voitori pe tema diferențelor religioase sunt cele mai periculoase. Nu avem alternative la dialog și colaborare pașnică.

În cuvântul său adresat plenului, președintele Braziliei, Luiz Inacio Lula da Silva, a mulțumit de la început CEB pentru conducerea eforturilor în vederea edificării „unei lumi pașnice". A amintit cu gratitudine de implicarea CEB în anii '70 și '80 când Brazilia era sub regim dictatorial. CEB a oferit nu doar încurajare morală și spirituală, ci a demonstrat solidaritate activă și sprijin efectiv în eforturile locale de a apăra demnitatea umană și libertatea. A prezentat apoi pe larg situația din Brazilia cu o populație de 180 de milioane. Peste 20 de milioane nu au încă acces la electricitate, foarte mulți nu beneficiază de educație, asistență medicală; este încă multă sărăcie, dar s-au făcut progrese importante și perspectivele ar fi bune.

În afara, sau în paralel cu plenarele, participanții au avut posibilitatea să ia parte la multe și variate conversații ecumenice și la „mutirao", cuvânt în limba portugheză care s-ar putea traduce în limba română prin „șezătoare", sau seminar pe anumită temă de larg interes. Temele abordate la conversațiile ecumenice au fost: „Scandalul sărăciei și inegalitatea crescândă"; „Misiune pentru comunități generatoare de tămăduire și reconciliere"; „Provocări pe drumul spre unitate: În căutarea unui răspuns ecumenic pentru zilele noastre"; „Pluralitatea religioasă este adoptată sau provoacă teamă"; „Tineretul în acțiunea de transformare a cadrului ecumenic"; „Apariția de noi forme de ecumenism"; „Sexualitatea umană: Trup și suflet; Lume și Biserică"; „Viața publică, religie și politică: ambiguități și posibilități"; „Răspunsul Bisericilor la noile amenințări la adresa păcii și securității umane"; „Provocări contemporane la adresa diakoniei: În căutarea unui răspuns ecumenic"; „A deveni o comunitate de femei și bărbați: Învățând din modalitățile femeilor de a fi Biserică"; „Menținerea credinței într-o lume cibernetică: Comunitățile creștine și noile tehnologii"; „Protejarea vieții oamenilor și demnitatea umană"; „Co-existența în cadrul creației lui Dumnezeu: Grija pentru resursele pământului"; „Depășirea amenințărilor la adresa sănătății umane în contextul HIV/SIDA"; „A mărturisi sfințenia vieții: Bioetica și provocările noii tehnologii"; „Toleranță zero pentru violența împotriva femeilor și copiilor"; „A călători întru adevăr, a vorbi cu putere"; „Zidirea de comunități ospitaliere; Răspunzând migrației"; „Agenda rasismului: O prioritate pentru Biserici"; „Trecutul și noua căutare a formării ecumenice"; „Persoane cu disabilități: O Biserică a tuturor și pentru toți".

Este important de notat că participanții ortodocși și cei ortodocși orientali am avut o întâlnire cu discuții importante.

Spre deosebire de Adunările generale precedente astăzi există un *site* al Adunării cu imagini, documente și cu înregistrări video, pe care sunt invitați cu căldură să-l cerceteze toți cei interesați, sau care ar trebui să fie interesați: *www.wcc-assembly.info*

AGENDA Î.P.S. MITROPOLIT LAURENȚIU

- **Miercuri, 1 — sâmbătă, 4 FEBRUARIE 2006** — A participat la festivitățile de la Graz prilejuite de ceremonia de predare a ștafetei din partea organizatorilor celei de-a doua Conferințe Ecumenice Europene, în vederea organizării celei de a treia Conferințe, care va avea loc la Sibiu în septembrie 2007. Înalt Prea Sfinția Sa împreună cu Dr. Hanz Klein, vicarul Bisericii Evanghelice din România și cu mag. Oskar Raicea, parohul Bisericii Catolice, a preluat lumânarea aprinsă, simbol al continuității dialogului ecumenic, ce a ars la primele două Conferințe Ecumenice Europene, de la Basel și Graz. Cu această ocazie a ținut conferința: *„România și Uniunea Europeană. Așteptări, speranțe și temeri"*.

  La Graz a vizitat, de asemenea, Facultatea de Teologie Catolică, cu care Facultatea noastră de Teologie din Sibiu se află într-un parteneriat ecumenic.
- **Joi, 2 FEBRUARIE — Întâmpinarea Domnului** — A oficiat Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la parohia ortodoxă „Sf. Apostol Andrei" din Viena, împreună cu Pr. Nicolae Dura.
- **Duminică, 5 FEBRUARIE 2006** — A oficiat Sf. Liturghie și a predicat în parohia ortodoxă română „Sf. Nicolae" din Graz, păstorită de P.C. Pr. Liviu Vâlcea.
- **Marți, 7 FEBRUARIE 2006** — A acordat un interviu postului de televiziune PRO Tv Sibiu și un altul Ziarului Tribuna.
- **Miercuri, 8 FEBRUARIE 2006** — A participat la lucrările Colegiului Electoral Biseriresc pentru alegerea episcopului Caransebeșului.
- **Joi, 9 FEBRUARIE 2006** — A participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în cadrul cărora s-a confirmat alegerea P.S. Lucian Lugojanul ca Episcop ales al Caransebeșului.
- **Sâmbătă, 11 FEBRUARIE 2006** — A prezidat lucrările Consiliului Eparhial și ale Adunării Eparhiale.
- **Dumnică, 12 FEBRUARIE 2006** — A oficiat Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană și a ținut un cuvânt de învățătură. A hirotonit întru preot pe diac. Ioan Iulian Lungoci pentru Parohia Spitale-Azil Brașov.
- **Luni, 13 FEBRUARIE 2006** — A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial, apoi a avut program de audiențe.
- **Marți, 15 FEBRUARIE 2006** — A fost invitat la lucrările Comisiei Juridice a Camerei Deputaților în problema „Fundației Gojdu".
- **Joi, 16 FEBRUARIE 2006** — A acordat un interviu ziarului „Monitorul Expres" din Brașov pentru pagina de religie.
- **Vineri, 17 FEBRUARIE 2006** — A primit în audiență pe dl. Bogdan Cazaban, consilier al președintelui României. A prezidat ședința preoțească la protopopiatul Brașov. S-a întâlnit cu președintele Consiliului Județean Brașov. A vizitat Schitul „Sfântul Ioan Botezătorul" din Poiana Brașov.
- **Duminică, 19 FEBRUARIE 2006** — A oficiat Sf. Liturghie și parastas în biserica din Sâmbăta de Sus, răsăriteană.
- **Luni, 20 FEBRUARIE 2006** — A prezidat ședința preoțească la protopopiatul Făgăraș.
- **Marți, 21 FEBRUARIE 2006** — A prezidat ședința preoțească la protopopiatul Rupea. A inaugurat și sfințit în aceeași zi „Centrul de Zi" la parohia Homorod împreună cu d-na Gerlinde Gabler-Braun, consilierul social al Arhiepiscopiei Sibiului și inspectorul social, Pr. Nicolae Lațchescu. A oficiat slujba Taina Sf. Maslu în biserica parohială.
- **Miercuri, 22 FEBRUARIE 2006** — A primit în audiență delegația Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe" din Sibiu condusă de d-na prof. Chioar Ana.
- **Joi, 23 FEBRUARIE 2006** — A prezidat ședința cu preoții la Brașov. A vizitat Radio „Ortodoxia" și viitorul Schit „Sf. Andrei" din Șirnea - Bran.
- **Vineri, 24 FEBRUARIE 2006** — A prezidat comisia de examinare-concurs pentru ocuparea parohiei vacante Victoria I.
- **Sâmbătă, 25 FEBRUARIE 2006** — A examinat grupa de master, anul I, la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".
- **Duminică, 26 FEBRUARIE 2006** — A participat la instalarea noului episcop de Caransebeș, P.S. Lucian Mic.
- **Luni, 27 FEBRUARIE 2006** — A făcut parte din Comisia de examinare a prof. Dorina Coste pentru obținerea gradului didactic I, la Liceul „Traian Doda" din Caransebeș.

A consemnat
Pr. Drd. CRISTIAN VAIDA
Secretar de Cabinet

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN RUPEA

1. Parohia Comana de Jos

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ

2. Parohia Ucea de Sus

Termen de concurs: 1 martie — 1 aprilie 2006.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul), adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† **Dr. LAURENȚIU STREZA**
Arhiepiscop al Sibiului
și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. LAURENȚIU STREZA al Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

- **1 FEBRUARIE 2005 — P.S. Sa** a primit audiențe, lucrări de birou.
  — Seara, a slujit Vecernia și Litia în Catedrală.
- **2 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, hirotonind întru preot pe diaconul Irimie Cosmin pe seama Spitalului de Oncologie din Brașov și întru diacon pe teologul Liviu-Dumitru Vasiu.
  — În aceeași zi a vizitat și biserica „Cuv. Paraschiva" din Veștem, aflată în șantier de pictură, vorbind credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **3 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, lucrări de birou.
- **5 FEBRUARIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea Orlat, hirotonind întru preot pe diaconul Liviu-Dumitru Vasiu pe seama parohiei Florești, prot. Mediaș.
  — A vizitat noua capelă „Sf. Gheorghe" din Orlat, predicând credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
- **6 FEBRUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.
- **7 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a făcut parte din soborul de ierarhi care sub protia P.F. Patriarh Teoctist a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala patriarhală cu prilejul zilei de naștere a P.F. Sale.
  — A participat la recepția oficială oferită cu acest prilej la reședința patriarhală.
- **8—9 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a participat la lucrările Colegiului Electoral Bisericesc și ale Sf. Sinod.
- **11 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană și slujba de Te-Deum cu prilejul începerii lucrărilor Adunării Eparhiale Sibiu.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **12 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Turnu-Roșu (Porcești), hirotonind întru diacon pe teologul Nicolae Cazacu.
- **13—14 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a ținut audiențe, lucrări de birou.
- **13 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a făcut o vizită la Azilul de noapte, deschis de Arhiepiscopia Sibiului la subsolul noii biserici din str. Constituției — Sibiu.
- **16 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a făcut o vizită la Spitalul neuropsihiatric din Tălmaciu, săvârșind slujba sfeștaniei și purtând discuții privind ridicarea unui locaș de cult în incinta acestuia.

  La orele amiezii a săvârșit în Biserica din Groapă — Sibiu slujba înmormântării credincioasei Maria Grigoriu, rostind cuvânt de învățătură.
- **17 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a ținut audiențe, lucrări de birou.
  — Seara a participat la Sala Thalia din Sibiu la lansarea oficială a filmului documentar „Sibiu - Capitală Culturală Europeană 2007", în prezența oficialităților județului Sibiu.
- **18 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Mândra, prot. Sibiu, hirotonind ca preot pe seama acesteia pe diaconul Nicolae Cazacu, iar întru diacon pe teologul Iuliu-Vincențiu Ungureanu.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **19 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea Rășinari, hirotonind întru preot pe diaconul Iuliu Vincențiu Ungureanu, pe seama Parohiei Văleni, prot. Făgăraș.
- **20 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a ținut audiențe, lucrări de birou.
  — Seara, a participat în sala mare a Bibliotecii ASTRA din Sibiu la lansarea cărții de predici în limba română a Eminenței Sale Christoph Klein, episcopul luteran, rostind un cuvânt de salut.
- **21 FEBRUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.
  — Seara a participat la Biblioteca ASTRA la lansarea unui nou număr al Revistei Transilvania.
- **22 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit în sobor, în biserica din Homorod, protopopiatul Rupea, slujba înmormântării preotului Octavian Șoancă (47 de ani), paroh la Comana de Jos, rostind cuvânt de învățătură.
  — Seara, a slujit și predicat la Vecernie la Mânăstirea „Sf. Gheorghe" din Bunești, jud. Brașov.
- **23 FEBRUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.
- **24 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a ținut audiențe, lucrări de birou.
  — Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului, în Catedrală. A slujit în biserica din Sebeșu de Sus, prot. Avrig, slujba de priveghi pentru Pr. Ioan Savu, rostind cuvânt de învățătură.
- **25 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Sâmbăta de Sus și slujba parastasului pentru mitropolitul Antonie Plămădeală, rostind cuvânt de învățătură.
- **26 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Dobârca, prot. Sălișteș (Pr. paroh Ioan Topârcean).
  — Seara a slujit Vecernia în Catedrală inaugurând Săptămâna de Rugăciune pentru unitatea creștinilor, rostind și un cuvânt de învățătură.

Arhid. VASILE AVRAM

Sfântul Sinod al Bisericii Greciei a reînnoit îndemnul pentru donarea de organe

Decesul a doi copii care așteptau o șansă de a găsi un donator pentru transplant de cord a impresionat opinia publică din Grecia. Biserica n-a rămas indiferentă.

Încă din 1999 Sinodul acestei Biserici s-a pronunțat în favoarea donării de organe destinate grefelor, calificând acest gest drept un act de iubire și de sacrificiu pentru semeni, cu condiția ca acesta să fie rezultatul unei decizii conștiente și libere a donatorului și nici într-un caz un trafic de organe.

Tot atunci s-a făcut apel la credincioși să semneze *formulare de donatori de organe*, fie din timpul vieții, când s-ar pune problema donării unuia dintre organele duble, fără a pune în pericol sănătatea donatorului, fie după moartea acestuia (a donatorului), cu oferirea de garanții indubitabile de către autoritatea medicală că nu s-a intervenit pentru prevalare de organe decât după constatarea indubitabilă a decesului donatorului.

De această dată, Sfântul Sinod a lansat chiar o campanie națională pentru determinarea cât mai multor donatori de organe, în favoarea celor suferinzi, a căror supraviețuire depinde în exclusivitate de un astfel de gest umanitar din partea semenilor.

Au fost distribuite, în toate parohiile, formulare puse la dispoziție de Ministerul grec al sănătății și solidarității sociale, și pentru a se constitui în exemple de urmat. întâistătătorul Bisericii Greciei, arhiepiscopul Hristodulos al Atenei și toți membrii Sfântului Sinod s-au declarat oficial donatori de organe.

Se speră astfel ca reacția credincioșilor să fie pozitivă și cât mai mulți dintre ei să devină donatori voluntari de organe.

(Informație preluată din „Episkepsis" nr. 650/2005, p. 16).

Sebastian Barbu Bucur — 75 de ani

Cu puțin timp în urmă a apărut la Editura *Semne* din București, în condiții grafice de excepție, lucrarea *Sebastian Barbu Bucur — 75 de ani*, ediție îngrijită și adnotată de prof. dr. Constantin Catrina, apreciat muzicolog, folclorist și bizantinolog, autor, între multe altele, alături de Viorel Cosma și Luminița Vartolomei, al monumentalei lucrări *Enciclopedia Muzicii Românești* din care s-a tipărit până acum primul volum, literele A—B. Recent apărutul volum s-a realizat cu sprijinul Î.P.S. Sale Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, cu prilejul sărbătoririi a 75 de ani de viață ai Arhid. prof. univ. dr. Sebastian Barbu Bucur, compozitor, interpret și cunoscut bizantinolog, cel care a cercetat laborios vechile manuscrise de la Muntele Athos și din țară, din care a scos la iveală atâtea capodopere ale înaintașilor noștri, străluciți compozitori de psalmodii. S-a născut la 6 februarie 1930 în localitatea Talea, județul Prahova, a urmat cursurile Școlii de cântăreți bisericești de la Mănăstirea Căldărușani, Seminarul teologic monahal de la Mănăstirea Neamț, Institutul Teologic Universitar și Conservatorul de Muzică „Ciprian Porumbescu" din București. Este doctor în muzicologie-bizantinologie al Conservatorului de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca și diplomat cu calificativul excepțional — Arista, al Conservatorului Macedonean de Muzică din Thesalonic.

Prima parte a volumului *Sebastian Barbu Bucur — 75 de ani*, intitulată *Repere bibliografice*, cuprinde o serie de studii ce poartă semnătura unor reputați compozitori, muzicologi și oameni ai condeiului — Elena Chircev, Mihai Lazăr, Alexie Al. Buzera, Florin Bucescu, Sigismund Toduță, Romeo Ghircoiașu, Constantin Catrina, Boris Buzilă, Virgil Cândea, Petru Stanciu, Constantin Drăgușin — ce au ca obiect aspecte ale vieții și activității celui aniversat, cu insistență asupra efortului depus de acesta — decenii de cercetare și investigare — pentru rezolvarea numeroaselor probleme ce au condus la punerea în circulație a unor pagini de o cuvârșitoare importanță pentru cultura muzicală românească. Cercetările insistente și asidue asupra *Psaltichiei Românești* a Ieromonahului Filothei sin Agăi Jipei aflate la Biblioteca Academiei Române i-a dat posibilitatea lui Sebastian Barbu Bucur de a descoperi răspunsuri valabile și solid documentate la o serie de întrebări și incertitudini care planau asupra autorului operei menționate, scrisă cu trei veacuri în urmă. Chiar dacă punctele de vedere ale cercetătorului vin în contradicție cu cele ale altor personalități consacrate în acest domeniu, documentația lui Sebastian Barbu Bucur este solidă și informația bogată încât afirmațiile sale rămân valabile în tot ceea ce au mai important și consistent. Altă lucrare ce a stat în atenția cercetătorilor este *Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea și aportul original al culturii autohtone*, publicată de Sebastian Barbu Bucur în Editura Muzicală din București în anul 1989, o contribuție de referință pentru școala noastră de bizantinologie.

Următoarele două capitole ale cărții sunt dedicate formației corale de muzică bizantină *Psalmodia* a Academiei de Muzică din București al cărui conducător este din anul 1988 Sebastian Barbu Bucur, grupare artistică cu care a susținut numeroase concerte în țară și străinătate și a înregistrat numeroase lucrări din creația compozitorilor de muzică bizantină din România și de la Muntele Athos. Despre activitatea acestei formații corale găsim informații prețioase în studiile semnate de Gheorghe C. Ionescu: *Formația de muzică bizantină „Psalmodia"*; Titus Moisescu: *„Psalmodia" în sala de concert;* Vasile Tomescu: *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur;* Sorina Goia: *Formația de muzică bizantină „Psalmodia"*; Eugen Dan Drăgoi: *O rectoriadă cu un concert extraordinar;* Ioan Golcea: *15 ani de la înființarea formației corale de muzică bizantină „Psalmodia"*; Constantin Catrina: *Arhidiaconul Sebastian Barbu Bucur și modelul „Psalmodiei"*. Succinta prezentare a activității *Psalmodiei* este însoțită de un *Remember* al concertelor acestei prestigioase corale în perioada anilor 1989—2004 și un calendar discografic ce atestă sârguința și truda, tenacitatea și perseverența membrilor formației și dirijorului ei.

Câteva cântări calofonice — *Lumină lină, Troparul Sfântului Mucenic Teodosie de la Brazi, Troparul Sf. Cuvios Vasile de la Poiana Mărului, Slava Litiei Sfinților Mucenici Epictet și Astion, Slava Litiei Sf. Voievod Ștefan cel Mare* etc. — un indice de nume de compozitori, de creații muzicale psaltice și termeni cu caracter imnografic încheie această prețioasă lucrare dedicată Arhidiaconului Sebastian Barbu Bucur, voce emblematică a cântării psaltice, păstrător și apărător al valorilor morale și artistice ocrotite de biserica noastră.

NICOLAE SCUTEA

ANUNȚ

În conformitate cu Hotărârea Sfântului Sinod nr. 677/2002, prin care s-a aprobat Metodologia de obținere a gradelor profesionale pentru preoți, dorim a comunica faptul că examenul de capacitate preoțească, sesiunea de primăvară, a fost programat pentru zilele de 28 și 29 martie a.c., la sediul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu.

Tematica pentru examen poate fi obținută de la Secția Culturală a Arhiepiscopiei și la protopopiatele din Eparhie.

Se pot înscrie candidați din Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Sibiului.

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacție:
I.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului — președinte;
P.S. Visarion Rășinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

În conformitate cu prevederile Statutului de Organizare a Bisericii Ortodoxe Române (art. 6, lit. a) şi ale Regulamentului pentru funcţionarea Organelor deliberative (art. 127, lit. a), în ziua de 11 februarie 2006, s-au întrunit, la sediul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Sibiului, Consiliul eparhial şi Adunarea eparhială.

Au fost prezentate, dezbătute şi aprobate rapoartele celor cinci secţii: culturală, administrativ-bisericească, economică, juridică şi socială.

Redăm în continuare aspecte privind realizările, în 2005, la fiecare dintre aceste secţii:

I. Secţia Culturală
II. Secţia Administrativ-bisericească
III. Secţia Economică
IV. Secţia Juridică
V. Secţia Socială

RAPORTUL GENERAL

cuprinzând activitatea Secţiei culturale a Arhiepiscopiei Sibiului, pe anul 2005.

Pe compartimente, situaţia în acest domeniu al *Secţiei culturale*, în anul *2005*, se prezintă astfel:

I. ACTIVITATEA EDITORIALĂ:

1. În Editura Arhiepiscopiei Sibiului, sub semnătura Arhiepiscopului şi Mitropolitului de pioasă memorie Dr. Antonie Plămădeală s-au tipărit următoarele trei volume:

— *Dr. Elie Miron Cristea — Corespondenţă, Sibiu 2005, 190 de pagini;*

— *Visarion Puiu — Corespondenţă, Sibiu 2005, 181 de pagini;*

— *Visarion Puiu — Documente, Sibiu, 2005, 151 de pagini.*

Tot în 2005, s-a continuat tipărirea volumelor 3, 4, 5 din lucrarea *„Gânduri de frumuseţi albe"*, sub semnătura mitropolitului Antonie.

P.S. Sa Episcop-vicar *Visarion Răşinăreanu* a publicat volumul: *„Logos şi Cultură"*, care constituie o înmănunchere, în peste 260 de pagini a unor studii publicate pe parcursul anilor în diverse reviste bisericeşti locale şi centrale.

2. Situaţia *periodicelor* eparhiei se prezintă astfel:

a) *„Telegraful Român"*, cea mai veche publicaţie bisericească din ţară, cu apariţie neîntreruptă din 1853, a fost imprimat şi distribuit şi în 2005 cu regularitate, într-un tiraj de *2027 exemplare lunar*, în cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiuilui ca şi în alte eparhii din ţară şi din străinătate.

Ca un fapt de îndreptăţită satisfacţie am menţiona acordarea de către Asociaţia Română pentru Patrimoniu, în martie 2005, a unui premiu de excelenţă pentru „Telegraful Român", caracterizat drept *„patriarhul presei româneşti"*, la cei peste 153 de ani de când a fost întemeiat de către mitropolitul Andrei Şaguna.

Ca evenimente deosebite consemnate în paginile „Telegrafului Român", în anul ce s-a scurs am menţiona: aniversarea a 120 de ani de la dobândirea autocefaliei şi a 80 de ani de la ridicarea Bisericii noastre la rang de patriarhie; omagierea la împlinirea vârstei binecuvântate de 90 de ani a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist; cinstirea memoriei episcopului Romei, Papa Ioan Paul al II-lea, care s-a mutat în veşnicie în aprilie 2005; aceeaşi cinstire adusă memoriei vrednicului de pomenire mitropolit Nicolae Bălan, la împlinirea unei jumătăţi de secol de la adormirea sa în Domnul. Şi pentru că tot în anul 2005 Arhiepiscopia Sibiului şi Mitropolia Ardealului au îmbrăcat veşmânt cernit de doliu la despărţirea de păstorul duhovnicesc — arhiepiscopul şi mitropolitul Antonie, cele două numere reunite ale lunii septembrie au devenit cronica acelui trist eveniment.

Cel de-al II-lea Congres Naţional al Facultăţilor de Teologie, care a avut loc la finele lui septembrie, la Academia de la Mănăstirea „Brâncoveanu" de la Sâmbăta a constituit un alt eveniment mediatizat în paginile „Telegrafului Român".

În fine, cele două numere pe luna noiembrie 2005, cu o bogată ilustraţie, consemnează în exclusivitate alegerea, învestitura şi instalarea noului nostru arhipăstor dr. Laurenţiu Streza, ca arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului.

b) *„Revista Teologică"*.

În momentul în care prezentăm acest raport, cea de a doua publicaţie a Arhiepiscopiei Sibiului — „Revista Teologică", putem spune că se află la zi cu apariţia, în sensul că toate cele 4 numere din 2005 au fost tipărite şi expediate abonaţilor.

O altă remarcă pozitivă în legătură cu această publicaţie ar fi dimensiunea fiecărui număr care depăşeşte 200 de pag.

Dacă astfel de constatări ar fi de natură mai mult formală, putem acorda o notă de bună calitate şi conţinutului revistei. Inevitabil acest conţinut îi vizează prioritar pe cei cu pregătire teologică şi este asigurat de colaboratori precum profesorii de la Facultatea de Teologie şi în mare parte de doctoranzii de la aceeaşi facultate.

Precum se cunoaşte, în conformitate cu normele în vigoare, periodicele cu caracter ştiinţific trebuie să obţină o acreditare, adică să li se recunoască de către organismele abilitate o cât mai înaltă cotă valorică. Redacţia revistei şi secţia culturală a Arhiepiscopiei au întreprins în acest an demersuri pentru acreditarea revistei. Răspunsul este pozitiv fără însă a putea spune că s-a întrunit punctajul necesar la toate capitolele. Rămâne ca atare o sarcină de viitor, preocuparea pentru atingerea tuturor parametrilor ceruţi de reglementările în vigoare pentru ca revista să se înscrie în rândul celor recunoscute pe plan internaţional ca publicaţii de specialitate cu autoritate.

Numărul de abonamente la Revista Teologică a fost de 873 în 2005.

Munca redacţională este asigurată de redactorul şef care este Pr. Prof. dr. Nicolae Chifăr şi de secretarul de redacţie Lector Dr. Sebastian Moldovan.

c) *„Îndrumătorul bisericesc pe anul 2005"*

Ca şi „Telegraful Român", tot aşa şi „Îndrumătorul bisericesc" este cel mai vechi almanah românesc din ţară cu apariţie neîntreruptă. A intrat în cel de-al 153-lea an al apariţiei. A fost editat în 1200 exemplare şi a avut o extensiune de 262 de pagini.

Rubricile tradiţionale sunt: Calendarul creştin ortodox pe 2005, Patriarhia Română: Organizare, Ierarhi, Cronica bisericească, Aniversări, Comemorări, Credo (studii şi articole), Viaţa pastorală şi liturgică, Biserica în actualitate, Varia, Ştematismul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu.

Cel care s-a ostenit cu redactarea „Îndrumătorului bisericesc" şi în acest an a fost Prea Sfinţitul Dr. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

d) *Calendarul de perete pe 2005* a fost tipărit într-un tiraj de 180.000 de exemplare.

e) *Calendarul creştin ortodox de buzunar pe 2005* s-a tipărit într-un tiraj de 3.000 de exemplare.

II. ÎNVĂŢĂMÂNTUL TEOLOGIC:

Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu are în subordonare canonică Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", Seminarul Teologic Liceal „Dumitru Stăniloae" de la Braşov şi Secţia Teologică din cadrul Colegiului Naţional „Doamna Stanca" din Făgăraş,

1. FACULTATEA DE TEOLOGIE „ANDREI ŞAGUNA" DIN SIBIU.

Această facultate se legitimează prin vechimea ei, prin statutul cadrelor didactice şi prin dotarea materială ca o instituţie de învăţământ teologic universitar foarte bine situată în ierarhia instituţiilor de acelaşi grad. Are 24 de cadre didactice titulare, dintre care 8 profesori, un conferenţiar, 12 lectori, un asistent şi doi preparatori. Mai activează în cadrul facultăţii, la cursurile de master şi doctorat încă 4 profesori consultanţi. Zece cadre didactice, între care se numără şi cei 4 profesori consultanţi sunt conducători de doctorat. Decanul facultăţii este Pr. Prof. dr. Dorin Oancea.

Începând cu anul universitar 2005—2006, s-a introdus noul sistem de învăţământ, cu următoarea structură: 3 ani licenţă, 2 ani masterat, 3 ani doctorat. S-au desfiinţat dublele specializări şi ca urmare, la Facultatea de Teologie din Sibiu există în prezent un număr de patru monospecializări: Teologie Pastorală, Teologie Didactică, Teologie Socială şi Artă Sacră.

La masterat există patru secţii: Secţia Biblică, Secţia Sistematică, Secţia Istorică şi Secţia Practică.

Efectivul de studenţi, la ciclul de licenţă, în anul universitar 2004—2005 a fost de 642, dintre care 457 băieţi şi 185 fete. Au promovat examenul de licenţă 99 de absolvenţi din 130. În anul I al anului universitar 2005—2006 au fost înscrişi 290 de studenţi. La masterat, la secţiile menţionate au fost înscrişi 95 de studenţi. Din străinătate frecventează cursurile, la ciclul de licenţă, un număr de 9 studenţi, dintre care 7 studenţi din Republica Moldova, un student din Ucraina şi un student din SUA.

Efectivul de doctoranzi aflat în stadiul de pregătire a fost de 146. S-au acordat 9 titluri de Doctor în Teologie.

Formarea duhovnicească a studenţilor rămâne un capitol mereu actual. Intră în competenţa şi datoria cadrelor didactice şi a spiritualilor. În legătură cu formarea duhovnicească a studenţilor se cuvin a fi menţionate şi programele de meditaţii şi conferinţe duhovniceşti organizate de ASCOR, în cele două posturi mari de peste an.

Pe lângă activitatea didactică, corpul profesoral a prestat şi o activitate de cercetare teologică, publicând cărţi, studii şi articole.

Unele cadre didactice fac parte din comisii de evaluare academică (I.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan sunt membri în Comisia de atestare a titlurilor, diplomelor universitare de pe lângă Ministerul Educaţiei şi Cercetării), precum şi din unele organisme ecumenice — Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferinţa Bisericilor Europene sau din unele asociaţii de specialişti (Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan este membru în Comisia de Educaţie şi Formare Ecumenică în Consiliul Ecumenic al Bisericilor de la Geneva; Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc este membru în „Studiorum Novi Testamenti Societas"; Pr. Prof. Dr. Dorin Oancea este membru în Comisia de Dialog dintre Bisericile Ortodoxe şi Biserica Reformată, ca şi din „Societas Oecumenica"; Pr. Lector Dr. Nicolae Moşoiu este membru în Comisia Misiune şi Evanghelizare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor; Arhid. Prof. Dr. Ioan I. Ică jr. este membru în Comisia de Dialog Teologic dintre Bisericile Ortodoxe şi Biserica Romano-Catolică).

Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a promovat şi în anul 2005 aceleaşi bune relaţii de parteneriat cu instituţii de învăţământ teologic din ţară şi străinătate. Amintim doar parteneriatele cu străinătatea: Facultatea de Teologie Catolică a Universităţii din Graz — Austria, Facultatea de Teologie Vechi-Catolică şi Reformată din Berna — Elveţia, Facultatea de Teologie Catolică din Angers — Franţa.

2. SEMINARUL TEOLOGIC LICEAL ORTODOX *„DUMITRU STĂNILOAE"*, DIN BRAŞOV

În cadrul acestei unităţi şcolare, care funcţionează la Braşov, într-un local de stat, cu 8 săli de clasă, au învăţat în anul şcolar 2004—2005 un număr de *154 elevi*, repartizaţi pe clase astfel: clasa a IX-a — 22 elevi, clasa a X-a — 30 elevi, clasa a XI-a — 32 elevi, clasa a XII — 29 elevi, clasa a XIII-a — 41 elevi în 2 clase.

Majoritatea elevilor sunt din Eparhia Sibiului şi *3 elevi din Republica Moldova* care, la fel ca şi elevii din afara Braşovului, beneficiază de locurile din internatul pus la dispoziţie de Inspectoratul Şcolar Judeţean Braşov.

În privinţa sesiunii de *Bacalaureat 2005*, toţi cei *41 de elevi* care au încheiat clasa a XIII-a *au obţinut Diploma de bacalaureat.*

Prin fondurile obţinute de la Consiliul local Braşov (aproximativ 150.000.000 lei) s-au derulat în perioada vacanţei lucrări de reparaţie la imobil, igienizare şi zugrăveală, care au făcut ca activitatea să se desfăşoare în condiţii bune.

Corpul profesoral al Seminarului Teologic *„Dumitru Stăniloae"* numără *20 de cadre didactice*, având-l ca director pe *Pr. Prof. Victor Neamţu*, din care *7 preoţi* pentru disciplinele de specialitate teologică şi *13 cadre didactice pentru disciplinele laice* de cultură generală care îşi completează norma didactică în alte şcoli din localitate, sau la plata cu ora.

Elevii şi profesorii Seminarului au putut beneficia de *biblioteca proprie*, care numără peste 3000 de titluri, la care se adaugă periodicele şi revistele de specialitate teologică pe care le posedă. De asemenea cabinetul de informatică are 26 de calculatoare de ultimă generaţie.

Activitatea liturgică şi de formare spirituală a elevilor şcolii se desfăşoară în *Capela* amenajată în incintă, cu hramul *„Sf. Mucenic Dimitrie"*.

3. SECŢIA TEOLOGICĂ din cadrul COLEGIULUI NAŢIONAL *„DOAMNA STANCA"* FĂGĂRAŞ

A doua instituţie de învăţământ teologic liceal a Eparhiei Sibiului funcţionează la Făgăraş, într-un *local propriu Arhiepiscopiei*, cu 6 săli, cedat de Ministerul Apărării Naţionale în urmă cu 4 ani. Aceste clase cu profil vocaţional teologic se află sub conducerea Direcţiunii Colegiului Naţional „Doamna Stanca".

Numărul elevilor şcolarizaţi în anul 2004—2005 a fost de *117*, majoritatea fiind din Eparhia Sibiului, repartizaţi astfel pe clase: clasa a IX-a — 24 elevi, clasa a X-a — 26 elevi, clasa a XI-a — 26 elevi, clasa a XII-a — 20 elevi, clasa a XIII-a — 21 elevi.

În sesiunea de *Bacalaureat 2005*, toţi cei *21 de elevi* înscrişi au obţinut *Diploma de bacalaureat.*

Corpul profesoral care predă la clasele de seminar este constituit din 7 *cadre didactice pentru disciplinele teologice* şi *15 pentru disciplinele laice*, majoritatea titulari ai şcolii.

În ceea ce priveşte lucrările la noua biserică din curtea Seminarului, acestea se află într-un stadiu avanasat. La nivelul anului 2005 au fost făcute investiţii de aproximativ 400.000.000 lei, bani proveniţi de la bugetul de stat şi sponsorizări.

Responsabil pentru clasele de seminar din cadrul Colegiului condus de *Prof. Nicolae Postolache* este *P.C. Pr. Prof. Vasile Stan.*

ÎNVĂŢĂMÂNTUL RELIGIOS ÎN ŞCOLILE DE STAT

În anul şcolar 2004—2005 catedrele de religie în învăţământul primar, gimnazial, liceal şi profesional au fost ocupate de un număr de 469 cadre didactice astfel: 238 în judeţul Sibiu şi 231 în judeţul Braşov, din care preoţi 96 la Sibiu şi 32 la Braşov.

Din totalul mai sus prezentat, în Sibiu sunt 87 de profesori de religie titulari iar în Braşov 94, concentraţi în proporţie de 80% în oraşe.

În ceea ce priveşte perfecţionarea prin obţinerea gradelor didactice, avem un număr de 15 profesori cu gradul I, 91 cu gradul II şi 140 cu definitivatul.

În ceea ce priveşte manualele şcolare, Arhiepiscopia Sibiului a înaintat Sectorului de învăţământ al Patriarhiei Române 4 proiecte de manuale pentru clasele V—VIII, însoţite de referatele necesare pentru analizarea lor în comisia de specialitate precum şi proiectele de manuale pentru clasele a II-a, a IV-a, a VI-a şi a VII-a, elaborate de profesori din această eparhie.

Ca suport pentru orele de clasă, Arhiepiscopia a oferit gratuit fiecărei şcoli din eparhie câte un set de ghiduri biblice, set compus din 6 titluri. Acestea au fost obţinute cu titlu gratuit de la Societatea Biblică Interconfesională din România.

Ca şi în anii trecuţi au fost organizate întâlniri cu profesorii de religie, la nivel de judeţ, sau zonă, la care au fost transmise şi prelucrate îndrumările venite de la Patriarhie sau Ministerul Educaţiei pentru buna desfăşurare a anului şcolar.

III. ACTIVITATEA DE PREGĂTIRE ŞI PERFECŢIONARE A CLERULUI

Cursurile metodologice pentru obţinerea gradelor profesionale:

În anul 2005, cursurile metodologice pentru obţinerea gradelor profesionale ale clerului (seria a 90-a) s-au ţinut la sediul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu între 18—30 iulie 2005. S-au înscris preoţi din Arhiepiscopia Sibiului, Episcopia Covasnei, Harghitei şi Arhiepiscopia Sucevei şi Rădăuţilor.

Examenul final pentru ambele cursuri a constat dintr-o probă de cunoştinţe teologice interdisciplinare, o probă de cunoştinţe pastoral-misionare şi o probă practică. Rezultatele obţinute la examenul de definitivare şi gradul II au permis tuturor candidaţilor înscrişi să fie declaraţi reuşiţi, ei obţinând media minimum 7,00.

Pentru examenul de gradul I nu s-a înscris până în prezent nici un preot.

Concomitent cu cursurile preoţeşti s-au ţinut şi cursurile de atestare pentru cântăreţii bisericeşti. La aceste cursuri s-au înscris 12 cântăreţi bisericeşti din Arhiepiscopia

(Continuare în pag. a II-a)

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

(Urmare din pag. a III-a)

— 24 sept. 2005 — a săvârşit o slujbă de binecuvântare la *Centrul Social* din Halchiu, prot. Braşov, cu prilejul inaugurării acestuia.

— 11 dec. 2005 — a săvârşit Sf. Liturghie Arhierească la capela „Sf. Treime" a Penitenciarului din Codlea.

c) Părintele Consilier Gheorghe Streza, în calitate de locţiitor de consilier social (1 mart. 2004 — 1 dec. 2005) împreună cu P.C. Părinţi Protopopi au coordonat şi s-au implicat în problematica socială la nivel de eparhie, respectiv de protopopiate.

d) Părintele Nicolae Laţchescu, pr. asistent social în cadrul Biroului de Asistenţă Socială al Arhiepiscopiei, în anul 2005 a făcut 258 de vizite la cele 6 Centre de Plasament din Sibiu şi din judeţ, acordând copiilor aflaţi aici ore de religie, consiliere psiho-emoţională şi spirituală, servicii religioase. Pentru *comunitatea credincioşilor cu deficienţă de auz,* pentru *persoanele dependente de alcool şi droguri* din *Aşezământul „Nazaret"* — Şura Mică şi pentru *persoanele aflate în Arestul Poliţiei — Sibiu,* a făcut de 208 ori diverse slujbe religioase (Sf. Liturghie, Sf. Taine, Ierurgii) şi consiliere duhovnicească. A participat la 7 întruniri (seminarii, conferinţe, sesiuni de informare) ca delegat al Centrului Eparhial.

e) P.C. Părinte Cătălin Dumitrean paroh la Parohia Spitale I Sibiu, prin contribuţia credincioşilor a oferit în fiecare zi de joi o masă caldă la peste 20 de persoane cu risc social, la demisolul bisericii cu hramul „Sf. Nectarie" de pe strada Dealului.

f) De-a lungul anului 2005 şi în mod deosebit în preajma Sfintelor Sărbători închinate Naşterii şi Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, au fost dăruite ajutoare băneşti din partea Arhiepiscopiei prin Sectorul de Asistenţă Socială, la peste 450 de persoane şi familii sărace în valoare de 20.655,00 RON din Fondurile „Filantropic" şi „Filantropia", iar suma de 2.100,00 RON din aceleaşi fonduri a fost oferită la diverse fundaţii, asociaţii şi ONG-uri cu activităţi sociale.

g) Pentru ajutorarea sinistraţilor din Indonezia şi coasta sudică a Asiei, ca urmare a cataclismului produs în decembrie 2004, Arhiepiscopia Sibiului a virat în contul Crucii Roşii suma de 85.092,8 RON.

h) În urma calamităţilor generate de inundaţiile ce au început în primăvara anului 2005, au fost trimise Eparhiilor Timişoarei, Dunării de Jos şi Buzăului, pentru familiile sinistrate, suma de 359.996,00 RON.

În luna decembrie 2005, pe postul de Consilier social al Arhiepiscopiei Sibiului a fost numită D-na Gerlinde Gabler-Braun, „ctitora" renumitului cămin de bătrâni *Karl Wolf* din Sibiu. În timpul cât a condus această instituţie de binefacere (1993—1998) s-a construit *edificiul acelui centru social sibian.* Doamna consilier Gerlinde, începând cu anul 1990 — când a venit pentru prima dată în România, cu ajutoare din Germania, unde a şi rămas şi mai apoi din anul 1993 de când a devenit fiică a Bisericii ortodoxe — şi până în prezent, a desfăşurat o meritorie activitate socială, atât în Arhiepiscopia Sibiului, cât şi anterior în Episcopiile Aradului şi Caransebeşului.

Din momentul numirii sale în structura de conducere a Sectorului Social al Arhiepiscopiei, s-a implicat în problematica socială a eparhiei prin:

— Contactarea mai multor ONG-uri cu profil social, în vederea unei colaborări în viitor — (ARAPAMESU, PAPAGENO, O LUME NOUĂ, AWO ş.a.) — pentru elaborarea de Proiecte.

Proiecte sociale prevăzute a se derula în anul 2006

1. „Tabor" — Comunitatea credincioşilor cu deficienţă de auz din Arhiepiscopia Sibiului — SB.
2. Omul fără locuinţă — aproapele nostru — SB.
3. „Şansa ta" — Copiii super-dotaţi din satele Jud. Sibiu — SB.
4. Prevenţia delincvenţei juvenile — SB.
5. Serbare pentru vârstnicii peste 80 de ani:
a) „Serbarea primăverii",
b) „Serbarea — Vine Moş Crăciun" — SB.
6. „Centrul de asistenţă pentru vârstnici şi copii" — BV.
7. „Centrul maternal" — BV.
8. „Ocrotirea sănătăţii şi întreţinerea pe timp nelimitat a vârstnicilor" — BV.

Inspector Asistenţă socială
Pr. NICOLAE LAŢCHESCU

„Servicii sociale cu caracter primar şi de suport pentru persoanele vârstnice"

Asociaţia cu caracter diaconal „Sfântul Nicolae", care funcţionează pe lângă Parohia Sibiu — Valea Aurie, are în derulare, începând cu 1 martie 2005, proiectul *„Servicii sociale cu caracter primar şi de suport pentru persoanele vârstnice".*

Şi-au acordat sprijinul diverse personalităţi marcante ale instituţiilor cu profil social ale Municipiului Sibiu. Aş aminti pe d-nul Andrei Polefca — Secretarul General al Consiliului Judeţean Sibiu, d-na Anca Drăgan — Director General al Direcţiei Generale de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Sibiu, d-na Monica Tacoi — Consilier al Prefecturii Sibiu, d-na Deleanu Mariana — Consilier al Serviciului Public de Asistenţă Socială al Municipiului Sibiu, d-na Cornelia Rotaru — Director al Căminului pentru persoane vârstnice Sibiu str. George Coşbuc, d-nul Daniel Ciocănea — D.G.A.P.C., coordonator de proiect, P.C. Părinte Ioan Miu — Directorul Adăpostului de noapte, precum şi asistenţi sociali ai S.P.A.S. — D.G.A.P.C. şi ai altor instituţii, asociaţii şi fundaţii din Sibiu şi din judeţul Sibiu.

P.C. Părinte Simion Săsăujan, paroh al Parohiei Sibiu — Valea Aurie I şi preşedinte al Asociaţiei „Sfântul Nicolae", a relevat faptul că „programul are drept scop prevenirea marginalizării sociale şi îmbunătăţirea condiţiilor de trai pentru un număr de 40 persoane vârstnice domiciliate în municipiul Sibiu, acesta putând fi realizat prin intermediul furnizării de servicii sociale cu caracter primar (informare şi consiliere), asistenţă şi suport (livrarea unei mese calde la domiciliu şi activităţi de petrecere a timpului liber) în funcţie de nevoile identificate sau exprimate.

Obiectivele proiectului

Obiective generale şi operaţionale

1. Dezvoltarea de servicii sociale cu caracter primar pentru persoanele vârstnice din municipiul Sibiu aflate în situaţii de risc social.

- Implementarea managementului de caz pentru persoanele vârstnice incluse în proiect;
- Asigurarea de servicii de informare şi consiliere pentru beneficiari;

2. Creşterea numărului de persoane vârstnice care beneficiază de servicii de asistenţă şi suport la nivelul municipiului Sibiu;

- Asigurarea unei mese calde complete şi echilibrate la domiciliu pentru un număr de 40 persoane vârstnice;
- Dezvoltarea unor activităţi de petrecere a timpului liber pentru persoanele vârstnice.

3. Conştientizarea de către societatea civilă a problematicii cu care se confruntă persoanele vârstei a treia.

- Implicarea actorilor din domeniul asistenţei sociale în problematica persoanelor vârstnice prin organizarea de întâlniri trimestriale;
- Facilitarea dialogului între persoanele vârstnice şi comunitate prin întâlniri săptămânale.

Cum se justifică acest proiect?

Conform *Strategiei de Asistenţă Socială a Judeţului Sibiu 2004—2007,* aprobată de către *Comisia Consultativă a judeţului,* asigurarea de servicii sociale la domiciliul persoanelor vârstnice reprezintă o prioritate pentru judeţul Sibiu. Datele statistice cuprinse în această strategie arată că în municipiul Sibiu au domiciliul stabil un număr de 25 838 persoane vârstnice, ceea ce reprezintă un procent de 16,68% din totalul populaţiei stabilită în municipiu şi un procent de 35,32% din totalul persoanelor vârstnice din judeţ. Din numărul total de persoane vârstnice domiciliate în Sibiu, persoanele cu vârsta peste 70 de ani reprezintă un procent de 44,42%.

Analizele cuprinse în *Strategia Judeţeană de Asistenţă Socială cu privire la oferta de servicii sociale alternative destinate persoanelor vârstnice din municipiul Sibiu,* scot în evidenţă faptul că aceste servicii nu răspund în totalitate nevoilor individuale şi globale ale vârstnicilor, fiind extrem de reduse (0,6 persoane vârstnice beneficiază în prezent de aceste servicii la nivelul municipiului Sibiu) în timp ce nevoia de astfel de servicii cunoaşte un trend ascendent datorită creşterii speranţei de viaţă, situaţiei economice precare şi a polipatologiei specifice vârstei a treia.

Problematica persoanelor vârstnice la nivelul municipiului Sibiu a fost subiect de dezbatere între reprezentanţii instituţiilor publice şi membrii comunităţii sibiene la întâlnirea organizată în data de 14.05.2005 de *Serviciul Public de Asistenţă Socială a Judeţului Sibiu.* Analizele realizate cu ocazia acestui eveniment au reliefat faptul că problemele socio-economice cu care se confruntă vârsta a treia, accentuate şi de starea de sănătate precară a persoanelor vârstnice, au condus la situaţia în care unui mare număr de persoane din această categorie îi este extrem de dificil să-şi asigure un nivel de trai decent. Dificultăţile de deplasare create atât de problemele specifice acestei categorii a populaţiei, cât şi de alţi factori direcţi sau indirecţi, conduc la imposibilitatea anumitor persoane vârstnice de a se aproviziona sau de a-şi asigura masa zilnică. În acelaşi timp s-a semnalat o accentuare a lipsei de angajare a familiei privind susţinerea membrilor săi vârstnici, inclusiv în plan material, afectiv, moral, în planul respectului şi al recunoştinţei, dar şi o desocializare în acelaşi timp la un proces de decoabitare în general din momentul constituirii familiei copiilor, ceea ce îi face pe vârstnici mai vulnerabili, mai ales când singurătatea acestora se asociază cu lipsa mijloacelor materiale şi dependenţa de servicii sociale. În concluzie, s-a semnalat necesitatea implementării unor servicii sociale de îngrijire cu caracter primar şi de suport pentru persoanele vârstnice ca variantă viabilă atât din punct de vedere financiar, cât şi din punct de vedere al impactului pe care furnizarea acestor servicii îl va avea asupra potenţialilor beneficiari direcţi şi indirecţi.

În acest sens Serviciul Public Judeţean de Asistenţă Socială, în parteneriat cu Asociaţia de Binefacere „Sfântul Nicolae" Sibiu, şi-a propus ca prin implementarea proiectului *Servicii sociale cu caracter primar şi de suport pentru persoanele vârstnice,* să reducă şi să evite marginalizarea socială a persoanelor vârstnice, să ofere soluţii viabile în vederea creşterii capacităţilor de raportare la mediul social a acestui grup de persoane, să poată susţine interesele acestora, să prevină şi să soluţioneze problemele semnalate prin intermediul *Strategiei de Asistenţă Socială a Judeţului Sibiu 2004—2007—2010.*

Pr. NICOLAE LAŢCHESCU,
Asistent social

Pregătirea celei de-a patra întâlniri a Comitetului de planificare, Sibiu (30 martie — 2 aprilie 2006), pentru organizarea celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene (AEE3), Sibiu, 4—9 septembrie 2007

În perioada 6—10 martie anul curent s-a aflat la Sibiu doamna Beate Fagerli, secretară a Consiliului Ecumenic al Bisericii (CEB), responsabilă din partea acestei Instituţii cu organizarea AEE3. Scopul vizitei Doamnei Fagerli a fost de a lua un prim contact cu realităţile oraşului, de a se informa despre stadiul pregătirilor locale în vederea organizării AEE3 şi mai ales de a pregăti, împreună cu Secretariatul Comitetului local, detalii organizatorice legate de întrunirea Comitetului de planificare a AEE3.

Doamna Fagerli a sosit la Sibiu în seara zilei de 6 martie, când a vizitat centrul istoric al oraşului Sibiu. În dimineaţa zilei de 7 martie a avut loc o primă şedinţă informativă cu secretarii Comitetului local. Apoi a fost primită în audienţă oficială de către Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului. Doamna Fagerli a transmis Înalt Prea Sfinţiei Sale salutări cordiale din partea Excelenţei Sale, Domnul Colin Williams, Secretar general al CEB, după care au purtat o discuţie legată de sosirea la Sibiu la sfârşitul lunii, a membrilor Comitetului de planificare, precum şi despre stadiul pregătirilor AEE3. Înalt Prea Sfinţia Sa a asigurat-o pe doamna Fagerli de tot sprijinul Bisericii Ortodoxe Române, prezentându-i totodată reşedinţa mitropolitană, în special spaţiile care ar putea fi folosite în timpul desfăşurării marelui eveniment ecumenic. Înalt Prea Sfinţia Sa a transmis de asemenea frăţeşti salutări Excelenţei Sale, Domnul Colin Williams.

În jurul amiezii Doamna Fagerli a fost primită în audienţă oficială de Excelenţa Sa Dr. Christoph Klein, Episcopul Bisericii Evanghelice Germane C.A. După prezentarea cordialelor salutări din partea Excelenţei Sale Colin Williams, Domnul Episcop a fost informat despre stadiul pregătirilor AEE3 şi programul celei de-a patra întruniri a Comitetului de planificare de la Sibiu. Excelenţa Sa a făcut o serie de propuneri interesante legate de modul organizării AEE3 şi de programul cultural din cadrul acesteia.

După-amiază, Doamna Fagerli a participat la o şedinţă a Comitetului local pentru organizarea AEE3. După salutul cordial din partea conducerii CEB şi împărtăşirea primelor impresii (pozitive) legate de oraşul Sibiu şi stadiul pregătirilor AEE3, Doamnei Fagerli i s-a prezentat activitatea Comitetului local, după care ea însăşi a prezentat Comitetului local proiectul organizării forumurilor de discuţii din cadrul AEE3, proiect ce urmează a fi înaintat spre dezbatere Comitetului de planificare.

Seara, a vizitat două familii ortodoxe din parohia „Sfinţii Arhangheli" din Sibiu, care s-au angajat să ofere găzduire unor participanţi la AEE3. Acest lucru a fost posibil prin amabilitatea Prea Cucerniciei Sale Preot Dr. Ioan Mircea Ielciu.

Ziua de 8 martie a fost rezervată unor ample discuţii cu secretarii Comitetului local, punându-se la punct detaliile legate de sosirea membrilor Comitetului de planificare precum şi de desfăşurarea întrunirii acestuia. Apoi a fost vizitat locul unde va fi amplasat cortul în care se vor ţine adunările plenare ale AEE3 precum şi principalele hoteluri unde vor fi cazaţi participanţii.

În 9 martie Doamna Fagerli a vizitat Academia Evanghelică, locul unde se vor ţine şedinţele Comitetului de planificare. Împreună cu domnul Raimer Wagner, director executiv al Academiei, au fost clarificate o serie de detalii organizatorice. Apoi s-a continuat vizitarea hotelurilor din împrejurimile Sibiului, după care în jurul amiezii Doamna Fagerli a fost primită în audienţă de Prea Sfinţia Sa Dr. Visarion Răşinăreanu. În prezenţa Prea Cucerniciei Sale Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului, Prea Sfinţia Sa a prezentat Doamnei Fagerli activităţile ecumenice locale în care sunt angajate toate Bisericile istorice din Sibiu. În după-amiaza zilei de 9 martie a avut loc o ultimă şedinţă cu secretarii Comitetului local, clarificându-se o serie de detalii legate de organizarea AEE3. În dimineaţa zilei de 10 martie Doamna Fagerli a părăsit Sibiul, cu destinaţia Geneva.

A consemnat Prep. Dr. DANIEL BUDA

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 aprilie
2006
Nr. 13—16

HRISTOS A ÎNVIAT!

Ziua Învierii!
Şi să ne luminăm
cu prăznuirea
şi unul pe altul
să ne îmbrăţişăm.
Să zicem: fraţilor
şi celor ce ne
urăsc pe noi;
să iertăm toate
pentru Înviere.
Şi aşa să strigăm:
Hristos a înviat
din morţi, cu
moartea pe moarte
călcând, şi celor
din morminte
viaţă dăruindu-le.

*

Paştile cele
frumoase, Paştile
Domnului,
Paştile!
Paştile cele
preacinstite
nouă ne-au
răsărit! Paştile,
cu bucurie unul
pe altul să ne
îmbrăţişăm! O,
Paştile, izbăvire
de întristare! Că
astăzi, din
mormânt ca
dintr-o cămară
strălucind
Hristos, pe femei
de bucurie le-a
umplut, zicând:
Vestiţi
apostolilor!

(STIHIRILE PAŞTILOR)

„PAŞTILE DOMNULUI! PAŞTILE!"

«Ziua Învierii, popoare, să ne luminăm! Paştile Domnului, Paştile! Că din moarte la viaţă şi de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi, cei ce-I cântăm cântare de biruinţă!»[1]

HRISTOS A ÎNVIAT!

Cu aceste înălţătoare cuvinte începe minunatul Canon sau poem imnografic compus în cinstea marelui praznic al Învierii Domnului, la mijlocul secolului VIII de unul din marii Părinţi ai Bisericii noastre Ortodoxe, *Sfântul Ioan Damaschinul.* Primele lui cuvinte: *«Ziua Învierii, popoare, să ne luminăm!»* — aparţin însă unui alt mare Sfânt Părinte al Bisericii Răsăritene: Sfântul *Grigorie Teologul,* din veacul al IV-lea. Cu această proclamare îşi începea prima sa cuvântare[2] de Paştile anului 362, în Nazianz, inaugurându-şi activitatea misionară şi pastorală după faimoasa sa «fugă» de preoţie şi retragere în singurătate, care avusese loc după hirotonia sa ca preot de către bătrânul său tată, episcopul Grigorie, care l-a supus fără voie la *«dulcea şi buna tiranie»* a ascultării şi smereniei.

Prin acest măiestrit poem pascal, Biserica îşi exprimă de veacuri bucuria negrăită în faţa minunatei lucrări mântuitoare săvârşite în această *«măreaţă şi sfântă zi»* a Învierii. Biserica, însă, nu se limitează la simpla exprimare în cuvinte emoţionante a bucuriei eterne în faţa evenimentului unic al Învierii din morţi a Domnului, ci oferă totodată şi o *tâlcuire,* o interpretare teologică a sensului şi semnificaţiilor multiple pe care le are experienţa creştină a tainei Învierii lui Hristos. Astfel, urmând Sfântului Apostol Pavel, care Îl numeşte pe Hristos: *«Paştile nostru» (1 Cor. 5, 7),* Sfinţii Părinţi care au alcătuit canonul Învierii numesc şi tâlcuiesc Învierea Domnului nostru Iisus Hristos ca: *«Paştile Domnului, Paştile cele mari şi sfinte, Paştile cele noi, Paştile cele de taină, Paştile Hristos — Izbăvitorul, Paştile, izbăvirea de întristare, Paştile care ne-au deschis nouă uşile raiului, Paştile ce sfinţesc pe toţi credincioşii»*[3].

Cuvântul «Paşti» este moştenit din Vechiul Testament (evr. *Pesah)* şi înseamnă *trecere.* Folosindu-l, Sfinţii Părinţi ai Bisericii noastre au vrut să scoată în evidenţă sensul şi semnificaţia teologică şi duhovnicească mai largă şi mai adâncă a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. În aceasta ei au văzut nu doar simpla sculare din morţi a omului Iisus, ci minunata, reala şi definitiva noastră trecere în Hristos Cel răstignit şi înviat, de la *moarte la viaţă, de pe pământ la cer,* de la stricăciune la nestricăciune, de la întuneric la lumină, de la neascultare şi vrajbă la împăcare cu Dumnezeu, de la robia păcatului la înfiere şi libertate, de la *Adam-ul cel vechi* la *Adam-ul cel Nou,* de la vrăjmăşie şi ură la dragostea care-i îmbrăţişează pe toţi şi pe toate, de la întristare şi deznădejde, la bucurie şi mângâiere. Aşadar, Paştele creştin a fost tâlcuit în primul rând din perspectiva Paştelui iudaic al Vechiului Testament. Evreii numesc *Pascha* sărbătoarea anuală în amintirea ieşirii lor din robia egipteană şi a trecerii prin Marea Roşie, sărbătoare în care se mănâncă *mielul pascal, azime* şi *ierburi amare,* care să le amintească de necazurile şi amărăciunile suferite în timpul robiei lor în Egipt. Cuvântul «Paşti» a trecut apoi şi în creştinism, pentru că sărbătorirea patimilor, a morţii şi învierii Domnului coincidea cu paştele evreilor, dar Paştele creştin are cu totul alt conţinut, semnificaţie şi motivaţie. La Paşti creştinii nu sărbătoresc o simplă trecere temporală spre o ţară pământească, ca evreii, ci o *trecere fundamentală,* spirituală a întregii lumi într-un alt plan de existenţă, la viaţa cea nouă nepieritoare, de comuniune cu Hristos Cel înviat şi în El şi prin El, cu întreagă

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

1. *Irmosul 1,* Canonul Învierii.
2. *Cuvântarea 1 la Paşti,* 1, PG 35, 396.
3. Stihira I-a a laudelor.

SEPTUAGINTA 4|I

Proiectul unei noi traduceri româneşti a Septuagintei (Vechiul Testament în limba greacă), iniţiat în 2002, a avansat cu încă un volum din cele şase câte se preconizează să apară. Este vorba de tomul I al volumului patru, rezervat cărţilor didactico-poetice, tom apărut ca şi celelalte volume (1—3), la Editura Polirom din Bucureşti — Iaşi, în 2006.

Dorim să precizăm că proiectul Septuaginta este realizat în cadrul Colegiului Noua Europă (un institut românesc independent pentru studii avansate în ştiinţe social-umaniste, înfiinţat de Andrei Pleşu, în 1994, şi recunoscut ca atare, un an mai târziu, de către Ministerul Educaţiei şi Cercetării) şi este sprijinit de Fundaţia Anonimul (care a luat fiinţă în 2001, cu scopul de a contribui la transformarea societăţii româneşti într-o „societate normală").

Coordonatorii proiectului sunt: Cristian Bădiliţă, Francisca Băltăceanu, Monica Broşteanu, Dan Slusanschi (ultimul absent din echipă pentru volumele trei şi patru), în colaborare cu pr. Ioan-Florin Florescu.

Faptul că fiecare dintre cele trei volume, apărute până în prezent, a însumat aproximativ 670 de pagini, a influenţat probabil decizia coordonatorilor de a împărţi volumul patru în două tomuri. Acest prim tom pe care îl prezentăm are 675 de pagini, deci este egal ca dimensiuni cu volumele 1—3 apărute anterior.

Găsim incluse în acest tom cărţile: Psalmii, Odele, Proverbele, Eclesiastul şi Cântarea Cântărilor. În tomul al II-lea vor fi incluse

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

„VENIŢI DE LUAŢI LUMINĂ!..."

După ce am săvârşit şi în acest an *„calea postului"* şi după ce ne-am închinat înfricoşătoarelor Patimi ale Domnului, am ajuns să prăznuim din nou ziua *„pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim în ea"* (Ps. 117, 24), ziua în care *„toate s-au umplut de lumină, şi cerul şi pământul şi cele de dedesubt"*, ziua Sfintelor Paşti.

„Veniţi de luaţi lumină!", sunt cuvintele sfinte ce se aud rostindu-se în această noapte de mântuire în toate bisericile ortodoxe.

Vechi rânduieli bisericeşti au statornicit ca slujba Sfintei Învieri să înceapă cu această chemare adresată în miez de noapte tuturor credincioşilor.

Biserica Ortodoxă este prin excelenţă o Biserică a luminii, o Biserică în care Hristos *„lumina cea adevărată care luminează pe tot omul ce vine în lume"* străluceşte şi povăţuieşte pe cei credincioşi spre zorile luminii celei neînserate.

În sfânta noapte a Învierii, credincioşii sunt chemaţi să primească lumină din lumina cea pururea vie a Bisericii, pentru că în această noapte a biruinţei vieţii asupra morţii, Jertfa Mântuitorului Hristos capătă adevăratul ei înţeles. Ca temelie a Bisericii, zidită pe piatra credinţei în dumnezeirea Fiului Omului, Care S-a dat pe Sine jertfă de ispăşire pentru toţi, ea a curăţit pe toţi de orice păcat (I Ioan 1, 7) şi a deschis din nou porţile veşnicei Împărăţii pentru cei ce cred întru El. Hristos Domnul, Care a spus despre Sine: *„Eu sunt Lumina lumii, Cel ce vine după Mine nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieţii"* (Ioan 8, 12), este farul călăuzitor pentru întreaga Biserică ca şi pentru fiecare credincios care caută să slujească această lumină a vieţii având convingerea fermă că *„lumina lui Hristos luminează tuturor"*.

Credinciosul ancorat în credinţa cea dreaptă *„lucrătoare prin iubire"* (Galateni 5, 6), are certitudinea că prin viaţa şi lu-

(Continuare în pag. a 7-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
Sibiu

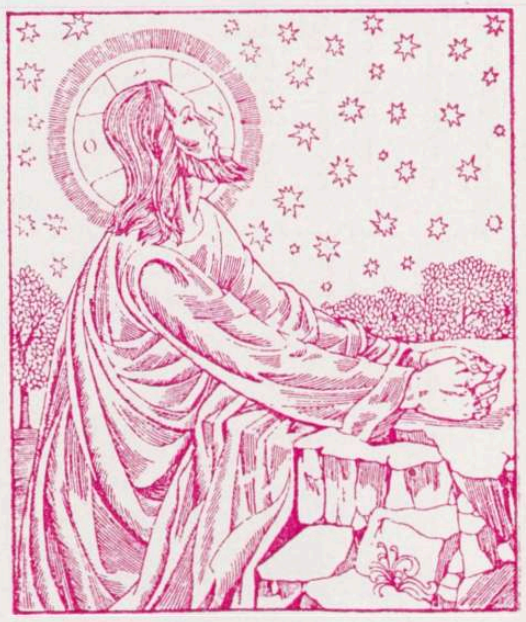

FLORIILE — PRAZNICUL TĂCERII

Cronologic, Intrarea Domnului în Ierusalim se încadrează între învierea lui Lazăr şi episodul izgonirii zarafilor din templu, fapte care se leagă organic între ele, şi fără de care n-am putea înţelege evenimentul respectiv în toată adânca lui semnificaţie.

Învierea lui Lazăr este explicaţia imediată a popularităţii de care se bucura Iisus în momentul intrării Sale în cetatea Ierusalimului: *„de aceea L-a întâmpinat mulţimea, pentru că auzise că El a făcut această minune" (In. 12, 18),* popularitate pe care, de altfel, nu şi-a dorit-o deloc, fapt ce rezultă din însăşi atitudinea Sa rezervată, din tăcerea în care se va înfăţişa pe tot parcursul drumului prin cetatea sfântă. Nici o rază de bucurie nu se străvede pe chipul Mântuitorului, deşi totul împrejurul Său era o nestăvilită revărsare de bună dispoziţie şi fericire care cuprinseseră întreaga suflare ieşită întru întâmpinarea Sa.

Totul ne indică faptul că ne aflăm în preajma unui moment în care calitatea şi misiunea lui Iisus şi-au atins apogeul. Este recunoscut şi ovaţionat în calitatea pe care şi-o dorise, aceea de Fiu al lui Dumnezeu: *„binecuvântat este Împăratul Cel ce vine întru numele Domnului" (Lc. 19, 38),* de descendent al regelui-prooroc David: *„Osana Fiului lui David" (Mt. 21, 9)* şi, în acelaşi timp, de moştenitor legitim al lăsământului său *„binecuvântată este împărăţia care vine a părintelui nostru David" (Mc. 11, 10).*

Prin tot ceea ce a propovăduit şi a făcut, Iisus n-a dorit altceva decât aceea ca oamenii să-I înţeleagă cât mai bine identitatea, precum şi rostul venirii Sale în lume. Se părea că, în sfârşit, era recunoscut în această calitate, şi toate acestea se constituiau în tot atâtea motive care-L îndreptăţeau să se bucure.

Şi totuşi, există o tristeţe şi o tăcere care planează asupra evenimentului Intrării în Ierusalim a lui Iisus, ceea ce ne obligă să constatăm o ruptură între entuziasmul cu care-L întâmpină mulţimile şi atitudinea Sa extrem de rezervată. Este aclamat cu strigăte de bucurie, primit asemenea unui împărat, ovaţionat ca un adevărat mesager al Domnului, însă Iisus refuză părtăşia la această bucurie generalizată, păstrându-Se într-o postură cât se poate de reticentă.

Adevăratul motiv al tăcerii Mântuitorului consta, paradoxal, tocmai în modul exuberant în care se manifesta mulţimea. Pentru că El ştie că aceeaşi mulţime care acum Îl aclamă, şi-I aşterne drumul cu ramuri verzi şi cu flori, nu peste mult timp, va fi aceeaşi care-I va adresa cuvinte de hulă şi batjocură, şi cu aceeaşi nestăvilită fervoare Îi vor cere răstignirea.

În raportul dintre personalitate şi mulţime, dintre singular şi multiplu, există totdeauna o doză de risc, o anume cantitate de neprevăzut. Chiar cucerită şi biruită pentru moment de forţa de atracţie şi fascinaţie pe care o emană singularul, lucrurile pot la fel de bine, ca la un moment dat să ia o întorsătură incalculabilă, să răstoarne chiar şi cea mai optimistă previziune.

Dar Dumnezeu, Cel singur şi Singular, cucereşte şi supune pentru moment această mulţime imprevizibilă prin blândeţe şi serenitate, printr-un pact al luminii şi al bunei miresme.

Însă, Intrarea Domnului în Ierusalim nu este doar un praznic al păcii, al exuberanţei nedeplin împărtăşită ci, şi al judecăţii *„acum este judecata acestei lumi, acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară" (In. 12, 31),* judecată simbolizată prin episodul alungării zarafilor din templu. Această eliminare a oricărui fel de negoţ din Casa Domnului trebuie înţeleasă, nu doar în sensul său strict literar ci, şi ca un îndemn la curăţire lăuntrică a fiecăruia dintre noi de orice pornire pătimaşă. Să devenim şi noi temple curate aşteptându-L pe Mântuitorul, cântându-I asemenea pruncilor: Osana!

Citit şi interpretat în această grilă, episodul alungării zarafilor din templu devine o referire subtilă la însăşi alungarea patimilor dinlăuntrul fiinţei noastre, ştiut fiind că, după Sf. Scriptură, trupul omului este *„templu al Duhului Sfânt" (1 Cor. 6, 19).* Trupul nu este doar un templu al lui Dumnezeu de sine stătător, căci nimeni nu subzistă prin sine, ci suntem *„mădulare ale trupului Său, din carnea Lui şi din oasele Lui" (Ef. 5, 30).*

Patimile, pornirile cele rele sunt zarafii, tâlharii care ne pângăresc templul trupului: *„patimile — cele prin lege păcătoase lucrează în mădularele noastre, ca să-i aducem roade morţii" (Rm. 7, 5),* despărţindune astfel de izvorul vieţii celei autentice, şi prin aceasta livrându-ne neantului: *„dacă vieţuiţi după trup, veţi muri" (Rm. 8, 13).* Or, singura ieşire din această stare labirintică, lipsită de orice perspectivă sau noimă este izgonirea oricărei patimi din templul trupului, purificarea şi emanciparea de sub stăpânirea lor. *„Prin urmare ucideţi mădularele voastre cele pământeşti: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta cea rea şi lăcomia — care sunt închinare la idoli" (Col. 3, 5).*

Intrarea Domnului în Ierusalim este prin excelenţă o sărbătoare a discreţiei, a tăcerii prin care Dumnezeu ne vorbeşte şi ne cheamă pe fiecare dintre noi dinlăuntru şi înlăuntru. Cel singur cheamă singularul din noi, nu suprafaţa plurală, schimbătoare, sugestibilă şi expusă influenţelor celor mai diverse şi mai nocive. Intrăm în comuniune cu Dumnezeu, nu ca părţi indefinite dintr-o mulţime laxă, amorfă, ci ca persoane, ca parteneri de dialog. Hristos Mântuitorul ne învaţă prin acest praznic, cum a făcut-o de atâtea ori prin parabole şi simboluri, că ceea ce trebuie să audă şi să vadă din fiinţa

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. NICOLAE STOIA

„Paştile Domnului! Paştile!"

(Urmare din pag. 1)

Sfânta Treime, aşa cum am putut auzi în Evanghelia după Ioan citită la începutul Deniei Sfintelor Patimi din Joia Mare *(In. 13* u.).

Cina cea de Taină care s-a ţinut în locul mesei pascale iudaice a devenit pentru creştini *noul Paşte,* iar celebrarea ei înlocuia în Biserica creştină cina pascală iudaică. Mielul care era jertfit şi mâncat la masa pascală iudaică era doar o *preînchipuire a lui Hristos — Mielul,* Care S-a jertfit pentru păcatele omenirii. De aceea, Sfântul Apostol Pavel Îl numeşte: *«Hristos Paştele nostru, Care S-a jertfit pentru noi» (1 Cor.* 5, 7) şi din acelaşi motiv Apostolul ne îndeamnă pe noi: *«să prăznuim paştile nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutăţii şi al vicleşugului, ci cu azimele curăţiei şi ale adevărului» (1 Cor. 5, 7—8).*

Importanţa sărbătoririi Paştelui creştin este subliniată apoi şi de durata ei mai lungă de prăznuire, timp de trei zile, în care preamărim, retrăim şi participăm, într-un mod mai intens, marele mister al morţii şi învierii lui Hristos, pentru că acestea nu sunt simple evenimente istorice de care ne amintim doar cu plăcere, ci sunt evenimente care se continuă în viaţa noastră şi la care participăm real prin *împărtăşirea de Hristos Cel răstignit şi înviat* în *Sfintele Taine* şi întreagă viaţa liturgică.

Paştile evreilor, prin ieşirea lor din Egipt şi trecerea prin pustie în pământul făgăduinţei, nu realizează însă adevărata *Trecere,* ci orientează doar poporul evreu şi toate popoarele spre adevăratul *Paşte-Hristos.* Acest *Paşte* nu-l putea realiza omul singur, întrucât era sub robia păcatului şi a morţii. De aceea, omenirea a avut nevoie şi a aşteptat nu un nou Moise, ci pe *Dumnezeu-Omul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat,* Care S-a făcut El Însuşi Paştele nostru. Moise a îndrumat poporul israelit până pe Muntele Nebo, de unde Dumnezeu i-a arătat pământul făgăduinţei şi apoi profetul a murit. Dumnezeu-Omul, Iisus Hristos, urcă pe Golgota, ca Mielul fără de păcat, să se jertfească pe Cruce pentru păcatele întregului neam omenesc şi nu numai că a intrat în pământul făgăduinţei, dar a şi înviat din morţi, trecându-ne pe noi toţi, vii şi morţi, din moarte la viaţa veşnică. Învierea lui Hristos este ultimul Paşti, pentru că este *ultima trecere, trecere desăvârşită* a tuturor celor ce cred, de pe pământ la cer, la viaţa de comuniune cu Sfânta Treime. Învierea lui Hristos este *trecerea definitivă şi totală* a întregii creaţii de la moarte la viaţă, este trecerea din robia păcatului şi a morţii la viaţa lui Dumnezeu, plină de energiile necreate şi îndumnezeitoare ale harului Său.

Hristos Însuşi este Paştele nostru. Pentru că în El şi prin El se realizează această trecere a noastră din moarte la viaţă. El însuşi este Mielul nevinovat care ridică păcatele lumii, aducându-Se pe Sine jertfa lui Dumnezeu, asemenea mielului pascal. Dar spre deosebire de mielul din Vechiul Testament care nu ridica de fapt păcatul lumii, pentru că jertfa lui nu era *actul liber* al unui om fără de păcat, şi de aceea nu a putut obţine decât o trecere conjuncturală a fiilor lui Israel din robia egipteană la libertatea pământească, Hristos a venit ca Mielul fără de păcat care S-a jertfit pentru noi, trecându-ne din moarte la viaţă, pentru că El Însuşi a făcut această trecere în Sine ca om, pentru noi. *«Ca un mielusel de un an, Hristos, de bunăvoie pentru toţi S-a jertfit»,* cântă Biserica. *«Hristos, Paştile cele nouă, jertfa cea vie jertfită, Mielusel lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii».*[4]

Singur Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, a putut realiza în Sine această trecere a noastră de pe pământ la cer, pentru că numai El a putut înlătura în Sine cele trei mari piedici sau obstacole care stăteau în calea trecerii noastre la unirea cu Dumnezeu: *firea noastră, păcatul* şi *moartea,* deschizându-ne accesul la viaţa de comuniune a Sfintei Treimi. *«De toate aceste trei piedici* — zice Sfântul Nicolae Cabasila — *Domnul îi dă omului putere să scape, ba încă şi să se unească cu Sine, după ce le-a înlăturat pe toate una după alta; pe cea a FIRII, prin întrupare, unind firea noastră omenească în chip ipostatic cu firea dumnezeiască în persoana Sa, prin care nimiceşte depărtarea de la om până la Dumnezeu şi se face punte de legătură între amândouă firile; pe cea a PĂCATULUI, prin răstignire, nimicind păcatul prin jertfa Sa de bunăvoie pentru păcatele lumii; iar zidul cel din urmă al MORŢII, tirana, l-a surpat prin înviere, omorând moartea cu moartea Lui».*[5]

Dar Iisus Hristos, Paştele nostru, în care s-a înfăptuit această trecere a noastră de pe pământ la cer, rămâne în Biserică permanent ca să putem trece toţi, din orice timp şi loc, împreună cu El în planul învierii şi al vieţii veşnice. Biserica este astfel *«marele laborator al Învierii»,* locul *«trecerii»* lui Dumnezeu la oameni şi a oamenilor la Dumnezeu. Această trecere trebuie înţeleasă nu atât ca trecere dintr-un loc la altul, ci de la un mod de existenţă pământesc la un mod de existenţă divin desăvârşit[6], la comuniunea de dragoste a oamenilor şi întregii creaţii cu Sfânta Treime. Iar, ca *mijloace de anticipare* şi *realizare* încă de aici a trecerii de la moarte la viaţă, *a misterului pascal,* Biserica are *Cuvântul* dumnezeiesc al Scripturii, care conţine *mărturia istorică* a Învierii/trecerii, *Liturghia* — modelul *cultic* al Învierii/trecerii, şi *Poruncile* — calea de realizare *etică* a Învierii/trecerii.

Prin primirea cu credinţă a Cuvântului Scripturii despre Învierea lui Hristos, prin comuniunea cu El în Sfintele Taine şi prin împlinirea poruncilor Lui, viaţa creştină autentică devine un Paşte permanent. Devine o *viaţă pascală,* nu doar ca sărbătoare a biruinţei, ci şi ca nevoinţă de împreună-jertfă, moarte şi înviere cu Hristos Cel răstignit şi înviat, fără de care nu ne putem uni cu El. *«Căci, pentru a ne uni cu Hristos Cel răstignit şi înviat* — zice acelaşi sfânt Nicolae Cabasila — *va trebui să trecem prin toate câte a trecut El cu firea Sa omenească de la întrupare până la înălţare, să suferim şi noi câte a răbdat şi suferit El. Să trecem şi noi prin moarte la înviere. (...) Căci de aceea ne botezăm şi ne împărtăşim ca să ne cuminecăm cu însuşi trupul şi sângele pe care Hristos l-a luat, a pătimit şi înviat. Aşa că prin Taine noi ne facem una cu Hristos Care S-a întrupat, a murit şi a înviat».*[7]

Pentru noi, Paştele Domnului este un *Paşte continuu,* nu unul comemorativ, o realitate vie, permanentă în sufletele tuturor celor ce se împărtăşesc cu Sfintele şi Preacuratele Taine. Prin ele *ne cuminecăm cu însuşi Trupul şi Sângele lui Hristos Cel răstignit şi înviat* şi astfel toate cele ale lui Hristos devin şi ale noastre, adică moartea şi învierea Lui, respectiv puterile învierii prin care a biruit păcatul şi moartea. Desigur, toate aceste puteri ale Învierii pe care ni le însuşim prin Sfintele Taine şi prin credinţă trebuie să le punem apoi în lucrare prin *împlinirea poruncilor,* murind cu totul păcatului şi înviind cu totul lui Hristos, oferindune pe noi înşine ca jertfe vii, fără prihană, lui Dumnezeu. Fără această continuă moarte a păcatului şi jertfire a gândurilor şi voilor noastre păcătoase, puterile Învierii

(Continuare în pag. a 3-a)

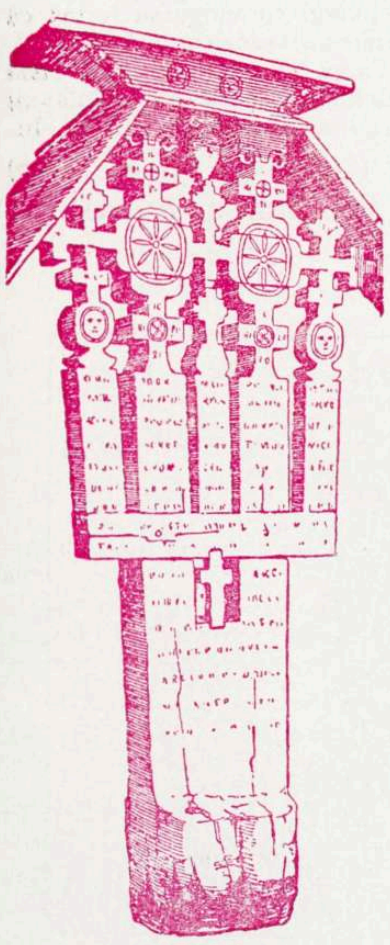

Sfânta Cuvioasă Maria Egipteanca

Sf. Cuvioasă Maria Egipteanca este pomenită în 1 aprilie, zi în care ea s-a mutat de pe pământ la cele viitoare.

Ea a fost din Egipt şi trăia mai înainte cu neînfrânare şi neastâmpărare şi chema sufletele multor oameni spre pierzare, la desfătarea împreunării celei rele. De mică a fost ea căzută în faptele cele rele, petrecând 17 ani întru necurăţie.

Când a fost pe vremea închinării cinstitei Cruci, mergând mulţi din multe locuri la Ierusalim, a mers şi ea împreună cu tinerii desfrânaţi. Sosind acolo şi opriţi fiind nevăzut de la intrarea cinstitei biserici, Cuvioasa Maria puse chezaş pe Prea Curata Fecioară Maica lui Dumnezeu, cum că de o va lăsa să intre înlăuntru, să aleagă a trăi cu înţelepciune şi a nu mai sluji în viaţa cea rea şi în poftele şi în desmierdările cele trupeşti. Deci dobândindu-şi dorinţa, după rugăciunea ei, n-a minţit în făgăduinţa ce a făcut-o.

În post şi rugăciune, ea şi-a scormonit cenuşa gândurile amorţite şi şi-a plâns tot amarul lor. De abia acum şi-a dat ea seama de câte a fost ea în stare a gândi şi a cugeta în sinea ei ce să săvârşească ea în viaţa sa. La toată starea ei, ea nu mai putea să dea înapoi, căci a făcut un legământ, că la viaţa dinainte nu se va mai întoarce. Care îi putea fi leacul spre a se şti vindecată de greşalele pe care le-a săvârşit? Nimic altceva decât pocăinţa pentru cele ce a săvârşit. Când ea gândea aşa, se afla pe calea spovedaniei şi urma a se duce la duhovnic spre a-i spune tot ce a gândit, spre a nu se mai putea întoarce la cele ce a săvârşit.

Fiind ea la Ierusalim, şi-a dat seama că pe acele locuri a chemat Sf. Ioan noroadele la pocăinţă. Celor ce voiau să se pocăiască, le cerea să facă fapte vrednice de pocăinţă. Cu asemenea cerinţă a stat şi în faţa lui Irod, care trăia în căsătorie cu Irodiada, soţia fratelui său Filip.

În întinsul pustiului, din răsăritul Iordanului, a sihăstrit Cuvioasa Maria timp de 47 de ani, neavând pe nici un om care să-l vază, fară numai pe Dumnezeu.

Aşa s-a depărtat Cuvioasa Maria de firea omenească şi a dobândit îngerească petrecere şi mai presus de om, aici pe pământ.

Iată cum este caracterizată mărita cuvioasă Maria, în cântările bisericeşti. Dau aici ceea ce spune despre ea condacul zilei:

„Ceea ce erai mai înainte plină de tot felul de fapte de decădere, astăzi te-ai arătat mireasă lui Hristos, prin pocăinţă, urmând vieţii îngereşti şi cu arma Crucii îi pierzi pe draci. Pentru aceasta, Marie prea mărită, te-ai arătat mireasă împărăţiei cerurilor".

Iată cum icosul cu conţinut bogat o caracterizează pe cuvioasa Marie Egipteanca:

„Pe tine mieluşeaua şi fiica lui Hristos, astăzi cu cântări te lăudăm, Marie pururea mărită, care te-ai arătat creştere între Egipteni şi din toată rătăcirea lor ai scăpat şi de acolo te-ai adus bună şi desăvârşit odraslă, Biserică, prin post şi rugăciuni, nevoindu-te mai presus de măsura firii omeneşti, prin care te-ai şi înălţat întru Hristos, prin viaţă şi prin faptă. Pentru aceasta, Marie prea mărită, te-ai arătat mireasă împărăţiei cerurilor".

Cât de luminos ne agrăieşte pe noi luminânda, adică svetilna, prin ale sale cuvinte pline de căldură şi scăldate în cerească lumină care stăruie în lume dintru începuturi, aşa precum a dorit-o Făcătorul. Dau în continuare, exemplul de svetilnă a Cuvioasei Marii:

„Făcutu-te-ai nouă chip pocăinţei, Marie, căci cu umilinţa ta cea călduroasă ţi-ai dobândit biruinţe folositoare, câştigând pe Maria Născătoarea de Dumnezeu, cu care împreună roagă-te pentru noi".

Dau în continuare, alte exemple de pagini alese ale Cuvioasei Marii.

„Cu bucurie închinându-te locurilor de acolo, ai luat dar de călătorie, spre fapta bună cea mântuitoare şi cu bună călătorie tare ai alergat şi trecând râul Iordanului, în locaşul Botezătorului, cu osârdie te-ai sălăşluit şi cu viaţa ta cea bună ai îmblânzit sălbăticia patimilor, prin înfrânare, subţiind înfierbântările trupului . . .".

La acestea, cuvine-se a adăuga următoarele:

„Locuind în pustie, ai lepădat chipurile patimilor din sufletul tău, prin feluri de bunătăţi zugrăvindu-ţi în suflet, închipuire lui Dumnezeu, Cuvioasă, şi atât ai strălucit, cât şi peste ape uşor ai trecut, Fericită; şi prin rugăciunile tale, te-ai ridicat de pe pământ către Dumnezeu. Şi acum cu îndrăzneală stând înaintea lui Hristos, prea mărită Marie, roagă-te pentru sufletele noastre".

Prof. PETRU DUMITREASĂ

„Paştile Domnului! Paştile!"

(Urmare din pag. a 2-a)

de care ne-am împărtăşit zac ascunse în noi, nevalorificate şi astfel păcatul pune din nou stăpânire pe noi, devenind iarăşi *«robi ai păcatului spre moarte» (Rom. 6, 16).* După împărtăşirea cu Hristos, *„vom mai rămâne oare în păcat?* — se întreabă Sfântului Apostol Pavel. *Nicidecum. Noi, care am murit odată păcatului cum vom mai trăi în păcat? Oare nu ştiţi că toţi câţi în Hristos Iisus ne-am botezat, în moartea Lui ne-am botezat? Deci ne-am îngropat cu El în moarte, prin botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morţi, prin slava Tatălui, aşa şi noi să umblăm întru înnoirea vieţii. Căci dacă am fost altoiţi pe El, prin asemănarea morţii Lui, atunci vom fi părtaşi şi ai învierii Lui. Ştim că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, ca să se nimicească trupul păcatului şi să nu mai fim robi păcatului . . . Cel ce a murit odată în Hristos, a murit păcatului o dată pentru totdeauna, iar dacă trăieşte, trăieşte lui Dumnezeu. Aşa şi voi, socotiţi-vă de acum înainte morţi păcatului, dar vii pentru Dumnezeu în Hristos Iisus, Domnul nostru. Deci să nu împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneţi poftelor lui. (. . .) Pentru că plata păcatului este moartea, iar harul lui Dumnezeu, viaţa veşnică în Hristos Iisus, Domnul nostru" (Rom. 6, 1—23).*

«Paştile Domnului» trebuie trăite, aşadar, duhovniceşte de fiecare credincios care s-a împărtăşit, pentru a deveni cu adevărat *«Paştile credincioşilor»*, ieşind adică din Egiptul patimilor şi urcând de la cele de jos spre cele de sus, la pământul făgăduinţei, zice *Sfântul Grigorie de Nazianz.* Numai *«când sufletul trece cu adevărat de la păcat la virtute* — zice avva Dorotei[8] — *se săvârşeşte Paştele Domnului».* Căci *«Paştele Domnului înseamnă trecerea de la răutate la virtute»,* zice Cuviosul Evagrie[9].

Dar Paştele nu înseamnă numai Învierea, ci şi jertfa şi moartea Mielului Hristos, prin care trupul Lui a ajuns la înviere. Şi Hristos chiar şi înviat poartă mereu pe trupul Lui îndumnezeit semnele rănilor, fiind pururea şi în cer în starea de *miel înjunghiat,* şi aşa ni se împărtăşeşte până la sfârşitul veacurilor, cu trupul Său răstignit şi înviat. De aceea, datori suntem şi noi, zice Sfântul Apostol Pavel, *«să ne înfăţişăm trupurile noastre ca o jertfă vie, sfântă şi bineplăcută lui Dumnezeu, ca o slujire sau ofrandă duhovnicească» (Rom. 12, 1),* adică nemaifăcând *«voile trupului şi gândurilor noastre» (Ef. 2, 3),* ci de a *«umbla cu duhul şi a nu împlini pofta trupurilor noastre» (Gal. 5, 16).* Această jertfă zilnică a credincioşilor o numeşte Apostolul *«jertfă vie, sfântă şi bineplăcută lui Dumnezeu».* Pentru că dacă în Vechiul Testament animalul murea îndată ce era jertfit, credincioşii care se aduc pe ei înşişi ofrandă lui Dumnezeu se jertfesc în fiecare zi, murind păcatului spre a învia numai lui Hristos. Căci *«câţi sunt ai lui Hristos* — zice Sfântul Apostol Pavel — *şi-au răstignit trupul împreună cu patimile şi poftele lui» (Gal. 5, 24).* Aşa s-au omorât sfinţi, ca să trăiască numai lui Hristos, găsind odihna, pacea şi bucuria învierii Domnului. Sfântul *Serafim din Sarov* saluta pe oricine întâlnea cu cuvintele: *«Bucuria mea, Hristos a înviat!»* De unde această mulţumire şi bucurie nemărginită faţă de toţi şi toate, dacă nu din bucuria învierii Domnului?

Viaţa în păcat este o viaţă în stare de robie, de înstrăinare, o viaţă goală, lipsită de sens, ce sfârşeşte iremediabil în tristeţe şi moarte. Singură viaţa în Hristos este o viaţă în care, biruind păcatul şi orice formă de înrobire, sufletul se umple de lumina şi bucuria învierii cu Hristos. Toate încercările, necazurile, bolile, insuccesele şi chiar moartea nu ne mai sperie, căci prin ele ajungem de fapt, mai repede la Domnul. *«Ştim,* zice Sfântul Apostol Pavel, *că petrecând în trup, suntem departe de Domnul, şi am vrea mai bine să plecăm din trup şi să petrecem la Domnul» (2 Cor. 5, 6—8). «Ştim că dacă acest cort, locuinţa noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veşnică în ceruri. De aceea şi suspinăm în acest trup, dorind să ne îmbrăcăm cu locuinţa noastră, din cer» (2 Cor. 5, 1—2).* Şi *«chiar dacă omul nostru din afară se veştejeşte, cel dinăuntru se înnoieşte din zi în zi» (2 Cor. 4, 16).* De aceea, *«toate suferinţele din vremea de acum nu sunt vrednice faţă de slava viitoare care ni se va descoperi nouă» (Rom. 8, 18).* Numai Învierea Domnului ne dă această certitudine, această siguranţă, linişte şi bucurie, pe care nimeni şi nimic nu ne-o poate da şi nici lua de la noi.

În Hristos, Paştele nostru, s-a realizat, aşa cum am văzut, trecerea noastră desăvârşită şi definitivă din *moarte la viaţă* şi *de pe pământ la cer.* În El toată viaţa celor ce s-au împărtăşit cu adevărat cu Hristos Cel răstignit şi înviat este o viaţă pascală, un Paşte trăit în continuu, o moarte şi înviere zilnică cu Hristos. Dar aceasta nu mai este o moarte a întristării şi deznădejdii, ci una în bucuria trăirii plenare cu Hristos Cel înviat.

Sfânta Treime să ne ajute pe toţi să nu mai zăbovim în Egiptul voluptăţilor sau pustia dezolantă a patimilor noastre, ci să ieşim cât mai grabnic, încă de pe acum din robia şi captivităţile de multe feluri ale păcatului, ca să ne învrednicim a intra, mai pe urmă, şi în Paştele cel veşnic şi definitiv al vieţii viitoare. Aceasta e viaţa cea adevărată deschisă de Înviere întru care, aşa cum spunea Sfântul Maxim Mărturisitorul, se descoperă nu altceva decât *«scopul pentru care a creat Dumnezeu lumea»*[10], după cum minunat cântă astăzi Biserica în ultima strofă a marelui Canon al Învierii de la care am pornit cuvântul nostru:

«O, Paştile cele mari şi preasfinte, Hristoase! O, înţelepciunea şi puterea şi cuvântul lui Dumnezeu! Dă-ne nouă să ne împărtăşim cu Tine mai adevărat în ziua cea neînserată a Împărăţiei Tale!» Amin.

Sărbători Fericite!

La mulţi şi fericiţi ani!

Paştele...

De două mii de ani e-aceeaşi pândă
Şi Iuda Îl tot vinde pe Iisus
„Osana!", strigă gura mea flămândă,
„Răstigneşte-L", gândul meu ascuns . . .

Vai, trup bolnav care îmi porţi în tine
Sufletul acesta cu-mprumut!
Sunt om, sunt fariseu şi mi-e ruşine
Şi-mi vine câteodată să mă mut

În alte zări şi-n altă întrupare,
Să mă dezbrac de straiele lumeşti.
De două mii de ani e Sărbătoare,
De două mii de ani Te răstigneşti

Tot pentru noi, Iisuse fără pată,
Tot pentru noi şi pentru cei ce vin,
Fie-Nvierea Ta, cea Minunată
Spre izbăvirea neamului. Amin!

NICOLAE NICOARĂ-HORIA

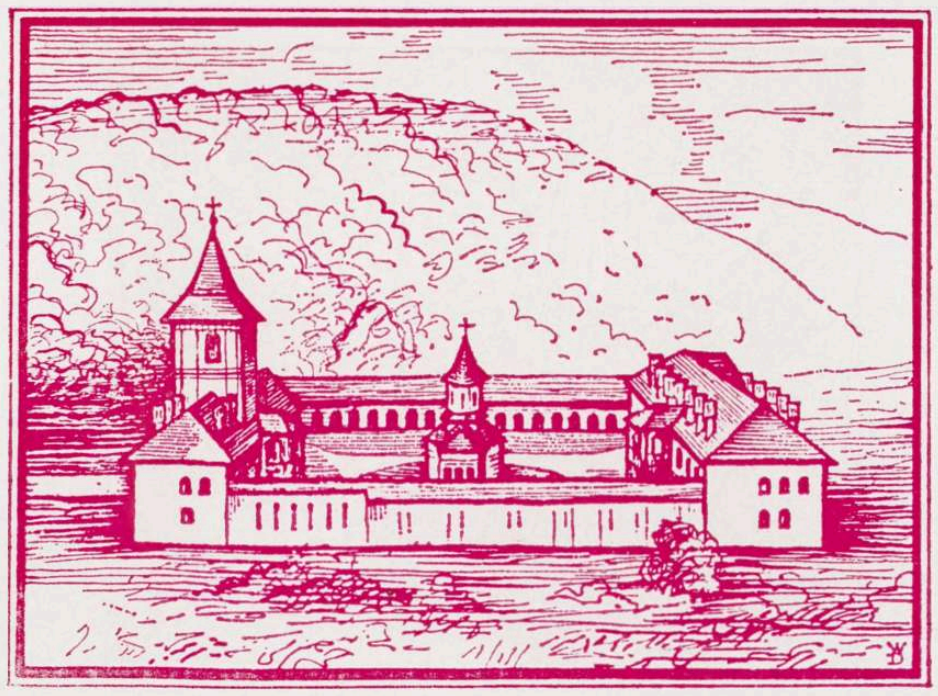

4. Stihul cântării a 9-a.

5. *Viaţa în Hristos,* cartea III; *PG* 150, 572; trad. rom. de Teodor Bodogae, Bucureşti 1989, p. 187.

6. *Ibidem,* cartea I, col. 504; trad. rom. cit., p. 137.

7. *Ibidem,* cartea II, col. 521; trad. rom. cit., p. 150.

8. Avva Dorotei, *Învăţătura XVI Tâlcuire a câtorva cuvinte ale Sfântului Grigorie cântate ca tropar de Sfintele Paşti 1;* Sources Chretiennes 92, 1962, p. 460, trad. rom. asist. Ioan I. Ică jr., în „Mitropolia Ardealului", n. 2/1988, p. 55.

9. Avva Evagrie din Pont, *Către fraţii din chinovii* 40; trad. rom. *ibidem.*

10. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Două sute de capete despre cunoştinţa lui Dumnezeu şi iconomia Întrupării* I, 66; PG 90, 1108; trad. rom. pr. D. Stăniloae în *Filocalia românească* II, Sibiu, 1947, p. 148.

Experienţe, realizări, împliniri

Încă din primele cuvinte ale Sfintei Scripturi aflăm că toate lucrurile din lumea aceasta au un început şi toate primesc un nume. Arătăm în cele ce urmează cum s-a înfiinţat şi format noua Parohie Ortodoxă Calea Poplăcii II din Sibiu, cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe" purtătorul de biruinţă. Această parohie a luat fiinţă din dorinţa credincioşilor de a avea o biserică în cartierul lor — zona Ştrand — str. Dimitrie Cantemir.

Vrednicul de pomenire Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, ascultându-le cererea, a aprobat înfiinţarea unei noi parohii şi a numit, prin concurs, ca preot paroh pe subsemnatul.

Încă din anul 1994 în planul de sistematizare a terenului pentru cartierul nou construit figura şi un loc pentru biserică. Aşa s-a ştiut încă de la început că preotul care va veni, va trebui să construiască, împreună cu credincioşii, o biserică pe acel teren. Din păcate, prin Hotărâre de Consiliu acestui teren i s-a schimbat destinaţia.

Instalarea noului preot a avut loc în data de 26 mai 2005 pe Calea Poplăcii, la Biserica cu hramul „Sf. Ioan Botezătorul", de către protopopul Sibiului, P.C. părinte Gheorghe Şebu.

A urmat o perioadă binecuvântată de Dumnezeu cu intense trăiri duhovniceşti dar şi cu experienţa slujirii în sobor. Concomitent încep demersurile şi se depun cereri către Primăria Sibiu în vederea atribuirii unui alt teren pentru construcţia bisericii.

O rază de lumină se arată atunci când în urma cererii depuse în iunie 2005, Serviciul de urbanism din cadrul Primăriei Sibiu răspunde oficial că: „cererea dumneavoastră va fi luată în considerare şi după întocmirea unui nou Plan Urbanistic de Detaliu în şedinţă de Consiliu Local se va putea lua o decizie în acest sens".

Cu toate că au trecut câteva luni de când am început să slujesc la biserica de pe Calea Poplăcii, puţini credincioşi din noua parohie ajungeau să participe la sfintele slujbe săvârşite aici. A devenit astfel o necesitate găsirea unui spaţiu pentru amenajarea unei capele chiar în mijlocul parohiei. Acest deziderat nu s-a materializat imediat.

Dar cum minuni s-au petrecut şi se petrec mereu în jurul nostru, Dumnezeu, în marea Sa bunătate, a înfăptuit o astfel de minune şi la Parohia Calea Poplăcii II.

În mai puţin de o lună s-a găsit spaţiul necesar pentru amenajarea capelei prin bunăvoinţa unei familii de credincioşi, care a cedat în mod gratuit parterul casei nou construite de pe str. Cornel Irimie nr. 2, iar în scurt timp cu sprijinul credincioşilor acest spaţiu s-a umplut cu icoane, un mic altar, devenind o mică, dar frumoasă capelă.

Sâmbătă, 19 noiembrie 2005 credincioşii noii parohii împreună cu preotul paroh au avut bucuria de a-l avea în mijlocul lor, la mai puţin de o săptămână de la înscăunarea sa, pe Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit al Ardealului şi Arhiepiscop al Sibiului Prof. Dr. Laurenţiu Streza. După sfinţirea capelei a avut loc slujba Vecerniei, încheiată cu un cuvânt de învăţătură al Înalt Prea Sfinţiei Sale despre însemnătatea săvârşirii Sfintei Liturghii, a Utreniei şi a Vecerniei, insistând în mod deosebit asupra legăturii care trebuie să existe între sufletele credincioşilor ce intră în sfânta biserică, preotul paroh şi Bunul Dumnezeu.

De la o duminică la alta, numărul credincioşilor este din ce în ce mai mare, dornici de a asculta cuvântul lui Dumnezeu, iar capela este tot mai frumoasă, mai împodobită cu icoane, veşminte şi obiecte liturgice.

Începutul de an 2006 a adus vestea cea bună, mult aşteptată. Consiliul Local Sibiu a aprobat concesionarea unui teren pentru construirea bisericii parohiale, motiv pentru care aducem mulţumiri domnului Klaus Johannis, primarul Sibiului, precum şi tuturor celor care s-au implicat şi ne-au sprijinit în acest sens.

Tot ceea ce s-a realizat până în prezent se datorează darului bunului Dumnezeu. Îi mulţumim şi Îl rugăm să ne ajute şi în continuare şi să ne binecuvinteze. Să-i ajute şi pe alţi preoţi şi alte parohii nou înfiinţate spre a-şi vedea visurile împlinite.

Preot GHEORGHE SABĂU

Spre Sfântul Altar

Mai trece-mă pragul bisericii, mamă,
Cuprinde-mă-n braţe şi du-mă în rai,
În preajma Cuvântului Vieţii mă cheamă,
În zorii veciei străbunului grai.

Spre sfântul altar îmi înalţă privirea,
Spre crucea jertfirii cerescului Miel,
Spre El îmi înalţă de-a pururi trăirea
Şi-n ceruri, ai mei paşi îndreaptă-i spre El!

Mai du-mă prin noaptea de-afară de mână,
Ca-n anii prunciei, spre-altarul cel sfânt,
Lumina-nvierii în duh să-mi rămână
Şi-n ea să-L revăd pe eternul Cuvânt.

Mai du-mă în preajma icoanelor sfinte
Şi-arată-mi pe crucea eternei iubiri,
Cuvântul ce moare străpuns de cuvinte,
Spre-a noastră-nviere în duh şi-n rostiri.

Tăcută pe stradă, prin noaptea de Paşte,
Mai du-mă din iarnă spre noi primăveri,
Să simt cum viaţa din mine renaşte
În taina prea sfintei, eterne-nvieri.

Preot COSTICĂ MOROIANU

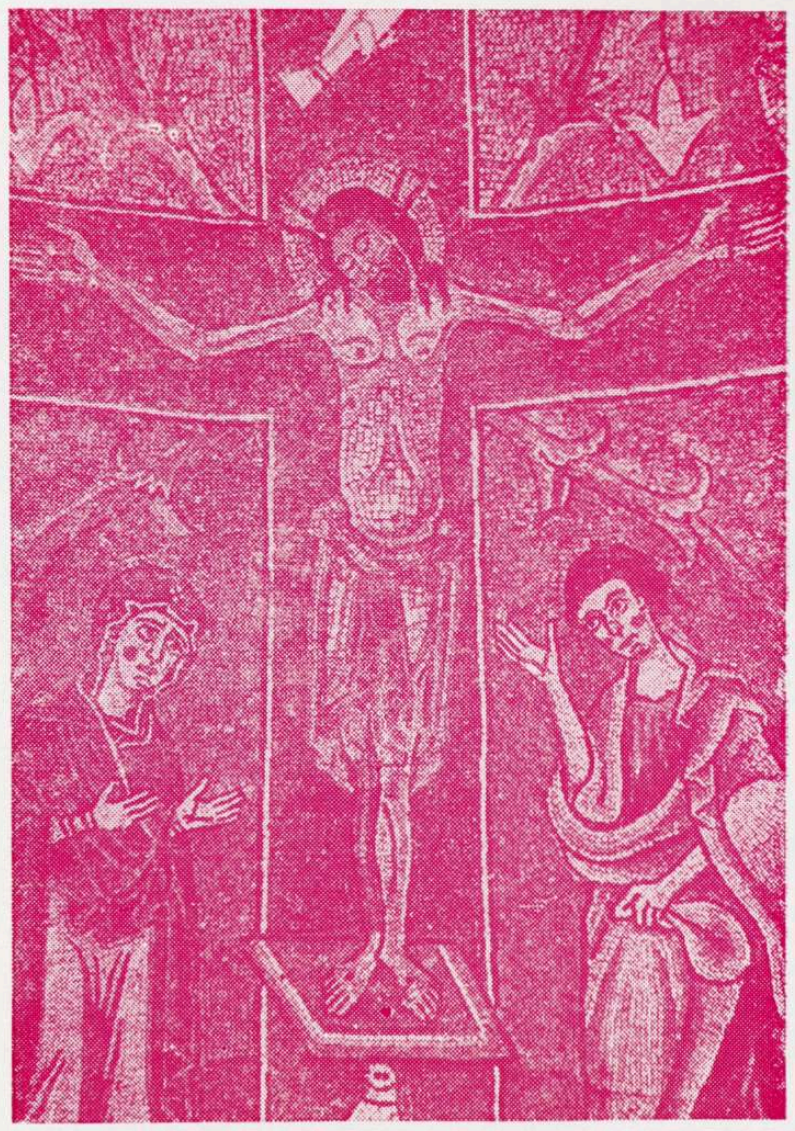

Iată vremea potrivită, iată vremea mântuirii...

După tradiţia veche deja de câţiva ani, joi 9 martie, în ziua în care Biserica Ortodoxă prăznuieşte pe Sfinţii 40 de Mucenici ce au pătimit în Lacul Sevastiei, în mijlocul credincioşilor din parohia Poplaca, prot. Sibiu, a poposit Prea Sfinţitul Dr. Visarion Răşinăreanu, episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. Prea Sfinţia Sa i-a obişnuit pe credincioşi ca în prima săptămână a Postului Păresimilor, atunci când la biserica cu hramul „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul", se săvârşesc sfintele slujbe la fel ca şi la mănăstire, ierarhul de la centrul eparhial din Sibiu să vină şi să se roage împreună cu ei la slujba Pavecerniţei Mari şi a Canonului Sf. Andrei Criteanul.

La sosire, P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu a fost întâmpinat de preoţii parohi Tănase-Pavel Tăvală şi Gavril Man, de către reprezentanţii autorităţilor locale în frunte cu primarul prof. Cornel Surdu, cadrele didactice ale şcolii din localitate împreună cu elevii şi un număr impresionant de credincioşi care au umplut biserica parohială „până la refuz", după cum remarca Prea Sfinţia Sa.

După citirea Canonului Sf. Andrei Criteanul în mijlocul bisericii şi după săvârşirea slujbei Pavecerniţei Mari, P.S. Sa a ţinut un bogat cuvânt de învăţătură vorbindu-le credincioşilor despre importanţa postului în viaţa creştinilor, această perioadă fiind „vremea potrivită, vremea mântuirii", îndemnându-i pe credincioşii poplăceni spre post şi rugăciune, căutând să se îndrepte în această perioadă spre scaunul de spovedanie, iar la momentul potrivit „cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste" spre Sf. Potir, pentru a se împărtăşi cu Trupul şi Sângele Mântuitorului Hristos, pentru a putea spune cu adevărat că se pot bucura de marele şi mântuitorul praznic al Învierii Domnului.

Prea Sfinţia Sa a vorbit despre bogăţia programului liturgic al acestei perioade din Mărginimea Sibiului în general şi din Poplaca în special, precum şi despre importanţa Canonului Sf. Andrei Criteanul, importanţă evidentă la Poplaca, având în vedere că înainte de trecerea la cele veşnice, în caz de boală sau de bătrâneţe, preoţii sunt chemaţi să citească acest canon de rugăciune şi de penitenţă în întregime la casele credincioşilor. P.S. Visarion a vorbit şi despre pătimirea Sfinţilor 40 de Mucenici din Lacul Sevastiei, a căror pomenire s-a făcut în această zi, subliniind importanţa jertfei acestora, jertfă pe care fiecare dintre noi sunt chemaţi să o săvârşim în zilele noastre pe plan duhovnicesc, mai ales având în vedere că în acest an sărbătoarea este chiar la începutul Postului Mare.

În încheiere, P.S. Visarion a transmis şi arhiereştile binecuvântări ale Î.P.S. Sale Prof. Dr. Laurenţiu Streza, noul Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului, şi dânsul fiind aşteptat să poposească în mijlocul credincioşilor poplăceni, aşa după cum chiar Înalt Prea Sfinţia Sa a declarat în timpul unei vizite pastorale la parohia Poplaca.

La finalul slujbei, preotul paroh Tănase-Pavel Tăvală a mulţumit Prea Sfinţiei Sale pentru atenţia pe care o acordă bisericii parohiale, toate lucrările de până acum desfăşurându-se sub atenta supraveghere a Prea Sfinţiei Sale, subliniind importanţa prezenţei episcopului în mijlocul credincioşilor precum şi necesitatea păstrării acestei tradiţii şi în viitor.

În acordurile imnului arhieresc, Prea Sfinţia Sa a părăsit biserica Parohiei Poplaca, vizitând apoi Muzeul parohial în amenajare, aflat în apropierea bisericii şi admirând ultima porţiune a picturii exterioare a bisericii, încheiată în toamna anului 2005.

Bucuria prilejuită de prezenţa Prea Sfinţiei Sale Dr. Visarion Răşinăreanu în mijlocul credincioşilor din Poplaca a fost deosebit de mare, iar prezenţa arhierească aici le-a oferit acestora îmbărbătarea şi tăria de a continua călătoria Sf. Post şi de a ajunge să se închine şi marelui praznic al Învierii Mântuitorului Iisus Hristos.

PARTICIPANT

Septuaginta 4/I

(Urmare din pag. 1)

cărţile: Iov, Înţelepciunea lui Solomon, Înţelepciunea lui Sirah şi Psalmii lui Solomon. Precum vedem, ca şi în cazul celorlalte grupe de cărţi biblice, publicate în volumele anterioare, tot astfel şi în această grupă a cărţilor didactico-poetice sunt orânduite împreună cărţi canonice şi necanonice. Se întâmplă astfel deoarece aşa se află înşirate aceste cărţi în Septuaginta. În traducerile româneşti ale Bibliei, care sunt făcute tot după Septuaginta, cărţile necanonice sunt grupate la un loc şi aşezate la sfârşitul Vechiului Testament.

Colectivul de traducători cuprinde, pe lângă primii trei coordonatori menţionaţi mai sus şi pe Florica Bechet, Ioan Costa, Marius David Cruceru, Cristian Gaşpar, Eugen Munteanu şi Ion Pătrulescu, toţi specialişti avizaţi în limbile clasice.

Într-o *„Notă asupra volumului"*, Cristian Bădiliţă prezintă normele de redactare iar în final ţine să evidenţieze aportul deosebit pe care şi l-au adus, ca şi la volumele anterioare, unii specialişti străini (francezi, americani, belgieni), care au fost consultaţi.

Textul fiecăreia dintre cărţile cuprinse în acest tom beneficiază de un aparat critic foarte solid. Se recurge la echivalente din textul masoretic (ebraic) şi la extinse comentarii patristice şi ale unor teologi moderni.

Nota de ansamblu este aceea a unei cercetări foarte riguroase.

De pe acum putem aprecia că, în final, vom beneficia de o foarte autoritară traducere românească a Septuagintei.

Pentru cunoscătorii ediţiilor româneşti ale Bibliei suntem datori cu o explicaţie în ce priveşte grupul de texte biblice desemnate în acest tom sub genericul „Odele". Acestea lipsesc din catalogul scrierilor biblice. Este vorba de câteva imne, rugăciuni, cântări înrudite cu psalmii, răsfirate în alte cărţi ale Bibliei decât Psaltirea. Fiind scrise în versuri şi având un caracter didactic au fost adunate toate la un loc şi aşezate, în acest tom, îndată după cartea Psalmilor.

Dintre cele patrusprezece ode câte apar în volumul pe care-l prezentăm, zece sunt din Vechiul Testament, trei din Noul Testament şi una este o creaţie creştină postbiblică. Iată lista completă a acestor ode:

1. Cântarea lui Moise (Ieşire 15, 1—19).
2. Cântarea lui Moise (Deut. 32, 1—43).
3. Rugăciunea Anei (I Sam. 2, 2—10).
4. Rugăciunea lui Isaia (Isaia 26, 9—20).
5. Rugăciunea lui Iona (Iona 2, 3—10).
6. Rugăciunea lui Avacum (Avac. 3, 2—19).
7. Rugăciunea lui Ezechia (Isaia 33, 10—20).
8. Rugăciunea regelui Manase (carte de sine stătătoare în Bibliile româneşti, scrisă de un iudeu palestinian care s-a pus sub autoritatea regelui Manase, dus captiv în Babilon). Datează din perioada Macabeilor (sec. II, î.d.Hr.).
9. Rugăciunea lui Azaria (Dan. 3, 26—45).
10. Cântarea celor trei tineri (Dan. 3, 52—88).
11. Rugăciunea Sf. Maria, Născătoarea de Dumnezeu (Lc. 1, 46—55).
12. Rugăciunea lui Simeon (Lc. 2, 29—32).
13. Rugăciunea lui Zaharia, tatăl Sf. Ioan Botezătorul (Lc. 1, 68—79).
14. Cântarea dimineţii (Doxologia Mare), care se cântă la Utrenie.

În finalul tomului I, al celui de al IV-lea volum, avem o Bibliografie generală, cuprinzând ediţii şi traduceri ale Bibliei, lucrări şi studii, care privesc Biblia în general, apoi liste bibliografice la fiecare dintre cărţile incluse în acest tom. Ar fi de observat lipsa aproape totală a unei bibliografii româneşti de specialitate. Dar poate că explicaţiile amănunţite care însoţesc fiecare verset din cărţile cuprinse în acest volum suplinesc această lipsă.

Nu putem încheia această succintă prezentare a noului volum din Septuaginta decât într-o notă pozitivă, subliniind rigurozitatea muncii traducătorilor şi comentatorilor. Şi prezentarea grafică este de înaltă ţinută.

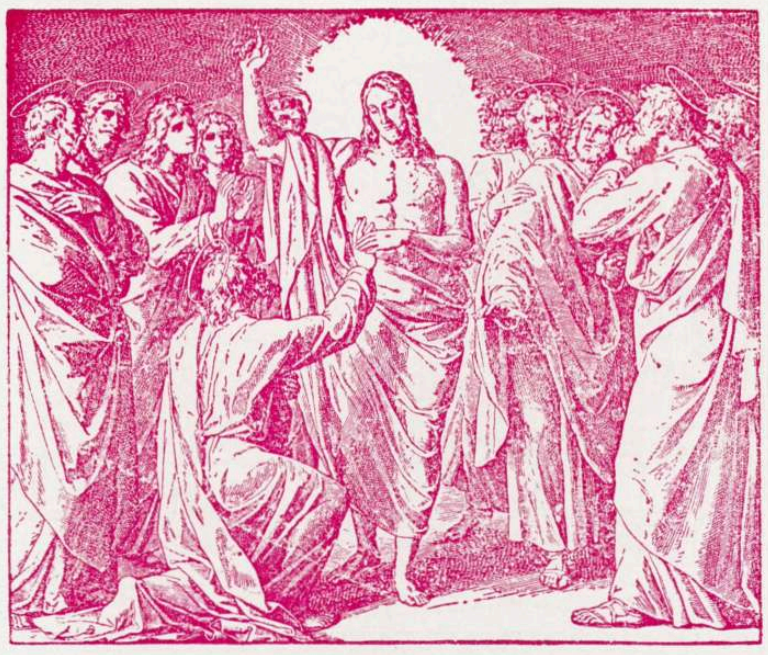

Academia Română la 140 de ani de existenţă

În ziua de 4 aprilie 2006, în cadrul unor festivităţi deosebite, Academia Română a sărbătorit împlinirea a 140 de ani de existenţă. Acest fericit moment aniversar a fost onorat cu prezenţa preşedintelui României, dl. Traian Băsescu, şi a 40 de reprezentanţi ai unor Academii de peste hotare, precum şi a numeroşi invitaţi din ţară. În ziua următoare a avut loc alegerea noului preşedinte al Academiei (în locul d-lui acad. Eugen Simion, care a condus-o timp de 8 ani, în persoana d-lui acad. Ionel Haiduc, preşedintele Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, profesor de Chimie la Universitatea „Babeş-Bolyai"). Această aniversare ne îndeamnă să prezentăm în paginile ziarului nostru o scurtă istorie a Academiei Române, dar şi legăturile ei cu Biserica.

La 1/13 aprilie 1866 (deci la 5 ani după întemeierea Astrei de la Sibiu), printr-un Decret al Locotenenţei domneşti de atunci (instituită la 10/11 februarie 1866, după abdicarea forţată a lui Alexandru Ioan Cuza), se înfiinţa „Societatea Literară Română" cu sediul în Bucureşti, care avea misiunea să stabilească ortografia limbii române, să elaboreze dicţionarul şi gramatica acesteia. Noua Societate urma să fie formată pentru început din 21 de membri aleşi din toate teritoriile româneşti de atunci: trei din Moldova, patru din Muntenia, trei din Transilvania, doi din Banat, doi din Maramureş, doi din Bucovina, trei din Basarabia şi doi din „Macedonia". După trei săptămâni, printr-un alt Decret domnesc, au fost numiţi primii 14 membri, între care ardelenii Iosif Hodoş, Alexandru Roman, Timotei Cipariu, Gavriil Munteanu, George Barițiu, bănăţenii Andrei Mocioni şi Vincenţiu Babeş, basarabeanul Alexandru Haşdeu, bucovinenii Alexandru Hurmuzaki şi Ion G. Sbiera, aromânul Ioan Caragiani şi alţii, toţi din afara hotarelor României de atunci. Abia la 2/14 iunie 1867, numărul lor a fost completat cu şapte munteni şi moldoveni, între care Vasile Alecsandri, Costache Negruzzi, Vasile Alexandrescu-Urechia, Ion Heliade Rădulescu, August Treboniu Laurian (deşi era ardelean, din Fofeldea, jud. Sibiu), Titu Maiorescu, lingvistul Ioan C. Massim şi alţii.

Prima şedinţă a noii Societăţi a avut loc la 6/18 august 1867, în cadrul căreia Timotei Cipariu a rostit o înălţătoare cuvântare despre importanţa limbii în viaţa poporului român. În zilele următoare s-a ales un comitet de conducere, o comisie pentru alcătuirea unui proiect de ortografie şi o comisie de redactare a statutelor. În şedinţa din 24 august/5 septembrie 1867 şi-a schimbat denumirea în „Societate Academică Română". Tot atunci s-au creat cele trei secţiuni: literară, istorico-arheologică şi „ştiinţele naturale". A fost ales primul preşedinte în persoana lui Ion Heliade Rădulescu, vicepreşedinte, Timotei Cipariu, iar secretar, August Treboniu Laurian.

La 29 martie/10 aprilie 1879, printr-un Decret semnat de domnitorul Carol I, Societatea Academică Română „se declară institut naţional, cu denumirea Academia Română*", care avea „ca scop cultura limbei şi istoriei naţionale, a literelor, a ştiinţelor şi frumoaselor arte".*

Din 1866 şi până în 1948, în supremul for cultural al românilor de pretutindeni au fost aleşi cei mai străluciţi reprezentanţi ai culturii, ştiinţei şi artei româneşti, ca membri activi (titulari), corespondenţi şi onorari, la care se adaugă reputaţi savanţi de peste hotare, aleşi ca membri onorari. Citãm doar câteva nume în ordinea alegerii lor: Mihail Kogălniceanu, Alexandru Papiu Ilarian, Ion Ghica, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Petru Poni, Victor Babeş, Grigore Tocilescu, Iosif Vulcan, Spiru Haret, Anghel Saligny, Alexandru Philippide, Ioan Bogdan, Dimitrie Onciul, Grigore Antipa, Nicolae Iorga, Ion Simionescu, Barbu Delavrancea, Gheorghe Ţiţeica, Vasile Pârvan, Sextil Puşcariu, Ioan Lupaş, Simion Mehedinţi, Ion Nistor, George Coşbuc, Alexandru Lapedatu, Ovid Densusianu, Octavian Goga, Emil Racoviţă, Dimitrie Gusti, George Vâlsan, Constantin Rădulescu-Motru, George Enescu, Radu Rosetti, Mihail Sadoveanu, Nicolae Titulescu, Petre P. Negulescu, Lucian Blaga, Liviu Rebreanu, Nichifor Crainic, Gheorghe Brătianu şi atâţia alţii.

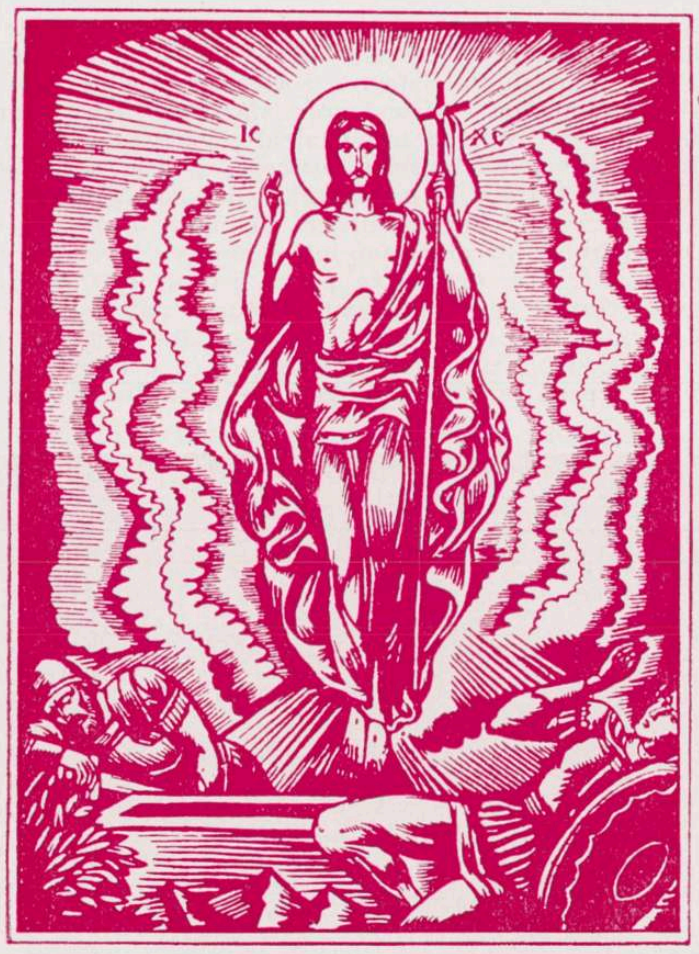

Dar la 9 iunie 1948, prestigioasa instituţie a devenit „Academia Republicii Populare Române". Aproximativ o sută dintre foştii membri titulari, corespondenţi şi onorari au fost înlăturaţi din Academie, iar în locul lor au fost aleşi alţii, mai ales din domeniul ştiinţei, dar şi unii care nu-şi justificau cu nimic numirea.

În pofida atâtor dificultăţi, totuşi Academia a avut între membrii ei oameni de certă valoare ştiinţifică, chiar şi în acea perioadă tristă din istoria ţării noastre. Alegeri noi s-au făcut doar în câţiva ani (1952, 1955, 1963, 1965 şi 1974).

La 5 ianuarie 1990 s-a revenit la denumirea veche de „Academia Română" şi a redevenit autonomă în toate acţiunile sale. La 22 ianuarie 1990 s-a făcut titularizarea unor membri corespondenţi aleşi cu ani în urmă. În noul ei Statut, adoptat la 2 februarie 1990, se preciza că „Academia Română, cel mai înalt for ştiinţific şi cultural al ţării, reuneşte personalităţile de o deosebită valoare ale ştiinţei, tehnicii, învăţământului, culturii şi artei româneşti". Din 1990 încoace au fost aleşi în înaltul for cultural numeroşi oameni de ştiinţă şi de cultură din ţară şi de peste hotare, încât astăzi Academia Română are peste 80 de membri titulari, 80 de membri corespondenţi şi circa 130 de membri onorari (30 din ţară şi o sută de peste hotare, între care şi români de dincolo de Prut sau stabiliţi în S.U.A., Canada, Italia, Franţa, Germania). Academia Română are astăzi 14 secţii ştiinţifice şi trei filiale (Iaşi, Cluj-Napoca şi Timişoara), cu peste 50 de Institute şi Centre de cercetare în subordinea sa (Biblioteca Academiei, Editura Academiei, Fundaţia „Elias", staţiuni experimentale, case memoriale etc.).

La acest moment aniversar este necesară şi o scurtă prezentare a slujitorilor Bisericii — ierarhi, profesori de teologie, preoţi — care au fost aleşi ca membri titulari, corespondenţi şi onorari ai Academiei Române. Iată numele membrilor titulari, cu indicarea anului alegerii lor: canonicul Timotei Cipariu *de la Blaj (1866), episcopul istoric* Melchisedec Ştefănescu *al Dunării de Jos (Ismail), apoi al Romanului (1870), preotul sucevean* Simion Florea Marian, *folclorist şi etnograf (1881), canonicul* Ioan Micu Moldovan *de la Blaj, istoric şi filolog (1894, corespondent din 1871), profesorul* Constantin Erbiceanu *de la Facultatea de Teologie din Bucureşti (1899), episcopul* Nicolae Popea *al Caransebeşului (1899, onorar din 1877), canonicul şi istoricul* Augustin Bunea *de la Blaj, (1909), arhimandritul şi istoricul* Vasile Mangra *de la Oradea, viitor mitropolit al Ardealului (1909), protopopul* Ioan Lupaş *din Săliște (1916), istoric, mai târziu profesor la Universitatea din Cluj, preotul istoric* Niculae M. Popescu, *profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti (1923), profesorul* Silviu Dragomir *de la Universitatea din Cluj, fost profesor la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (1928, corespondent din 1916),* Nichifor Crainic, *scriitor, ziarist şi om politic, profesor la Facultăţile de Teologie din Chişinău şi Bucureşti (1940), episcopul* Nicolae Colan *al Clujului (1942, onorar din 1938), preotul scriitor* Gala Galaction, *profesor la Facultăţile de Teologie din Chişinău şi Bucureşti (1947), preotul* Ion Agârbiceanu *din Cluj, scriitor şi ziarist (1955, corespondent din 1918), iar după zeci de ani preotul*

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU

Prăznuind Învierea Domnului cu Părinţii Bisericii

Praznicul Învierii Domnului reprezintă fără îndoială, momentul celei mai depline bucurii pe care creştinul este chemat să o experieze în cuprinsul întregului an liturgic bisericesc. Învierea Domnului constituie nu doar un moment trecut, pe care-l sărbătorim „prin amintire", ci şi un „astăzi" cât se poate de real. Consecinţa unei astfel de abordări întâlnite în teologia patristică îşi propune să ne problematizeze, să ne mobilizeze, sugerându-ne oarecum, că oricând am trăi şi în orice loc ne-am afla „în Biserica slavei stând" suntem contemporani cu evenimentul Învierii Domnului. În acest sens, Sf. Ioan Gură de Aur spune: „Astăzi oamenii s-au amestecat cu îngerii, iar cei îmbrăcaţi cu trup înaltă împreună cu cei fără de trupuri cântări de laudă... Astăzi, liberând firea omenească de tirania diavolului, a întors-o la noblețea de mai înainte".

O autentică înţelegere a semnificaţiei Învierii Domnului ne determină să ne raportăm la Părinţii Bisericii, la cei care nu doar scriind, ci şi trăind în mod autentic slava Învierii Domnului, ne-au theologhisit despre ea. Într-o lume ca cea de astăzi, în care fiecare poate spune ce vrea, când libertatea cuvântului e garantată de principiile unei societăţi democratice, Biserica Ortodoxă continuă o reîntoarcere creatoare spre trecut, o readucere în atenţia contemporaneităţii a acelor pilde de vieţuire creştină care au dus în cele din urmă la diferenţierea anumitor criterii autentice de raportare la viaţa liturgică a Bisericii, la adevărurile mântuitoare ale credinţei, la trăirea marilor praznice ale creştinătăţii.

Centralitatea Învierii Domnului este fundamentală în actul de credinţă, şi aceasta deoarece „dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credinţa noastră" (I Cor. 15, 17). Tocmai pentru a spulbera orice urmă de îndoială cu privire la Învierea Sa, Mântuitorul îi arată lui Toma mâinile şi coasta Sa (In. 20, 27). Cu toţii s-au convins în cele din urmă, că Domnul înviase şi ştim aceasta din relatările arătării Mântuitorului la Marea Tiberiadei, unde „nici unul din ucenici nu îndrăznea să-L întrebe: Cine eşti Tu? ştiind că este Domnul" (In. 21, 12).

Perioada Postului Mare pe care tocmai am încheiat-o a putut constitui pentru fiecare dintre noi un fericit prilej de împrezire a oricăror neliniști sufleteşti sau incertitudini. Am putut gusta cu toţii din acea „tristeţe luminoasă" a sfintelor slujbe despre care vorbeşte pr. Schmemann, îmbinând austeritatea zilelor de post cu aşteptarea slăvitei Învieri. Am putut descoperi ceea ce atât de minunat spune pr. Sofronie de la Essex, că a posti în vremea Postului Mare înseamnă a prăznui Învierea în aşteptare. Timpul firesc parcă s-a oprit şi am intrat în universul timpului liturgic, am fost alături de Domnul pe străzile din cetatea Ierusalimului când şi-a purtat crucea, martori la cutremurul ce a urmat Răstignirii, I-am mângâiat Maica şi ucenicul cel iubit, prin ataşamentul sufletesc faţă de ei. Le-am urmat şi noi în chip tainic pe femeile mironosiţe venite să ungă cu miresme Trupul Domnului şi am fost şi noi împreună cu ele când au descoperit piatra răsturnată de pe uşa mormântului.

Învierea Domnului a schimbat cu adevărat sensul timpului, direcţia acestuia nu mai e moartea, ci învierea tuturor, totul e învăluit de o tensiune eshatologică ce se îndreaptă spre învierea finală. Învierea Domnului constituie cu adevărat centrul întregului cult ortodox, toate slujbele săptămânii se focalizează spre ziua Duminicii, ziua săptămânală de prăznuire a Învierii Domnului. Totul se umple de lumină, pentru că aşa cum spune Sf. Ioan Gură de Aur „Domnul a schimbat numirea morţii, că nu se mai numeşte moartea moarte, ci adormire şi somn". De aceea, în Biserica Ortodoxă, conform unei decizii din sec. al IX-lea, Hristos pe cruce nu trebuie niciodată reprezentat cu ochii închişi, ci numai deschişi. Acesta e semnul iconografic al victoriei Sale asupra morţii, precum şi al faptului că trupul Lui e plin de Duh, ceea ce îl sustrage stricăciunii morţii.

Pentru Sf. Clement Romanul, însăşi alternanţa zilei cu noaptea constituia o paradigmă a învierii: „Ziua şi noaptea ne arată învierea; noaptea adoarme, ziua învie; ziua pleacă, noaptea vine" (Ep. către Cor. XXIV, 3). Sf. Ignatie Teoforul este unul dintre cei care imediat după Sfinţii Apostoli s-au luptat să dovedească învierea reală cu trupul a Domnului: „După înviere a mâncat cu ei şi a băut cu ei, ca unul în trup, deşi duhovniceşte era unit cu Tatăl" (Ep. către Smir. III, 3).

Deşi mărturiile Sfinţilor Apostoli despre Domnul cel Înviat erau încă vii în conştiinţa contemporanilor Sf. Policarp al Smirnei, totuşi erau şi atunci oameni care se îndoiau de Învierea Domnului. De aceea Sf. Policarp s-a văzut nevoit să afirme: „Cel care spune că nu-i nici înviere, nici judecată, acela este primul născut al lui satana" (Ep. către Filip. VII, 2).

Cel care în sec. XVIII a sistematizat oarecum întreaga învăţătură dogmatică a Bisericii, Sf. Ioan Damaschin, se întreba referitor la înviere: „Dacă nu este înviere, în ce ne deosebim de cele iraţionale? Dacă nu este înviere, să fericim fiarele câmpului, care au o viaţă lipsită de necaz. Dacă nu este înviere, nu există nici Dumnezeu, nici pronie, ci toate sunt conduse şi purtate în chip automat... Pe Lazăr l-a înviat Domnul pentru a dovedi dumnezeirea Lui şi pentru a ne încredinţa de învierea Lui şi de a noastră... Domnul s-a făcut pârgă învierii desăvârşite" (Dogmatica, XXII).

De o deosebită interpretare s-a bucurat în rândul Părinţilor şi Scriitorilor bisericeşti „semnul lui Iona proorocul", respectiv asocierea celor trei zile petrecute de acesta în pântecele chitului, cu cele trei zile petrecute de Domnul în mormânt. Atunci când fariseii, saducheii şi cărturarii i-au cerut semne Mântuitorului, Acesta le-a spus că doar „semnul lui Iona proorocul li se va da" (Mt. XII, 39; Mt. XVI, 4).

În al său „Comentariu la cartea profetului Iona", Fericitul Ieronim ne dă mărturie despre faptul că exegeţii de până la el au înţeles în unanimitate cele trei zile şi trei nopţi petrecute de Iona în pântecele chitului, ca pe o prefigurare a Învierii Domnului. Fericitul Ieronim chiar afirmă că întreaga lume a devenit de fapt o cetate a Ninivei, care-şi aşteaptă pocăinţa.

Într-o stihiră a Învierii, de la glasul VII se spune: „Ce vom da în schimb Domnului, pentru toate câte ne-a dat nouă?...

(Continuare în pag. a 7-a)

Drd. ŞTEFAN TOMA

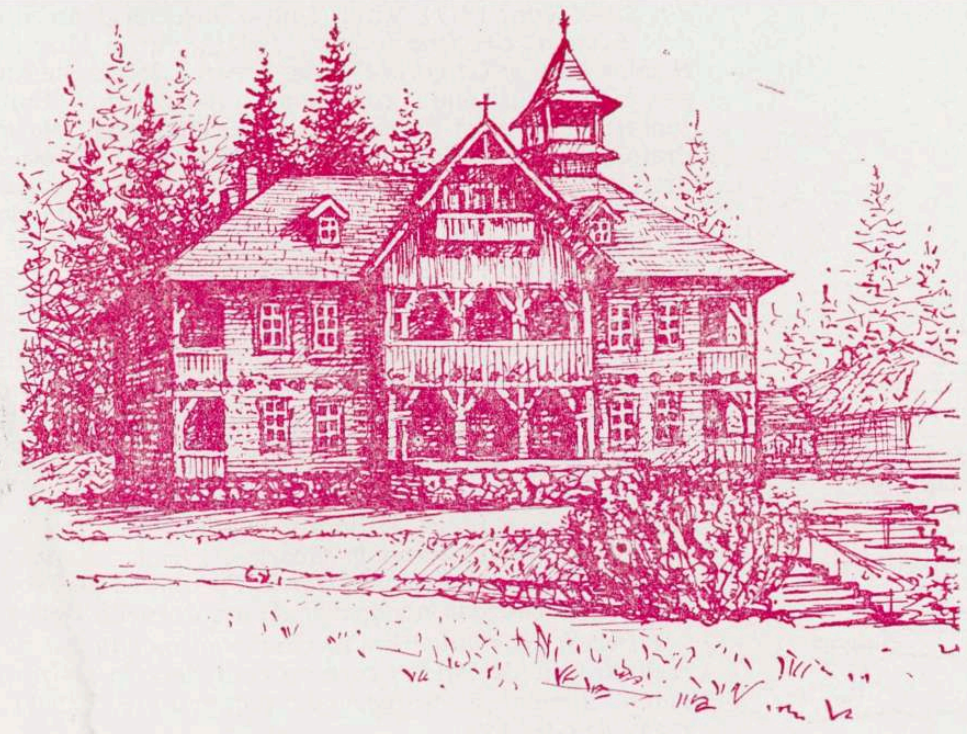

Cazul Goga*

Atât în balanța epocii, cât și în cea a posterității, dosarul vieții și operei lui Goga atârnă greu. În ciuda unor efemere momente de apoteoză, consumate pe fondul unor dureroase decepții și sfâșieri de conștiință, Goga a avut parte de înfrângeri și refuzuri violente. Când se va reconstitui în întregime acest dosar, abia atunci se va înțelege de câți factori — nu o dată hotărâtori — depinde configurarea unui destin, cu toate fluctuațiile lui inerente, cu lumini și umbre. Numai așa se va pricepe că „dosarul" Goga este o construcție nu numai a lui, ci și a altor instanțe (sociale și umane), a căror judecată n-a fost niciodată unanimă. Determinanți au fost — și continuă să fie — doi factori: cel literar și cel politic. În receptarea contemporanilor și a urmașilor, destinul său este un continuu balans între admirație și contestare, cu câteva accente în plus, când pe de-o parte (exaltare), când de alta (ostracizare). El însuși și-a tălmăcit zodiacul: „Cum trece vremea nendurată și pururi cumpăna și-o saltă . . . / M-a dăruit cu-o mână soarta, dar m-a furat cu cealaltă . . .". De fiecare dată, miza — estetică sau politică — și-a spus cuvântul, impunând în conștiința noastră imaginea unui Ianus cu două fețe, cum el însuși s-a definit. Destinul operei — ca și al omului — și receptarea ei ilustrează același balans, mereu în căutare de echilibru, mereu sub regimul lui *dar*. De aici „cazul" Goga — sinuos și irezolvabil.

Atâtor întrebări și nedumeriri ce s-au strâns în jurul lui, de la o generație la alta, pentru a-l proslăvi sau a-l incrimina cu argumente și probe decise de perspectiva judecării scriitorului și omului politic, nu li se va găsi o cumpănă dreaptă, câtă vreme despre om nu s-a spus întregul adevăr, iar opera sa continuă să fie redusă la poezia socială (cu ample rezonanțe la început de veac), pe când proza publicistică, de o rară forță a expresiei și percutanță a ideii, cu rădăcini adânc implântate în epocă, dar și cu bătăi de aripi de o acută actualitate, încă întârzie să fie cercetată fără prejudecăți.

Ar fi o naivitate să credem că tot ce a scris gazetarul Goga rezistă timpului. Au fost și împrejurări când nervul polemic s-a revărsat impetuos, cu neascunsă patimă, cu acele omenești-preaomenești și trecătoare mânii. Dacă le privim acum cu o anume înduioșare, trezită de cenușa unor vâltori de o clipă, astfel de pagini, nu puține la număr, sunt încă de mare interes pentru cercetătorul dator să descifreze mecanismul lăuntric al omului. Dincolo de ele — de neignorat când e vorba de deslușirea unei structuri atât de complicate — se află marea operă a gazetarului, încă rezistentă și vie, din ale cărei câmpuri de tensiune și încrâncenare se încheagă o personalitate cu fațete multiple, cu o zestre cerebrală și afectivă mult mai bogată și mai viguroasă decât cea prezentă în poezia elenurilor juvenile, cu o panoplie stilistică mai variată tonal decât discursul liric. Cine dorește să învețe ce înseamnă compoziție, strategie și retorică într-un articol publicistic, cine vrea să deprindă arta polemicii de idei, regia și logica unei campanii de presă, să-l citească pe Goga.

Gazetăria n-a fost pentru Goga o ocupație de circumstanță sau secundară, ci o pasiune constantă, chiar devorantă, căreia i s-a dăruit cu o devoțiune de mari incandescențe. A început să o practice o dată cu foiletoanele publicate în *Tribuna* sibiană din 1898 și, mai vârtos decât poeziei, cu seve din ce în ce mai istovite, i-a rămas credincios — cu scurte intermitențe — până spre sfârșitul vieții, încât în spațiul atât de întins și tensionat al publicisticii sunt concentrate ideile, convingerile, ezitările, erorile și excesele lui Octavian Goga. Din momentul ce i-a descoperit *otrava*, încă de la vârsta „începuturilor" stângace, când era tentat de articolul literaturizant într-o sintaxă învederat provincială, a rămas vreme de patru decenii sub puternica ei vrajă. Sutele de pagini sunt mărturia patetică a unei vieți ce s-a cheltuit frenetic, furtunos, fără preget, o viață trăită, cum va spune Nicolae Iorga, „cu o putere extraordinară", până la a se arde pe sine „prin flacăra nestin-

să ce ardea în el". Cât de tumultuos și răvășit a fost omul Goga, cât de luminos și învolburat i-a fost sufletul înnobilat de idealuri ori halucinat de „culmea" niciodată atinsă pe măsura năzuințelor lui, mereu ațâțat de iluzii și vânzolit de dezamăgiri, cuprins de fervori sau, cu aceeași forță, de resentimente, se poate constata nu în poezia cu o gamă mai redusă, ci în publicistică, unde ființa sa de „chinuit intelectual" s-a scurs la temperaturi mai puțin obișnuite, topită și încorporată în *text*. Ca un seismograf extrem de sensibil, gazetarul a înregistrat și analizat, prin prisma unei subiectivități accentuate, convulsiile sociale și politice din spații și epoci atât de distincte, cum sunt cele de dinainte și după Unire, când Goga n-a fost doar simplu martor și observator, ci și un agent implicat în desfășurarea evenimentelor, cu un rol însemnat în pregătirea unei stări de spirit adecvate. Gazetăria sa reprezintă un fel de „jurnal" al zbuciumării scriitorului și omului politic, aflat în acțiune ori în opoziție, impresionantă prin orizont ideatic și problematic, prin forță discursivă și persuasiune speculativă, printr-o scriitură tot mai rafinată și intelectualizată — atribute ale unei incontestabile modernități. *Ruralul* Goga din poezia prea tiranic fixată în tipare tematice și retorice ostentativ conservatoare se afirmă în conștiința contemporanilor ca un intelectual de rasă, marcat profund de civilizația apuseană, frământat de întrebările și dilemele vieții moderne. Mai ales sub acest

(Continuare în pag. a 7-a)

ILIE GUȚAN

* La 125 de ani de la nașterea poetului.

Înviere

Și era ceasul do'sprezece
— A treia zi-ngropat
Mesia —
Când s-a pornit deodat' cutremur
Să miște lumii temelia.

Și s-a aprins atuncia bolta,
Ardeau pe ceruri limbi de foc
Și răzvrătitu-s-a pământul
Din pacea stării lui pe loc.

Și multe ziduri se zdrobiră,
Și multe capiști se sfărmară,
Deasupra muntelui Golgota
Se-nvăluise luna-n pară.

Și s-au deschis fără de veste
Mormintele din țintirim,
Și morți pornitu-s-au pe drumul
Aprinsului Ierusalim.

Tot întunerecul căzut-a'
— Orbiți de-a cerului văpăi
Și-au așternut țăranii fața
Neputincioșii farisei.

Și vameși hulitori de lege
Căzut-au în genunchi pe uliți,
Cutremuratu-s-au asemeni
Ostașii purtători de suliți.

Iar de pe temnițele toate
Zdrobit căzu atunci zăvorul,
Când din mormântul lui de lespezi
A înviat Mântuitorul!

*

Creștini de legea românească
Rugați-vă la Dumnezeu,
Lui, zdrobitorului de temniți,
Mântuitorului de rău!

NIC. OTAVĂ

Budapesta, 1903

NOTĂ: În 1903, Elie Dăianu — care în 1897, când era la „Tribuna", fusese părtaș la debutul poetului — îl roagă pe Octavian Goga, student la Budapesta, să-i trimită, pentru săptămânalul clujean „Răvașul", „din darurile poeziei unul cât de mic, pentru numărul de „Paști", „ceva personal, sentimental". Goga îi trimite poezia de față, publicată în nr. 3 din 18 aprilie 1903 și semnată cu pseudonim, nereprodusă în nici un volum al autorului până la *În împărăția firii* (Poezii), ediție realizată de subsemnatul și apărută, în 2001, la Editura „Coresi", București *(Ilie Guțan)*.

Academia Română la 140 de ani

(Urmare din pag. a 5-a)

profesor Dumitru Stăniloae *de la București, fost și la Sibiu (1991/1992). Așadar, 16 membri titulari, dintre care 12 ortodocși și 4 uniți.*

Ca membri corespondenți au fost aleși 14 teologi (12 ortodocși și 2 uniți). Primul membru corespondent a fost preotul Sava Popovici Barcianu *din Rășinari, autor de manuale didactice (1869), urmat de canonicul* Gavriil Pop *din Lugoj, autor de lucrări istorice (1871), preoții profesori* Zaharia Boiu *și* Ioan Popescu *de la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (1877), autori de manuale școlare și lucrări pedagogice, ieromonahul-profesor* Iosif Goldiș *din Arad (1882), mai târziu episcop la Arad, preotul bucovinean* Dimitrie Dan, *istoric și folclorist (1904), protopopul* Gheorghe Popovici *din Lugoj, istoric (1909), profesorul și istoricul* Nicolae Dobrescu *de la Facultatea de Teologie din București (1911), teologul și pedagogul* Onisifor Ghibu, *viitor profesor la Universitatea din Cluj, preotul unit* Zenovie Pâclișanu *de la Blaj, preotul* Ștefan Meteș, *istoric și viitor director al Arhivelor Statului din Cluj, profesorul și teologul basarabean* Iustin Frățiman, *toți aleși în 1919, profesorul - istoric și teolog -* Romulus Cândea *de la Universitatea din Cernăuți, mai târziu la Universitatea din Cluj, Sibiu, în tinerețe fost profesor la Institutul Teologic din Sibiu (1929) și preotul profesor* Mircea Păcurariu *de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu (1997).*

În supremul for cultural-științific al țării au fost aleși ca membri onorari mai mulți slujitori ai Bisericii, de regulă ierarhi. Șirul lor începe cu episcopul Dionisie Romano *al Buzăului, originar din Săliștea Sibiului (1868), el fiind urmat de mitropolitul* Andrei Șaguna, *ales în 1871. În anii următori au mai fost aleși: preotul-profesor unit* Grigorie Silași *din Cluj, filolog și folclorist (1877), mitropoliții* Iosif Naniescu *de la Iași (1888) și* Victor Mihali *de la Blaj (1894), mitropoliții primați* Iosif Gheorghian *(1901) și* Athanasie Mironescu *(1909), preotul* Eusebiu Popovici, *profesor de Istorie bisericească la Facultatea de Teologie din Cernăuți (1908), arhimandritul-vicar* Ilarion Pușcariu *de la Sibiu (1916), mitropolitul* Pimen Georgescu *al Moldovei (1918), episcopul* Nicodim Munteanu *de la Huși, viitor mitropolit, apoi patriarh (1918), episcopul* Miron Cristea *al Caransebeșului, viitorul mitropolit primat, apoi patriarh, istoricul* Iacov Antonovici, *arhiereu, apoi episcop la Galați și Husi, mitropolitul* Vladimir Repta *al Bucovinei, vicarul* Vasile Suciu *de la Blaj, viitor mitropolit unit, istoricul* Friedrich Teutsch *episcopul Bisericii evanghelice-luterane din Sibiu, toți aleși în iunie 1919, mitropolitul* Nicolae Bălan *al Ardealului (1920), episcopul* Roman Ciorogariu *al Oradiei (1921), memorandistul* Dimitrie Comșa, *fost profesor la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (1926), preotul și istoricul de artă evanghelic-luteran* Viktor Roth *din Sibiu (1926), episcopii* Nicolae Ivan *al Clujului și* Grigorie Comșa *al Aradului (1934), preotul profesor* Vasile Gheorghiu *de la Facultatea de Teologie din Cernăuți, teolog neotestamentar de mare reputație (1938), episcopul unit* Iuliu Hossu *de la Cluj (1945) și preotul istoric* Gheorghe Ciuhandu *din Arad (1947).*

Noi membri onorari din rândul clerului au fost aleși abia după înlăturarea regimului totalitar-ateu: mitropoliții Nestor Vornicescu *al Olteniei,* Antonie Plămădeală *al Ardealului,* Nicolae Corneanu *al Banatului și* Alexandru Todea *de la Blaj, episcopul* Emilian Birdaș, *fost la Alba Iulia,* Mose David Rosen, *șeful cultului mozaic din România, toți în 1992,* Ion Barnea, *doctor în teologie, de la Atena, specialist în arheologie creștină (1999), patriarhul* Teoctist Arăpașu *(1999), arhiepiscopul-mitropolit* Ioan Robu *al Bisericii romano-catolice din România (2001) și preotul profesor* Dumitru Popescu *de la Facultatea de Teologie din București (2001). Așadar, au fost aleși 35 de membri onorari, dintre care 26 ortodocși, 5 uniți, 2 evanghelici-luterani, un romano-catolic și un mozaic.*

Mai trebuie să notăm însă și 8 teologi străini care au fost aleși membri de onoare ai Academiei Române: Lajos Haynal, *botanist, om politic, episcop de Alba Iulia, apoi cardinal la Solnoc (1883), canonicul și istoricul polonez* Anton Petruszewicz *(1890), abatele* Metodie Zavoral *din Praga, mai târziu episcop, un mare filoromân (1919), călugărul belgian* Hippolyte Delehaye, *specialist în probleme de aghiografie, călugărul francez asumpționist* Vitalien Laurent, *un apreciat bizantinolog, fost director al Institutului francez de studii bizantine din București (1940). În ultimii ani au fost aleși ca membri onorari:* Alexandru Șafran, *rabin șef și profesor în Geneva, în tinerețe șef rabin în România (1997), papa* Ioan Paul al II-lea *(2001) și patriarhul ecumenic* Bartolomeu I *al Constantinopolului (2004). Deci 6 teologi romano-catolici, unul ortodox și unul mozaic.*

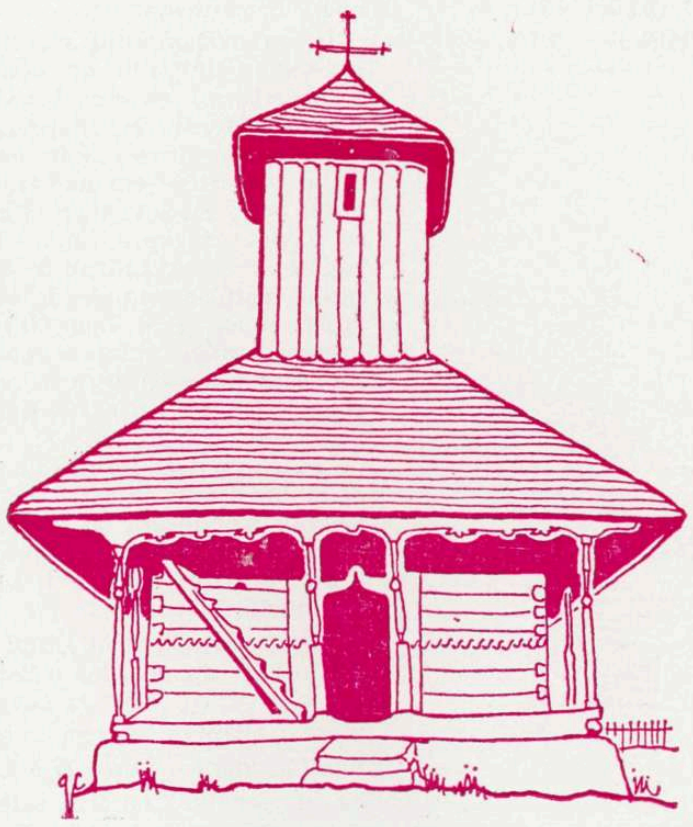

În încheierea acestor pagini considerăm că este absolut necesar să notăm aici și numele celor 16 profesori ai Institutului teologic-pedagogic din Sibiu (azi Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna") aleși în Academia Română, având în vedere că acum se împlinesc 220 de ani de când episcopul Ghedeon Nichitici a pus bazele acestei prestigioase școli teologice. Membri titulari: Nicolae Popea, Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Nicolae Colan *și* Dumitru Stăniloae.

Membri corespondenți: Sava Popovici Barcianu, Zaharia Boiu, Ioan Popescu, Onisifor Ghibu, Romulus Cândea *și* Mircea Păcurariu.

Membri onorari: Ilarion Pușcariu, Nicolae Bălan, Dimitrie Comșa, Gheorghe Dima *(fost profesor de Muzică) și* Nicolae Corneanu, *mitropolitul Banatului. Tot ca membri onorari au fost aleși și mitropoliții Ardealului* Andrei Șaguna *și* Antonie Plămădeală, *iar ca membru titular* Vasile Mangra *(mitropolit la Sibiu între anii 1916—1918).*

Nu este lipsit de interes să notăm și numele celor 10 foști studenți ai Institutului sibian, aleși în supremul for cultural al țării: Visarion Roman, *primul director al Băncii „Albina" din Sibiu (cor., 1877),* Virgil Onițiu, *directorul Liceului „Andrei Șaguna" din Brașov (cor., 1902), ierarhii* Miron Cristea, Nicolae Ivan *și* Grigorie Comșa, *preotul istoric* Ștefan Meteș, *pe care i-am mai consemnat, botanistul* Emil Pop, *filosoful, poetul și dramaturgul* Lucian Blaga, *istoricul* Andrei Oțetea *din Sibiel și filosoful* Dimitrie D. Comșa *din Săliște, toți profesori la Universitatea din Cluj și membri titulari ai Academiei. La aceștia se adaugă și unii din profesorii pe care i-am menționat, care au fost și studenți ai acestui Institut. Așadar, Facultatea de Teologie din Sibiu se poate mândri cu acești 26 academicieni, fie foști profesori, fie foști studenți ai ei.*

În sfârșit, după aprecierile noastre cel puțin 40 de membri ai Academiei Române de la începuturi și până azi proveneau din familii de preoți. Pe lângă unii dintre cei menționați mai sus, fiind ei înșiși preoți sau profesori de teologie, mai notăm pe istoricul Dimitrie Onciul, *poeții* Andrei Bârseanu, *mulți ani președintele Astrei,* George Coșbuc, Octavian Goga *și* Lucian Blaga, *militantul politic* Vasile Goldiș *arheologul și clasicistul aromân* George Murnu, *matematicianul* Caius Iacob *(tatăl, fost profesor la Facultatea de Teologie din București), istoricul nonagenar de azi* Cornelia Bodea *și alții.*

La acest ceas aniversar se cuvine să ne aducem aminte cu recunoștință de toți cei care au contribuit la progresul Academiei Române și să-i facem cunoscuta urare: VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!

„Veniţi de luaţi lumină!..."

(Urmare din pag. 1)

crarea Sa, participă efectiv şi afectiv la sălăşluirea Luminii celei necreate în viaţa Sa, căci după cuvântul psalmistului David *„lumină sunt poruncile Tale"* (Ps. 118), şi *„întru lumina Ta vom vedea lumină"* (Ps. 35,9), Mântuitorul Hristos Cel care *„singur are nemurire şi locuieşte în lumina cea neapropiată"* (I Tim. 6, 15—16) prin Învierea Sa cea de a treia zi a luminat întreg cosmosul văzut şi nevăzut şi ne cheamă pe fiecare dintre noi să fim părtaşi acestei negrăite lumini şi în acelaşi timp să devenim şi noi purtători de lumina cunoştinţei în viaţa şi petrecerea noastră pe acest pământ. Ca semn văzut al acestei lumini mai presus de fire credincioşii poartă în mâini la Paşti, lumânări pe care le aprind din lumina pe care le-o dăruieşte Hristos, prin mâna preotului, lumină ce arde necontenit pe sfânta masă înaintea chivotului în care petrece sub chipul euharistic Însuşi Domnul.

„Veniţi de luaţi lumină" sunt cuvinte de aur şi de foc ce au menirea de a ne preschimba pe fiecare creştin şi curăţindu-ne simţirile să devenim şi noi răspânditori ai luminii în întunericul acestei lumi.

Sărbătoarea Învierii Domnului sau Sfintele Paşti este şi trebuie să fie o sărbătoare a luminii, a vieţii şi a bucuriei.

Lumină, viaţă, bucurie, iată o întreită chemare a acestei nopţi sfinte în care suntem îndemnaţi să-l mărturisim ca Domn şi Mântuitor pe Cel care a biruit moartea revărsând în lume bucuria, lumina şi viaţa cea fără de sfârşit. Învierea Domnului este temeiul fericirii noastre, şi aici pe pământ dar şi dincolo în împărăţia cerurilor, pentru că răstignirea pe cruce şi moartea asumată de către Mântuitorul Hristos au avut ca temei dragostea fără de margini a Părintelui ceresc faţă de noi oamenii, căci *„atât de mult a iubit Dumnezeu lumea încât a dat pe Fiul Său cel Unul-Născut, pentru ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică"* (Ioan 3, 13).

Învierea Sa din morţi a dat acestei iubiri puterea de a cuprinde sufletele tuturor credincioşilor şi de a schimba prin ei faţa întregii lumi.

Să ne bucurăm aşadar în aceste zile ale

Paştilor cu bucurie mare şi cu nădejdea fermă că dacă Hristos a Înviat şi noi vom învia, şi că *„Acela care a înviat pe Hristos Iisus din morţi, va da viaţă şi trupurilor voastre muritoare prin Duhul Său"* (Rom. 8, 11), cum ne învaţă marele apostol Pavel.

Să căutăm ca lumina pe care am primit-o în noaptea sfântă a Paştilor să o păstrăm nestinsă în candela sufletelor noastre şi dospind toată frământătura cu aluatul iubirii de Dumnezeu şi al iubirii semenilor să ne prefacem în făpturi noi şi să-L lăudăm în toate zilele noastre pe Acela care *„s-a dat spre moarte pentru păcatele noastre şi a înviat pentru mântuirea noastră"* (Rom. 4, 25).

HRISTOS A ÎNVIAT!

Floriile — praznicul tăcerii

(Urmare din pag. a 2-a)

noastră, nu este suprafaţa, ci adâncul, tăcerea în care Cuvântul poate prinde rădăcini.

Adâncul infinit al lui Dumnezeu cheamă adâncul din noi *„adânc pe adânc cheamă"* (Ps. 41, 7). Dumnezeu-adâncul înţelepciunii şi al luminii, ne cheamă să devenim şi noi adânc de înţelegere. Chemarea lui Dumnezeu vine dinlăuntru şi ne îndeamnă spre înlăuntru, iar noi începem să devenim abia atunci adânc de înţelegere.

Intrarea Domnului în Ierusalim este provocarea, chemarea ce ne vine din partea lui Dumnezeu de a ne redescoperi pe noi înşine în toată complexitatea şi profunzimea propriilor noastre fiinţe, a bogăţiei celei lăuntrice: *„inima e mai adâncă decât orice, ea este omul; cine-l va cunoaşte (Iez. 17, 9).* Deci ieşirea din starea de pluralitate, de inform şi nedefinit, şi întoarcerea spre propria-ne adâncime *„cel ce se curăţă, văzându-se pe sine, vede în sine pe Dumnezeu... intimitatea sau inima noastră atunci când e găsită, nu e găsită goală, ci în cuprinsurile ei indefinite se reflectă prezenţa lui Hristos, cine străbate tot mai înlăuntrul inimii se apropie de Dumnezeu tot mai mult".*

Dinlăuntru, din adâncimea lăuntrică, de acolo ne vorbeşte şi ne cheamă Dumnezeu. Cel singur vorbeşte singularului din noi. El cheamă adâncul, nu suprafaţa plurală, schimbătoare şi sugestibilă. Chemarea lui Dumnezeu e şoaptă, *„adiere de vânt lin" (3 Reg. 19, 21),* rostire abia perceptibilă ce răsună în adâncul inimii, şi numai cel ce se adună în sine, smulgându-se din vacarmul exterior, este învrednicit să o audă. Numai cel ce aude adierea lăuntrică a Duhului se luminează *„Tu vei lumina ceea ce mă luminează" (Ps. 17, 28).* Glasul Domnului răsună în adânc şi doreşte să înflorim, să cântăm, să devenim armonii de lumină şi cununi de sălcii înflorite.

Floriile sunt chemarea lui Dumnezeu. Şoapta-chemare a Lui nu rodeşte însă decât în tăcere, şi aceasta este făgăduinţa şi mesajul Floriilor. Fie ca zgomotul şi zarva cu care mulţimea L-a întâmpinat pe Mântuitorul la intrarea în cetatea Ierusalimului, precum şi vacarmul dinlăuntrul nostru să se preschimbe în tăcerea înţelegătoare în care fiecare suflet să audă rostirea Cuvântului.

Este tăcerea Floriilor!

Prăznuind Învierea Domnului

(Urmare din pag. a 5-a)

pentru cei ce şedeau în întuneric, Soarele dreptăţii; pe Cruce, Cel fără patimă; în iad, Lumina; în moarte, Viaţa; Învierea pentru cei căzuţi..." Cu adevărat, ce vom da în schimb Domnului noi cei de astăzi? Va fi praznicul Învierii Domnului un prilej de a ne iubi mai mult aproapele, de a ne uita duşmăniile, de a nu fi indiferenţi la atâta suferinţă câtă vedem în jur? Sau ne vom comporta ca şi când piatra de pe uşa mormântului Domnului nu s-ar fi prăvălit? „Nu ne este îngăduit să trăim cu indiferenţă!", ne atenţionează Sf. Ioan Gură de Aur într-unul dintre Cuvintele sale la Înviere. Vremurile pe care le trăim sunt tulburi şi poate vor fi şi mai tulburi, de aceea mesajul Învierii Domnului trebuie să ne găsească pe toţi împăcaţi, uniţi între noi, bucuroşi de harul Învierii dăruit nouă.

Să nu ne îndoim de taina milostivirii lui Dumnezeu, Cel care stricând „pecetea morţii" ne-a făcut pe toţi fii ai Învierii Sale, împreună moştenitori ai slavei Împărăţiei Sale. Potrivit interpretării Fericitului Ieronim „Iuda L-a jignit pe Domnul mai puţin vânzându-L, decât îndoindu-se de bunătatea Lui; el a pierdut raiul nu atât din pricina nelegiuirii sale, cât din pricina deznădejdii sale". Să fim aşadar încredinţaţi, că pentru fiecare în parte Mântuitorul Hristos a înviat din morţi, părtaşi făcându-ne neînseratei Sale slave. Pentru aceasta şi pentru toate cele dăruite nouă, să-I fim recunoscători Domnului Celui Înviat, bine ştiind îndemnul Sf. Ioan Gură de Aur care spunea, că recunoştinţa faţă de cele primite provoacă dărnicia Stăpânului.

A IV-a întâlnire a Comitetului de Planificare pentru organizarea Celei de-a III-a Adunări Ecumenice Europene (AEE 3)

În perioada 30 martie — 2 aprilie s-au desfăşurat în Sibiu, la Academia Evanghelică Transilvania, lucrările celei de-a patra întâlniri a Comitetului de Planificare pentru organizarea AEE 3, Sibiu 2007. Dintre participanţii de marcă la această întâlnire amintim: Înalt Prea Sfinţia Sa Ghenadios de Sassima, reprezentant al Patriarhiei Ecumenice pe lângă Conferinţa Bisericilor Europene (CBE) şi membru al prezidiului acestei instituţii ecumenice europene, Monseniorul Vincenzo Paglia, Preşedintele Comisiei pentru Ecumenism şi Dialog al Consiliului Conferinţelor Episcopilor Europeni (CCEE), Colin Williams, Secretar General al CBE, Monseniorul Aldo Giordano, Secretar General al CCEE.

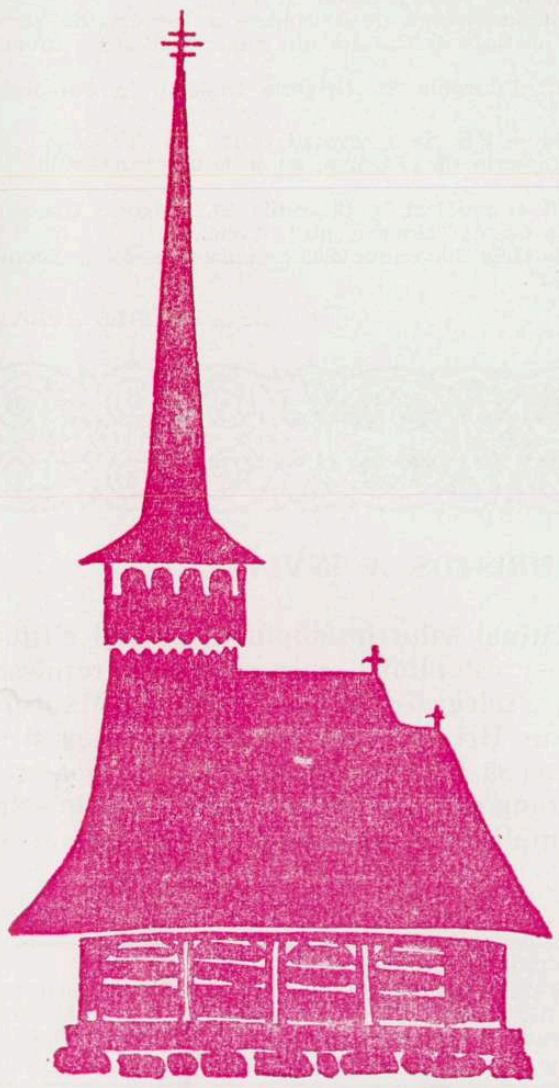

Pe ordinea de zi a întâlnirii s-au aflat: raportul Comitetului local despre stadiul de pregătire în vederea organizării AEE 3, stabilirea temelor care urmează a fi dezbătute în cadrul Adunării, vizitarea principalelor locuri unde se va desfăşura AEE 3, întâlnirea cu liderii Bisericilor locale, alte detalii organizatorice.

După prezentarea raportului de activitate al Comitetului local, de către secretarii acestuia în seara zilei de 30 martie, în data de 31 martie s-au discutat o serie de detalii organizatorice, hotărându-se a se propune spre dezbatere în cadrul AEE 3 următoarele teme: Unitatea, Spiritualitatea, Propovăduirea, Europa, Religiile, Migraţia, Creaţia, Dreptatea şi Pacea. După amiază, participanţii au vizitat cele mai importante locuri din Sibiu unde vor avea loc manifestări legate de AEE 3 precum şi principalele lăcaşuri de cult ale Bisericilor istorice. Seara a avut loc o şedinţă reunită a Comitetului de Planificare, a Comitetului local, cu participarea liderilor Bisericilor locale, prezent fiind şi Dr. Adrian Lemeni, Secretar de Stat pentru Culte, precum şi Domnul Florinel-Irinel Frunză, şef Serviciu Asistenţă şi Învăţământ în Ministerul Cultelor. S-au discutat chestiuni organizatorice şi de dialog ecumenic. Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului şi Domnul Dr. Christoph Klein, Episcop al Bisericii Evanghelice C.A. din România au asigurat participanţii de tot sprijinul în vederea bunei desfăşurări a marelui eveniment ecumenic de anul viitor de la Sibiu. Domnul Secretar de Stat Adrian Lemeni a transmis mesajul de sprijin al Guvernului României şi a promis că va transmite mai departe factorilor de decizie din Guvern, principalele probleme legate de infrastructura oraşului Sibiu, transportul participanţilor din întreaga Europă spre Sibiu şi alte aspecte amintite de participanţi.

La 1 aprilie, după o ultimă zi de sesiuni de lucru, seara, participanţii au fost invitaţi la o recepţie în onoarea lor, oferită de Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza în Sala de festivităţi a Mitropoliei Ardealului, urmată de o agapă frăţească. În cuvântarea rostită cu acest prilej, Înalt Prea Sfinţia Sa Ghenadios de Sassima a transmis Înalt Prea Sfinţiei Sale Dr. Laurenţiu Streza salutări cordiale din partea Sanctităţii Sale Bartolomeu, Patriarhul Constantinopolului, apreciind eforturile depuse în vederea pregătirii AEE 3. Aceste eforturi au fost apreciate şi de Excelenţa Sa Colin Williams şi de Monseniorul Vincenzo Paglia, în cuvântările rostite.

În cuvântarea finală, Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza a mulţumit vorbitorilor pentru salutări şi aprecieri, rugând pe Înalt Prea Sfinţia Sa Ghenadios să mulţumească Sanctităţii Sale Bartolomeu pentru cordialele salutări. Totodată Înalt Prea Sfinţia Sa a asigurat participanţii că întreg Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române se bucură că România şi Sibiul vor fi locuri de desfăşurare a AEE 3. După ce primele două adunări ecumenice europene au fost organizate în oraşe preponderent protestante (Basel), şi catolice (Graz), a sosit momentul ca Ortodoxia să prezinte Europei tezaurul ei de spiritualitate. Biserica Ortodoxă Română, cu sprijinul celorlalte Biserici, vor încerca să facă din AEE 3 o adevărată sărbătoare a ecumenicităţii europene.

A consemnat Prep. Dr. DANIEL BUDA

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA ARHIEPISCOPUL SIBIULUI ȘI MITROPOLITUL ARDEALULUI

PE LUNA MARTIE 2006

● **Miercuri, 1 — Vineri, 3 martie**
Î.P.S. Sa a participat la lucrările Sf. Sinod al B.O.R. și la lucrările Adunării Naționale Bisericești.

● **Duminică, 5 martie**
A oficiat Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la parohia Valea Cetății I — Brașov (pr. Gârbacea Corneliu).

● **Luni, 6 martie**
A săvârșit Taina Sf. Maslu în Catedrala mitropolitană. A avut program de audiențe, iar la ora 18 a participat la slujba Pavecerniței Mari și a Canonului Sf. Andrei Criteanul la Catedrala mitropolitană.

● **Marți, 7 martie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou, iar seara a participat la slujba Pavecerniței Mari și a Canonului Sf. Andrei Criteanul la Catedrala mitropolitană.

● **Joi, 9 martie**
Î.P.S. Sa a participat împreună cu pr. prof. dr. Vasile Grăjdian și cu pr. lect. dr. Mircea Ielciu de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu, la Comisia de Examinare pentru obținerea gradului didactic I, a prof. Elisabeta Isac și a prof. Cristina Munteanu de la Școala nr. 2 Caransebeș.

● **Vineri, 10 martie**
A avut program de audiențe. În aceeași zi a săvârșit slujba de sfințire a lucrărilor de construcție și Taina Sf. Maslu la Biserica „Nașterea Domnului" din Sibiu (pr. Ioan Coșa). Seara, a participat la recepția oferită de către guvernatorul landului Austria Superioară, dl. Joseph Pühringer, la Hotelul Ana Oil.

● **Sâmbătă, 11 martie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Teodor Tiron", Sâmbăta de Sus Apuseană (pr. Moldovan Grigorie). În aceeași zi a acordat un interviu postului de televiziune local Făgăraș.

● **Duminică, 12 martie**
A oficiat Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Adormirea Maicii Domnului" — Făgăraș (pr. Ioan Minu și pr. Ioan Lungoci). În aceeași zi a săvârșit Taina Sf. Maslu și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Ioan Botezătorul" — Făgăraș (pr. Cornel Ursu). Seara, a ținut în aula Universității „Transilvania" din Brașov conferința cu tema „Călătoria cu Hristos prin Postul Mare".

● **Luni, 13 martie**
A făcut o vizită la schitul „Sf. Ioan Botezătorul" din Poiana Brașov și la capela Unității de Jandarmerie din Brașov.

● **Marți, 14 martie**
A prezidat ședințele de protopopiat la Avrig, Sibiu și Sălișteș. În cadrul acestor ședințe au fost semnate contractele de muncă de către preoți. Î.P.S. Sa a adus la cunoștința preoților noile reglementări cuprinse în aceste contracte indicând totodată importanța și necesitatea acestora în perspectiva unei eficiente misiuni sacerdotale.

● **Miercuri, 15 martie**
A prezidat ședința de protopopiat la Agnita. S-au semnat contractele de muncă cu preoții. În aceeași zi, Î.P.S. Sa a vizitat mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului" — Nocrich, iar de la ora 17 a participat la vernisajul „Mănăstiri rupestre din Basarabia" organizat la Facultatea de Istorie și Patrimoniu din cadrul Universității „Lucian Blaga" Sibiu.

● **Joi, 16 martie**
A prezidat ședința de protopopiat la Mediaș. În aceeași zi a vizitat așezământul monahal de la Bazna, iar la ora 17 a participat la ședința consiliului profesoral de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Vineri, 17 martie**
A primit la cabinetul mitropolitan reprezentanți ai Misiunii Centrale Franciscane din Berlin în vederea implicării acestora în proiectul social „Centrul Educațional pentru copiii orfani" realizat de pr. Simion Săsăujan și pr. conf. dr. Mihail Săsăujan la parohia Valea Aurie I — Sibiu în colaborare cu Arhiepiscopia Ortodoxă Sibiu.

● **Duminică, 19 martie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Bunavestire" din Mediaș (pr. Doru Gâdea).

● **Luni, 20 martie**
A participat la Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, Comisia Teologică, din cadrul Ministerului Educației și Cercetării.

● **Marți, 21 — Sâmbătă, 25 martie**
La invitația mitropolitului Ignatios al Dimitriadei, Î.P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului Internațional „Doctor of Charity" desfășurat la Volos, Grecia.

● **Duminică, 26 martie**
A oficiat Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Cuvioasa Parascheva", parohia Victoria I, hirotonind întru preot pe diaconul Raul Șerban. Î.P.S. Sa a ținut cuvântul de instalare în parohie a noului paroh al comunității, pr. Adrian Magda.

● **Luni, 27 martie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● **Marți, 28 martie**
A prezidat comisia de examinare pentru proba scrisă a examenului de capacitate preoțească, desfășurat la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Miercuri, 29 martie**
A prezidat comisia de examinare pentru proba orală a examenului de capacitate preoțească. În aceeași zi, la invitația A.S.C.O.R. Sibiu a ținut conferința „Postul ca formă a ascezei și cale spre desăvârșire" în Aula Magna „Avram Iancu" a Facultății de Litere și Istorie din cadrul Universității „Lucian Blaga".

● **Joi, 30 martie**
A avut program de lucrări la cabinet. În aceeași zi a avut o întâlnire la mănăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus cu mitropolitul Ghenadios de Sassima, membru al prezidiului Conferinței Bisericilor Europene, cu pr. dr. Viorel Ioniță, secretar de studii la Conferința Bisericilor Europene, și cu mons. Aldo Giordano, secretarul general al Consiliului Bisericilor Europene, în perspectiva pregătirii celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene ce va avea loc la Sibiu în septembrie 2007.

● **Vineri, 31 martie**
A primit la cabinetul mitropolitan vizita domnului Ministru Secretar de Stat pentru Culte, Adrian Lemeni, și a domnului dr. Florin Frunză, consiler la Secretariatul de Stat pentru Culte. În aceeași zi Î.P.S. Sa a participat la Academia Evanghelică din Sibiu, la întâlnirea cu conducătorii Bisericilor locale și cu Comitetul local de organizare a celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene.

Pr. drd. CRISTIAN VAIDA

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, **a săvârșit următoarele:**

● **27—28 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **1—3 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a luat parte la lucrările Adunării Naționale Bisericești și ale Sfântului Sinod.

● **4 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.
— Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.

● **5 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Nașterea Domnului" din Sibiu (Pr. paroh Ioan Coșa), rostind cuvânt de învățătură.

● **6 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.
— Seara, a slujit Pavecernița Mare și Canonul Sf. Andrei în biserica „Sf. Pantelimon" de la Spitalul Militar din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.

● **7 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **8 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a slujit seara în Catedrala mitropolitană Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite iar în continuare Pavecernița Mare.

● **9 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a slujit Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, prot. Avrig, rostind cuvânt de învățătură cu prilejul sărbătorii celor 40 de Mucenici.
— A primit pe d-na Beate Fagerli (Norvegia) — secretară a Comitetului Internațional de Pregătire a celei de a treia Adunări Ecumenice — Sibiu 2007.
— Seara, a slujit Pavecernița Mare și Canonul Sf. Andrei în biserica parohială din Poplaca, rostind cuvânt de învățătură.

● **12 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" (Trei Stejari) din Sibiu cu prilejul Duminicii Ortodoxiei.
— Seara, a slujit Vecernia în Catedrala mitropolitană.

● **13—14 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **15 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit seara, în Catedrala mitropolitană Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul.

● **16 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **17 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în biserica „Sf. Ev. Luca" din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
— Seara, a slujit Pavecernița Mică și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **18 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A slujit în sobor, în Catedrala mitropolitană, slujba înmormântării Pr. pens. Ioan Forsea, rostind cuvânt de învățătură.

● **19 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Gheorghe" din Brașov (Pr. parohi Gheorghe Grindu și Stelian Raicu), rostind cuvânt de învățătură.
— Seara, a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Sf. Dumitru" din Brașov - Tractorul (pr. paroh Aurel Suciu).
— În aceeași zi a vizitat biserica monument istoric din Sâmpetru, prot. Brașov, precum și șantierul noii biserici aflată în construcție.

● **20 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **21 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a avut la Liceul „Octavian Goga" din Sibiu o întâlnire cu elevii claselor XII I și XII F, vorbindu-le despre semnificația Postului Mare și despre viața bisericească din țara noastră.

● **22 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.
— Seara, a slujit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană.

● **23 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a prezidat lucrările Casei de Ajutor Reciproc a Arhiepiscopiei Sibiului.

● **24 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit taina Sf. Maslu de obște în Catedrala mitropolitană.

● **25 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a făcut parte din soborul slujitor care a oficiat Sf. Liturghie arhierească în Catedrala din Cluj, cu prilejul instalării noului mitropolit, Î.P.S. Bartolomeu Anania.
— Seara, a slujit Vecernia în Catedrala din Sibiu.

● **26 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Buna-Vestire" din Brașov (Pr. paroh Mihai Manolache), rostind cuvânt de învățătură. Teologul Iosif Toma a fost hirotonit întru diacon.
— Seara, a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Sf. Ap. Petru și Pavel" — Tractorul — Brașov (Pr. parohi M. Manolache, M. Adam și I. Voineag).

● **27—28 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **29 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a participat la examenul de capacitate al candidaților Arhiepiscopiei Sibiului.
— A participat la festivitatea de deschidere a Târgului de carte „Gaudeamus" la Casa de Cultură din Sibiu, rostind un cuvânt de salut.
— Seara, a slujit Liturghia Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană.

● **31 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit slujba de Te-Deum la Școala de Infanterie din Făgăraș, cu prilejul centenarului acesteia.
— Seara, a slujit și predicat la Liturghia Sf. Grigorie Dialogul în biserica din orașul Tălmaciu, prot. Avrig.
— A participat la Gala Sibianului 2005 organizat de ziarul „Monitorul de Sibiu".

Arhid. VASILE AVRAM

Cazul Goga

(Urmare din pag. a 6-a)

aspect proza publicistică nu și-a istovit puterea de atracție. Cum se știe, după o fază de tatonări juvenil-sentimentale, Goga descoperă, ca poet, formula cea mai adecvată orizontului de așteptare al începutului de veac dominat de idealul național, iar din momentul când își dă seama că ea și-a epuizat resursele și mijloacele de inducție publică, poetul nu-i mai întrevede vreo justificare socială (nu literară!) imediată și recurge la alte tipuri de discurs, cu impact sporit la public: gazetăria și oratoria. În albia lor, mult lărgită ca posibilități, se revarsă fervori crescânde și o tumultuoasă istorie trăită. Cine va reconstitui și analiza crâncenele „bătălii" din *Luceafărul, Tribuna* (Arad), *Românul, Adevărul, Țara noastră* (ambele serii)? Cine va găsi cumpătul necesar să cântărească lucid luminișurile și opacitățile gândirii politice, fluctuațiile de atitudine, denivelările umorale ale temutului gazetar? Abia atunci se va înțelege că personalitatea lui s-a manifestat plenitudinar nu în poezie, ci în presă și la tribună.

Cine va avea darul să reînvie ființa lui Goga, cu întreg zbuciumul unei vieți consumate ca o *patimă* mistuitoare, va oferi cititorului mărturia zguduitoare a existenței unui om ce a ars fără preget până la ultima suflare, pentru un crez urmărit fanatic, cu pendulări între realitate și himeră. Copilăria și adolescența umbrite de drame și dezamăgiri, tinerețea impetuoasă, cu elanuri byroniene, cu o năvalnică risipire de iluzii și energii, cu avânturi și resemnări, anii învolburatei maturități, bulversate și contrazise de circumstanțe cărora nu de fiecare dată le-a putut deslușI o noimă limpede — toate aceste trepte, de la naștere la moarte, se înlănțuie dialectic, crescând una din alta și îmbogățindu-se cu altoiuri neprevăzute, pe măsură ce altele erau evenimentele, alții — oamenii din preajmă și adversarii, când noua experiență traversată reclama reacții, atitudini și decizii prompte, uneori contradictorii. Se ignoră de către unii faptul că pentru a-și atinge țelul propus, pentru a-și apăra o idee, el nu doar a atacat pe cine îi stătea împotrivă, ci a fost obligat frecvent să răspundă la provocări și atacuri; a-l acuza când, de fapt, se apără înseamnă a judeca exclusivist și tendențios. Nimeni nu are motive și argumente să susțină că o asemenea viață a fost în totul exemplară, pentru că prea spectaculoase înălțări și căderi i-au ondulat linia voită de el numai „dreaptă", însă, așa fiind, ea propune urmașilor o *figură* complexă din ale cărei arderi și fapte cititorul poate înțelege ce e rău și ce e bine.

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarea parohie vacantă:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN RUPEA

1. **Parohia Viscri**

Termen de concurs: 1 aprilie — 1 mai 2006.

Cei care doresc să ocupe acest post își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul) adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† **Dr. LAURENȚIU STREZA**
Arhiepiscop al Sibiului
și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

HRISTOS A ÎNVIAT!

Cu acest îndătinat salut întâmpinăm pe toți cititorii, sprijinitorii și ostenitorii care iubesc, prețuiesc ziarul șagunian „Telegraful Român". Fie ca Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care a biruit moartea și a vestit lumii pacea să reverse asupra familiilor noastre, a Bisericii și a românilor de pretutindeni darurile sale cele bogate și împlinirea năzuințelor de mai bine și fericire.

Redacția

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Rășinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 mai
2006
Nr. 17—20

1906 - CATEDRALA MITROPOLITANĂ SIBIU - 2006

Casă zidită spre a locui numele Domnului într-însa

Regele Solomon a împlinit făgăduinţa pe care Domnul o făcuse tatălui său David, anume că va fi acela care va înălţa templul din Ierusalim. Într-adevăr, pe parcursul a şapte ani, fiul şi succesorul lui David la tron a zidit, pe Muntele Moria din Ierusalim, măreţul edificiu al templului. La sfinţirea acestuia el a rostit o frumoasă rugăciune cuprinsă în I Regi, cap. 8. În această rugăciune Solomon repetă de mai multe ori ideea cum că destinaţia templului este aceea de a fi casă în care să locuiască numele Domnului (vezi I Regi 8, 13. 16—17).

Bisericile creştine sunt şi ele locaşuri menite să sălăşluiască numele lui Dumnezeu într-însele. Ba mai mult, sunt locuri ale *prezenţei nemijlocite* a lui Hristos-Logosul şi a lui Hristos-Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatele lumii. Prin Sfânta Evanghelie şi Sfânta Euharistie, care se află perpetuu pe masa sfântului altar, Hristos ne vorbeşte direct şi ni se dăruieşte prin însuşi Trupul şi scump Sângele Său.

Biserica devine astfel „spaţiu sacru", loc sfinţit şi sfinţitor, sălaş al prezenţei şi lucrării lui Dumnezeu cel în Treime lăudat.

Având o menire atât de însemnată în viaţa oamenilor şi, am zice, în viaţa întregii creaţii, întrucât în biserică şi prin lucrările sfinte ce se săvârşesc în ea (Sfintele Taine şi ierurgii) se purifică şi se sfinţeşte întreaga fire, biserica-locaş de închinare constituie nucleul în jurul căruia se adună comunitatea credincioşilor. De aceea, obişnuit sfintele biserici sunt amplasate în centrul localităţilor sau pe o înălţime care domină toată aşezarea umană căreia îi este destinată. Ea — biserica, locaşul sfânt în care cerul se uneşte cu pământul — devine un element nelipsit din viaţa spirituală a celor ce-L caută pe Dumnezeu şi doresc să se împărtăşească din darurile Lui cele bogate, spre a atinge piscurile desăvârşirii creştine, după modelul Hristos.

Frumuseţea locaşului de închinăciune, profunzimea ru-

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

Fruntaşi români ortodocşi care s-au remarcat între donatorii pentru zidirea Catedralei Mitropolitane

Ideea construirii unei catedrale mitropolitane a încolţit în mintea luminată a mitropolitului Andrei Şaguna. El a şi întemeiat *„fondul catedralei"*, despre care îi va încunoştiinţa pe fiii său duhovniceşti, din Arhidieceza Sibiului, prin pastorala de la Crăciunul anului 1857 şi apoi printr-un „cerculariu" adresat protopopilor şi preoţilor, la sfârşitul aceluiaşi an. Spre a se da pe el însuşi pildă de jertfelnicie, Şaguna va preciza în acel „cerculariu" cum că: *„în ceea ce se atinge de mine, dau deocamdată 2000 de florini, bani buni, urmând ca iarăşi să mai dau când îmi vor ierta împrejurările"*.

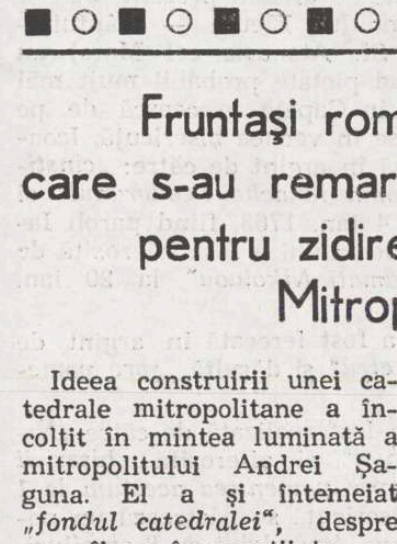

Mitop. Andrei Şaguna - 1864

Din păcate, colecta nu s-a ridicat, în vremea lui Şaguna, la un asemenea capital încât să-i permită să se poată angaja în lucrările de construcţie a catedralei.

În vremea urmaşului său în scaun, care a fost mitropolitul Miron Romanul, colecta ajunsese deja la 200.000 de florini, sumă ce ar fi permis demararea lucrărilor, dar noul mitropolit şi-a propus să construiască, în vecinătatea catedralei, încă alte două edificii: unul pentru Seminar şi altul pentru reşedinţa mitropolitană. Acest fapt a determinat întârzierea începerii lucrărilor la catedrală. Nu se ajunsese, de altfel, nici la un consens asupra locului unde urmau să fie amplasate cele trei edificii.

Mitropolitul Ioan Meţia-

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

Catedrala Mitropolitană din Sibiu

Până la începutul secolului al XX-lea în Sibiu existau patru biserici româneşti, trei ortodoxe şi una unită (greco-catolică). Prima dintre ele era biserica cu hramul „Schimbarea la Faţă", numită „Biserica Grecească", situată pe Strada Măcelarilor (azi Strada Mitropoliei), deci „în cetate", zidită în anul 1797 de „compania" (asociaţia, societatea) negustorilor greci şi aromâni din Sibiu, care va deveni, de prin 1860, „catedrală" a ierarhilor ortodocşi de aici.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea s-au construit alte trei biserici, numai pentru români, dar „în afara zidurilor cetăţii" medievale Sibiu, în aşa-numitele „măierişti" (de la Mayerhöfe), deci în grădinile patricienilor saşi din oraş, în care munceau numeroşi ţărani români, fie ortodocşi, fie uniţi. Prima era biserica cu hramul „Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel", unită, cunoscută până azi sub numele de „Biserica dintre Brazi" (Strada Reconstrucţiei), începută în anul 1778.

A doua era biserica cu hramul „Bunavestire", cunoscută sub numele de „Biserica din Groapă", din cartierul „Iosefin" (după numele împăratului Iosif II), în Strada Justiţiei de azi. O primă biserică s-a construit aici între anii 1788—1789 de către „jupâneasa" Stana, soţia lui Hagi Pătru Luca. Fiind distrusă de un cutremur în anul 1802, ea a fost refăcută „din temelie" de un renumit om de afaceri sibian, Hagi Constantin Pop, ginerele primilor ctitori.

A treia biserică românească, tot ortodoxă, cu hramul „Sfântul Evanghelist Luca", este situată în Strada Lungă, deci tot în „Maierii" Sibiului, în apropiere de cea „dintre brazi", a cărei construcţie s-a încheiat în anul 1791. Este ctitoria episcopilor Ghedeon Nichitici şi Gherasim Adamovici, care au păstorit la Sibiu. În aceste două biserici ortodoxe slujeau de multe ori episcopii de la Sibiu.

Alte două biserici ortodoxe româneşti existau în satele Turnişor şi Guşteriţa, care, în secolul al XX-lea, au devenit cartiere ale oraşului Sibiu.

Aşa cum relatam mai sus, abia în jurul anul 1860, biserica „grecească", cu hramul „Schimbarea la Faţă", din Strada Măcelarilor a intrat sub jurisdicţia canonică a Episcopiei (din 1864 devenită Mitropolie) ortodoxe române a Ardealului, care îşi avea sediul la Sibiu (din 1761). Neavând deci o biserică corespunzătoare, episcopul (din 1864 mitropolitul) Andrei Şaguna (1846—1873) a început demersurile necesare în vederea construirii unei catedrale, încă din anul 1857. El a iniţiat o colectă în cuprinsul tuturor eparhiilor ortodoxe din Imperiul Habsburgic, dar rezultatele ei n-au fost mulţumitoare, fapt pentru care nici n-a pus problema începerii unei construcţii. Sub urmaşul său în scaun, mitropolitul Miron Romanul (1874—1898), s-au făcut alte colecte şi s-au purtat discuţii cu privire la locul de zidire a viitoarei catedrale în cadrul Sinodului eparhial (Adunarea eparhială) al Arhiepiscopiei Sibiului.

Lucrările de zidire au început abia după alegerea şi înscăunarea mitropolitului

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. Prof. Dr.
MIRCEA PĂCURARIU

Tradiţie şi continuitate — vechea bisericuţă „a grecilor" din Sibiu —

Pentru întreaga suflare românească din Sibiu şi din întreg Ardealul ortodox, Catedrala mitropolitană cu hramul „Sf. Treime" are o semnificaţie spirituală deosebită. Ea concentrează în zidurile şi în fiinţa ei toată jertfa şi toată strădania de secole a generaţiilor de români care şi-au dorit-o şi au visat-o dintotdeauna tot atât de impunătoare şi de măreaţă cum este ea astăzi. Sionul sau *„muma bisericilor"* din Ardeal, cum era ea socotită, îmbracă în acest an aleasă haină de sărbătoare, căci se împlinesc exact 100 de ani de când în Duminica Samarineencii a anului 1906 şi-a primit harul sfinţeniei prin slujba sfinţirii ei.

De 100 de ani turnurile ei majestuoase se înalţă către cer ca două braţe ale românilor, căutând izbăvirea şi cerând ajutorul Celui de Sus.

De 100 de ani, clopotele ei vestesc bucuria sau jalea şi chemarea la rugăciune, iar de 100 de ani la altarul ei se săvârşeşte zilnic jertfa cea necruntată a arhiereului Hristos.

Puţini mai ştiu însă că pentru a se înălţa măreaţa Catedrală a fost nevoie să se demoleze un şir de clădiri din actuala stradă a Mitropoliei ca şi vechea bisericuţă numită *„a grecilor"*, ce avea hramul „Schimbării la faţă" a Mântuitorului. Construită de către negustorii „greci" aşezaţi de-a lungul istoriei în oraşul de pe malurile Cibinului, vechea bisericuţă era modestă şi ascunsă în fundul unei curţi strâmte, iar prin aspectul ei umil era chemată *„să vestească toată umilinţa, câtă a trebuit să îndure veacuri de-a rândul neamul şi legea noastră strămoşească în această ţară"* — cum se exprima în presa vremii un cronicar al vieţii bisericeşti (T.R. nr. 47/1906).

După căderea Constantinopolului sub turci la 29 mai 1453, au început să se aşeze şi prin părţile Sibiului negustori greci, organizaţi în aşa-zisele „companii privilegiate". De altfel şi prin alte oraşe ale ţării, negustorii greci din Turcia şi mulţi macedoromâni şi-au constituit propriile lor organizaţii comerciale şi implicit bisericeşti.

Astfel în 1636, principele Transilvaniei Gheorghe Rakoczy dă un rescript prin care companiştii greci primeau permisiunea de a se organiza, privilegiu confirmat apoi în 1701 de către împăratul Leopold şi în 1777 de împărăteasa Maria Tereza.

Comunitatea grecească din Sibiu se bucura de anumite drepturi şi libertăţi între care şi aceea de a-şi profesa nestingherită credinţa religioasă care era cea ortodoxă.

Preotul lor era adus din Turcia, la fel şi învăţătorul care se ocupa de educaţia copiilor. În anul 1690 se ridică biserica din Bungard de către companiştii greci, unde grecii din Sibiu îşi îngropau morţii. După zidirea Bisericii din Groapă în 1788 *„cu cheltuiala Jupânesei Stana Hagi Petru Luca"*, văduva unui negustor grec, aceştia îşi îngropau morţii în cimitirul acestei biserici, unele cruci aflându-se până astăzi acolo.

Cu toate drepturile pe care le aveau, grecii n-au putut să-şi construiască o biserică proprie a lor deoarece saşii nu le permiteau lucrul acesta.

În 1783 grecilor li s-a permis să-şi amenajeze o capelă într-o casă închiriată pe str. Poplăcii nr. 15 dar după scurt timp sunt evacuaţi cu forţa din acest imobil.

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
Sibiu

Biserica „Schimbarea la faţă", a grecilor

Casă zidită spre a locui numele Domnului într-însa

(Urmare din pag. 1)

găciunilor care se rostesc în aceasta, bogăţia conţinutului şi armonia melodică a cântărilor şi rânduielilor liturgice sunt factori care produc în sufletul celui ce se roagă în biserică stări înălţătoare de trăire duhovnicească, pregătindu-l pentru primirea harului mântuitor.

Toate bisericile poartă acest slăvit nume de casă a lui Dumnezeu. În fiecare din ele slujitorii altarelor şi credincioşii se întâlnesc cu Unul şi Acelaşi Hristos, şi stau sub scutul Proniei cereşti. Există însă într-o eparhie şi o biserică mai aparte decât celelalte din parohiile care se află

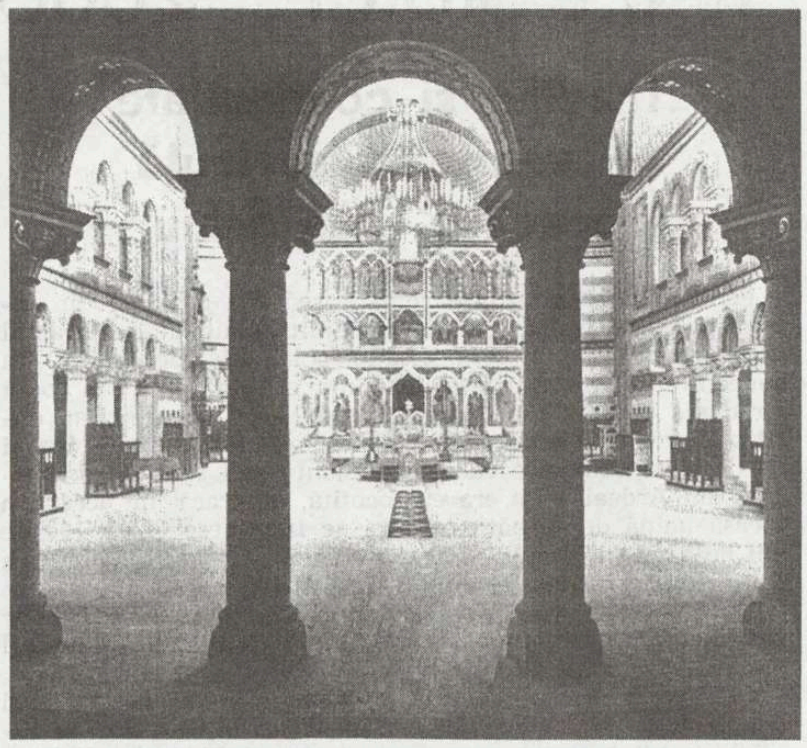

Catedrala - Vedere de interior, spre altar.

sub ascultarea ierarhului din acea eparhie. Este vorba de catedrala eparhială, biserica la altarul căreia slujeşte ierarhul, săvârşind Sfintele Taine, hirotonind preoţi şi mijlocind harul lui Dumnezeu pentru toţi cei încredinţaţi păstoririi lui. Este *„maica tuturor bisericilor"* dintr-o eparhie, cum inspirat o numeşte vrednicul de pomenire mitropolit Andrei Şaguna. În Arhiepiscopia noastră a Sibiului şi Mitropolia Ardealului rolul acesta primaţial, loc de onoare şi de cinste hărăzit de rânduielile canonice îl are catedrala mitropolitană, care se încununează acum, în această lună mai, cu cununa celor o sută de ani de existenţă. A fost zidită în vremea mitropolitului Ioan Meţianu (1899—1916) după planul Sfintei Sofia din Constantinopol, ctitoria împăratului Iustinian (527—565), distingându-se însă şi prin câteva particularităţi, cum ar fi cele două turnuri masive de la intrare, cu forme specifice arhitecturii eclesiale ardelene şi cu anumite elemente din stilul baroc. Interiorul este format dintr-o navă centrală, două nave laterale (despărţite de nava centrală prin stâlpi masivi cu capiteluri, cu trei abside spre răsărit, cea din mijloc fiind absida altarului.

Ca şi în cazul Sfintei Sofia, elementul central îl constituie cupola, înconjurată în exterior de patru turle mai mici. Totul în această frumoasă catedrală se ordonează în jurul unei axe centrale, încoronată de maiestatea acestei cupole, exprimând şi luminând frumuseţea locaşului şi a picturii, venind dintr-o adâncime tainică şi dintr-o înălţime nelimitată. Prin liniile ei, cupola traduce mişcarea coborâtoare a iubirii dumnezeieşti, sfericitatea ei reuneşte pe toţi oamenii în sinaxă (adunare liturgică), ca Trup tainic al lui Hristos.

Cu bolta ei largă, cupola pare a fi o imitare a cerului. Icoana Pantocratorului, înconjurată de cetele îngereşti şi luminată în mod unic de rândul de ferestre, arată simbolic că tot spaţiul văzut al bisericii e un cosmos dominat de cer şi orânduit ierarhic, care face din Liturghie o participare prin imitare sau o participare directă la liturghia cerească a îngerilor.

Întreaga arhitectură a acestei catedrale arată că într-adevăr, aşa cum am spus, locaşul de cult este „cerul pe pământ". Dumnezeu e prezent în el nu doar prin sfintele slujbe, prin sfintele icoane, dar şi prin intermediul simbolisticii arhitecturii. Sentimentul sfinţeniei, ca o însuşire personală a lui Dumnezeu Cel prea bun, este experiat şi este indicat prin arhitectonica bolţii unice centrale şi a altor bolţi mai mici, care exprimă o aplecare a Celui Atotputernic la diferite nivele, cu o mare grijă iubitoare, spre credincioşi. Se trăieşte în aplecarea îmbrăţişătoare a acestor bolţi coborârea lui Dumnezeu peste comunitatea din biserică, arătându-se astfel atât iubirea Lui, cât şi voinţa de a-i face pe membrii Bisericii să se strângă în iubirea, în îmbrăţişarea Lui tainică şi mântuitoare.

Târnosirea acestei sfinte catedrale s-a făcut în data de 30 aprilie/13 mai 1906, într-o atmosferă de profundă emoţie şi bucurie duhovnicească. Alături de arhiepiscopul şi mitropolitul Ioan Meţianu, din sobor au mai făcut parte Ioan I. Papp de la Arad, precum şi un sobor impresionant de preoţi şi diaconi, între care îi amintim pe Arhim. Augustin Hamsea, egumenul Mănăstirii Bodrog, Arhim. Dr. Ilarion Puşcariu, vicar al Arhiepiscopiei Sibiului şi Arhim. Vasile Mangra; pe asesorii consistoriali Dr. Elie Miron Cristea, Nicolae Ivan şi Matei Voileanu, pe protosincelul Dr. Eusebiu Roşca, pe Ioan Papiu, protopopul Sibiului, Simeon Popescu, fost protopop al Sibiului, Pavel Boldea, protopop militar în Sibiu, Vasile Damian, protopopul Zarandului, Ioan Droc, protopopul Miercurei Sibiului, Romul Furdui, protopopul Câmpenilor, Sergiu Medan, protopopul Sebeşului, Demetriu Moldovan, protopopul Sighişoarei, Petru Popovici, protopopul Abrudului, Galacteon Şagău, protopopul Reghinului, Dr. Vasile Stroia, protopopul Săliştei, Ioan Teculescu, protopopul Albei Iulia, Vasile Voina, protopopul Braşovului, Nicolae Borzea, protopopul Făgăraşului, Ioan Cândea, protopopul Avrigului, Vasile Domşa, protopopul Orăştiei, pe diaconii George Tulbure, Trandafir Scorobeţ şi Demetriu Câmpean.

Răspunsurile liturgice au fost date de corul Seminarului Andreian, dirijat de profesorul Dimitrie Cunţan.

Autorităţile locale au fost reprezentate de G. Thalmann, comitele suprem şi comes al saşilor, şi de primarul I. Drotleff al Sibiului.

Dintre oaspeţii de seamă îi amintim pe Nicolae Iorga, delegaţii episcopului Ioan Popea de la Caransebeş: Andrei Gnidin, protopopul Caransebeşului, Coriolan Brediceanu, deputat dietal, Alexie Oniţiu, jude reg. de tribunal. Familia Mocioni a fost reprezentată de Antoniu, Petru şi Ionel Mocioni.

Din partea celorlalte culte au fost prezenţi şi au transmis mesaje: Dr. Teusch, vicarul superintendentului săsesc din

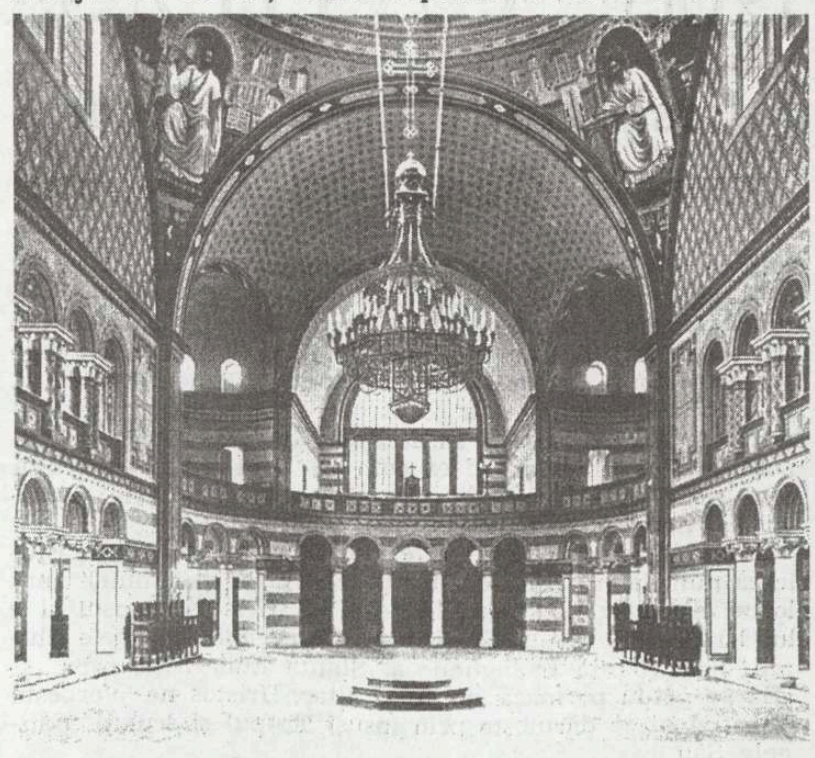

Catedrala - Vedere de interior, spre pronaos.

Sibiu, protopopul reformat I. Nagy şi protopopul catolic I. Togan. Se cuvine a-i menţiona şi pe Partenie Cosma, Sebastian Stanca şi Timotei Popovici.

Acum, când se împlinesc o sută de ani de când acest „Sion românesc" şi-a deschis larg porţile spre a primi tot atâtea generaţii de credincioşi ortodocşi români, cu adâncă evlavie îi pomenim pe toţi mitropoliţii Ardealului de numele cărora se leagă înălţarea acestui sfânt locaş: Andrei Şaguna, Miron Romanul şi Ioan Meţianu, ca şi pe cei care i-au succedat în scaun: mitropoliţii Nicolae Bălan, Iustin Moisescu, Nicolae Colan, Nicolae Mladin şi Antonie Plămădeală. Îi pomenim şi pe toţi cei care au contribuit cu obolul lor la zidirea acestei catedrale, pe slujitorii preoţi şi diaconi care au liturghisit şi propovăduit cuvântul lui Dumnezeu, şi pe toţi binecredincioşii creştini, vii şi adormiţi, care au iubit buna podoabă a acestei case a Domnului, pentru care ne rugăm să fie întărită şi păzită până la sfârşitul veacurilor.

Tradiţie şi continuitate

(Urmare din pag. 1)

În această situaţie, grecii reuşesc, în anul 1797, să-şi construiască pe str. Măcelarilor, în fundul unei curţi o bisericuţă de zid. Acest spaţiu a fost luat de greci de la un negustor român din cetate, Răduţ Stoica, care a încheiat cu ei un contract pe 36 de ani şi prin care se stipula că pot să-şi construiască acolo biserică, şcoală şi casă parohială. Biserica a fost construită într-un timp record de 2 ani, între 1797—1799, fiind pictată de către Ioseph Neuhauser, profesor de arte plastice de la Institutul Terezian din Sibiu pentru 550 de florini.

Biserica, de dimensiuni modeste, avea stilul romanic, cu o boltă rotundă, fără turn, cu un mic pridvor în faţă. Pe frontispiciul din interior era scris cu litere greceşti următorul text: *„Întărirea celor ce nădăjduiesc întru Tine, întăreşte Doamne biserica Ta, carea o ai câştigat cu scump sângele Tău 1799"*.

În ceea ce priveşte preoţii greci, cel mai vechi slujitor al companiei greceşti din Sibiu (efimerios — cum i se spunea) a fost Grigorie Aghioritul, venit de la Muntele Athos şi care în 1749 a fost aruncat în temniţă datorită atitudinii sale ostile faţă de Uniaţie.

În 1766 se afla la Sibiu un preot grec venit din Bucureşti, iar în 1790 era slujitor preotul Eghenios Mihail.

Amintim apoi şi pe arhimandritul Neofit, pe arhimandritul Dometie, la 1805, care a fost în relaţii bune cu episcopul Vasile Moga care-l şi numeşte pentru actele sale filantropice faţă de români *„făcător de bine şi bun părinte al neamului românesc neunit din Ardeal"*.

Urmează apoi arhimandritul Constantin până în 1823 când pleacă la Viena, secondat apoi de arhimandritul Kyril care este nevoit să plece în Constantinopol datorită unei neînţelegeri se pare cu Consistoriul român. A fost urmat de sincelul Ghenadie care a păstorit până la 21 iunie 1863, când trece la cele veşnice.

După moartea lui Meletie, comunitatea grecească împuţinându-se nu s-a mai simţit nevoia aducerii unui nou preot grec, ci s-a luat hotărârea ca biserica să fie administrată de ieromonahul Bogdan Gherman, secretarul episcopiei române. În 1864, biserica trece în folosinţa românilor iar Şaguna numeşte, în urma unui concurs, ca şi paroh pe Zaharia Boiu (1864—1884). Acesta a fost urmat de Simion Popescu (1885—1889), Ioan Papiu (1890—1907) şi Ioan Stroia (viitor episcop al Armatei) din 1908.

În anul 1902 bisericuţa grecească a fost demolată pe locul ei şi al clădirilor vecine zidindu-se noua catedrală. La 13 iulie acelaşi an s-a oficiat în ea o ultimă Sfântă Liturghie de un sobor de preoţi alcătuit din Ioan Papiu (paroh), asesorii Nicolae Ivan şi Matei Voileanu, diaconul Demetriu Câmpean. Predica zilei a fost rostită de către Dr. Elie Miron Cristea, asesor consistorial (viitorul patriarh al României reîntregite). Era prezentă floarea intelectualităţii române din Sibiu şi din întregul Ardeal şi Banat. În cuvântul său predicatorial a adus un omagiu vechiului locaş de cult, enumerând marile momente ale istoriei Bisericii noastre petrecute în ea. Deşi mică şi modestă, ascunsă în fundul unei curţi — spunea oratorul, biserica a servit drept catedrală episcopală şi mai apoi mitropolitană marelui Şaguna şi prin urmare *„toată lespedea de piatră pe care a călcat el, scaunul simplu de lemn în care a şezut el, altariul modest la care el a servit Domnului timp de peste un pătrar de secol au primit însemnătate deosebită, nu numai pentru parohienii săi ci pentru toţi credincioşii Bisericii Ortodoxe Române din această patrie"*.

În ziua următoare 14 iulie 1902 au început lucrările de demolare ale bisericuţei iar la 18 august 1902 s-a pus piatra de temelie de către mitropolitul Ioan Meţianu.

De la vechea bisericuţă grecească ni s-au păstrat până astăzi câteva obiecte liturgice. Amintim astfel cele 4 icoane împărăteşti, pictate pe lemn şi ferecate în argint şi împodobite cu pietre scumpe şi care se păstrează astăzi în altarul Catedralei mitropolitane. Vechiul iconostas — de fapt partea superioară a lui — a fost demontat şi adus la biserica nouă din Gura Râului unde se află în prezent. Cele 4 icoane împărăteşti (Maica Domnului, Eleusa — Mântuitorul — Sf. Ioan Botezătorul şi Sf. Atanasie cel Mare) au fost ferecate în argint, ele fiind pictate probabil mult mai înainte şi fiind puse mai întâi în Capela grecească de pe strada Poplăcii şi de acolo aduse în vechea bisericuţă. Icoana Mântuitorului a fost ferecată în argint de către: *„cinstitul secretar"* al *„cinstitului domn Ianache Teodoranul"* şi dăruită *„bisericii romeilor"* la 4 ian. 1763, fiind paroh Iacob Olimpiotul. Icoana Maicii Domnului a fost afierosită de către *„robul lui Dumnezeu Stamati Nikolaou"* la 20 ian. 1762.

Iconostasul vechii biserici - Icoana Învierii

Icoana Sf. Ioan Botezătorul a fost ferecată în argint de către *„cinstitul domn Epistat Petru"* şi dăruită *„spre pomenire la 1 ian. 1771"*.

În fine icoana Sf. Atanasie a fost realizată de către *„Nikolaus Stamon din ţara Albaniei"* şi afierosită *„bisericii companiei romeilor din Sibiu spre pomenirea acestuia la 1 ian. 1783"*. Tot de la vechea bisericuţă se păstrează un potir de argint aurit lucrat la Viena, împodobit cu 8 emailuri, cuprinzând scene din patimile Mântuitorului, precum şi un disc şi o steluţă din acelaşi material. Aceste sfinte vase au fost dăruite vechii bisericuţe devenite catedrală, de către mitropolitul Andrei Şaguna. Un astfel de potir a fost donat tot de către Şaguna şi bisericii vechi — Sf. Paraschiva — din Răşinari. De asemenea amintim un vas de agheazmă din argint cu următoarea inscripţie în greceşte: *„Acest vas s-a făcut cu cheltuiala prea cinstitului domn Ioannou Theodoranu Tsingou şi s-a afierosit de către acesta bisericii romeilor (grecilor) din Sibiu în timpul Ieromonahului Iakob Olimpiotul 1761"*, precum şi o icoană a Maicii Domnului din argint (format 35/32) aflată astăzi în tezaurul Catedralei şi având la subsol în greceşte următoarea inscripţie: *„S-a dăruit această cinstită icoană spre fericita pomenire a Elenei, soţia domnului Ioan ... în anul 1770 luna februarie ziua 24 Sibiu"*.

Iată pe scurt, câteva date privitoare la vechea bisericuţă de pe locul actualei Catedrale mitropolitane din Sibiu. Prin trecutul ei istoric, prin marile evenimente ce s-au petrecut în ea şi la care a fost martoră, vechea bisericuţă *„grecească"* rămâne în conştiinţa sibienilor ca un reper spiritual şi ca o amintire de mare preţ. Acum la împlinirea celor 100 de ani de la sfinţirea catedralei zidită pe locul ei, se cuvine să înălţăm un gând de rugăciune şi de pioşenie celor care au zidit-o şi s-au rugat şi în vechea biserică şi ori de câte ori vom păşi în noul locaş să ne înălţăm mintea şi inima către Dumnezeu rugându-L: *„întăreşte, Dumnezeule, sfânta şi dreapta credinţă a dreptmăritorilor Tăi creştini şi sfânt locaşul acesta păzeşte-l în veacul veacului. AMIN"*.

Aspecte inedite referitoare la viaţa vechii comunităţi greceşti din Sibiu

Fără a încerca să supraevaluăm anumite realităţi istorice legate de convieţuirea între naţiuni şi interconfesională care a avut loc de-a lungul vremii în zona Sibiului, putem afirma că oraşul nostru a cunoscut în ceea ce priveşte convieţuirea cu comunitatea greacă de aici, una dintre cele mai fericite file de istorie a lui.

Deşi stabilirea legală a grecilor în zona Sibiului are loc în 1550, cu acordul principelui Transilvaniei de atunci, credem că acest lucru s-a întâmplat cu ceva timp înainte, poate în perioada imediat următoare căderii Imperiului Bizantin din 1453. Compania greacă din Sibiu înfiinţată prin privilegiul de întemeiere acordat de către principele Gheorghe Rakoczi în 8 iulie 1636 se înscrie într-un proces general de constituire a unor astfel de companii comerciale pe întreg teritoriul continentului european cum ar fi cele engleze, franceze, ruseşti sau olandeze, proces ce s-a desfăşurat între 1555—1670.

Deşi românii mai avuseseră în anumite zone şi pe parcursul sec. XVI dreptul de a-şi construi biserici în oraşe, pentru o lungă perioadă de timp, până la apariţia decretului de convieţuire din 1781, românii transilvăneni nu aveau dreptul să cumpere terenuri sau să clădească biserici în interiorul oraşelor. La fel s-a întâmplat şi cu populaţia greacă, care fiind şi ea în întregime ortodoxă nu avea dreptul să tulbure „culoarea etnică" a aşezărilor din Ardeal. Într-o vreme în care cercurile conducătoare erau catolice sau protestante păstrarea tradiţiilor ortodoxe devenise tot mai dificilă. De abia după 1777, când împărăteasa Maria Tereza le-a permis membrilor Companiei să-şi aducă şi familiile în Imperiu, dezvoltarea economică creşte şi împreună cu ea, implicit, şi poziţia preotului comunităţii greceşti.

Activitatea comercială a Companiei greceşti din Sibiu se desfăşura ţinând seamă de anumite decrete imperiale, care stipulau ce mărfuri pot fi vândute, ca şi tipul relaţiilor cu autorităţile locale. În fiecare an membrii companiei vărsau în vistieria statului o sumă de bani, drept impozit, urmând a se bucura în schimb de autonomie comercială deplină. Istoria acestei companii se află în codicii greci 976—980 din Biblioteca Academiei Române, ca şi în alte astfel de surse prezente la diferite biblioteci din Atena.

Desigur că importanţa prezenţei acestei Companii greceşti la Sibiu are pentru noi în primul rând o conotaţie culturală şi spirituală. Şi când spun aceasta mă refer la convieţuirea românilor de aici cu membrii acestei companii, la efortul comun de păstrare a tradiţiilor ortodoxe şi promovare a culturii, ştiut fiind faptul că la Sibiu funcţiona una dintre cele mai renumite Şcoli greceşti din Imperiul Austro-Ungar.

Biserica veche. Icoanele împărăteşti (argint)

În anul 1640 îl întâlnim ca preot slujitor al grecilor din Sibiu pe pr. Serafim Ilaro, trimis la cererea acestora de către Mănăstirea Iviron din Muntele Athos. Se slujea probabil în diferite case, deoarece doar din 12 ianuarie 1690 grecii primesc autorizaţia de a-şi construi o biserică în afara cetăţii, la Bungard, biserică ce purta hramul Sf. Atanasie şi care a fost terminată în 1691. Ţinând cont de faptul că într-un registru de inventariere a cărţilor şi obiectelor de cult, scris în limba greacă (registru aflat în Biblioteca Mitropolitană din Sibiu), se precizează că pe un potir folosit în cultul lor era gravat anul 1620, credem că şi înainte de pr. Serafim Ilaro, menţionat în anul 1642 ca preot al comunităţii greceşti, au existat alţi slujitori ai acestei comunităţi.

Înainte de zidirea bisericii greceşti care s-a aflat pe locul actualei catedrale, comunitatea greacă avea o mică capelă într-o casă închiriată pe „uliţa Poplăcii" nr. 15, actuala str. Moldovei nr. 35. În urma unui contract de cumpărare scris în limba germană şi datat 25 februarie 1797, Compania greacă cumpăra de la negustorul român Stoica Răduţ imobilul situat pe str. Măcelarilor nr. 99 (potrivit contractului acesta este numărul casei şi nu 35 sau 31 cum am mai întâlnit), cu toate dependinţele şi grădina aferentă. Contrac-

(Continuare în pag. a 7-a)

Drd. ŞTEFAN TOMA

Catedrala Mitropolitană din Sibiu

(Urmare din pag. 1)

Ioan Meţianu (1899—1916), fost episcop la Arad. Deşi s-a hotărât ca noua catedrală să fie zidită pe un teren viran, proprietatea Arhiepiscopiei (situat în Strada numită pe atunci „Schewis", azi Bulevardul Victoriei, pe locul actualului Tribunal judeţean şi a unor imobile ale Arhiepiscopiei), totuşi, la insistenţele mitropolitului Meţianu, s-a hotărât, în final, ca noua catedrală să fie zidită în Strada Măcelarilor, în faţa reşedinţei mitropolitane, pentru ca să fie „în centrul oraşului", adică „în cetate". În această situaţie, a fost demolată vechea biserică „grecească", precum şi alte opt(!) case din jurul ei din Străzile Mitropoliei şi Xenopol de azi, pentru a se crea un spaţiu corespunzător.

În orice caz, prin catedrala din Sibiu s-a introdus şi în Ardeal stilul bizantin, bine cunoscut dincolo de Carpaţi, adică în Ţara Românească şi în Moldova.

Conducerea şi supravegherea lucrărilor de construcţie au fost încredinţate arhitectului oraşului Sibiu Iosif Schussnig. Lucrările de construcţie au început în august 1902 şi s-au desfăşurat într-un timp „record". La 30 octombrie 1903 s-au fixat crucile de pe cele două turnuri, lucrate la Sibiu şi aurite la Viena. În vara anului 1904 s-au comandat patru clopote la firma Friedrich Seltenhofen din Şopron; cel mai mare s-a aşezat în turnul de miazănoapte, iar celelalte trei în turnul de miazăzi (cele din urmă au fost „rechiziţionate" în cursul Primului Război Mondial şi transformate în tunuri, încât au putut fi înlocuite abia în anii 1926 şi 1930); s-au tras pentru prima dată la 10 decembrie 1904.

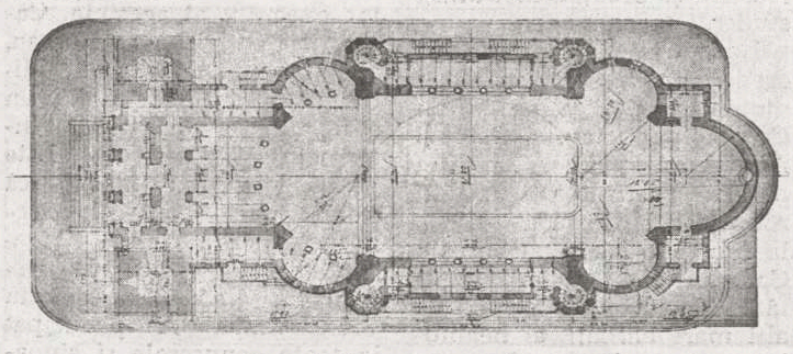

Planul orizontal al catedralei

Planul noii catedrale a fost conceput de doi arhitecţi din Budapesta: Iosif Kommer şi Virgil Nagy, inspirându-se după cel al catedralei „Sfânta Sofia" din Constantinopol, ctitoria împăratului Iustinian (527—565). La dorinţa expresă a mitropolitului, s-a modificat planul iniţial, în sensul că au fost înălţate cu câţiva metri cele două turnuri de la intrare, care au primit astfel forma unor turnuri specifice arhitecturii eclesiale ardelene, cu anumite elemente din stilul baroc. Biserica are următoarele dimensiuni: 53,10 m lungime, 25,40 m lăţime (sub cupolă), 24,70 m înălţimea cupolei în exterior, 15 m diametrul cupolei, 45 m înălţimea celor două turnuri. Interiorul catedralei e format dintr-o navă centrală, două nave laterale (despărţite de nava centrală prin stâlpi masivi cu capiteluri), cu trei abside spre răsărit, cea din mijloc fiind absida altarului. Elementul central îl constituie cupola, înconjurată în exterior de patru turle mai mici.

Pictura catedralei a fost încredinţată lui Octavian Smigelschi (n. 1866 în Ludoş, jud. Sibiu, † 1912, tatăl fiind un refugiat politic polonez, iar mama aromâncă), cu studii la Academia de Arte Frumoase din Budapesta şi cu multe călătorii de studii în mari centre artistice din Apusul Europei şi în vechea Românie, profesor de Desen la Gimnaziul din Dumbrăveni, jud. Sibiu. Pentru că fondurile de zidire a catedralei erau epuizate, Smigelschi n-a putut picta decât o parte din catedrală şi anume cupola (cu Iisus Hristos Pantocratorul, înconjurat de Sf. Fecioară Maria, Sf. Ioan Botezătorul şi cetele îngereşti), pandantivii de sub cupolă (cu cei patru evanghelişti) şi iconostasul. Pe acesta a zugrăvit: cele patru icoane împărăteşti (Iisus Hristos, Fecioara Maria cu pruncul, Sf. Ioan Botezătorul şi Sf. Nicolae), Bunavestire şi Arhanghelii Mihail şi Gavriil; în registrul superior: şase icoane numi-

Pictorul Octavian Smigelschi

te „prăznicare", adică icoane ale marilor sărbători de peste an: Naşterea, Botezul, Învierea, Cina cea de Taină (în mijloc), Înălţarea la cer, Pogorârea Duhului Sfânt şi Schimbarea la Faţă; în registrul al treilea sunt pictaţi cei 12 Apostoli, având în mijloc icoana Sfintei Treimi, adică icoana hramului bisericii; deasupra este o cruce cu Mântuitorul răstignit, având la picioare pe Maica Sa şi pe Sf. Ioan Evanghelistul.

Pictura în frescă a lui Smigelschi se caracterizează prin aceea că la fondul tradiţional bizantin, frecvent în ţările româneşti medievale, el a adăugat o serie de elemente din pictura Renaşterii, precum şi diverse motive ornamentale din arta populară românească. În felul acesta, el a creat o sinteză strălucită bizantino-renascentisto-românească, un stil propriu, pe care istoricii de artă l-au numit „neobizantin". Smigelschi este considerat primul pictor bisericesc „modern" în Ardeal.

Restul catedralei a fost împodobit cu desene geometrice, executate de pictorul Ludovic Kandler din München. Zugrăveala acestuia a fost înlocuită cu una nouă, în anii 1958—1965, executată de Anastasie Demian din Timişoara şi Iosif Keber din Târgu Jiu. Notăm că în frontonul (balconul) catedralei (între cele două turnuri) se găsesc cinci mozaicuri, lucrate la München, după desenele aceluiaşi L. Kandler; ele reprezintă pe Mântuitorul, înconjurat de cei patru evanghelişti.

O parte din mobilierul catedralei şi anume partea sculptată a iconostasului, amvonul, scaunul arhieresc, pulturile pentru cântăreţi, un tetrapod, au fost lucrate din lemn de paltin de către firma C.M. Babic din Bucureşti. Restul mobilierului, adică scaunele pentru preoţi şi credincioşi, precum şi uşile de la intrarea principală — minuţios sculptate —, ca şi uşile de la intrările secundare, au fost lucrate din lemn de stejar de către „măestrul" Emil Petruţiu din Sibiu, un adevărat artist care se specializase şi în Apusul Europei.

Candelabrul mare, cu 76 de lumini-becuri de sub cupolă, a fost lucrat de firma Zeiser — Habinger din Viena, iar chivotul de pe masa altarului a fost lucrat din metal aurit în foc la Würtenberg.

Trebuie să notăm aici măcar câteva din miile de „ctitori şi binefăcători" ai catedralei mitropolitane. Între cei care au făcut primele donaţii, începând cu anul 1857, s-au numărat: Andrei Şaguna, împăratul Francisc Iosif I, familia Sina din Viena (de origine aromână), episcopiile ortodoxe din Imperiul Habsburgic, protopopiatele ortodoxe din Ardeal, câţiva credincioşi. Între anii 1902—1906, deci în timpul lucrărilor de construcţie, s-au adăugat şi alţii, între care pe primul loc s-a situat cunoscutul om politic şi un timp preşedinte al „Astrei" Alexandru Mocioni din Banat (1841—1909), cu 60.000 coroane. Mai pot fi consemnaţi: Dr. Iosif Gall, fiu de preot, membru în „Casa Magnaţilor" din Budapesta, apoi cunoscuţii mecenaţi Partenie Cosma, directorul Băncii „Albina" din Sibiu, Ioan Mihu, director de bancă în Orăştie, Alexandru Lebu din Sibiu, Vasile Stroescu din Basarabia, credinciosul Vasile Cora Soliman din Viştea de Sus, 34 de bănci din Ardeal şi Banat, toţi „asesorii consistoriali" (consilieri eparhiali) din Sibiu, profesorii Institutului Teologic şi ai Gimnaziilor îndrumate de Biserică, toţi protopopii, preoţii şi învăţătorii şcolilor primare ale Bisericii şi mulţi credincioşi-ţărani din diverse parohii.

În încheiere, trebuie să notăm că un rol de excepţie în toate acţiunile legate de zidirea şi împodobirea catedralei a avut ieromonahul Dr. Elie Miron Cristea (1868—1939), viitorul patriarh al Bisericii Ortodoxe din România întregită, în calitatea pe care o avea de membru al unui comitet restrâns al Arhiepiscopiei care era încredinţat cu supravegherea şi îndrumarea lucrărilor. Pentru o mai bună documentare, el a făcut o călătorie de studii în vechea Românie şi în Bucovina, pentru a cunoaşte la faţa locului arhitectura, pictura şi sculptura bisericilor de acolo, încât a putut da îndrumările de rigoare atât pictorului Smigelschi (el a stăruit pentru introducerea unor elemente decorative din arta populară românească), cât şi celorlalţi artişti şi meşteri care au lucrat la împodobirea catedralei. De asemenea trebuie menţionaţi aici şi „asesorul" (consilierul) economic al Arhiepiscopiei Nicolae Ivan, viitor episcop al Clujului şi „cassarul consistorial" (casierul) Pantaleon Lucuţa, „căpitan chesaro-crăiesc în penziune", care se ocupau cu problemele financiare.

Sfinţirea catedralei a avut loc la 30 aprilie / 13 mai stil nou 1906, la Duminica Samarinencii, fiind săvârşită de mitropolitul Ioan Meţianu şi episcopul Ioan Papp de la Arad, înconjuraţi de un mare sobor de arhimandriţi, protopopi, preoţi şi diaconi. Erau de faţă reprezentanţii autorităţilor locale şi ai celorlalte culte din Sibiu.

În catedrala din Sibiu au slujit toţi mitropoliţii Ardealului din secolul al XX-lea: Ioan Meţianu (1899—1916), Vasile Mangra (1916—1918), Nicolae Bălan (1920—1955), Iustin Moisescu (1956—1957), Nicolae Colan (1957—1967), Nicolae Mladin (1967—1981), Antonie Plămădeală (1982—2005), iar azi Î.P.S. Laurenţiu Streza (din noiembrie 2005), precum şi toţi episcopii-vicari ai Arhiepiscopiei Sibiului.

Ca preoţi-parohi au slujit, între alţii: Ioan Stroia, viitor episcop al Armatei, Emilian Cioran, tatăl viitorului filosof Emil Cioran, la care se adaugă consilierii Arhiepiscopiei şi profesorii Institutului Teologic (azi Facultatea „Andrei Şaguna"), profesori de Religie din Sibiu, angajaţi ai Arhiepiscopiei etc. Între numeroşii diaconi care au slujit aici trebuie să-i notăm pe Dumitru Câmpean, Grigorie Comşa, viitor episcop la Arad, Petru Gherman, Ioan Circov, Iosif Bolog, Vasile Gârbu, Gheorghe Papuc, Constantin Voicu.

Corul catedralei a fost condus de dirijori de prestigiu, care funcţionau şi ca profesori de Muzică bisericească la Institutul Teologic: Timotei Popovici (1907—1940), Gheorghe Şoima (1940—1985), Ion Popescu (1985—1992, ca dirijor „secund" din 1954) şi Vasile Grăjdian (din 1992).

În decursul celor o sută de ani de existenţă, catedrala a fost vizitată de numeroşi oameni de cultură, oameni politici, conducători de Bistrici creştine, reprezentanţi ai Consiliului Mondial al Bisericilor. Au slujit în ea patriarhi, mitropoliţi, episcopi şi preoţi, reprezentând diferite Biserici ortodoxe surori.

Catedrala din Sibiu rămâne şi în viitor un simbol al unităţii ortodoxe din Ardeal. dar şi un monument reprezentativ pentru arta bisericească din secolul al XX-lea.

Soborul care a săvârşit slujba sfinţirii

Fruntaşi români ortodocşi

(Urmare din pag. 1)

nu va fi acela în timpul căruia se vor începe şi se vor finaliza lucrările de zidire a noii catedrale. El va adresa clerului şi credincioşilor un nou „cerculariu" pentru argumentarea fondului pentru catedrală. Ca şi mitropolitul Şaguna, tot astfel şi Ioan Meţianu va premerge

Mitropolitul Ioan Meţianu

cu exemplul propriu, contribuind cu 5.000 de coroane.

Răspunsul întregii suflări româneşti, la noul „cerculariu", datat 5/18 august 1902, a fost nu numai prompt ci şi foarte încurajator, ca valoare. În „Istoricul zidirii catedralei mitropolitane", semnat de Dr. Ilarion Puşcariu, Dr. E. M. Cristea şi Matei Voileanu şi publicat în 1908, în Editura arhidiecezană de la Sibiu, avem redate, în partea finală, liste cu toţi contribuabilii: asesori consistoriali, deputaţi congresuali şi sinodali, protopopi, preoţi, profesori de la Seminarul Andreian, învăţători, profesori şi elevi din liceele şi şcolile confesionale, mireni de pe întreg cuprinsul arhidiecezei Sibiului, membri ai corporaţiunilor de meseriaşi, reprezentanţi ai băncilor româneşti, români stabiliţi pe continentul american şi câţiva donatori din provinciile româneşti de peste munţi.

Dintre aceştia ne-am propus să-i selectăm pe cei indicaţi în titlul acestui articol, adică pe fruntaşii români ortodocşi care s-au impus printr-o contribuţie mai substanţială la zidirea catedralei mitropolitane, făcând astfel dovada dragostei lor fierbinte faţă de Biserica şi neamul din care au odrăslit.

Pe primul loc va trebui însă să menţionăm nu o persoană ci o ilustră familie de macedoromâni, care a fost familia Mocioni (cu nume maghiarizat Mocsonyi), care a donat suma de 60.000 de coroane, incomparabil mai mult decât oricare dintre ceilalţi donatori.

Această familie era originară din Moscopole, centru economic şi cultural al aromânilor din Macedonia, care a ajuns la cea mai mare înflorire în secolul al XVIII-lea, dar care, după o serie de jafuri organizate de turci (cele mai mari au fost în 1769 şi 1788), a decăzut, determinând emigrarea familiilor fruntaşe peste Dunăre. Acolo, în Moscopole, această familie „avea case şi curţi mari şi biserică proprie, la al cărei altar servia totdeauna unul dintre membrii familiei" (a se vedea „Enciclopedia Română", publicată sub auspiciile ASTREI, în 1900, de către Dr. C. Diaconovich, p. 303).

Datorită vremurilor tulburi de care aminteam, şi doi fraţi din această familie au trecut Dunărea în Valahia, iar de acolo au ajuns în capitala Ungariei.

Amândoi au luat parte la războiul dus de Liga Sfântă (Rusia, Austria, Veneţia şi Polonia) împotriva Turciei, război încheiat cu victoria de la Zenta (1697) şi pacea de la Karlowitz (1698—1699), când Turcia a fost declarată înfrântă. Unul dintre cei doi fraţi Mocioni (cel mai mic) a căzut pe câmpul de luptă, iar celălalt, pe nume Petru care era confesor militar, a rămas în tabără, luând parte la bătălia pentru eliberarea Timişoarei şi alungarea turcilor din Banat.

Precum aflăm tot din Enciclopedia Română a lui C. Diaconovich, după acest Petru (I) Mocioni au rămas trei fii: Petru (II), Mihail şi Andrei. Primul dintre ei a murit fără urmaşi, iar ceilalţi doi sunt întemeietorii celor două ramuri ale familiei: *„de Mocioni"* şi *„de Foen"*. Împăratul Iosif al II-lea a înnobilat aceste două ramuri, ca recunoaştere a meritelor şi sacrificiilor pentru tron şi ţară.

După Dr. Teodor Botiş, care a alcătuit o „Monografie a familiei Mocioni", publicată la Bucureşti în 1939, Petru (I), preotul militar, ar fi murit şi el în bătălia pentru eliberarea Timişoarei, iar Mihail şi Andrei Mocioni ar fi urmaşii unui alt preot macedoromân, Constantin Mocioni, care a imigrat în Ungaria pe la 1747.

Blazonul familiei Mocioni

Trecând peste aceste informaţii contradictorii, vom arăta că descendenţii şi dintr-o ramură şi din cealaltă ai Familiei Mocioni au jucat un rol important în timpul revoluţiei din 1848 iar, în anii ce au urmat, au apărat cu mult zel drepturile românilor, în parlamentul Ungariei, în care au ajuns deputaţi. Peste 100 de tineri români din Transilvania şi Banat au beneficiat în secolul al XIX-lea de stipendii la Universităţile din Budapesta şi Viena, din partea Mocioneştilor. Tot lor li se datorează, în mare măsură, restaurarea Mitropoliei Ortodoxe Române din Transilvania la 1864, cu primul ei mitropolit, Andrei Şaguna. Cu sprijinul lor neprecupeţit s-au înfiinţat şi susţinut organe de presă, societăţi culturale şi bănci româneşti. Nici o altă familie nu s-a impus prin opere de binefacere şi susţinere a drepturilor românilor precum s-a impus această familie Mocioni. Câţiva dintre membrii ei au plătit chiar cu viaţa curajul de a se fi implicat în luptele politice pentru apărarea drepturilor românilor.

Dat fiind faptul că spaţiul nu ne permite să-i pomenim fie şi pe cei mai reprezentativi dintre membrii acestei familii, vom consemna totuşi numele celor care s-au implicat direct în sprijinirea construirii catedralei mitropolitane. Aceştia au fost fraţii *Alexandru* şi *Eugeniu Mocsonyi* şi vărul lor *Zeno Mocsonyi*. Toţi trei au fost avocaţi de renume, cu studii de Drept la Budapesta, Viena şi Graz. Toţi trei au fost deputaţi în parlamentul ungar, calitate în care au militat cu stăruinţă pentru drepturile celor pe care i-au reprezentat şi care au fost românii din Transilvania şi Banat. Nu mai puţin, au participat activ în congresele şi sinoadele eparhiale din Caransebeş şi Sibiu. Alexandru Mocsonyi a sprijinit în mod decisiv înfiinţarea băncii „Albina", al cărei prim preşedinte a fost. A fost ales şi preşedinte al ASTREI.

Alexandru şi Zeno Mocsonyi sunt semnatarii, în numele întregii familii, a actului de donaţie pentru zidirea Catedralei Mitropolitane. Alături de ei mai semnează încă trei reprezentante ale aceleiaşi familii.

Redăm, în continuare, cuprinsul actului de donaţie, cu suma de 60.000 de coroane din partea familiei Mocioni:

„Înalt Prea Santia Ta,
Domnule Arhiepiscop
şi Mitropolit!

Adânc petrunşi de pietate, iubire şi veneraţiune facia de morţii familiei, îndeosebi facia de fericiţii în Domnul adormiţi Caterina, Mihail, Antoniu, Georgiu şi Eugeniu, cari ne erau mai aproape, donăm în pia lor memorie, pentru Catedrala metropolitană, 60.000 coroane.

Aducând aceasta Înalt Prea Santiei Tale la binevoitoară cunoscinţă, Te rugăm Prea Santite a primi expresiunea consideraţiunei noastre celei mai distinse.

Birchiş 22 Septembre 1902 st. v.

Alex. Mocsonyi
Zeno Mocsonyi
— văd. contesa Andreiu Bethlen, născută Livia de Mocsonyi,
— contesa Rudolf Bissingln — Nippenburg, născută Giorgiana de Mocsonyi,
— văd. Eugeniu de Mocsonyi, născută Teresia Horvath de Zalaber.
Înalt Prea Santiei Sale Domnului Ioan Meţianu Arhiepiscop şi Mitropolit în Sibiu"

Alex. Mocioni

Meritul acestei familii este menţionat într-o placă de marmură ce se află fixat pe peretele de la intrarea în catedrală.

Pentru a elucida ce semnifică localitatea Birchiş, menţionată în acest act de donaţie, vom arăta că familia Mocioni a avut moşii şi a construit, la jumătatea secolului XIX, castele, în următoarele cinci localităţi: Birchiş, Bulci şi Căpâlnaş din jud. Arad, Foieni, din jud. Timiş şi Vlaicoveţ din Banatul Sârbesc. Dintre aceste castele mai există azi doar trei, unul (cel din Birchiş) fiind distrus în 1919, iar altul (cel din Vlaicoveţ) rămânând, după 1918, în Banatul sârbesc.

*

Îndată, după această ilustră familie Mocioni se cuvine să înscriem numele unui credincios simplu, cu mare dragoste şi el faţă de Biserica noastră. Este vorba de *Vasile Cora Soliman*, fost sergent major şi factor poştal, în Viştea de Sus, jud. Braşov, care a donat pentru catedrală, în total suma de 5 488 de coroane şi a constituit, la consistoriu, o fundaţiune de 3 000 de coroane, în memoria fiului său Tarasiu, pe care îl pierduse. Este impresionantă menţiunea pe care acest vrednic român o face în încheierea actului de donaţie, datat 5 octombrie 1903: *„Făcut-am această danie a văduvei din Sf. Evanghelie, din banii crucereşte cruţaţi, cu smerită rugăminte ca să mă pomenească Dumnezeu şi pe mine întru împărăţia Sa, ca pe unul care am făcut pentru biserică şi neam tot ce am fost în stare"* (A se vedea „Istoricul zidirii . . .", p. 149).

*

Juristconsultul şi omul politic român *Iosif Gall* a fost un alt generos donator pentru construirea catedralei mitropolitane. Acesta s-a născut la Cluj, în 1839 şi a studiat Dreptul în oraşul natal şi la Viena. A lucrat în cancelaria aulică Transilvană din Viena, apoi la Ministerul de Justiţie, la Tribunalul suprem şi Curtea de Casaţie din Budapesta. A fost deputat al Cercului Recaş (Banat) în Parlamentul ungar şi a întemeiat ziarul „Viitorul", încercând o conciliere între români şi unguri. În 1887 a fost ales membru al Casei Magnaţilor. A fost un participant activ la sinoadele şi congresele bisericeşti greco-orientale din Transilvania şi Banat. Se autodeclară mare proprietar în Lucareţ-Recaş. A donat suma de 6 000 de coroane spre pomenirea sa şi în memoria soţiei sale Ecaterina, născută Agora (macedoromână). (A se vedea „Enciclopedia Română . . .", vol. II, p. 498).

*

Dintre cei care au jertfit cu mărinimie pentru zidirea catedralei mitropolitane nu putea lipsi cel care prin excelenţă s-a remarcat ca mare binefăcător prin împărţirea întregii sale averi pentru credinţă şi cultură, pentru construirea de şcoli, biserici şi alte instituţii de luminare a poporului. Acesta a fost basarabeanul *Vasile Stroiescu*, care s-a născut în 11 noiembrie 1845 în comuna Trinca, jud. Hotin şi şi-a făcut studiile gimnaziale şi liceale la Cameniţa, Chişinău şi Odesa, iar pe cele universitare la Moscova, Sankt-

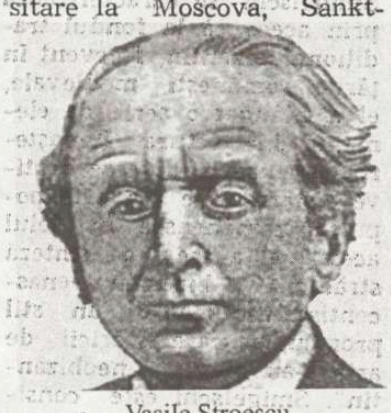

Vasile Stroescu

Petersburg (Facultatea de Drept) şi Berlin. Era coborâtor dintr-o veche familie boierească. A fost al 15-lea copil al familiei. A moştenit de la părinţi 9.000 de ha de teren, pe care, printr-o bună administrare, a reuşit să le tripleze. Veniturile acestei extinse moşii le-a împărţit în Transilvania, ca unul care ştia „că acolo era mai multă nevoie de cultură românească decât oriunde în altă parte a ţării". A practicat avocatura la tribunalul din Hotin. În 1918 a fost ales senator al Transilvaniei în prima guvernare a României întregite, iar în 1919 a devenit primul preşedinte al Parlamentului de la Bucureşti. A călătorit prin Europa şi Africa.

Mitropolitul Antonie Plămădeală a identificat în arhiva Mitropoliei din Sibiu un fond de scrisori pe care Vasile Stroiescu le-a schimbat, pe de o parte cu solicitanţii de ajutoare din Transilvania, iar pe de altă parte cu mitropolitul Ioan Meţianu, care îi cerea şi el sprijin pentru înfiinţarea şi susţinerea de şcoli în satele româneşti din Transilvania. Răspunsul lui Vasile Stroiescu la solicitarea mitropolitului a fost că donează 226.765 de coroane. A mai trimis 100.000 de coroane Consistoriului din Blaj, 220.000 de coroane Consistoriului din Sibiu, 100.000 de coroane Consistoriului din Caransebeş, 100.000 coroane Reuniunii Femeilor Române din Arad, 50.000 de coroane ASTREI de la Sibiu, 100.000 de coroane Seminarului din Sibiu, 12.000 de coroane societăţii „Petru Maior" din Budapesta. Dar acestea sunt doar câteva sume din milioanele de coroane pe care le-a donat pentru şcoli şi biserici. Nu s-a limitat însă numai la Transilvania ci a făcut donaţii în toate provinciile româneşti. (A se vedea: Pagini dintr-o arhivă inedită, Ediţie îngrijită, studiu introductiv şi note de Antonie Plămădeală, Buc., 1984, p. XXVII). Spre siguranţă, Vasile Stroiescu şi-a depozitat banii în băncile din Davos-Elveţia. Acolo a şi trăit o vreme şi de acolo trimitea el ajutoarele.

ASTRA a publicat o serie de cărţi cu banii puşi la dispoziţie de Vasile Stroiescu. El a susţinut cu ajutoare şi băncile şi cooperativele din Transilvania.

Când în 1912 a călătorit în America, Vasile Stroiescu a înfiinţat şi acolo pentru românii transilvăneni „Clubul român de ajutor şi cultură", care îi va purta numele.

A întreţinut la studii, în Austria şi Croaţia, mai mulţi studenţi transilvăneni.

I-a avut ca oameni de încredere, prin care trimitea ajutoare, pe Elie Miron Cristea, pe Octavian Goga şi Andrei Bârseanu. A militat pentru realizarea unităţii româneşti. Între 1917—1919, la Paris, a făcut parte din Consiliul Naţional al Unităţii Româneşti, alături de alţi mari bărbaţi ai neamului precum Tache Ionescu, C. Millo, N. Titulescu, Vasile Lucaciu, Octavian Goga, Partenie Cosma.

În 24 mai a fost ales membru al Academiei Române.

Pentru zidirea Catedralei, Vasile Stroescu a donat 3.000 de lei. Dacă n-am şti de celelalte sute de coroane donate Consistoriului de la Sibiu şi Seminarului Teologic Andreian am fi ispitiţi să spunem că donaţia sa pentru catedrală n-a fost cu mult diferită de a altora. Dar, luând în considerare şi acele donaţii, ne dăm seama că Vasile Stroiescu se numără pe bună dreptate între fruntaşii români care s-au impus prin marea lor jertfelnicie pentru propăşirea culturală, bisericească şi economică a românilor transilvăneni.

*

Între cei care au contribuit cu sume mai mari decât 1 000 de coroane, pentru catedrala mitropolitană de la Sibiu îi amintim şi pe următorii donatori:

— Dr. Ioan Mihu (1854—1927), avocat şi mare proprietar în Orăştie, care a întemeiat banca „Ardeleana" din acel oraş şi care a fost preşedinte al Societăţii pentru crearea unui fond de teatru românesc. A donat 2.000 de coroane pentru catedrală.

— *Pantaleon Lucuţa*, căpitan ces.-reg. în pensiune, asesor consistorial, membru fondator al băncii culturale „Lumina" din Sibiu. A donat şi el tot 2 000 de coroane.

— *Ioan Bădilă*, jude regesc în Sibiu a contribuit cu aceeaşi sumă de 2 000 de coroane.

— *Stroe S. Beloescu*, profesor în Bârlad, a donat 2 000 de coroane pentru pomenirea părinţilor săi Stana şi Stroe Beloiu din Săcele.

*

Nu poate fi omis din această înşiruire a binefăcătorilor, pentru ridicarea catedralei mitropolitane, *Partenie Cosma*, care s-a identificat trup şi suflet cu aspiraţiile de mai bine ale neamului său. Născut la Beiuş, în 1837, a studiat Dreptul la Budapesta, timp în care a lucrat ca secretar în cancelaria avocaţială a lui Emanuil Gojdu. A fost primul preşedinte al Societăţii academice literare „Petru Maior" din Budapesta. După terminarea studiilor a practicat o vreme avocatura la Beiuş. Din 1872 şi până în 1881 a fost deputat din partea Cercului Beiuşului în parlamentul din Budapesta, implicându-se în chestiunile de interes românesc. În 1876 s-a mutat la Sibiu şi a devenit avocat al băncii „Albina" iar din 1885 a fost ales director executiv al acesteia. Căsătorit cu Maria Roman, nepoata mitropolitului Miron Romanul, a fost un sprijinitor şi apărător al intereselor Bisericii. Este demn de reţinut faptul că a luat parte activă la redactarea „Statutului Organic", regulamentul de organizare a Bisericii din Transilvania. A participat la toate congresele şi sinoadele bisericeşti. A fost membru al Partidului Naţional Român, făcând parte din forul de conducere al acestuia.

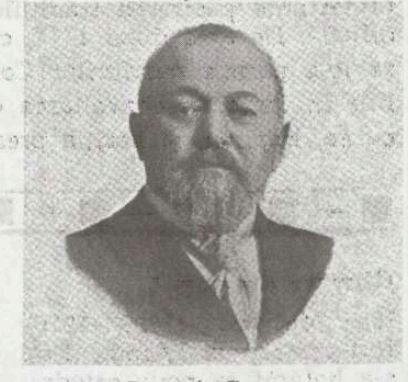

Partenie Cosma

Donaţia lui Partenie Cosma a fost de 1 000 de coroane dar, cu aprobarea sa, banca „Albina", al cărei director a fost a donat 10.000 de coroane.

Alţi donatori cu suma de 1 000 de coroane au fost: Dr. Ilarion Puşcariu, vicar arhiepiscopesc-Sibiu, Mihail Cîrlea, notar public reg. Abrud, Dr. E. Miron Cristea, asesor consistorial, Ioan Preda, avocat Sibiu, Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. Seminarului Andreian, Dr. Nicolae Vecerdea, avocat, Dr. Ioan Papp, episcop al Aradului, Dr. Iancu Meţianu, proprietar Zărneşti, Nicolae Jugănar, comerciant Turcheş, Alexandru Lebu, mare proprietar-Sibiu.

Credem că este o datorie a noastră, a celor de azi, care sărbătorim centenarul Catedralei Mitropolitane, să pomenim cu laudă numele acestor înaintaşi şi să le urmăm pilda în dragostea lor faţă de Biserica şi neamul din care au odrăslit.

Etape şi personalităţi din istoria întocmirii picturii interioare a Catedralei

După definitivarea proiectului, catedrala mitropolitană din Sibiu a fost clădită într-un interval foarte scurt, dintre anii 1902 şi 1903, oferind ocazia de a se trece la o nouă etapă, de finisare şi execuţie a decorului pictural. Astfel, la 30 noiembrie 1903, consistoriul arhidiecezan deschidea licitaţia, cu termenul fixat pentru 1 martie 1904, în vederea desemnării artistului care urma să execute pictura murală şi pe cea a icoanelor destinate tâmplei. Anunţul preciza condiţiile stabilite pentru pictarea iconostasului: „în stil oriental-bizantin, în ulei pe lemn de tei, iar pictarea pereţilor în tempera şi *caseintechnic*, aşa ca să corespundă tuturor nevoinţelor de artă, legilor de perspectivă şi ale anatomiei corpului".

În privinţa juriului, care avea să desemneze oferta câştigătoare a concursului, consistoriul a dovedit un spor însemnat le exigenţă în alegerea personalităţilor, orientându-se, de această dată, către nume de prestigiu din cultura românească. E semnificativ, din acest punct de vedere, că

Maica Domnului şi Îngeri pe cupolă. Oct. Smigelschi

într-o primă variantă, erau nominalizaţi, ca experţi, doi artişti importanţi de peste munţi: Nicolae Grigorescu (1838—1907) şi Ipolit Strâmbulescu (Strâmbu) (1871—1934). Şi unul şi celălalt fuseseră formaţi în spiritul academismului, curent pe care, în opera lor de maturitate, au reuşit să-l depăşească, orientându-se către formule stilistice moderne, în special în direcţia impresionismului francez. Această receptivitate dovedită faţă de spiritul înnoitor care declanşase reforma artei europene, ar fi contat, fără îndoială, în modul de apreciere al caracterului operelor şi a orientării stilistice a pictorilor concurenţi. Nu ne sunt cunoscute motivele pentru care numele lor nu s-au mai regăsit pe lista definitivă stabilită de consistoriu. Cel puţin, în cazul primului dintre ei, vârsta înaintată îl va fi împiedicat să-şi asume o atare sarcină. Ea a fost preluată, în cele din urmă, de personalităţi nu mai puţin recunoscute la acea vreme: pictorul G.D. Mirea, pe atunci directorul Şcolii de Belle Arte din Bucureşti, marele arhitect Ion Mincu şi pictorul academist Friedrich Miess, din Braşov.

E de presupus, având în vedere locul prestigios ocupat în cultura română, că părerea primilor doi a cântărit decisiv în alegerea câştigătorului. Înscriseseră deja, fiecare în domeniul său, o contribuţie importantă la îmbogăţirea artei naţionale. G.D. Mirea (1852—1934) era aşezat, alături de Grigorescu şi Andreescu, în fruntea pictorilor moderni. De Ion Andreescu, îl legau şi anii petrecuţi, ca bursier, în celebra colonie artistică de la Barbizon. Acolo îşi va fi însuşit o parte a viziunii şi procedeelor noii picturi europene. Chiar dacă nu a fructificat această experienţă, menţinându-se, datorită succesului fulminant de care se bucura arta sa, în cadrul convenţiei academiste, Mirea a apreciat şi sprijinit elanul confraţilor săi angajaţi pe traiectoria firească a artei de după anul 1900.

Ion Mincu (1851—1912) îşi dobândise şi el, o meritorie notorietate, prin proiecte care vizau o artă constructivă cu specific naţional. Arhitect diplomat la École de Beaux Arts din Paris (1884), el a susţinut o activitate prodigioasă în ţară, fiind recunoscut ca întemeietor de şcoală. Meritul său principal este acela de a fi încercat, primul, integrarea modernă a fondului de tradiţie autohtonă înscriind, totodată, arhitectura românească într-o largă mişcare continentală, cea a „Artei 1900". (V. Drăguţ, *Între arhitectul Ion Mincu şi Manea vătaful de zidari*, din vol. *Medalioane în cerneală*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1988, p. 92).

Chemaţi să-şi spună cuvântul, aportul lor s-a dovedit esenţial pentru viitorul decor al catedralei, dar a reprezentat, în egală măsură şi un moment de cotitură importantă pentru destinul artei bisericeşti a vremii. Trebuie spus că, în marea lor majoritate, ofertanţii (la licitaţie s-au prezentat 15 proiecte), erau adepţi ai neoclasicismului, gen introdus în pictura noastră religioasă de după 1850, de artiştii transilvăneni Constantin Lecca (1807—1887) şi Mişu Popp (1827—1892) sau de bucovineanul Epaminonda Bucevschi (1843—1891). Practicată cu mult succes, în bisericile de peste munţi, de Aman, Grigorescu şi Tattarescu, formula picturii academiste continua să fascineze atât pe mai tinerii artişti bisericeşti, cât şi marea parte a publicului românesc. E suficient să citâm scrisoarea adresată consistoriului arhidiecezan şi comisiei, de unul dintre participanţii la concurs, pictorul şi profesorul de estetică şi de iconografie creştină de la Şcoala de Belle Arte din Iaşi, originar din părţile Năsăudului, Sever Mureşianu, sau concluziile prezentate aceluiaşi for, de E. Miron Cristea, însărcinat să descopere posibili candidaţi pentru executarea lucrării. Profesorul Sever Mureşianu indica drept modelul cel mai potrivit de a fi urmat, stilul în care zugrăvise G. Tattarescu interiorul catedralei din Iaşi, inspirat la rândul său, de pictura barocă a lui Murillo şi, în parte, de decorurile neoclasice ale catedralei din Moscova. O apreciere asemănătoare era formulată de Miron Cristea, considerând şi el, cu deplină convingere, că „bine e a se păstra ordinea iconografică bizantină însă în privinţa stilului să se ţină cont de legile perspectivei, de natura lucrurilor şi de cerinţele moderne ale artei", pe care le recunoştea îndeplinite mai ales în lucrările „celor mai celebri pictori bisericeşti români,... Bucevschi şi Tattarescu".

Intervenţia inspirată a lui G.D. Mirea şi Ion Mincu, care l-au desemnat drept câştigător pe Octavian Smigelschi (1866—1912), s-a dovedit, cum observam înainte, providenţială. Evitând pe de o parte, decorarea catedralei în maniera anacronică a picturii neoclasice, stil care se situa într-o neîmpăcată contradicţie cu natura de fond a artei răsăritene, ei au creat împrejurarea cea mai fericită pentru relansarea picturii monumentale de la noi. Pentru că, aşa cum bine intuiau ce doi, Octavian Smigelschi s-a dovedit un veritabil reformator şi un spirit inventiv, capabil să asimileze procedee şi tehnici ale artei moderne şi să le aşeze în acord cu cerinţele decorative ale bisericilor ortodoxe.

Până în anul 1904, artistul asimilase o experienţă suficient de bogată în domeniul artei monumentale. Studiase la Sibiu şi Budapesta şi a petrecut o vreme, în ambianţa culturală şi artistică a oraşelor germane şi austriece (München, Dresda, Viena), vizitând, pentru perioade mai lungi ori mai scurte, Roma, Veneţia, Ravena sau Florenţa. A ajuns să preţuiască bogăţia conţinutului spiritual, expresivitatea plastică şi valoarea monumentală a artei postbizantine româneşti, cerceând bisericile Olteniei, ale Moldovei şi Bucovinei. „Pictura bizantină, nota el, străduindu-se să adâncească acel principiu care a determinat unitatea creaţiilor medievale, ne-a salvat tezaurul artistic al artei antice, toate acele calităţi superioare şi acel stil creştinesc caracterizat prin măreţia concepţiei spirituale, printr-o superioară ignorare a realismului de aparenţă cu o simplitate lapidară şi reducere la esenţial, urmărind să ofere privitorului o impresie psihică unitară, clară şi profundă". Înţelegerea sa se dovedea superioară faţă de a celor mai mulţi contemporani, robiţi de prejudecăţi academiste în interpretarea stilului zugravilor români medievali. Descoperirea lui cea mai însemnată, pe care i-a inspirat-o arta veche, a fost că nu tratarea grandilocventă a temelor creştine (în felul în care era practicată aceasta de academişti) transmite interioarelor bisericeşti monumentalitatea şi sensul grandios, ci ştiinţa „marelui principiu decorativ", modul specific al picturii murale de a se exprima în acord cu

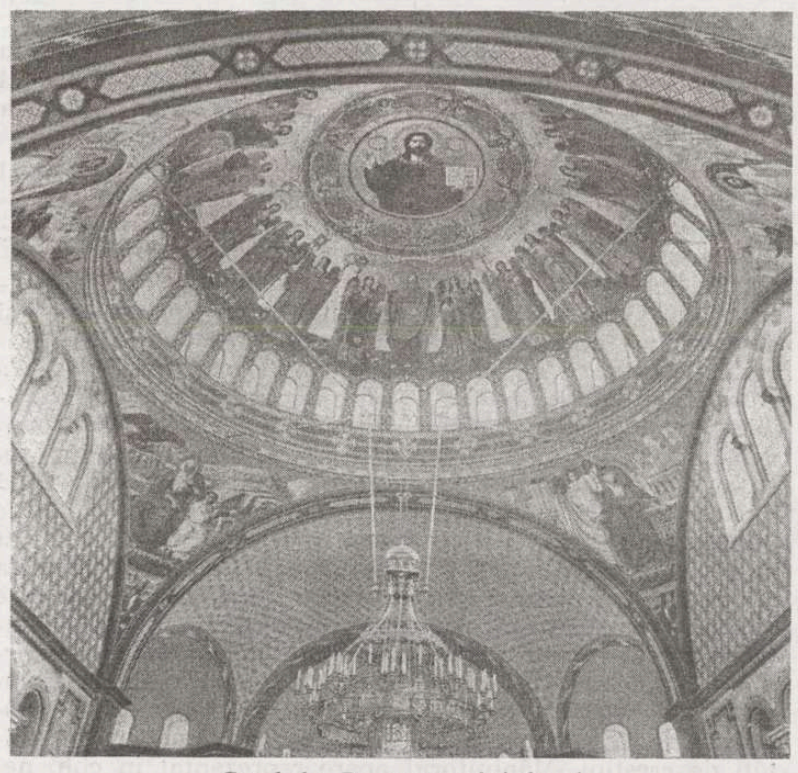

Catedrala - Pantocratorul şi altarul

formele arhitecturii. Limita formulei neoclasice, era determinată tocmai de inadecvarea tablourilor — concepute ca opere de sine stătătoare, în ambianţa strâmtă a atelierului — la spaţiul bisericii, lipsind orice preocupare din partea pictorului de a adapta compoziţia şi tratamentul plastic aplicat acesteia, la caracteristica mediului căreia îi era destinată.

Stilul personal al lui Smigelschi a rezultat dintr-o îmbinare a vechii fresce româneşti, a mozaicului bizantin şi a artei occidentale (Vasile Florea, *Arta românească modernă şi contemporană*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1982). Într-o asemenea sinteză, naturalismul neoclasic a putut fi depăşit, trecând printr-o serie de modificări, către apropierea de registrul figurativ al artei bizantine. Prin renunţarea la gestul patetic şi teatral, personajele picturii lui Smigelschi se învăluie într-o atmosferă de solemnitate, atitudinea lor, aproape statuară, comunicând sentimentul stăpânirii de sine şi al păcii interioare. Odată cu ele reînvie principiul frontalităţii, al proiectării figurilor pe un fundal decorativ şi abstract, lipsit de repere cronospaţiale, ca în pictura bizantină.

Simbolismul sacru, practicat de pictorii prerafaeliţi şi care l-a influenţat încă de la primele sale lucrări pe artist deopotrivă cu decoratismul „Artei 1900" şi a secesionismului vienez, i-au sugerat maniera în care a conceput cereasca horă a îngerilor de pe cupolă.

Apropierile, ce par evidente, dintre stilul picturii lui Smigelschi şi arta Frăţiei Prerafaelite şi nazareneenilor germano-romani, nu pot fi întâmplătoare, având în vedere fervoarea cu care şi el, ca şi aceştia, şi-a închinat Bisericii şi sentimentului religiozităţii, opera sa cea mai importantă. Aşa cum observa Pavel Chihaia, într-un studiu închinat acestor grupări artistice de la mijlocul secolului XIX (Frăţia Prerafaelită fusese întemeiată în Franţa, între 1843—1853), pictorii pătrunşi de „nostalgia frumuseţii pure", au intrat în rezonanţă cu atmosfera specifică a Quattrocento-ului italian, generată de arta unor precursori ai lui Rafael, precum Fra Angelico, Fra Filippo Lipi sau Sandro Boticelli. „Deşi continuatori ai artei bizantine, urmărind să exprime spiritualitatea chipurilor cereşti sau, oricum, a unor înfăţişări desprinse de realităţile zilnice... aceştia au renunţat la hieratismul, la încremenirea artei bizantine, zugrăvind după modele reale, nu după normele iconografice din Erminii. Au zugrăvit verosimil trăsăturile feţei, păstrând însă ingenuitatea şi puritatea imaginilor înfăptuite de artiştii din Bizanţ". Asemenea chipuri realiste, însă totodată, „detaşate de realitatea pământească" îi vor inspira, peste trei secole, şi pe artiştii prerafaeliţi şi pe nazareneeni, care le zugrăvesc în scenele lor biblice şi în imaginile de sfinţi. (Pavel Chihaia, *Pictorii prerafaeliţi sau despre nostalgia frumuseţii pure*, din vol. *Artă medievală (4), Căutări în orizontul timpului*, Editura Albatros, Bucureşti, 1998). Procedând asemănător, Smigelschi îmbracă staturile ideale a celor fără de trup, în forme sensibile, de o impresionantă suplete şi eleganţă. Tipologia bizantină, plină de prestanţă şi forţă masculină, pe care o degajă arhanghelii lui Smigelschi, se conjugă cu trăsătură discret feminină a chipurilor lor. Din această abia perceptibilă notă de ambiguitate, face artistul să reiasă caracterul de simbol al corporalităţii îngereşti.

Seninătatea şi expresia plină de candoare a înfăţişărilor trădează intervenţia penelului minunatului portretist care a fost Arthur Coulin (1869—1912). Un aer de reverie, de care sunt învăluite şi figurile Maicii Domnului şi a pruncului, sau chipurile Arhanghelilor Mihail şi Gavriil de pe icoanele tâmplei, contrastează cu asprimea şi caracterul mai frust, al stilului de portretizare al lui Smigelschi. Prieteni apropiaţi, cei doi artişti au colaborat, împlinind pictura tâmplei. Din navă, nu s-a putut realiza decât decorul cupolei şi al celor patru pandantivi. Epuizarea fondurilor băneşti, a zădărnicit continuarea lucrărilor care nu au mai putut fi reluate în formula stabilită iniţial.

Smigelschi a apucat să împlinească doar o mică parte, din întregul program iconografic al cărui conţinut tematic complex fusese stabilit, cu temeinică trudă, de E. Miron Cristea, coordonatorul comisiei de documentare din partea consistoriului arhidiecezan. Acesta a publicat rezultatele investigaţiei sale, în forma unui studiu comparatist, pornind de la întocmirile interioare ale bisericilor creştine din Apus (Germania şi Italia) şi Răsărit (Rusia) dar, mai ales, din Muntenia, Moldova şi Bucovina.

Condiţia esenţială pe care reuşise să o fixeze, în urma amplei documentări, formulată în sensul „susţinerii principiilor fundamentale ale picturii şi artei orientale, bizantine, printr-o expresie artistică acordată la sensibilitatea şi gustul românesc şi a timpului", s-a împlinit în mare măsură, graţie puterii de sinteză şi de înnoire a picturii lui Smigelschi.

Mai putem adăuga, în completarea acestui prim moment de bilanţ, încheiat cu evenimentul sfinţirii catedralei din anul 1906, că o dată ce a fost finalizată lucrarea, consistoriul a numit o comisie de recepţie a picturii. Aceasta s-a reunit, la 9 martie 1907, în persoana pictorului A.G. Verona din Bucureşti şi a profesorului sibian C. Dörschlag.

Din aceeaşi generaţie cu Octavian Smigelschi, înscriindu-se pe linia picturii lui Grigorescu, manieră în care a realizat peisaje şi figuri surprinse într-o atmosferă bucolică, Arthur Verona (1868—1946) nu părea să fie alegerea cea mai inspirată pentru aprecierea calităţii ansamblului mural de la Sibiu. Criticile sale, destul de inconsistente, priveau tonalitatea generală, mult prea intensă a picturii confratelui său, care, în opinia sa, atenua efectul monumentalităţii arhitecturii, creând senzaţia de apropiere accentuată a cupolei zugrăvite.

Impresionist, Verona căuta cu orice preţ armonia cromatică, realizată prin degradarea tonurilor prea strălucitoare spre nuanţe de griuri care atenuează contrastele. Efectul imediat al acestei formule plastice era, cum s-a întâmplat de fiecare dată în arta impresioniştilor, diluarea formelor, topirea lor în substanţa, în impresia generală a tabloului. Un asemenea efect nu slujea însă viziunii de monumentalist pe care o urmărea Smigelschi şi nici principiului de claritate caracteristic esteticii bizantine. Din această perspectivă, elementele formale care compun imaginea în ansamblu, se cuveneau definite cu claritate, iar întregul, suficient de precis construit pentru a putea să-şi dezvăluie privitorului logica structurală, ritmul interior în care se înscrie şi pe care îl exprimă. Un decor destinat unei arhitecturi se cuve-

Icoanele împărăteşti (Oct. Smigelschi)

nea el însuşi gândit arhitectural şi nu ca un accesoriu cromatic.

Rigoarea structurii compoziţionale era fundamentală şi pentru că putea sluji exprimării coerente şi logice a mesajului teologic, a subiectului religios urmărit în tratarea lui plastică. Acest acord dintre alcătuirea formală şi conţinutul ideatic al operei, urmărit în mod constant de Smigelschi, definea un principiu de bază al artei monumentale moderne, aşa cum fusese practicat în Franţa de un contemporan interesat şi el în regenerarea picturii religioase, Maurice Denis.

(Continuare în pag. a 6-a)

Lect. univ. IOAN OV. ABRUDAN

Etape şi personalităţi

(Urmare din pag. a 5-a)

La vestitele „Ateliers des Arts Sacree", organizate de pictorul parizian în deceniile ce au urmat Primului Război Mondial, a studiat o vreme, şi a dobândit un considerabil profit profesional, românul Anastase Demian cel care, peste aproape şase decenii, avea să continue opera începută de Smigelschi la Sibiu.

În intervalul scurs între aceste două momente, ideea desăvârşirii decorului interior al catedralei nu a fost, de fapt nici o clipă abandonată. Mitropolitul Nicolae Bălan (1920—1955), personalitate cu aleasă vocaţie de ctitor şi înzestrat cu un gust estetic desăvârşit, neegalat prin valoarea realizărilor sale în planul artei ecleziastice, de nici un alt ierarh din Ardeal şi poate, din întreaga istorie modernă a Bisericii româneşti, a nutrit o vreme speranţa că va putea oferi catedralei haina interioară pe care o merita. Proiectul susţinut de el, neconcretizat în fapt, privea un decor în mozaic al interiorului. Preţul costisitor al unei asemenea întreprinderi, dar mai ales, bunul simţ şi responsabilitatea (atât de rar întâlnite astăzi printre slujitorii breslei) care i-a împiedicat pe artiştii monumentalişti ai vremii să se aventureze într-un domeniu cu totul străin experienţei artistice româneşti, au făcut ca opera la care năzuia Nicolae Bălan să nu se împlinească. Îi datorăm totuşi fericita împrejurare de a fi creat precedentul aducerii lui Anastasie Demian la Sibiu, încă din anii 30 ai secolului trecut, atunci când a zugrăvit capela reşedinţei mitropolitane şi a Academiei teologice.

Posibilitatea de a reîncepe lucrările de pictură în interiorul bisericii a revenit în timpul mitropolitului Nicolae Colan (1957—1967), care a înaintat demersurile necesare către forurile care decideau atunci în asemenea probleme: Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin Comisia de pictură bisericească, Ministerului de stat pentru învăţământ, cultură şi arte plastice, precum şi Comisiei naţionale a monumentelor istorice. Această întreită tutelă a generat, în condiţiile specifice perioadei regimului comunist din România, o serie de dificultăţi şi discontinuităţi în realizarea proiectului. Împotriva principiului centralist care caracterizează această formă de guvernare, nu de puţine ori, deciziile luate la diferite nivele s-au dovedit contradictorii, afectând ritmul lucrărilor şi obligându-i pe cei implicaţi în realizarea lor, să facă faţă unui sistem birocratic. Nu au lipsit, nici din partea Bisericii, ocaziile care au frânat bunul mers al lucrurilor, în primul rând prin implicarea unor oameni a căror competenţă în domeniul artei bisericeşti s-a dovedit cel puţin îndoielnică.

Cu toate aceste umbre care tulburau viaţa în ansamblu a acelor ani, o serie de oameni de valoare ai culturii bisericeşti s-au asociat în efortul de a duce la bun sfârşit proiectul început şi susţinut de generaţiile dinaintea lor.

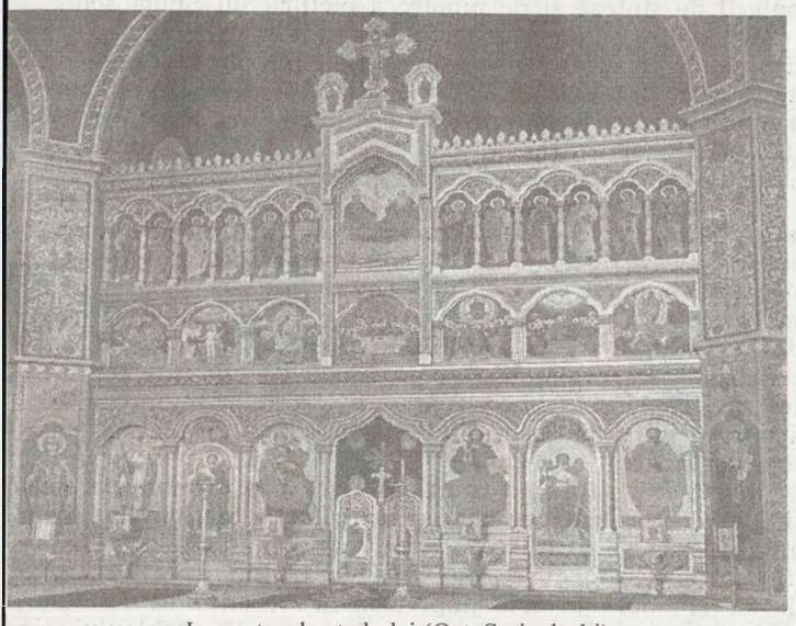

Iconostasul catedralei (Oct. Smigelschi)

Un rol de seamă l-a jucat reputatul profesor şi specialist în iconografia bizantină şi veche românească, I.D. Ştefănescu. Din poziţia de vicepreşedinte al Comisiei de pictură bisericească a Patriarhiei, pe care o ocupa, el s-a aflat în centrul activităţii de organizare a lucrărilor. A elaborat devizul amănunţit cuprinzând întreaga structură iconografică a temelor ce urmau a fi zugrăvite, totodată, condiţiile tehnice şi preţul estimat pentru fiecare sector de pictură în parte. El s-a îngrijit, în mare măsură personal, în stabilirea gradului de deteriorare pe care îl suferiseră imaginile realizate de Smigelschi, dispunând, alături de alţi specialişti, măsurile ce trebuiau luate pentru remedierea lor. A descurajat în acest sens ideea care-şi făcuse loc în anumite cercuri, şi care viza renunţarea la vechea pictură de la 1904. A avut un cuvânt greu de spus în alegerea executanţilor, atât în ceea ce priveşte decorul nou, cât şi în restaurarea celui deja existent. Rapoartele sale au urmărit şi evaluat, pas cu pas, calitatea operaţiunilor, condiţiile care se asigurau pictorilor, conformitatea cu rigorile iconografice specifice ale artei bisericeşti ortodoxe, dar şi cu cerinţele estetice impuse de aceasta. Surprinzător, pentru modul în care s-a arătat plin de devotament pentru susţinerea până la capăt a acestui proiect complex, numele său este cel mai adesea şi cu nedreptate uitat. Mai ales, că nici un alt om ataşat Bisericii nu pare să fi fost mai mult implicat şi cu contribuţii mai însemnate, decât cele aduse de el.

În privinţa desemnării artistului ce urma să desăvârşească pictura începută la 1904, aceasta nu s-a putut realiza în urma unui concurs. Repetate vicii de procedură, absenţa unor membri ai juriului, nenumăratele discuţii iscate între cei nouă candidaţi, mulţi arătându-se profund nemulţumiţi de condiţiile de licitaţie şi, mai ales, de oferta financiară a mitropoliei, au condus la soluţia de compromis a numirii celui considerat mai îndreptăţit, în persoana lui A. Demian. Faptul a prilejuit, încă de la început, nemulţumirea şi protestul lui I. Keber şi E. Ivănescu, artişti care fuseseră, într-o primă instanţă, aleşi să alcătuiască o echipă împreună cu Demian. Trebuie însă precizat că dintre cei trei, numai ultimul a primit avizul de specialitate al Comisiei monumentelor istorice. Nu doar aptitudinile sale, ci şi o experienţă profesională impresionantă, cu care nu se putea mândri nici un alt concurent, îl recomandau pentru a fi ales.

Personalitate artistică de remarcabilă complexitate, exprimându-se cu egală uşurinţă, în genuri foarte diferite, de la grafică şi pictură de şevalet şi până la vaste ansambluri murale, Demian a colaborat la importante publicaţii culturale şi bisericeşti interbelice şi a fost ilustratorul inspirat al unor opere literare (semnate de Ion Creangă, Vasile Alecsandri, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, A.S. Puşchin). Talentul lui s-a bucurat, încă de timpuriu, de aprecierea caldă a contemporanilor. Dovadă stau cronicile semnate de Lucian Blaga, Nichifor Crainic, Adrian Maniu, Oskar Walter Cisek, Virgil Cioflec, Aurel Broşteanu. S-a numărat între profesorii primei generaţii a Universităţii din Cluj, servind domeniul didactic al artei monumentale.

Ca practician al picturii bisericeşti, activitatea sa a dobândit prestigiu prin operele care au debutat cu micul paraclis de la Mézériat (în Franţa) şi capela regală „Stella Maris", a reşedinţei familiei domnitoare de la Balcic. A urmat un şir impresionant de lucrări, împlinite la catedralele ortodoxe din Târgu Mureş (alături de A. Ciupe, în 1933—1934), Sighişoara (1934—1936) şi a celor din Timişoara (1940—1946) sau Arad (1950); la capela Academiei Teologice din Sibiu (1934), la biserici din Bucureşti (Bellu), Braşov, Cluj sau Lugoj.

Cu toată această carte de vizită impresionantă, Demian a fost întâmpinat cu o vizibilă rezervă, din partea ierarhului şi a unor consilieri de la Sibiu. Fusese chiar tentat să refuze participarea, în condiţiile în care, aşa cum arăta într-o scrisoare adresată mitropolitului, ajunsese în situaţia de a fi judecat alături de artişti mult inferiori, „tratament puţin obişnuit într-un climat de competenţă şi urbanitate". Considera, pe bună dreptate, că întreaga sa operă de patru decenii „nu a fost altceva decât un continuu concurs în care am credinţa că am reuşit mereu". Dezamăgirea era încă mai profundă, faţă de atitudinea autorităţii ecleziastice de la Sibiu, manifestată într-un moment când tocmai din partea Bisericii, pe care o slujise exemplar întreaga viaţă, aştepta sprijinul şi recunoaşterea ce-i fuseseră refuzate după 1948, de autorităţile statului comunist. A cunoscut şi el, la fel ca I.D. Ştefănescu, marginalizarea, şi căuta acum în mod firesc, suportul instituţiei bisericeşti.

A reuşit, cu toate acestea, să se mobilizeze şi să pornească într-una din ultimele sale aventuri artistice. Talentul şi priceperea nu i-au fost nici de această dată dezminţite de rezultat. O impresionantă demonstraţie de vie înţelegere a spiritului artei creştine, în care conţinutul teologic inspiră formele cu o uşurinţă şi o supleţe încă neegalate în arta monumentală modernă de la noi.

Modul de distribuţie al temelor, în legătură cu sensul simbolic al spaţiului decorat (absida centrală, arcul triumfal şi horele laterale), permite o lectură cu maximă claritate şi coerenţă, asupra legăturii care există între realitatea fizică, sensibilă, a Bisericii — locul în care se află concentrată râvna spirituală a comunităţii credincioşilor — şi dimensiunea ei sacramentală, sprijinirea ei pe temeiul harului Duhului Sfânt, energie revărsată la început asupra Apostolilor la Cincizecime. Teologia picturii este astfel vădit eclesiologică, exprimând sfinţenia, sobornicitatea şi fundamentarea apostolică a Bisericii lui Hristos. Demian restrânge registrul tematic la câteva scene, în centru fiind ilustrat momentul Cincizecimii. Alegerea sa nu pare deloc întâmplătoare, câtă vreme tocmai pogorârea Duhului Sfânt peste Apostolii adunaţi în jurul Maicii Domnului, în ziua Rusaliilor, a însemnat punerea temeliilor Bisericii creştine văzute. Această temă concentrează de altfel înţelesul fundamental al Bisericii, fiind subliniate caracteristici importante ale Ortodoxiei, cultul deosebit închinat Maicii Domnului, deopotrivă cu recunoaşterea Apostolilor ca începători ai slujirii preoţeşti şi călăuzitori ai primelor comunităţi de creştini. Mântuitorul apare reprezentat în chip nevăzut, ca simbol, în duhul care-i reuneşte pe Apostoli. „Dumnezeiasca Liturghie" şi „Predica de pe munte" sunt scene care completează şi subliniază spiritul comuniunii, prin slujirea sfântă a jertfei euharistice şi prin împărtăşirea de cuvântul Domnului. Taina şi cuvântul sunt cele două modalităţi de slujire apostolică.

Taina cea mare a Bisericii este taina iubirii, taina comuniunii, a fiinţării împreună, a unităţii trupului lui Hristos. Dacă aceste scene slujesc ideii de sobornicitate şi apostolicitate, sfinţeniei Bisericii îi corespunde cel mai firesc, imaginea Maicii Domnului, cinstită mai presus chiar decât puterile îngereşti, care în curăţenia sa desăvârşită a fost asemuită „Sfintei Sfintelor", căci în sânul ei s-a sălăşluit Fiul lui Dumnezeu, Cel necuprins de ceruri. De aceea locul zugrăvirii chipului ei este bolta absidei principale.

Sf. Evanghelişti. Pictură pe pandantivi (Oct. Smigelschi)

Nedrept de puţin comentată, pictura lui Demian reprezintă, de departe, cea mai reuşită prin coerenţă, componentă a ansamblului mural al catedralei. Un destin nefast s-a abătut însă şi asupra operei lui, aşa cum s-au petrecut lucrurile şi în cazul lui Octavian Smigelschi, împiedicându-l să-şi desăvârşească proiectul. De data aceasta nu atât condiţiile materiale, cât atitudinea meschină a oamenilor a pus capăt încercării sale. Mitropolitul, slăbit de suferinţă şi împovărat de tristeţea care-i umbrea ultimii ani ai vieţii, s-a lăsat dominat de resentimentul personal (în mare parte, rămas inexplicabil pentru noi), pe care-l încercase, încă de la început, în privinţa lui Demian. Nemulţumirea sa i-a secătuit artistului orice entuziasm, acesta ajungând el însuşi, să se confrunte cu probleme de sănătate. Într-o scrisoare impresionantă, prin care se confesa unuia dintre consilierii ierarhului, Demian recunoştea cât de greu îi era să treacă peste descumpănirea provocată, în mare măsură, „prin disprețul Î.P.S. Sale faţă de mine şi arta mea".

Pogorârea Duhului Sfânt. Scenă pe arcada de deasupra soleei. Pictură A. Demian

Atitudinea mitropolitului, dar şi a altora din jurul său, fusese afectată şi prin intervenţiile repetate ale lui Iosif Keber. Extrem de insistent şi încrezător în sine, acesta nu acceptase se pare nici o clipă eşecul şi îşi susţinea în continuare cauza. Prin scrisori adresate mitropolitului, el căuta să-l convingă de superioritatea pe care considera că o are în faţa lui Demian, la a cărui lucrare se referea în mod ofensator.

Pictor provincial, I. Keber se adaptase cu uşurinţă, tonului vremii. Dobândise un loc la Comisia pentru pictură a Patriarhiei, reuşind probabil să exercite o anume influenţă şi asupra lui I.D. Ştefănescu care, în mod surprinzător, intră în jocul înlăturării lui A. Demian.

Profesorul Ştefănescu a prezentat un referat negativ, la care Demian a hotărât să reacţioneze, solicitând o nouă expertiză. Comisia trimisă de la Patriarhie, îi cuprindea pe pictorii Ion Musceleanu, Gh. Vânătoru şi Costin Ioanid. Toţi trei parcurseseră, în anii de după război, o experienţă legată de pictura bisericească, însă afirmarea lor s-a petrecut cu adevărat, în domeniul artei laice. Oricât de mult sau de puţin ar fi fost în măsură să judece lucrarea de artă monumentală a lui Demian, remarcile pe care le-au făcut, şi care au rămas consemnate într-un proces-verbal, trădează o notă de evidentă subiectivitate, iar din punctul de vedere al profesionalismului pe care l-am aştepta din partea unei comisii de expertiză, acestea sunt de-a dreptul lipsite de consistenţă, dacă nu, în anumite privinţe, chiar penibile.

Condamnarea lui Anastase Demian s-a făcut în linia oficială, adică în unanimitate, atât de către „profesioniştii artei", cât şi de „cunoscătorii" din afara ei, improvizaţi peste noapte în comisia eparhială. Semnificativă rămâne remarca rostită de pictorul Ion Musceleanu: „ . . . lucrarea poate să placă unora, dar biserica este făcută pentru toată lumea, şi nu pentru câţiva". Logica, trebuie să recunoaştem, era foarte bine adaptată momentului istoric şi, din nefericire, ea continuă să fie aplicată, de multe ori, şi astăzi. Cei câţiva din comisie, probabil puţini (şi îi putem bănui pe profesorii Teodor Bodogae şi Iorgu Ivan), care recunoşteau valoarea execuţiei artistice a lui Demian, nu puteau să conteze în ecuaţia jocurilor politice şi sub examenul „competent şi dezinteresat" al unor consilieri.

La scurtă vreme, Departamentul Cultelor era înştiinţat, printr-o adresă oficială, de rezilierea contractului încheiat cu A. Demian „din motive de sănătate", şi de angajarea unui nou pictor, în persoana lui Iosif Keber.

În acordul se pare unanim, acesta din urmă a încheiat lucrările către toamna anului 1965. Intervenţia lui a însemnat însă un regretabil recul, faţă de calitatea operelor lui Smigelschi şi Demian. De un caracter facil, descriptiv şi uniform, stilul practicat de I. Keber vădeşte, în raport cu importanţa lucrării asumate, o stânjenitoare incultură plastică în modul primitiv de a concepe compoziţia şi prin calitatea săracă şi lipsită de expresie a raporturilor cromatice.

Înălţată şi zugrăvită cu picturi interioare, în etape ce s-au succedat la o distanţă de jumătate de secol, de către artişti deosebiţi atât ca viziune, cât şi ca valoare, catedrala a ajuns să sufere, în privinţa unităţii de ansamblu. Ceea ce ar fi putut constitui, în mod obişnuit, un neajuns s-a transformat aici într-o neaşteptată şi preţioasă mărturie a vieţii comunităţii, înregistrând dinamica evoluţiei acesteia către modernitate. Ansamblul arhitecturii şi al picturii s-a cristalizat în ritmul acestui proces, marcându-i traiectoria ascendentă, culmile şi, nu mai puţin, momentele de derută sau de impas. Felul în care reuşeşte să exprime atâtea convingeri şi năzuinţe nutrite de cei cărora le datorează înfăţişarea pe care a dobândit-o, singularizează catedrala din Sibiu, fixându-i locul distinct pe care-l ocupă în rândul bisericilor româneşti ale ultimului veac.

PROFESORUL NICOLAE IORGA PREZENT LA SFINȚIREA CATEDRALEI MITROPOLITANE DIN SIBIU

Sfințirea Catedralei mitropolitane din Sibiu a prilejuit, pe lângă manifestările eclesiale, ce se impun la un asemenea eveniment, și numeroase manifestări culturale care au avut loc în oraș cu ocazia acestui eveniment. Astfel, în cursul după amiezii zilei de luni, 1/14 mai 1906, a avut loc la Sibiu un eveniment cultural de mare importanță și anume conferința profesorului Nicolae Iorga, de la București, care participând la sfințirea catedralei, a doua zi după acest eveniment a vorbit în sala festivă a Muzeului Asociațiunii despre *Viața culturală românească de astăzi.*

Prof. N. Iorga a vorbit celor prezenți despre spiritul de jertfă pe care îl înfățișează catedrala construită la Sibiu, cea mai mare catedrală ortodoxă românească din țară la acel moment. Acest spirit de jertfă va trăi veșnic în cei care își vor aminti de cheltuielile făcute și de sacrificiile celor ce au înălțat-o. Prin zugrăvirea cupolei, catedrala reprezintă idealul de înfrățire al artei românești vechi cu nevoile de azi ale românilor, înfățișând totodată minunea unirii oamenilor prin idei înalte, reprezentând simțul de închinare către ce este mare, spunea Iorga.

Desigur cu câtva timp în urmă, când s-a aflat în zona Sibiului vizitând localitățile din Mărginime și văzând șantierul viitoarei catedrale, prof. Iorga nota că *„pe locul capelei grecești dărâmate, se înalță o ciudată clădire cu trup bunduc, imitat după al Sf. Sofii din Constantinopol, și cu două brațe deșirate de turnuri ce izbucnesc în față ca doi plopi ...“*. În continuarea conferinței de la Sibiu, Iorga a mai spus că literatura și cultura unui popor trebuie să aibă același caracter, scrisul trebuind, spre exemplu, să fie o caracteristică a tuturor celor ce reprezintă același neam, nicidecum să fie în exclusivitate un dar oferit de „boierii gândului“. Românii au fost norocoși din acest punct de vedere, fiindcă literatura română are această valoare de solidaritate, acest preț de frăție. Tocmai această caracteristică va fi ceea ce în viitor va garanta frumusețea și bogăția poeziei populare, cinstea, gingășia sufletului țărănesc și trecutul îndepărtat când se scriau cronicile și se făcea literatura religioasă.

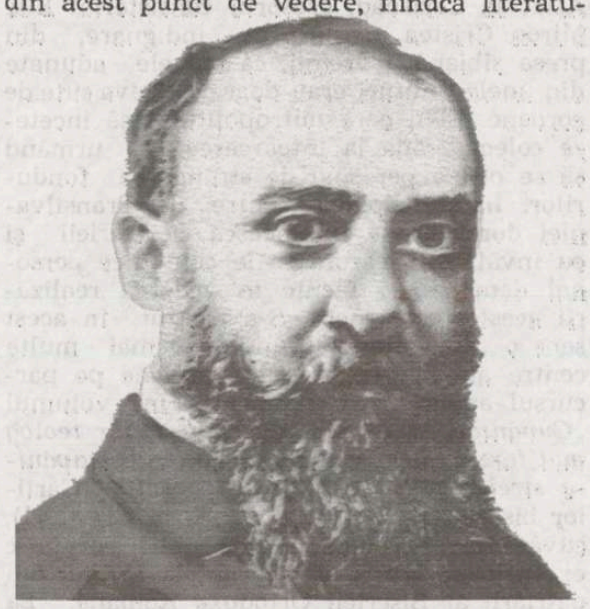

Prof. N. Iorga a vorbit despre literatura cultă, spunând că deși Conachi sau Văcărescu au scris frumos, a fost și o vreme când scriitorii au fost ademeniți de diferite teorii, numite de către Iorga — sterpe, literatura fiind scrisă în ore de răgaz, așa cum se citea și se citește doar ca antidot al oboselii. Literatura este lucrul tuturor, fiind un grai ce străbate repede, un grai împodobit în forme frumoase, un grai curat. În secolul al XIX-lea a fost o perioadă în care societatea românească se putea preface ușor, însă acest lucru nu s-a realizat pentru că *oamenii și scriitorii noștri, cei mai mulți, au stat boierește și au zis: Eu sunt scriitor, ce am eu cu oamenii cei mulți și proști?* La rândul lor cititorii treceau pe lângă operele scriitorilor, care reprezentau chinurile atâtor suflete, fără să-și amestece sufletele cu ale autorilor. Această perioadă, stabilită de Iorga între 1830—1870, s-a încheiat, iar *de la o vreme încoace cei buni, cei curați își știu răspunderea în fața lui Dumnezeu și a oamenilor: fiecare dă tot ce are.* Acum, la început de secol XX am vrea să câștigăm și ceea ce am pierdut prin anii morți din viața noastră ca popor, pentru că neamul ne-a rămas înapoi. În aceste condiții, Iorga spunea, lucru ce s-a și adeverit, că *în goana viforoasă spre viitor nu putem aștepta nimic de la nimeni. Cine piere va pieri din vina lui, din lipsa de iubire, de credință și de luptă: e buruiană în calea stejarului, iar ca să învingem noi trebuie să fim stejari.*

Toate acestea sunt posibil de realizat dacă am avea puterea. Dar de unde puterea, se întreabă retoric prof. Iorga. Puterea este reprezentată de piatră, de fier, puterea este numărul, dar aceste puteri materiale nu reprezintă totul. Noi ca oameni suntem niște forme trecătoare, dar în această trecere efemeră a noastră prin viață, noi întrupăm acel lucru mare care este un popor. Așadar, spune Iorga, *trebuie să schimbăm izvorul din care ies formele, să ne strângem rândurile, să ne creăm un suflet al nostru, să ne învățăm limba de la frații mai mari împrăștiați prin atâtea locuri, să prefacem, dacă nu se poate altfel, ceea ce împrumutăm de la alții, după rostul limbii noastre, să ne căutăm tot aurul de pretutindeni și din orice timp să cetim tot ce avem.*

În această conferință dedicată vieții culturale românești de la începutul secolului XX, sunt evidente îndemnurile la unitate națională făcute de N. Iorga. În finalul prelegerii, stăpânitorii Ardealului sunt numiți „prooroci mincinoși“, de graiul cărora nu mai putem asculta. *Acesta este adevărul,* spune el, *aceasta este lumina care vine de sus, pogorând nu de la noi, ci prin noi“.*

Acest final deosebit, precum și conferința în sine, au stârnit aplauze, despre care cei care au consemnat câte ceva din alocuțiune, au spus că *nu s-au mai pomenit la noi pentru astfel de lucruri.* Nu este de mirare, așadar, de ce conferința în întregime nu a fost publicată în vreo foaie a vremii respective, ci se pot găsi doar câteva rezumate foarte scurte. *Păcat, că n-a putut să apară și această conferință în întregime,* spune prof. Ioan Lupaș în revista „Luceafărul“ din anul 1907, *cu toată bogăția de imagini strălucite și cu tot belșugul de frumuseți scânteietoare, câte s-au revărsat în acel neuitat moment în sufletele curioase ale ascultătorilor uimiți.* Ideile enunțate de

(Continuare în pag. a 8-a)

EMANUEL-PAVEL TĂVALĂ

Aspecte inedite

(Urmare din pag. a 3-a)

tul încheiat cu martori ai primăriei de atunci permitea comunității grecești construirea unei mici biserici în curte.

Sfințirea pietrei de temelie pentru biserica ce a fost închinată atât Sf. Atanasie, care era patronul spiritual al Companiei, cât și Schimbării la Față, a avut loc în data de 31 august 1797, slujba fiind oficiată de arhim. Gherman din Trebizonda, ajutat de arhim. Eugen din Mănăstirea Iviron, în prezența conducătorului companiei de atunci Manikati Safranos și a curatorului ei Hagiconstantin Pop (referitor la acest important personaj al Companiei, care a făcut acte lăudabile de caritate, am întâlnit în repetate rânduri afirmația că ar fi aparținut unei familii de negustori originari din Oltenia, care mergând la Locurile Sfinte i s-a spus ulterior Hagi Constantin Pop, însă așa cum el apare în codicii Companiei grecești, este Hagiconstantinou, considerat grec de origine, nume de altfel prezent până astăzi în Grecia, la fel ca cel de Hagiioannou sau Haginikoloaou). Arhitectul vechii biserici grecești a fost M. Bucholzer, iar pictori Iosif Neuhauser și I. Krambeli, ultimul fiind și cel care a pictat și iconostasul, cumpărat ulterior de românii din Gura Râului, unde se află până astăzi. Târnosirea bisericii a avut loc pe 31 martie 1800, eveniment la care au participat arhim. Gherman, protopopul Ioan Popovici, vicarul episcopiei ardelene vacante, pr. Radu Tempea, directorul școlilor române din Transilvania, etc. În privința iconostasului, se poate observa că pictura este vizibil influențată de stilul apusean de reproducere a picturii bizantine, de fapt ceea ce întâlnim pe iconostasul fostei biserici grecești din Sibiu nu prea are multe în comun cu iconografia bizantină. Acest stil însă e extrem de răspândit în Grecia, în special în insulele care s-au aflat în calea comercianților, unde influențele apusene au ajuns foarte ușor, de exemplu insula Creta sau Limnos.

Iconostasul „bisericii grecești“, azi în Gura Râului (bis. Sf. Mihail și Gavriil)

În vechea biserică grecească din Sibiu s-au întâmplat ulterior și evenimente deosebite din viața comunității ortodoxe române, grație abilității mitropolitului Andrei Șaguna, aceasta a fost cedată de către arhim. Meletie, ultimul preot grec de aici, comunității ortodoxe române, astfel că între 1862—1902 această biserică a fost biserica episcopală și ulterior mitropolitană a românilor ortodocși. E cunoscută relația de amiciție existenă între mitropolitul Andrei Șaguna și comercianții greci, care ajunseseră să-i comande pe cheltuiala lor veșminte arhierești chiar și de la Viena.

Ultima Sf. Liturghie s-a ținut în biserica greacă pe la 13 iulie 1902, predica fiind rostită de Dr. Elie Miron Cristea, viitorul patriarh, pe atunci asesor consistorial, în 14 iulie începând deja demolarea ei, pentru ca pe locul respectiv să se construiască actuala catedrală mitropolitană cu hramul Sfânta Treime, a cărei piatră de temelie a fost sfințită la 18 august 1902 de către mitropolitul Ioan Mețianu.

Pentru a ne face însă o imagine integrală asupra importanței pe care a avut-o la vremea respectivă Compania greacă din Sibiu este absolut necesar să ne referim și la școala și biblioteca care au funcționat pe lângă biserică. Se păstrează cataloage întregi cu elevii școlii, se cunosc profesorii ei, ca și liste întregi cu cărțile care au aparținut bibliotecii. Restrânși însă de spațiul acestui articol nu ne vom referi la multe aspecte dintre cele pe care le cunoaștem.

Școala grecească din Sibiu și-a început activitatea în 1766 și se preda în ea dincolo de aritmetică și limba germană, necesară conviețuirii cu sașii și limba greacă, Sf. Scriptură, dogmatica etc. Profesorii erau obligați să-i învețe pe elevi rugăciuni și chiar să-i ducă la biserică. Varietatea locurilor din care proveneau profesorii școlii ne îndreptățesc să credem că ea trebuie să fi fost foarte cunoscută în lumea greacă, de vreme ce avea profesori de la Constantinopol, Smirna, Stagira, dintre călugării de la Meteora sau Muntele Athos, dintre tinerii greci ce studiau la faimoasele universități de la Viena, Leipzig, Haga atc.

Pentru a reliefa legătura acestei școli cu Thessalonicul, amintesc câțiva profesori veniți de acolo, ca și perioada cât au stat la Sibiu: Dimitrios Hagipolitis (1781—1782), ierom. Damaschinos (1798—1800/1821—1822), Hristodoulos Hagioannou (1800—1802), Filip Moshos (1826).

Hagiconstantin Pop, recunoscut în actele Companiei grecești ca „urmaș al unei mari familii de comercianți greci răspândite în Viena, Brașov și Sibiu“, a fost unul dintre principalii finanțatori ai școlii.

În legătură cu biblioteca Companiei, amintesc importanța donației de carte făcută de mitropolitul grec de Pafos, Leontie, care a trecut la cele veșnice la Sibiu în 1661. Patriarhii Ierusalimului Dositei și Hrisant Notara s-au numărat printre primii donatori de carte, aceștia au și trimis în repetate rânduri sfinte vase și monahi de la Sf. Mormânt pentru a ajuta viața liturgică a comunității grecești din Sibiu. La auzirea trecerii mitropolitului Atanasie Anghel la unirea cu Roma, patriarhul Dositei al Ierusalimului a fost unul dintre cei mai aprigi combatanți ai săi, poate și datorită acestui act al lui Atanasie Anghel și patriarhii ulteriori ai Ierusalimului, Partenie, Meletie și Silvestru au ajutat comunitatea greacă din Sibiu, ferind-o de flagelul uniatismului. O astfel de acțiune, trebuie să o spunem, a putut fi extrem de utilă chiar și românilor ortodocși puși să aleagă între a-și păstra credința ortodoxă sau a trece de partea Romei.

Există documente care atestă că comercianții greci Manikatis Safranos, Ioannis Markos și Dimitrios I. Patsiouras de la Sibiu aduceau aici cărți din Viena, Veneția, Pesta și din Sibiu, plecau spre Brașov, București și Constantinopol.

Datorită deschiderii comercianților greci, aceștia finanțau inclusiv traducerea unor cărți de spiritualitate ortodoxă din limba greacă în limba română. În acest sens amintesc lucrarea lui Neofit Kavsokalivitul „Adunare de psalmi“ apărută la Muntele Athos în 1759, tradusă și publicată la Sibiu în 1796.

Dintre personalitățile remarcabile ale culturii elene prezente la Sibiu îi amintesc pe Manassis Iliadis (îngropat în cimitirul bisericii „din groapă“), pe Dimitrie Darvaris, ca și pe iluministul grec Atanasie Hristodoulos, care aflat la Sibiu între 1822—1827 a tradus aici din greaca veche în neogreacă Iliada lui Homer, compunând și o remarcabilă colecție de poezii.

Concluzionând aspectul vieții culturale desfășurate la Sibiu de Compania greacă, amintesc de prezența la Sibiu a înțeleptului Ieremia Kakavelas și a lui Ilarion Kiala, arhiepiscop de Cipru, care în 1678 au purtat discuții dogmatice cu doi dintre profesorii Facultății Evanghelice din Sibiu, cu Isaak Zabanius și Johannes Krempes, pe teme cum ar fi purcederea Duhului Sfânt de la Tatăl și de la Fiul, raportul dintre teologie și filozofie etc. Discuțiile au fost extrem de cunoscute în epocă, fiind chiar publicate în latină în anul 1678.

Revenind la aspectul vieții bisericești a grecilor din Sibiu, pe baza tabelului preoților slujitori (registru ce se păstrează până astăzi), remarcăm că majoritatea erau din Muntele Athos, din Mănăstirile Iviron, Xiropotamou, Vatoped sau Stavronichita, de la Meteora sau Mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul de lângă Serres (mănăstire existentă până astăzi). Prezența preoților atoniți la Sibiu în vremuri de grea încercare și pentru românii ortodocși aflați sub stăpânire străină, catolică sau protestantă, ne îndreptățește să credem că rolul lor a fost unul extrem de important chiar și pentru românii ortodocși a căror episcopie fusese mult timp slăbită de putere sau chiar desființată.

Inscripție de pe frontispiciul „bisericii grecești“

În încheiere amintesc consemnată prezența între preoții Companiei grecești, în anul 1757, a lui „Grigorie Vlahul din satul Sâmbăta“, probabil un preot român care știa greacă, numit Vlahul, deoarece era român. Iată prin urmare că satul Sâmbăta din Arhiepiscopia noastră a dat și un preot român comunității grecilor din Sibiu.

De asemenea o importanță deosebită consider că o are un document al Patriarhiei Ecumenice aflat în Arhivele Statului — filiala Sibiu, aparținând Fondului Compania Greacă (nr. înv. 85), cu nr. 260 bis, care este o certificare a părintelui Cosma Vatopedinul, epitrop general al Sfântului Munte, de către patriarhul de Constantinopol Hrisant (1824—1826), contrasemnată de reprezentantul Austro-Ungariei de la Constantinopol, în scopul deplasării acestuia la Sibiu, în vederea re uperării anumitor bunuri ce au aparținut arhim. Pamfil Stavronichiteanul, ce fusese preot al comunității grecești din Sibiu, adormit în Domnul, bunuri personale pe care acesta le lăsase mănăstirii de metanie.

S-a scris așadar, de-a lungul vremii în Sibiu, o frumoasă pagină de istorie a relațiilor culturale și bisericești româno-elene. Să sperăm că cercetările ulterioare vor aduce la lumină noi și noi amănunte legate de acea perioadă.

P.S. — Ca și bibliografie în principal m-am folosit de cartea Prof. Athanasios E. Karathanasis: „O Ellinismos tis Transilvanias“, apărută la editura ILP Productions, Thessalonic, 2003, lucrare care valorifică în mare parte arhivele vechii comunități grecești din Sibiu și Brașov.

Asesorul consistorial dr. Elie Miron Cristea şi contribuţia sa la realizarea colectei pentru construirea Catedralei

Chiar dacă uneori pe parcursul istoriei noastre bisericeşti, chipurile unor persoane şi a faptelor săvârşite de către acestea sunt date uitării sau, în unele cazuri, li se acordă un loc sau o preţuire mult prea neînsemnată pentru ceea ce au reprezentat ei pentru istorie, totuşi, de cele mai multe ori, figurile emblematice ale Bisericii, oameni care au influenţat viaţa şi destinul ei, sunt evocate în pagini de adâncă preţuire şi recunoştinţă. Sunt fără îndoială acei „patriarhi ai deşertului" românesc, acei slujitori ai altarului şi ai neamului, persoane providenţiale, care s-au identificat întru totul cu Biserica şi din viaţa cărora transpare vocaţia apostolatului. Iar în cadrul Bisericii Ortodoxe din Ardeal, mereu încercată de-a lungul vremii, rolul lor este cu atât mai mare cu cât ei nu au fost doar cârmuitori spirituali, ci şi politico-naţionali.

Unul dintre idealurile clerului şi poporului la început de secol XX era şi acela al construirii unei catedrale. Naţiunea română, deşi majoritară, care în urma demersurilor active ale lui Andrei Şaguna reuşise să restaureze vechea Mitropolie a românilor ortodocşi în 1864, vroia să se bucure şi ea de acest privilegiu. Ea pornea în primul rând dintr-o dorinţă sinceră — după cum rezultă din cuvintele ierarhului transilvănean din pastorala Naşterii Domnului din anul 1857 —, aceea a existenţei unui loc, destul de încăpător în cadrul căruia să poată fi vestit cuvântul lui Dumnezeu. Iar în al doilea rând, chiar dacă nu a fost exprimat direct, se viza un scop comun cu aspiraţiile politico-naţionale ale românilor din acea vreme, respectiv de a avea şi ei o catedrală care „să rivalizeze" cu lăcaşurile de închinare aparţinătoare celorlalte culte din Sibiu.

Dorinţa zidirii acestei biserici-catedrale a fost luată constant în discuţie începând cu anul 1857, când a fost iniţiată o colectă de către mitropolitul Şaguna în vederea strângerii de fonduri necesare realizării acestui proiect de anvergură. Însă condiţiile vitrege din acele timpuri, la care se adaugă şi moartea prematură a mitropolitului a dus la încetarea acestui plan. Ea va fi reactualizată în timpul mitropolitului Miron Romanul (1874—1898) şi în special în timpul urmaşului său Ioan Meţianu (1898—1916), când se va şi definitiva acest proiect. Toţi aceşti ierarhi, se vor confrunta cu o dublă problemă: aceea a găsirii unei locaţii cât mai apropiate de credincioşii sibieni pe care-i păstoreau, cât şi a procurării fondurilor necesare ducerii la bun sfârşit a construcţiei. Privit strict din prisma celui de al doilea aspect menţionat, respectiv cel al strângerii fondurilor, influenţa exercitată de către Dr. Elie Miron Cristea apare drept una providenţială şi, în acelaşi timp, hotărâtoare în vederea derulării lucrărilor de construcţie.

Originar din localitatea Topliţa, cu studii la Gimnaziul săsesc din Bistriţa şi apoi la Liceul grăniceresc din Năsăud, urmate la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (1887—1890) şi la Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Budapesta (unde va obţine şi titlul de doctor cu o teză

despre *Viaţa şi opera lui Mihai Eminescu),* în 1902 va fi numit asesor la Arhiepiscopia Ortodoxă din Sibiu. În această calitate va participa la Consistoriul arhidiecezan din 14/29 aprilie 1898 în cadrul căruia se va alcătui o comisie, din care făcea şi el parte, alături de vicarul Ilarion Puşcariu şi asesorii Daniil Popovici-Barcianu, Zaharia Boiu, Partenie Cosma, Nicolae Ivan şi Ioan Papiu, care avea drept scop studierea acestei probleme şi prezentarea unor propuneri concludente în vederea realizării acestui proiect. După o analiză temeinică şi amănunţită a tuturor variantelor existente s-a hotărât ca locul de amplasament al viitoarei catedrale să fie cel al bisericii „greceşti", cu hramul „Schimbarea la Faţă" din Sibiu-Cetate, moştenită de la românii macedoneni.

Odată rezolvată această problemă a fost luată în discuţie cea a strângerii fondurilor necesare ducerii la bun sfârşit a acestui plan impunător, cu atât mai mult cu cât la 5/18 august 1902 a fost pusă piatra de temelie a construcţiei. Suma existentă era de aproximativ 507.837 coroane, nefiind suficientă pentru încheierea lucrărilor. Ea provenea din fondurile strânse de către înaintaşii mitropolitului Ioan Meţianu. Prilejul sfinţirii pietrei de temelie a reprezentat un motiv prielnic pentru mitropolit de a rosti un călduros apel către clerul şi poporul din cuprinsul Arhiepiscopiei în vederea realizării unei colecte în bani şi produse naturale, el însuşi contribuind cu suma de 5.000 de coroane.

Însă colecta nu a dat rezultatul scontat. Aflat la Carlsbad, asesorul consistorial Elie Miron Cristea constată cu indignare, din presa sibiană a vremii, că sumele adunate din unele ţinuturi erau doar de câteva sute de coroane. El îi cere mitropolitului să înceteze colecta până la întoarcerea sa, urmând să se ocupe personal de strângerea fondurilor. În principalele centre ale Transilvaniei dorea să se întâlnească cu clericii şi cu învăţătorii, cărora să le comunice personal demersurile făcute în vederea realizării acestei construcţii. S-a păstrat în acest sens o „Cuvântare" ţinută în mai multe centre ale Arhiepisscopiei ardelene pe parcursul anului 1902. Publicată în volumul *„Cuvântări şi predici ale unui tânăr teolog mai târziu cleric român în ţară sub stăpânire străină (1889—1909)"* (Tipografia Cărţilor bisericeşti, Bucureşti, 1928, p. 133—141), cuvântarea prezintă într-un stil oratoric excepţional crezul şi speranţele viitorului patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Ea poate fi considerată pe drept cuvânt o mărturie vie, plină de patos şi speranţă în vederea realizării acestui ideal al românilor ortodocşi din Ardeal.

Încă de la început, autorul subliniază că prilejul acestei întruniri nu este unul întâmplător: „Ne-am întrunit, ca să ne sfătuim împreună şi să ne însufleţim unii pe alţii aşa, ca din însufleţirea noastră să răsară o faptă lăudabilă, care să ridice preoţimea acestui ţinut în şirul celor mai vrednici preoţi din arhidieceză". Ridicarea catedralei reprezintă un lucru „epocal", o posibilitate unică a respectivei generaţii, o „mărturie văzută a hărniciei, a demnităţii, a însufleţirii noastre, ca popor şi ca biserică". Se face apoi apel la memoria mitropolitului Andrei Şaguna, care „nu numai a desgropat metropolia veche din ruinele ei, ci a şi suflat în organismul ei duh de nouă viaţă, a sădit în câmpul ei sămânţa unei noui desvoltări şi a croit însuşi toate drumurile, pe cari să mergem spre ţinta progresului nostru bisericesc, cultural şi naţional".

Imaginea noii catedrale este corelată cu „manifestarea externă a bisericii noastre în faţa lumii, care ţine mereu aţintiţi ochii ei asupra noastră, asupra faptelor noastre şi mai ales asupra motorului din care acele fapte izvorăsc", ea reprezentând „noul Sion" al românilor din aceste teritorii. Se ilustrează apoi exemplul lui Mihai Viteazul în restaurarea reşedinţei şi catedralei din Alba Iulia, insistând pe faptul că s-a recurs la acest apel deoarece fondul întemeiat de Şaguna este insuficient chiar şi numai pentru construirea acestui lăcaş, fără a mai fi amintită şi lucrarea de înfrumuseţare a sa. În aceste clipe, preoţilor le revenea misiunea de a-i sensibiliza pe credincioşi, al căror dar, oricât de mic, va deveni „un mărgăritar preţios, comoară întregii biserici".

(Continuare în pag. a 9-a)

Drd. NICOLAE BROTE

Profesorul Nicolae Iorga

(Urmare din pag. a 7-a)

Iorga erau unele care îndemnau la unitatea naţională a tuturor celor ce vorbesc aceeaşi limbă şi, implicit, formează acelaşi neam. Această unitate naţională, spune Iorga, nu se poate realiza prin delăsare, aşa cum s-a întâmplat cu unele dintre generaţiile anterioare, ci noi trebuie să creştem, să nu mai fim doar buruiana ce stă în calea stejarului, ci trebuie să devenim stejarul însuşi. Peste aproximativ un deceniu, în anul 1918, îndemnurile lui Iorga vor deveni realitate prin realizarea Marii Uniri, când toţi cei ce vorbeau aceeaşi limbă, formau acelaşi neam şi se aflau în acelaşi spaţiu, au crescut ajungând la stadiul de stejari falnici şi s-au unit formând aceeaşi ţară — România Mare.

Având în vedere că se afla la Sibiu, cu ocazia sfinţirii catedralei mitropolitane, în preambulul conferinţei pe care tocmai am prezentat-o, prof. N. Iorga a mai ţinut o prelegere *Despre Ardealul românesc,* dar cu privire la aceasta nu ştim nici măcar unde s-a ţinut, cel mai probabil tot în sala Muzeului Asociaţiunii. Despre această prelegere, Ioan Lupaş scria tot în revista „Luceafărul", că este *o privire rapidă asupra întregului trecut al Ardealului românesc, insistând mai ales asupra epocilor culminante şi mai luminoase din acest lung trecut de patimi,* iar referitor la acest trecut, Iorga spunea: *Vedeţi: aceasta este o istorie de durere, cum nu se mai întâlneşte în istoria nici unei ţări, nici unei seminţii de oameni. Sunt popoare vrednice, sunt popoare ticăloase, sunt popoare proaste, sunt popoare greoaie şi popoare înşelătoare ... Va să zică sunt popoare care poartă ca scris pe fruntea lor că sunt osândite la slăbiciune şi popoarele acestea, printr-un joc ciudat al împrejurărilor, au noroc, au fericire; neamul nostru însă n-a avut nici noroc, nici fericire, şi dacă este un loc unde am avut puţină fericire, este acolo, în Ardeal şi părţile vecine.*

Totuşi, aşa cum am spus mai sus, aflându-se la Sibiu pentru a participa la sfinţirea catedralei, Nicolae Iorga a lăsat şi câteva impresii legate de acest edificiu al naţiunii române ortodoxe din Ardeal. În ceea ce priveşte strângerea fondurilor necesare construirii catedralei, Iorga spune că românii din România ar putea învăţa din modul colectării acestor fonduri, dar mari greşeli s-au făcut din punct de vedere naţional şi artistic. *Mai întâi,* spune Iorga, *s-a tocmit în loc de un român din ţară, în loc de un Mincu, de pildă, un arhitect ungur, de loc din Arad, dar aşezat de mult în Sibiu. Acestuia nu i se putea cere, firește, nici o cunoştinţă a datinilor noastre de clădire, a stilului nostru bisericesc lămurit prin veacuri. Prin socoteală ungurească deci s-a alcătuit un plan bizantin, care imita cu slugărnicie Sf. Sofie a Constantinopolului, biserică ale cărei însuşiri sunt, înainte de toate, măreţia proporţiilor şi bogăţia podoabelor de mozaicuri, de pietre rare, de aurării, care în chip firesc trebuiau să lipsească aici. Apoi s-a crezut că această gârbovă clădire nu se vede în destul din mijlocul caselor între care — altă greşeală — era strânsă, îngrămădită, strivită. Atunci i s-au adus în faţă, împotriva oricărui stil, oricărui gust, două turnuri lungi, lungi, având în vârf două cruci mari aurite. Totul mai era vrâstat şi de dungi de cărămidă roşie. Noroc — noroc neaşteptat — că pictorul Smigelschi, un puternic şi cinstit pictor, a fost chemat, deşi unit, a zugrăvi cupola cea mare, ceea ce i-a izbândit cu o strălucire deosebită. Dar, în sfârşit, aşa cum e, «catedrala» este: ea se află în mijlocul Sibiului şi se impune prin mărimea ei; că răscumpără cu prisos lungile veacuri de umilinţă şi nenorocire. Ea este, şi acum se sfinţeşte.* Cu toate aceste elemente „negative" pe care le semnalează N. Iorga, totuşi, la sfârşitul lui aprilie al anului 1906 Sibiul românesc şi-a trăit, fără îndoială, cele mai frumoase din zilele sale şi cele mai pline de binecuvântare pentru viitor.

Ca oaspete de onoare al festivităţilor de la Sibiu, prof. N. Iorga a fost însoţit şi de soţia sa doamna Catinca Iorga. Fiecare dintre cei doi a donat catedralei nou sfinţite câte ceva, astfel: domnul profesor a donat suma de 300 de coroane, pentru a se procura podoabe necesare noului lăcaş de închinare, cu condiţia ca ele să fie executate exclusiv de un meşter român, precum şi un engolpion cu iconiţe lucrate în argint. Doamna Catinca Iorga a donat catedralei o iconiţă de argint reprezentând pe Sfântul Stelian, protectorul copiilor. (Din păcate aceasta din urmă a fost văzută într-un anticariat, fiind expusă spre vânzare).

Aşadar, N. Iorga a participat la sfinţirea catedralei mitropolitane din Sibiu aducând ardelenilor două frumoase cuvântări despre istoria grea a Ardealului şi despre importanţa unităţii naţionale , spre care Iorga a îndemnat permanent, prin folosirea unor frumoase metafore. Chiar dacă nu au fost publicate cele două prelegeri, participarea prof. N. Iorga la Sibiu a fost marcată şi prin donaţiile deosebite ale sale şi ale soţiei sale, care au rămas în patrimoniul catedralei din Sibiu.

Bibliografie:

Luceafărul — nr. 2—3, Sibiu, 1907, p. 52;
Neamul românesc — nr. 1, Bucureşti, 1906, p. 6—7;
N. Iorga — *Neamul românesc din Ardeal şi Ţara Ungurească,* Bucureşti, 1905, p. 159;
Telegraful Român — nr. 49, Sibiu, 1906, p. 214—215.

Manifestările muzicale prilejuite de sfinţirea Catedralei Mitropolitane din Sibiu 12—14 mai 1906

Festivităţile care au avut loc la Sibiu în anul 1906 cu ocazia sfinţirii noii Catedrale a Mitropoliei Ardealului au cuprins şi remarcabile manifestări muzicale, care au fost consemnate la loc de cinste în scrierile vremii.[1] În general, se poate spune că manifestările muzicale au însoţit majoritatea festivităţilor desfăşurate.

Duminică, 13 mai 1906, la ora 8 dimineaţa, procesiunea de la reşedinţa arhiepiscopească la Catedrală a fost deschisă de Corul seminarial, condus de Preot profesor Dimitrie Cunţan. La Slujba de sfinţire şi la Sfânta Liturghie care a urmat, răspunsurile au fost date de Corul mixt al Catredalei, compus din 140 de membri şi condus de Prof. Timotei Popovici.

Luni, 14 mai 1906, dimineaţa la ora 11, în Sala festivă a *Muzeului Naţional, Societatea de lectură* a elevilor din Seminarul «Andreian» a organizat un *Matineu* la care a asistat un public numeros, între care ierarhi şi profesori. Cu această ocazie, orchestra societăţii a executat în deschiderea concertului un putpuriu de melodii naţionale de T. Popovici.

Corul elevilor seminarişti, sub conducerea dirijorală a lui T. Popovici a interpretat «Dorul înstrăinatului» de Al. Flechtenmacher şi balada «Mănăstirea Putna» de I. Vorobchievici.

În seara aceleiaşi zile, la încheierea festivităţilor, tot în Sala festivă a *Muzeului Naţional* a avut loc Concertul *Reuniunii române de muzică din Sibiu.* Programul, deosebit de bogat şi variat, a pus în valoare atât calităţile puternicului cor mixt al Reuniunii de cântări, cât şi talentul vocal al câtorva solişti merituoşi.

Între lucrările interpretate cu acest prilej s-au numărat cântări bisericeşti potrivite sărbătorii Sfinţirii Bisericii Catedrale, precum *Irmosul de la intrarea în biserică* de G. Dima, care a şi deschis concertul, sau *Înnoieşte-te, înnoieşte-te, noule Ierusalime, că a Domnului mărire peste tine a strălucit* de Gavriil Musicescu. Corul a cântat de asemenea balada «Ştefan cel Mare» de G. Dima.

Doamna Veturia Triteanu, doamna Dr. Beu, domnişoara Elena Cunţanu, părintele Isaia Popa şi clericii A. Medrea şi N. Dămian au fost soliştii concertului.

Şi Reuniunea de cântări a meseriaşilor din Sibiu a susţinut un concert, ce a cuprins declamări şi cântări.

Pr. VASILE GRĂJDIAN

1. Dr. Ilarion Puşcariu, Dr. E. Miron Cristea, Mateiu Voileanu, *Biserica Catedrală dela Mitropolia Ortodoxă în Sibiu. Istoricul zidirii. 1857—1906,* Sibiu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1908, p. 108—140.

Măiestrul măsar Emil Petruţiu şi alţi sculptori pentru lucrările Catedralei

În luna martie a anului 1904, printre alţi competitori ce aspirau la realizarea unor lucrări destinate desăvârşirii Catedralei ortodoxe din Sibiu s-a înscris şi Emil Petruţiu, „EMIL PETRUŢIU / măiestru măsar de edificări şi mobile din Siibiu-Nagyszeben, strada Margarethen Nr. 8". Standardul fixat de angajatorii acelor lucrări îl depăşea, cu certitudine, iar faptul că se confrunta şi cu *sculptori profesori, artişti academici,* confirmaţi la importante edificii care se realizau atunci *în imperiu şi în Ţară,* nu era în măsură să-i netezească drumul spre a primi lucrarea la care nutrea cu ardoare. Şi totuşi, el şi-a legat numele de acest monument esenţial în cultura spirituală românească într-un mod nu doar onorant şi inconfundabil, ci şi deosebit de semnificativ pentru felul în care românii transilvani răspundeau provocărilor epocii.

Pentru a exercita un control eficient asupra operaţiunii complexe de edificare a catedralei, Consistoriul sibian a format o Comisie specială. Membrii ei au fost puşi în faţa a numeroase probleme deosebite, din categoria celor cu care nimeni din societatea românească nu se mai confruntase până atunci. Cu atât mai meritorie este seriozitatea măsurilor prin care au reuşit ei să înfrunte situaţii dificile, majore sau (aparent) mărunte. Dintre acestea, cu adevărat incomodă a fost cea când au fost obligaţi să stabilească pe câştigătorii concursurilor/licitaţiilor organizate de ei, *să aleagă* deci pe cei mai buni!

În ceea ce priveşte *sculptura* ei s-au adaptat cerinţelor speciale impuse de acest palier artistic şi — fie şi după ce anumite fapte se consumaseră deja — au departajat lucrările ce urmau a se executa: *cioplirea din lemn de tei a frontariului, aurirea cu aur veritabil, cioplirea pulturilor pentru cântăreţi, a iconostasului, tronului arhieresc, stranelor pentru clerici şi mireni, amvon etc. etc. (50.000 cor).* Pentru a stabili un nivel de la care nu se putea abate nimeni, ei recomandau ca model biserica Mânăstirii Sinaia, *„restaurativă pe stil vechi",* de unde se şi procurară numeroase fotografii aduse la cancelaria din Sibiu, mult consultate, ca şi cele de la *Trei Ierarhi* din Iaşi. Aceste detalii au avut darul de a întări ideea că cerinţele nu erau doar de un nivel ridicat, ci şi că, fiind altele pentru fiecare tip de lucrare, cei ce le desăvârşeau trebuia să fie la fel de diferiţi, din punctul de vedere al specializării lor.

Pentru realizarea *sculpturilor* s-au înregistrat atunci 12 oferte, ofertanţii provenind din Bucureşti şi Dobrogea, Transilvania şi Bucovina, Banatul românesc şi Serbia, Budapesta şi Viena, Braşov, München şi Sibiu. Toţi depun *vadiumul* şi modelele cerute, subscriu condiţiilor pentru licitaţie şi întreţin o corespondenţă intensă, sursa noastră de informare — inestimabilă după 100 de ani.[1]

Pentru a evidenţia nivelul concurenţilor alături de care şi-a depus *Ofertul* şi măsarul Emil Petruţiu, i-am reţinut aici doar pe Ioan Pâşlea, fraţii Busuioc şi (conjunctural) C.M. Babic, în câteva episoade din colaborarea lor cu consistoriul.

Ioan Pâşlea întreţine o interesantă corespondenţă în întreg anul 1904, semnând ca *„sculptor" apoi „profesor".* În *„6 faur"* cere amânarea cu 15 zile a datei concursului, 1 martie 1904, „(...) Voind a lua parte la concurenţă cu *un interior complet în stilul român cu motive române culese din ţinutul Sibiului (...)".* După 10 zile, împreună cu *Ofertul* principal, grafiat de un caligraf, anunţă că trimite 9 schiţe (catapeteasmă, amvon, scaun mitropolitan, strane, tetrapod, scaune pentru membrii consistoriului, bănci pentru laici, unele detalii ale iconostasului, o schiţă a iconostasului văzută din altar), cu comentariile: „Îmi iau libertatea de-a „trage atenţiunea binevoitoare a Înalt Venerabilului Consistoriu asupra producţiunilor mele în lucru de sculptură în genere, dar mai ales asupra planului alăturat pentru catapiteasmă *în stilul român, splendid şi unic în feliul şi originalitatea sa, artă adevărat străbună, care impune şi îşi va croi drumul seu pentru posteritatea neamului românesc dreptcredincios. (...).* dacă în acest scurt interval mi-au succes a compune *un interior la care va putea arăta cu mândrie neamul român,* pot spera cu siguranţă (...) *esecutarea lucrarei va fi un model".* Dacă planul „românesc" nu era acceptabil, putea lucra în variantă bizantină, după aceleaşi schiţe, scrie el, cu o siguranţă *de sine* apreciabilă, ceea ce se remarcă şi în următoarele: „În calitatea mea de sculptor instalat la Şcoala specială, de stat ce.r. pentru prelucrarea lemnului din Câmpulung, cred că ar fi de prisos să mă legitimez că sânt competent a lua asupra-mi esecutarea lucrului pentru care mă ofer respectuos. În fine, amintesc că sunt angajat de la anul 1889 ca s ulptor diecesan al venerabilului consistor gr. or. din Bucovina, esecutând până acuma în Bucovina 24 iconostase dinpreună cu interiorul complet la acele biserici, ear în Borgo-Prund, Transilvania, ceea ce adeveresc (...)".

Admis la faza următoare a concursului (după 2/15 aug.), în scrisoarea din 24 august se dovedeşte antrenat plenar în această lucrare, trece peste satisfacţia *de sine* manifestă cu doar o jumatate de an înainte şi ... se legitimează: „(...) *în decursul lunii august am făcut o călătorie de studii pe la cele mai însemnate biserici din România; am cercetat bisericile din Iassi (Trei Ierarhi, Sf. Mitropolie, Sf. Nicolae, Cetăţuia, Galatia, Biserica Frumoasa), în Bucuresci (Biserica Sf. Mitropolii, Bis. Bălaşa, Amzea etc.), precum şi biserica cea nou restaurată din Sinaia. (...) Până acum am făcut următoarele iconostasuri şi anume: la bisericile: Berhomet, Mitocul Dragomirnei, Revna, Capela incuisiţilor din Cernăuţi, Sf. Paraschiva din Cernăuţ, Stupca, Ostricza, Cuciur mare, Capele incuisiţilor din Suciava, Dorosăuţ, Cacica Igeşti, Samusina, Camenca, Lucoviţa, Prevorochi, Oprişeni (Panţivu?), Stăneşti, Pojorâta, Benea Câmpulung, Ceahor, Mahala Cadabeşti tot din Bucovina, precum şi iconostasul bisericii din Borgo Prund din Ardeal".* În 4/17 octombrie i se dă răspunsul, comun cu cel pentru Busuioc-Basiuc: „Juriul constituit pentru esaminarea proiectelor prezentate la concurs pentru iconostasul bisericei catedrale a aflat că planul presentat de d-voastră nu este corespunzător şi esecutabil (...) şi-ţi încredinţează P. St. D-sale lucrările (...)". Semnează N. Ivan.

Mult mai puţin titraţi, *fraţii BUSUIOC/ Bosioc (Busioc)* din Berlişte, încă din anul 1903 se inscriu în cursa concurenţilor, Iuliu ca *„sculp. acad."* şi Iosif ca *„sculptor / auritor diplomat".* Aceştia au învăţat sculptura de la tatăl lor şi au absolvit cursul de sculptură la Şcoala de Arte din Arad.

Comunele bisericeşti la cari au lucrat Iconostase sînt următoarele: Albibunari, Biserica Alba, Berlişte, Borlova, Chesinţi, Golumbaţi la o mănăstire în Servia, Iladia, Iam, Mircovaţi, Mramorac, Senmicleuşiulmare, Secusigiu, Taracul-mic şi Nadlac. Şi oferta lor a fost respinsă.

Un alt ofertant şi de fapt cel mai autoritativ a fost sculptorul *C.M. Babic,* patronul unei firme de sculptură din Bucureşti, care a câştigat licitaţia pentru sculptura tâmplei, tronului arhieresc şi ripidelor. Reţinem — şi subliniem prin cursive, ca şi la cei prezentaţi mai sus —, doar bisericile la care, conform propriei declaraţii, a lucrat până la acea dată: Bucureşti — *Delea Veche, Amza, Sf. Voievozi, D-na Bălaşa, Schitul Maicilor, Teiu;* Dobrogea — *Medjidia, Chioselor, Adam-Clisi, Peştera, Sătişcoi, Govenlia; Alte: Mănăstirea Ţigăneşti din Ilfov, comuna Ungurei, jud. Olt, Biserica Comunei Otar, plasa Oltul, Biserica Sf Ierarh Nicolae, com. Gârbovi, jud. Ialomiţa, Com. Seliţte din Ungaria.* De la *Episcopul Dunărei de Jos* deţinea un certificat (Nr. 2321) despre iconostase şi mobilier, realizate în acea zonă.

Cu o astfel de concurenţă avea a se confrunta *Emil Petruţiu.* Cum lucrările pe care le-a realizat la Catedrală sunt binecunoscute (amvonul, pulturile pentru cântăreţi, 28 de strane pentru preoţi, 82 de strane pentru mireni, tetrapodul pentru icoana de sărutat şi amvonul din faţa soleei), vom revela — succint, totuşi — doar câteva din greutăţile pe care a fost obligat să le biruie în demersul său, dar, mai ales, câteva mărturisiri despre motivaţia care l-a animat pentru a se antrena în această activitate.

Intrarea sa în sistemul concurenţial pentru *lucrările Catedralei* s-a făcut printr-o ofertă care dovedeşte nu numai *dorinţa sa de a crea,* şi ideologia care-i alimenta aspiraţiile, ci curajul său (o inadecvare la realitate?!) în faţa cerinţelor grandioasei lucrări, pe care, de altfel, nu le îndeplinea. Având în vedere statutul său, faptul nu era condamnabil, el trăind la maximum starea specială, *edificatoare,* a românimii transilvane din epocă.

În 14 (17? nn) martie 1904, înregistrează la Consistoriu un *Ofert* (grafiat cu oarecare dificultate), întemeiat pe condiţiile din regulamentul Consistoriului pentru lucrări „de sculpturi", la preţ total de 49.990 cor.! Cere a se *„prelungi terminul de liferare",* ataşând 5 modele şi comentând curajos — cum e şi valoarea *preliminariului* avansat —, (în stilul Tăslăuanu-Goga din *Luceafărul,* folosit de ei pentru Octavian Smigelschi[2]): *„Când înaintez şi eu, un meseriaş român, ofert pentru liferarea lucrărei la Catedrala noastră, o fac totodată de a arăta connaţionalilor mei ceea ce poate produce şi mână românească* şi, rugând pe Pereavenerabilul Consistoriu ca deja acest motiv să-l îndemne să ia ofertul meu în deosebită considerare, îi dau totodată asigurare solemnă că punând încredere în prestaţiunile modestei mele persoane, nici decât nu se va căi". În 7 iulie 1904, *„Fiul sufletesc"* Emil Petruţiu, plin de speranţe încă şi conformându-se noilor dispoziţii ale Consistoriului („nr. 3793 plen"), din 12/25 aprilie, îşi „permite a aşterne o nouă schiţă, respective plan de iconostas în dimensiunile recerute asupra căruia îmi rezerv toate drepturile, cum şi 4 modele aurite": a) pentru „columnă (stâlp) la iconostas", b) „lisenă la iconostas", c) picior la scaunul metropolitan, d) căptuşală la spatele acestui scaun. Trimite şi 3 „preliminare de spese nouă", separate pe „sculptură", „măsărit", dar şi cumulate, precizând materialele (inclusiv pentru aurituri) şi „aşezarea lor la locul recerut".

De-a lungul anilor 1904—1905, faptele s-au consumat după un scenariu uşor de reconstituit. Este binecunoscut că *măestru măsar* sibian Emil Petruţ s-a mulţumit până la urmă să execute — în principal — comenzi după proiecte/detalii ale *sculptorului* acreditat, C. M. Babic, alte lucruri modeste (menţionate de noi, mai sus). Cele expuse în continuare, mai ales revelarea greutăţilor cărora le făcea faţă în acest context, au ca sursă apariţia unor stări neprevăzute, pentru el deosebit de grave. În 7 mai 1906, Emil Petruţiu explică de ce, în relaţia sa de lucru cu consistoriul, a rămas cu o pierdere de 3951 cor., pentru care motivele sunt diverse: schiţe diferite de-a lungul prestării lucrării, necomunicare bună cu Schuschnig, respectul său (exagerat?!) pentru calitate, dorinţa de a lucra această piesă ca pe una demonstrativă pentru capacităţile meseriaşilor români etc. Consistoriul, prin N. Ivan, în 15/28 mai se explică: Chiar dacă materialul şi manopera au costat mai mult decât a primit el, contractul nu se poate reface, deoarece s-ar crea un precedent. Dacă există diferenţe între schiţe, predate lui după încheierea contractului, şi prestaţia sa, atunci „le vom examina şi aflând faptice, că ai prestat alt lucru, mai de valoare (...) vom reveni şi vom face un arangiament (...)". Cu certitudine, C.M. Babic nu-i uşura situaţia, mandatându-l şi cu lucrări ce-i depăşeau angajamentele. Babic scrie (în ianuarie 1905) despre „(...) lucrarea iconostasului" care „s-a înaintat şi cât pentru Iconăria Iconostasului să binevoiţi a le primi de la maiestru măsar Emil Petruţiu din Sibiu, care m-am învoit cu el ca să le facă". Răspunsul la această scrisoare, expediat în 29 ianuarie 1905, reflectă o stare încordată între Babic şi consistoriu, dar atestă mai ales seriozitatea comisiei care urmărea eficienţa şi corectitudinea: Petruţiu nu a putut procura lemnul necesar, „timpul de earnă trece şi pictorul se va desvinovăţi cu faptul că nu i-am pus la dispoziţie Iconăria. Te poftim să o solicitezi de urgenţă să vadă de lemn, ori să o procure domnia Ta din Bucureşti. (...) Nu am înţeles pasajul că 'lucrarea Iconostasului s-a înaintat' şi am dori să ne daţi explicarea cuvenită şi anume cum aţi înţeles acest pasagiu", îl somează parcă N. Preda şi Il. Puşcariu.

Emil Petruţiu se confrunta, în continuare, cu aceleaşi greutăţi. Pe tematica scrisorii din 7 mai, el revine în 25(?) cu precizări excepţionale pentru meseriaşul care era: în 30/12 Noembrie 1904 ceruse 25.020 cor., i s-a acceptat suma de 21.580. A luat totuşi lucrările „având convingerea că pre lângă o detailare mai simplă voi eşi la cale şi îmi voi scoate spesele mele şi 4 bucăţi din modele cari dovedesc că acum mi-am închipuit esecutarea lucrărilor fără să mă abat de la planuri sau de la schiţe obligatorie." Abia apoi a primit schiţele de la Babic, care s-a abătut de la ce a fost prevăzut iniţial făcându-le „cu mult mai artificioase ca schiţele" iniţiale. Sculptorul „a fost atât de cuminte" încât „a simplificat lucrul propriu precând a îmbogăţit schiţele originale, prin proiectare mai decorativă ca precum a fost cerut".

Scrisoarea din 2 iulie 1906 este de-a dreptul dramatică: „(...) *Eu ca tiner industriaş român mi-am dat silinţa a efectui lucrul în mod cel mai cinstit ca să indestulez preavenerabilul Consistor în toată privinţa şi a-mi câştiga renume spre viitor. O îmbogăţire materială nu mi-a venit în gând, ci eu am fost mulţumit cu indestulirea ambiţiunei mele, având dorinţa fierbinte de a sevârşi ca Român ortodox acest lucru de o aşia importanţă cu orice preţ".* Rămas în mare pagubă, de cel puţin 3951 cor., constată: „pe scurt, eu *de dragul pompoasei noastre catedrale, la care cu draga inimă şi cinstit am colaborat,* am ajuns în grea strimtoare banală (de bani nn)", cere o „dezbatere dreaptă a petiţiunii" sale şi o „despăgubire corespunzătoare".

În toamna lui 1906, conflictul era stins şi lui Emil Petruţiu i se primesc noi oferte pentru lucrări mărunte.

ANA GRAMA

1. Il. Puşcăriu, E. M. Cristea şi M. Voileanu, *Biserica catedrală de la Mitropolia ortodoxă română în Sibiiu,* Sibiu, 1908.
2. Vezi detalii în A.G. *Octavian Smigelschi,* în SAECULUM, nr. 2, 2005.

Asesorul consistorial dr. Elie Miron Cristea

(Urmare din pag. a 8-a)

Prima vizită a avut loc la Sighişoara, la 26 septembrie 1902, continuată la 1 octombrie la Bistriţa, unde va conduce întrunirea preoţilor din aceste ţinuturi. La 10 octombrie a vorbit clerului adunat la Cluj, unde erau prezenţi şi preoţi din protopopiatele învecinate: Dej, Lupşa, Turda şi Unguraş. Călătoria sa se va încheia la 24 octombrie 1902 la Orăştie de faţă fiind preoţi şi învăţători din peste 50 de comune, precum şi o mare parte din intelectualii vremii, venită la adunarea despărţământului ASTRA.

Îndemnul mitropolitului Ioan Meţianu, susţinut şi explicat de către Elie Miron Cristea, a găsit un ecou favorabil în cadrul preoţilor şi credincioşilor. Astfel, de exemplu, din ţinutul Orăştiei se vor colecta peste 7 000 de coroane (faţă de prima dată când suma nu număra mai mult de câteva sute de coroane), din cel al Sighişoarei peste 3.000 de coroane, iar din cel al Bistriţei peste 3.400. O mărturie vie a acestui fapt o constituie paginile *Telegrafului Român.* În fiecare număr din această perioadă există o rubrică intitulată sugestiv „Pentru catedrală" în care se consemnau sumele de bani primite de la preoţi şi credincioşi, ajungându-se în cele din urmă ca aceasta să depăşească 150.000 coroane.

Însăşi Dr. Elie Miron Cristea într-o notiţă ce însoţea manuscrisul cuvântării sale remarca: „Rezultatul a fost mulţumitor. S-a făcut din acest prilej cea mai mare colectă de până atunci în biserica noastră. Preoţii emulau în a se însufleţi reciproc; iar unii notoric săraci, chiar la îndemnul meu nu vroiau a da mai puţin, ca „să nu profaneze lista de subscripţie cu sume prea mici". Alţii spuneau: „După ce V-am auzit, nu pot da mai puţin".

Toate aceste contribuţii financiare (între care se numără şi cea a sa personală de 1.000 coroane şi se evidenţiază cea a familiei Mocsonyi de 60.000 coroane) au fost consemnate în partea finală a monografiei *„Biserica catedrală dela Mitropolia Ortodoxă Română în Sibiu. Istoricul zidirii (1857—1906)"* (paginile 146—188). Răsfoind aceste pagini poate fi sesizat că la ea a participat întreaga suflare a românilor ortodocşi din Transilvania. De la membrii Consistoriului arhidiecezan, la profesorii Seminarului Andreian şi la reprezentanţii politici ai românilor din acea vreme, de la guvernul ţării (15.000 coroane) la corporaţiile de meseriaşi şi la societăţile bancare ale timpului (între care se evidenţiază Banca Albina cu 10.000 coroane), de la intelectualii vremii la simpli preoţi, învăţători şi credincioşi, toţi vor răspunde afirmativ la apelul Bisericii, contribuind după posibilitatea şi putinţa fiecăruia, la realizarea acestui ideal.

Colecta va fi continuată şi în anii următori, încasându-se în intervalul de timp 1902—1907 suma totală de 307.157 coroane. Prin ea s-a reuşit terminarea lucrărilor, întreaga strădanie fiind încununată prin slujba de sfinţire din 30 aprilie/13 mai 1906.

La câţiva ani după încheierea acestui mare proiect de zidire a catedralei, respectiv la 21 noiembrie 1909, Elie Miron Cristea va fi ales în scaunul episcopal al Caransebeşului. La 18 decembrie 1919 va fi numit mitropolit primat, iar la 4 februarie 1925 devine primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Meritul lui Dr. Elie Miron Cristea în cadrul lucrărilor de construcţie a catedralei, a „noului Sion" al românilor ardeleni, după cum el însuşi personal o denumeşte, a fost unul hotărâtor. Noul lăcaş de închinare urma să fie nu numai „un scut puternic credincioşilor ei, ci să întrupeze în sine toată tăria miilor de biserici" de pe întinsul Mitropoliei.

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA ARHIEPISCOPUL SIBIULUI ȘI MITROPOLITUL ARDEALULUI

PE LUNA APRILIE 2006

● *SÂMBĂTĂ, 1 aprilie*
I.P.S. Sa a vizitat, împreună cu domnul dr. Florin Frunză, consilier la Secretariatul de Stat pentru Culte, bisericile în construcție din Sibiu, în scopul evaluării lucrărilor și obținerii de noi fonduri de la Ministerul Cultelor. Seara a primit la sediul mitropolitan și a oferit o recepție membrilor Comitetului de Planificare a celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene. Dintre oaspeții de seamă amintim: mitropolitul Ghenadios de Sassima, membru al prezidiului Conferinței Bisericilor Europene, pr. prof. dr. Viorel Ioniță, secretar de studii la Conferința Bisericilor Europene, Mons. Vicenzo Paglia, președintele Comisiei Ecumenism și Dialog, Mr. Jean Daniel Birmelé, secretar administrativ la Conferința Bisericilor Europene.

● *DUMINICĂ, 2 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la Biserica „Înălțarea Domnului" de pe b-dul Mihai Viteazul, Sibiu (pr. Achim Băcilă, pr. Cătinaș Dorin și pr. Bobeș Nicolae). A fost însoțit de pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu.

● *LUNI, 3 aprilie*
A participat la festivitățile prilejuite de împlinirea a 156 de ani de la înființarea Jandarmeriei Române, festivități ce au avut loc la Unitatea de Jandarmerie din Brașov. A oficiat slujba de binecuvântare și sfințire a Capelei Unității. În aceeași zi a vizitat casa memorială „Dumitru Stăniloae" din localitatea Vlădeni, unde s-au început, cu binecuvântarea I.P.S. Sale, lucrările de restaurare.

● *MARȚI, 4 aprilie*
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● *MIERCURI, 5 aprilie*
A participat la Denia Canonului Sf. Andrei Criteanul la Catedrala mitropolitană.

● JOI, 6 aprilie
A avut program de lucru la cabinet.

● *VINERI, 7 aprilie*
A participat la festivitățile prilejuite de împlinirea a 125 de ani de la înființarea Școlii Speciale de Artilerie și Geniu, ce au avut loc la Școala de Aplicație pentru Unități din Sibiu. A oficiat slujba de „Te-Deum" și slujba de sfințire a unor plăci comemorative în cinstea eroilor Școlii Speciale căzuți la Revoluția din Decembrie 1989. Cu această ocazie a ținut un cuvânt de învățătură. Seara a participat la Denia Acatistului oficiat la Catedrala mitropolitană.

● *DUMINICĂ, 9 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la Biserica „Sf. Nicolae" din Sibiu, parohia Lazaret III (Pr. Galea Ioan), hirotonind întru diacon pe teologul Alexandru Stanciu. A fost însoțit de pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu. În aceeași zi a oficiat vecernia și a ținut un cuvânt de învățătură la Biserica „Sf. Nicolae" din Sibiu, parohia Turnișor I (Pr. Ioan Covaci).

● *LUNI, 10 — MARȚI, 11 aprilie*
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● *MIERCURI, 12 aprilie*
A primit la sediul mitropolitan vizita Prea Sfințitului Irineu Slătineanul, arhiereul vicar al Episcopiei Râmnicului. În aceeași zi a participat la Liturghia darurilor mai înainte sfințite la Capela mitropolitană și a ținut, în cadrul „Săptămânii Duhovnicești", un cuvânt de învățătură studenților Facultății de Teologie „Andrei Șaguna".

● *JOI, 13 aprilie*
A primit, la sediul mitropolitan, vizita domnului ambasador al Germaniei în România, Vilfried Gruber, însoțit de domnul consul general din Sibiu, Thomas Gerla. În aceeași zi a participat la slujba Vecerniei, precum și la concertul de Sf. Paști susținut la Catedrala mitropolitană de către corul bărbătesc al Facultății de Teologie din Sibiu (dirijor; pr. prof. dr. Vasile Grăjdian).

● *VINERI, 14 aprilie*
A avut program de lucru la cabinet. În aceeași zi a examinat grupa de doctoranzi, anul I, de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

● *DUMINICĂ, 16 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la Catedrala mitropolitană. A hirotonit întru preot pe diaconul Alexandru Stanciu pe seama parohiei Ucea de Sus, iar seara a participat la Vecernie, la Catedrală, precum și la concertul de Sf. Paști susținut de corul Catedralei mitropolitane (dirijori: pr. prof. dr. Vasile Grăjdian și Dan Streza). În aceeași seară a fost invitatul pr. Cătălin Dumitrean la emisiunea „Flori de Pateric" de la TV Eveniment Sibiu.

● *LUNI, 17 aprilie*
A participat la Denia primei zile din Săptămâna Patimilor la Catedrala mitropolitană.

● *MARȚI, 18 aprilie*
A acordat interviuri și mesaje de Sf. Paști posturilor de televiziune Pro TV Sibiu și TV 9. Seara a participat la Denie la Catedrala mitropolitană.

● *MIERCURI, 19 aprilie*
A participat, împreună cu P.S. Visarion Rășinăreanu, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, la vernisajul „Transparența semiotică a icoanei pictate pe sticlă. Nicolae Suciu in memoriam", organizat la sediul Complexului Național Muzeal Astra din Sibiu. Seara a participat la Denie la Catedrala mitropolitană.

● *JOI, 20 aprilie*
A slujit la Denia celor 12 Evanghelii la Catedrala mitropolitană și a ținut un cuvânt de învățătură.

● *VINERI, 21 aprilie*
A slujit la Slujba Prohodului Domnului la Catedrala mitropolitană și a ținut un cuvânt de învățătură.

● *SÂMBĂTĂ, 22 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Vasile cel Mare și a predicat la Catedrala mitropolitană.

● *DUMINICĂ, 23 aprilie*
La ora 24 a oficiat Slujba Învierii, Sf. Liturghie din Ziua Învierii Domnului și a predicat la Catedrala mitropolitană. A oficiat, de asemenea, slujba Vecerniei (A doua Înviere) la Catedrală, iar la ora 16 a oferit o recepție la sediul mitropolitan, la care au participat oficialități locale, profesori de la Facultatea de Teologie, consilieri și angajați ai Arhiepiscopiei Sibiului.

● *LUNI, 24 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Adormirea Maicii Domnului" din Brașov (Pr. Coman Nicolae și Pr. Cristian Munteanu), hirotonind întru diacon pe teologul Ion Alexandru Petrică. A hirotesit, de asemenea, întru iconom pe P.C. Pr. Cristian Munteanu. La aceeași biserică I.P.S. Sa a oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor — refacerea (spălarea) picturii. Seara a participat la Vecernie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel" din localitatea Prejmer (Pr. Sorin Șerban). A hirotesit întru iconom pe pr. drd. Sorin Șerban. În aceeași localitate, I.P.S. Sa a sfințit „Centrul Social de Zi pentru Copii".

● *MARȚI, 25 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Mucenic Gheorghe" din Brașov. A hirotonit întru preot pe diaconul Ion Alexandru Petrică pe seama parohiei Comana de Jos. În aceeași zi a acordat interviuri la posturile de televiziune TVS Brașov și RTT Brașov.

● *VINERI, 28 aprilie*
A oficiat împreună cu P.S. Visarion Rășinăreanu, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, și cu un mare sobor de preoți Sf. Liturghie la Mănăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, cu ocazia hramului mănăstirii. A săvârșit apoi Taina Sf. Maslu și a ținut un cuvânt de învățătură. Au fost hirotesiți întru protosingheli ieromonahii Matei Bilaucă și Daniel Breabăn. În aceeași zi I.P.S. Sa a prezidat ședința permanenței Consiliului Eparhial în cadrul căreia a acordat diplome de cinstire membrilor Adunării Eparhiale și Consiliului Eparhial, cu ocazia încheierii statutare a mandatului lor.

● *SÂMBĂTĂ, 29 aprilie*
A participat la Sf. Liturghie, la capela Facultății de Teologie.

● *DUMINICĂ, 30 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil" din Gura Râului (Pr. Peană Ioan și Pr. Mitrea Petrică). A fost însoțit de pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu, de pr. lect. dr. Irimie Marga, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului și de pr. Valentin Sicoe, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. În aceeași zi a oficiat slujba Vecerniei și a ținut un cuvânt de învățătură la Biserica „Sf. Nicolae" din Orlat (Pr. Radu Bot și Pr. Gheorghe Bogățan).

Pr. Drd. CRISTIAN VAIDA
Secretar de Cabinet

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, **a săvârșit următoarele:**

● *1 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în Capela Mitropolitană și slujba de pomenire a binefăcătorilor Mitropoliei Ardealului.
— Oficiază un Te-Deum la Librăria Deisis din Sibiu cu prilejul deschiderii acesteia.
— Seara slujește Vecernia în Catedrala Mitropolitană.

● *2 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în Biserica parohială din Sebeșu de Sus, prot. Avrig (pr. paroh Marian Canciu), hirotonind întru preot misionar pe diaconul Toma Iosif pe seama protopopiatului Avrig.

● *3 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a primit o delegație de la Crucea Albastră din Italia, condusă de P.C. Pr. Lucian Roșu din Torino.
— A participat la Sibiu la festivitățile prilejuite de împlinirea a 136 de ani de la înființarea Jandarmeriei Române.

● *4 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.

● *5 APRILIE a.c. — P.S. Sa* s-a întâlnit cu elevii claselor IX—XII, de la Liceul C.F.R. din Sibiu, vorbindu-le despre semnificația Postului Mare.
— Seara slujește Sf. Liturghie mai înainte sfințită în Catedrală.

● *6 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.
— A oficiat slujba înmormântării credinciosului Mihai Bălțat din Sibiu.

● *7 APRILIE a.c.* — A participat la Cercul Militar Sibiu la lucrările Simpozionului închinat împlinirii a 125 de ani de la înființarea Școlii de Artilerie din Sibiu.
— După masa săvârșește Sf. Liturghie mai înainte sfințită în Capela mitropolitană.
— Seara slujește Denia Acatistului Maicii Domnului în biserica Sf. Arhangheli — Trei Stejari din Sibiu.

● *9 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în noua biserică „Sf. Împărați" din Predeal (Pr. paroh Lucian Vitan), hirotonind întru diacon pe teologul Chiriță Petru-Dorel.
— A vizitat Mănăstirea de maici din Predeal iar seara săvârșește Taina Sf. Maslu de obște în Biserica parohială din Moeciu de Jos (pr. paroh Gh. Colțea).

● *10—11 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.

● *12 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit seara Sf. Liturghie mai înainte sfințită în Biserica parohială din Tălmăcel, prot. Avrig.

● *13 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit seara Sf. Liturghie mai înainte sfințită în noua Capelă a Seminarului Teologic Ortodox din Făgăraș.
— A vizitat Mănăstirea Bucium, prot. Făgăraș.

● *14 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.
— Seara săvârșește taina Sf. Maslu de obște în Biserica Sf. Arhangheli din Brașov — Blumăna (pr. paroh dr. Stelian Manolache).

● *16 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica veche cu hramul „Floriile" din Avrig, hirotonind întru preot pe P.C. diacon Dorel Petru Chiriță, pe seama parohiei Vecerd, prot. Agnita.

● *17—19 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie mai înainte sfințită în Catedrala mitropolitană iar seara tot acolo slujba Deniilor.

● 20 APRILIE a.c. — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Biserica Sf. Ilie din Rășinari (pr. paroh Nicolae Jianu).
— Seara slujește și predică la Denia celor 12 Evanghelii în Biserica „Sf. Ap. Petru și Pavel" din Sibiu (pr. parohi M. Sămărghițan și T. Bârsan).

● *21 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit în Catedrală Taina Sf. Maslu de obște iar după masa slujba Vecerniei cu Luarea de pe Cruce.
— Seara slujește și predică la Denia Prohodului în Biserica Sf. Arhangheli — Trei Stejari din Sibiu (prot. Gheorghe Șebu).

● *22 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană.

● *23 APRILIE a.c. — Sf Paști — P.S. Sa* a săvârșit slujba Învierii și Sf. Liturghie arhierească în Biserica „Sf. Nicolae" Șcheii Brașovului (pr. parohi V. Prodea și I. Herda). La orele amiezii a săvârșit slujba Vecerniei (a doua Înviere) la Biserica Sf. Arhangheli — Trei Stejari din Sibiu, în cadrul căreia s-a citit Sf. Evanghelie în 7 limbi.
— A participat la Recepția pascală oferită de I.P.S. Sa Laurențiu la Reședința mitropolitană.

● *24 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu iar seara Vecernia.

● *25 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Biserica veche „Buna-Vestire" din Jina, prot. Sălișteș (pr. paroh Pavel Olteanu), rostind cuvânt de învățătură.
— Seara slujește și predică la slujba Vecerniei în Biserica „Sf. Arhangheli" din Tilișca, prot. Sălișteș (pr. paroh Ioan Teșa).

● *26—27 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.

● *28 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a slujit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea „Brâncoveanu" — jud. Brașov.

● *29 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie. arhierească în Capela mitropolitană.
— A oficiat Taina Sf. Botez pruncii Maria Govoreanu din Sibiu.
— Seara slujește Vecernia în Catedrală.

● *30 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea „Sf. Gheorghe" din Bunești, prot. Rupea. În aceeași zi a vizitat Biserica Veche din Comana de Jos, biserica din Roadeș, prot. Rupea și Mănăstirea „Sf. Dumitru" din Sighișoara.

Arhid. VASILE AVRAM

IN MEMORIAM

IOAN TITUS MORARIU

În data de 28. IV. 2006, s-a mutat în veșnicie avocatul Ioan Titus Morariu. Adormitul în Domnul a văzut lumina zilei la 4 august 1923, în orașul Sebeș Alba, ca cel de-al șaselea copil, alături de Minodora, Victoria, Steluța, Ștefan și Marioara în binecuvântata familie a preotului Titus Morariu și al preotesei Victoria (la rându-i fiică de preot).

Primele clase școlare le urmează în orașul natal, pentru ca mai apoi să fie înscris la gimnaziul Gheorghe Lazăr din Sibiu, unde urmează cursul superior și mai apoi cursurile liceene până în anul 1942.

În timpurile grele ale perioadei războiului, tânărul absolvent cu diploma de bacalaureat se înscrie pentru a urma cursurile Facultății de Drept ale Universității Regele Ferdinand din Cluj, între anii 1942 și 1946, frecventând în același timp și cursurile Facultății de Medicină clujene. Pentru a se putea întreține la studii, Ioan Titus Morariu lucra în paralel ca și pedagog la o școală de surdo-muți. Pasionat de sport, este cooptat în echipa de fotbal a Universității din Cluj, în care a activat mulți ani.

Ca tânăr absolvent al Facultății de Drept din Cluj, în 1946 reușește să intre ca avocat stagiar la Cabinetul de avocatură a reputatului avocat Nicolae Bărbat, din Sibiu.

Vremurile tulburi de după război, venirea așa-zisei «democrații» au spulberat definitiv visul tânărului avocat de a-și putea deschide un Birou privat de avocatură.

Și-a început cariera de avocat pledant la Baroul Sibiu. Studiind în continuare, devine lector universitar de Drept la Școala Militară de Infanterie din Sibiu. A fost, de asemenea, consilier juridic la I.H.R., unde activează peste 20 de ani, pentru a reintra apoi definitiv în Baroul Avocațial din Sibiu, ca avocat pledant, până în 1990.

Pasiunea pentru fotbal nu l-a părăsit ani în șir, fiind jucător și mai apoi antrenor al echipei „Șoimii" Sibiu.

În 1951 o cunoaște pe Eugenia a cărei mână o va cere familiei distinsului profesor Ștefan Bozovici.

Binecuvântarea familiei vine în 1952 când se naște Victoria-Teodora, prima dintre fiicele sale, pentru ca 9 ani mai târziu să vină pe lume și Simona-Aida. Peste ani, cea dintâi fiică va deveni profesoară de muzică (studii la Conservatorul de Muzică din București), iar a doua medic (studii la Universitatea de Medicină și Farmacie din Cluj).

În paralel cu activitatea de peste 50 de ani ca avocat pledant și consilier juridic, avocatul Ioan Titus Morariu a fost vreme de 30 de ani și membru în Adunarea Națională Bisericească, iar în ultimii ani, consilier al *Înalt Prea Sfințitului Antonie, Mitropolit al Ardealului* și al *Preafericitului Teoctist, Patriarhul României,* bucurându-se de adâncă prețuire și respect din portea acestor înalte fețe bisericești.

Avocatul Ioan Titus Morariu și-a creat o filosofie a sa, a dragostei pentru familie, pentru cele două copile, gineri și nepoți, pentru Biserica ortodoxă, pe care a slujit-o ca mirean poate la fel de bine ca și un slujitor în haine preoțești. Nu a avut mulți prieteni în viață, dar cine l-a cunoscut, cine a stat de vorbă cu omul Ioan Titus Morariu a avut de la acesta numai vorbe bune, de îmbărbătare la suferință, a avut un sfat înțelept și deosebit de competent în meserie și un ajutor ori de câte ori i-a fost cerut.

A iubit muntele, dragoste insuflată poate și de socrul său prof. Ștefan Bozovici; a bătut cu pasul toți munții Cibinului și Făgărașii, împreună cu familia, cu alți câțiva împătimiți ai crestelor, Tudose Popa, judecătorul Salade sau mai adesea singur. Îi plăcea deosebit de mult să cânte duminica în strana de la Schitul din Păltiniș și mai apoi să colinde împrejurimile bucurându-se de clipe frumoase.

De Sfintele Sărbători ale Învierii Domnului și-a strâns familia și nepoții în jurul mesei de Paște, a ciocnit ouă, s-a închinat, s-au bucurat cu toții. A urcat apoi, pentru ultima oară, la bisericuța Schitului din Păltiniș, unde s-a rugat și și-a încântat încă odată privirea cu frumusețile naturii.

Joi, 27 aprilie a.c. s-a mutat în veșnicie. A fost prohodit la Biserica din Groapă, sâmbătă, 29 aprilie, de către P.S. Visarion Rășinăreanu. episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, împreună cu doi dintre consilierii mitropolitani (pr. prof. Dumitru Abrudan și pr. Ezechil Oancea) și parohul de la acea biserică — pr. Constantin Mitea.

P.S. Visarion Rășinăreanu a rostit cu acest prilej un cuvânt de învățătură și a transmis mesajul de condoleanțe adresat familiei de către P.F. Patriarh Teoctist și de Î.P.S. Laurențiu, arhiepiscopul Sibiului și mitropolitul Ardealului. Pr. C-tin Mitea a prezentat principalele momente ale vieții adormitului în Domnul și a cerut îndătinatele „iertăciuni".

Avocatul Ioan Titus Morariu a fost transportat apoi în orașul Sebeș din județul Alba, locul său de baștină, unde a fost înhumat.

Veșnică să-i fie pomenirea!

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

1. Parohia *SLIMNIC II* — Protopopiatul *SIBIU*
2. Parohia *AVRIG IV* — Protopopiatul *AVRIG*
3. Parohia *ACILIU* — Protopopiatul *SALIȘTE*

Termen de concurs: *1 MAI — 1 IUNIE 2006*

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul), adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† Dr. LAURENȚIU STREZA
Arhiepiscop al Sibiului
și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Rășinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 dolari S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în euro COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15
iunie
2006
Nr. 21—24

„Lăsaţi copiii să vină la Mine"*

După rânduiala Bisericii, arhiereii adresează poporului un cuvânt pastoral cu ocazia marilor praznice împărăteşti şi a sărbătorilor importante din cursul anului bisericesc. Duminica ce uneşte Înălţarea şi Rusaliile are o semnificaţie deosebită pentru Sfânta noastră Biserică. Ea este dedicată Părinţilor ce au participat la primul Sinod Ecumenic, cel de la Niceea, de la care am primit şi păstrăm neschimbată până astăzi formula mărturisirii mântuitoare a dreptei credinţe sau *Crezul,* cum îl numim de ob.cei.

Crezul, pe care îl ştim cu toţii — căci îl rostim prima dată (sau este rostit de naşi în numele nostru) la Taina Sfântului Botez, iar apoi la fiecare Sfântă Liturghie —, expune pe scurt conţinutul credinţei noastre: Credem şi mărturisim pe Unul Dumnezeu, cunoscut şi preaslăvit în Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită, Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt. Credem şi mărturisim că Fiul, Dumnezeu adevărat, S-a pogorât din ceruri şi S-a făcut om adevărat, prin conceperea şi naşterea din Preacurata Sa Maică, Pururea Fecioara Maria. Credem şi mărturisim că a pătimit şi S-a răstignit, că a murit şi a fost îngropat, evenimente mântuitoare pentru a căror prăznuire anuală ne-am pregătit de-a lungul Postului Mare şi de a căror încununare cu Învierea Sa cea de a treia zi, ne-am bucurat, iată, timp de patruzeci de zile, până la Praznicul de acum al Înălţării.

„Şi S-a înălţat la ceruri şi şade de-a dreapta Tatălui", mărturisim în *Crez,* până ce va veni din nou, să judece viii şi morţii. Aşadar, acolo, de-a dreapta Tatălui Său şi a Tatălui nostru, se află acum Mântuitorul Iisus Hristos şi într-acolo chemăm noi, preoţii, când rostim *„Sus să avem inimile!"* — adică toată atenţia şi gândurile, toate dorinţele şi speranţele —, iar Dumneavoastră, poporul, răspundeţi „(Le) *avem* (înălţate) *către Domnul!"* De ce se cuvine să fie aşa? Pentru a-L primi cu vrednicie pe Împăratul tuturor, pe Cel nevăzut, înconjurat de oştirile cereşti, şi pentru a ne umple de Duhul Său cel Sfânt, Domnul şi Făcătorul de viaţă, pe care L-a trimis ucenicilor Săi la Cincizecime şi pe Care ni-L înnoieşte nouă mereu, în fiecare an la Rusalii şi apoi duminică de

(Continuare în pag. a 2-a)

* Scrisoare Pastorală la Duminica a şaptea după Paşti, a Sfinţilor Părinţi.

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

Manifestările prilejuite de sărbătorirea centenarului Catedralei Mitropolitane

Luni, 12 iunie 2006, la Praznicul închinat Sfintei Treimi, a fost sărbătorit centenarul sfinţirii Catedralei Mitropolitane din Sibiu, odată cu hramul acesteia.

Au fost prezenţi unsprezece membri ai Sfântului Sinod, incluzându-i şi pe cei doi ierarhi de la Sibiu: Î.P.S. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului şi P.S. episcop-vicar Visarion Răşinăreanu. Oaspeţi, care au cinstit evenimentul, au fost: Î.P.S. Teofan, arhiepiscopul Craiovei şi mitropolitul Olteniei, P.S. Gherasim, episcopul Râmnicului, P.S. Calinic, episcopul Argeşului şi Muscelului, P.S. Timotei, episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului, P.S. Nicodim, episcopul Severinului şi Strehaiei, P.S. Daniil, episcop-locţiitor (administrator) al Episcopiei Ortodoxe Române a Vârşeţului, P.S. Ambrozie, episcopul Giurgiului, P.S. Irineu Slătineanul, arhiereu-vicar al Episcopiei Râmnicului, P.S. Ioachim Băcăuanul, arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului.

Au transmis mesaje Prea Fericitul Părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, Înalt Prea Sfinţitul Nicolae, mitropolitul Banatului şi Prea Sfinţ tul Ioan, episcopul Oradiei, Bihorului şi Sălajului.

A fost prezent Excelenţa Sa Christoph Klein, episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din România, însoţit de Dl. prof. Hans Klein, episcop-vicar al acelei episcopii.

Au luat parte la eveniment: Dl. prof. univ. ing. dr. Constantin Oprean, rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, Dl. prof. univ. dr. Dan Ioan Popescu, prorector al aceleiaşi Universităţi, D-na prof. univ. dr. Mioara Boncuţ, prorector al aceleiaşi Universităţi, Dl. prof. univ. Leonida Neamţu, secretarul ştiinţific al aceleiaşi Universităţi, Dl. L. Smaranda, secretar al aceleiaşi Universităţi, Dl. prof. univ. col. dr. Alexandru Baboş, rectorul Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu", Dl. prof. univ. dr. Ioan Vişa, rectorul Universităţii

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

Cincizecimea — Taina Bisericii

După ce am petrecut vreme de 50 de zile în Raiul cel duhovnicesc al Penticostarului, după ce ne-am împărtăşit cu toţii din bunătăţile cele nepieritoare ce izvorăsc din lumina Sfintelor Paşti, după ce ne-am luat rămas bun de la Domnul Cel ce s-a înălţat la ceruri unde şade de-a dreapta Tatălui, iată-ne ajunşi la ziua cea mare, cea sfântă şi cea luminoasă a Cincizecimii sau a Rusaliilor. Tresăltând de bucurie ne împărtăşim din harul Sf. Duh care a venit în lume în chip de limbi de foc, în ziua a cincizecea de la Sf. Înviere.

Cuprinşi de o negrăită emoţie ne apropiem cu sufletele smerite de văpaia de foc ce coboară din cer şi înflăcărează lumea făcând-o să vibreze de măreţia evenimentului petrecut atunci în cetatea Ierusalimului.

Cerul şi pământul cuprinse de frica ce izvorăşte din sublimitatea tainei, prăznuiesc revărsarea în lume a „apei celei vii" promise de către Mântuitorul Hristos ucenicilor Săi şi tuturor celor ce cred într-Însul.

Se bucură Biserica văzând împlinite cuvintele profetice ale lui Ioil: „Vărsa-voi duhul meu peste tot trupul şi fiii şi fiicele voastre vor prooroci" *(Ioil 3, 1), cuvinte ce s-au împlinit în ziua Rusaliilor, când Duhul Sfânt s-a coborât asupra sfinţilor apostoli întărindu-i şi însufleţindu-i în a deveni organe ale Bisericii ce îşi ia fiinţa văzută acum.*

Făgăduinţa Mângâietorului făcută înainte de patimile Sale de către Domnul Hristos s-a împlinit la Cincizecime, exact în ziua în care evreii prăznuiau evenimentul primirii Tablelor Legii de către Moise pe Muntele Sinai.

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop - vicar
Sibiu

Comunicat de presă

Vineri, 19 mai 2006, la *Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului,* a avut loc, sub *preşedinţia Î.P.S. SALE Dr. LAURENŢIU STREZA,* Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, ŞEDINŢA DE CONSTITUIRE A ADUNĂRII EPARHIALE, potrivit prevederilor *„Regulamentului pentru alegerea, funcţionarea şi dizolvarea organelor deliberative şi executive în Parohiile, Protopopiatele şi Eparhiile din Patriarhia Română".* Membrii Adunării Eparhiale — 10 clerici şi 20 mireni, după *Statutul Şagunian* — au fost aleşi în cele 10 circumscripţii electorale ale Arhiepiscopiei, în şedinţele care s-au desfăşurat în 4 mai 2006 la: Sibiu, Avrig, Mediaş, Agnita, Făgăraş, Oraşul Victoria, Braşov, Codlea, Rupea şi Sălişte.

1. Primul punct al ordinii de zi a şedinţei a fost validarea mandatelor membrilor nou-aleşi, după cum urmează:

a) MEMBRII CLERICI: *Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu, Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu, Pr. Prof. Dr. Nicolae Chifăr, Pr. Savu Popa, Pr. Achim Săraşan, Pr. Marcel Dobrea, Pr. Octavian Smădu, Pr. Gheorghe Colţea, Pr. Ioan Ciocan.*

b) MEMBRII MIRENI: *Ec. Ion Ariton,* Prefectul jud. Sibiu, *Ing. Ioan Deac,* Director general al S.C. Compa SA Sibiu, *Prof. Univ. Dr. Ing. Constantin Oprean,* Rectorul Universităţii „Lucian Blaga" Sibiu, *Hădărean Pompei,* Director general al S.C. „Granitul" Mediaş, *Prof. Constantin Catrina, Prof. Onuc Nemeş Vintilă,* Directorul Bibliotecii Astra Sibiu, *Prof. Univ. Dr. Corneliu Ioan Bucur,* Directorul Complexului Naţional Muzeal Astra, *Ing. Dumitru Opriţoiu,* Inginer-Şef al S.C. Compa SA Sibiu, *Prof. Traian Greavu, Prof. Univ. Dr. Octavian Bologa, Ing. Alexandru Lup, Ing. Vasile Crăciun, Dl. Aristotel Cancescu,* Preşedintele Consiliului Jud. Braşov, *Prof. Univ. Dr. Ioan Vişa,* Rectorul Universităţii Transilvania Braşov, *Ec. Eugen Mitea,* Viceprimarul Municipiului Sibiu, *Prof. Univ. Dr. Ioan Bogdan, Dl. Ioan Şerban,* Primarul Comunei Hoghiz, *Prof. Univ. Dr. Ioan Maniţiu,* Directorul Direcţiei de Sănătate Publică Sibiu, *Ec. Dr. Dumitru Banciu,* Primarul Oraşului Sălişte, *Avocat Dorin Suciu.*

2. După validarea mandatelor a avut loc depunerea jurământului şi constituirea Adunării Eparhiale, organismul deliberativ bi-

(Continuare în pag. a 5-a)

BIROUL DE PRESĂ
AL ARHIEPISCOPIEI
SIBIULUI

Biblia patriarhului Miron — 70 de ani de la apariţie

În ziua de 21 mai 1936, la sărbătoarea „Sfinţilor împăraţi Constantin şi maică-sa Elena", a fost lansată la Bucureşti, o nouă ediţie a Bibliei în limba română (a XX-a, dacă le socotim şi pe cele tipărite de Societatea Biblică britanică, sau a VII-a, dacă le avem în vedere numai pe cele tipărite din iniţiativă românească, şi care sunt următoarele: 1688 — Bucureşti, 1795 — Blaj, 1819 — Petersburg, 1854 — Buzău, 1858 — Sibiu, 1914 — Bucureşti şi 1936 — Bucureşti). Această ediţie din 1936 este prima pe a cărei foaie de titlu se precizează că a fost tradusă după textul grecesc al Septuagintei, confruntat cu cel ebraic. S-a mai afirmat de către traducătorii Paliei de la Orăştie (1582), care cuprinde Bâtia (Facerea) şi Ishodul (Ieşirea), cum că şi ei ar fi făcut traducerea „cu mare muncă din limba ebraică, grecească şi sârbească (slavonească, n.n.)". Afirmaţia lor nu s-a bucurat însă de credibilitate. Se bănuieşte că traducătorii s-au folosit mai degrabă de un text maghiar şi anume al Pentateuhului lui Heltai Gaşpar, care apăruse la Cluj, în 1551.

Cât priveşte afirmaţia traducătorilor de la 1936, avem motive temeinice să credem că este adevărată. Aceşti tra-

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

COMUNICAT

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 2 martie 2006 a luat în examinare adresa Mitropoliei Moldovei și Bucovinei nr. 1723/2006, cu solicitarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei ca Sfântul Sinod să examineze și să adopte o serie de măsuri pastorale având ca scop limitarea navetismului preoților.

Având în vedere că în adresa respectivă sunt redate următoarele considerații care aduc lămuririle necesare asupra propunerilor formulate:

— *Constatarea că deși înainte de a fi hirotoniți preoții fac o mărturisire prin care se angajează că vor locui în parohia încredințată lor spre păstorire, mulți dintre ei, din diverse motive, de multe ori neîntemeiate, recurg la practica navetismului, stabilindu-și domiciliul particular în orașele din apropierea parohiei;*

— *Faptul că, deși o parte din categoria preoților navetiști ar putea locui în casele parohiale, făcându-le unele îmbunătățiri, aceștia preferă să le lase în degradare, prin aceasta intrând și sub incidența art. 3, lit. „t" din Regulamentul de procedură al Instanțelor Disciplinare și de Judecată ale Bisericii Ortodoxe Române;*

— *Constatarea că nivelul pastorației preotului care locuiește efectiv în mijlocul credincioșilor este incontestabil superior pastorației desfășurate de preotul navetist;*

— *Pentru combaterea practicii navetismului și intensificarea activității pastorale pe plan local este necesară o atitudine unitară la nivelul Patriarhiei Române, care să fie adoptată printr-o hotărâre a Sfântului Sinod;*

Ținând seama că din materialul supus dezbaterii Sfântului Sinod rezultă următoarele propuneri care să ducă la limitarea navetismului preoților:

— *obligativitatea ca toți preoții să locuiască în parohia încredințată spre păstorire apelând la una din variantele următoare: 1. Locuirea în casa parohială existentă și îngrijirea acesteia; 2. Închirierea unei case, din cele existente în parohie, până la construirea unei case parohiale noi; 3. Cumpărarea unei case existente ținând cont de faptul că multe persoane din orașe și sate au emigrat, lăsându-și casele nelocuite, și există oportunitatea ca parohiile fără casă parohială să cumpere, la prețuri încă modeste, terenuri și case de la persoanele mai sus menționate; 4. Parohiile din orașe care nu au casă parohială să construiască o casă nouă ori să cumpere o casă sau un apartament din apropierea bisericii parohiale, pentru ca preotul să fie mai accesibil credincioșilor în rezolvarea problemelor de ordin pastoral;*

— *Centrele Eparhiale să urmărească aplicarea acestor măsuri care vor duce la intensificarea activității pastorale a preotului și a comuniunii din parohie, sporind în același timp patrimoniul parohiei;*

Luând act că, în legătură cu propunerile de mai sus, Cancelaria Sfântului Sinod a informat Sfântul Sinod că problema navetismului preoților a fost în nenumărate rânduri în atenția Sfântului Sinod, reamintind în acest sens numai câteva dintre hotărârile luate pentru limitarea navetismului preoților (care sunt redate în anexă la prezenta comunicare);

Constatând, din discuțiile purtate, că materializarea acestei a solicită eforturi financiare din partea unităților de cult, în condițiile în care acestea sunt grevate fie de restaurarea locașurilor de cult, fie de construirea de noi locașuri de cult, fie de starea de sărăcie a parohiilor dar că, în această situație, în momentul de față, sunt create unele căi de sprijinire a acțiunii de edificare sau cumpărare de case parohiale, între care se amintește:

— *Hotărârea de Guvern nr. 1273 din 18 octombrie 2005 pentru aprobarea Programului național „Lăcașurile de cult — centre spirituale ale comunității"*, în care se prevede *posibilitatea elaborării de proiecte cu finanțare de la bugetele locale, pe baza unor parteneriate între autoritățile administrației publice centrale și cele ale administrației publice locale;*

— *Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniul proprietății, în care se prevăd posibilități pentru restituirea în natură a bunurilor confiscate de regimul comunist (case parohiale, alte imobile) sau măsuri reparatorii prin echivalent (respectiv acțiuni la Fondul Proprietatea la valoarea bunurilor ce se vor compensa).*

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei Pastorală, Monahală și Socială, Sfântul Sinod a hotărât:

● *Își însușește întru totul și aprobă propunerile Mitropoliei Moldovei și Bucovinei cu privire la limitarea, până la eradicare, a navetismului preoților, comunicându-se tuturor eparhiilor.*

● *Reactualizează hotărârile sinodale care s-au luat până în prezent privind navetismul preoților și îndatorează Cancelaria Sfântului Sinod să le transmită tuturor Centrelor eparhiale pentru aplicare.*

● *Recomandă, ca alternativă, care să se adauge la propunerea Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, măsura practicată în Arhiepiscopia Sibiului referitoare la navetism: „Posibilitatea ca Centrele eparhiale să transfere în posturi de preoți misionari la protopopiate pe cei care din anumite motive nu locuiesc în parohie".*

Aducându-Vă la cunoștință această hotărâre a Sfântului Sinod Vă rugăm să binevoiți a lua măsurile necesare pentru punerea în aplicare și aducerea la cunoștința clerului prin conferințe preoțești și presa eparhială, în care scop anexăm și un extras al hotărârilor sinodale care s-au luat până în prezent privind navetismul preoților.

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD

† **TEOCTIST**

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Extras din Hotărârile Sfântului Sinod în problema navetismului preoților

— *Hotărârea luată în cadrul Consfătuirii Ierarhilor ortodocși români din Transilvania (2—3 noiembrie 1970) — cap. III, alin. 8: „să se construiască sau să se cumpere case parohiale, acolo unde ele nu există și unde credincioșii cer acest lucru";*

— *Hotărârea Sfântului Sinod nr. 20084, 17767, 18365, 18558, 7465/1973: „preoții navetiști din cadrul tuturor eparhiilor care nu vor respecta hotărârea Sfântului Sinod cu privire la obligativitatea de a locui în parohii — cu excepția zilei stăbilite pentru vizitarea familiei, vor fi salarizați proporțional cu timpul cât au locuit în mijlocul enoriașilor. Prezența în parohie va fi certificată săptămânal, sub semnătură, de către consiliile parohiale într-o condică specială";*

— *Hotărârea Sfântului Sinod nr. 15781/1978: „preoții navetiști să-și reglementeze stabilirea în parohii";*

— *Hotărârea Sfântului Sinod nr. 4370/1979: „Protopopii, ca organe de teren, vor fi îndatorați să urmărească problema navetismului și să facă propuneri pentru sancționarea preoților navetiști care nu locuiesc în parohii cu reținerea corespunzătoare a retribuției pentru timpul cât lipsesc din parohie. În propunerile de sancționare, protopopii vor arăta motivele lipsei din parohie și timpul cât preotul a fost absent;*

— *centrele eparhiale vor organiza o consfătuire specială cu preoții navetiști în cadrul căreia li se vor aduce la cunoștință, sub semnătură, hotărârile Sfântului Sinod privind navetismul și li se vor da lămuririle cuvenite;*

— *preoții care nu vor da urmare hotărârilor Sfântului Sinod și îndrumărilor Chiriarhilor privitoare la obligativitatea de a locui în parohie, vor fi sancționați pentru început cu suspendarea din serviciu pe timp de 15—30 de zile și cu reținerea corespunzătoare a retribuției, iar în caz de recidivă, se va proceda gradat la aplicarea altor sancțiuni;*

— *centrele eparhiale sunt îndrumate să acorde o atenție deosebită cererilor de transferare a preoților, atunci când prin aprobarea lor s-ar lichida implicit și o problemă legată de navetismul preoților";*

— *Hotărârea Sfântului Sinod nr. 7702/1979: „c. pentru a înlesni stabilirea în parohii a preoților navetiști, centrele eparhiale vor îndatora parohiile să asigure preoților spații de locuit, fie în casele parohiale, fie plătind din fondurile lor chiria pentru spațiul ce I se va pune la dispoziție în parohie, prin grija Consiliului Parohial";*

— *Hotărârea Sfântului Sinod nr. 12999/1979: „centrele eparhiale vor aplica, în continuare, măsurile luate în consfătuirea sinodală din 16 aprilie 1979, în vederea lichidării navetismului preoților; în aplicarea acestor măsuri se recomandă ca înainte de a proceda la sancțiuni, să se exami-*

(Continuare în pag. a 7-a)

„Lăsați copiii să vină la Mine"

(Urmare din pag. 1)

duminică, sărbătoare după sărbătoare, la fiecare Sf. Liturghie.

Mare și nespus este harul Domnului Iisus Hristos, căci El a ridicat firea noastră omenească la cer, la dragostea lui Dumnezeu-Tatăl, pentru a ne pogorî nouă slava Duhului.

După ce Mântuitorul ne-a arătat existența pământească a lui Dumnezeu prin învățătura și minunile pe care le serbăm pe parcursul anului bisericesc, El ne arată acum și existența cerească a omului. După ce L-am văzut pe Dumnezeu în om, El ni-l arată acum pe om în Dumnezeu. Nu pentru Sine face aceasta, ci pentru noi și pentru a noastră mântuire, pentru ca să fie de acum înainte și pentru noi „precum în cer, așa și pe pământ", pentru ca și noi să trăim de acum viață cerească, viață nouă, renăscută de sus, din apă și din Duh, prin Botez și Euharistie, prin pocăință și paza sfintelor Sale porunci.

A trăi această viață nouă în Hristos înseamnă a renunța la patimile egoiste, omorându-ne, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, *„mădularele ... cele pământești: desfrânarea, necurăția, patima, pofta cea rea și lăcomia, care este închinare la idoli ..."*, lepădând mânia, defăimarea, cuvintele de rușine, *„pentru care vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării ..."* (Col. 3, 5—8).

Știm înălțimea și exigențele vieții celei noi la care suntem chemați, însă neștiința, uitarea și nepăsarea ne împiedică să punem în lucrare poruncile dumnezeiești. Aceasta este și cauza pentru care mereu primim semne că prin modul nostru de viață mâniem bunătatea lui Dumnezeu. Ce altceva sunt încercările de tot felul, bolile, epidemiile, inundațiile atât de dese? Prin păcate noi întoarcem purtarea de grijă a Stăpânului vieții noastre în mustrare, pentru că nu păzim libertatea pe care ne-a dăruit-o și ne facem iarăși, de bună voie, robi ai păcatelor. Și chiar mai rău, suntem nepăsători față de păcatele care ne înconjoară și, de multe ori, încurajăm și pe alții să le facă, înmulțind astfel răul în lumea aceasta.

A rânduit Dumnezeu ca anul acesta Înălțarea să coincidă cu 1 iunie, ziua dedicată copiilor. Ei sunt nădejdea și viitorul neamului nostru. Cu durere mare în suflet însă vedem în zilele noastre cât de mult înmulțirea păcatului în societatea noastră atentează la curățenia sufletească a copiilor și tinerilor noștri. Ce alt păcat a mai osândit Mântuitorul cu asemenea cuvinte: *„Cine va sminti pe unul din aceștia mici care cred în Mine mai bine i-ar fi lui dacă și-ar lega de gât o piatră de moară și să fie aruncat în mare"* (Mc. 9, 24)?! Oare nu sunt vizați aici și cei care îi depărtează pe copii și tineri de Dumnezeu, stricându-le mintea și inima, mai ales cu imaginile desfrâului, adulterului și pornografiei expuse pretutindeni, la televizor și în vitrine, în vorbe și îmbrăcăminte? Altădată, oamenii trăiau mai modest, în condiții mai puțin igienice, dar se rușinau de păcate. Astăzi, avem canalizare subterană, dar murdăriile sufletești le deversăm prin zeci de canale TV, în public și în case. Avem igienă, dar unde este rușinea?

Și, ca și când emisiunile televizate, jocurile pe calculator, imaginile din presă sau de pe internet n-ar fi destule, mai nou sunt promovate în școlile noastre programate de așazisă educație, care se ocupă foarte serios de igiena vieții intime, dar n-au nimic de spus despre căsătoria binecuvântată de Dumnezeu, despre păstrarea fecioriei până la căsătorie și a fidelității conjugale. Mai mult, elevii află din ele că perversiunile sunt normale, iar homosexualitatea e demnă de respect.

Cât de multe eforturi și jertfe se fac pentru a preveni și a combate focarele de infecție ale epidemiilor. Dar ce facem cu fumatul, consumul de droguri și desfrâul care se răspândesc printre copiii noștri? Ducem război cu virușii, dar acceptăm resemnați, ba chiar încurajăm, păcatele de moarte.

E timpul să ne trezim din acest somn al conștiinței, să înțelegem mustrarea lui Dumnezeu, să ne îndreptăm viața, să fugim de păcate, să ne păzim mintea curată și să cerem îndurarea lui Dumnezeu prin post, rugăciune și milostenie.

O dată cu Înălțarea Domnului, am serbat și Ziua eroilor. Altădată, adulții și tinerii își dădeau viața pentru apărarea țării și a credinței, pentru viitorul liber și curat al copiilor lor. Astăzi, prin mila lui Dumnezeu, nu ne mai amenință aceleași războaie sângeroase, nu se mai cer aceleași jertfe. Se cere însă tot mai mult un alt eroism, cel al bunei-cuviințe, al castității și al fidelității, eroismul curajului de a ne păstra credința primită de la Mântuitorul, prin Apostoli și prin Sinoadele Ecumenice, și de a trăi după învățăturile ei. Să ne măsurăm viața după aceste cuvinte ale Sf. Apostol Petru:

„Hristos a suferit o dată moartea pentru păcatele noastre, El cel drept pentru cei nedrepți, ca să ne aducă pe noi la Dumnezeu ... Așadar, fiindcă Hristos a pătimit cu trupul, înarmați-vă și voi cu gândul acesta: că cine a suferit cu trupul, a isprăvit cu păcatul, ca să nu mai trăiască timpul ce mai are de trăit în trup după poftele oamenilor, ci după voia lui Dumnezeu". (I Ptr. 3, 18—4, 2).

Cât de mare este taina credinței noastre! Dumnezeu a coborât pe pământ, ca să ne ridice pe noi la ceruri, ca să ne unească cu Treimea, să ne umple de Duhul Sfânt, să ne dea și nouă viața Lui, dacă voim. Să nu ne arătăm indiferenți, nici nerecunoscători față de acest dar dumnezeiesc, ci să îl primim cu frică, cu credință și cu dragoste și să îl punem în lucrare, căutând și aflând astfel *„cele de sus, unde se află Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu"* (Col. 3, 1), Căruia fie slava, cinstea și închinarea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin!

Cincizecimea — Taina Bisericii

(Urmare din pag. 1).

În locul lui Moise, Hristos trimite acum în lume pe Sf. Duh, cea de-a treia persoană a Sf. Treimi.

În locul Tablelor Legii vechi, Sf. Duh Mângâietorul, Care din Tatăl purcede, scrie în inima celor ce L-au primit pe Domnul, slovele Legii celei noi, legea dragostei și a jertfei.

La Cincizecime se împlinesc cuvintele Sf. Ioan Evanghelistul „că Legea prin Moise s-a dat, iar Harul și Adevărul au venit prin Iisus Hristos" *(Ioan 1, 17).*

Cincizecimea, ca fapt autentic, împarte istoria lumii în două și ea are corespondent în Legea cea veche: cele petrecute la turnul Babilonului. Așa cum acolo limbile s-au amestecat iar unitatea cosmosului s-a sfărâmat și oamenii s-au depărtat de Dumnezeu, la Cincizecime prin revărsarea Duhului, lumea și-a regăsit unitatea și țelul ei, acela de a fi orientată spre cele de sus, spre Dumnezeu.

Barierele lingvistice și etnice sunt depășite de la Rusalii prin lucrarea Cuvântului lui Dumnezeu care a devenit înțeles tuturor prin darul limbilor. Acest lucru îl explică minunat condacul praznicului: „Când s-a pogorât limbile amestecând, despărțit-a neamurile Cel Prea Înalt; iar când a împărțit limbile de foc întru o unire, pe toți i-a chemat într-un glas slăvind pe Duhul cel Preasfânt".

Biserica Creștină întemeiată de Mântuitorul Hristos prin întruparea, patima, jertfa, moartea și învierea Sa ia formă văzută în istorie la Cincizecime. Atunci trupul Tainic al Domnului se răsfrânge în sfinții apostoli ca mădulare conștiente ale acestuia și de la ei în toți cei ce vor crede și se vor boteza prin predica lor în numele Domnului.

De aceea Biserica este Cincizecimea în lucrare *până la sfârșitul veacurilor.*

„Biserica în calitatea ei de Trup al lui Hristos — spune Serghei Bulgakoff — este viața prin Duhul Sfânt. De aceea se poate defini Biserica asemenea vieții binecuvântată în Duhul Sfânt: se spune uneori și că este Sf. Duh trăind în unanimitate".

Rusaliile sunt praznicul bucuriei și al luminii celei necreate care luminează mintea și inima celor care au primit arvuna Duhului întru ei și rodesc însutit și înmiit și pentru viața aceasta și pentru cea viitoare.

Rusaliile sunt praznicul lucrării celei noi, celei sfinte și mântuitoare în Biserică și în lume căci „toate le dă Duhul Sfânt: izvorăște proorocii, sfințește preoți, pe cei necărturari înțelepciune i-a învățat, pe pescari grăitori de Dumnezeu i-a arătat și toată rânduiala Bisericii alcătuiește".

Rusaliile sunt praznicul doxologiei și al rugăciunii celei neîncetate, ce izvorăsc din inima încălzită de razele Duhului Sfânt și este strigarea de totdeauna a Bisericii către mirele Ei cel iubit, Cel care prin apă și prin Duh recreează și reînnoiește pe toți cei ce cred în El.

Catedrala Mitropolitană — spaţiu al rugăciunii, comuniunii şi ecumenismului*

Înalt Prea Sfinţite Părinte Mitropolit, Prea Sfinţiţi Părinţi Episcopi, Prea Cuvioşi şi Prea Cucernici Părinţi, Excelenţa Voastră Domnule Episcop, stimaţi reprezentanţi ai organelor locale şi centrale, Domnule Vicepreşedinte al Consiliului Judeţean, Viceprimari, Domnule Rector al Universităţii noastre, onoraţi profesori, stimaţi oaspeţi, iubiţi credincioşi,

Cu o sută de ani în urmă, această catedrală mitropolitană la sfinţirea ei a fost copleşită de o mare bucurie duhovnicească, o bucurie care a cuprins întreg Ardealul şi de aici a trecut munţii şi s-a revărsat în celelalte două provincii ale noastre: Moldova şi Ţara Românească. S-a ridicat aici la Sibiu, prin multe jertfe un măreţ locaş de închinare care să reprezinte spiritualitatea noastră ortodoxă, credinţa noastră şi unitatea de neam. De aceea, catedrala a fost închinată *Sfintei Treimi*, pe care o pomenim în cele două zile ale praznicului Pogorârii Duhului Sfânt, ca simbol al unităţii de credinţă a celor trei provincii româneşti. Sfânta Treime a ocrotit şi ocroteşte pe cei ce intră şi se roagă în lăcaşul acesta pentru a rămâne una, în unitatea deplină de trăire duhovnicească, aşa cum Dumnezeu e Unul, dar întreit în Persoane.

La temelia acestei măreţe şi unice lucrări s-a aflat dragostea şi efortul primului mitropolit al Ardealului, *Andrei Şaguna*, de care se leagă multe realizări pentru neamul românesc din Transilvania, apoi stăruinţa urmaşului său, mitropolitul *Miron Romanul* şi împlinirea de către mitropolitul *Ioan Meţianu* a acestei aşteptări religioase şi naţionale a neamului nostru.

Praznicul pe care îl săvârşim astăzi are o dublă conotaţie: este, întâi de toate, un *eveniment spiritual deplin*, pe care l-am pecetluit prin împreună slujirea noastră aici, la *Sfânta Liturghie* arhierească — într-un sobor de unsprezece arhierei —, pe care îi îmbrăţişăm cu frăţească dragoste şi le mulţumesc fiecăruia în parte: Î.P.S. Teofan, Arhiepiscopul Craiovei şi Mitropolitul Olteniei şi tuturor episcopilor care au venit cu toată dragostea, ca fraţi împreună slujitori cu noi, fiind înconjuraţi de profesorii de teologie, de protopopii noştri şi de preoţii slujitori ai catedralei. Nu în ultimul rând, ne aflăm acum într-o împreună slujire a noastră cu toţi, indiferent de confesiune, ca o mărturie sfântă că dorim ca Dumnezeu şi mai ales Sfânta Treime să-şi reverse asupra noastră darurile Sale, de care avem nevoie în orice clipă a vieţii.

Am participat astăzi, în acelaşi timp, la un *eveniment istoric*, pentru că am comemorat actul liturgic al sfinţirii bisericii, am înconjurat biserica şi apoi am intrat şi am săvârşit Sfânta Liturghie, iar la sfârşit am făcut o pomenire tuturor slujitorilor, ctitorilor şi binefăcătorilor catedralei, adormiţi în Domnul. Am încercat să citim câteva nume, dar ele sunt atât de multe şi am adăugat la sfârşit formula: *„cu tot neamul lor cel adormit"*. Suntem încredinţaţi că ei au fost astăzi împreună slujitori cu noi. Sufletele lor au umplut spaţiul acesta atât de bogat al catedralei mitropolitane.

Dar au fost împreună cu noi aici toţi cei care s-au aflat astăzi în comuniune de rugăciune cu noi, din întreaga lume răsăriteană. Catedrala noastră mitropolitană a adus în Ardeal, a adus în România, centrul ecumenic al Constantinopolului, prin chipul în miniatură al catedralei Sfânta Sofia, care prezintă cel mai elocvent imaginea cerului pogorât pe pământ. Aici s-a pogorât acum peste noi cerul, dar în acelaşi timp ne-am înălţat noi pentru câteva clipe la cer, primind de la Mântuitorul Iisus Hristos hrana vieţii veşnice, *Sfânta Împărtăşanie* şi comuniunea de rugăciune cu Fiul lui Dumnezeu întrupat. În cadrul Jertfei nesângeroase împlinite de Fiul lui Dumnezeu, Tatăl Ceresc a primit astăzi din nou *ofranda dragostei noastre*, prin participarea noastră a tuturor la Sfânta Liturghie. Acest eveniment va rămâne memorial.

Acest eveniment de fapt ne obligă pe noi şi mai departe să avem grijă de acest aşezământ, de această sfântă catedrală, ca ea să strălucească din nou, înlăturând urmele lăsate de scurgerea vremurilor. Trebuie să-i dăm o nouă înfăţişare şi sperăm ca anul viitor, când atenţia întregii lumi se îndreaptă spre noi, să o avem pregătită. Atunci se va putea actualiza actul sfinţirii prin binecuvântarea lucrărilor de renovare a acestui aşezământ pilduitor.

Această catedrală a fost pe parcursul celor o sută de ani nu numai catedra mitropolitului sau episcopilor care au slujit aici, ci a fost şi lăcaşul în care s-au format sute de generaţii de preoţi de la Institutul Teologic, care a stat alături şi care are o vechime dublă decât catedrala. Toate acestea nu sunt altceva decât daruri ale lui Dumnezeu, care s-au revărsat cu prisosinţă peste preoţi şi peste credincioşii Mitropoliei Ardealului.

Câţi credincioşi i-au călcat pragul acestei sfinte catedrale? Observăm poate urmele fizice ale mulţimilor de credincioşi şi pelerini, dar observăm în acelaşi timp că astăzi catedrala noastră a înflorit şi s-a înfrumuseţat prin prezenţa dumneavoastră.

Vă binecuvântăm şi vă îmbrăţişăm pe toţi, pentru că aţi lăsat astăzi totul şi aţi venit alături de noi pentru ca să mulţumim Bunului Dumnezeu şi apoi să cinstim pe înaintaşii noştri, care ne-au lăsat nouă atâtea lucruri de mare preţ şi faţă de care noi suntem datori. Mulţumesc din tot sufletul celor care au venit şi ne-au onorat cu prezenţa. Dorim să transmitem binecuvântări şi din partea celor care nu au putut participa din motivate pricini, dar care au fost cu noi în comuniune de rugăciune, dintre care amintim pe: P.F. Părinte Patriarh Teoctist, pe Î.P.S. Daniel al Moldovei şi Bucovinei şi pe Î.P.S. Nicolae al Banatului, ale căror mesaje se vor citi.

Dorim să mai adăugăm un lucru: am temeinicit azi un semn al legăturii noastre cu trecutul prin sfinţirea noului *drapel* al Arhiepiscopiei şi Mitropoliei Ardealului. Drapelul acesta va fi dat acum celor zece protopopiate, opt în funcţie şi două sunt noi, care vor fi acum create. Preoţii protopopi vor duce drapelele acestea şi le vor împărţi în toate bisericile, în aşa fel încât însemnele acestea să se păstreze cu cinste în fiecare biserică: drapelul spiritual al instituţiei pe care noi o reprezentăm şi drapelul ţării, care este şi el sfânt, şi sfinţit şi binecuvântat. Suntem români şi suntem creştini ortodocşi.

Dorim să mai amintim încă două lucruri pe care Adunarea Eparhială le-a consfinţit, tot pentru cinstirea memoriei înaintaşilor noştri: s-a aprobat ca distincţie *„Crucea şaguniană"*, iar tipografia şi editura noastră vor purta numele de *Editura „Andreiana"*. Sunt semne mici, dar care ne cheamă la o mobilizare puternică pentru ca într-adevăr să fim vrednici urmaşi ai celor care ne-au lăsat aceste mari daruri.

Vă binecuvântăm, vă îmbrăţişăm pe toţi şi vă mulţumim din tot sufletul.

† Dr. LAURENŢIU
Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

* Cuvântare la comemorarea a 100 de ani de la sfinţirea Catedralei Mitropolitane.

Manifestările prilejuite de sărbătorirea centenarului Catedralei Mitropolitane

(Urmare din pag. 1)

„Transilvania" din Braşov, P.C. pr. prof. univ. dr. Ovidiu Moceanu de la Facultatea de Litere a aceleiaşi universităţi, Dl. prof. Vasile Surdu Bob, şef serviciu la Secretariatul de Stat pentru Culte, Dl. avocat Marin Crăciun, subprefectul jud. Sibiu, Dl. Gheorghe Dicu, vicepreşedintele Consiliului

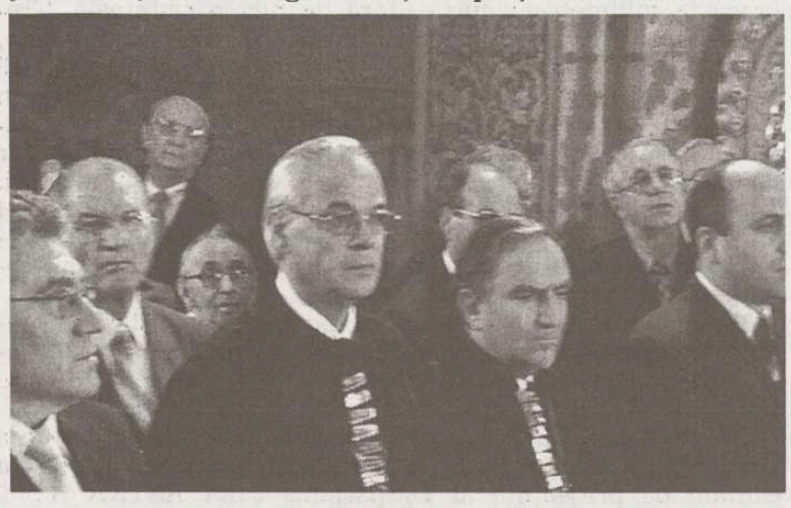

jud. Sibiu, Dl. ec. Eugen Mitea, viceprimar Sibiu, Dl. prof. univ. dr. Dumitru Acu, preşedintele ASTREI, Dl. comisar şef Mircea Bârgoz, comandantul Poliţiei jud. Sibiu, Dl. comisar Liviu Macavei, comandantul Poliţiei municipiului Sibiu, D-na arhitect Gabriela Basoulla Vâlcovici, preşedinta Comunităţii elene din Sibiu, Dl. Gabriel Zisopol, vicepreşedintele Comunităţii Elene din România, membrii permanenţei Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului, membrii Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului, decanul şi profesori de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, protopopii din Arhiepiscopia Sibiului, reprezentanţi ai redacţiei Revistei „Transilvania" din Sibiu, studenţii Facultăţii de Teologie, preoţi şi alţi invitaţi.

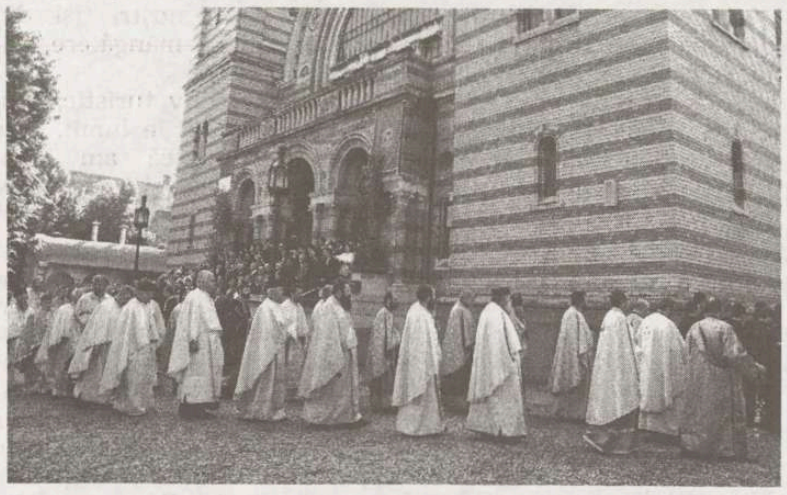

La ora 9,15 a început procesiunea în jurul catedralei mitropolitane, în dangătul clopotelor, iar la 9,30 s-a dat binecuvântarea pentru începutul Sfintei Liturghii. Au slujit toţi ierarhii prezenţi, în mijlocul unui sobor de peste 60 de preoţi şi diaconi. Răspunsurile liturgice au fost date de corul studenţilor Facultăţii de Teologie şi de corul catedralei mitropolitane.

La priceasnă a rostit cuvânt de învăţătură pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, care a făcut o amplă expunere a istoricului zidirii şi sfinţirii catedralei şi a readus în memorie numele tuturor vrednicilor înaintaşi care au contribuit la înălţarea acestui impozant edificiu eclesiastic. Vorbitorul i-a pomenit şi pe toţi ierarhii Mitropoliei Ardealului care au slujit la sfântul altar al catedralei, pe asesorii consistoriali (consilierii), preoţii şi diaconii slujitori, profesorii Academiei şi ai Facultăţii de Teologie, eclesiarhii, dirijorii corului şi cântăreţii catedralei. A trecut apoi în revistă evenimentele mai importante care s-au derulat în această catedrală (instalări de ierarhi, vizite, prohodiri, etc.).

La sfârşitul Sfintei Liturghii a avut loc sfinţirea drapelului Arhiepiscopiei Sibiului şi Mitropoliei Ardealului, care

are culoarea albastră iar în mijloc se află brodată stema Mitropoliei.

A urmat parastasul pentru ctitorii, slujitorii, binefăcătorii şi închinătorii sfântului lăcaş adormiţi în Domnul.

Înalt Prea Sfinţitul Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului a rostit, din jilţul mitropolitan cuvântul festiv dedicat momentului sărbătoririi centenarului catedralei mitropolitane. (Cuvântarea se publică în paginile acestui număr al „Telegrafului Român"). Înalt Prea Sfinţia Sa a anunţat faptul că în onoarea evenimentului se instituie distincţia mitropolitană „Crucea şaguniană", care va fi acordată pentru merite în slujirea dreptei credinţe, a conlucrării ecumenice şi a sprijinirii lucrării pastoral-misionare şi administrative a Arhiepiscopiei Sibiului. Totodată, Î.P.S. Sa a anunţat şi noua denumire a editurii Arhiepiscopiei Sibiului care va fi: „Editura Andreiana".

Momentul imediat următor a fost cel al lansării unor cărţi şi publicaţii dedicate evenimentului sărbătoririi catedralei mitropolitane. Astfel, pr. prof. Dumitru Abrudan, consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului a prezentat volumul semnat de pr. prof. dr. Mircea Păcurariu şi care este intitulat: *Catedrala Mitropoliei Ardealului — 1906—2006*, apărut în luna mai 2006, în Editura „Andreiana" a Arhiepiscopiei Sibiului. De asemenea a fost lansat numărul festiv pe luna mai al „Telegrafului Român" dedicat în întregime acestui moment important din viaţa eparhiei, făcându-se precizarea că „Telegraful Român" a fost martor direct şi cel mai fidel care ne-a transmis o relatare amplă despre târnosirea Catedralei în urmă cu o sută de ani. Acum, după un veac, foaia şaguniană de la Sibiu readuce în actualitate atmosfera de însufleţire care a stăpânit inimile ierarhilor, preoţilor, credincioşilor prezenţi în ziua de Duminică, 30 aprilie/13 mai 1906 în catedrala nou construită şi destinată, prin sfinţire, a fi lăcaş în care să locuiască numele Domnului şi în care să se închine şi să aducă laudă, prin cântare, Prea Sfintei Treimi, ocrotitoarea acestui dumnezeiesc lăcaş.

Pr. prof. Dumitru Abrudan a prezentat apoi numărul pe aprilie 2006 al Revistei „Transilvania", dedicat de asemenea centenarului catedralei, număr bogat ilustrat şi cu materiale fundamentate pe date extrase din documente aflate în arhiva Arhiepiscopiei Sibiului. Vorbitorul a adresat mulţumiri redacţiei şi tuturor personalităţilor care au onorat prin materialele semnate, acest eveniment.

O altă carte prezentată a fost cea didicată personalităţii mitropolitului ctitor al catedralei Ioan Meţianu, tipărită în 2004 la Zărneşti, în seria „Personalităţi zărneştene" de către Fundaţia „Sfântul Nicolae", din Zărneşti, jud. Braşov. Cartea este o colecţie de mai multe studii şi comunicări prezentate la o sesiune de comunicări, organizată la Zărneşti în memoria mitropolitului Ioan Meţianu, fiu al locului.

Încheindu-se şi acest moment din catedrală, Corul studenţilor Facultăţii de Teologie a prezentat un scurt program cu piese selectate din repertoriul unor compozitori cunoscuţi.

La ieşirea din catedrală, credincioşii prezenţi au primit câte un colac şi un pahar cu vin din ofranda adusă la parastasul ce s-a săvârşit.

La reşedinţa mitropolitană a avut loc o agapă frăţească, la care au fost invitaţi ierarhii slujitori, oaspeţii din alte lo-

(Continuare în pag. a 4-a)

Manifestările prilejuite de sărbătorirea centenarului Catedralei Mitropolitane

(Urmare din pag. a 3-a)

calităţi, membrii Adunării eparhiale, Oficialităţile prezente la acest eveniment, profesori de la Facultatea de Teologie, alţi invitaţi.

S-au rostit şi cu acest prilej toasturi.

Din partea Secretariatului de Stat pentru Culte a vorbit *Dl. prof. Gheorghe Surdu Bob,* care a transmis un mesaj de felicitare din partea *D-lui dr. Adrian Lemeni,* secretar de Stat pentru Culte. S-a reţinut ideea cum că Mitropolia Ardealului a avut un rol providenţial în viaţa românilor transilvăneni, iar catedrala a reprezentat, timp de o sută de ani, nu doar amvonul de la care întâistătătorii acestei mitropolii au împărtăşit cuvântul lor de învăţătură ci şi o tribună de la care au apărat, cu zel şi dăruire, drepturile naţionale şi religioase ale fiilor lor duhovniceşti.

Excelenţa Sa *Dr. Christoph Klein,* episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din România, care a luat în continuare cuvântul, a spus, printre altele:

„Prezenţa reprezentanţilor Bisericii Evanghelice-Luterane în această zi de bucurie şi laudă prin slujire sfântă la altar şi prin această întâlnire frăţească se încadrează în eforturile noastre tradiţionale de bună colaborare, dragoste frăţească şi spiritul ecumenic pe care l-am cultivat de-a lungul secolelor dar cum se ştie, mai ales în secolul trecut, la începutul căruia a fost construită Catedrala Ortodoxă din Sibiu, centrul istoric şi spiritual al Mitropoliei Ardealului, în care se află şi centrul Bisericii Evanghelice, ambele cunoscând o convieţuire exemplară pentru acel timp şi poate chiar unică pentru întreaga Transilvanie.

Când această Catedrală a fost sfinţită în ziua de 13 mai 1906 Mitropolitul Ioan Meţianu l-a invitat şi pe Episcopul Friedrich Müller, între cei doi ierarhi existând o îndelungată colaborare şi frăţietate. Episcopul Friedrich Müller, fiind bolnav şi înaintea pensionării, l-a felicitat din acest motiv pe Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Ioan Meţianu printr-o scrisoare plină de căldură duhovnicească, dragoste, respect şi prietenie, delegând pe Episcopul vicar Friedrich Teutsch (care a devenit scurt timp după aceea succesorul său) de a participa la acest eveniment solemn. Astfel, Episcopul, de pe atunci vicar, a luat parte nu numai la slujba festivă dar şi la banchetul, care a urmat, unde a rostit o cuvântare, care a fost publicată cu ideile principale în „Telegraful Român". Rolul Bisericii pentru naţiune şi pentru pace şi reconciliere a fost accentuat în acest cuvânt memorabil al Episcopului Friedrich Teutsch.

Viziunea exprimată atunci de acest Episcop, istoric şi mare om de cultură Friedrich Teutsch a devenit realitate. Biserica Ortodoxă din Ardeal a îndeplinit această misiune sfântă de provăduire şi trăire a spiritului creştin originar, dar şi de cultură şi învăţătură.

Fie ca bunul Dumnezeu să binecuvânteze această Catedrală şi pe toţi care slujesc şi se roagă aici. Iar Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Laurenţiu îi dorim sănătate şi mulţi ani de arhipăstorire în acest lăcaş sfânt în numele Sfintei Treimi, care se sărbătoreşte astăzi, hramul Catedralei: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Amin".

Dl. Marin Crăciun, subprefect al Prefecturii Sibiu, referindu-se la semnificaţia şi rolul pe care l-a avut catedrala, în cei 100 de ani de existenţă, a spus: «Cunoscută drept „maică a tuturor bisericilor", catedrala ortodoxă de la Sibiu a însemnat pentru români un reper important pe harta spirituală a Ardealului, ierarhii de aici sprijinind mereu poporul român, atât în lupta lor pentru identitate naţională, cât şi în momentele grele prin care acesta a trecut.

100 de ani nu înseamnă mult în istoria unei biserici, dar catedrala sibiană nu s-a născut în urmă cu un secol, construcţia ei a însemnat doar materializarea unui drum lung în istoria bisericească a poporului român din Ardeal.

La sărbătorile creştine, catedrala este mereu plină de credincioşi şi am convingerea că ea va fi mereu aşa. Preoţii de aici sunt aproape de oameni, iar oamenii Îl caută pe Dumnezeu în casa Lui şi I se închină cu evlavie. Treptele acestei catedrale au fost urcate de-a lungul timpului de oameni ştiuţi doar de Dumnezeu, dar şi de mari personalităţi în căutarea lor de linişte şi pace cu Dumnezeu şi semenii.»

I.P.S. Teofan, mitropolitul Olteniei, a preluat frumoasa definiţie pe care mitropolitul Şaguna a dat-o catedralei mitropolitane ca fiind „maica" bisericilor din mitropolie şi a arătat că într-adevăr aşa este. Şi în timpurile de început ale creştinismului, Biserica ierusalimiteană, spre exemplu, era socotită „maica" tuturor Bisericilor creştine, iar mai apoi când au apărut patriarhiile, catedralele patriarhale erau socotite „maici" ale bisericilor de pe raza acelor patriarhii. O catedrală mitropolitană trebuie socotită într-adevăr biserică de frunte dat fiind faptul că în ea se săvârşesc unele lucrări sfinte mai deosebite. Sfânta Liturghie este aceeaşi în toate bisericile din oraşe şi din sate. Şi Sfintele Taine sunt aceleaşi, dar, spre exemplu, hirotoniile se săvârşesc cu prioritate în catedrală. Aceasta este centrul spiritual, inima duhovnicească a unei eparhii. Sarcinile ierarhilor sunt multiple. Ei trebuie să fie peste tot, dar catedrala rămâne locul lor prioritar de slujire. Aici îngenunchează ei şi mijlocesc pentru întregul popor, cerând iertare pentru păcatele ştiute şi neştiute. Peste săptămână, ierarhul are multe probleme de soluţionat. Sufletul său se zbuciumă. Uneori grijile îl asaltează precum valurile învolburate ale mării. Duminica şi în sărbători îşi găseşte liniştea şi împăcarea la altarul sfintei catedrale. Aşa cum fiecare preot primeşte, la hirotonie, Sfântul Agneţ, cu îndemnul pe care îl dă ierarhul: „primeşte Odorul acesta şi-l păstrează până la sfârşitul veacurilor când dreptul Judecător îl va cere de la tine", tot astfel şi ierarhul, când este instalat în catedrala eparhială, primeşte ca odor poporul lui Dumnezeu pe care trebuie să-l păzească şi să-l îndrume pe căile către mântuire. Şi Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Laurenţiu a primit, în urmă cu câteva luni, aici, în catedrală marea răspundere a păstoririi credincioşilor din această Mitropolie a Ardealului. A primit Cârja arhierească, pe care să o folosească spre povăţuire, îndrumare şi mustrare. Au păstorit aici, înaintea Î.P.S. Sale, ierarhi vrednici care s-au dovedit pătrunşi de marea responsabilitate a păstoririi poporului drept-credincios. Duhurile lor s-au bucurat astăzi împreună cu noi. Profesor de Liturgică, Înalt Prea Sfinţitul Laurenţiu ştie ce înseamnă slujirea sfântă la altar şi în orice loc din eparhie.

La Caransebeş a dobândit o bogată experienţă. A pus acolo temelie unei catedrale, pe care a înălţat-o până la cornişă. Aici, la Sibiu, are de renovat şi înfrumuseţat această renumită catedrală. Ne-a dezvăluit, în cuvântul ce l-a rostit, lucrările pe care a plănuit să le înfăptuiască până la anul. Dumnezeu şi oamenii îi vor sta în ajutor.

P.C. pr. prof. dr. Dorin Oancea, decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", în cuvântul pe care l-a rostit, a evidenţiat rolul deosebit pe care catedrala mitropolitană l-a avut în formarea duhovnicească a studenţilor teologi. Reţinem din cuvântul P.C. Sale următoarele:

„În cuvântul său Î.P.S. Teofan a subliniat legătura deosebită dintre ierarhul eparhial şi Catedrala Sa, între Î.P.S. Laurenţiu şi Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Eu doresc să pun în lumină o altă legătură deosebit de strânsă care simbolizează Facultatea de Teologie din Sibiu în raport cu alte şcoli teologice. Firesc că peste tot unde există Facultăţi de Teologie, ele au o legătură organică cu catedralele locului, însă aici în Sibiu situaţia prezintă anumite particularităţi. Acestea rezultă de pe urma unei istorii comune care îşi are începutul încă de pe vremea lui Andrei Şaguna şi continuă până acuma. În acest sens cadrele didactice ale Facultăţii de Teologie s-au simţit întotdeauna ca slujitori ai catedralei.

Toţi cei care au activat în Facultatea de Teologie din Sibiu, indiferent de numele pe care l-au avut de-a lungul timpului, au fost în acelaşi timp şi slujitori ai catedralei atât în timpul săvârşirii Sfintei Liturghii şi altor rânduieli liturgice, cât şi în calitate de predicatori, consolidând renumele catedralei din Sibiu ca prim amvon din întreaga Biserică Ortodoxă Română.

Această slujire continuă şi astăzi chiar dacă unele din cadrele didactice au ajuns să ocupe diferite oficii paroh ale din Sibiu. Profesorii Facultăţii rămân în continuare predicatori de frunte ai acestui amvon.

Tot sub semnul legăturii cu acest sfânt locaş trebuie văzută şi participarea studenţilor şi studentelor de la Facultatea de Teologie la diferite Sfinte slujbe în calitate de cântăreţi sau corişti. Există o regulă veche potrivit căreia la toate sărbătorile din timpul săptămânii, răspunsurile liturgice sunt date de corala studenţilor.

Cadrele didactice ale Facultăţii /Institutului/ Academiei au primit la rândul lor de-a lungul timpului cinstirea cuvenită din partea Catedralei, a slujitorilor ei. Aceasta se vede prin modul în care sunt aşezaţi slujitorii în timpul serviciului liturgic, când profesorilor de la Facultate li se acordă întotdeauna întâietate. Mai cu seamă trebuie subliniat faptul că în absenţa ierarhului, decanii Facultăţii de Teologie oficiază în ordinea vârstei ca protos.

În acest ceas aniversar ne exprimăm dorinţa ca această simbioză dintre cele două instituţii să continue în acelaşi fel sau să fie chiar adâncită. Profesorii să considere Catedrala ca locul firesc al slujirii lor preoţeşti, iar Catedrala să le arate toată cinstirea pe care o merită prin pregătirea lor şi prin lucrarea deosebită pe care o săvârşesc în folosul Arhiepiscopiei Sibiului şi Ardealului."

A luat cuvântul, în continuare, *Dl. Prof. univ. ing. dr. Constantin Oprean,* rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, care a arătat că se adresează celor prezenţi într-o dublă calitate: de rector al Universităţii dar şi de membru în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului. Referindu-se la evenimentul comemorat, vorbitorul a spus: „O catedrală, ca de altfel orice biserică este, aşa cum s-a spus aici, un spaţiu liturgic, dar mai este şi o cupolă sub care aflându-te ai senzaţia că te găseşti sub o pavăză cerească. Aşa se explică faptul că bisericile sunt locuri mereu frecventate, mereu căutate şi mereu pline de credincioşi, cum se întâmplă să fie şi astăzi această catedrală. Faptul că oamenii caută bisericile este un semn că au credinţă în Dumnezeu, dar şi că, aşa cum arată şi sondajele, au încredere în Biserică. Este de bun augur lucrul acesta, şi totodată onorant pentru Biserică, a cărei menire se vădeşte a fi apropierea între oameni şi sprijinirea lor în mijlocul încercărilor vieţii.

Acum când sărbătorim evenimentul centenarului catedralei mitropolitane, suntem îndreptăţiţi să spunem că ea şi-a îndeplinit pilduitor menirea de pol al unităţii şi credinţei românilor transilvăneni. Şi astăzi, aici sub cupola ei de har, noi am realizat sentimentul frăţietăţii şi al comuniunii".

A succedat la cuvânt *Dl. prof. univ. dr. Ioan Vişa,* rectorul Universităţii „Transilvania" din Braşov, care a arătat că şi Domnia Sa vorbeşte tot într-o dublă calitate: de rector dar şi de membru al Adunării eparhiale. A arătat că este însoţit de pr. prof. Ovidiu Moceanu, titular la Facultatea de Litere a acelei universităţi, fost decan iar în prezent membru în Adunarea eparhială. Împreună l-au primit, în urmă cu o lună, la Universitatea braşoveană, unde Î.P.S. Sa a conferenţiat în faţa studenţilor, fiind invitat de ASCOR — Braşov.

Vorbitorul a arătat că există un plan de construire a unei capele a Universităţii. Din păcate se întâmplă să fie şi opozanţi ai acestui plan, dar speranţa este că lucrurile se vor lămuri. Sprijinul Arhiepiscopiei Sibiului va fi binevenit.

Prea Sfinţitul Timotei, episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului a arătat că hramul catedralei mitropolitane se întâmplă să fie şi hramul noii catedrale, a cărei zidire se află în curs de finalizare în municipiul Arad. E o coincidenţă fericită aceasta, cu atât mai mult cu cât cele două eparhii au legături istorice şi de conlucrare foarte vechi. Nu este lipsit de semnificaţie faptul că, spre exemplu, mitropolitul Ioan Meţianu, ctitorul acestei catedrale, a venit la Sibiu tocmai de la Arad, unde a fost episcop între 1875—1898, şi unde a înfiinţat o şcoală medie de fete, o tipografie eparhială, o foaie eparhială intitulată „Biserica şi Şcoala", care apare şi azi, a ridicat o nouă clădire pentru Institutul Teologic Pedagogic din Arad. Venea deci la Sibiu cu o experienţă de ctitor şi constructor. Se păstrează în arhiva Episcopiei Aradului corespondenţa lui Ioan Meţianu, devenit mitropolit la Sibiu, cu protopopii din episcopia arădeană, cărora le cerea ajutorul pentru înălţarea noii catedrale.

Acest ajutor a şi fost primit, aşa încât putem spune că această catedrală este „maica tuturor credincioşilor" din Sibiu şi părţile hunedorene şi ale Aradului.

Episcopul Ioan Papp al Aradului a participat la sfinţirea catedralei de la Sibiu — iar un alt episcop, tot de la Arad, şi anume Grigorie Comşa, a venit de la Sibiu, unde a fost diacon la această catedrală. Părintele prof. dr. Mircea Păcurariu, originar din părţile Hunedoarei, constituie o altă mărturie despre străvechile şi strânsele legături dintre cele două eparhii. A mai amintit încă o similitudine între Arad şi Sibiu şi anume că şi la Arad, Facultatea de Teologie se află în vecinătatea catedralei, ca şi la Sibiu.

Iată atâtea motive pentru care trebuie să vorbim de o viaţă de comuniune a Aradului cu Sibiul.

Prea Sfinţitul Gherasim, episcopul Râmnicului, care a luat cuvântul, în continuare, a arătat că şi Râmnicul a avut o legătură strânsă cu Sibiul. Această legătură a fost temeluită de doi mari bărbaţi care au păstorit în sec. al XIX-lea cele două eparhii. Este vorba de Sfântul Calinic de la Cernica, fost episcop al Râmnicului şi mitropolitul Andrei Şaguna, de la Sibiu. Între cei doi ierarhi s-a purtat o corespondenţă, la care ne-am referit într-un articol pe care l-am publicat în „Telegraful Român", în urmă cu ani. Sfântul Calinic a aflat că Şaguna şi-a procurat maşini tipografice din Germania şi de aceea, îl ruga pe mitropolit să-i mijlocească şi lui o astfel de posibilitate. Şaguna a răspuns prompt cererii Sfântului Calinic.

Ulterior şi Şaguna a făcut o mijlocire pe lângă sfântul Calinic rugându-l să-l sprijine în redobândirea unei moşii pe care Mitropolia Ardealului o primise ca danie în jud. Argeş.

Legăturile de bună vecinătate între Sibiu şi Râmnic au continuat şi în timpurile următoare. Aici, la Sibiu, au studiat foarte mulţi dintre slujitorii sfintelor altare din eparhia Râmnicului. Mitropoliţii Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin, Antonie Plămădeală au poposit adeseori la sediul episcopiei noastre în drumul lor la şi de la Bucureşti.

P.S. Sa a arătat că exact la praznicul Sfintei Treimi este hramul şi la Mănăstirea Cozia. Deşi a fost mereu prezent acolo, de hram, de această dată a făcut o excepţie venind la Sibiu, spre a cinsti un eveniment atât de important cum este centenarul catedralei mitropolitane.

Prea Sfinţitul Calinic, episcopul Argeşului şi Muscelului s-a referit la legături mai de demult cu Sibiul. P.S. Sa a spus că a fost student la Sibiu şi că a fost mereu prezent în catedrală. Şi-a dat seama şi a admirat armonia arhitecturală perfectă a catedralei. Arhitecţii care au proiectat-o nu numai că au avut un model deosebit — Sf. Sofia din Constantinopol, dar au dovedit şi o competenţă de excepţie. După o sută de ani catedrala se prezintă perfect conservată. Nu are absolut nici o fisură. Cărămida exterioară îmbracă la milimetru zidurile, fără de nici o sminteală. Trebuie să pomenim cu evlavie, într-o astfel de împrejurare, numele lui Miron Cristea, pe atunci asesor consistorial. El a fost omul care a supravegheat lucrările şi s-a aflat în dialog cu arhitecţii şi cu constructorii. Ca dimensiuni, catedrala din Sibiu este doar o pătrime din Sfânta Sofia, dar prin aceasta armonia ei şi frumuseţea nu se diminuează. Toţi cei care au conlucrat la zidirea şi înfrumuseţarea ei au fost oameni de mare competenţă. În fruntea lor stă Miron Cristea, viitorul episcop de Caransebeş, şi apoi mitropolit primat şi la urmă patriarh.

Trebuie însă să-l pomenim şi pe Şaguna. El şi-a imaginat catedrala. Cu siguranţă că s-a bucurat cu duhul, acolo în împărăţia cerească când ea a fost consacrată şi se bucură şi azi, la centenarul pe care îl prăznuim astăzi.

Dl. prof. Octavian Bologa, de la Facultatea de Inginerie a Universităţii Lucian Blaga, a participat la festivităţi şi în calitate de preşedinte al Despărţământului ASTRA Sibiu.

Domnia Sa a arătat că multe generaţii înainte, din propria familie, au fost preoţi şi apropiaţi Bisericii sibiene. Personal, vorbitorul l-a cunoscut pe Nicolae Bălan dar i-a cunoscut şi pe urmaşii aceluia. Toţi au fost mari ierarhi care au militat pentru menţinerea ţării noastre în această comunitate de idealuri şi năzuinţe europene.

Şirul vorbitorilor a continuat cu *Dl. Gheorghe Dicu,* vicepreşedinte al Consiliului Judeţean Sibiu. Vorbitorul a arătat că aniversarea centenarului catedralei vine la o zi după Sărbătoarea Pogorârii Duhului Sfânt, fapt ce ne umple şi azi, în ziua hramului catedralei de bucurie, pace şi recunoştinţă pentru ocrotirea lui Dumnezeu peste oraşul şi judeţul nostru.

Înainte de orice, catedrala mitropolitană este locaş de rugăciune şi reculegere şi mulţi semeni de ai noştri îşi îndreaptă paşii spre ea pentru a primi ajutor, mângâiere, linişte de la Dumnezeu.

A devenit în timp şi un important obiectiv turistic, pragul ei fiind călcat de oameni din toate colţurile lumii. Este frumoasă şi monumentală şi sunt bucuros că am auzit că există preocupare pentru a o recondiţiona şi a o pune şi mai mult în valoare.

Şirul celor care au luat cuvântul a fost încheiat de către *Dl. prof. univ. Liviu Sofonea* de la Universitatea „Transilvania" din Braşov, care a evidenţiat transformările, de multe ori furtunoase, prin care trece societatea românească. Unele aspecte ale realităţii prezentului pot să deruteze. Perspectiva unei liniştitoare aşezări nu pare să fie prea apropiată. Din păcate şi pe plan cultural se înregistrează situaţii nu întotdeauna pozitive. Vorbitorul a făcut referire la un proiect despre o carte dedicată Sibiului — capitală culturală europeană. Mitropololia se va reflecta în această carte. Ea are multe documente de o valoare inestimabilă.

În încheiere, *Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu,* arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, a adresat mulţumiri tuturor celor care au dat expresie gândurilor şi sentimentelor lor, la acest prilej aniversar.

Astfel s-au încheiat manifestările dedicate aniversării centenarului Catedralei Mitropolitane din Sibiu.

GÂNDURI DIN PARTEA UNUI MIREAN

Să ne aducem aminte de înaintaşii noştri

Duminică, 1 iunie 1986, pe la ora vecerniei, Î.P.S. Dr. Dr.h.c. Nicolae Mladin, fost arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealu-

lui, a adormit în Domnul, la Mânăstirea „Brâncoveanu" de sub sprânceana Munţilor Făgăraş.

Joi, 1 iunie 2006, în ziua praznicului Înălţării Domnului, tot la ceas de seară, după slujba vecerniei, în capela „Acoperământul Maicii Domnului", fosta locuinţă a marelui mitropolit, un sobor de cinci preoţi au săvârşit îndătinata slujbă de parastas, la douăzeci de ani de la mutarea la ceruri a acestui venerabil ierarh.

Profesor strălucit la catedra de Morală creştină a Institutului Teologic vreme de douăzeci de ani, timp în care a îndeplinit şi sarcina de redactor la venerabila publicaţie „Telegraful Român", ales apoi ierarh, păstorind vreme de paisprezece ani, mitropolitul Nicolae Mladin a îmbinat în mod fericit altarul, amvonul, catedra şi condeiul.

Inspirată a fost ideea şi apoi stăruinţa părintelui Aurel Răduleţ de a amenaja în casa acestui ierarh, din str. Anton Pann nr. 16, locaş de rugăciune pus sub protecţia Acoperământului Maicii Domnului. Această capelă este legătura de suflet ce o avem cu acest pururea pomenitul mitropolit, cărturar luminat şi un mare român. El este de drept un ctitor spiritual al locaşului şi chipul său de om bun şi blând ne priveşte din fresca acestei capele.

Iată de ce îndrăznim ca, spre eternizarea memoriei acestui mare fiu al poporului român, să propunem ca o stradă din Sibiu să-i poarte numele. O soluţie ar fi ca Piaţa Prahovei, în care construim un mare locaş de rugăciune, să poarte numele: PIAŢA MITROPOLIT NICOLAE MLADIN.

Să nădăjduim că aşa va fi şi să ne rugăm pentru aceasta.

Veşnica lui pomenire!

IONEL SORIN ALBU

Pr. prof. dr. Isidor Todoran — la centenarul naşterii sale

În 20 mai a.c. s-au împlinit o sută de ani de la naşterea unei ilustre personalităţi a învăţământului teologic universitar din ţara noastră: pr. prof. dr. Isidor Todoran. S-a mutat în veşnicie tot într-o lună de mai a anului 1985. În necrologul semnat de succesorul său la catedră, pr. prof. Ioan Ică, şi publicat în „Telegraful Român", nr. 21—24, din 1 şi 15 iunie 1985, chipul celui ce a onorat catedra de Teologie Dogmatică, de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu,

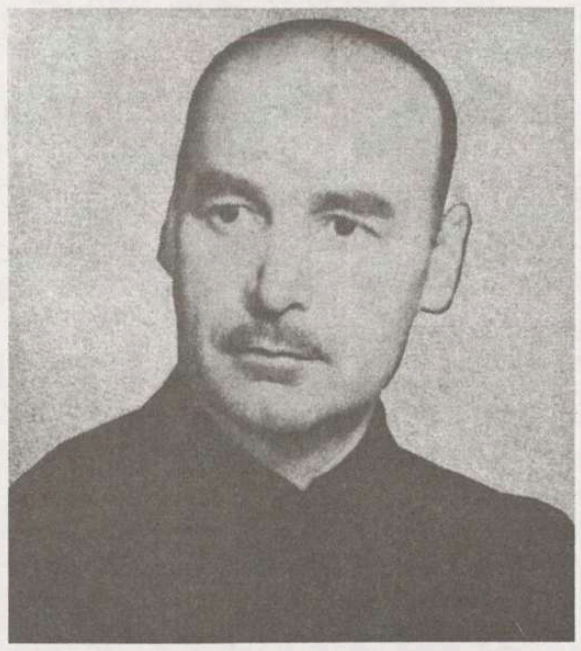

este conturat astfel: *„Profesor de vocaţie, cu aleasă pregătire teologică şi filosofică, neobosit îndrumător a multor generaţii de studenţi, cărturar distins, cu o bogată activitate publicistică, patriot luminat şi ecumenist convins"*, şi am mai adăuga şi noi: caracter ferm, refractar superficialităţii, sobru în relaţiile cu semenii, pretenţios şi drept în aprecierea eforturilor celor cărora le-a facilitat, printr-o expunere clară şi temeinic fundamentată teologic, cunoaşterea dogmelor creştine. Nu în ultimul rând se cuvine a fi evidenţiată calitatea sa de apologet al credinţei ortodoxe, fără a fi lipsit de flexibilitate în purtarea dialogului cu alte confesiuni creştine.

Pentru că s-a făcut pomenire de pregătirea sa teologică şi filosofică de excepţie, vom arăta că într-adevăr a studiat Teologia la Academiile teologice din Sibiu (1925—1926) şi Cluj (1926—1929) şi Filosofia la facultatea de profil a Universităţii din Cluj (1926—1930). A obţinut titlul de doctor în Teologie la Universitatea Mihăileană din Iaşi (Facultatea de Teologie din Chişinău) în 1935 şi titlul de doctor în Filosofie (Specialitatea Sociologie) la Universitatea din Cluj-Sibiu, în 1942.

După terminarea studiilor a activat pentru scurtă vreme (1930—1936) ca profesor de Religie şi Filosofie la două licee (unul de băieţi şi altul de fete) din Cluj, iar începând cu toamna lui 1936 şi până în iarna lui 1939 a predat Apologetica şi Introducerea în Filosofie la Academia Teologică din Oradea. I-a avut ca şi colegi de profesorat pe alţi câţiva reputaţi teologi precum: Dumitru Belu, profesor de Morală şi Sociologie şi Ştefan Lupşa, profesor de Istoria Bisericii Române.

În febr. 1939, cel pe care îl comemorăm s-a titularizat ca profesor de Dogmatică şi Apologetică la Academia Teologică din Cluj, unde a funcţionat în această calitate până la desfiinţarea acesteia, în 1952, cu precizarea că în acest interval a avut o detaşare de cinci ani (1940—1945) ca profesor de Sociologie la Facultatea de Litere şi Folosofie a Universităţii din Cluj, refugiată la Sibiu.

Începând cu 1 septembrie 1952 s-a transferat pe postul de profesor titular de Teologie Dogmatică şi Simbolică la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, funcţionând până la pensionare, în 1976. Între 1969 şi 1976 a fost şi rector al Institutului.

Pe lângă activitatea la catedră, prestată cu înaltă competenţă şi dăruire, a desfăşurat o tot atât de autoritativă şi bogată activitate de cercetare teologică-filosofică. Câteva titluri credem că sunt sugestive, în această privinţă. Astfel, sub semnătura sa au apărut lucrări precum: „Problema cauzalităţii în argumentul cosmologic (teza de doctorat în Teologie), „Argumentul teleologic", „Transmisibilitatea răului, Teoria generică a căderii originare", „Imperfecţiunea lumii faţă de înţelepciunea divină", „Bazele axiologice ale binelui", „Tehnică şi spirit", „Principiul iconomiei din punct de vedere dogmatic", „Creştinismul şi tehnica", „Credinţă şi tehnică", „Etapele Revelaţiei", etc. Dintre studiile cu caracter ecumenic amintim: „Unitatea Bisericii în perspectivă ecumenică", „Ecumenismul teoretic şi ecumenismul practic", „Unitate de credinţă şi pluralism teologic". Profesorul Isidor Todoran este coautor al celor două volume ale Manualului de Teologie Dogmatică şi Simbolică pentru Institutele teologice şi coautor al Manualului de Teologie Dogmatică pentru Seminariile teologice.

Un alt aspect al activităţii sale este cel legat de calitatea sa de membru în diferite comisii de dialog teologic, pe plan local şi internaţional. A făcut parte din comisiile de dialog bilateral al Bisericii Ortodoxe cu Biserica vechilor catolici, Biserica anglicană şi Federaţia Luterană mondială. Nu mai puţin, i se cuvine meritul de a fi asigurat, cu responsabilitate, succesiunea la catedre, promovând cadre didactice tinere, dintre teologii cu pregătire temeinică de doctorat.

După pensionare, s-a retras la Cluj, unde a fost mereu solicitat de către arhiepiscopul Teofil Herineanu să-l însoţească în vizitaţiile sale canonice şi în alte activităţi pastoral-misionare. A păstrat, de asemenea legătură de prietenie cu arhid. prof. dr. Ioan Zăgrean, care de asemenea s-a retras, după pensionare, în acelaşi oraş. Amândoi se odihnesc în cimitirul municipal, aşteptând învierea cea de obşte.

Bibliografie:

Pr. prof. Ioan I. Ică, † Prot. Stavrofor Prof. dr. Isidor Todoran, în „Telegraful Român", nr. 21—24, din 1 şi 15 iunie 1985, p. 6.

Academia Teologică din Oradea. 70 de ani de la înfiinţare, Oradea, 1995, p. 86.

Pr. prof. univ. dr. Mircea Păcurariu, Dicţionarul Teologilor Români, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2002, p. 496.

Pr. Prof. D. ABRUDAN

IN MEMORIAM

Zoe Dumitrescu Buşulenga (monahia Benedicta)

Luni, 8 mai 2006, s-a mutat la cele veşnice Zoe Dumitrescu Buşulenga, retrasă în ultimii ani ca vieţuitoare în Mănăstirea Văratec, cu numele de călugărie Benedicta.

Adormita în Domnul s-a născut în 20 august 1920, în Bucureşti. A fost licenţiată în Filologie engleză şi germană şi în Ştiinţe juridice. În 1970 a obţinut un doctorat în Studii umaniste, cu teza: „Renaşterea — Umanismul — Dialogul Artelor". A desfăşurat o prestigioasă activitate didactică universitară, fiind profesoară de Literatură Comparată la Universitatea din Bucureşti. Concomitent a îndeplinit şi alte funcţii precum: redactor la Editura pentru Literatură; cercetător şi mai apoi director al Institutului de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu" din Bucureşti; preşedintă a Comitetului Naţional pentru Literatură comparată. Pentru realizări însemnate în domeniile Istoriei literare, Literaturii comparate, Istoria Culturii şi Artei a fost aleasă membru corespondent şi mai apoi membru titular al Academiei Române. Între 1990—1994 a îndeplinit chiar funcţia de vicepreşedintă a acestui înalt for de cultură, precum şi pe cea de preşedintă a Secţiei de Filologie şi Literatură a Academiei Române. O altă onorantă responsabilitate, ce i s-a încredinţat, a fost cea de director al Şcolii Române din Roma *(Academia di Romania)*.

Opera scrisă a Zoei Dumitrescu Buşulenga numără titluri precum: „Ion Creangă", „Eminescu — Viaţa, Opera, Cultura", „Eminescu — Cultură şi Creaţie", „Eminescu şi Romantismul german", „Valori şi echivalenţe umanistice", „Periplu umanistic", „Itinerarii prin cultură", „Muzica şi Literatura", „Portrete".

A fost răsplătită cu înalte distincţii precum: Premiul special al Uniunii Scriitorilor, Premiul Internaţional „Herder", Comandor al Ordinului de Merit al Republicii Italiene, Ordinul bulgar „Chiril şi Metodiu", Pleiade, etc.

Prohodirea rămăşiţelor sale pământeşti s-a făcut la Mănăstirea Putna de către Î.P.S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei şi P.S. Calinic, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor, împreună cu un sobor de preoţi şi diaconi. Acolo, în preajma mormântului lui Ştefan cel Mare şi Sfânt se odihneşte cea care i-a avut ca mentori şi modele în cariera ei didactică pe George Călinescu şi Tudor Vianu, *„două stele"* ale Universităţii din Bucureşti, cum i-a caracterizat chiar ea în „Cuvinte şi poveţe", adresate tinerilor.

★

Credem că, în încheierea acestei scurte prezentări a personalităţii celei care s-a mutat de curând la Domnul, ar putea fi sugestive câteva reflecţii despre unele aspecte ale realităţii, aşa cum a intuit-o, uneori cu îngrijorare şi tristeţe, Zoe Dumitrescu Buşulenga.

Referindu-se la locul lui Eminescu în istoria, cultura şi civilizaţia poporului român, ea mărturisea următoarele: „În urmă cu un an (2004, n.n.), am susţinut o prelegere (la un liceu, n.n.), în care am vorbit despre Eminescu. Ceea ce le-am spus tinerilor de acolo a stârnit în ei o stare de spirit specială... Erau fericiţi că l-am reevaluat pe Eminescu. Eu, în conferinţele religioase, întotdeauna vorbesc despre Eminescu, mai ales că... noi umblăm astăzi mai mult după modele străine, spre nişte zone care nu au nimic de a face cu noi din punct de vedere structural. Nici ontologic. Ne ploconim la modele din afară, un unde am adus drogurile, dezbrăcările, căsătoriile împotriva firii, toate smintelile acestea... Dar în fiecare om există şi intuiţia adevărului. Tinerii aşteaptă să li se confirme intuiţiile. Iar eu (vorbindu-le despre Eminescu, n.n.), le-am confirmat intuiţia şi au fost fericiţi, pentru că nimeni nu le-a vorbit aşa, nu le-a spus lucrurile acestea... Nenorocirea e că actuala elită, generaţia de 30—40 de ani, nu ştiu din ce motive, vrea să ignore sau, în orice caz, să minimalizeze valorile trecutului. Şi-au început cu Eminescu, ceea ce, pentru mine, este o durere infinită. Când Maiorescu, Iorga, Călinescu, Vianu, Noica — toată crema intelectualităţii româneşti — au văzut în Eminescu o concentrare a genialităţii româneşti, şi nu numai în literatură, vin nişte juni care îl denigrează. Am văzut un articol cu titlul „Eminescu, idiotul naţional". Cred că această atitudine vine ori din necunoaştere — nu ştiu câţi au citit toate cele 16 volume ale operei eminesciene — ori din orgoliu personal. Am impresia că, în momentul de faţă, fiecare scriitoraş crede că este geniu. Ori sunt complexaţi, ori ignoraţi".

Retrasă în liniştea şi atmosfera de rugăciune a aşezământului mănăstiresc de la Văratec, cea închinoviată acolo mărturisea: „Venirea mea la Văratec a fost o întâmplare, să zicem. Dar nu este nimic întâmplător pe lume. Totul e făcut de sus... Acum fiind bătrână şi apropiindu-mă de sfârşit, socotesc... bucuriile spirituale ca cele mai mari bucurii. O participare la o liturghie ..., la o rugăciune extraordinară, acestea sunt, după părerea mea, cele mai mari bucurii... În ultima vreme citesc numai teologie. Dacă aş fi fost cu zece ani mai tânără, aş fi studiat Facultatea de Teologie, deşi poate din cărţi înveţi mai mult decât din spusele profesorilor. Raiul e împărăţia Domnului. E viaţa în spaţiul nevăzut. Se spune „Făcătorul Cerului şi al Pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor". Întoarcerea noastră acolo se întâmplă, dacă, evident, am dus o viaţă conform cu învăţăturile Mântuitorului". (Reflecţii preluate din: *„Zoe Dumitrescu Buşulenga... Florilegiu de Artur Silvestri*, Carpathis Press, 2005).

Acum, când scriem aceste rânduri, cea care a dat expresie gândurilor pe care le-am reprodus, s-a întors acolo, în spaţiul nevăzut, în împărăţia Domnului.

Veşnică să-i fie pomenirea!

Pr. prof. D. ABRUDAN

COMUNICAT DE PRESĂ

(Urmare din pag. 1)

sericesc. A fost ales secretariatul *biroului permanent*, constituit din 3 secretari, 1 cleric şi 2 mireni, respectiv: Pr. Prof. Nicolae Chifăr, Prof. Constantin Catrina şi Prof. Onuc Nemeş Vintilă.

3. S-au constituit cele 4 comisii ale Adunării: *Bisericească, Culturală, Economică şi cea de organizare şi validare*, fiecare fiind condusă de un preşedinte cleric şi un raportor mirean.

4. Adunarea Eparhială a delegat pe cei 3 reprezentanţi ai săi în Adunarea Naţională Bisericească: *Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, Prof. Constantin Catrina* şi *Prof. Univ. Dr. Corneliu Ioan Bucur*.

5. Dintre membrii Adunării Eparhiale au fost aleşi cei *9 membri ai Consiliului Eparhial*, organismul executiv al Arh episcopiei Sibiului: *Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu, Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu, Prof. Constantin Catrina, Prof. Onuc Nemeş Vintilă, Ec. Eugen Mitea, Ing. Dumitru Opriţoiu, Ec. Dr. Dumitru Banciu, Avocat Dorin Suciu*.

6. Au fost aleşi ca *membri ai Consistoriului Eparhial*, forul intern de judecată şi disciplină a clerului: *Pr. Mihai Sămărghiţan, Pr. Lector Dr. Mihai Iosu, Pr. Ilarie Benchea*, supleanţi: *Pr. Tănase Tăvală* şi *Pr. Nicolae Jianu*.

7. Adunarea a aprobat noua *organigramă* a Centrului eparhial.

8. S-a aprobat *înfiinţarea* a două noi protopopiate: *Bran-Zărneşti*, cu sediul la Râşnov, şi *Săcele*, cu sediul la Săcele, Braşov, precum şi reorganizarea protopopiatelor: *Sibiu, Avrig* şi *Sălişte*.

9. Pentru a marca specificul cultural şi teologic al Centrului mitropolitan s-a aprobat schimbarea denumirii Editurii arhidiecezane în Editura *„Andreiana"*.

10. Ca păstrători ai tradiţiei şaguniene, la propunerea Î.P.S. Sale, a fost aprobată crearea distincţiei: *„Crucea Şaguniană"*, pentru clericii şi laicii cu merite deosebite în apărarea, promovarea şi susţinerea Mitropoliei.

La final, Î.P.S. Sa, Dr. Laurenţiu Streza, a binecuvântat întreaga lucrare şi mulţumind celor prezenţi, le-a urat sănătate, putere de muncă şi realizări deosebite

Arhid. prof. univ. dr. dr. Ioan N. Floca

3 aprilie 1928 — 2 iunie 2006

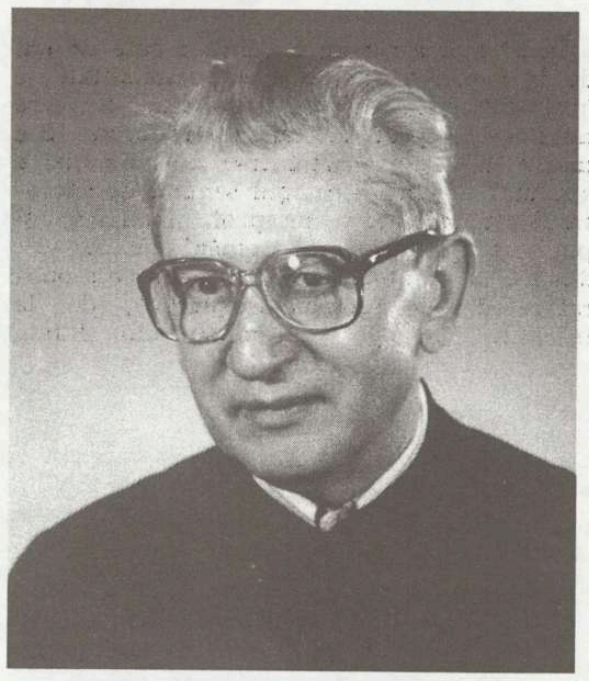

Părintele Profesor Dr. Ioan Floca s-a născut la 3 aprilie 1928 în localitatea Răhău, jud. Alba în familia preotului Nicolae și Antinia Floca, având ca soră mai mică pe Eugenia. Școala elementară a urmat-o în localitatea natală iar apoi opt clase de liceu și bacalaureatul la Liceul „Aurel Vlaicu" din Orăștie, jud. Hunedoara. Între 1947 și 1951 a urmat Institutul Teologic Universitar Sibiu unde a obținut și licența sub îndrumarea prof. Nicolae Neaga.

După încheierea studiilor universitare, s-a căsătorit cu Octavia Apolzan, tânără profesoară în satul său natal, în anul 1954. Înscris la doctorat la Institutul Teologic Universitar din București, tânărul teolog de atunci Ioan Floca, pătrunde în tainele și operele dreptului bisericesc îndrumat de marele canonist român pr. prof. dr. Liviu Stan. Până la finalizarea tezei de doctorat **„Originile dreptului scris în Biserica Ortodoxă Română"**, *a urmat cursurile Facultății de Drept din Universitatea București obținând titlul de Diplomat în științe juridice în 1962. În anul 1969, susținând teza de doctorat sus-numită, a obținut* **primul titlu de doctor,** *în Teologie. Preocupat de studiu și dorind să mai realizeze ceva pe planul formării și desăvârșirii profesionale, sub îndrumarea profesorului universitar dr. docent Vladimir Hanga de la Cluj, părintele profesor Ioan Floca primește cel* **de-al doilea titlu științific de doctor,** *cu lucrarea de doctorat* **„Elemente juridice romano-bizantine în Carte românească de învățătură - 1646"**, *de data aceasta în Drept în 1980.*

La Institutul Teologic din Sibiu a activat încă din 1954 ocupând diverse posturi administrative (director administrativ internat sau șef serviciu administrativ) până în 1968 când a fost trecut la Centrul Eparhial ca și corector iar la scurt timp, consilier administrativ-economic până în 1971. Din acel an revine la Institutul Teologic ca asistent pentru un an iar apoi din 1 februarie 1972 prin concurs a devenit profesor titular la catedra de drept bisericesc, până în anul 1998 la pensionare. Tot în 1971 a fost hirotonit diacon de mitropolitul Nicolae Mladin, astăzi fiind arhidiacon stavrofor. După 1984 părintele profesor Ioan Floca a devenit **coordonator științific pentru doctorat,** *iar după 1994* **și pentru Master** *la disciplinele teologice practice.*

După anul 1990 reactivându-se sau înființându-se câteva instituții de învățământ superior în țară, părintele profesor Ioan Floca a fost solicitat de conducerea Arhiepiscopiei Clujului și de Facultate să predea Dreptul bisericesc și la Cluj, perioadă ce a durat până în 1996, după care a profesat și la Facultatea de Teologie din Alba Iulia până în anul 2004.

Tot după 1990, la solicitarea regretatului mitropolit Antonie Plămădeală, părintele profesor dr. Ioan Floca a devenit și consilier canonic-juridic și pentru disciplina clerului la Arhiepiscopia Ortodoxă Română din Sibiu, post în care a funcționat până acum câteva luni.

În toată această perioadă în care a activat la Facultățile de Teologie din Sibiu, din Cluj și Alba Iulia, peste 1000 de studenți și-au pregătit lucrări de licență sub directa sa îndrumare precum și câțiva absolvenți de master. De asemenea doctoranzii pe care i-a pregătit cu conștiinciozitate, actuali doctori în teologie, au devenit cadre didactice universitare sau activează în posturi administrative la Patriarhie ori centrele eparhiale din țară.

Concomitent cu activitatea de la catedră părintele Arhid. Prof. Univ. Dr. Ioan Floca a fost cooptat în diferite comisii sau ales în organele reprezentative ale Bisericii Ortodoxe Române, adică în **Adunarea Națională Bisericească** *și în* **Consiliul Național Bisericesc,** *în cadrul cărora și-a adus o contribuție deosebită la toate acțiunile, hotărârile sau deciziile care aveau aspect canonic-juridic. P.F. Patriarh Teoctist i-a oferit a doua* **Cruce Patriarhală,** *ca semn al prețuirii și meritelor deosebite, prima fiindu-i oferită de patriarhul Iustin Moisescu.*

Din 1974 a devenit membru al **Asociației Internaționale pentru Istoria instituțiilor și Dreptului** *iar din 1975 membru al* **Asociației Oamenilor de Știință din România.** *A participat susținând referate științifice la simpozioane, congrese și conferințe, în țară (Constanța, București, Alba Iulia, etc.) și străinătate (Varșovia, Budapesta, Berlin, Napoli, Bruxelles).*

Fiindu-i recunoscut aportul la elaborarea lucrării **Istoria dreptului românesc,** *în anul 1981, Academia Română i-a acordat* premiul „Simion Bărnuțiu" *împreună cu ceilalți coautori, distinși cercetători, istorici sau juriști.*

În anul 2004, împreună cu alți prestigioși oameni de cultură (teologi, istorici, literați, etc.), a fost distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de comandor de către Președintele României.

Referindu-ne la activitatea de cercetare și publicistică trebuie remarcat numărul mare de lucrări în volum, studii de specialitate și articole publicate în țară la edituri de prestigiu și în revistele sau periodicele bisericești de la mai toate centrele eparhiale sau universitare teologice.

Toate acestea au avut o influență deosebită în formarea preoților ca administratori ai averii bisericești, reușind să acopere cam toate aspectele legate de dreptul bisericesc. Pe lângă lucrările în volum mai există un număr foarte mare de studii și articole, unele din ele în coautorat cu personalități de prestigiu ale teologiei sau științelor juridice din țară, care vin să întregească opera distinsului dascăl și teolog care a fost Părintele profesor Dr. IOAN FLOCA.

Trecerea la cele veșnice și prohodirea Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca

Vineri, 2 iunie 2006, după ce a strâns în buchetul vieții 78 de ani, P.C. Arhid. Prof. Univ. Dr. IOAN N. FLOCA a fost chemat la cele veșnice. I s-a rânduit de către Dumnezeu a pleca dintre noi în acest început de vară, după ce o viață întreagă a purtat pe umeri responsabilitatea onorării catedrei de Drept bisericesc de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" și crucea lui Hristos — ca slujitor al altarului.

După privegherea săvârșită acasă de preoți, familie și cunoscuți ai părintelui profesor, luni dimineața la orele 10,00, trupul său neînsuflețit a parcurs pentru ultima dată drumul până la biserica „Buna Vestire" de pe Groapă, unde a fost depus pentru săvârșirea slujbei înmormântării.

La orele 13,00, a început slujba înmormântării, ce a fost săvârșită de un sobor alcătuit din aproximativ 50 de preoți, în fruntea lor aflându-se în semn de cinstire și prețuire pentru părintele profesor Floca, *Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, Î.P.S. Dr. Andrei Andreicuț, Arhiepiscopul de Alba Iulia și P.S. Dr. Visarion Rășinăreanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.*

Biserica de pe Groapă a devenit neîncăpătoare, întristarea văzându-se pe chipurile tuturor celor prezenți. Au venit la căpătâiul său reprezentanți ai Facultăților de Teologie din București, Arad, Cluj-Napoca, Alba-Iulia precum și de la câteva centre eparhiale din țară.

Au fost transmise mesaje de condoleanțe din partea P.F. Părinte Patriarh Teoctist, P.S. Ioan Mihălțan, Episcopul Oradiei, P.S. Eftimie Luca, Episcopul Romanului și Excelenței Sale Dl. Christoph Klein, Episcop al Episcopiei Evanghelice C. A. Sibiu.

În cuvântările lor, înalții ierarhi precum și ceilalți vorbitori au evocat personalitatea Arhid. Prof. Dr. Ioan Folca, aportul și strădaniile sale puse în slujba școlii teologice și a Bisericii.

Primul vorbitor, P.C. Pr. Prof. Dr. Dorin Oancea, decanul Facultății de Teologie din Sibiu, a subliniat: „Facultatea de Teologie «Andrei Șaguna» din Sibiu cu întristare în cuget și rugăciune în gând îl petrece astăzi împreună cu toți ceilalți aflați aici în Biserică pe Arhid. prof. Floca, un teolog însemnat al B.O.R. care a marcat prin ceea ce a gândit, spus și făcut reflexia teologică și viața Bisericii noastre vreme de mai bine de 4 decenii. Păr. Floca, în felul acesta, a continuat opera unor mari canoniști care au activat aici la Sibiu și a făcut-o să crească în condițiile noi în care Dumnezeu i le-a hărăzit să lucreze la Facultate și Arhiepiscopie.

Aducând un omagiu părintelui profesor, firește că gândul te poartă în primul rând la teologul distins care a marcat Dreptul bisericesc în ultima perioadă, mai mult decât oricare altul. Într-adevăr, discipol al marelui canonist Liviu Stan, Păr. prof. Floca a știut nu doar să continue, ci și să încununeze eforturile creatoare ale înaintașului său prin opere teologice de mare valoare: Manualul de drept canonic ortodox, Canoanele B.O.R. comentate, tratatul de Administrație bisericească parohială și legislație și cele două teze de doctorat cu care și-a făcut intrarea în lumea înaltă a gândirii teologice.

Pe lângă acestea ar trebui amintite titlu cu titlu, fiecare din studiile și articolele sale, conferințele și comunicările din Sf. Sinod pe care le-a făcut prin intervențiile sale, ori de câte ori a fost solicitat, și aceasta nu a fost de puține ori . . .

Părintele profesor a fost însă și unul din marii pedagogi ai Facultății noastre, un profesor „pretențios", exigent, care știa că disciplina pe care o predă este vitală pentru activitatea în parohie. A fost un teoretician și un practician desăvârșit.

Privind în ansamblu activitatea părintelui profesor: cea științifică și pedagogico-didactică, doresc să-mi exprim în numele meu personal și al Facultății un gând de profundă mulțumire și recunoștință".

A urmat apoi mesajul D-lui Hans Klein, episcop-vicar și profesor la departamentul de teologie evanghelică din Universitatea „Lucian Blaga", din Sibiu, transmis în numele Excelenței Sale Christoph Klein — episcopul Episcopiei Evanghelice C.A. din Sibiu, un mesaj prin care își exprimă compasiunea pentru familie și prezintă condoleanțe pentru părintele profesor, familiei prof. Floca.

Din partea Facultății de Teologie din București a prezentat un mesaj de condoleanțe Pr. prof. Dr. Gheorghe Remete, iar din partea Facultății de Teologie din Arad a vorbit Pr. prof. Dr. Constantin Rus, decanul Facultății, unul din cei care au fost doctoranzi ai Părintelui Prof. Floca.

Mesajul de pios omagiu al P.S. Sale Eftimie Luca al Romanului a fost prezentat de Pr. Nicolae Toderici, fost vicar al Episcopiei Romanului.

Î.P.S. Andrei Andreicuț, Arhiepiscopul Alba Iuliei, a continuat apoi șirul celor care au dorit să rostească câteva cuvinte la acest moment funebru: „Câteva motive ne fac să fim acum la căpătâiul părintelui profesor Floca. Mai întâi pentru a aduce omagiul pământului pe care s-a născut (la Răhău) și al tuturor celor dragi care l-au prețuit în Arhiepiscopia de Alba Iulia. În al doilea rând suntem la căpătâiul dânsului în calitate de ucenici pe care ne-a învățat și îndrumat atât în facultate cât și după. Apoi, am venit să-i prezentăm omagiul Facultății de Teologie din Alba Iulia, la care a activat o perioadă de vreme. Acestea și multe altele ne-au îndreptat să ne aflăm aici la căpătâiul profesorului Floca".

Șirul cuvântătorilor a fost încheiat de Î.P.S. Sa Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului care l-a omagiat în cuvinte deosebite pe părintele profesor Floca, atât ca dascăl de teologie, coleg al Î.P.S. Sale la Facultate cât și colaborator — consilier juridic la Arhiepiscopia Sibiului. Iată câteva idei din bogatul cuvânt rostit de Î.P.S. Sa: „Am săvârșit astăzi cea mai aleasă slujbă dintre cele legate direct de slujba de Paști. Nu este o slujbă de prohodire, deși alternează cântările de preamărire a lui Dumnezeu și Mântuitorului Iisus Hristos, mort și înviat, cu cele de tânguire omenească. Este atât de înălțătoare slujba aceasta încât trebuie să fie bucuroși preoții că vor încheia călătoria în lumea aceasta cu astfel de preamărire a lui Dumnezeu, cu astfel de mijlocire. Cuvântul pe care trebuie eu astăzi să-l rostesc este ușurat tocmai de conținutul acestei rânduieli și am făcut lucrul acesta în mod special. Toată această rânduială este pentru noi o lecție, o lecție sfântă... Am vrut să ascultăm încă o dată tot ceea ce e rânduit în liturgică pentru un preot și un diacon, pentru un slujitor al altarului. A doua rugăciune, pe care am citit-o eu în mod special are o invocare deosebită către Dumnezeu: „... Doamne, Tu cel care l-ai făcut slujitor aici pe pământ, fă-l să slujească și dincolo, la Tine în ceruri!"...

Am fost împreună mulți ani, s-au împlinit 30 de ani de când am slujit împreună la Facultate, sunt obligat să spun un cuvânt și din acest punct de vedere, iar mărturie sunt cei aici prezenți care sunt foști studenți ai noștri, cei care au primit învățătură și mai ales curajul acesta de a aplica rânduiala în Biserică. Dacă Dumnezeu nu i-a rânduit fii după trup, i-a rânduit ucenici mulți, foarte mulți, din partea cărora sunt sigur, Doamna Floca, că veți primi foarte multe semnale și sprijin din partea celor care-l vor pomeni și vă vor pomeni și pe dumneavoastră, pentru ca lipsa aceasta să nu fie atât de greu de suportat. De fapt, numai cel care trece prin aceasta simte povara despărțirii. Este o despărțire vremelnică. Și școala va simți lipsa, și Arhiepiscopia unde ne-a fost consilier, colaborator. A lăsat un semn, o urmă peste tot pe unde a trecut, iar binele acesta va rodi, se va înmulți.

În aceste momente, încheind rânduiala liturgică, înainte de a-l așeza la locul de odihnă, vrem să vă transmitem, dumneavoastră doamna Floca și familiei întregi condoleanțele noastre, dar mai ales vă asigurăm că-l vom pomeni în rugăciune. Aceasta este datoria noastră sfântă pe care o să ne-o îndeplinim, pentru ca Dumnezeu să ușureze și să așeze sufletul lui acolo unde se cuvine, în împărăția lui Dumnezeu. Dumnezeu să-l odihnească!"

În continuare, P.S. Visarion Rășinăreanu a dat citire mesajului transmis de la Oradea de P.S. Episcop Ioan Mihălțan, fost coleg de facultate cu părintele prof. Floca.

Continuând rânduiala înmormântării, sicriul cu trupul neînsuflețit al părintelui profesor Ioan Floca a fost purtat pe umeri de preoți până la mormântul pregătit în cimitirul bisericii de pe Groapă, unde preotul paroh Constantin Mitea, în calde și evocatoare cuvinte a prezentat viața celui răposat, iar apoi în numele lui și-a luat rămas bun de la toți cei dragi, apropiați și cunoscuți. Dumnezeu să așeze sufletul lui acolo unde drepții sălășluiesc!

Prof. Dr. SORIN JOANTĂ

Biblia patriarhului Miron — 70 de ani de la apariţie

(Urmare din pag. 1)

ducători au fost: Gala Galaction, Vasile Radu şi Nicodim Munteanu, fost episcop de Huşi, care s-a retras din scaun la Mănăstirea Neamţ, unde a ajuns stareţ, iar mai târziu va deveni mitropolit al Moldovei şi cel de al II-lea patriarh al României.

Vasile Radu a fost superior al Bisericii române din Paris, prin anii 20. A studiat acolo, la Institutul catolic, limbile orientale. Ulterior a ajuns profesor de Vechiul Testament şi ebraică la Facultatea de Teologie din Chişinău, unde a predat şi Gala Galaction cursul de Noul Testament.

Am denumit această Biblie de la 1936 ca fiind Biblia patriarhului Miron deoarece aşa se spune în foaia de titlu, că a fost tipărită „în vremea domniei Majestăţii Sale Carol II, regele tuturor românilor, *din îndemnul şi cu purtarea de grijă a Înalt Prea Sfinţitului Dr. Miron Cristea, patriarhul românilor* şi cu aprobarea Sfântului Sinod".

Gala Galaction, deci primul dintre traducători, va contesta acest drept pe care şi l-a atribuit Miron: de a fi avut iniţiativa şi de a fi purtat de grijă de tipărirea Bibliei. El va scrie în „Jurnalul său", vol. II, Bucureşti, 1977, că patriarhul *„se află amestecat în acest eveniment al tipăririi Bibliei ca Pilat din Pont în Simbolul credinţei"* (p. 198). Supărarea lui Galaction era determinată de unele neînţelegeri în legătură cu plata drepturilor de traducător. Aşa că trebuie să-i atribuim un anumit grad de subiectivitate. Mitropolitul Antonie Plămădeală, pe când era episcop la Buzău, într-un studiu inclus în volumul *„Dascăli de cuget şi simţire românească"*, apărut la Buzău, în 1980, studiu intitulat *„Biblia de la 1936 şi avatururile ei"*, a analizat aceste aspecte legate de problema cui trebuie să i se recunoască iniţiativa şi meritul traducerii şi tipăririi acelei Biblii. Concluzia sa este că nu i se poate tăgădui patriarhului Miron acest merit de a fi sprijinit şi chiar patronat tipărirea Bibliei din 1936. Dacă a existat o opoziţie faţă de proiectul unei noi ediţii a Bibliei, acea opoziţie nu a fost a patriarhului ci a sinodului care socotea că pretenţiile emise de traducători sunt prea mari.

În *Cuvântul înainte* la Biblia care-i poartă numele, patriarhul Miron mărturiseşte că de foarte multă vreme a fost preocupat de gândul *„de a avea şi noi românii, traducere a Sfintei Scripturi, făcută din limbile originale, în care au fost scrise părţile ei în cursul veacurilor"* (p. XXIV). Astfel, încă pe când se afla la Sibiu, ca asesor consistorial (consilier mitropolitan) a făcut adeseori, cu colegii de acolo, fel de fel de proiecte în această privinţă, împărtăşind împreună cu aceia convingerea că traducerile făcute până atunci „aveau multe scăderi şi mai ales multe locuri neînţelese, rău traduse, încât o asemănare (confruntare, n.n.) cu textele originale era singura în stare a ne da adevăratul înţeles" (p. XXV). Acele proiecte la care se referă el au fost făcute publice în „Telegraful Român", de unde se poate afla opinia că pe lângă ierarhi şi clerici-teologi este neapărată nevoie, când este vorba de traducerea Bibliei, şi de membri ai Academiei Române şi de unii literaţi sau poeţi de valoare. Proiectele acestea, mărturiseşte Miron Cristea, nu s-au putut totuşi înfăptui deoarece chiar dacă nu lipseau ierarhii şi clericii competenţi în a transpune un text din limba greacă în cea română şi, de asemenea, chiar dacă puteau fi găsiţi şi academicienii şi literaţii care să se implice într-o astfel de lucrare lipsea totuşi un cunoscător al limbii ebraice, care să poată face o traducere a Vechiului Testament după textul masoretic.

Preocuparea aceasta pentru o traducere temeinică a Bibliei nu l-a părăsit pe viitorul patriarh nici după ce a ajuns, în 1910, episcop la Caransebeş. Împreună cu alţi slujitori ai Bisericii a gândit atunci la a întemeia un *„Institut biblic"* a cărui menire să fie aceasta: o ediţie autoritativă a Bibliei în limba română. Năzuinţa aceasta a devenit realizabilă numai după ce Miron Cristea a ajuns în fruntea Bisericii autocefale ortodoxe din România întregită. În 1922, el a întemeiat proiectatul „Institut biblic", „care să adune mijloacele de trebuinţă pentru această sfântă şi importantă lucrare, atât de mult cerută din toate părţile" (p. XXV), dat fiind faptul că Biblia Sfântului Sinod din 1914 nu se mai găsea spre cumpărare.

Miron Cristea motiva şi aceea că „o nouă Biblie, tradusă cu aparat critic şi de-a dreptul din limbile originale", o cereau şi împrejurările noi ale României întregite ca şi demnitatea Bisericii strămoşeşti devenită autocefală.

Această traducere nouă s-a făcut. S-a găsit ierarhul care să ofere garanţia corectitudinii dogmatice a traducerii şi acela a fost Nicodim Munteanu, fostul episcop de Huşi, retras la Mănăstirea Neamţ, care se îndeletnicea de mai mulţi ani cu traducerea, pe cont propriu, a Sf. Scripturi. S-a găsit şi literatul capabil a da o ţinută corectă şi frumoasă limbii şi acela a fost pr. Grigore Pişculescu, cunoscutul scriitor Gala Galaction, pe care patriarhul l-a hirotonit preot şi l-a numit misionar al Arhiepiscopiei Bucureştilor. S-a găsit, în sfârşit şi cunoscătorul de limbă ebraică, în persoana profesorului Vasile Radu, şcolit, aşa cum am spus, la Institutul catolic din Paris.

Noua ediţie a Bibliei s-a lucrat aşa: s-a luat ca bază textul grecesc al Septuagintei, iar textul ebraic, precum şi traducerile slavone, franţuzeşti şi englezeşti au slujt ca surse de verificare şi îmbunătăţire a noului text românesc. Rezultatul a fost pe măsura eforturilor conjugate ale patriarhului, sinodului şi traducătorilor. Biblia s-a tipărit în atelierele Tipografiei Cărţilor Bisericeşti, în 10 000 de exemplare, din care 8 000 pe hârtie de scris obişnuită iar 2 000 pe hârtie subţire de mătase. Ca volum, dimensiunea Bibliei este impresionantă, având 1525 pagini. În josul fiecărei pagini se afla locurile paralele. Introducerea semnată de patriarh are 30 de pagini, numerotate cu litere latine. Limba este frumos curgătoare, „neatinsă de înrâurirea păgubitoare a neologismelor şi schimonositurilor", cum precizează însuşi patriarhul. Acesta nu numai că a iniţiat şi a patronat traducerea Bibliei din 1936 dar a şi inaugurat o tradiţie care se respectă până azi şi anume ca fiecare patriarh să editeze măcar o dată Biblia în timpul păstoririi sale. Făcând această precizare vom arăta că în vremea păstoririi patriarhului Miron Cristea a mai apărut încă o ed.ţie a Bibliei, la Bucureşti, în 1938, atunci când tocmai se împlineau 250 de ani de la prima traducere integrală a Bibliei în limba română (Biblia lui Şerban din 1688). Din păcate, acea Biblie nu se mai încadrează în tradiţia patriarhală de care tocmai am pomenit. Doi dintre traducătorii Bibliei din 1936 s-au răzleţit şi s-au pus sub un alt patronaj, anume al regelui Carol al II-lea. Cei doi au fost nemulţumiţii de la ed ţia din 1936 şi anume Gala Galaction şi Vasile Radu. Deoarece cel de al treilea membru al echipei de traducători ai Bibliei din 1936 şi care a fost Nicodim Munteanu, acum mitropolit al Moldovei, n-a acceptat să li se alăture, ei au retradus părţile de care se ocupase acela în vechea ediţie. Biblia din 1938 n-a mai apărut în Editura Institutului Biblic ci în cea a Fundaţiei pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II". Foaia de titlu a Bibliei din 1938 poartă următoarea inscripţie: *Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament*, tradusă după textele originale ebraice şi greceşti de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, din înalta iniţiativă a Majestăţii Sale Regelui Carol II. În locul vignetei cu crucea, aflată pe foaia de titlu a Bibliei din 1936, apare acum, în noua Biblie din 1938, vigneta lui Carol al II-lea cu coroana regală şi litera C în mijlocul vignetei. Pe o antepagină a foii de titlu se află o inscripţionare care sună astfel: „Biblia (Vechiul şi Noul Testament) tradusă după textele originale ebraice şi greceşti de Prea Cucernicii Preoţi Profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, din înalta iniţiativă a Majestăţii Sale Regelui Carol II. S-a pus sub tipar la Imprimeria Naţională din Bucureşti în ziua de 8 iunie 1937, într-al unsprezecelea an de domnie a Majestăţii Sale Regelui Carol II, prin îngrijirea directorului Fundaţiei pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II", prof. Al. Rosetti, şi s-a săvârşit de tipărit în ziua de 10 noiembrie 1938, douăsute cincizeci de ani după tipărirea în 10 noiembrie 1688, a Bibliei lui Şerban Cantacuzino . . .".

După foaia de titlu a Bibliei urmează o scrisoare omagială adresată *„Prea Înălţatului şi Bine Credinciosului nostru Stăpân, Majestăţii Sale Regelui Carol II"*. În finalul scrisorii se spune: „Majestate, Înaintea celor de faţă şi a celor viitori, daţi-ne Augusta Voastră împuternicire să chemăm Biblia aceasta, pentru ca astfel să-i rămână numele şi astfel să se pomenească, în neam de neamul nostru:

„BIBLIA REGELE CAROL II"

Suntem, Majestate, ai Majestăţii Voastre prea smeriţi ostenitori Pr. Vasile Radu şi Gala Galaction".

Citind toate aceste lucruri, ne surprinde să constatăm această curioasă schimbare de atitudine a celor doi traducători. Despre patriarhul Miron au afirmat (sau cel puţin a făcut-o Gala Galaction), că a avut de a face cu Biblia din 1936 cât a avut şi Pilat din Pont cu Simbolul de credinţă, ca să constatăm acum că fără de nici o rezervă şi în chip solemn declară Biblia din 1938 drept *„Biblia Regele Carol II"*. Mai mult, în scrisoarea menţionată, ei îl fericesc pe rege că şi-a înscris numele alături de numele regilor de sfântă pomenire ai lui Israel, cei ce ctitoreau şi împodobeau Casa Viului Dumnezeu şi porunceau ca Legea-I sfântă să fie împrospătată în inima poporului.

Am mai observa şi aceea că dacă pe foaia de titlu a Bibliei din 1936 se arăta că acea Biblie s-a tipărit, „în vremea Majestăţii Sale Carol II, Regele tuturor românilor", pe foaia de titlu a Bibliei din 1938 lipseşte cu desăvârşire menţiunea că Biblia s-ar fi tipărit „în vremea păstoririi Înalt Prea Sfinţiei Sale Miron, patriarhul tuturor românilor".

Trecând peste omeneştile stări de lucruri, trebuie să spunem că şi Biblia din 1938 se înscrie totuşi între ediţiile scripturistice româneşti, care toate la un loc fac parte din patrimoniul spiritual al poporului nostru. Ea nu este altceva decât o reeditare a Bibliei din 1936.

PATRIARHIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL BIBLIC

SFÂNTA SCRIPTURĂ

TRADUSĂ DUPĂ TEXTUL GRECESC AL SEPTUAGINTEI
CONFRUNTAT CU CEL EBRAIC

IN VREMEA DOMNIEI MAJESTĂŢII SALE
C A R O L II
REGELE TUTUROR ROMÂNILOR

DIN INDEMNUL ŞI CU PURTAREA
DE GRIJĂ A INALT PREA SFINŢITULUI
Dr. MIRON CRISTEA
PATRIARHUL ROMÂNILOR

CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD

BUCUREŞTI, TIPOGRAFIA CĂRŢILOR BISERICEŞTI
1936

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINAREANU, a săvârşit urmatoarele:

- **1 MAI 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — La orele amiezii a săvârşit, în biserica „din Groapă" din Sibiu, slujba înmormântării av. Ioan Morariu, deputat în Adunarea Naţională Bisericească, rostind cuvânt de învăţătură.
- **2—3 MAI a.c.** — Audienţe, lucrări de birou.
  — Seara, a săvârşit Vecernia şi Acatistul Învierii în Catedrala mitropolitană.
- **4 MAI a.c. — P.S. Sa** a prezidat în biserica mare din Săliştе Colegiul electoral preoţesc şi mirenesc în vederea desemnării de candidaţi pentru Adunarea Eparhială Sibiu.
  — A participat la o întâlnire a P.C. pr. Ioniţă cu preoţii din Sibiu în legătură cu Adunarea ecumenică din 2007.
- **5 MAI a.c. — P.S. Sa** a participat la Simpozionul organizat la Facultatea de Teologie din Alba Iulia cu tema „Identitate creştină şi dialog în noul context contemporan" prezentând un referat pe această temă.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Bunei-Vestiri în Catedrala mitropolitana din Sibiu.
- **7 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Cacova-Fantânele, prot. Sălişte, hirotesind întru iconom-stavrofor pe P.C. pr. paroh Aurel Harşan. A binecuvântat şi noul apeduct al satului, recent construit.
- **8 MAI a.c.** — Audienţe, lucrări de birou.
- **9 MAI a.c. — P.S. Sa** a participat la Simpozionul închinat Zilei Europei organizat de Prefectura Sibiu, rostind un cuvânt de salut.
  — Seara, a participat la Casa Luxemburg din Sibiu, la o întâlnire ecumenică cu reprezentanţii Bisericilor istorice din oraş.
- **10—12 MAI a.c.** — Audienţe, lucrări de birou.
- **13 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A participat la festivitatea de deschidere a Festivalului Naţional de Folclor „La Izvorul Dorului", organizat de Primăria Talmaciu, rostind un cuvânt adecvat.
- **14 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit împreună cu **Î.P.S. Teodosie** al Tomisului, slujba de binecuvântare a statuii mitropolitului Andrei Şaguna în faţa Universităţii „Andrei Şaguna" din Constanţa, rostind cuvânt de omagiere a marelui ierarh. A participat şi la Simpozionul organizat cu acest prilej în cadrul caruia P.C. Pr. Acad. Mircea Păcurariu a susţinut o bogată şi interesantă comunicare legată de personalitatea lui Andrei Şaguna.
- **16 MAI a.c.** — Audienţe, lucrări de birou.
- **17 MAI a.c. — P.S. Sa** a participat în Catedrala din Sibiu la primirea reprezentanţilor studenţilor Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu participanţi la Marşul Studenţesc 2006.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Învierii în Catedrală.
- **18 MAI a.c. — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Rupea. A vizitat şi biserica „Cuv. Parascheva" din Ticuşul Nou, prot. Rupea.
- **20 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — Seara, a slujit şi predicat la Vecernie în noua biserică „Sf. Împăraţi" din Sibiu (pr. paroh A. Răduleţ).
- **21 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie la biserica „Sf. Împăraţi" din Oraşul Victoria, rostind cuvânt de învăţătură (Pr. paroh Octavian Smădu). A vizitat biserica parohială din Ucea de Sus, prot. Făgăraş.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Sf. Împăraţi, în Catedrală.
- **22 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit, în prezenţa **Î.P.S. Sale Laurenţiu, mitropolitul Ardealului** —, slujba Vecerniei în biserica mare din parohia Vecerd, prot. Agnita.
- **23 MAI a.c. — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Făgăraş. A vizitat biserica „Sf. Treime" (grecească) din Făgăraş, recent restaurată.
- **24 MAI a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe, şi a efectuat lucrări de birou.
- **25 MAI a.c. — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Sibiu, Agnita, Avrig şi Sălişte, desfăşurate în Aula „Avram Iancu" de la Universitatea din Sibiu.
- **26 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba de binecuvântare a bustului împăratului Francisc Iosif I, recent restaurat la Sibiu.
  — A săvârşit slujba înmormântării preotului pensionar Nichita Bălescu în biserica „Buna-Vestire" din Viştea de Sus, prot. Făgăraş.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **28 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale din Drăguş, prot. Făgăraş şi Sf. Liturghie arhierească, rostind cuvânt de învăţătură.
  P.C. preot paroh Gheorghe Roşca a fost hirotesit întru iconom.
  — Seara, a slujit şi predicat la Vecernie în biserica parohială din Corbi, prot Făgăraş (pr. paroh Aurel Pavel).
- **29 MAI a.c. — P.S. Sa** a primit în Catedrala mitropolitană o delegaţie a participanţilor la Întâlnirea Cadeţilor Creştini din Europa, rostind cuvânt de salut.
- **30 MAI a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe, a efectuat lucrări de birou.
  — A participat la o întâlnire cu un grup de ziarişti din Austria prezenţi la Sibiu, prezentându-le viaţa bisericească din Eparhie.
- **31 MAI a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba Vecerniei în biserica „Înălţarea Domnului" de la Spitalul Militar Sibiu.

Arhid. VASILE AVRAM

EXTRAS DIN HOTĂRÂRILE SFÂNTULUI SINOD ÎN PROBLEMA NAVETISMULUI PREOŢILOR

(Urmare din pag. a 2-a)

neze posibilitatea soluţionării cazurilor de navetism şi prin alte măsuri în afară de sancţiuni (posibilitatea de transfer, schimb reciproc, etc.)";

— Hotărârea Sfântului Sinod nr. 10372/1984: „centrele eparhiale vor lua în continuare măsuri pentru împuţinarea cazurilor de navetism prin achiziţionări de case parohiale sau construiri de case parohiale şi prin numirea de noi preoţi care locuiesc în parohie, ca şi ocuparea parohiilor vacante cu preoţi din părţile locului";

— Hotărârea Sfântului Sinod nr. 8400/1996, prin care a fost reactualizat Planul de măsuri misionare aprobat de Sfântul Sinod în anul 1987: „Obligaţia preotului de a locui permanent în parohie pentru a răspunde la solicitările credincioşilor în orice moment (art. 49, al. 2 din Statut). Lipsa din parohie va atrage reţinerea corespunzătoare a salariului iar în caz de recidivă se va proceda la aplicarea de pedepse regulamentare".

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA

Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

pe luna mai 2006

● **Marți, 2 mai**

Î.P.S. Sa a participat, împreună cu pr. lect. dr. Constantin Necula, profesor la Facultatea de Teologie, în comisia de examinare a prof. Mihaela Popovici de la Liceul „Traian Vuia" din Făget, pentru obținerea gradului didactic I. În aceeași zi a predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Caransebeș.

● **Miercuri, 3 mai**

La invitația domnului Leonard Aurelian Danu, prefectul județului Brașov, Î.P.S. Sa a participat la dineul oficial organizat de Prefectură cu ocazia vizitei la Brașov a domnului Heinz Fischer, președintele Austriei.

● **Joi, 4 mai**

A avut program de lucru la cabinet.

● **Vineri, 5 mai**

A participat la Expoziția de icoane și artă religioasă organizată la galeriile de artă Passe-Partout din Sibiu. Cu această ocazie a ținut un cuvânt despre aspectele de identitate ale icoanei ortodoxe în mediul falsei sacralizări.

● **Sâmbătă, 6 mai**

A oficiat, la biserica „Buna-vestire" din Sibiu, slujba parastasului întru pomenirea doctorului Ilie Crăciun, fostul decan al Facultății de Medicină din Sibiu.

● **Duminică, 7 mai**

A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din Mediaș (Pr. Prot. Ioan Gaban). A fost însoțit de pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu. În aceeași zi a oficiat slujba Vecerniei și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil" din Motiș (Pr. Lucian Pușca), protopopiatul Mediaș.

● **Luni, 8 mai**

A oficiat la Capela mitropolitană slujba parastasului întru pomenirea pr. prof. dr. Aurel Jivi. În aceeași zi a primit la sediul mitropolitan vizita unei delegații de credincioși din Statele Unite ale Americii condusă de prof. Bruce Rigdon, Directorul Institutului Ecumenic din Detroit și profesor la Institutul Teologic Macormick din Chicago și de pr. Ioan Ioniță, preotul Paroniei Române Ortodoxe din Chicago și vicarul Arhiepiscopiei Ortodoxe a Românilor din America și Canada.

● **Marți, 9 mai**

A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● **Sâmbătă, 13 mai**

A avut program de lucru la cabinet. În aceeași zi a acordat un interviu postului Radio Cluj.

● **Duminică, 14 mai**

A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Mare Mucenic Gheorghe" din localitatea Ucea de Sus, protopopiatul Făgăraș. În cadrul Sf. Liturghii, Î.P.S. Sa a făcut și oficiile de instalare în parohie a pr. Alexandru Stanciu.

● **Luni, 15 — Joi, 18 mai**

Î.P.S. Sa a făcut o vizită în Germania pentru rezolvarea unor probleme economice ale Arhiepiscopiei Sibiului.

● **Vineri, 19 mai**

A participat la slujba de Te-Deum oficiată la Capela mitropolitană cu ocazia întrunirii noilor membri ai Adunării Eparhiale. A prezidat ședința de constituire și prima sesiune de lucrări a Adunării Eparhiale. În cadrul acesteia, printre hotărârile cele mai importante, menționăm alegerea membrilor delegați în Adunarea Națională Bisericească, a membrilor Consiliului Eparhial și ai Consistoriului Eparhial. În aceeași zi, Î.P.S. Sa a prezidat prima ședință a Permanenței Consiliului Eparhial.

● **Sâmbătă, 20 mai**

A făcut o vizită la biserica de lemn ridicată în apropierea comunei Moeciu de Jos (pe raza parohiei Cheia), prin osteneala familiei Palamari și donată Arhiepiscopiei Sibiului. A vizitat, de asemenea, mânăstirea „Sf. Nicolae" din Predeal.

● **Duminică, 21 mai**

A participat la proclamarea oficială a canonizării Sf. Grigorie Dascălu, mitropolitul Țării Românești, aprobată de către Sf. Sinod anul trecut. Aceasta a avut loc la Catedrala patriarhală, în cadrul Sfintei Liturghii, săvârșită de P.F. Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, înconjurat de un sobor de membri ai Sf. Sinod, preoți și diaconi.

● **Luni, 22 mai**

A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

● **Marți, 23 mai**

A prezidat ședința de protopopiat la Brașov, în cadrul căreia a ținut conferința cu tema „Rolul Bisericii în integrarea europeană a României. Probleme și perspective".

● **Miercuri, 24 mai**

S-a întâlnit la Mânăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus cu domnul Scot Gottmen, director de programe rurale. În aceeași zi, la Capela mitropolitană Î.P.S. Sa a făcut premierea elevilor câștigători la concursul de religie „Flacăra Ortodoxiei". Printre cei prezenți la acest eveniment amintim pe doamna Christine Manta Klemens, inspector școlar general și pe domnul Sorin Joantă, inspector școlar de religie.

● **Joi, 25 — Miercuri, 31 mai**

Î.P.S. Sa a participat la întrunirea Comitetului Central al Conferinței Bisericilor Europene, desfășurată în această perioadă la Londonderry, Irlanda. Întâlnirea a reprezentat o etapă importantă în dezvoltarea și continuitatea dialogului ecumenic contemporan interconfesional, dar și un punct important în pregătirea celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene, care va avea loc la Sibiu în perioada 4—9 septembrie 2007.

Pr. drd. CRISTIAN VAIDA

În Editura Centrului Mitropolitan Sibiu a apărut ÎNDRUMĂTORUL BISERICESC pe anul 2006.

Poate fi procurat sau comandat la Librăria Eparhială Sibiu (Str. Mitropoliei, nr. 35), la prețul de 100 000 lei (10 RON)/exemplar (+ taxele poștale).

Fericitul întru adormire Antonie mitropolitul, înaintașul nostru în scaunul de arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Ardealului, a inițiat, îndată după instalarea sa la Sibiu, bine cunoscuta și apreciata rubrică din „Telegraful Român", intitulată sugestiv: „Semnalăm . . . Semnalăm . . .".

În semn de cinstire a memoriei sale, dorim să asigurăm dăinuirea acestei rubrici.

Spre a marca totuși noua etapă, o vom așeza sub genericul:

Teologie și spiritualitate ortodoxă

■ *Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, „ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE", vol. I și II, Ediția a treia, Iași, Editura Trinitas, 2004 și 2006, 592 p. (vol. I) și 600 p. (vol. II).*

Cunoscuta sinteză de istorie a Bisericii Ortodoxe Române în trei volume a Pr. Prof. Mircea Păcurariu a văzut din nou lumina tiparului, de data aceasta în prestigioasa Editură „Trinitas" a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei. Noua ediție se prezintă cu o serie de adăugiri și îndreptări față de primele două ediții, determinate de apariția unor noi cercetări privitoare la trecutul neamului nostru și al Bisericii sale. Condițiile grafice sunt vrednice de toată lauda. Ambele volume se găsesc de vânzare la Librăria Arhidiecezană din Sibiu, iar volumul III este sub tipar la aceeași Editură.

■ *Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, „UNIAȚIA ÎN TRANSILVANIA ÎN TRECUT ȘI ASTĂZI", Ediția a cincea, Oradea, Editura Episcop Nicolae Popovici, 2006, 80 p.*

Nevoia unei astfel de lucrări care să prezinte problema uniației la noi, a determinat Episcopia Oradiei să o dea din nou la tipar în Editura eparhială, care poartă numele episcopului martir Nicolae Popovici. Alte ediții au apărut la Satu Mare (1990), Cluj-Napoca (1991), Sibiu (1991 și 1994), București (1991, în limba engleză și franceză). Cartea prezintă un scurt istoric al dezbinării bisericești în lumea creștină și încercările de refacere a unității bisericești, dar mai ales problema „uniată" din Transilvania, cu toată lupta clerului și a credincioșilor pentru apărarea Ortodoxiei. În partea a doua sunt prezentate câteva „probleme controversate" între ortodocși și uniți cu „răspunsul" ortodox, precum și mărturii obiective ale unor cărturari uniți despre „uniația" de la noi. Recomandăm cartea mai cu seamă preoților care se confruntă cu anumite acțiuni din partea Bisericii unite cu Roma. Cartea se găsește la Librăria Arhidiecezană din Sibiu.

■ *Sfântul Ioan de Kronstadt,* „VIAȚA MEA ÎN HRISTOS", *traducere de Boris Buzilă, Editura Sophia, București, 2005, 502 p.*

Beneficiem, prin această ediție, de una dintre cele mai complete traduceri a acestui veritabil jurnal duhovnicesc care a marcat unul dintre cele mai importante puncte ale teologiei: mărturia cercetării personale a lui Dumnezeu.

Ediția pe care ne-o pune la dispoziție Editura Sophia vine la câțiva ani de o primă ediție, mult mai restrânsă, realizată de Diac. Dumitru Dura, (Ed. „Oastea Domnului", ediția a II-a, 2005, 187 p), dar care a marcat generații de teologi, ajunși în mare parte preoți. Remarcabilă alcătuire de mărturii personale și de experiențe ale unui preot dedicat slujirii lui Dumnezeu și a aproapelui, care se întâlnesc și în alte lucrări care-i aparțin, jurnalul Părintelui Ioan de Kronstadt oferă o sumedenie de texte memorabile. Nici nu poți cita pentru a spune că acela sau acela dintre texte este mai important. Mărturiile privesc căutarea personală a lui Dumnezeu, viața liturgică, aspecte de pastorație în spațiul de criză al Kronstadtului. În ciuda unui nivel intelectual redus al credincioșilor din parohia sa, Părintele păstrează suavitatea textului specific liturgicului, pe alocuri mesajul său fiind plin de poezie incontestabil luminoasă.

Organizat pe „capete", textul cărții se citește pe nerăsuflate pentru că respiră din el un duh creștinesc sănătos, lipsit de aroganțe ieftine, deschizător de orizonturi în cunoașterea lui Dumnezeu. I se potrivesc cuvintele pe care sfântul autor le scrie: „Vă puteți da seama singuri că omul nu moare nicicând cu cuvântul; el rămâne nemuritor prin cuvânt, vorbește și după moarte. Eu voi muri, dar voi vorbi și după moartea mea. Câte cuvinte nemuritoare viază printre oameni, ele pe care le-au lăsat după ei morții, de multă vreme duși dintre noi, cuvinte care continuă să trăiască, uneori pe buzele unui întreg popor! Câtă vitalitate cuprinde în sine cuvântul, fie acesta și omenesc! Cu atât mai vârtos cuvântul lui Dumnezeu: „el trăiește din veac în veac și rămâne mereu viu și lucrător" (p. 5).

Acest caracter „mereu viu și lucrător" îl păstrează scrierile acestui admirabil liturghisitor și smerit duhovnic. Alcătuirile din rugăciunile sale ar merita și ele o atenție deosebită, înnobilând sufletul oricărui rugător bucuros în Hristos.

„Dumnezeule, Făcătorule și Stăpâne al lumii, caută cu milostivire în ceasul acesta al dimineții asupra făpturii Tale împodobită cu dumnezeiescul Tău chip. Fă ca ochiul Tău să mă învioreze și să vină lumina Ta cea mai strălucitoare decât soarele în bezna sufletului meu cel ticăloșit de păcat. Ia de la mine întristarea și lenea, dăruiește-mi veselie și vigoare sufletească, pentru ca inima mea să slăvească cu bucurie bunătatea și sfințenia Ta, nemărginita-Ți măreție, desăvârșirile Tale fără de sfârșit, în toată vremea și în tot lucrul. Că Tu ești Făcătorul meu, „Stăpânul vieții mele, Doamne, și Ție se cuvine slavă de la toate făpturile Tale raționale, în tot ceasul, acum și pururea și în vecii vecilor Amin!" (p. 25).

O carte tonică, doritoare de bucurii duhovnicești inegalabile.

■ *Editura HUMANITAS propune cititorului român, teologilor și nu numai, o înnoită editare a Părintelui André Scrima. Două volume de autor,* „BISERICA LITURGICĂ" *(2005, 319 p., volum care beneficiază de efortul Ancăi Manolescu și Mihail Neamțu) și* „ANTROPOLOGIA APOFATICĂ" *(2005, 371 p., volum îngrijit de Vlad Alexandru) și un al treilea, ca o retină de har,* „O GÂNDIRE FĂRĂ ȚĂRMURI" *(2005, 252 p.), volumul din urmă cuprinzând lucrările colocviului „O gândire fără țărmuri: Ecumenism și globalizare", organizat de Colegiul Noua Europă și Institutul de studii religioase pentru integrare europeană „Ludwig Baltzmann", (ianuarie 2004), bazându-se așadar pe contribuții de excepție semnate de Raiman Panikkar, Anca Vantui, H. R. Patapievici, Anca Manolescu, Michael Chodkicwicz, Michel Dousse, Alain Rion, Radu Bercea, Claude Geffré, Vlad Alexandrescu, Arhim. Irenäus Totzka, Rema Gridieni, Virgil Ciomoș, Gustave Martelet și Andrei Pleșu. Toate paginile „in memoriam" André Scrima aduc dinainte icoana unui teolog de excepție, pe nedrept uitat de „elita" teologică pentru nonconformismul relației sale cu noua cultură ecumenică. Cunoscut publicului românesc prin traducerea unor texte de marcă, „Timpul Rugului Aprins. Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană" (București, Humanitas, 1996), „Comentariul la Evanghelia după Ioan" (București, Humanitas, 2003); „Duhul Sfânt și unitatea Bisericii" (București, Anastasia, 2004) și „Teme ecumenice" (București, Humanitas, 2004), teologul Andrei Scrima primește în anii din urmă, relevanța de care era nevoie. Despre cărțile Părintelui Scrima tânărul teolog Mihail Neamțu consemnează în prefața excelentă a volumului „Biserica Liturgică": „Cărțile părintelui Andrei Scrima redau portretul unui personaj apofatic, vertical în apariție și bizantin în strălucire, desprins în rama inoxidabilă a tradiției Bisericii. Autorul se adresează cititorului său deopotrivă ca dascăl hirotonit pentru poporul lui Dumnezeu și ambasador în „republica literelor". În fapt, André Scrima este unul dintre puținii teologi contemporani cu public în mediile deopotrivă academice și eclesiastice. Cei care îl citesc au pasiuni complementare: credință și iscodire, cunoaștere și iubire, istorie și veșnicie, intimitate și transparență, înțelepciune și copilărie" (vol. cit., p. 5-6).*

Celor care vor parcurge volumele amintite, imaginea Părintelui André, care-și doarme somnul de veci în același colț de lumină al Cernicăi cu alte icoane ale teologiei românești (Păr. Stăniloae, Păr. Ion Bria și ceilalți bucuroși de Înviere...), va fi una a unui râvnitor, a unui căutător de sensuri liturgice și ecumenice în tezaurul preaplin de lumină al Ortodoxiei.

■ *Tot Editura HUMANITAS pune la îndemâna cititorului român, în traducerea lui Sorin Mărculescu, lucrarea lui Andrés Trapiello,* „VIEȚILE LUI MIGUEL DE CERVANTES - UN FEL DE BIOGRAFIE" *(2005, 357 p.). O provocare literară de excepție, lucrarea caută să identifice rosturile literare, socio-culturale și nu în ultimul rând umane care au născut pe „Don Quijote" de Cervantes, figură deopotrivă limpede și tainică a literaturii spaniole și universale. Sintetizând parte din biografiile lui Miguel de Cervantes, începând cu aceea din 1738 (a lui Mayans) și încheind cu lucrarea esențială de editare realizată în anii din urmă (2001) de Francesco Rico, trecându-le prin filtrul fin al poeziei și esenței de eseu, profesiunea culturală de bază a lui Trapiello, această „alt fel de biografie" uimește prin acrivie și încântă prin redactare, o scriere nonconformistă, eliberată pe alocuri în polemică și „nașterea" personajului. Trapiello îl asumă pe Cervantes la modul unei mișări literare de excepție. O biografie aproape completă, cum arareori i-a fost dat vreunui „erou" al literaturii să aibă...*

■ *Sfântul Ierarh Nicolae Velimirovici, „Noul Hrisostom", Episcop de Ohrida și Jicea, revine înaintea credincioșilor ortodocși români cu o nouă, scurtă, dar bucuroasă traducere:* „RUGĂCIUNI PE MALUL LACULUI", *(trad. din limba engleză de Paul Bălan, Ed. Anestis, 2006, 230 p.). O Cântare a Cântărilor, de o ritmicitate liturgică aparte, suma de „meditații rugate", căci nu poți încadra altfel textul Sfântului, te transferă în inima unui rugător de foc, luceafăr al Duhului Sfânt în viața Bisericii, în latura Ortodoxiei. Remarcabilă figură de provăduitor — vom reveni într-un alt număr al „Telegrafului Român" cu câteva gânduri născute de predicile sale — Părinte duhovnicesc, preaplin de bucuria Împărăției, lasă să-i vorbească inima rugătoare în astfel de texte: „O, Doamne, frumosul meu văl, brodat cu serafimi de aur, acoperă-mi chipul precum un văl peste chipul unei văduve și adună-mi lacrimile în care fierbe tristețea tuturor creaturilor Tale! O, Doamne, frumusețea mea, vino să-mi fii oaspete, ca nu cumva să mă rușinez de goliciunea mea, ca nu cumva multele priviri însetate ce cad asupra mea să nu se întoarcă acasă la fel de însetate" (p. 16); sau „O, Doamne al Adevărului și al vieții, ajută-mi sufletul să se închine înaintea Ta și să suspine: „Tu ești Ființa mea, viața mea și Adevărul meu, O, Iubite Fiu al Sfintei Treimi. Tu ești totul pentru mine, mă predau, Ție închin totul, gol și sărman. Nu mai am nimic de respins ori de disprețuit, fiindcă de fapt nimic nu există în afara Ta. Ai milă de mine și mă primește în brațele Tale" (p. 121).*

O vorbire ce curge din izvorul credinței, dătătoare de nădejde și ziditoare în Dragoste...

Mitropolitul Laurențiu

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Răsinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).

COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.

B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 iulie
Nr. 25—28
2006

Dreptul de moştenire şi de administrare a proprietăţii*

Ca reprezentant al Bisericii străbune, mă simt onorat de invitaţia primită de a fi astăzi alături de aleşii neamului nostru în cel mai înalt for legislativ al ţării, pentru care ne rugăm la toate slujbele noastre bisericeşti ca Dumnezeu să le lumineze mintea spre a lua cele mai înţelepte hotărâri şi a elabora cele mai drepte şi morale legi, pentru mai binele nostru al tuturora.

Ca Mitropolit al Ardealului şi *preşedinte al Fundaţiei Gojdu,* cu sediul la Sibiu, am venit în numele celor 15 ierarhi ortodocşi din Transilvania, Banat şi Ungaria şi a celor peste 4.500.000 de români ortodocşi, beneficiari ai testamentului marelui binefăcător, pentru a împlini datoria noastră în faţa lui Dumnezeu şi a înaintaşilor noştri.

Precizăm de la început un lucru esenţial: *Din punct de vedere legal şi moral, de moştenirea Gojdu nu poate dispune nici statul român, nici statul maghiar, aceasta nefiind proprietate de stat, ci proprietate privată.* De aceea, nici noi, *Biserica din Transilvania,* care recunoaştem tratatul bilateral cu vecinii noştri, *nu avem dreptul să renunţăm la un bun care nu este al nostru, ci aparţine credincioşilor noştri.*

Am fost surprinşi că în *Acordul dintre Guvernul României* şi *Guvernul Republicii Ungare,* prin înfiinţarea unei noi fundaţii, care va dispune de întreaga moştenire a lui Emanuil Gojdu, din Ungaria şi România, s-a exclus *moştenitorul testamentar,* prevăzut în art. 7 din Testament, adică acea parte *„a naţiunii române din Ungaria şi Transilvania, care ţine de legea răsăriteană ortodoxă".*

Constatăm cu regret că acest Acord anulează practic *Acordul dintre România şi Ungaria din 1937,* ratificat de Parlamentele ambelor ţări, care este în vigoare şi care la ora actuală este temeiul juridic în virtutea căruia Fundaţia Gojdu poate intra în posesia moştenirii testamentare. După cum se ştie, voinţa testamentară a decis ca averea să fie administrată de o fundaţie românească permanentă, *Fundaţia Gojdu,* pusă sub patronajul Mitropoliei Ardealului, prin *Mitropolitul şi „episcopii orientali ortodocşi".* Dreptul la moştenire şi administrare a proprietăţilor, conform testamentului, îl are această Fundaţie Gojdu, care din 1996 şi-a reluat activitatea la Sibiu. Potrivit hotărârii Sf. Sinod al B.O.R. din 4 aprilie 2003, Fundaţia Gojdu este recunoscută de către Biserica Ortodoxă Română ca *singura moştenitoare legală* a bunurilor patrimoniale naţionalizate de cele două state comuniste — Ungaria şi România — în 1952.

Apreciem demersurile Statului român pe lângă Statul ungar pentru redobândirea patrimoniului mobil şi imobil, însă, aşa cum *toate Bisericile de etnie maghiară din Transilvania şi-au revendicat toate moştenirile,* se cuvine şi este drept şi moral ca Statul român, prin Guvern şi Parlament, să apere şi drepturile românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania, prevăzute numai pentru ei în Testamentul lui Emanuil Gojdu.

Dumnezeu să ne ajute ca să putem rămâne în bună vecinătate, respectând însă şi dreptul testamentar legal al celor pe care şi excelenţele Voastre îi reprezentaţi şi îi apăraţi.

Vă rugăm să primiţi binecuvântările, mulţumirea şi preţuirea Bisericii pentru greaua şi importanta misiune pe care o împliniţi.

Preşedintele „Fundaţiei Gojdu" — Sibiu

Dr. LAURENŢIU STREZA,

Mitropolitul Ardealului

* Cuvânt rostit în ziua de 15 iunie în Senatul României.

Senatul României a dezbătut Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului referitoare la Moştenirea Gojdu

Joi, 15 iunie a.c., Senatul României a dezbătut controversata Ordonanţă de Urgenţă, introdusă de Guvern, privind înfiinţarea unei Fundaţii Ungaro-Române Gojdu, paralelă cu cea existentă din 1870, anul morţii lui Gojdu şi care şi-a reluat activitatea începând cu 1996. Precum se ştie, Camera Deputaţilor din Parlamentul României a respins această ordonanţă, acum urmând ca şi Senatul să se pronunţe asupra ei.

La lucrările Senatului a participat, ca invitat, Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, în calitate de preşedinte al Fundaţiei Gojdu, singura îndreptăţită să hotărască în problema moştenirii lăsate de marele mecenat Emanuil Gojdu. Î.P.S. Sa a rostit, cu acest prilej, un cuvânt în numele celor 15 ierarhi din Transilvania, Banat şi Ungaria, care fac parte din forul de conducere al acestei fundaţii. Cuvântul Î.P.S. Sale se publică în acest număr al „Telegrafului Român".

Cu o zi înainte de şedinţa Senatului, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist l-a primit în audienţă pe Dl. Mihai R. Ungureanu, ministru de Externe al României, căruia i-a transmis hotărârea Sfântului Sinod privind dreptul inalienabil al celor peste 4.500.000 de români ortodocşi asupra moştenirii lăsate de Emanuil Gojdu.

În ziua de joi, 15 iunie a.c., şi Înalt Prea Sfinţitul mitropololit Bartolomeu al Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului a susţinut, la sediul Primăriei din Cluj-Napoca, o conferinţă de presă în care a luat poziţie faţă de încălcarea prevederilor Testamentului Gojdu.

Se cuvine să menţionăm şi luarea de poziţie foarte fermă din partea Preasfinţitului Sofronie Drincec, episcopul Episcopiei Ortodoxe Române din Gyula, Ungaria, care îndeplineşte şi funcţia de secretar general al Fundaţiei Gojdu — şi care a cerut respingerea Ordonanţei Guvernului privind noua Fundaţie ungaro-română Gojdu.

Dl. profesor Raoul Şorban, Dl. academician Eugen Mihăiescu, vicepreşedinte al Comisiei pentru politică externă a Senatului, în numele laicatului ortodox, au protestat cu fermitate împotriva amintitei Ordonanţe guvernamentale.

Rezultatul discuţiilor în Senat a fost retrimiterea Ordonanţei la cele două comisii: juridică şi de cultură ale Senatului, spre reanalizare şi propuneri, pentru ca Ordonanţa să fie readusă din nou, joi, 22 iunie în discuţia Senatului.

Moştenitorii de drept ai lăsământului marelui mecanat Emanuil Gojdu speră într-o dreaptă soluţionare a acestei probleme.

REDACŢIA

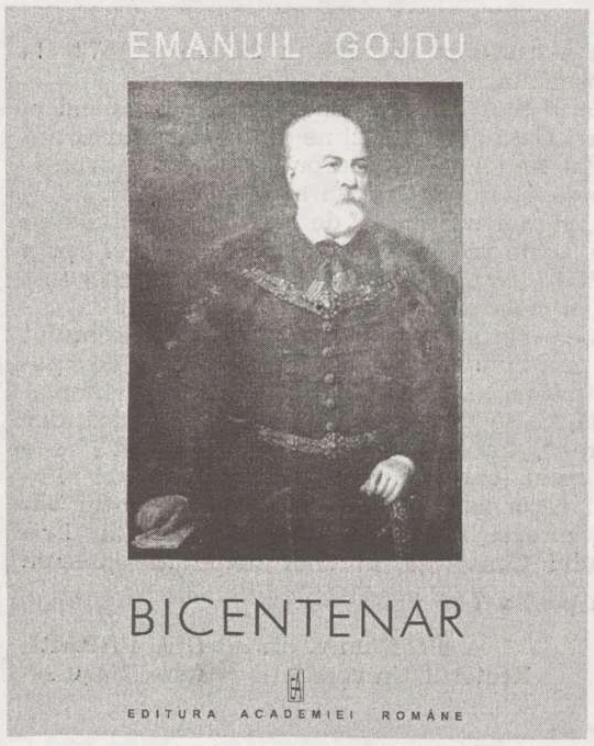

TOMOS SINODAL

AL BISERICII ORTODOXE AUTOCEFALE ROMÂNE PRIVIND CANONIZAREA SFÂNTULUI IERARH GRIGORIE DASCĂLU, MITROPOLITUL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

SFÂNTUL SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Prea iubitului cler, cinului monahal şi dreptmăritorilor creştini din cuprinsul Patriarhiei Române, Har, milă şi pace de la Dumnezeu, iar de la Noi, părinteşti binecuvântări

Plină de voioşie şi încununată de laudă este Biserica noastră Ortodoxă când cinsteşte pomenirea celor ce s-au învrednicit să primească din mâna Domnului *„cununa vieţii".* Pe aceşti iubitori de Hristos, care pentru viaţa lor plină de evlavie şi de fapte bune, au câştigat îndrăzneală înaintea Prea Sfintei Treimi, îi lăudăm şi-i venerăm după cuviinţă. Cinstindu-i pe ei, Biserica recunoaşte lucrarea harului dumnezeiesc în oameni şi astfel, preamăreşte pe Însuşi Dumnezeu. Totodată, ea urmează în mod liturgic şi pastoral îndemnul Sfântului Apostol Pavel care zice: *„Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri, care v-au grăit vouă cuvântului lui Dumnezeu; priviţi cu luare aminte cum şi-au încheiat viaţa şi urmaţi-le credinţa"* (Evrei 13, 7).

Unul dintre aceştia pe care Dumnezeu l-a ales să-I fie slujitor şi mărturisitor al adevărului credinţei este şi luminatul Ierarh GRIGORIE DASCĂLU, Mitropolitul Ţării Româneşti (1765—1834).

Părintele nostru GRIGORIE DASCĂLU, împlinitor al virtuţilor evanghelice, tâlcuitor al dumnezeieştilor scripturi şi povăţuitor cucernic al faptelor bune, încă din fragedă vârstă, cu minte luminată de o viaţă curată a deprins învăţătura Duhului, pe care, apoi, a desăvârşit-o la şcoala Sfântului Paisie de la Neamţ. Aici, fiind iubitor de înţelepciune a primit *„îngerescul chip"* al călugăriei, de care nu s-a despărţit până la moarte. Pentru aceasta, Dumnezeu l-a chemat la treapta arhieriei, spre a fi pildă vrednică de urmat pentru mulţi, ca şi aceştia, *„văzând faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri"* (Matei 5, 16). Ca păstor de suflete s-a nevoit şi mai mult ostenindu-se cu traducerea şi tâlcuirea cărţilor sfinte, iar după ce a suferit mai multe încercări şi necazuri, în această viaţă trecătoare, s-a mutat către Domnul, ca un adevărat apărător al celor asupriţi şi mărturisitor al credinţei ortodoxe.

Având în vedere viaţa pilduitoare a învăţatului ierarh Grigorie Dascălu, evlavia sa călugărească şi înţelepciunea sa sfântă în păstrarea dreptei credinţe, în tâlmăcirea şi tâlcuirea cuvântului lui Dumnezeu şi al Sfinţilor Părinţi, pentru zidirea duhovnicească şi luminarea cinului călugăresc, al slujitorilor sfintelor altare şi a poporului credincios;

Urmând învăţătura Bisericii şi rânduiala sinodală şi chemând în ajutorul nostru puterea lui Dumnezeu, Celui închinat şi preamărit, Noi, ierarhii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române,

HOTĂRÂM:

Ca de acum înainte în veci Ierarhul GRIGORIE DASCĂLU, Mitropolitul Ţării Româneşti să fie numărat între sfinţii Bisericii şi să fie pomenit şi cinstit cu cântări de laudă în ziua de douăzeci şi două ale lunii iunie.

(Continuare în pag. a 6-a)

PREŞEDINTELE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Bucurie duhovnicească la Toronto – Canada

După predania din vechime a Bisericii Ortodoxe în prima duminică după Pogorârea Sf. Duh sau Rusaliile se face pomenirea tuturor sfinţilor, adică a tuturor celor care şi-au sfinţit viaţa şi care l-au urmat pe Hristos până la moarte, în credinţă, în nădejde şi în smerenie. Duminica Tuturor Sfinţilor este o zi în care ne amintim de toţi sfinţii ştiuţi şi mai ales neştiuţi care şi-au închinat viaţa slujirii lui Dumnezeu şi semenilor lor.

Şi pentru credincioşii români ortodocşi aflaţi în îndepărtata Canadă — în oraşul Toronto — ziua de 18 iunie a acestui an, a fost o zi de reală bucurie şi de înălţare duhovnicească. Şi aceasta pentru că una din bisericile româneşti din Toronto are hramul Tuturor Sfinţilor. Zidită într-un timp record de 100 de zile şi construită în stil românesc, îmbinat cu cel bizantin prin străduinţa românilor ortodocşi din oraş sub îndrumarea vrednicului paroh Ioan Pop — absolvent al Institutului Teologic din Sibiu, promoţia 1985 — ea adună la sânul ei cald şi primitor în fiecare duminică mulţime mare de credincioşi, însetaţi de a se adăpa de la izvorul harului şi din cuvântul Evangheliei Domnului. Străbătând zeci de kilometri, unii chiar peste 100 de km — credincioşii vin împreună cu membrii familiilor lor pentru a asculta Sfânta Liturghie în graiul strămoşilor şi pentru a se cumineca cu Preacuratele Taine ale Mântuitorului Hristos.

Ziua hramului din acest an, prin grija părintelui paroh Ioan Pop, a Consiliului Parohial şi a Comitetului de adunare a fost pregătită în chip deosebit.

Bucuria a fost sporită şi de prezenţa Î.P.S. Nicolae, Arhiepiscopul român din SUA şi Canada şi a P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului aflat în vizită în Canada.

Vineri seara, P.S. Sa a săvârşit — din încredinţarea Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae — în biserica Tuturor Sfinţilor din Toronto — taina Sf. Maslu de obşte la care au participat un sobor de 7 preoţi şi peste 300 de credincioşi care într-o atmosferă de reculegere şi de rugăciune au urmărit sfânta slujbă. La sfârşitul acesteia P.S. Visarion Răşinăreanu a ţinut un bogat cuvânt de învăţătură legat de lucrarea harului Sf. Duh prin Sf. Taine în Biserică şi de participarea efectivă a credincioşilor la împărtăşirea acestuia în viaţa de zi cu zi. La sfârşitul slujbei maslului a sosit în biserică şi Î.P.S. Nicolae care l-a prezentat credincioşilor pe P.S. Visarion.

Duminică, 18 iunie a.c., la orele 10,00 cei doi ierarhi au sosit la biserică, fiind întâmpinaţi de un sobor de 6 preoţi. După rugăciunile prescrise de rânduiala liturgică, cei doi ierarhi s-au îmbrăcat în sfântul altar şi apoi s-a început dumnezeiasca Liturghie.

Răspunsurile liturgice au fost date de către Corala „Armonia" din Toronto, în chip măiestrit.

(Continuare în pag. a 6-a)

PARTICIPANT

Spiritul Andrei Şaguna

Numai cu Eminescu, Iorga şi Călinescu poate fi asemuit Andrei Şaguna, dacă ne gândim nu doar la numărul uimitor de fapte duse la bun sfârşit într-o viaţă de om de nici 65 de ani, ci şi la miezul lor.

În aceste zile ale lui 2006, la un veac şi jumătate distanţă de vremile lui Şaguna, în aceste zile fierbinţi şi pestriţe, în care coeziunea naţională este tulburată de convulsii şi mofturi periculoase, în asemenea zile fierbinţi şi lunecoase spre prăpastie în care e nevoie mai mult ca niciodată de **minţi româneşti limpezi** *şi de* **caractere vârtoase,** *în asemenea zile, cugetul nostru îl caută pe Andrei Şaguna ca pe un scaun pascalian ce se contrapune abisului, ca pe un principiu coagulant. Pentru spiritul românesc din Transilvania (şi, evident, nu numai), Şaguna este ca pilonul de oţel din interiorul* Coloanei infinite *a lui Brâncuşi. Arhimede cerea doar un punct de sprijin pentru a fi în stare să mişte, cu o pârghie, tot Universul. Pentru universul românităţii ardelene, Şaguna a fost şi punctul şi pârghia. Să ne amintim ce spunea, despre ţelul vieţii sale, în cuvântarea rostită în ziua de aprilie când a fost uns episcop:* „Pe românii ardeleni, din adâncul lor somn să-i deştept şi cu voia către tot ce este **adevărat, frumos şi bun să-i trag".** *Adevărul, Binele şi Frumosul - kalokagathia, suprema împlinire a acestei* trestii, cea mai slabă din natură, dar trestie cugetătoare, *care este OMUL.*

Şaguna înseamnă Acţiunea *ce se opune defetistului, „contemplativului", „mioriticului" oftat balcanic; Şaguna înseamnă tăria de a implânta (adică „a implementa", cum se spune azi, şi e de fapt acelaşi cuvânt) de a implânta Spiritul şi Duhul în noroiul reavăn al unei naţii necăjite şi de a le face să rodească cu asupră de măsură; Şaguna înseamnă triumful labirinticei fatalităţi de a simţi româneşte, atât într-ale cerului, cât şi-ntr-ale pământului. În aceste zile, în care unii vor să taie un sân al Almei Mater ca să-l ascundă într-o bicisnică extrateritorialitate, mă aşez cu smerenie de învăţăcel sub semnul lui Şaguna şi vă mulţumesc că-mi daţi posibilitatea de a gândi asupră-i împreună cu domniile-voastre.*

Menit parcă să fie întemeietor, s-a născut într-o primă zi de an, 1 ianuarie, ca fiu al unor negustori aromâni din oraşelul unguresc Miskolcz. Unchiul care l-a crescut, Atanase Grabovschi, făcea parte, după cum frumos spune Iorga, dintre „acei bogaţi macedoneni, jertfitori de bani pentru cartea românească, de la Tisa până în îndepărtatul Pind al obârşiei familiei lor" *(am citat din* **Istoria bisericii româneşti şi a vieţii religioase a românilor,** *vol. al II-lea, Vălenii de Munte, 1909, p. 292). Copilărind între cărţi şi cu cartea în mână, încă de la vârstă fragedă, spun toţi biografii săi, vorbea un grai românesc genuin şi curat. La nici 40 de ani, este episcop (sfinţit la Carlovits, în Duminica Tomii a anului 1848). Timotei Cipariu îl salută, în publicaţia* Organul luminării, *cu acest prilej, ca pe un* „mare bărbat român". *O săptămână mai târziu, era primit în Sibiu „cu facle, ca un erou biruitor". Asta a şi fost, asta şi este. Proaspăt episcop, prezidează, alături de unitul Lemeny, Marea Adunare de la Blaj din mai, acel moment auroral al istoriei fiinţei noastre spirituale. Spiritul Blajului, al lui Şaguna şi al lui Bărnuţiu, înseamnă mână întinsă către mâna întinsă, Spiritul Blajului, impregnat de Şaguna, înseamnă teama de Dumnezeu şi respectul pentru Dumnezeul altuia, spiritul Blajului înseamnă împreunătate în spaţiul românesc.*

A fost un biruitor. A biruit cu gândul, *cum voia cronicarul. A făcut din biserică INIMA care împingea sânge românesc în venele naţiei. A adus rigoarea cărturărească în această inimă, întemeind învăţământul teologic profund, urcându-l la doi ani şi apoi la trei. A organizat migălos Preparandiile şi sistemul şcolar confesional ortodox din satele şi oraşele Transilvaniei, iar pe tinerii teologi i-a trimis la specializări. Ajutat, trebuie s-o spunem, şi de fraţii de peste Carpaţi, Andrei Şaguna a muncit pentru ridicarea bisericii ortodoxe româneşti din Translivania din persecuţii, silnicie şi nevoi, şi pentru strălucirea ei, cât nimeni altul. Om de o corectitudine exemplară, avea, alături de adânca vocaţie religioasă şi de marea pasiune intelectuală, avea, zic, şi un remarcabil simţ practic, avea acel geniu de a trece, în clipa cea repede de la chibzuire la făptuire, lăsând în urma lui o lungă dâră de lumină. Ştia, cu vorbă bună şi suflet cald, să scoată bani din piatră seacă şi să adune astfel fonduri pentru biserici sărace ca şi pentru zidirea unei catedrale la Sibiu, pentru ajutorarea preoteselor văduve ca şi pentru cumpărarea unei reşedinţe vlădiceşti. CULTUL şi CULTURA au fost dubla sa chemare desăvârşit armonioasă. Lăcaşe de cult (biserici) cât şi aşezăminte de cultură (şcoli) au ieşit nenumărate de sub — putem spune — mâna sa întemeietoare. Construia în piatră cum construia şi în spirit. Seminarului teologic din Sibiu i-a adăugit o secţie pedagogică de 2 ani, spre a asigura şcolile cu învăţători, iar Episcopia ortodoxă română de Sibiu a scos-o de sub jurisdicţie străină şi a ridicat-o la rang de Mitropolie. Liceelor din Braşov şi din Brad, ctitor le este Şaguna, prin osârdia sa şi prin obolul său. Cultul şi Cultura se împletesc mereu în neobosita activitate a acestui om, chemat deopotrivă de* **Cuminecare** *cât şi de* **Comunicare:** *din proprii săi bani, a înfiinţat tipografia arhidiecezană în 1850 şi, 3 ani mai târziu, ziarul* Telegraful Român. *În 1861 zămisleşte* Asociaţiunea transilvană, ASTRA *(căreia îi sunt şi eu azi cu modestie, unul dintre vicepreşedinţi — şi nu pot să nu vă citez ce spunea Şaguna la prima şedinţă a Asociaţiunii:* „În sfârşit, din parte-mi mă oblig că voi sprijini scopul Asociaţiei noastre în cât va sta în puterile mele, căci **aci voi fi norocos a auzi sunetele dulci ale limbii mele materne, care la străini nu s-a învrednicit de atenţiune, însă acelea cu atâta mai scumpe sunt inimii mele.").** *A tradus Biblia, aşa cum s-a ocupat şi de terminologia juridică românească. A scris o istorie a bisericii ortodoxe, aşa cum s-a aplecat şi asupra regulilor de folosire a literelor latine. A elaborat manuale de teologie morală ca şi compendii de drept canonic. A fost o minte extraordinară, a fost un desăvârşit slujitor al lui Dumnezeu, a fost un diplomat excelent, a fost un orator răscolitor, a fost un mare caracter şi a fost un mare român, un aromân ctitor de românitate:* „Noi nu avem alta să facem decât să ne gândim la ouăle care rămân naturei lor consecvente, fără privire la cloşca sub care se pun ele spre clocire. Ouăle raţei puse sub găină dau pui de raţă, iar cele de găină puse sub curcă dau pui de găină. Aşa şi noi trebuie să rămânem români, fie cum va fi regimul şi maxima lui".

Pentru toate acestea, *pentru polivalenţa lui structurală: gândit, organizat, scris, tipărit, zidit, om de administraţie şi intelectual adânc, diplomat şi om de atitudine, constructor de clădiri adevărate, din piatră şi cărămidă (care dăinuie şi azi) şi izvoditor de concepte la fel de solide, inspirate, în esenţă, din filonul spiritului naţional. (Observaţi, vă rog, că asemenea oameni trag o ţară înainte mai mult decât zece guverne care ard gazul sinistrei tranziţii dinspre o urgie spre altă urgie. Dea Dumnezeu să zămislească pământul românesc şi alţi bărbaţi ca Andrei Şaguna — şi atunci ţara asta va putea ajunge fără poticneli unde merită să fie).* **Pentru toate acestea,** *şi nu doar pentru că o delegaţie a acestei universităţi am mers, cu nişte ani în urmă, la Preafericitul Patriarh Teoctist rugându-l să chibzuiască asupra trecerii lui Şaguna în alt rang, pentru toate acestea şi multe nespuse, merită să ne închinăm lui Andrei Şaguna.*

Conf. univ. Dr. GEORGE PRUTEANU

Eveniment cultural

Dezvelirea şi sfinţirea statuii Mitropolitului Andrei Şaguna la Universitatea ce-i poartă numele, din Constanţa

În ziua de 15 mai 2006, a avut loc, la Universitatea „Andrei Şaguna" din Constanţa, dezvelirea şi sfinţirea statuii mitropolitului Andrei Şaguna.

Această Universitate a fost fondată în 1992, în cadrul Fundaţiei cu acelaşi nume. Se autodefineşte ca *„o instituţie cu caracter ştiinţific şi umanitar, neguvernamentală şi apolitică"*, urmărind calitatea şi performanţa în pregătirea unor specialişti în domeniile cultural, ştiinţific, social. Are cinci facultăţi: Facultatea de Ştiinţele Comunicării şi Ştiinţe Politice, Facultatea de Psihosociologie, Facultatea de Ştiinţe Economice, Facultatea de Drept şi Ştiinţe Administrative, Facultatea de Navigaţie şi Transport Maritim şi Fluvial.

Universitatea face parte, din 1998, din „Reţeaua Universităţilor Mării Negre", alături de 81 de universităţi din Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Grecia, Moldova, Federaţia Rusă, Ucraina şi România.

De ce patronul Universităţii a fost ales Andrei Şaguna? Pentru că această universitate a fost dorită şi sprijinită ideea înfiinţării ei de către marea comunitate de aromâni din Constanţa.

Cunoscând acest aspect, vom înţelege mai bine semnificaţia evenimentului cultural al dezvelirii statuii lui Andrei Şaguna.

Au fost prezenţi ca invitaţi: Î.P.S. Teodosie, arhiepiscopul Tomisului, P.S. Visarion, episcop-vicar al Mitropoliei Ardealului, rectitorită şi cu înţelepciune păstorită de Andrei Şaguna, Academicienii Constantin Bălăceanu Stolnici şi Tudorel Dima, Alexandru Surdu, primii doi reprezentând Academia Română, iar ultimul ASTRA, asociaţiunea al cărei prim preşedinte a fost Şaguna, pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, reprezentând Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", din Sibiu, prof. Miron Florea, reprezentând Liceul „Andrei Şaguna" din Braşov, ctitorit de cel al cărui nume îl poartă, prof. univ. dr. Liviu Maior, fost ministru al Învăţământului.

Au fost de faţă reprezentanţi ai autorităţilor locale, profesorii şi studenţii Universităţii.

Statuia a fost amplasată în faţa Universităţii „Andrei Şaguna" (a rectoratului acesteia).

Ceremonialul a debutat cu intonarea imnului „La mormântul Marelui Andrei". De îndată, rectorul Universităţii, prof. univ. dr. Aurel Papari a rostit un cuvânt însufleţitor pe care îl redăm în acest număr al „Telegrafului Român".

A urmat apoi dezvelirea statuii şi sfinţirea acesteia. Î.P.S. Teodosie, arhiepiscopul Tomisului şi P.S. Visarion, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului au rostit cuvântări adecvate momentului.

În aula Universităţii a avut loc apoi un simpozion dedicat omagierii personalităţii ilustrului ierarh transilvănean. Au prezentat comunicări unii dintre invitaţi, între care şi pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, care a evidenţiat rolul mitropolitului Andrei Şaguna în reînfiinţarea Mitropoliei Ardealului, în înfiinţarea de şcoli confesionale, în ridicarea prestigiului Academiei Teologice, care mai târziu îi va purta numele, în apărarea drepturilor românilor transilvăneni şi în tot ce cu autoritatea sa de geniu a înfăptuit în viaţa românilor transilvăneni.

Toţi cei prezenţi la aceste momente au trăit sentimente de adevărată înălţare sufletească, atât de binevenită în împrejurări zbuciumate şi marcate de atâtea confruntări, vrajbă, încercări ale naturii şi ale vieţii, cum sunt împrejurările în care trăim.

Pr. prof. D. ABRUDAN

O mare personalitate a Transilvaniei şi a întreg cuprinsului românesc

„Participăm astăzi la o sărbătoare dedicată celui care a intrat în istoria noastră ca MARELE ANDREI, de fapt o sărbătoare a românismului, deoarece Mitropolitul Andrei Baron de Şaguna, „cea mai desăvârşită personificare a ideii de unitate naţională" — după Ioan Lupaş, a fost închinat conştiinţei naţionale.

Şaguna, spune Mitropolitul Dr. Antonie Plămădeală, „este el însuşi o conştiinţă trezită spontan din fierberea în sufletul său a trecutului, a testamentelor strămoşilor, a sângelui de dac şi de roman, fiind român macedonean".

Şaguna s-a născut la 1 ianuarie 1809 la Mischoltz — Ungaria, în bogata şi influenta comunitate macedoromână, provenită în special prin exodul populaţiei din zona vestitei Moscopole.

Fiul aromânilor Naum şi Anastasia, originari din Grabova — zona albaneză a provinciei geografice Macedonia, a fost botezat cu numele Anastasie, în biserica ortodoxă construită de negustorii aromâni din localitate.

La intrarea în cinul monahal, a primit numele Sfântului Andrei, Apostolul creştinismului la români.

Andrei Şaguna a fost cel căruia-i datorăm Biblia ilustrată, cunoscută sub numele de Biblia lui Şaguna — un adevărat monument de limbă română, fiind considerată „cea dintâi Biblie a poporului românesc întreg";

Cel prin grija căruia s-a deschis tipografia românească de la Sibiu;

Cel care a elaborat Statutul Organic al Bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria („Statutul lui Şaguna").

Mitropolit al bisericii ortodoxe din Transilvania şi Ungaria;

Baron al Curţii Imperiale de la Viena şi senator pe viaţă al Senatului Imperial;

Membru de onoare al Academiei Române;

Preşedinte fondator al Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român (ASTRA) — cea mai veche organizaţie neguvernamentală din România;

Fondatorul ziarului „Telegraful Român" — cel mai vechi ziar românesc cu apariţie neîntreruptă;

Preşedinte al Adunării Naţionale de pe Câmpia Libertăţii de la Blaj, din 15 mai 1848;

Ctitor a sute de şcoli româneşti de toate gradele şi a unor renumite fundaţii;

A fost vrednic întâistătător, strălucit cărturar, conducător paşoptist, ilustru om politic şi iscusit diplomat, simbol al românismului şi veşnică pildă a dragostei de neam şi ţară.

Marele Andrei a trecut în veşnicie în 28 iunie 1873 la Sibiu, fiind înmormântat în mausoleul din Răşinari.

La semicentenarul morţii lui Şaguna, Regele Ferdinand al României spunea: „Dacă nouă astăzi ne este dat a fi înfăptuit unirea acestui stat naţional al tuturor provinciilor româneşti, nu trebuie să uităm că aceasta a fost pregătită de acei mari bărbaţi, stâlpii neamului, de care sfărâmatu-s-au toate vrăjmăşiile, toate piedicile înfăptuirii statului prin cultură şi moralitate. Unul din aceşti stâlpi gigantici a fost Şaguna, această odraslă mecedoneană . . . ".

Şi pentru că memoria marilor personalităţi ale neamului trebuie păstrată, aşa cum spunea Şaguna în slujba de pomenire a eroilor căzuţi în Revoluţia de la 1848, „nu numai prin istoria scrisă, ce se umple de pulbere şi se strică, dar şi prin monumente", Universitatea „Andrei Şaguna", sub conducerea rectorului fondator profesor doctor Aurel Papari, a rectorului de onoare — academician Constantin Bălăceanu Stolnici, cu sprijinul Ministerului Culturii, al Primăriei municipiului Constanţa, al unor mecenaţi precum

(Continuare în pag. a 7-a)

Prof. univ. dr. AUREL PAPARI,
Rectorul Universităţii „Andrei Şaguna"

Prima conferinţă preoţească din anul 2006

În intervalul dintre 18—25 mai a avut loc, în protopopiatele din Arhiepiscopia Sibiului, prima conferinţă preoţească din 2006. Astfel, la Protopopiatul Mediaş, conferinţa a fost programată pentru 18 mai şi a fost prezidată de pr. prof. Dumitru Abrudan, ca delegat al Î.P.S. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului. În aceeaşi zi a fost convocată conferinţa şi la Protopopiatul Rupea, fiind prezidată de către P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar. În 22 mai a fost rândul Protopopiatului Braşov, unde conferinţa a fost prezidată de Î.P.S. mitropolit Laurenţiu. Protopopiatele Sibiu, Avrig şi Sălişte s-au întrunit la o conferinţă comună, în data de 25 mai, conferinţă ce a avut loc în aula „Avram Iancu" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu. Conferinţa a fost prezidată de P.S. episcop-vicar Visarion Răşinăreanu. A participat şi pr. prof. Dumitru Abrudan.

La Protopopiatul Făgăraş, Conferinţa s-a ţinut în ziua de 20 mai şi a fost prezidată de P.S. Visarion Răşinăreanu.

Tema conferinţei, aprobată de Sfântul Sinod în şedinţa din 17—18 ianuarie 2006, a fost formulată astfel: *„Rolul Bisericii în integrarea europeană a României. Exigenţe, probleme şi perspective"*.

S-au înaintat odată cu tema şi planul conferinţei, ca şi bibliografia minimală.

Pentru a facilita tratarea de către preoţi a acestei teme, Secţia culturală a Arhiepiscopiei Sibiului a mijlocit obţinerea, de la Ministerul Integrării Europene, a unor materiale de strictă specialitate, care au fost difuzate la toate protopopiatele din eparhie.

S-a asigurat astfel posibilitatea tratării la un nivel superior a temei, lucru remarcat la toate protopopiatele.

În luările de cuvânt, preoţii au evidenţiat nu numai eforturile şi etapele unificării europene ci şi momentele dramatice ale scindării continentului nostru, precum a fost la 1054, când s-a produs marea schismă a creştinismului, apoi în secolul al XVI-lea când a avut loc Reforma şi nu mai puţin îndată după cel de al doilea război mondial când Europa a fost din nou împărţită şi încă pentru aproape o jumătate de secol, în care partea ei răsăriteană a suportat rigorile comunismului ateu.

Vorbitorii au punctat apoi etapele constituirii Comunităţii Europene, s-au referit la structurile acesteia, au prezentat obiectivele ei generale şi au stăruit asupra relaţiilor României cu Uniunea Europeană.

O preocupare aparte a fost acordată rolului Bisericii în procesul de integrare europeană a ţării noastre. S-a subliniat experienţa Bisericii Ortodoxe Române pe planul relaţiilor intercomunitare, prin participarea ei activă la Consiliul Ecumenic al Bisericilor şi la Conferinţa Bisericilor Europene.

Organizarea în 2007, la Sibiu, a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene a fost apreciată ca un semnal cât se poate de clar că Biserica (Bisericile din România) sprijină ideea integrării şi speră că acest deziderat să se împlinească încă la 1 ianuarie 2007.

N-au fost trecute sub tăcere nici costurile şi nici riscurile integrării, dar viziunea asupra acestui proces a fost preponderent optimistă.

Pr. prof. D. ABRUDAN

Rolul Bisericii în integrarea europeană a României. Exigenţe, probleme şi perspective

I. *SCURT ISTORIC AL UNIUNII EUROPENE*

La baza actului de naştere a Comunităţii Europene stă declaraţia din 9 mai 1950 a ministrului francez de externe Robert Schuman, care prezenta astfel un plan pus la punct împreună cu Jean Monnet, pe atunci comisar al planului de modernizare a Franţei de după război.

«Declaraţia Schuman» a devenit realitate la 18 aprilie 1951 prin semnarea, la Paris, de către şase ţări fondatoare (Franţa, R.F. Germania, Italia, Belgia, Olanda şi Luxembourg) a «Tratatului instituind Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oţelului» (CECO) care a intrat în vigoare la 23 iulie 1952.

Primele succese ale CECO precum şi avantajele pe care le-ar fi presupus continuarea operei de unificare europeană au determinat miniştrii de externe ale celor şase ţări fondatoare să opteze pentru continuarea procesului de integrare în domeniul economic. Conferinţa de la Messina, din 1955, a încredinţat unei comisii prezidate de ministrul belgian de externe Paul Henry Spaak sarcina studierii posibilităţi unei integrări progresive în acest domeniu. Raportul prezentat de acesta în 1956 a servit drept bază de negociere a Tratatului Comunităţii Europene a Energiei Atomice (CEEA) şi Tratatului Comunităţii Economice Europene (CEE). Semnate în martie 1956 de către cele şase state membre ale CECO, aceste tratate au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958. În timp, tratatelor iniţiale ale Comunităţii Europene le-au fost aduse modificări prin: Tratatul de la Bruxelles (1965), Actul Unic European (1987), Tratatul de la Maastricht (1992), Tratatul de la Amsterdam (1997), Tratatul de la Nisa (2000).

Prin semnarea, la 7 februarie 1992 la Maastricht, a Tratatului Uniunii Europene, în ansamblul construcţiei europene s-au produs schimbări esenţiale. Astfel Uniunea Europeană are la bază un ansamblu de trei «piloni»: Comunitatea Europeană, Politica Externă şi de securitate comună (PESC) şi cooperarea în domeniul Justiţiei şi afacerilor interne (JAI).

Prin intrarea în vigoare, la 1 noiembrie 1993, a Tratatului de la Maastricht au fost schimbate şi o serie de denumiri. Astfel, în loc de «Comunitatea Europeană» se foloseşte tot mai frecvent termenul de «Uniunea Europeană» (UE), însă nu trebuie uitat faptul că, în mod concret, Comunitatea Europeană continuă să existe ca parte esenţială a Uniunii Europene, fiind de altfel singura complet integrată. În acelaşi context, printr-o decizie a sa din 8 noiembrie 1993, «Consiliul CE» devine «Consiliul UE», iar «Comisia CE» a devenit «Comisia UE».

Comunitatea Europeană a reprezentat permanent un pol de atracţie pentru celelalte state europene. În cei peste 50 de ani de existenţă ai UE au existat cinci valuri de aderare: 1973 — Danemarca, Irlanda şi Marea Britanie; 1981 — Grecia; 1986 — Spania şi Portugalia; 1995 — Austria, Finlanda şi Suedia; 2004 — Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia, Letonia, Lituania, Estonia, Malta şi Cipru.

Uniunea Europeană numără astăzi 25 de membri, însă sunt în curs de desfăşurare negocieri de aderare cu alte trei ţări din Europa (România, Bulgaria şi Croaţia).

SIMBOLURILE UNIUNII EUROPENE

Drapelul european este albastru cu 12 stele. A fost adoptat iniţial de către Consiliul Europei, în 1955, şi a devenit drapelul oficial al Comunităţii Europene în mai 1986. Numărul stelelor nu are legătură cu numărul statelor membre; ele formează un cerc şi sunt dispuse precum orele pe cadranul unui ceas, simbolizând plenitudinea şi perfecţiunea.

Imnul european, adoptat în iunie 1985 de către Consiliul European de la Milano, este «Oda bucuriei», preludiul celei de-a patra părţi a Simfoniei a IX-a de Beethoven.

Moneda unică europeană — Euro — a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1999 şi a început să fie distribuită, în bancnote şi monede, în toate statele membre UE, începând cu 1 ianuarie 2002. Sigla monedei este litera inspirată din litera grecească epsilon şi de prima literă a cuvântului Europa, iar cele două linii paralele simbolizează stabilitatea.

II. *STRUCTURILE UNIUNII EUROPENE*

Funcţionarea UE se sprijină pe următoarele instituţii:

Parlamentul European reprezintă forumul democratic al UE, constituit din reprezentanţii popoarelor Uniunii, aleşi prin sufragiu universal de către cetăţenii statelor membre. Are funcţia de a participa la procesul legislativ şi de a controla activitatea Uniunii. În formula actuală a Uniunii Europene cu 15 membri, Parlamentul European numără 626 eurodeputaţi, desemnaţi prin sufragiu universal şi direct în statele din care provin. În urma tratatului de la Nisa (decembrie 2000) numărul membrilor a fost mărit la 732 (pentru a permite intrarea eurodeputaţilor din ţările candidate care vor deveni membre). Parlamentul European are, totodată, ultimul cuvânt în ceea ce priveşte cheltuielile comunitare neobligatorii (fondul social european — FSE, fondul de dezvoltare regională — FEDER, fondurile alocate cercetării, domeniului energetic, politicii industriale etc. — în total aproape o treime din bugetul Uniunii). Membrii sunt aleşi prin vot direct, universal, din 5 în 5 ani, şi se reunesc în sesiuni plenare o săptămână pe lună, la Strasbourg. În domeniul legislativ, puterea sa iniţială era relativ restrânsă, constând în principal în emiterea unor avize consultative. Tratatele originare menţionau însă şi sectoare în care era necesar avizul conform al instituţiei parlamentare. În acelaşi timp numeşte pe durata legislaturii sale un Mediator (Ombuds-echivalent cu Avocatul Poporului în România), însărcinat să primească plângerile cetăţenilor UE în cazurile de proastă administrare din partea instituţiilor comunitare.

Consiliul European reprezintă reuniunea şefilor de stat sau guvern din statele membre. Reuniunile au loc de două ori pe an, în general câte două zile în lunile iunie şi decembrie. Se iau decizii în sfera iniţiativelor politice majore, cum ar fi adoptarea de orientări politice comune, contribuie la rezolvarea problemelor majore blocate la nivel ministerial, joacă rol esenţial în soluţionarea unor probleme curente din viaţa internaţională prin Politica Externă şi de Securitate Comună (PESC). Din punct de vedere juridic nu reprezintă o instituţie a Uniunii, aceasta însă nu diminuează rolul său esenţial în toate domeniile, pornind de la definirea şi coordonarea orientărilor politice, arbitraj, până la deblocarea dosarelor dificile.

Consiliul Uniunii Europene este compus din reprezentanţi ai guvernelor statelor membre. La reuniunile sale participă, de regulă, miniştrii responsabili cu sectorul aflat în discuţie. Tratatul stabileşte că acesta este reprezentantul intereselor statelor membre. Preşedinţia Consiliului CE este deţinută prin rotaţie, câte şase luni, de fiecare stat membru. Are rolul de a coordona politicile economice generale ale Uniunii, de a încheia în numele acesteia, acorduri internaţionale, de a aproba, împreună cu Parlamentul, bugetul comunitar. În practica ultimilor ani, la Consiliile Europene sunt invitaţi speciali şi şefii de state sau de guverne din ţările candidate la aderare.

Comisia Europeană este organul executiv al UE, compus dintr-un colegiu de 20 de membri (comisari), inclusiv preşedintele, numiţi de guvernele naţionale. Reprezintă exclusiv interesele comunitare, asigurând respectarea tratatelor şi având drept de iniţiativă prin directive, reglementări, decizii, recomandări. Este responsabilă de punerea în aplicare a politicilor comunitare. Adresează Consiliului recomandări de politică economică, supraveghează situaţia bugetară şi datoriile publice ale statelor membre, poate sesiza Consiliul referitor la aspecte legate de Politica externă şi de Securitate Comună.

III. *OBIECTIVELE GENERALE ALE UNIUNII*

Misiunea Uniunii Europene este de a organiza relaţiile dintre statele membre, accentuând solidaritatea dintre popoare. Principalele obiective ale UE sunt: *promovarea progresului economic şi social* (piaţa unică a fost instituită în 1993, iar moneda unică a fost lansată în 1999); *afirmarea identităţii UE pe scena internaţională* (prin ajutor umanitar pentru ţările nemembre o politică externă şi de securitate comună, implicarea în rezolvarea crizelor internaţionale, poziţii comune în cadrul organizaţiilor internaţionale); *instituirea cetăţeniei europene* (care nu înlocuieşte cetăţenia naţională, ci o completează, conferind un număr de drepturi civile şi politice cetăţenilor europeni); *dezvoltarea unei zone de libertate, securitate şi justiţie* (legată de funcţionarea pieţei interne şi, în particular, de libera circulaţie a persoanelor); *consolidarea Uniunii* în baza dreptului comunitar (corpul legislaţiei adoptate de către instituţiile europene, împreună cu tratatele fondatoare). Constituţia Europeană debutează prin reproducerea ca motto, a cuvintelor lui Thucydides (II, 37): «Constituţia noastră se numeşte democraţie deoarece puterea nu este în mâinile unui grup minoritar, ci în mâinile celor mulţi». Iată cum este articulat preambulul Constituţiei:

«Inspirându-ne din moştenirea culturală, religioasă şi umanistă a Europei, care a introdus în viaţa societăţii viziunea proprie asupra rolului central al persoanei umane şi drepturilor sale inviolabile şi inalienabile, ca şi a respectului pentru lege.

Cu credinţa că Europa reunită intenţionează să continue această cale a civilizaţiei, progresului şi prosperităţii pentru binele tuturor locuitorilor săi, inclusiv al celor slabi şi săraci; că doreşte să rămână un continent deschis pentru cultură, cunoaştere şi progres social; şi că doreşte să aprofundeze natura democratică şi transparentă a vieţii sale publice şi să lupte pentru pace, dreptate şi solidaritate în lume.

Convinşi că popoarele Europei, deşi rămân mândre de identitatea şi istoria lor naţională, sunt hotărâte să depăşească vechile diviziuni, şi unite tot mai strâns, să clădească un destin comun.

Convinşi că, «unită în diversitate», Europa le oferă cea mai bună şansă de a urma, în respectul dreptului fiecărui individ şi conştienţi de responsabilitatea lor pentru generaţiile viitoare şi pentru Pământ, marea aventură care o face un spaţiu privilegiat al speranţei umane...».

Pornind de la obiectivele culturale şi religioase s-a pus problema *dimensiunii creştine* a Europei. Unele voci dintr-o parte sau alta a continentului ar fi dorit să fie consemnată mai clar această valenţă în textul Constituţiei, respectiv, în primul rând în preambulul acesteia. S-a observat, justificat, că originea comună creştină a civilizaţiei europene ar fi normal să se regăsească în actul fundamental al unităţii reprezentat prin Constituţie, aceasta cu atât mai mult cu cât unitatea spirituală pe baze creştine constituie un liant fundamental şi durabil al lumii europene, alăturându-se, în chip şi cu rol specific, celorlalte elemente şi interese comune, precum cele economice, politice sau de securitate. De altfel acest punct de vedere, exprimat de Pr. Prof. Florin Şerbănescu în cadrul unui simpozion internaţional de la Bucureşti din iulie 2003, a fost împărtăşit şi de importante cercuri occidentale de opinie, în frunte cu Vaticanul. Iată explicaţia, venită ca răspuns din partea dl. Etienne de Poncins, membru al Secretariatului Convenţiei Europene de la Bruxelles, participant la procesul de elaborare al Constituţiei Europene:

«Formula aleasă, prezentă în text, „moştenire religioasă", care a dat naştere unor valori încă împărtăşite în sânul Europei, merge deja mai departe decât ar vrea unii membri, respectiv francezii. Mi se pare însă că s-a atins un echilibru. Poate că formularea nu este foarte clară, dar mi se pare satisfăcătoare şi ea împacă dorinţele diferite ale statelor UE».

Remarcabilă este însă preocuparea Uniunii Europene de a realiza, între alte programe aflate în propria finanţare, pe acela intitulat «Un suflet pentru Europa». Preocuparea porneşte chiar de la Secretariatul General al Uniunii, de unde se afirmă că: «Europa occidentală nu poate supravieţui fără izvoare cu adevărat spirituale». Ideea aceasta aduce, poate, pentru secolul XXI celebra formulare a lui Andre Malraux care profeţea că acest nou răstimp istoric «va fi religios sau nu va fi deloc», dar în acelaşi timp dă expresie unei preocupări sau chiar îngrijorări la nivel european, sintetizată de Jacques Delors astfel: «Nu se va reuşi unificarea Europei numai cu abilitate juridică sau cu pricepere economică... Dacă în următorii zece ani nu vom reuşi să dăm un suflet, o spiritualitate, o semnificaţie Europei, am pierdut partida».

IV. *EVOLUŢIA RELAŢIILOR ROMÂNIA — UE*

Negocierile de aderare cu România începute în 2003 s-au încheiat cu succes în decembrie 2004. Tratatul de aderare a fost semnat în aprilie 2005, România şi alte State Membre ratificându-l deja. Tratatul prevede ca aderarea să aibă loc la 1 ianuarie 2007, în cazul în care Consiliul nu decide, la recomandarea Comisiei să o amâne până în 2008.

Ca urmare a încheierii negocierilor, Uniunea Europeană a decis să continue monitorizarea atentă a pregătirilor şi progreselor înregistrate de România şi, în acest scop, Comisia Europeană va continua să prezinte rapoarte anuale cu privire la progresele înregistrate de România în procesul de aderare, împreună cu recomandări, dacă se consideră necesar.

Comisia a prezentat un prim raport în octombrie 2005. Acest raport a arătat că România înregistrase deja progrese în pregătirea pentru aderare. De asemenea, au fost identificate un număr de domenii unde nu mai era necesar să fie depuse eforturi pentru încheierea pregătirilor. Comisia a decis să accelereze activităţile de monitorizare şi să prezinte un raport în primăvara anului 2006.

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. IOAN-CIPRIAN CÂNDEA

Rolul Bisericii în integrarea europeană a României

(Urmare din pag. a 3-a)

Acest raport trece în revistă pregătirile României pentru a deveni stat membru, fiind axat pe domeniile unde nu mai sunt necesare progrese, în baza celor trei criterii de aderare de la Copenhaga. Prin urmare, raportul conține trei părți principale:

- Prima parte tratează probleme politice identificate ca necesitând îmbunătățiri.
- A doua parte tratează probleme economice identificate ca necesitând îmbunătățiri.
- A treia parte tratează stadiul implementării de către România a obligațiilor și cerințelor ce i-au revenit în urma negocierilor de aderare.

Raportul reflectă situația existentă la sfârșitul lunii aprilie 2006.

V. *PLURALISMUL RELAȚIEI STAT-BISERICĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ*

Modelul post-bizantin, un posibil model ortodox

Când se vorbește despre Bizanț, împăratul și patriarhul de Constantinopol, Imperiul și Biserica sunt cele două verigi esențiale ale unui lanț istoric ce merge în timp. Din păcate, astăzi cele două puteri sunt reduse la un singur termen negativ: cezaropapism, chiar de către cei ce sunt născuți în spațiul bizantin. De fapt se uită tocmai specificitatea patristică, aceea de a recunoaște bazele biblice ale teologiei politice a Bizanțului. Astfel, cuvântul Mântuitorului din Predica de pe Munte, potrivit căruia „nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona" (Mt. 6, 24), se completează cu precizarea „Dați-I dar cezarului cele ce sunt ale cezarului, și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu!" (Mt. 22,21), trimițând nu la ura față de bani sau față de puterea politică, ci la echilibrul caracteristic creștinului, folosind banii fără să fie robul acestora, ascultător față de puterea omenească, dar în mod absolut ascultător față de Dumnezeu.

Biserica Ortodoxă a rămas până azi o Biserică a poporului. De aici vine și imposibilitatea principială a separării radicale dintre viața Statului și cea a Bisericii. Aceasta nu a însemnat însă pentru teologia și istoria bizantină lipsa simțului critic. Isidor de Pelousion scrie că slujirea preoțească trebuie să educe și să pedepsească erorile slujirii politice, preotul fiind judecătorul imediat al monarhului. Viziunea teologică fundamentală se bazează pe unicitatea Creatorului lumii în care Biserica și Imperiul sunt chemate să-și îndeplinească menirea. Nici Statul și nici Biserica nu sunt „libere" de supravegherea stăpânului ceresc, motiv pentru care colaborarea lor este oarecum imaginea, reflexul unității treimice. Elementul principal al simfoniei bizantine rămâne dorința de a diminua ruptura dintre dorința umană și cea divină. Cu toate acestea modelul bizantin nu este unul absolut, nu este nici o soluție aplicabilă prin simpla traducere în mediul de azi. Este poate, mai curând un reper și un punct de plecare pentru găsirea unei soluții actuale. Într-o casă europeană atât de diversă, țările cu majoritate ortodoxă pot aduce o bogăție de nuanțe provenite dintr-o perspectivă bizantină. Construcția, însă nu poate fi începută decât de acolo de unde a fost brutal întreruptă. Există acum șansa istorică de a regăsi echilibrul între propria tradiție și deschiderile către lumea din jur. Din această ecuație trebuie însă să lipsească excesele tradiționaliste, provenite tocmai dintr-o necunoaștere a Tradiției pe care o invocăm și excesele mimetice, de preluare a orice vine din Vest.

În cele 25 de țări ale Comunității Europene există trei modele de reglementare a limitelor și a zonelor de intersecție dintre puterea spirituală și cea profană. Prezentarea lor oferă șansa nuanțării imaginii contextului în care modelul ortodox, în general și cel românesc, în particular și-ar avea locul.

Primul model: separația radicală sau, emblematic, mai este numit „modelul francez". A apărut ca reacție la viziunea catolică a summei dintre puterea seculară și cea profană în aceeași persoană: papa de la Roma. Timp de secole avea să se consume între papă și rege o luptă extrem de păguboasă pentru mărturia și unitatea lumii creștine. Confruntarea dintre *sacerdotium* și *regnum* avea să producă o teologie a politicii și o politică a teologiei: regele/împăratul era investit cu atribute sacrale, s-a vorbit de captivitatea babilonică a Bisericii în mâinile conducătorilor lumești. Viziunea din 1075 a papei Grigorie VII, potrivit căreia papalitatea era nu numai centrul spiritual al creștinătății, dar și centrul politic va intra în conflict cu ideea de stat emancipat. În *Franța*, modelul separației radicale moștenește direct doctrina Revoluției franceze exprimată în dorința de descreștinare a spațiului public. Aceasta înseamnă concret absența sprijinului financiar din partea Statului, rangul social nesigur al personalului de cult, obligat la activități colaterale pentru a supraviețui, regimul privat al studiului teologic, admiterea limitată a religiei în școlile publice. Este un model care mai este numit „iconoclasm social", statul interzicând vieții spirituale să prindă formă socială. În ținuturile Rinului și ale Mozelei, cultul ortodox, cultul musulman și cultul diferitelor biserici protestante și neoprotestante sunt încă nerecunoscute. Totuși starea actuală este caracterizată în Franța de o „laicitate calmă", consecventă ideilor Revoluției, dar ținând cont mai mult de dialogul cu Biserica. În *Olanda* separarea radicală dintre Biserică și Stat a ajuns până la pierderea masivă a influenței catolice și protestante în societate. În 1990, jumătate din populație se declara fără apartenență confesională. Bisericile de stat din țările nordice au inițiat o serie de modificări în modul lor de organizare care să corespundă mai fidel situației reale și influenței concrete a dimensiunii creștine în societate. Cazul *Irlandei* este atipic. Statul recunoaște, prin textul Constituției, că Biserica Romano-Catolică este căminul spiritual al majorității populației (90%) și același stat nu sprijină financiar Biserica. Dar aceasta nu împiedică, prin legea sponsorizării culturale, sprijinirea indirectă a activității Bisericii.

Al doilea model: identificarea totală, marchează o treime din țările comunitare. În țări precum Anglia, Suedia, Danemarca, Norvegia și Finlanda, Statul este una cu Biserica. Parlamentul reprezintă instanța supremă în materie religioasă, iar Guvernul susține financiar într-o manieră decisivă activitatea Bisericilor declarate de Stat. În *Anglia,* Regina nu este numai șefa statului, ci și a Bisericii, a Comunității anglicane din întreaga lume. Episcopii anglicani sunt numiți de Regină la recomandarea primului ministru și sunt membri de drept în Camera superioară a Parlamentului. În *Suedia* trei elemente caracterizează Biserica luterană ca Biserică de Stat: întreaga legislație privitoare la viața bisericească este concepută și aprobată de Parlament, Guvernul ia hotărâri în treburile curente ale Bisericii, iar parohiile au statutul de comunități impozabile. Există un Sinod având caracter consultativ pe lângă Parlament, iar candidații pentru Sinod sunt desemnați de partidele politice. Spre deosebire de Suedia, Biserica din *Danemarca* nu are organe reprezentative. Nu există materii rezervate *in sacris,* care să nu intre în competența Parlamentului. Conducerea Bisericii este asigurată de Regină prin Guvern, iar la nivel local există zece episcopi numiți de Stat. Nu există, la nivel episcopal, un *primus episcopus* cu caracter reprezentativ, între Stat și Biserică funcționând o identificare prin aceeași persoană a Suveranului, cap al Statului și al Bisericii în egală măsură. În *Norvegia* organizarea Bisericii luterane este ancorată în Constituția din 1814, cea mai veche în Europa (din cele aflate în vigoare). Regele coordonează toate activitățile Bisericii și controlează activitatea pastorilor și a profesorilor de Teologie. Legislația bisericească este emisă de către Parlament, în vreme ce Guvernul decide în materie liturgică. Sistemul din *Finlanda* este asemănător, în linii mari cu cel al celorlalte țări nordice, cu diferența că în această țară există două Biserici de Stat: luterană și ortodoxă. Unii teoreticieni cuprind la capitolul modelului Stat-Biserică și *Grecia.* Biserica Ortodoxă a Greciei este Biserică Națională, fără să fie una de Stat, astfel treburile bisericești sunt reglate autonom față de Stat, iar episcopii sunt aleși de către Sfântul Sinod și doar recunoscuți, în sensul unei luări oficiale la cunoștință prin Decret de Stat.

Al treilea model: cooperarea distinctă sau „modelul german", după unii specialiști în drept se mai numește *separație neterminată, șchioapă.* Postulează în egală măsură separarea, dar și cooperarea, îmbinarea intimă a celor două principii se bazează pe constatarea că divizarea aceluiași individ în cetățean și credincios este impracticabilă, chiar periculoasă. În *Austria* dreptul constituțional distinge între Biserici și comunități religioase. În *Spania,* Biserica Romano-Catolică este Biserică dominantă, recunoscută ca personalitate juridică de drept internațional. Și în țări precum *Italia, Belgia, Luxemburg, Portugalia,* între Biserică și Stat funcționează un sistem de legături și obligații reciproce menit să asigure pe de o parte locul Bisericii în societate, dar și sprijinul Bisericii față de politica socială a Statului. *În Germania,* modelul este cel mai înalt. Fiecare dintre confesiunile recunoscute are dreptul ca prin intermediul Statului să încaseze impozitul bisericesc de la credincioșii săi. Acest impozit și sistemul de asigurări de Stat sau privat dau Bisericilor posibilitatea de a întreține o rețea impresionantă de cca. șapte mii de spitale și așezăminte cu caracter social, Biserica catolică și protestantă fiind în Germania instituțiile cu cel mai mare număr de angajați. Finanțarea sistemului filantropic-social este mixtă. Cu toate acestea, finanțarea din partea Statului poate ajunge la aproape 90% din costurile curente iar în ce privește renovarea și întreținerea unor monumente bisericești se ajunge până la plata de 100%. Aceasta nu înseamnă însă mai puțină autonomie a vieții bisericești interne. Biserica se conduce total autonom față de Stat și ia atitudine proprie în problemele majore ale societății. Un posibil punct asupra căruia ar merita să mediteze și dreptul nostru canonic este trecerea, în cadrul modelului german, de la dreptul bisericesc, înțeles ca fiind valabil doar între pereții locașului de cult, la un drept bisericesc în dialog distinct și echitabil cu dreptul profan. Modelul german este pilduitor nu numai pentru capacitatea de colaborare transparentă a Bisericii cu Statul, dar mai ales și pentru responsabilitatea consecventă a Statului față de Biserică. De exemplu nici după primul, dar nici după cel de-al doilea război mondial, Statul nu a înțeles să se ascundă după lipsa banilor sau să invoce principiul separării puterilor, astfel nici Biserica nu este trimisă perfid în imanență, dar nici Statul nu ține locul rolului specific numai Bisericii.

VI. *ROLUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE ÎN PROCESUL DE INTEGRARE EUROPEANĂ. STRATEGIA ȘI PRIORITĂȚILE BISERICII ORTODOXE ROMÂNE DUPĂ ACCEPTAREA ROMÂNIEI ÎN UE*

Noțiunea de Europa nu este o creație a epocii moderne, ci este menționată în Actele Sinoadelor Ecumenice (sec. IV—VIII). Prin acest termen era definit în mod expres teritoriul Traciei, unde au trăit și strămoșii. Denis de Rougemon în 1957 și Constantin Noica în 1986 împărtășeau opinia că Europa s-a născut în anul 325 la Niceea, o dată cu primul Sinod Ecumenic al Bisericii creștine care a formulat dogma despre Dumnezeu ca Treime sau comuniune de Iubire în unitatea celor Trei Persoane divine.

Structura organizatorică a Bisericii ortodoxe și-a dovedit valabilitatea și funcționalitatea de două milenii, indiferent de orânduirile sociale, fără să cunoască rupturi fundamentale, fiindcă a rămas credincioasă adevărului revelat de Fiul lui Dumnezeu. Caracterul sinodal, conciliar sau sobornicesc, are în vedere afirmarea fiecărei Biserici naționale în parte, dar și legătura comuniunii reciproce dintre Bisericile naționale în virtutea unității lor de credință.

Uniunea țărilor europene nu trebuie să ducă la anihilarea identității etnice și a specificului cultural, ci la o unitate în diversitate a valorilor etnico-culturale proprii fiecărei națiuni, la o comuniune de neamuri și popoare. Universalul nu spulberă localul, nu este nici deasupra lui în mod centralist, nici sub el în mod federalist, ci universalul este dat prin local pentru a contribui prin specificul lui etnic la îmbogățirea reciprocă a tuturor. Mântuitorul a trimis pe Sfinții Apostoli să ducă Vestea cea bună la neamuri, atât pentru a evita uniformitatea sterilă, cât și pentru a stimula geniul creator al fiecărui neam. Pluralismul este realitatea în care se găsesc toate religiile azi. În Declarația Conferinței internaționale «Bisericile Ortodoxe într-o lume pluralistă», conferință desfășurată în octombrie 2002 la Massachusetts se subliniază că pluralismul «nu e doar un alt cuvânt pentru diversitate... sau o simplă tolerare a celuilalt, ci un angajament al diferențelor și particularităților, nu o abdicare a lor. În acest context integrarea României presupune păstrarea identității spirituale și culturale a poporului român.

După întrunirea națională, din 1995, de la Snagov unde, la nivelul partidelor politice și al unor instituții, s-a semnat o primă Declarație de aderare a României la structurile europene, în luna mai a anului 2000 șefii de cult din țara noastră, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh, au semnat, în deplin acord, Declarația Cultelor pentru integrarea României în Uniunea Europeană. Textul declarației subliniază faptul că „având o viață religioasă bogată, România este pregătită să contribuie la îmbogățirea patrimoniului spiritual și cultural european, reafirmând respectul pentru viață, demnitatea persoanei umane, dreptul la proprietate, valoarea familiei și a solidarității umane, acordând o atenție deosebită garantării libertății de gândire, conștiință, credință și religie".

În ședința din 4 martie 2003, Sfântul Sinod a hotărât să-i trimită Președintelui Camerei Deputaților următoarea propunere de amendament la Constituția României: „Statul român promovează și garantează valorile comune europene, inspirate îndeosebi din moștenirea spirituală creștină", de asemenea, în completarea amendamentului formulat de către Dl. Elmar Brok, membru al Parlamentului European, Sfântul Sinod propune inserția sintagmei „preponderent creștină" în textul Constituției Europei unite: „Statele membre și cetățenii Uniunii Europene... (sunt) conștienți de istoria lor și de valorile universale indivizibile ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității, precum și ale moștenirii sale religioase, *„preponderent creștină".* Deschiderea pe care Biserica Ortodoxă Română o arată față de integrarea României în UE este vitală pentru secolul în care am intrat, deoarece avem șansa istorică, odată ieșiți din patologia ideologiilor totalitare de a aduce ceva Europei. Pr. Stăniloae afirma: „Sigur că putem câștiga foarte mult de la Europa. Pe planul organizării societății, pe planul disciplinei muncii. Pe planul spiritual trebuie însă să avem conștiința că putem și noi da mult Europei. Ce anume? Răsăritul a dat odinioară Creștinismul. Să i-l ducem astăzi, iarăși, așa cum a fost: serios, ca o legătură reală între Dumnezeu și om". Nu este întâmplător faptul că poporul român are vocația atât pentru menținerea toleranței cât și a reconcilierii în însăși ființa sa națională. Ca mărturie stau cele cincisprezece culte recunoscute pe picior de egalitate, cele trei sute de „mișcări religioase", înregistrate ca asociații și fundații religioase și nu în ultimul rând vizita Papei Ioan Paul al II-lea în țara noastră în mai 1999. Cuvintele acestuia despre România sunt grăitoare:

„Pământul vostru românesc, între „latinitas" și Bizanț, poate deveni punct de întâlnire și comuniune. Țara voastră are ca și înscrisă în rădăcinile ei o singură vocație ecumenică. Prin poziția geografică și prin lunga ei istorie, prin cultură și tradiție, România este o casă unde Răsăritul și Apusul se regăsesc în dialog natural. Român e, Țară punte între Orient și Occident, punct de răscruce între Europa Centrală și cea Orientală, Dumnezeu să te binecuvinteze mereu!"

Biserica românească este una binecuvântată și prin cele două componente esențiale ale ei: originea răsăriteană, iar pe de altă parte exprimarea prin intermediul unei limbi de origine latină, care i-a dat posibilitatea păstrării echilibrului între mistică și rațiune, dar și a legăturii între Apus și Răsărit. Toate acestea sunt elemente care ne îndreptățesc să spunem că România dispune de o vocație europeană. Termenul de Comunitate, folosit pentru organismul european este tradus de Biserica noastră prin sprijinirea eforturilor Statului Român atât prin menținerea unor relații bune cu celelalte culte, dar și prin adoptarea unei poziții favorabile integrării, în condițiile în care Biserica exercită o influență considerabilă în rândul populației. Așa cum o demonstrează toate sondajele de opinie realizate în ultimii ani, Biserica este instituția care se bucură de cea mai mare încredere din partea populației (87,7% au încredere în instituția Bisericii din care 53,5% au foarte multă încredere în această instituție). În aceeași ordine de idei, în sistemul axiologic al cetățenilor, religia ocupa locul 3 după familie și muncă. Din acest punct de vedere cultele pot deveni agentul integrator cel mai important, având la dispoziție pârghiile și influența necesară pentru a produce schimbul mentalitar așteptat.

Un alt punct strategic asupra căruia Biserica trebuie să insiste odată cu integrarea este asistența socială. Diaconia la români trebuie să se trezească din amnezie. Există posibilitatea valorificării fondurilor europene atât pentru proiectele religioase și culturale, cât și pentru asistența socială. E necesară însă precizarea cadrelor legislative în care iubirea creștină poate să se instituționalizeze, mai ales acum când există autentice modele europene.

Majoritatea statelor europene încurajează asumarea de către spațiul religios a unor funcții sociale imposibil de onorat doar de către puterea laică. Poate tocmai la acest capitol suntem restanți, cea mai puternică dovadă este lipsa până acum a unei Legi a Cultelor. Miza unei Europe sociale, prin și cu ajutorul componentei religioase, este enormă. Este și momentul în care trebuie să conștientizăm, mai mult ca oricând, că creștinismul nu este ideologia iubirii, ci practica iubirii, concretă și imediată.

Fundaţia Gojdu are un nou comitet de conducere

Duminică, 21 mai a.c. a avut loc la Bucureşti o şedinţă a Fundaţiei Gojdu, în cadrul căreia s-a ales noul comitet de conducere şi s-a făcut o dare de seamă asupra activităţii Fundaţiei de la reînfiinţarea ei (1996).

I. Potrivit testamentului lui Emanuil Gojdu, preşedintele Fundaţiei este Mitropolitul Ardealului, comitetul compunându-se astfel din:

Preşedinte:

Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului.

Vicepreşedinţi:

Î.P.S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului şi Mitropolitul Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului;

Î.P.S. Dr. Nicolae Corneanu, Arhiepiscopul Timişoarei şi Mitropolitul Banatului.

Secretar General:

P.S. Sofronie, Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

Secretari:

Pr. Conf. Dr. Aurel Pavel;
Diac. Conf. Dr. Pavel Cherescu.

Membrii:

Î.P.S. Dr. Andrei Andreicuţ, Arhiepiscopul Alba Iuliei;

P.S. Dr. Timotei Seviciu, Episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului;

P.S. Dr. Ioan Mihălţan, Episcopul Oradiei, Bihorului şi Sălajului;

P.S. Justinian Chira, Episcopul Maramureşului şi Sătmarului;

P.S. Ioan, Episcopul Covasnei şi Harghitei;

P.S. Dr. Daniil Stoenescu, Episcop-Locţiitor (Administrator) al Episcopiei Ortodoxe Române a Vârşeţului;

P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului;

P.S. Dr. Petroniu Sălăjanul, Episcop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Bihorului şi Sălajului;

P.S. Dr. Irineu Bistriţeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului;

P.S. Vasile Someşanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului;

P.S. Iustin Sigheteanul, Episcop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmarului.

În privinţa numărului membrilor laici care vor face parte din acest nou comitet de conducere al Fundaţiei Gojdu, urmează ca fiecare eparhie să facă propuneri şi să se stabilească ulterior.

II. DAREA DE SEAMĂ

Fundaţia Gojdu a avut un rol imens în întreg procesul de renaştere naţională a românilor din Banat şi Transilvania, fiind creată de avocatul Emanuil Gojdu, născut la Oradea la 9 februarie 1802. Gojdu provenea dintr-o familie de aromâni din Moscopole (Albania), care s-a stabilit în fostul Imperiu Habsburgic în secolul al XVIII-lea.

După cum este cunoscut, în anul 1869, Emanuil Gojdu şi-a întocmit actul testamentar prin care stabilea că averea sa va fi administrată de o Reprezentanţă a Bisericii Ortodoxe în cadrul unei fundaţii care-i va purta numele şi din veniturile căreia se vor acorda burse tinerilor români ortodocşi.

Fundaţia este proprietatea indivizibilă a românilor ortodocşi din Ungaria şi Transilvania şi conform caracterului religios este pusă sub conducerea unei Reprezentanţe al cărei preşedinte este Mitropolitul Ardealului.

Pe parcursul anilor Reprezentanţa Fundaţiei a reuşit să majoreze averea lăsată prin testament de Emanuil Gojdu. Dacă la început, în anul 1879 averea Fundaţiei era de 178 065 florini, în 1900 aceasta era de 1 898 973 florini. La Budapesta, între străzile Kiraly şi Dob s-au construit 7 corpuri de clădiri. La parter erau amplasate ateliere, iar la etaj locuinţe pentru închiriat. Din veniturile de pe case fundaţia a reuşit să acumuleze importante fonduri. Pe lângă aceste imobile Fundaţia deţinea acţiuni la băncile Pesti Hayai Elso Takareckpenztar şi Hazai Bank. În 1917 averea totală a Fundaţiei se ridica la suma de 8 390 704 coroane.

Începând cu anul 1870, până la sfârşitul Primului Război Mondial, sute de tineri români din Transilvania, Banat şi Ungaria au beneficiat de burse din partea Fundaţiei Gojdu pentru studii gimnaziale, universitare şi la şcolile de ofiţeri:

— 3 327 burse pentru studenţi şi doctoranzi;

— 928 ajutoare pentru studenţi şi doctoranzi;

— 1 128 burse pentru elevi

Printre beneficiarii Fundaţiei Gojdu s-au numărat: Victor Babeş, Valeriu Branişte, Octavian Goga, istoricii Silviu Dragomir, Ioan Lupaş, Constantin Daicoviciu, oamenii politici Aurel Lazăr şi Petru Groza, marele inventator Traian Vuia, medicul Virgil Nemoianu, etc.

Fundaţia Gojdu şi-a reluat activitatea în anul 1996, avându-i ca preşedinţi pe Prof. Dr. Ioan Aurel Pop (1996—1999), Conf. Dr. Pavel Cherescu (1999—2001), Pr. Conf. Dr. Aurel Pavel (2001—2006), iar din 21 mai a.c., pe Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului.

1. *Activităţi culturale*

a) În memoria lui Emanuil Gojdu s-au organizat mai multe simpozoane:

— 9—10 februarie 2002, Budapesta, «*Emanuil Gojdu — 200 de ani de la naşterea unui clarvăzător*»;

— 30 oct. 2002 — Academia Română, «*Emanuil Gojdu — punte de legătură între România şi Ungaria*»;

— 8 febr. 2003 — Mănăstirea Sâmbăta de Sus;

— 24 mai 2002, Târgu Mureş, «*Cultură, Biserică, Societate*»;

— 30 mai 2003, Târgu Mureş, «*Istorie şi istoriografie în spaţiul românesc*»;

— 21—23 august 2003, Târgu Mureş, «*Culturile Europei Central — Răsăritene după 1989*»;

b) Cărţi tipărite:

— Pavel Cherescu, «*Un umanist român: Marele mecena Emanuil Gojdu*», Ed. Intact, Bucureşti, 2002;

— broşura «*Gojdu Foundation*, short history», Bucureşti, 2002;

— Radu Păiuşan, Ionel Cionchin, *O istorie a românilor din Ungaria*, Ed. Universităţii de Vest, Timişoara, 2002;

— Cornel Sigmirean, Aurel Pavel, *Fundaţia Gojdu, 1871—2001*, Ed. Universităţii «Petru Maior», Târgu Mureş, 2002;

— Cornel Sigmirean, «*Istoria formării intelectualităţii româneşti din Transilvania şi Banat*», Ed. Presa Universitară, Cluj, 2001;

— Revista «Transilvania», nr. 5—6/2003, număr omagial dedicat lui Andrei Şaguna şi Emanuil Gojdu;

— sprijinirea apariţiei trimestriale a revistei «*Clio*», editată de Asociaţia istoricilor bănăţeni din Timişoara;

— «*Emanuil Gojdu — bicentenar*», Editura Academiei Române, Bucureşti, 2003;

c) Colaborări cu dl. Laurenţiu Toma — expoziţii fotografice;

d) Restaurarea tabloului lui Gojdu de la Budapesta;

e) 8—10 decembrie 2001 — Concert de colinde susţinut de un grup de studenţi de la Facultatea de Teologie Sibiu la Gyula;

f) Subvenţionarea filmului «*Strada Românească din Budapesta*» realizat de Tudor Artemie (1997);

g) Cu ocazia Bicentenarului s-a realizat o *medalie* şi o emisie de plicuri şi timbre poştale;

h) Realizarea unei *statui de bronz*, care se va amplasa în Parcul Astra Sibiu;

i) Confecţionarea unei *plăci de bronz* cu chipul lui Gojdu, amplasată pe clădirea din Sibiu, Piaţa Mare nr. 10, unde este biroul Fundaţiei;

j) Acordarea unei burse de studiu în Ungaria d-lui Boia Lucian (Lugoj);

2. *Recuperarea patrimoniului*

a) *din ţară — imobilul din Oradea* (Top. 2034 cf. 83), cumpărat în 12 martie 1889; adresă către Episcopia de Oradea în 15 febr. 2003; dec. 2003, adresă către Biroul avocaţional *Ioan Cigan* din Oradea pentru a reprezenta Fundaţia în Justiţie. Prin Sentinţa 5657/25 oct. 2005 imobilul a fost redobândit.

— *imobilul din Cluj-Napoca, Spitalul de hematologie*, Str. 21—22 Decembrie, face obiectul Legii nr. 10/2001 şi Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniul proprietăţii (M.O. 653/22 iulie 2005);

b) *din Ungaria:*

— în 1996 se fac primele demersuri. Mai mulţi parlamentari (între care Tiberiu Vladislav), la solicitarea Fundaţiei au propus Comisiei de politică externă a Parlamentului României să solicite Guvernului deschiderea tratativelor cu Statul ungar. Preşedintele Comisiei Gh. Prisecaru s-a angajat să întreprindă acţiuni pentru ca situaţia Fundaţiei să figureze pe agenda de lucru a primului ministru, Radu Vasile, la întâlnirea cu omologul său Orban Victor (vezi extrasul din ziar din 3 august 1999);

— 13 octombrie 1999, Andrei Pleşu şi Martony Janos se întâlnesc la Budapesta (vezi extrasul din ziar);

— în 1999 Autoguvernarea Sectorului VII Budapesta vinde firmei israeliene *Hetsiba Ltd* cu 800 milioane forinţi;

— prin adresa 132/8 dec. 1999 Fundaţia solicită Primăriei să anuleze contractul;

— se deschide un proces prin avocatul Silaghi (Budapesta);

— Vine răspunsul negativ cu posibilitate de recurs în 15 zile. În această situaţie, Fundaţia face o adresă către Judecătoria din Budapesta şi memorii către:

— Guvernul României

— Preşedinţia României

— Ministerul Afacerilor Externe, (iunie 2001, 18 mai 2002, 22 sept. 2001, 9 oct. 2003) în care se spune: «*Noi nu vom renunţa niciodată la afirmarea şi materializarea principiului multimilenar de drept internaţional RESTITUTIO IN INTEGRUM, respectiv a solicita bunurile Fundaţiei rămase statului ungar ... solicităm sprijin pentru rezolvarea problemelor Fundaţiei în spiritul şi litera acordurilor bilaterale româno-ungare*»;

— *Declaraţie — Apel* în 31 martie 2001 către primul ministru Mugur Isărescu, ambasadorului Aurel Preda;

— în sept. 2003 Fundaţia se adresează d-lui Octavian Ştireanu, consilier prezidenţial, să-l includă în delegaţia ce se va deplasa în Ungaria, cu ocazia vizitei preşedintelui Ion Iliescu, pe Pavel Cherescu;

— 19 dec. 2003, prin Hotărârea de Guvern nr. 1471 «*Fundaţia de utilitate publică*»

— Adresă către Sf. Sinod în februarie 2003. Sfântul Sinod prin adresa nr. 1135/2003 recunoaşte: «*continuatoare şi moştenitoare legitimă a instituţiei care şi-a desfăşurat activitatea până în anul 1952, actuala FUNDAŢIE GOJDU este singura îndreptăţită să dobândească patrimoniul care i-a fost abuziv naţionalizat în Ungaria şi România*»;

— 10 oct. 2003, licitaţie pe Internet pentru *Consultanţă* internaţională;

— în decembrie 2003 s-a luat legătura la Budapesta cu trei firme, dar am fost respinşi;

— Cu toate intervenţiile făcute în decembrie 2004 imobilele sunt vândute. În această perioadă s-a vorbit doar de deschiderea unei filiale a Fundaţiei la Budapesta pentru a fi recunoscută de autorităţile ungare. Lucrurile au degenerat şi astfel a apărut Ordonanţa de Urgenţă nr. 183/14 dec. 2005 publicată în M.O. din 23 dec. 2005 care recunoaşte Acordul din 20 oct. privind înfiinţarea unei Fundaţii româno-ungare. Despre acest lucru am ştiut doar pe 22 dec. 2005, şi la cererea Fundaţiei am primit Acordul prin fax.

3. *Administrativ-financiare*

a) Amenajarea biroului din Piaţa Mare nr. 10;

b) Confecţionarea şi amplasarea monumentului funerar pe mormântul lui Gojdu din Budapesta. Prin H.G. s-a alocat din bugetul anului 2003 suma de 2,5 miliarde lei vechi; (contractul cu UAMT Oradea — vezi Proces-verbal predare-primire/25 nov. 2004);

c) Prin eforturile depuse de Fundaţie s-a achiziţionat un autoturism Renault Mégane, închiriat de P.S. Stoenescu, Episcop-Locţiitor al Episcopiei Ortodoxe Române a Vârşeţului.

4. *Altele*

— participarea d-lui Ioan A. Pop la Simpozionul internaţional de la Veneţia cu tema: «*Biserica şi rolul ei în ţările Imperiului Austro-Ungar*»;

— participarea la alte simpozioane la Cluj, Oradea, Gyula;

— lansări de carte, etc.

— Adrese către Secretariatul de Stat — direcţia «Românii de pretutindeni»;

— Adrese şi dări de seamă Î.P.S. Sale Antonie;

— Pregătirea vizitei delegaţiei românilor din Ungaria la Bucureşti şi Sibiu — 1 apr. 2002;

— Participarea la parastase în memoria lui Gojdu, atât în prima Duminică a lunii februarie cât şi în Duminica Tomii, a fiecărui an.

Pr. dr. AUREL PAVEL

Studenţi săceleni, bursieri ai Fundaţiei „Gojdu"

În anul 1869, ilustrul avocat EMANUIL GOJDU, aromân de origine din Moscopole (Albania), prin testamentul său a lăsat întreaga avere naţiunii române de religie ortodoxă din Transilvania şi Ungaria. „Din lăsământul acesta voiesc să se constituie o fundaţie permanentă care va purta numele FUNDAŢIUNEA GOJDU ...", urmând, ca aceasta să fie administrată de o Reprezentanţă a Bisericii Ortodoxe Române şi aleşi, din afara clerului. Din veniturile Fundaţiei s-au acordat burse tinerilor români ortodocşi cu venituri modeste şi deosebit înzestraţi intelectual, pentru efectuarea studiilor.

Din momentul constituirii şi până în preajma celui de Al II-lea Război Mondial, FUNDAŢIA a acordat 5384 de burse şi ajutoare financiare pentru elevi, studenţi, doctoranzi, meseriaşi. Peste 1200 de intelectuali români au studiat cu Burse GOJDU la universităţile şi academiile din Cluj, Budapesta, Viena, Graz, Schemnitz, Berlin, Zürich, Karlsruhe, Jena etc. Printre bursieri amintim câteva nume strălucite de personalităţi ale vieţii culturale şi politice româneşti: Octavian Goga, Victor Babeş, Ioan Lupaş, Dumitru Stăniloae, Petru Groza, Traian Vuia, Silviu Dragomir, Aurel Vlad, Aron Cotruş, Constantin Daicoviciu, precum şi profesorul şi directorul liceului comercial de băieţi „ANDREI BÂRSEANU" din Braşov, Dragoş Navrea ş.a.

De asemenea, FUNDAŢIA a acordat sprijin financiar statului maghiar pentru efortul de război, la cererea expresă a acestuia.

Fundaţia şi-a suspendat activitatea, mai exact a fost suspendată, atât în România, cât şi în Ungaria, în anul 1952, şi a fost reluată în anul 1996, având sediul la Sibiu.

Precizăm că FUNDAŢIA era considerată drept una dintre cele mai reprezentative instituţii de acest fel din fostul Imperiu Austro-Ungar. Ea a funcţionat în perioada 1870—1952, patrimoniul său sporind de la 176 000 florini, la aproximativ 8 milioane de coroane, valoare estimată în 1917. Ea a construit un important complex imobiliar — CURŢILE GOJDU — format din opt clădiri în centrul Budapestei şi a deţinut acţiuni la BĂNCILE PESTI HASAI ESLE TAKAREK-PENTZAR şi HAZAI-BANK din Budapesta.

Doi mari săceleni, Ioan I. Lapedatu şi Vasile P. Sassu, ca miniştri în perioada interbelică, s-au zbătut mult pentru a recupera aceste valori şi bunuri, dar zadarnic.

În cele ce urmează, voi prezenta situaţia studenţilor săceleni, inclusiv, din motive sentimentale, şi pe cei din Dârste, care au beneficiat de burse din FUNDAŢIA GOJDU, în ordine alfabetică, însoţită şi de câteva date biografice.

1. CAZACU DUMITRU, n. în 6 sept. 1886, în Satulung (Braşov). Student la Universitatea Regală Maghiară din Budapesta (Facultatea de Drept şi Ştiinţe Politice) între anii 1906—1910; absolvent în 16 iunie 1910. Doctor în Ştiinţe Juridice (1911).

2. GAVRUS IOAN, n. în 25 dec. 1880 în Satulung (Braşov); absolvent al Gimnaziului Superior Ortodox din Braşov. Studiază la Academia de Drept (Regală) din Oradea (1900) şi la Universitatea Ferencz József din Cluj.

3. GAVRUS RADU, născut în anul 1888 în Satulung (Braşov); frate cu Ioan. Absolvent al Gimnaziului Ortodox din Braşov; studiază la Academia de Drept din Oradea (1906—1909) şi la Universitatea Regală Maghiară din Budapesta (Facultatea de Drept şi Ştiinţe Politice (1908—1910).

4. GIURGIU IOAN, n. în 25 febr. 1885 în com. Purcăreni (Braşov). Studiază la Gimnaziul Ortodox Superior din Braşov, apoi student la Universitatea Regală Maghiară din Budapesta (Facultatea de Medicină şi Farmacie). Doctorat în 1909.

5. GOLOGAN NICOLAE, născut în com. Satulung în anul 1894. Absolvent al Şcoalei Superioare de Comerţ din Braşov, bacalaureat cu menţiunea: „Foarte Bine Pur", în anul 1914, apoi la Academia Orientală de Comerţ din Budapesta (1914—1918). Doctorat în 1928, cu teza: „Cercetări privitoare la trecutul comerţului din Braşov". Primar al Braşovului (1944—1945). Fost Secretar al Camerei de Comerţ şi Industrie din Braşov.

6. LEPĂDATU I. IOAN, n. la 2 sept. 1876 în com. Cernatu (Braşov). Absolvent al Şc. Super. Reală din Braşov (azi Colegiul „Dr. I. Meşota"). Frate cu istoricul acad. Alexandru I. Lapedatu. Continuă studiile la Academia Orientală de Comerţ din Budapesta (Instit. Pedagogic (1900—1903). Profesor la Academia Comercială din Cluj. Academician.

7. MANOLE PETRU, născut în com. Baciu (Săcele). Studii Universitare la Academia Comercială. (1906).

8. MINEA ILIE, n. în com. Turcheş (Să-

(Continuare în pag. a 6-a)

ŞT. MUNTEANU-SĂCELE,
Desp. Central ASTRA Sibiu

Omul de cultură, înfrăţit cu pământul strămoşesc — Acad. pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, pentru a doua oară, Doctor Honoris Causa

Personalitatea cu deplin merit elogiată este, după cum menţiona Prea Sfinţia Sa Dr. Timotei Seviciu, Episcop al Aradului, Hălmagiului, Ienopolei şi Hunedoarei „în cadrul festivităţilor desfăşurate, vineri, 12 mai a.c., în aula „Ştefan Cicio-Pop", a Universităţii Vasile Goldiş d n Arad, academicianul şi istoriograful prin excelenţă al Bisericii noastre şi apărătorul redutabil al adevărului dăinuirii credinţei. Iar aceste adevăruri sunt cauza pentru care părintele profesor Dr. Mircea Păcurariu se află pentru a doua oară, în decursul unui singur an, în faţa acordării celei mai înalte distincţii academice.

Evenimentul constituie, prin urmare, un prilej de bucurie şi mândrie şi pentru Sibiu, locul în care ilustrul nostru dascăl şi-a desfăşurat marea parte a activităţii sale şi care va deveni curând capitala culturală şi spirituală europeană. Aceasta pentru simplul fapt că părintele profesor Mircea Păcurariu şi-a jertfit aproape întreaga sa activitate formării, în şcoala teologică de aici, a unor întregi generaţii de preoţi şi profesori, din care unii îndrumă cu timp şi fără timp pe omul de rând, iar alţii formează la rândul lor noi generaţii de teologi sau conduc destinele Bisericii noastre. În acest fel cunoştinţele dobândite despre înaintaşii, care prin dragoste pentru Dumnezeu, Biserica Sa şi poporul din care fac parte, s-au jertfit pentru emanciparea spirituală şi naţională a neamului, se transmit din generaţie în generaţie, devenind o pildă vrednică de urmat.

Activitatea ştiinţifică şi studiile fundamentale referitoare la Istoria Bisericii Ortodoxe Române, constituite în 18 lucrări de referinţă, cărora li se adaugă cele peste 1000 de studii, articole, recenzii, conferinţe, comunicări sau interviuri, apărute în ţară şi străinătate, toate concretizate în peste 12 000 de pagini tipărite, au fost motivele care au determinat acordarea bine-meritatei distincţii. Nu putea fi, însă, trecută cu vederea nici hotărârea luată de înaltul panteon al ştiinţei neamului, Academia Română, care în toamna anului 1997, l-a ales printre membrii săi. În acest fel se reliefa pe deplin că vrednicul slujitor al lui Hristos, provenit din străvechiul ţinut al Hunedoarei, era îndreptăţit pentru a i se acorda titlul de Doctor Honoris Causa.

Festivităţile desfăşurate la Arad veneau ca o nouă recunoaştere a întregii activităţi, după ce în urmă cu doar câteva luni la Universitatea „1 Decembrie 1918" din Alba Iulia părintelui profesor i se acordase acelaşi titlu. Contribuind în mod firesc la încununarea muncii de o viaţă, aşa cum odinioară, în ajunul Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, Vasile Goldiş — mentorul spiritual al Universităţii din Arad, contribuia la desăvârşirea măreţului act, prestigioasa instituţie de învăţământ academic, se dovedea o chibzuită şi vrednică continuatoare a muncii marelui corifeu.

Cuvântul de mulţumire şi discursul rostit au fost în măsură să aducă tuturor o nouă dovadă a acurateţei ştiinţifice a părintelui profesor. Evocarea personalităţii lui Vasile Goldiş şi sublinierea rolului Episcopiei Aradului în spiritualitatea şi cultura românească, în cei 300 de ani de existenţă a acesteia, sunt edificatoare în acest sens. Punctarea, cu acest prilej, a rolului Preparandiei şi al Academiei teologice, înfiinţate în 1812, respectiv 1822, la Arad a fost în măsură să sublinieze contribuţia pe care acestea le-au avut la întărirea conştiinţei de naţionalitate a românilor. Şi tot în acest context au fost menţionaţi şi episcopul Iosif Goldiş (1836—1902), care prin lucrarea *„Latinitatea limbii române"* a fost ales membru corespondent al Academiei Române, dar şi ceilalţi ierarhi arădeni, preoţi şi fii de preoţi din aceste părţi ale ţării care au fost primiţi în cea mai înaltă instituţie a ştiinţei neamului românesc.

Urmărind manifestările deosebite desfăşurate cu prilejul decernării titlului de Doctor Honoris Causa, apare ca un lucru firesc şi alăturarea noastră urărilor adresate din adâncul sufletului de toţi cei prezenţi, printre care şi câţiva zeci de foşti studenţi, care au exclamat: „Să trăiască, să crească, să înflorească"!

Prof. Dr. GABRIEL VALERIU BASA

Distinsul teolog grec Nikos Matsoukas a trecut la cele veşnice

În cursul lunii mai, a.c. s-a mutat la Domnul teologul grec Nikos Matsoukas, poate cea mai emblematică personalitate a întregii teologii ortodoxe greceşti a sec. XX. Născut în 1934 la Xanthi, în Tracia grecească, prof. Matsoukas a absolvit Fcultatea de Teologie din Thessalonic, unde în 1960 a şi fost numit asistent universitar. Între 1962—1965 a urmat cursurile de teologie biblică, sistematică şi filozofie la Universitatea din Heidelberg. În 1965 obţine titlul de doctor în teologie, reluîndu-şi apoi activitatea didactică în cadrul Facultăţii de Teologie din Thessalonic, unde din 1984 a funcţionat ca profesor titular la catedra de Teologie Dogmatică şi Simbolică, iar din 1994 şi ca decan al aceleiaşi facultăţi. Ieşit la pensie în anul 2002, profesorul Matsoukas nu a părăsit spaţiul, fiind în continuare de multe ori o prezenţă activă, continuând să scrie asiduu pentru cei pe care-i considera copiii săi, pentru studenţii Facultăţii de Teologie din Thessalonic şi nu numai.

Paralel cu activitatea didactică, prof. Matsoukas a desfăşurat aşadar şi o intensă activitate publicistică, a cărei sursă de inspiraţie a constituit-o tradiţia patristică, istoria şi cultura ecumenicităţii elene, redescoperite într-o manieră originală.

Din bogata sa operă, amintesc câteva titluri: Teologia Dogmatică şi Simbolică (4 vol.); Geneza şi substanţa dogmei ortodoxe; Problema răului; Raţiune şi mit în baza filozofiei antice greceşti; Protestantismul; Lumea, omul şi cosmosul după Sf. Maxim Mărturisitorul; Ortodoxie şi erezie după istoricii bisericeşti ai secolelor IV-V; Istoria filozofiei (cu scurtă introducere în filozofie); Istoria filozofiei bizantine (cu adaosul Scolasticismul Evului Mediu); Mişcarea Ecumenică-Istorie-Teologie; Mişcările zelotice ale oraşului Thessalonic (1342-1349), etc.

Înainte de a menţiona cele trei lucrări ale prof. Matsoukas traduse în limba română, consider importantă evidenţierea preocupării teologului grec în ceea ce priveşte receptarea şi cunoaşterea pr. Dumitru Stăniloae. În acest sens, nu numai că prof. Matsoukas a fost unul dintre cei mai mari promotori ai gândirii teologice a teologului român, dar a şi realizat o traducere din limba franceză în limba greacă din pr. Stăniloae, respectiv lucrarea O Theos einai agapi *(Dumnezeu este iubire), Editura P. Pournara, Thessalonic, 2000, 104 p.*

În Introducerea pe care prof. Matsoukas a inserat-o înaintea traducerii sale, îl consideră pe pr. Stăniloae drept teologul care a produs o semnificativă reînsufleţire a teologiei patristice în Ortodoxie, fiind autorul unei admirabile sinteze neo-patristice. Teologul român, spune prof. Matsoukas, are o gândire fundamentată pe duhul tradiţiei patristice, o gândire care a reînsufleţit şi în acelaşi timp a menţinut în integralitate învăţătura biblică, îndepărtând metafizica abstractă ce a pătruns şi în manualele mai noi de Teologie Dogmatică. Vocaţia pr. Stăniloae a fost, potrivit teologului grec, aceea de a se înrădăcina el însuşi în tradiţia Ortodoxiei, de a deveni el însuşi tradiţie în Tradiţie.

În limba română au văzut până acum lumina tiparului trei dintre lucrările prof. Matsoukas, toate trei fiind traduse şi publicate prin grija Editurii Bizantine. Introducere în Gnoseologia Teologică *(trad. rom. Bucureşti, 1997) constituie o lucrare în care autorul a încercat să expună învăţătura dogmatică fundamentală a Ortodoxiei şi să o compare, în anumite puncte, cu teologia creştinătăţii occidentale. O încercare şi o reuşită în acelaşi timp cu adevărat lăudabilă!* Demonologia (Teologia Dogmatică şi Simbolică, vol. IV), *o lucrare cu adevărat unică în spaţiul teologiei ortodoxe contemporane (trad. rom. Bucureşti, 2003), constituind chiar o premieră. Teologul grec a considerat oportună încorporarea unui capitol extins de demonologie în cadrul teologiei dogmatice ortodoxe, căreia i-a şi dedicat al patrulea volum al sintezei sale de Teologie Dogmatică. Tratatul de demonologie al prof. Matsoukas ne oferă o perspectivă optimistă asupra luptei cu păcatul şi cu răul în general. Răul a fost biruit de Hristos Domnul, calea izbăvirii de sub influenţa diavolului ne-a fost nu numai arătată, ci şi deschisă. Rămâne ca fiecare dintre noi să cugetăm şi să o alegem. Cea de a treia lucrare a teologului grec apărută în limba română este* Istoria Filozofiei Bizantine *(trad. rom. Bucureşti, 2003), lucrare în care autorul ne familiarizează cu un mod ortodox de înţelegere a filozofiei, dar şi cu întreaga problematică a contemporanilor despre filozofia bizantină.*

Încercând să definesc în câteva cuvinte stilul teologic al prof. Matsoukas, aş spune că se particularizează printr-o viziune integrală, unitară şi în acelaşi timp dinamică. Recursul la teologia patristică constituie constanta oricărei abordări a teologului grec. Părinţii cel mai des citaţi sunt: Sf. Grigore Teologul, Sf. Maxim Mărturisitorul, Sf. Ioan Damaschin, Sf. Grigore Palama etc. Nu lipseşte din abordarea sa nici recursul la fundamentarea biblică a discursului dogmatic. Având în vedere acest aspect, s-a şi afirmat echivalenţa importanţei acestei recuperări a discursului biblic de către teologia dogmatică a prof. Matsoukas cu aceea a recuperării teologiei filocalice de către teologia dogmatică a Pr. Dumitru Stăniloae. Dincolo de aceste aspecte, nici textele liturgice nu lipsesc din demersul său teologic. Asemeni pr. Stăniloae, şi prof. Matsoukas are o dinamică a gândirii teologice extrem de bine elaborată, cu aspecte originale, necesare stadiului unei teologii care se vrea actuală în vremurile destul de tulburi pe care le trăim.

Drd. ŞTEFAN TOMA

Bucurie duhovnicească la Toronto — Canada

(Urmare din pag. 1)

La vremea potrivită s-au împărtăşit un număr mare de credincioşi şi de copii cu Sfintele Taine.

La sfârşitul Sfintei Liturghii a urmat tunderea întru ipodiacon a doi tineri teologi şi slujba parastasului pentru ctitorii bisericii.

Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae a rostit apoi un frumos şi înălţător cuvânt de învăţătură explicând credincioşilor semnificaţia acestei duminici, ultima din ciclul Penticostarului.

A adus cuvânt de felicitare pentru preotul paroh ca şi pentru toţi credincioşii acestui sfânt locaş, îndemnându-i la dragoste şi la o viaţă curată şi sfântă.

P.S. Visarion Răşinăreanu urmând la cuvânt şi-a exprimat bucuria de a se afla pentru prima dată pe pământul nord-american şi de a fi împreună cu românii din Toronto la acest măreţ praznic. Şi P.S. Sa i-a îndemnat pe cei prezenţi la slujbă — aprox. 450 de persoane — să rămână pe mai departe în credinţa strămoşească şi să se străduiască să fie ca şi până acum aceiaşi buni români şi buni creştini păstrători ai limbii, ai credinţei şi ai datinilor strămoşeşti.

P.S. Sa a transmis tuturor celor prezenţi binecuvântările P.F. Părinte Patriarh Teoctist şi ale Î.P.S. Laurenţiu, mitropolitul Ardealului, oferind daruri simbolice Î.P.S. Sale Arhiepiscop Nicolae şi P.C. Pr. Ioan Pop, iar credincioşilor câte o cruciuliţă şi câte o carte de rugăciuni.

P.C. Pr. Ioan Pop a adus mulţumire lui Dumnezeu pentru această frumoasă şi înălţătoare sărbătoare, celor doi ierarhi prezenţi precum şi tuturor participanţilor.

Consiliul Parohial a oferit apoi un banchet oficial în subsolul Catedralei Eroilor Canadieni la care au luat parte aproximativ 350 de persoane.

Pe parcursul banchetului, Corala „Armonia" a prezentat un buchet de cântece româneşti corale şi populare.

La banchet a participat şi dl. Nicanor Teculescu, consulul român din Toronto, care într-un scurt dar emoţionant cuvânt a exprimat bucuria românilor din Toronto de a fi împreună prin Biserică — de remarcat că în Toronto există aprox. 35 000 de români — subliniind rolul deosebit al Bisericii şi al Şcolii româneşti în Diaspora.

La sfârşitul agapei Î.P.S. Sa Nicolae a rostit un cuvânt de mulţumire tuturor celor prezenţi după care în acordurile imnului arhieresc cei doi ierarhi au binecuvântat asistenţa şi s-au întreţinut cu participanţii la această manifestare de suflet.

Astfel, s-a scris o frumoasă şi înălţătoare pagină de istorie şi de spiritualitate în viaţa acestei comunităţi ortodoxe române din Toronto, care deşi departe de ţara de baştină totuşi este aproape de Dumnezeu şi cu care se întâlneşte în fiecare duminică sub cupola Sfântului locaş de închinare dedicat Tuturor Sfinţilor şi Căruia i se roagă în limba română, „limba vechilor cazanii".

Tomos Sinodal

(Urmare din pag. 1)

Poruncim, de asemenea, în Duhul Sfânt, ca viaţa, slujba şi icoana Sfântului să fie primite cu evlavie de preoţii, călugării şi credincioşii ortodocşi.

Spre deplină statornicie a celor pe care le-am hotărât în chip sinodal şi canonic, întărim cu semnăturile noastre acest *TOMOS SINODAL* de canonizare a *Sfântului Ierarh GRIGORIE DASCĂLU, Mitropolitul Ţării Româneşti,* aducându-l la cunoştinţa clerului şi a tuturor dreptcredincioşilor din cuprinsul Patriarhiei Române.

*

Acest *TOMOS SINODAL* întocmit şi aprobat de Sfântul Sinod în şedinţa sa din 20—21 octombrie 2005 se proclamă astăzi, duminică, 21 mai, anul mântuirii 2006, în Catedrala Patriarhală, la praznicul ocrotitorilor acesteia, *Sfinţii Împăraţi Constantin şi maica sa Elena, întocmai cu Apostolii,* cu îndemnul Nostru către tot clerul, cinul monahal şi binecredincioşii creştini români, de aici şi de pretutindeni, de a cinsti cu evlavie şi sfintele moaşte ale *Sfântului Ierarh GRIGORIE DASCĂLU, Mitropolitul Ţării Româneşti,* aflate după canonizarea sa, şi care se vor aşeza în biserica mare a Sfintei Mănăstiri Căldăruşani de lângă Bucureşti.

Studenţi săceleni

(Urmare din pag. a 5-a)

cele) în anul 1883); studii universitare la Universitatea din Budapesta (Fac. de Litere şi Filozofie (1900—1905). Doctor în Istorie. Prof. la Universitatea din Iaşi. Decedat în 1943.

9. MOARCĂŞ IOAN, n. în anul 1895 în loc. Dârste (Braşov). Studiază la Universitatea Tehnică Regală din Budapesta, secţia inginerie (1914—1919).

10. MOARCĂŞ CONSTANTIN, n. în 13 febr. 1889 în loc. Dârste (Braşov). Studiază la Gimnaziul Superior Ortodox din Braşov, apoi la Academia de Mine şi Silvicultură din Schemnitz; devine ing. silvic la Ocolul Silvic Braşov, apoi profesor de Topografie la Liceul de Construcţii din Săcele.

11. POPEEA IOAN, n. în com. Satulung (Săcele). Studiază la Gimnaziul Superior Ortodox din Braşov, apoi la Şcoala Superioară de Montanistică din Leoben (1902).

12. TOCITU GHEORGHE, n. în 12 nov. 1880, în com. Purcăreni (Braşov). Studiază la Gimnaziul Superior Ortodox din Braşov, apoi la Univ. Ferencz Jósef din Cluj. (Fac. de Matematici). 1903.

*

„Exemplul lui Gojdu ne dovedeşte că e bine să ne situăm, de timpuriu, pe un drum anumit de gândire, sentimente şi activitate, pentru nevoile fireşti ale fiinţei noastre şi şi în hotarele intereselor şi revendicărilor naţionale. Şi, în acest drum, mergând tot înainte, fără a leza interesele altora, să nu-l părăsim niciodată. Să lăsăm alte naţiuni să ne laude cât şi cum vor şi să ne vedem — în demnitate şi muncă luminată — de cele bune ale noastre şi de cele mai puţin bune; vigilenţi şi cât mai puternici. Să nu dusmănim pe nimeni, să colaborăm, dar nici un moment să nu încetăm a fi noi, înşi-ne". (Citat din Victor Jinga).

Comunicat de presă

În ziua de 27 iunie a.c., la Reşedinţa Patriarhală, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, s-au desfăşurat lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Dintre problemele aflate pe ordinea de zi şi hotărârile adoptate menţionăm:

Sfântul Sinod a evaluat rezultatele colectei organizate în Biserica Ortodoxă Română ca urmare a Apelului la rugăciune şi faptă bună *al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, precum şi pe cele ale campaniei* Mai puternică decât apele este credinţa *organizată de Patriarhia Română şi Radio România, cu scopul ajutorării familiilor sinistrate în urma revărsării Dunării.*

Până la data de 25 iunie a.c., suma totală colectată în cele 25 de eparhii ale Patriarhiei Române este de 2.736.663,64 RON (27.366.636.400 lei). Valoarea donaţiilor în materiale de construcţii, cereale, îmbrăcăminte şi bunuri de larg consum se ridică la 489.101 RON (4.891.010.000 lei). Cea mai mare parte a sumelor colectate de cele 25 de eparhii au fost virate către zonele calamitate, în special în Oltenia, iar restul donaţiilor au fost îndreptate către localităţi afectate din cuprinsul eparhiei respective.

În conturile special deschise pentru campania Mai puternică decât apele este credinţa, *până la data de 25 iunie a.c., există peste 1.250.000 RON (12.500.000.000 lei). Sumele colectate în urma acestei campanii, prin implicarea directă a Arhiepiscopiei Craiovei, vor fi folosite la construirea de locuinţe pentru familiile sinistrate din localitatea Rast, judeţul Dolj, cel mai grav afectată de revărsarea Dunării. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât continuarea acestor colecte până la sfârşitul acestui an, în vederea susţinerii materiale a celor afectaţi de calamităţile naturale.*

Sfântul Sinod îşi reafirmă poziţia din martie 2003 potrivit căreia Fundaţia Emanoil Gojdu *de la Sibiu este unica moştenitoare şi continuatoarea legitimă a istoricei Fundaţii* Emanoil Gojdu. *De asemenea, întăreşte mandatul încredinţat în februarie 2006 ierarhilor ortodocşi din Transilvania şi Banat de a continua toate demersurile de redobândire a patrimoniului Fundaţiei* Emanoil Gojdu, *potrivit dispoziţiilor testamentare ale fondatorului ei.*

Sfântul Sinod ia act de alegerea noii conduceri a Fundaţiei „Emanoil Gojdu" de la Sibiu, având ca preşedinte pe Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Dr. Laurenţiu al Ardealului, vicepreşedinţi pe: Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Bartolomeu al Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului şi Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului, membri de drept pe ceilalţi ierarhi ortodocşi din Transilvania şi Banat, secretar general pe Prea Sfinţitul Sofronie, Episcopul românilor ortodocşi din Ungaria şi secretari executivi pe pr. prof. Aurel Pavel (Sibiu), şi preot prof. Pavel Cherescu (Oradea).

Pe ordinea de zi s-au mai aflat teme referitoare la slujirea pastoral-misionară, viaţa monahală şi misiunea socială a Bisericii, viaţa liturgică din parohii, învăţământul teologic şi religios, diferite aspecte din activitatea comunităţilor ortodoxe româneşti de peste hotare, participări ale unor membri ai Sfântului Sinod şi ale altor teologi ortodocşi români la întruniri internaţionale ortodoxe şi ecumenice etc.

BIROUL DE PRESĂ AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Fondul Sinistraţi

În urma apelului lansat de Arhiepiscopia Sibiului, pentru ajutorarea sinistraţilor, s-a colectat de la cele opt protopopiate ale Arhiepiscopiei suma de 193.706,27 RON, sumă care a fost distribuită acolo unde a fost nevoie de ajutor.

Serviciul Contabilităţii

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINĂREANU, **a săvârşit următoarele:**

- **1 IUNIE 2006 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Bod, prot. Braşov, hirotesind întru iconom pe P.C. pr. paroh Ioan Pătrunjel.
  — La orele amiezii a oficiat în centrul comunei Bod slujba de pomenire a eroilor, în prezenţa autorităţilor civile şi militare ale judeţului Braşov.
- **2 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe şi a efectuat lucrări de birou.
  — Seara a săvârşit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **4 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Cuv. Paraschiva" din Vecerd, prot. Agnita, instalându-l ca paroh pe P.C. pr. Chiriţă Dorel.
  — Seara a slujit şi predicat la Vecernie, în biserica monument istoric din Ţichindeal, prot. Agnita (pr. paroh Mircea Popescu).
  — A vizitat canonic şi mânăstirea de maici de la Nocrich.
  — A oficiat în sobor, slujba de priveghi a P.C. arhid. Ioan Floca.
- **5 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a făcut parte din soborul arhieresc care a săvârşit slujba înmormântării arhidiaconului Ioan Floca la biserica de pe Groapă — Sibiu.
- **6 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica nouă cu hramul „Sf. Ev. Ioan" a Seminarului Teologic Ortodox din Făgăraş, rostind cuvânt de învăţătură elevilor seminarişti.
- **7 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe, a efectuat lucrări de birou.
- **8 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul absolvirii cursurilor Facultăţii de Teologie de către studenţii anului IV.
- **9 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a acordat un interviu unor posturi de televiziune locale legat de praznicul Rusaliilor.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **11 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit împreună cu **Î.P.S. Mitropolit Laurenţiu,** Sf. Liturghie arhierească, unită cu Vecernia în Catedrala mitropolitană cu prilejul Rusaliilor.
  — Seara, a slujit şi predicat la Taina Sf. Maslu de obşte în biserica cu hramul „Pogorârea Sf. Duh" din Sibiu — Valea Aurie (pr. paroh Simion Săsăujan).
- **12 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a făcut parte din soborul de arhierei care sub protia **Î.P.S. Laurenţiu, Mitropolitul Ardealului,** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu.
- **13—20 IUNIE a.c. — P.S. Sa** s-a aflat în Canada.
- **14 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba Paraclisului Maicii Domnului în biserica „Sf. Andrei" din Missisanga — Canada, rostind cuvânt de învăţătură (pr. paroh Gheorghe Ţiu).
- **16 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit în sobor Taina Sf. Maslu de obşte în biserica „Toţi Sfinţii" din Toronto (pr. paroh Ioan Pop), rostind cuvânt de învăţătură.
- **17 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit împreună cu **Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae Condrea,** Sf. Liturghie arhierească în biserica „Toţi Sfinţii" din Toronto, rostind cuvânt de învăţătură, cu prilejul zilei hramului.
  — A vizitat catedrala „Toţi Sfinţii" a Bisericii Ortodoxe Sârbe din Toronto.
- **22 IUNIE a. c. — P.S. Sa** a primit audienţe, a efectuat lucrări de birou.
- **23 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit slujba Vecerniei cu Litie în Catedrală.
- **24 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie la schitul „Sf. Ioan Botezătorul" din Poiana-Braşov, rostind cuvânt de învăţătură, cu prilejul zilei hramului.
  — Seara, a slujit şi predicat la Vecernie în biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Şirnea, prot. Braşov (pr. paroh Dragoş Chiţu).
- **25 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul" din Poplaca, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură (pr. paroh T. Tăvală).
- **26—27 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a participat la lucrările Adunării Naţionale Bisericeşti şi ale Sf. Sinod al B.O.R.
- **28 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a vizitat Centrul Eparhial din **Slobozia,** vechea şi noua catedrală, precum şi mânăstirile Radu-Negru şi Libertatea din jud. Călăraşi.
- **29 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a făcut parte din soborul de arhierei care sub protia **Î.P.S. Ilarion al Silistrei** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala „Sf. Ap. Petru şi Pavel" din Silistra (Bulgaria) cu prilejul hramului acesteia.
- **30 IUNIE a.c. — P.S. Sa** a primit audienţe, a efectuat lucrări de birou.
  — **P.S. Sa** a participat la vernisajul Expoziţiei „Tezaur arhivistic sibian", organizat de Arhivele Statului Sibiu, rostind un cuvânt de salut.
  — Seara, a slujit Vecernia şi Acatistul Sf. Apostoli în Catedrala mitropolitană.

Arhid. VASILE AVRAM

O mare personalitate a Transilvaniei

(Urmare din pag. a 2-a)

inginerii Gheorghe Martin, Grigore Comănescu şi Maria Gâju, a ridicat acest monument în slava şi spre cinstea Patronului Spiritual — Mitropolitul Andrei Baron de Şaguna.

În numele Universităţii „Andrei Şaguna", al fundaţiei cu acelaşi nume, şi al Despărţământului „Andrei Şaguna" al ASTRA, împreună cu Arhiepiscopia Tomisului şi Dobrogei, am organizat, în mod simbolic, în ziua Adunării Naţionale de pe Câmpia Libertăţii din 15 mai 1848, prezidată de providenţialul ANDREI, dezvelirea monumentului lui Andrei Şaguna.

Îl agrăim acum cu aceste cuvinte:

„Mărite şi Prea Sfinţite Andrei, cel care, conform spuselor lui Nicolae Iorga, ai fost „de pe scaunul de arhiereu, ca de pe un tron de rege, un cârmuitor de oameni şi un îndreptător al vremurilor, cărora nu li te-ai supus, ca exemplarele obişnuite ale omenirii, ci le-ai întors de pe povârnişul lor, spre culmea ta!"

Ca un adevărat Apostol al Neamului, în clipa când ai păşit pe calea cea mare a vieţii, ca episcop, ai spus: „Înaintea ta Doamne cad şi zic: Tu Doamne ştii, că spre scopul meu doresc să alerg — pe românii ardeleni din adâncul lor somn să-i deştept şi cu voie către tot ce e adevărat, plăcut şi bun să-i trag! Tu Doamne umbrează-mă cu puternicul tău scut".

Şi Bunul Dumnezeu te-a ajutat, căci, precum scrie Ioan Slavici: „Le-ai venit Ardelenilor ca un om trimis de la Dumnezeu şi Ardelenii au cunoscut că s-a ivit un Mesia în mijlocul lor".

Căci spune Gheorghe Bariţiu: „Se ceruse un spirit gigantic şi o voinţă neînduplecată, pentru ca să o regenereze. O adevărată providenţă a fost aceea, care-l trimise pe Andreiu, baron de Şaguna. Totul era de făcut, şi el s-a apucat de toate. Şaguna a tras în viaţa sa un plan atât de larg şi măreţ, încât succesorii săi au să lucreze cel puţin o sută de ani, ca să-l vadă realizat întreg".

Despre tine, Prea Slăvite Andrei, episcopul saşilor George Daniel Teutsch afirmă: „numele lui Şaguna înseamnă o nouă epocă în viaţa poporului român. Aproape o generaţie întreagă, Şaguna a fost conducătorul intelectual — singurul recunoscut — al poporului său şi a putut să obţină în această calitate astfel de rezultate politice, cum rar se întâmplă vreunui muritor a se învrednici de ele".

Este firesc, pentru toate câte ai făcut, Mărite Andrei, ca Alexandru Ghica să te vadă ca „unul din luceferii cei mai luminoşi pe orizontul naţiunilor române", Constantin Hurmuzachi să te declare „cap al naţiunii", iar Octavian Goga să scrie: „figura lui s-a introdus definitiv în conştiinţa poporului, întinzându-şi reţeaua strălucitoare asupra întregului pământ românesc". „El a lovit în stâncă", spune liderul saşilor Iacob Rannicher şi „a deschis pe seama poporului său izvorul culturii intelectuale", iar Mitropolitul Antonie te descrie ca „Tribun, lider politic şi cap spiritual, şi în toate exponent al poporului său".

Mărite Andrei Şaguna, Întâistătătorule la toate, Apostol al Neamului, stăm înaintea ta, într-o asemenea zi de frăţie ca cea de pe Câmpia Libertăţii, uniţi de idealurile tale, adevăraţi urmaşi ai tăi în credinţă şi spirit reprezentând tot ceea ce ai dorit pentru poporul tău".

Un preot de prestigiu din Ţara Făgăraşului a trecut la cele veşnice

După 51 de ani şi 6 luni de slujire preoţească în Parohia Ortodoxă Română Viştea de Sus, satul său natal, din Protopopiatul Făgăraş, părintele NICHITA BĂLESCU s-a strămutat în veşnicie în ziua de 23 mai a.c., în vârstă de 91 de ani. A fost înmormântat în cimitirul bisericii parohiale în ziua de 26 mai a.c. Slujba înmormântării a fost oficiată de P.S. Episcop VISARION, vicarul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu şi un sobor de 20 de preoţi, de faţă fiind — cu sufletele îndurerate — soţia sa Eugenia, fiul său Adrian Bălescu, paroh în S.U.A., cele două fiice ale sale, Dora şi Irina, împreună cu soţii şi fiii lor şi foarte mulţi enoriaşi şi credincioşi veniţi din alte parohii, în care părintele N. Bălescu a slujit ocazional, ca suplinitor, după ce s-a pensionat.

P.S. Episcop Visarion, P. Cuv. părinte Teofil, de la Mânăstirea „Brâncoveanu", P. C. preot Doru Ghiaja din Alba Iulia şi P.C. părinte Nicolae Albăceanu, actualul paroh în Viştea de Sus, au ţinut cuvântări însufleţite şi elogioase privind viaţa şi activitatea, virtuţile şi vrednicile părintelui Nichita Bălescu.

Fiu de ţărani, născut în 4 februarie 1915, la Viştea de Sus, din părinţii Adam şi Maria, rămas orfan de mamă la vârsta de patru ani şi crescut de sora Paraschiva, a urmat clasele primare în satul natal, cele liceale la Liceul „Radu Negru" din Făgăraş (1926—1934) şi cele universitare la Academia Teologică „Andreiană" din Sibiu, (1935—1939). Timp de 2 ani a fost şi student la Facultatea de Drept din Cluj, refugiată la Sibiu. După terminarea studiilor teologice, a funcţionat un an ca secretar la Liceul „Decebal" din oraşul Deva. În decembrie 1940, după ce se căsătorise cu Eugenia Lazăr, a fost hirotonit preot pe seama parohiei Viştea de Sus, satul său natal.

După cum l-am cunoscut şi noi, de multe ori coslujitori cu dânsul şi membri ai aceluiaşi cerc pastoral, în slujirea sa preoţească şi în activitatea sa parohială, părintele Nichita Bălescu a dat dovadă de o cunoaştere aprofundată a Sf. Scripturi, de o minte deschisă, de o credinţă luminată, de o râvnă impresionantă pentru catehizarea şi păstrarea credinţei ortodoxe a enoriaşilor săi asaltaţi de credincioşii altor confesiuni, precum şi de o viaţă personală religioasă şi morală exemplară. În toată viaţa sa a acordat prioritate chemării şi misiunii divine: a fost un student eminent, un om al rugăciunii şi postului, un lucrător harnic şi conştiincios în via Domnului, un om de suflet şi cinstit, un preot serios, demn şi înduhovnicit. Pe scurt spus, a fost un păstor bun după cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos. Aşa l-am cunoscut mulţi: ierarhi, profesori, preoţi şi credincioşi şi aşa îl vom păstra în amintirea noastră, în sufletele şi rugăciunile noastre.

Pe plan administrativ, a fost un bun gospodar al parohiei: prin strădania şi purtarea lui de grijă, clădirea bisericii parohiale (monument istoric, 1848) a fost recondiţionată, dotată cu mobilier din lemn de stejar sculptat, cu obiecte de cult, pictată, iar cele 4 cimitire ale parohiei, împrejmuite şi întreţinute corespunzător.

În temeiul structurii sale sufleteşti şi al calităţilor sale nobile, prestigiul preoţesc al părintelui N. Bălescu a fost însoţit şi de un prestigiu cetăţenesc. A fost un bun patriot: iubitor de neam şi de ţară. A fost arestat — ca legionar — în trei rânduri. În primul rând, în timpul guvernării antonesciene, iar a doua şi a treia oară în timpul regimului comunist. Din cauza uneia din aceste detenţii a fost nevoit să renunţe la Facultatea de Drept. Ca deţinut politic, a avut parte de suferinţe în lagărele de concentrare de la Tg. Jiu, M-rea Tismana, Făgăraş şi Canalul Dunăre-Marea Neagră. După ultima detenţie i s-a impus domiciliul obligatoriu în parohia sa. Fiind categorisit ca pietist şi mentor anticomunist, în tot timpul regimului comunist a fost supravegheat îndeaproape şi anchetat de nenumărate ori de către securitatea comunistă. Cu toate acestea, părintele N. Bălescu a avut curajul să întreţină legături cu partizanii anticomunişti din Ţara Făgăraşului şi Munţii Făgăraşului.

Acumulând în şcoală şi apoi în cursul anilor o cultură frumoasă şi o experienţă pastorală bogată, a elaborat în ultima parte a vieţii câteva articole cu caracter de teologie pastorală şi pe care — după curmarea regimului comunist — le-a publicat în periodicele: Telegraful Român, Îndrumătorul bisericesc şi Iisus Biruitorul. În aceste articole, părintele N. Bălescu împărtăşeşte — mai ales preoţilor tineri — experienţa sa pastorală, îndrumă, sfătuieşte şi îndeamnă pe cititori la o viaţă luminoasă şi bineplăcută lui Dumnezeu.

Pentru activitatea pastorală şi vrednicile sale, părintele N. Bălescu a fost distins de autoritatea bisericească cu titlul de iconom stavrofor, iar părintele Teofil, în predica sa, l-a apreciat ca „preot distins între distinşi".

Fie ca şi Bunul Dumnezeu să-l învrednicească de această distincţie într-unul din locaşurile împărăţiei Sale.

Preot IOAN GLĂJAR

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA ARHIEPISCOPUL SIBIULUI ȘI MITROPOLITUL ARDEALULUI

PE LUNA IUNIE 2006

● **Joi, 1 iunie a.c., — praznicul Înălțării Domnului**
Î.P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala mitropolitană. A participat la ceremonialul militar și la depunerile de coroane de flori organizate la monumentul „Ostașului din toate timpurile" (Cercul Militar Sibiu) organizate în cinstea Zilei Eroilor, ocazie cu care a rostit o alocuțiune. În aceeași zi a oferit o recepție și a acordat un interviu cu privire la cea de-a Treia Adunare Ecumenică Europeană, unui grup de 15 jurnaliști din Austria și Germania, conduși în România de pr. dr. Nicolae Dura, parohul comunității ortodoxe române din Viena.

● **Vineri, 2 iunie**
A făcut o vizită la Mânăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, iar după-amiază a participat la ședința consiliului profesoral de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Sâmbătă, 3 iunie**
A oficiat împreună cu un sobor de preoți slujba de priveghi a P.C. Arhid. Prof. Dr. Ioan Floca.

● **Duminică, 4 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sfânta Treime" din Făgăraș (pr. Romul Poparad și pr. Romul Zaharie). A fost însoțit de P.C. Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu. A hirotesit întru iconom pe P.C. Pr. Romul Poparad și a oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor de la biserică.

● **Luni, 5 iunie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou. A oficiat împreună cu Î.P.S. Andrei Andreicuț, Arhiepiscop de Alba Iulia, cu P.S. Visarion Rășinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului și cu un sobor de preoți, slujba înmormântării P.C. Arhid. Prof. Dr. Ioan Floca la biserica „Bunavestire" din Sibiu.

● **Marți, 6 iunie**
A avut program de audiențe. A prezidat ședința permanenței operative a Arhiepiscopiei Sibiului, iar după-amiază a examinat grupele de studenți din anul III de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Miercuri, 7 iunie**
A avut program de lucru la cabinet. Seara, a participat la programul artistic organizat de studenții Facultății de Teologie cu ocazia absolvirii colegilor din anul IV.

● **Joi, 8 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană și a ținut un cuvânt de învățătură cu ocazia festivității de absolvire a studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie. În aceeași zi a participat la lansarea revistei „Dumnezeu este iubire" împreună cu broșura „Traficul de ființe umane", organizată la Grupul Școlar „Independența" Sibiu, ocazie cu care a ținut un cuvânt de învățătură. După-amiază a acordat un interviu postului Pro Tv Sibiu.

● **Vineri, 9 iunie**
A avut program de lucru la cabinet.

● **Sâmbătă, 10 iunie**
A participat la simpozionul omagial „200 de ani de la trecerea la cele veșnice a lui Samuil Micu Clain", organizat în localitatea Sadu, jud. Sibiu. Cu această ocazie a rostit o alocuțiune, primind și titlul de cetățean de onoare al comunei Sadu. Seara, a oficiat slujba vecerniei în Catedrala mitropolitană. A ținut un cuvânt de învățătură membrilor Oastei Domnului adunați din toate părțile țării și a binecuvântat programul lor specific de rugăciune, cuvânt și cântare.

● **Duminică, 11 iunie — praznicul Pogorârii Sfântului Duh**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala mitropolitană. În aceeași zi a oficiat slujba vecerniei și a ținut un cuvânt de învățătură în biserica „Bunavestire" din localitatea Jina, protopopiatul Sălișteș (pr. paroh Pavel Oltean).

● **Luni, 12 iunie — praznicul „Sfintei Treimi", hramul Catedralei mitropolitane**
În această zi s-au sărbătorit 100 de ani de la sfințirea Catedralei mitropolitane. Î.P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie împreună cu un sobor de ierarhi, preoți și diaconi, în Catedrala mitropolitană.
Î.P.S. Sa a ținut cuvântul festiv și a făcut prezentarea volumului omagial „Catedrala mitropolitană din Sibiu 1906—2006", realizat de Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu.
În aceeași zi, a acordat un interviu postului Radio România Actualități și postului Radio Trinitas. După agapa oferită celor prezenți la eveniment, a oficiat în biserica „Bunavestire" din Sibiu (biserica „din Groapă"), împreună cu ierarhii prezenți, slujba de pomenire a ierarhilor transilvăneni Ioan Mețianu și Miron Romanul, îngropați în acest loc.
În aceeași zi, Î.P.S. Sa a prezidat ședința permanenței Consiliului Eparhial, în cadrul căreia, pe lângă problemele discutate, a acordat P.C. Protopopi din Arhiepiscopia Sibiului acte de cinstire cu ocazia încheierii statutare a mandatului lor.

● **Marți, 13 iunie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● **Miercuri, 14 iunie**
A primit la sediul mitropolitan vizita reprezentanților Fundației Sociale „Hanns Seidel" în România, conduși de Dr. Jürgen Henkel, directorul Academiei Evanghelice din Sibiu. În aceeași zi a primit vizita domnului prof. univ. dr. Corneliu Ioan Bucur, directorul Complexului Național Muzeal Astra Sibiu.

● **Joi, 15 iunie**
Î.P.S. Sa a fost prezent, în calitate de președinte al Fundației Gojdu, la ședința Senatului României, unde a susținut în plen, prin luare de cuvânt, drepturile celor peste 4.500.000 de români ortodocși din Ardeal, în privința moștenirii Gojdu.

● **Vineri, 16 iunie**
A făcut o vizită la Mânăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, unde a avut o întâlnire cu domnul Ron Prescott, director la Centrul de Finanțe Internaționale pentru Agricultură din Iowa State Univesity (SUA).

● **Sâmbătă, 17 iunie**
A examinat grupa de doctoranzi, anul I, specialitatea Teologie Liturgică, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Duminică, 18 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din localitatea Slimnic, protopopiatul Sibiu. În cadrul Sf. Liturghii a făcut oficiile de instalare în parohie a preotului George Pit, noul paroh.

● **Luni, 19 iunie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● **Marți, 20 iunie**
A avut program de audiențe. În aceeași zi a făcut o vizită la Mânăstirea „Sfântul Ioan Iacov Hozevitul" de la Rășinari.

● **Miercuri, 21 iunie**
A făcut o vizită la Schitul Păltiniș, iar după-amiază a participat în comsia de examinare a doctoranzilor, anul I, la specialitatea Teologia Cântării Liturgice, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Joi, 22 iunie**
A participat împreună cu pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu la Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare — Comisia Teologică (Ministerul Educației și Cercetării).

● **Vineri, 23 iunie**
A avut program de audiențe cu consilierii Arhiepiscopiei Sibiului și lucrări de birou.

● **Sâmbătă, 24 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul" de la Poiana Mărului (Pr. Lucian Nan). A hirotonit întru diacon pe Ioan Marius Zosim și a oficiat slujba de sfințire a unei troițe. În aceeași zi a vizitat șantierul de construcție a bisericii din localitatea Paltinul, protopopiatul Făgăraș. Aici a oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor și a ținut un cuvânt de învățătură.

● **Duminică, 25 iunie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din localitatea Agârbiciu, protopopiatul Mediaș (pr. Ioan Frățilă). A hirotonit întru preot pe diaconul Ioan Marius Zosim, pe seama parohiei Iași, protopopiatul Făgăraș.

● **Luni, 26 iunie**
A participat la ședința de constituire a Adunării Naționale Bisericești pentru perioada 2006—2010.

● **Marți, 27 iunie**
A participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

● **Miercuri, 28 iunie**
A participat la examenele de licență ale studenților de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Joi, 29 iunie**
A oficiat Sf. Liturghie și a predicat la Schitul „Sf. Apostol Andrei" — Șimon Bran, hirotonind întru diacon pe Mihail Piticaș.

● **Vineri, 30 iunie**
A avut o întrevedere cu domnul Klaus Johannis, primarul Sibiului, iar apoi a primit la sediul mitropolitan vizita doamnei Beate Fagerli, secretarul general al celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene (AEE3), însoțită de domnul prep. dr. Daniel Buda, secretar al Comitetului Local de organizare a AEE3.

Pr. Drd. CRISTIAN VAIDA

COMUNICAT

Patriarhia Română a luat act cu îngrijorare de organizarea la București a paradei minorităților sexuale, care reprezintă un atentat la moralitatea vieții publice, la instituția sacră a familiei și un pericol pentru formarea generațiilor tinere, prin expunerea lor la corupere morală; în consecință, Biserica Ortodoxă Română dezaprobă categoric o astfel de manifestare.

Poporul român a moștenit și a transmis de la o generație la alta, respectul față de familie și valorile ei, având convingerea că este instituită și binecuvântată de Dumnezeu. Românii au știut întotdeauna să deosebească păcatul de virtute, firescul de nefiresc și cu discernământ au lucrat pentru înlăturarea răului și promovarea binelui. Aceasta ne încredințează că și de acum înainte vor proceda cu aceeași înțelepciune, rămânând atașați de Biserică și de valorile creștine.

Respectul față de familie s-a concretizat în grija pentru o viață curată și echilibrată în orice împrejurări, ajutorarea reciprocă a soților și nașterea de prunci. Familia este bunul cel mai de preț al comunității, veriga prin care generațiile își comunică valorile, experiențele, înțelepciunea și speranțele. Toate aceste valori au rămas peste veacuri trăsătura fundamentală a societății românești.

Fundamentate pe Evanghelia Mântuitorului Hristos, Bisericile creștine au condamnat dintotdeauna păcatul, care distruge viața omului, fără însă să-l disprețuiască pe cel căzut în păcat, căci „Eu nu voiesc moartea celui ce moare, de aceea întoarceți-vă și veți fii vii" (Iezechiel 18, 32). De aceea Biserica manifestă față de acesta compasiune, răbdare și grijă duhovnicească, oferindu-i sprijin pentru restaurarea demnității sale, desigur, dacă acesta își exprimă dorința de îndreptare. Prin condamnarea a ceea ce este împotriva firii, Biserica apără persoana umană în demnitatea ei și se roagă neîncetat pentru îndreptarea celor care au nevoie de ajutor.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române consideră că apărarea demnității omului, stabilitatea și unitatea familiei, precum și renașterea spirituală a societății reprezintă o responsabilitate pentru fiecare dintre noi, nu numai pentru acest moment, ci și pentru generațiile viitoare.

BIROUL DE PRESĂ AL PATRIARHIEI ROMÂNE

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AVRIG

1. **Parohia Noul Român**
2. **Parohia Colun**

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ

3. **Parohia Paltin**

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SIBIU

4. **Parohia Hamba**

Termen de concurs: 1 iulie — 1 august 2006

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul) adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs. Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† **Dr. LAURENȚIU STREZA**
Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

Teologie și spiritualitate ortodoxă

■ *Olivier Clement, „OCHIUL DE FOC", Ed. Humanitas, 2006, 138, p.*

Lucrarea propusă cititorului român de Ed. Humanitas (secția religie coordonată de pr. Vasile Răducă) poartă subtitlul „Două viziuni spirituale asupra cosmosului" și oferă, în traducerea lui Petruș Costea, încă unul din textele de eseu teologic care l-au impus în gândirea modernă pe Olivier Clement (n. 1921), profesorul erudit și teologul de reală transparență al Ortodoxiei contemporane.

Scrise în perioade de cercetare teologică depărtate, oarecum, în timp, cele două eseuri, unul despre anumite aspecte ale alchimiei occidentale, celălalt despre „contemplarea naturii" în spiritualitatea Occidentului creștin, semnifică, în fapt, trecerea de la cunoașterea mitică la aceea „în Hristos", o analiză a creștinismului devenit „a-cosmic" (p. 8) către ecologia teologică reală (altceva decât „ecologismul" propus de lumea post-modernă). După o introducere amplă, „Eros și cosmos: revoltă sau asumare" (p. 5—34), analiza autorului cuprinde — cum am remarcat — „Alchimia Occidentală, știință și artă a transmutării cosmice" (I. Vedere generală asupra doctrinei, p. 41—54; II. Etapele operei, p. 55—68; III. Metodele, p. 69—84) și „A transfigura Universul" (Cosmosul în mistica Orientului creștin: I. Câteva lămuriri cosmologice, p. 91—102; II. Contemplarea naturii, p. 103—118; III. A uni inteligența și inima, p. 119—138).

Credem că această alcătuire de „scară a cunoașterii", oferă o lecție bună pentru tinerii intelectuali furați de alchimia misticii străină de ortodoxie și oglindirea ei în realismul mistic ortodox, acela care descoperă omul, cel puțin conceptual, nu are un conținut individual, ci totdeauna ecumenic, căci „inima-spirit" e o inimă în comuniune (p. 138), care îl duce pe om spre mărirea lui Dumnezeu.

■ *Aleksandr Soljenițân, „CA BOBUL ÎNTRE PIETRELE DE MOARĂ", Humanitas, 2005, 393 p.*

În colecția „memorii/jurnale/convorbiri", Ed. Humanitas pune la dispoziția cititorului român lucrarea lui A. Soljenițân „Ca bobul între pietrele de moară", subintitulată „Însemnări din exil" (1974—1978). Urmare a incursiunii în literatura occidentală a teribilului analist al Gulagului fizic și intelectual al comunismului sovietic și scris în toamna lui 1978, continuare a celeilalte cărți de memorii „Viețelul și stejarul" (1975, cu ediție românească 2004), volumul acesta aduce în prim-plan icoana „fugarului", neodihnitului azilant, căutător al Adevărului și al Luminii eliberatoare din întunericul roșu al materialismului ucigător. Sensibil, vulnerabil de-a dreptul, Soljenițân din memorii pare rupt de țăria lui Ivan Denisovici (nuvela care-l făcea celebru în 1962), atins oarecum de neliniștea pavilionului canceroșilor din care tocmai evadase (romanul apăruse în 1968, în același an cu „Primul Cerc") rănit de nonșalanța, deloc transparentă a occidentalilor, TACE. Refuză dialogul cu cei care nu i-au înțeles monologul, rostirea plină de sens eliberator de dincolo de „zidul" ghimpat al comunismului.

În jurnalul său, părintele Alexander Schmemann („Biografia unui destin misionar", Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2005), îl surprinde în repetate rânduri pe Soljenițân cu aceeași atitudine „cârpănoasă", de gingășie rănită pe care o „respiră" și „bobul" rănit de pietrele de moară. Credem că lectura acestei cărți devine foarte utilă acelora care încearcă realcătuirea memoriei diasporei anticomuniste, constituind totodată un veritabil semnal de alarmă intelectuală pentru aceia care iau prea în ușor ruperea de rădăcinile propriei culturi, căutând în alte zări definirile întru existență. Bob de grâu legat de țarina Rusiei, A. Soljenițân nu se minte. Îi este greu.

■ *Preot Dr. Pavel Vesa, EPISCOPIA ARADULUI. ISTORIE CULTURĂ. MENTALITĂȚI (1706—1918), Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2006, 740 p., format mare.*

Susținută inițial ca teză de doctorat la Facultatea de Istorie a Universității „Babeș-Bolyai", sub conducerea profesorului-rector Nicolae Bocșan, lucrarea părintelui Pavel Vesa din Arad (fost student al Institutului teologic din Sibiu) apare într-un an aniversar, la împlinirea a trei secole de existență a Eparhiei Aradului, Ienopolei și Hălmagiului. Lucrarea prezintă istoricul Episcopiei din 1706 până în 1918, cu activitatea ierarhilor ei (cap. II, p. 50—178), dar și istoria unităților ei componente: protopopiate, parohii și mânăstiri (cap. III, p. 179—227), clerul (cap. IV) și pregătirea lui (cap. V). Un capitol important îl constituie cel despre bisericile parohiale (cap. VI, p. 399—462), precum și starea sentimentului religios la românii arădeni (cap. VII, p. 463—516), cu o serie de incursiuni în probleme de liturgică și pastorală. În capitolul „Anexe" (care ar fi putut constitui el însuși o teză de doctorat aparte), este prezentată istoria tuturor parohiilor ortodoxe din județul Arad până în 1918, cu date inedite despre preoții lor și bibliotecile parohiale (p. 544—716).

Cartea se recomandă de la sine și este o mândrie pentru eparhia Aradului că are azi o asemenea „monografie", lucrată cu conștiinciozitate și dragoste de valorile trecutului. Ar fi de dorit ca fiecare eparhie din cuprinsul Patriarhiei române să aibă o monografie asemănătoare.

Mitropolitul Laurențiu

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Rășinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ȘAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 și 15 septembrie
Nr. 33—36
2006

Pacea, dar dumnezeiesc, în Liturghia ortodoxă*

Liturghia ortodoxă începe cu doxologia treimică: *„Binecuvântată este împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin"*. Împărăția lui Dumnezeu este *comuniunea de iubire* a Persoanelor Sfintei Treimi care se revarsă asupra credincioșilor în Sfânta Liturghie. Fiind împărăția dragostei, ea are sensul unei comuniuni a celor ce fac parte din ea, care sporește continuu în orice Sfântă Liturghie ca să ajungă desăvârșită în viața viitoare.

Sfânta Liturghie prilejuiește trăirea anticipată, prin *arvună*, a darurilor împărăției cerurilor, după o străduință de înaintare treptată spre ea în viața pământească. Împărăția lui Dumnezeu începe aici pe pământ, prin acest urcuș liturghic al comunității și se desăvârșește în ceruri.

Împărtășirea acestei iubiri, precum și gustarea ei are ca premisă *pacea*, ca dar dumnezeiesc, de aceea și primele trei cereri ale ectheniei mari de la începutul Liturghiei au ca temă invocarea păcii cu diversele ei valențe: *pacea cu Dumnezeu, pacea cu semenul și pacea cu tine însuți.*

După anunțarea comuniunii iubitoare a Sfintei Treimi, Biserica ne cheamă să ne pregătim pentru ea, prezentând Împărăția lui Dumnezeu ca pace. Prin aceasta arată că legea vieții omenești normale spre desăvârșire nu e contradicție și luptă, ci pace.

Prin pace se înțelege, mai întâi, *pacea noastră de patimi*, care sfâșie unitatea dintre noi și dintre noi. Căci numai așa putem deveni părtași ai Împărăției cerurilor, ca împărăție a desăvârșitei armonii în noi, între noi și între noi și Dumnezeu. La această pace sunt chemați nu numai cei încă nebotezați, ci și credincioșii. Căci în pacea aceasta se poate mereu spori. Credincioșii trebuie să-și așeze sufletele încă de la începutul Sfintei Liturghii într-o stare de pace. Numai așa se vor putea concentra, fără tulburare, cu gândul la Dumnezeu, și se vor putea ruga împreună.

Armonia între credincioși în rugăciune nu va fi adevărată decât dacă îi va cuprinde pe toți, sau pe cei mai mulți. Biserica voiește ca toți să se pregătească în sânul ei și deci și în cadrul Sfintei Liturghii pentru această armonie, care trebuie să cuprindă întreaga lume și care reprezintă scopul creației.

1. Începutul fiecărei ectenii, ca rugăciune în dialog între preot și credincioși, este o chemare la pace, ca o condiție firească a legăturii omului cu Dumnezeu: *„Cu pace Domnului să ne rugăm"*.

În acest îndemn nu se afirmă numai necesitatea unei păci care face pe fiecare credincios să nu fie tulburat de ceva, ci și efortul de concentrare numai la Dumnezeu, Cel Care dăruiește pace lumii. Slujitorul cere credincioșilor prezenți în primul rând pacea cu Dumnezeu ca temeiul a dobândirii păcii interioare și a menținerii păcii cu aproapele.

Pacea pentru care ne rugăm în Liturghie este creatoare de comuniune. De la prima cerere din ectenie, până la sfârșitul Liturghiei, orice cerere este adresată la plural, este o cerere a tuturor, împreună, pentru toți, pentru fiecare din cei aflați în rugăciune ca și pentru alții care nu sunt de față. Rugăciunea creează armonie și comuniune. Fiecare se simte susținut de toți în rugăciune și în fața lui Dumnezeu. Forma de plural „noi" a rugăciunii liturgice, care se adresează lui Dumnezeu ca unui Tu comun pentru toți, nu e numai o simplă alăturare de persoane umane, ci o unire a lor în Hristos. Încă de la începutul Sfintei Liturghii suntem îndemnați să ne constituim toți cei prezenți într-un singur „eu" multiplu al Liturg-

(Continuare în pag. a 2-a)

† **Dr. LAURENȚIU**
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

* Cuvântare rostită la întâlnirea inter-religioasă organizată de Comunitatea Sant'Egidio în localitatea Assisi (Italia), în data de 4 septembrie 2006.

Mesaj adresat elevilor și profesorilor cu prilejul deschiderii anului școlar 2006/2007

LUMINA ȘCOLII

„Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele". (Ioan 15.4-5)

Iubiți elevi și distinși dascăli,
Cinstiți părinți ai tinerelor vlăstare,

Începutul unui nou an școlar reprezintă un moment de însemnătate excepțională, nu numai pentru tineretul școlar, ci și pentru părinții și educatorii lor, precum și pentru întreaga societate.

Anul școlar, marcat de începutul toamnei, anotimpul bogăției spirituale, ce urmează a fi acumulată prin activitatea de învățare, prin cunoștințele căpătate în contactul cu cartea și cu dascălii de către subiecții acestui amplu proces de formare și educare, ce are ca finalitate împlinirea și devenirea omului ca membru responsabil al societății și în fața lui Dumnezeu.

Un nou an școlar înseamnă pentru cei mai mici, care iau legătura cu cartea pentru prima dată la grădiniță sau în cursul primar, o primă treaptă urcată pe acest drum de lumină, iar pentru cei din clasele următoare, noi trepte ce-i înalță an de an spre culmile de strălucire ale culturii, științei, cunoașterii în general, prin care își conturează personalitatea, valoarea și utilitatea, atât pentru ei, cât și pentru semeni.

(Continuare în pag. a 2-a)

Al vostru, de tot binele doritor și către Domnul rugător,

† **TEOCTIST**
PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD
și PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

IUBIRE-CRUCE-VEȘNICIE

(Duminica înainte de Înălțarea Sf. Cruci)

După o veche predanie a Bisericii, am intrat în urmă cu zece zile în Noul An Bisericesc. Prima sărbătoare a acestuia a fost Nașterea Maicii Domnului sau Sfânta Maria Mică, pe care, cu aleasă bucurie duhovnicească, am prăznuit-o împreună cu întreaga creștinătate în urmă cu două zile. Iată deci că Anul bisericesc este pus sub ocrotirea Maicii Prea Curate, adevărată icoană a Bisericii lui Hristos. A doua sărbătoare împărătească a acestui început de nou an bisericesc este Înălțarea Sf. Cruci — prăznuită la 14 septembrie în amintirea aflării lemnelor cinstitei Cruci a Mântuitorului la Jerusalim de către Sf. Împărăteasă Elena, mama împăratului creștin Constantin cel Mare.

Este o sărbătoare care ne aduce aminte de evenimentul dureros al răstignirii Mântuitorului Hristos pe Cruce pe dealul Golgotei pentru mântuirea noastră și pentru împăcarea noastră cu Dumnezeu-Tatăl.

Datorită importanței deosebite a acestui praznic Biserica a rânduit ca cele două duminici care o intercalează să fie duminici speciale închinate de asemenea Sf. Cruci.

Astăzi ne aflăm deci în Duminica dinaintea Înălțării Sf. Cruci, și pericopa evanghelică ce se va citi la Sfânta și dumnezeiasca Liturghie este un scurt fragment din convorbirea Mântuitorului cu Nicodim, eveniment relatat în capitolul III al Evangheliei de la Ioan. Este de fapt una dintre cele mai scurte pericope evanghelice din cuprinsul anului liturgic și cuprinde doar 4 versete. Deși este atât de scurtă, ea cuprinde totuși o adevărată bogăție de învățături și înțelesuri sfinte necesare fiecăruia dintre noi spre dobândirea mântuirii și a vieții de veci. *Iubire, Cruce* și *veșnicie* sunt trei realități dumnezeiești pe care ni le dezvăluie Evanghelia de astăzi. Ele sunt de fapt *unități de măsură* pentru viața cea nouă adusă în lume de Hristos-Domnul și pe care o dorim cu toții.

Din iubire Dumnezeu a creat lumea din nimic și l-a adus la existență pe Adam, protopărintele nostru pentru a se bucura de frumusețea dumnezeiască a lumii și pentru a-l lăuda pe Creator.

Din iubire pentru omul cel căzut, Dumnezeu l-a trimis în lume *„la plinirea vremii"* pe Mântuitorul ca să ne răscumpere din robia morții și a păcatului.

„Căci așa a iubit Dumnezeu lumea încât pe însuși Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca tot Cel ce crede în El să nu piară ci să aibă viață veșnică", ne învață Sf. Evanghelist Ioan în pericopa evanghelică din această duminică.

(Continuare în pag. a 2-a)

† **Dr. VISARION RĂȘINĂREANU**
episcop-vicar
Sibiu

Gânduri la Crucea mântuirii noastre

Faptul că Biserica a rânduit cinstirea Sfintei Cruci, dedicându-i două zile de sărbătoare din cursul anului bisericesc, ne determină să pătrundem înțelesul Sfintei Cruci corelat organic cu jertfa Mântuitorului care ni se adresează ca iertare și iubire din partea lui Dumnezeu. Fiindcă numai prin jertfa Mântuitorului de pe Cruce, urmată în mod necesar de slăvita Sa Înviere, noi creștinii am făcut din lemnul de ocară de altă dată, lemn de cinstire, socotindu-l *„de viață făcător..."*.

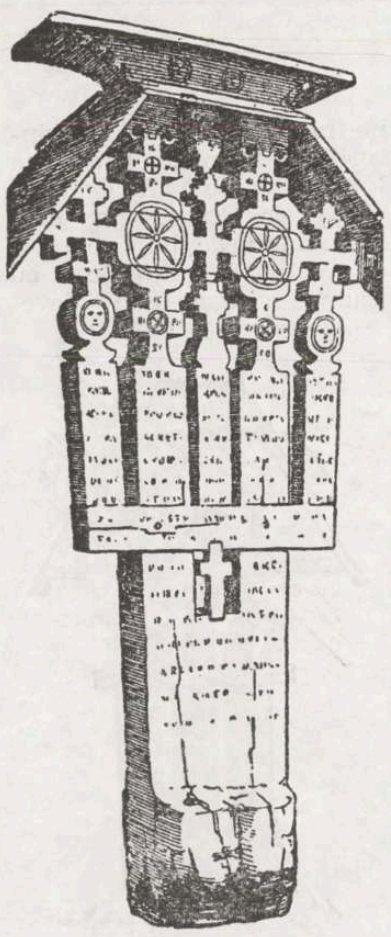

Privind mai cu seamă pe Cel ce s-a jertfit pe Cruce, se impune să facem deosebirea dintre El și toți cei ce de-a lungul vremii au fost osândiți prin crucificare. Astfel, pe Golgota erau trei cruci, fiecare având însă semnificația și destinul ei particular, în funcție de cel răstignit. Pentru unul din tâlhari, crucea a însemnat marea șansă a mântuirii sale; pe când pentru celălalt, prea durerosul loc de execuție. Când ne referim însă la Mântuitorul, lucrurile primesc un sens cu totul deosebit și particular. Și aceasta pentru că, în primul

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. univ.
dr. SORIN COSMA

COMUNICAT

1. Cele două Sinoade Mitropolitane din Transilvania, reunite în ședință comună la Mânăstirea „Adormirea Maicii Domnului" din Izvorul Mureșului, Județul Harghita, în data de 19 septembrie 2006, având pe agendă examinarea unor proiecte de lege care să reglementeze în mod echitabil problemele patrimoniale dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică), după ce au examinat cele trei proiecte prezentate de Secretariatul de Stat pentru Culte, Dl. Nicolae Popa, deputat P.C. de Alba, și Dl. Augustin Zegrean, deputat P.D. de Bistrița-Năsăud, s-au pronunțat în favoarea celui din urmă și, introducând o seamă de amendamente care să elimine orice confuzie sau interpretare inadecvată, își declară susținerea acestuia în numele celor cinci milioane de ortodocși din cele douăsprezece județe pe al căror teritoriu ființează cele două Mitropolii.

2. Reprezentanța Fundației private Gojdu, întrunită în ședința de lucru în data de 19 septembrie 2006, la Mânăstirea „Adormirea Maicii Domnului" din Izvorul Mureșului, cere Statului Român să pună în aplicare prevederile **Acordului bilateral din 1937,** *dintre Statul Român și Statul Ungar, prin care Statul Român este obligat ca în termen de 30 de zile să obțină din partea Statului Ungar patrimoniul Gojdu și să-l predea Fundației Private Gojdu.*

3. Fundația Gojdu (cu sediul la Sibiu) nu a recunoscut niciodată și nu recunoaște existența Fundației publice ungaro-române Gojdu.

BIROUL DE PRESĂ

Deschiderea noului an şcolar preuniversitar 2006–2007 în şcolile din Arhiepiscopia Sibiului

Ca în fiecare an la 15 septembrie clopoţelul a sunat din nou pentru elevii din învăţământul preuniversitar românesc, anunţând începerea unui nou an şcolar. Cu toate frământările şi nemulţumirile cadrelor didactice grupate în organizaţii sindicale care anunţau mişcări de protest şi boicotarea primei zile de şcoală, în judeţele Sibiu şi Braşov în aproape toate şcolile şi liceele anul şcolar a debutat cu dreptul, Dumnezeu prin lucrarea şi puterea Sa dând gândul cel bun şi înţelepciunea profesorilor şi guvernanţilor care să-şi rezolve problemele administrativ-financiare prin dialog şi bună înţelegere.

Cu siguranţă, la bunul început al anului şcolar au contribuit şi rugăciunile înălţate către Dumnezeu pentru sănătatea dascălilor şi şcolarilor, şi bună sporirea în toate activităţile şcolare şi extraşcolare care vor fi întreprinse în anul şcolar 2006—2007.

Prezenţa slujitorilor sfintelor altare alături de cadrele didactice şi oficialităţile locale a reprezentat, ca în fiecare an fără îndoială, un moment important. Însă deosebită a fost prezenţa în mijlocul profesorilor, elevilor a Î.P.S. Sale Prof. Univ. Dr. *Laurenţiu Streza*, Mitropolitul Ardealului la deschiderea oficială a anului şcolar preuniversitar la Colegiul Naţional „Radu Negru" din Făgăraş, unitate şcolară de prestigiu.

A fost o prezenţă oficială dar şi de suflet a chiriarhului nostru, întrucât Înalt Prea Sfinţia Sa s-a format şi a asimilat în această şcoală cunoştinţele din timpul anilor de liceu. În cuvântul de învăţătură pus la suflet celor prezenţi, Înalt Prea Sfinţia Sa a dorit tuturor celor care se pregătesc sau activează în vreo formă de învăţământ preuniversitar sănătate, bucurie şi spor la învăţătură, alături de binecuvântările sale arhiereşti.

La fel, un moment special a fost la Grupul Şcolar Independenţa din Sibiu, unde P.S. Dr. *Visarion Răşinăreanu*, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului a participat la deschidere, oficiind slujba Te Deum-ului, înconjurat şi de un sobor de preoţi.

Cuvintele de învăţătură şi rugăciunile înălţate către Părintele luminilor vor rodi cu siguranţă şi prin activitatea profesorilor de religie în cadrul orelor, care constituie una din premizele dar şi direcţiile educaţiei, întrucât formarea şi educarea tinerilor se face în strânsă legătură, sau mai bine spus, condiţionat de formarea unui caracter religios moral sănătos.

În învăţământul religios din Arhiepiscopie, ca de altfel şi din întreaga ţară, funcţionează în majoritate oameni tineri, cadre didactice bine pregătite în unităţile de învăţământ superior, ca titulari sau suplinitori. Corpul profesoral al celor care predau religia, în şcolile din Arhiepiscopia Sibiului, laici şi preoţi, se ridică aproximativ la 225 în judeţul Sibiu şi la 210, în judeţul Braşov, din care 65 la sută titulari. Preocupaţi de formarea profesională continuă, potrivit vechimii în învăţământ, unii profesori de religie sunt înscrişi iar alţii au obţinut deja definitivatul sau gradele didactice II şi I, în centrul de perfecţionare de la Sibiu.

De asemenea la concursul de titularizare din vara acestui an, s-au titularizat un număr de 10 cadre didactice, 4 în jud. Sibiu şi 6 în jud. Braşov, restul posturilor şi fracţiunilor vacante sau rezervate fiind ocupate prin detaşare sau suplinire.

Angrenaţi în activităţi metodice avem 6 responsabili de cercuri metodico-pedagogice: 4 la Braşov şi 2 la Sibiu şi 10 profesori metodişti: 6 la I.Ş.J. Braşov şi 4 la I.Ş.J. Sibiu. Pentru buna informare a cadrelor didactice cu privire la noutăţile, punctele pozitive sau negative ce trebuie îndreptate în sistemul educaţional religios, după şedinţa de lucru din 6 septembrie desfăşurată la Patriarhia Română cu inspectorii de religie din ţară, au avut loc consfătuirile cu profesorii de religie în Sibiu, la Colegiul Textil în 11 sept.; la Mediaş la Şcoala „Mihai Eminescu" în aceeaşi zi, iar în Braşov în 12 septembrie, la C.N. „Unirea" şi în ziua următoare la Făgăraş, la Colegiul Tehnic „Aurel Vijoli".

Cu această ocazie au fost prezentate şi temeiurile pentru predarea religiei în şcoală şi după posibila aderare a României la Uniunea Europeană, atât din mediul intern (disciplină parte a trunchiului comun, poziţia de frunte ocu-

(Continuare în pag. a 7-a)

Dr. SORIN JOANTĂ
Inspector eparhial
pentru învăţământul religios

Mesaj adresat elevilor şi profesorilor

(Urmare din pag. 1)

În iconografia Bisericii noaste există o scenă plină de învăţăminte, „scara virtuţilor", ce redă ideea atingerii desăvârşirii duhovniceşti, aşa cum a exprimat-o Sfântul Ioan Scărarul şi care prefigurează că orice urcuş, nu numai în planul duhovnicesc, ci şi în cel al împlinirilor, aspiraţiilor prin învăţătură şi lucrare deosebită nu este uşor, ci reprezintă un efort permanent şi continuu pe parcursul căruia poţi cădea de la primele trepte sau chiar şi atunci când eşti aproape de final, dacă îşi lipseşte puterea stăruinţei şi tăria în atingerea scopului final.

Învăţătura acestei scene este că strădaniile noastre, nu numai în a învăţa cât mai mult şi cât mai bine, dar şi în a ne desfăşura munca noastră de zi cu zi, trebuie să fie consecvente, constante, fără încetare, susţinute cu mare grijă şi atenţie.

Căpătaţi, dragi elevi, anumite cunoştinţe, priceperi şi deprinderi într-un an şcolar, dar ele trebuie consolidate, dezvoltate în anii viitori, încât urcuşul pe această scară să fie sigur, fără poticniri, fără căderi, încât în anul următor să fiţi pe o treaptă mai înaltă şi mai bine fixaţi, fără să vă clătinaţi sau să vă prăbuşiţi.

Aveţi ajutor şi sprijin pentru acest urcuş în părinţii voştri, care vă ocrotesc şi vă învaţă multe lucruri, pe lângă ce vă oferă cartea şi şcoala. Aţi căpătat în familie multe şi importante obişnuinţe de muncă ordonată, de stăruinţă şi dăruire, după modelul celor mari, calităţi pe care trebuie să le folosiţi şi în activitatea şcolară şi în cea de zi cu zi, în afara şcolii.

În relaţia aceasta cu propria familie, vă amintesc să luaţi aminte cu multă atenţie la munca părinţilor voştri, la strădaniile lor, la truda lor din zi până în noapte şi să urmaţi îndemnul Mântuitorului, Care, cu puterea şi înţelegerea specifică, dumnezeiască, spunea: „Tatăl Meu până acum lucrează; şi Eu lucrez" (Ioan 5.17). Luaţi tot ceea ce este bun de la părinţii voştri aşa cum şi ei vă oferă toată grija şi căldura sufletească.

La această conlucrare îi chemăm şi pe ei, ca împreună să vă bucuraţi de roadele ştiinţei de carte, grijind ca, din diferite pricini, unii dintre voi să nu rămână pe dinafara şcolii şi să nu poată beneficia de binefacerile cărţii. Mulţi se confruntă cu greutăţi, pe care şi voi le vedeţi şi le puteţi înţelege, dar trecând poate cu greu, peste acestea, vor avea bucuria împlinirii vieţii lor şi devenirii voastre.

Aveţi ajutor de asemenea în dascălii voştri, pe care să îi ascultaţi ca pe propriii părinţi, să-i aveţi ca modele de urmat, căci munca lor stă la temelia formării voastre şi ea vine nu numai din obligaţie profesională şi din ştiinţa lor ci şi din ceea ce a definit dintotdeauna ţinuta unui dascăl, „dragostea de pedagog", ce constituie acea bucurie determinată de constatarea că cele împărtăşite cu dragoste, pasiune şi râvnă de către ei, au avut ecou în sufletele şi minţile voastre. Ascultaţi-i cu atenţie, ataşaţi-vă sufleteşte de ei, încât, în şcoală, împreună, să constituiţi o altă familie, o comunitate de înţelegere şi armonie, o comuniune — legătură de suflet şi de sfinţenie — crescând ca nişte mlădiţe sănătoase, puternice, pentru a fi folositori atât patriei precum şi Bisericii, încât în această unitate spirituală să puteţi urma cuvântul Mântuitorului: „Precum mlădiţa nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viţă, tot aşa nici voi, dacă nu rămâneţi în Mine. Eu sunt viţa, voi sunteţi mlădiţele" (Ioan 15.4-5).

Nu uitaţi de sfătuitorii voştri sufleteşti, care, cu duhul blândeţii şi al Sfintelor Scripturi, vă îndeamnă să fiţi ascultători, buni, drepţi, cinstiţi, cu spirit de înţelegere faţă de colegi, faţă de aproapele, ca astfel să realizăm înţelegerea dintre oameni, propovăduită de Biserică. Nu uitaţi că Biserica este „mama duhovnicească" a poporului român, după cum a definit-o poetul naţional Mihai Eminescu. Dacă uneori vă simţiţi constrânşi de rigorile şcolii, de exigenţele dascălilor voştri şi de cerinţele părinţilor, să nu uitaţi că Evanghelia nu obligă, ci sfătuieşte, zicând: „Cine are urechi de auzit, să audă" (Matei 11.15), iar auzind, să nu socotiţi grea sarcina de a învăţa sau de a asculta.

Fiţi, aşadar, cu urechile deschise spre tot ce este bun, frumos, înălţător, folositor, spre îndemnul către fapta bună şi lucrul temeinic făcut, plăcut oamenilor şi lui Dumnezeu, pentru că numai aşa vă veţi împlini ca oameni desăvârşiţi, veţi fi bucuria şi mângâierea părinţilor voştri, mândria dascălilor, care prin voi îşi legitimează misiunea şi veţi putea deveni cetăţenii responsabili de mâine, ai ţării şi ai lumii în care vă veţi desfăşura activitatea.

La începutul anului şcolar 2006—2007, rog pe Bunul Dumnezeu să vă dăruiască vouă, dragi elevi, darurile Sale de luminare a minţii, părinţilor voştri bucuria de a vă vedea crescând frumoşi şi împliniţi, dascălilor satisfacţia muncii, desfăşurată cu dragoste şi rezultate bune, iar părinţilor voştri sufleteşti, mulţumirea duhovnicească în plinirea lucrării voastre într-o viaţă curată de sfinţenie.

Împărtăşindu-vă toată dragostea Noastră şi părinteşti binecuvântări, vă doresc succes în noul an şcolar şi Dumnezeu să vă ocrotească, cu sănătate, putere de muncă şi roade bogate în această nobilă şi înălţătoare muncă.

Pacea, dar dumnezeiesc

(Urmare din pag. 1)

ghiei, într-un eu comunitar, cum este şi Dumnezeu cel ce e un singur Dumnezeu în Treime. Dumnezeu ne vrea uniţi prin iubire într-o unitate generoasă, scăpată de orice egoism, în care iubirea de Dumnezeu a fiecăruia e întărită de cea a tuturor. El vrea să înaintăm tot timpul Liturghiei în această unitate, tot mai mult, până la o unitate culminantă între noi şi Hristos şi în El între unii şi alţii, prin împărtăşirea împreună de acelaşi Hristos.

2. În cea de a doua cerere din ectenie comunitatea se roagă: *„Pentru pacea de sus şi pentru mântuirea sufletelor noastre"*.

Această „pace de sus" este însăşi împărăţia lui Dumnezeu, după cum spune Nicolae Cabasila, căci *„împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate şi pace şi bucurie în Duhul Sfânt"* (Rom. XIV, 17).

„Pacea de sus" înseamnă dreptatea lui Dumnezeu, adică libertatea noastră de patimi, dreptate despre care Apostolul Pavel a spus că e „pacea lui Dumnezeu care întrece toată mintea" (Filip. IV, 17). Această pace de sus este un dar dumnezeiesc pe care îl cerem pentru dobândirea păcii noastre interioare şi a păcii între noi. Pacea orizontală adevărată nu poate fi despărţită de pacea interioară, care vine de la Hristos odată cu mântuirea.

Important este de remarcat faptul că în aceste prime două cereri se exprimă un imperativ al tradiţiei patristice: trebuie mai întâi să ne străduim a dobândi pacea care stă în putinţa noastră şi după aceea să cerem de la Dumnezeu pacea Lui. De aceea vorbeşte preotul mai întâi despre pacea care stă în putinţa noastră, fiind îndemnaţi să ne rugăm „cu pace", pentru ca mai apoi să ceară pacea pe care ne-o dăruieşte Dumnezeu prin venirea Mângâietorului. Darul lui Dumnezeu încununează strădaniile noastre.

3. În cea de a treia cerere a ecteniei preotul se roagă ca darul păcii să se extindă în toată lumea. Şi întrucât aceasta depinde şi mai puţin de puterea noastră, cerem această pace între toţi oamenii de pretutindeni, de la Dumnezeu: *„Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu biserici şi pentru unirea tuturor (în credinţă) Domnului să ne rugăm"*. Prin aceasta, spune Nicolae Cabasila, se arată că Dumnezeu, Căruia ne rugăm pentru pacea întregii lumi este Creatorul şi Proniatorul tuturor. Credincioşi ştiu că Stăpânul lor este Stăpânul comun al tuturor, Care a spus: „Pacea Mea v-o dau vouă, nu precum lumea vă dau Eu." Pacea pe care El o dăruieşte lumii este pacea smereniei, este pacea liniştii interioare, este pacea jertfelnică, este pacea ca dar de sus. De aceea comunitatea cere ca prin venirea Sfântului Duh lumea întreagă să primească darul cel mare al păcii. Nu întâmplător porumbelul a devenit simbol pentru ambele realităţi: prezenţa Sfântului Duh şi pacea lumii întregi. Venirea Mângâietorului e atât de frumos simbolizată în Sfânta Scriptură prin porumbelul care S-a coborât asupra Mântuitorului la botezul în Iordan sau asupra Sfinţilor Apostoli la Cincizecime şi acelaşi porumbel este semn şi simbol al păcii din cele mai vechi timpuri. E limpede astfel că pacea e văzută ca dar al Sfântului Duh, ca semn văzut al prezenţei Lui. Pentru acest dar Biserica se roagă să fie împărtăşit lumii întregi.

În această scurtă expunere am vrut să arăt că pacea atât ca dar dumnezeiesc cât şi ca strădunţă a omului este tema centrală a Sfintei Liturghii şi ea este anunţată din primele cereri ale ectenei mari. Ortodoxia vede o legătură strânsă între pacea întregii lumi şi pacea interioară. Acesta este şi imperativul vremurilor noastre. Cele două se condiţionează şi se cer reciproc şi de aceea toată atenţia noastră trebuie să fie îndreptată spre dobândirea lor.

Iubire-Cruce-Veşnicie

(Urmare din pag. 1)

Plinătatea iubirii lui Dumnezeu s-a descoperit însă lumii prin Crucea de pe Dealul Căpăţânii, pe care şi-a întins de bunăvoie mâinile sale Domnul Hristos şi şi-a vărsat scumpul său sânge împreunând cerul cu pământul şi dându-ne tuturor pildă de smerenie, de jertfelnicie şi de dragoste.

Întreaga învăţătură a Domnului ca şi întreaga sa lucrare de mântuire sunt o necurmată revărsare de dragoste dumnezeiască în lume. Dragostea Lui ne-a cuprins pe toţi, şi El s-a făcut nouă pildă de îndelungă răbdare şi de iertare. El şi-a pus sufletul Său pentru noi şi şi-a dat viaţa preţ de răscumpărare pentru mulţi, căci într-adevăr *„dragoste mai mare decât aceea ca cineva să-şi pună sufletul său pentru prietenii săi nimeni nu are"* — ne învaţă cuvântul Scripturii celei noi. Dragostea lui Hristos se arată desăvârşită în Cruce, pe care şi-o asumă de bunăvoie şi pe care o sfinţeşte cu scump sângele Său devenind astfel *Altar* de Jertfă al Noului Legământ.

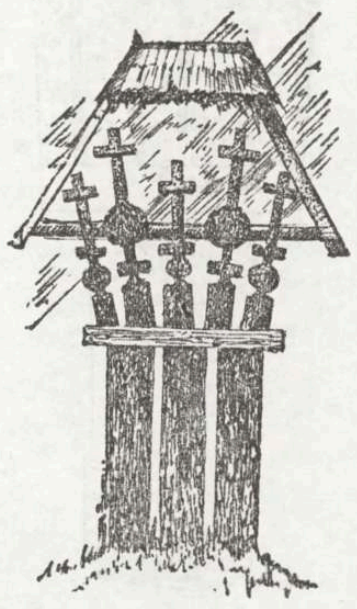

„Iată, prin Cruce a venit bucurie la toată lumea", cântăm în fiecare duminică la Utrenie, arătând astfel că bucuria cea veşnică a Împărăţiei celei neînserate a lui Dumnezeu, îşi are izvorul în Cruce.

Iubire, cruce şi veşnicie, trei repere sfinte, înalte şi binecuvântate pe care suntem îndatoraţi să le căutăm mereu în viaţa noastră de zi cu zi. Iubire jertfelnică, suferinţă asumată, în mod conştient şi responsabil şi *gândul la Împărăţia Domnului ce va să vie*, trebuie să ne fie coordonatele vieţii noastre, căci din ele vor izvorî bucuria, pacea, îndelunga răbdare şi toate celelalte daruri dumnezeieşti.

Din clocotul şi tumultul acestei lumi, având în suflet credinţa, nădejdea şi dragostea, ne vom putea lucra mântuirea noastră sufletească şi ne vom putea salva sufletul şi salvându-l pe acesta vom câştiga totul, *veşnicia* şi *părtăşia* noastră cu Hristos, dimpreună cu toate nepieritoarele şi neînşelătoarele ei bucurii.

Având ochii inimii şi ai sufletului aţintiţi la Dumnezeu cel ce atârnă pe Cruce, la fel ca Şarpele de aramă din pustiul Sinai ridicat de Moise, ne vom putea vindeca de muşcăturile şerpilor înveninaţi ai păcatelor şi a fărădelegilor şi vom putea dobândi de-a pururi *viaţa cea veşnică, Împărăţia Cerurilor şi bunătăţile cele duhovniceşti şi tot ceea ce ochiul n-a văzut, urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-a suit* — după cuvântul Scripturii.

Aşa să facem şi bine ne va fi şi aici pe pământ şi dincolo în zările veşniciei. Amin.

Gânduri la Crucea mântuirii noastre

(Urmare din pag. 1)

rând, pe acea cruce nu a fost răstignit un simplu om, Iisus din Nazaret, ci Fiul lui Dumnezeu. Iar în al doilea rând, pentru că El nu a fost răstignit pentru păcatele Sale, ci pentru păcatele oamenilor. El s-a jertfit pentru a împlini voia Tatălui de mântuire a lumii, comunicată, de altfel, de Dumnezeu prin profeții Săi cu sute de ani în urmă. Profetul Isaia spunea în acest sens: „El a luat asupra Sa durerile noastre și cu suferințele noastre s-a împovărat. Și noi îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră" (Isaia 53, 4—5). Apoi, „când a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul Său cel născut din femeie, născut sub lege, ca să răscumpere pe cei de sub lege, ca să primească înfierea" (Galateni 4, 4—5).

În felul acesta, jertfa lui Hristos de pe Cruce trebuie *văzută și tratată după judecata lui Dumnezeu.* Apostolul atrage atenția că „omul firesc nu primește cele ale Duhului lui Dumnezeu, căci sunt pentru el nebunie, și nu le poate înțelege, pentru *că ele se judecă duhovnicește*" (I Corinteni 2, 14). Numai printr-o *judecată duhovnicească* înțelegem că pe Cruce nu moare un simplu om, Iisus din Nazaret, ci *Fiul lui Dumnezeu întrupat se jertfește pentru mântuirea oamenilor.* Astfel, jertfa Mântuitorului nu este un act omenesc, ci este *taina lui Dumnezeu,* adică *„puterea lui Dumnezeu și înțelepciunea lui Dumnezeu"* (I Corinteni 1, 24), cu totul deosebită de judecata și înțelepciunea omenească (I Corinteni 1, 18—30).

Dar, pentru a înțelege mai bine taina jertfei Fiului lui Dumnezeu ce s-a adus pe cruce, să ne lăsăm călăuziți în cele ce urmează de cuvintele Revelației divine.

În atotștiința Sa, Dumnezeu, fiind deasupra timpului, știa din eternitate că omul va cădea în păcat, motiv pentru care a hotărât mântuirea lui prin întruparea Fiului, a celei, de-a doua Persoane a Sfintei Treimi. Aceasta constituie *„taina cea din veci ascunsă în Dumnezeu"* (Efeseni 3, 9). Stând în legătură cu creația lumii, taina mântuirii omului în Hristos e rânduită „mai înainte de veci spre mărirea noastră" (I Corinteni 2, 7). Ea nu reprezintă pentru Dumnezeu o necesitate impusă de cineva, nici o datorie, cum se pot întâmpla lucrurile în ordinea vieții omenești, ci este un act *absolut liber din partea lui Dumnezeu, ca lucrare a iubirii Sale și a harului Său.* Sfântul Apostol Pavel, accentuând acest aspect, spune că mântuirea omului este „taina voii lui Dumnezeu, după bunăvoința Sa, precum mai înainte a hotărât întru Sine" (Efeseni 1, 9). Această hotărâre existentă în Dumnezeu din eternitate, pornită din iubirea Sa absolut liberă, este cunoscută în teologie sub numele de *„mai înainte hotărâre"*. Scopul ei, ca și cel al creației, urmărește mărirea lui Dumnezeu și fericirea făpturilor, după cum ne arată Sfântul Apostol Pavel: „Mai înainte rânduindu-ne pe noi, în a Sa dragoste spre înfierea cea prin Iisus Hristos ... spre lauda măririi Domnului Său" (Efeseni 1, 5—6).

De aici vedem că mântuirea, asemenea creației lumii și a omului, sunt hotărâte din eternitate de Dumnezeu, ca acte libere, pornite din iubirea Sa, și au ca scop preamărirea Celui ce a creat și a mântuit lumea, precum și fericirea creației. Astfel, putem spune că mântuirea poate fi socotită *un dar al dragostei lui Dumnezeu și o creare din nou a lumii.* Așa cum Fiul lui Dumnezeu a participat, în cadrul Sfintei Treimi, la crearea lumii, întrucât „toate prin Dânsul s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut din tot ceea ce s-a făcut" (Ioan 1, 3), tot astfel, El săvârșește prin întruparea, activitatea, jertfa, învierea și înălțarea Sa la cer, mântuirea lumii, spre fericirea făpturilor Sale.

Prin urmare, mântuirea pe care Fiul lui Dumnezeu a săvârșit-o prin jertfa Sa de pe Cruce reprezintă *„mai înaintea hotărâre a lui Dumnezeu". Ea este un act absolut liber, pornit din iubirea și mila lui Dumnezeu, fiindcă „atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul Său a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică"* (Ioan 3, 16). Deci, *inițiativa mântuirii noastre, prin jertfa Fiului, aparține lui Dumnezeu. Noi oamenii o primim ca dar al lui Dumnezeu, prin harul Său, ca lucrare a Duhului Sfânt.*

În același timp, mântuirea omului prin jertfa lui Iisus Hristos, este un act *liber și din partea Fiului lui Dumnezeu.* Un tablou magnific, redat într-o viziune profetică în cartea Apocalipsei, ne prezintă zguduitoarea „strigare făcută în cer asupra cărții, scrisă înăuntru și pe dinafară, pecetluită cu șapte peceți, ținută în mâna dreaptă a Celui ce șade pe tron: „Cine este vrednic să deschidă cartea și să desfacă pecețile ei? Și nimeni din cer, nici pe pământ, nici sub pământ nu putea să deschidă cartea, nici să se uite în ea. Și plângeam cu amar (spune autorul Apocalipsei) că nimeni nu a fost găsit vrednic să deschidă cartea, nici să se uite la ea. Și unul din bătrâni mi-a zis: Nu plânge. Iată, a biruit leul din seminția lui Iuda, rădăcina lui David, ca să deschidă cartea și cele șapte peceți ale ei. Atunci am văzut la mijloc, între tron și cele patru ființe și bătrâni, stând un Miel, ca înjunghiat ... Și a venit și a luat cartea din dreapta Celui ce ședea pe tron. Și când a luat cartea, cele patru ființe și cei douăzeci și patru de bătrâni au căzut înaintea Mielului ... și cântau o cântare nouă zicând: vrednic ești să iei cartea și să deschizi pecețile ei, căci ai fost înjunghiat și ai răscumpărat lui Dumnezeu, cu sângele tău, oamenii din toată seminția și limba și poporul și neamul" (Apocalipsa 5, 1—9).

Pe de altă parte, profetul Isaia se referă la Mântuitorul care *„ca un miel spre junghiere s-a adus"* (Isaia 53, 7). Dacă *„s-a adus"*, și nu a fost adus, înseamnă că jertfa Sa pe Cruce a fost de bunăvoie și neimpusă de altcineva din afară. De altfel, Biserica folosește des expresia: *„jertfa cea de bunăvoie"*, când în rugăciuni și cântări imploră mila lui Dumnezeu de a ierta greșelile noastre, și a se îndura spre noi cu iubirea Sa de oameni ...

Și acum, dacă iscoditoarea minte omenească și-ar pune, desigur, fără cuvenita pioșenie, întrebarea, cine anume s-ar putea face vinovat de jertfa lui Iisus pe Cruce, ar putea deduce din elementele oferite de Revelația divină, răspunsuri ca acestea.

Vinovat este desigur diavolul, prin a cărui ispitire primul om a căzut în păcat. Mântuitorul ne spune despre el că „a fost din început ucigător de oameni" (Ioan 8, 44). Diavolul nu putea fi biruit decât numai de Cineva absolut mai puternic decât el. Și acesta nu putea fi decât Dumnezeu Însuși. Prin moartea și învierea Sa, Fiul lui Dumnezeu a biruit pentru totdeauna pe diavol și moartea. În urma jertfei Sale, ne spune Mântuitorul, „stăpânitorul lumii acesteia (diavolul) va fi aruncat afară" (Ioan 12, 31).

Corelat cu ispitirea diavolului este păcatul săvârșit de om. Jertfa de pe Cruce se referă tocmai la izbăvirea omului din păcat. Dar jertfa de pe Cruce este actul liber al lui Dumnezeu, rod al milei Sale, adresat omului și lumii, încât, paradoxal vorbind, „vinovată" este în cele din urmă chiar iubirea lui Dumnezeu ...

Apoi, gândind antinomic, „vinovată" este voința liberă a Fiului lui Dumnezeu de a răscumpăra neamul omenesc din păcat. Era, de altfel, singurul care putea aduce jertfa bine primită de Dumnezeu, fiindcă omul sau o altă ființă

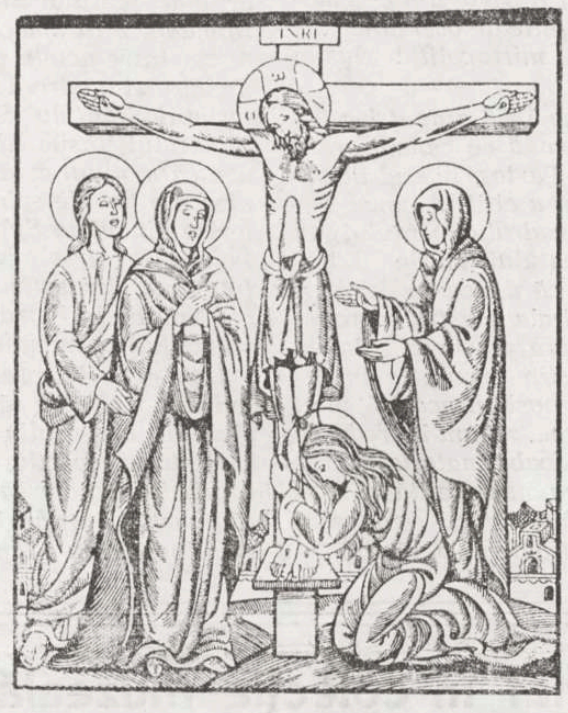

nu o putea aduce, dată fiind onoarea infinită a lui Dumnezeu lezată prin păcatul omului. Desigur, Dumnezeu ar fi putut găsi și alt mijloc de a-l izbăvi pe om din păcat. Dar a considerat că iubirea jertfelnică a Fiului poate fi cea mai bună formă de a-și arăta puterea Sa dumnezeiască. Următoarele versuri exprimă plastic această realitate:

„Cuiele nu te-au țintuit pe cruce;
Puteai atât de lesne să cobori,
Dar dragostea Ta pentru omenire
Te-a pironit, gândindu-Te la noi".

Aceasta dovedește că taina mântuirii noastre reprezintă *dreptatea lui Dumnezeu.* Iar dreptatea și judecata lui Dumnezeu rezidă în aceea că Fiul primește de bunăvoie jertfa de pe cruce pentru *a împlini voia Tatălui* (Matei 26, 39—42), spre *„împlinirea Scripturilor"* (Matei 26, 53—54).

Astfel stând lucrurile, răstignirea Mântuitorului pe cruce, apare cu necesitate din partea lui Dumnezeu. Acest fapt rezultă, evident, din dialogul Mântuitorului înviat cu ucenicii aflați în drum spre Emaus: „ ... Și El a zis către ei: O, nepricepuților și zăbavnici cu inima a crede toate câte au spus proorocii! Nu trebuia, oare, să pătimească acestea Hristos și să intre în slava Sa? Și începând de la Moise și de la toți proorocii, le tâlcuia din toate Scripturile cele despre El" (Luca 24, 25—27). Iar după ce ucenicii L-au recunoscut, din nou pe Iisus cel înviat le repetă: *„ ... Acestea sunt cuvintele pe care vi le-am vorbit încă fiind cu voi, că trebuia să se împlinească toate cele scrise în legea lui Moise și în proorooci și în psalmi despre Mine. Atunci le-a deschis mintea, ca să înțeleagă Scripturile"* (Luca 24, 44—45).

Desigur, noi nu putem pătrunde cu mintea aceste realități ce ni se adresează spre mântuire. Ele constituie marea taină a judecății lui Dumnezeu, cum am văzut că spune Sfântul Apostol Pavel. Iar judecățile lui Dumnezeu sunt altele decât judecățile oamenilor, după cum exclamă același Sfânt Apostol: „O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu! Cât de nepătrunse sunt judecățile Lui și de negăsit urma căilor Lui! Căci cine a cunoscut gândul Domnului? Sau cine s-a făcut Lui sfetnic? ... Căci din El și prin El și întru El sunt toate. Lui fie mărirea în veci, amin" (Romani 1, 33—36). De aceea, *nu putem judeca omenește tainele și planurile lui Dumnezeu, făcând vinovați pe unii și pe alții de jertfa lui Hristos, pe care El de bunăvoie a adus-o pentru noi, spre a împlini voința din veci a Tatălui, privind mântuirea lumii.* Asemenea întrupării Fiului lui Dumnezeu, și jertfa Sa mântuitoare rămâne taina cea de neînțeles de mintea omenească, fiindcă aparține exclusiv dreptății lui Dumnezeu.

Din cele până aici tratate, vedem că mântuirea adusă omului prin jertfa de pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu întrupat, are un *caracter universal,* în sensul că așa „cum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa moartea a trecut la toți oamenii, prin cel în care toți au păcătuit" (Romani 5, 12); tot astfel, „toți vor fi făcuți vii în Hristos" (Corinteni 15, 22). În felul acesta jertfa Mântuitorului ne face pe toți fii ai lui Dumnezeu după har, fără nici o deosebire. *Ea alungă astfel orice formă de discriminare dintre oameni, stabilind frățietatea pe care Dumnezeu o așteaptă de la fiii Săi,* conform cuvintelor Apostolului: „Nu mai este iudeu, nici elin, nu mai este rob, nici slobod, nu mai este parte bărbătească și femeiască, pentru că voi toți unul sunteți în Hristos Iisus. Iar dacă voi sunteți ai lui Hristos, sunteți deci urmași ai lui Avraam și moștenitori după făgăduință" (Galateni 3, 28—29); „... căci Hristos este pacea noastră, care în trupul Său a făcut din cele două lumi una ... și prin cruce, omorând ura ... a binevestit pace vouă, celor de departe și pace celor de aproape; că prin El, și unii și alții, avem calea deschisă spre Tatăl într-un singur Duh" (Efeseni 2, 14—18).

În fața acestui adevăr divin, este evident că *nici un creștin nu-și poate permite ca în numele jertfei Mântuitorului de pe cruce, să promoveze idei și acțiuni antirasiste, antietnice sau antisemite.* Ca unul care a înțeles și a transmis lumii mesajul Evangheliei lui Hristos, mai mult ca oricare altul, *Sfântul Apostol Pavel rămâne pildă vie de iubire față de poporul său, atunci când spune:* „Doresc să fiu anatema de la Hristos de dragul fraților cei de un neam după trup, care sunt israeliți ... și din care după trup e Hristos, Cel ce peste toate este Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin!" (Romani 9, 3—5).

Drept aceea, pentru cei ce prețuiesc după cuviință roadele jertfei mântuitoare adusă de Fiul lui Dumnezeu pe Cruce, aceasta rămâne peste veacuri un proces duhovnicesc de continuă îmbunătățire a vieții, prin harul lui Dumnezeu câștigat de Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, și oferit oricărui pământean, până la sfârșitul veacurilor. Este convingător în acest sens îndemnul aceluiași Apostol al neamurilor: „Dezbrăcați-vă de omul cel vechi dimpreună cu faptele lui și îmbrăcați-vă în omul cel nou, care se înnoiește spre a ajunge la cunoaștere, după chipul Celui ce l-a zidit, căci acolo unde este Hristos, nu este nici o deosebire între elin și iudeu, tăiere împrejur și netăiere împrejur, barbar, scit, rob, liber, ci Hristos totul întru toți. Așadar, ca niște sfinți și iubiți aleși ai lui Dumnezeu, îmbrăcați-vă cu simțăminte de îndurare, de bunătate, de smerenie, de blândețe, de îndelungă răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții și iertând unul altuia ... precum Hristos v-a iertat vouă, așa și voi. Iar peste toate acestea îmbrăcați-vă în dragoste, care este legătura desăvârșirii. Și pacea lui Dumnezeu la care ați fost chemați într-un singur trup, să domnească în inimile voastre" (Coloseni 3, 9—15).

Din cele tratate rezultă că noi nu privim la Crucea Domnului de pe Golgota ca la un spectacol, nici nu vorbim despre ea ca despre o întâmplare, ci ne raportăm la ea ca la jertfa ce se aduce pentru noi, ce ni se adresează spre mântuire, și participăm la ea printr-o viață mereu îmbunătățită spre a transmite lumii mesajul și roadele ei.

*Rugă**

Se leagănă pământul și din adâncuri plânge
Văzând cum pământenii, bărbați, femei, copii
Cad seceraţi de gloanțe și zac scăldați în sânge,
Rămân schilozi pe viață cu sutele de mii.

Cerescule-Mpărate, la noi în jos privește
Și vars-asupra noastră Dumnezeiescul har.
Iar rugăciunea noastră, Stăpâne, o primește
Ca o smerită jertfă pe Sfântul Tău altar.

Zidit-ai, Doamne, lumea, cu mare-nțelepciune
Pământului dai roade, iar omului cuvânt
Dă, Doamne, și-mplinește a noastră rugăciune
Spre-a Ta mărire-n ceruri: Fă pace pe Pământ!

Iar când sosi-va timpul să ne urcăm la Tine
Cum rânduit-ai Doamne, prin tainicul mormânt,
Primește-ne Stăpâne sub bolțile senine
Spre veșnică odihnă în raiul Tău cel Sfânt.

† IOACHIM Gh. POPESCU
(din vol. „Melancolii" — 2002)

* Autorul, nevăzător, s-a mutat la Domnul în 2005. S-a născut în 15 sept. 1907 în localitatea Cireș - Opăițeni, jud. Storojinet, Bucovina (azi Ucraina), părăsind acea parte de țară în urma evenimentelor tragice de după cel de al II-lea război mondial. Poezia ne-a fost trimisă de fiica autorului, cu mențiunea de a fi publicată în paginile T.R., ca o stăruitoare rugăciune pentru vremuri de liniște și pace și încetarea confruntărilor și atentatelor, în urma cărora își pierd viața făpturi nevinovate, între care și mulți copii.

ÎMPLINIREA A 50 DE ANI DE LA CANONIZAREA SF. IOSIF CEL NOU DE LA PARTOȘ

Toamna anului 2006 reprezintă pentru credincioșii din cuprinsul Mitropoliei Banatului și nu numai, prilejul unor reale bucurii spirituale, și aceasta deoarece în perioada 6—8 octombrie se vor împlini 50 de ani de la festivitățile solemne de canonizare ale Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, festivități care au avut loc la 6—8 octombrie 1956 în prezența a numeroși membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, conduși de patriarhul Justinian Marina.

Hotărârea canonizării Sf. Iosif cel Nou de la Partoș a primit votul Sfântului Sinod al Bisericii noastre în data de 28 februarie 1950, împreună cu avizul favorabil de canonizare a tuturor celorlalți sfinți „ridicați la cinstea sfintelor altare" în mod solemn în anul 1955. Dintre cei paisprezece sfinți propuși pentru canonizare în anul 1950 doar Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș a fost canonizat în anul 1956. Vom reveni cu anumite clarificări după amintirea evenimentului canonizării ca atare.

Osemintele Sf. Iosif cel Nou de la Partoș au fost deshumate în biserica veche a Mănăstirii Partoș la data de 6 septembrie 1956, sub directa supraveghere a mitropolitului de atunci al Banatului, dr. Vasile Lăzărescu. În momentul deshumării s-a constatat că „osemintele Sf. Iosif cel Nou erau răspânditoare de bun și plăcut miros" (Pr. Dr. Gh. Cotoșman, „Canonizarea Sfântului Iosif cel Nou", în Mitropolia Banatului, nr. 10-12/1956, p. 27).

În data de 7 septembrie 1956, după săvârșirea solemnă a Sfintei Liturghii, osemintele Sf. Iosif cel Nou de la Partoș au pornit în marș festiv, însoțite de ierarhul locului și de numeroși preoți și credincioși spre catedrala din Timișoara, având loc nenumărate opriri ale cortegiului în satele prin care se trecea. La ceas de vecernie, alaiul binecuvântat a urcat treptele catedralei din Timișoara, catedrală care avea să fie de acum înainte locul de sălășluire a osemintelor celui considerat „patronul spiritual al Banatului". Dintre cei care așteptau în catedrală într-o adâncă reculegere sosirea osemintelor, îl amintesc pe episcopul Policarp Morușca, fostul episcop al românilor ortodocși din America și Canada, despărțit forțat de păstoriții săi și reținut în țară de autoritățile comuniste.

Festivitățile oficiale de canonizare ale Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș s-au desfășurat așadar între 6—8 octombrie 1956, la ele participând alături de patriarhul Justinian Marina și de ierarhul locului, mitropolitul Vasile Lăzărescu al Banatului și următorii membri ai Sfântului Sinod: mitropolitul Iustin Moisescu al Ardealului, mitropolitul Firmilian al Olteniei, episcopul Nicolae Colan de la Cluj, episcopul Valerian Zaharia de la Oradea, episcopul Andrei Magieru de la Arad, episcopul Iosif al Râmnicului și Argeșului, episcopul Teofil al Romanului și Hușilor, episcopul Andrei Moldovan al românilor ortodocși din America și Canada, ca și vicarii patriarhali Antim Târgovișteanul și Teoctist Botoșăneanul.

Ierarhii mai sus amintiți sunt de altfel și cei care semnează Tomosul oficial de canonizare a Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, și cei care au participat la ședința sinodală solemnă de canonizare care a avut loc în reședința mitropolitană de la Timișoara, în data de 6 octombrie 1956.

Racla unde aveau să fie depuse osemintele sfântului, operă a sculptorului Grigorie Dumitrescu de la Arhiepiscopia Bucureștilor, a fost sfințită de către mitropolitul Vasile Lăzărescu, care a oficiat și o parte din ceremonia spălării și ungerii sfintelor oseminte, ceremonie continuată de mitropolitul Iustin Moisescu.

În data de 7 octombrie 1956 a avut loc Liturghia arhierească solemnă de canonizare a Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, în cadrul căreia patriarhul Justinian a citit personal Tomosul de canonizare. În cadrul cuvântului său festiv, mitropolitul Banatului Vasile Lăzărescu spunea: „Credem că aducerea acestor sfinte oseminte în Catedrala noastră mitropolitană și așezarea lor spre cinstirea evlaviei sufletului bănățean creștin tocmai la împlinirea a 10 ani de la târnosirea acestui sfânt locaș, nu e întâmplătoare... ne-am învrednicit să adăugăm astăzi la podoaba materială a catedralei noastre podoaba nevestejită a sfinteniei unuia dintre întâistătătorii din trecut ai mitropoliei noastre" (ibidem, p. 92-93).

Descrierea în presa vremii a evenimentului ca atare al canonizării Sf. Iosif cel Nou de la Partoș este extrem de pozitivă și laudativă, întregind oarecum în anul 1956 toate ceremoniile canonizărilor care au avut loc pe parcursul anului 1955 în Patriarhia Română.

La începutul scurtului nostru articol promiteam revenirea cu anumite clarificări în privința anului canonizării Sf. Iosif cel Nou de la Partoș. De ce nu a avut loc această canonizare în 1955, când au fost canonizați toți sfinții propuși spre canonizare de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în 1950?

Pr. Gh. Cotoșman spune în articolul său despre canonizarea Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, că aceasta „urma să fie proclamată cu un an în urmă (adică nu în 1955, ci în 1956), când se împlineau trei secole de la adormirea sa" (Ibidem, p. 20). Am observat că mitropolitul Vasile Lăzărescu al Banatului, în cuvântul său festiv, spunea că momentul canonizării Sfântului Iosif cel Nou acum (adică 1956) nu e întâmplător, împlinindu-se 10 ani de la sfințirea catedralei din Timișoara (1946—1956). Adevărul însă în privința alegerii anului 1956 și a decalării acestei ceremonii de canonizare de celelalte petrecute în 1955 l-am aflat odată cu cercetarea dosarului de canonizare a Sf. Iosif cel Nou de la Partoș cu nr. 96/1956 din arhiva Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin amabilitatea d-lui Gh. Vasilescu. Între actele prezente în acest dosar se numără și o adresă expediată de către Secretariatul Sfântului Sinod către mitropolitul Banatului Vasile Lăzărescu, căruia i se spunea că motivul amânării ceremoniei de canonizare e dat de șubrezenia anumitor date istorice din viața Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș. Printr-o adresă ulterioară, mitropolitul Banatului spunea că viața sfântului Iosif cel Nou de la Partoș a fost reverificată, constatându-se temeinicia celor cuprinse în ea.

Deși articolul prezent se dorește a fi unul aniversar, doresc să lămuresc pe cât se poate și un alt aspect din viața Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, respectiv, din partea cărei patriarhii a primit hirotonirea întru arhiereu sfântul, din partea Patriarhiei Ecumenice de la Constantinopol sau a Patriarhiei Sârbe de la Ipec?

Pr. Gh. Cotoșman vorbea de anumite informații legate de existența unor episcopi proprii în zona Banatului, încă înainte de păstorirea Sf. Iosif cel Nou de la Partoș (1650—1656), episcopi aflați sub jurisdicția Patriarhiei Ecumenice și pentru o scurtă perioadă sub Arhiepiscopia autocefală de Justiniana Prima (Ibidem, p. 68). Cu toate acestea, în lucrarea dedicată vieții Sf. Iosif cel Nou de la Partoș, pr. Cotoșman scria: „Numirea prea cuviosului Iosif ca mitropolit la Timișoara s-a făcut, cu învoirea sultanului, de către patriarhul de la Ipec, dacă nu cumva de către cel ecumenic de la Constantinopol, sub a cărui jurisdicție se afla Sf. Munte Athos" (Idem, Viața Sfântului Iosif cel Nou, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului (1650—1656), Timișoara, 1956, p. 63).

Într-un alt studiu dedicat vieții Sf. Iosif cel Nou de la Partoș citim: „Sf. Iosif cel Nou a fost hirotonit în 1650 de către patriarhul ecumenic, cu învoirea sultanului Mahmed IV (1649—1687) și trimis în pașalâcul Timișoarei", cu alte cuvinte a venit în Banat de la Constantinopol (Pr. Grigore N. Popescu, „Viața Sf. Iosif cel Nou, Mitropolitul Timișoarei și a toată Țara Banatului", în B.O.R., nr. 10-11/1956, p. 932).

Profesorul Miroslav Timotijević de la Facultatea de Filosofie din Belgrad, folosindu-se de bibliografie în limba sârbă nu ne clarifică acest aspect, mai mult, el spune că Sf. Iosif cel Nou a devenit ierarh la Timișoara împotriva patriarhului Paisie de la Ipec, cu care de altfel a și intrat imediat în conflict, conflict ce a continuat și în timpul patriarhului Gavriil, până la retragerea sa la Mănăstirea Partoș. (Vezi Dr. Miroslav Timotijević, „Postovanje temisvarskag mitropolita Iosifa Novog u baraknoj zvanicnoj i narodnoj poboznasti kaplovacke mitropolije", în Actele Simpozionului „Banatul iugoslav — Trecut istoric și cultural", Novi Sad, 6 noiembrie 1999, Ed. Fundației Române de Etnografie și Folclor din Voivodina, Novi Sad, 2000, p. 222—232).

Sublinierea de către cercetătorul sârb a a-

(Continuare în pag. a 6-a)

Drd. ȘTEFAN TOMA

Un veşmânt arhieresc inedit aflat în colecţia muzeală a Mănăstirii Sâmbăta de Sus

Constituie o realitate de netăgăduit faptul că, spațiul culturii și în genere al spiritualității poporului român nu cunoaște o istorie desacralizată, o istorie goală de semnificații spiritual-religioase. În acest sens, orice lucru, obiect, veșmânt dobândește o valoare deosebită, în funcție de modul întrebuințării sale, cât și a persoanei care l-a valorificat sau l-a pus în valoare.

Rândurile ce urmează au drept scop prezentarea unei concluzii legate de datarea unui sacos arhieresc aflat în colecția mitropolitului Antonie Plămădeală de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, concluzie care deși cunoscută din anul 2002, nu a fost mediatizată.

Mă refer la deplasarea pe care am făcut-o la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, în luna ianuarie a anului 2002, când împreună cu fostul director al Muzeului de Istorie din Sibiu, am fost chemați de către vrednicul de pomenire mitropolitul Antonie Plămădeală și de către egumenul mânăstirii arhim. Ilarion Urs pentru a analiza și data un sacos arhieresc aparținând Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș (1568—1656). Nu am știut pe atunci că această solicitare venită din partea celor două fețe bisericești se datorează unei dorințe a Înalt Prea Sfințitului Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului, care luând cunoștință de existența acestui sacos arhieresc a solicitat amănunte legate de acesta.

Trebuie să mărturisesc dintru început că, contactul cu atmosfera spirituală și culturală a mănăstirii de la Sâmbăta de Sus m-a marcat profund. Ctitorie a vrednicului martir Constantin Brâncoveanu, despre care am învățat atâtea în anii studenției, rectitorită de mitropolitul Nicolae Bălan și dobândindu-și dimensiunea ei deplină prin truda de ctitor a mipolitului Antonie Plămădeală, mănăstirea de la Sâmbăta de Sus constituie pentru cultura și spiritualitatea poporului român un chivot de taină, în care teologia și cultura converg dând naștere unei simbioze existențiale originale și definitorii am putea spune, pentru ethosul poporului român.

Rezultatul analizei și cercetării întreprinse de noi asupra sacosului arhieresc al Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș vine să certifice ceea ce tânărul drd. Ștefan Toma a remarcat și mediatizat în România și în Grecia (vezi Ștefan Toma „Date noi referitoare la viața și cultul Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș", în vol. „Slujitor al Bisericii și al neamului. Părintele Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, la împlinirea a 70 de ani", ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2002, p. 430—435 și idem coautor „Sfântul Iosif cel Nou, o importantă prezență atonită în ținutul Timișoarei", Altarul Banatului nr. 7—9 (2001), p. 15—26) și anume aceea că acest sacos arhieresc aparține și potrivit expertizei noastre secolului XVII, secol în care a trăit Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș, fiind de factură venețiană. Această concluzie se bazează și pe buletinul de analiză nr. 1429 din 15 ianuarie 2002, eliberat de laboratorul zonal de restaurare al Muzeului Brukenthal, sectorul investigații, potrivit căruia avem de-a face cu un material textil, care are în componența sa o bandă metalică, respectiv un aliaj pe bază de cupru, rulată pe miez textil din bumbac. În ceea ce privește descrierea sacosului, acesta are mânecile mai

scurte, tipic veșmintelor arhierești, compus din față spate, unite prin bentițe mătăsoase roșii, răscroit la baza gâtului, prins cu o copcă, veșmânt aflat în stare relativ bună. Alături sacosului arhieresc sunt și două mânecuțe care aparțin veșmântului, ca și o bederniță lucrată cu fir metalic ce are în interiorul ei brodată o cruce, în centru aflându-se monograma creștină. Bedernița este datată ca aparținând secolului XIX, deci nu aparție sacosului arhieresc, ci doar întregește expunerea sa.

Ulterior am aflat, cercetând cele puse la dispoziție de drd. Ștefan Toma, că tatăl Sfântului Iosif cel Nou, pe nume Giovanni Fusko făcea parte dintr-o renumită familie de comercianți venețieni stabilită în Dalmația, deci pe cealaltă coastă a Adriaticii, vis a vis, am putea spune, de Veneția, la Raguza, (Dubrovnikul de astăzi). Iată așadar cum amănuntele și informațiile chiar și dispersate pentru o vreme, la un moment dat se leagă (e posibil ca Sfântul Iosif de la Partoș să fi păstrat peste ani legătura cu comercianții venețieni, de la care să fi primit materialul sau veșmântul la care ne referim). Aceasta e într-un fel și dinamica istoriei: dacă cercetarea nu ar evolua ar însemna că istoria are o percepție statică, nimic nou nemaiputând să apară. Ori, altfel stau lucrurile, chiar și în cazul Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș.

Apoi, însăși faptul că insula Limnos, de unde era mama sfântului, pe nume Ecaterina, cunoscuse o îndelungată ocupație venețiană, comercianții venețieni găsind acolo, în inima Mării Egee un loc de odihnă în călătoriile lor spre Constantinopol, vine să certifice că ceea ce știm despre Sfântul Iosif cel Nou este veridic. Toponimia are o semnificație deosebită în certificarea anumitor realități istorice, ori și în cazul vieții Sfântului Iosif cel Nou acestea sunt semnificative. Giovanni Fusko, tatăl sfântului, ca și comerciant venețian, vine și poposește în insula Limnos (până astăzi orașul Myrina, capitala administrativă a insulei e dominată de Castrul Venețienilor, existând acolo chiar și un golf denumit „Golful Venețienilor"), unde o cunoaște pe viitoarea mamă a sfântului, Ecaterina, grecoaică de neam (din cele aflate de la drd. Ștefan Toma, mitropolitul Ierothei, care e actualul ierarh al locului, i-a spus că numele de Ecaterina este până astăzi cel mai popular nume de botez al fetelor din Limnos, să fie întâmplător?).

Aș mai adăuga acestei incursiuni în biografia Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, un amănunt deosebit legat de sacosul arhieresc de la Sâmbăta de Sus. Potrivit catalogului de inventar al muzeului acestei mănăstiri și a mărturiei mitropolitului Antonie Plămădeală, primul care pe baza informațiilor orale avute l-a atribuit Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, mărturie cunoscută apoi și de egumenul mânăstirii arhim. Ilarion Urs, acest sacos arhieresc ar fi provenit de la o parohie din episcopia Aradului. Un fapt iarăși interesant, deoarece Aradul este asumat întru-câtva Banatului, ori acest aspect ar putea constitui un alt motiv pentru a crede că într-adevăr acest sacos arhieresc a aparținut Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș. Potrivit pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, acest veritabil părinte al istoriografiei bisericești moderne la români, sacosul ar fi putut proveni din colecția pr. Ștefan Crișan din Lipova (jud. Arad), cel mai renumit colecționar de cărți, icoane și veșminte bisericești cunoscut în părțile Aradului.

Necesitatea redactării acestor rânduri vine și din lipsa cunoașterii concluziei cercetării noastre, care deși transmisă oficial mitropolitului Antonie Plămădeală, ea nu a fost mediatizată. Poate că alegerea acestui moment nu este întâmplătoare, și mă gândesc la faptul că în acest an se împlinesc 50 de ani de la proclamarea solemnă a canonizării Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, petrecută în catedrala mitropolitană de la Timișoara la 6—8 octombrie 1956.

Încercând să concluzionez scurtul meu articol, voi spune că anumite date biografice legate de viața Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș puse în lumină de drd. Ștefan Toma, își găsesc o anumită corespondență cu proveniența și datarea acestui sacos arhieresc și că prezența sa în acest loc binecuvântat Transilvania vine să asigure peste secole de acum înainte dăinuirea unor tradiționale legături spirituale existente între românii din Banat și Transilvania. Acum suntem siguri că aceste legături poartă și chipul mijlocirii Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș . . .

MARIANA DANEȘ
Muzeul de Istorie — Sibiu

Expoziţia-Concurs „Icoana din Sufletul Copilului“

Ediţia a XIV-a. Sibiu 24—31 august 2006

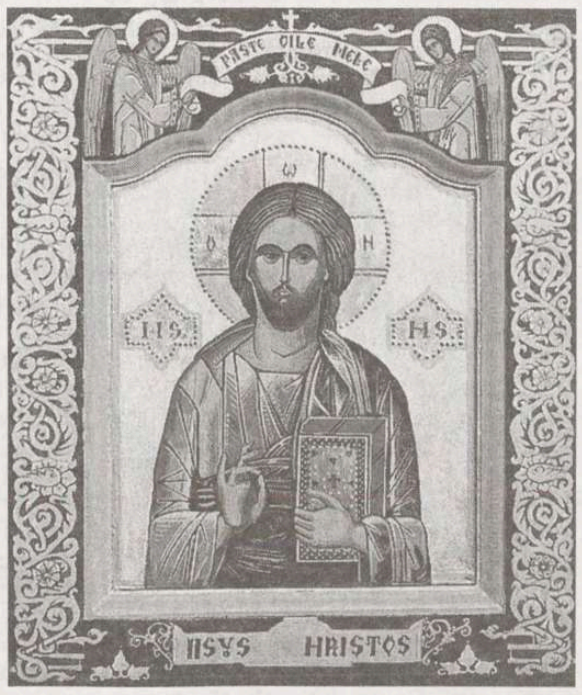

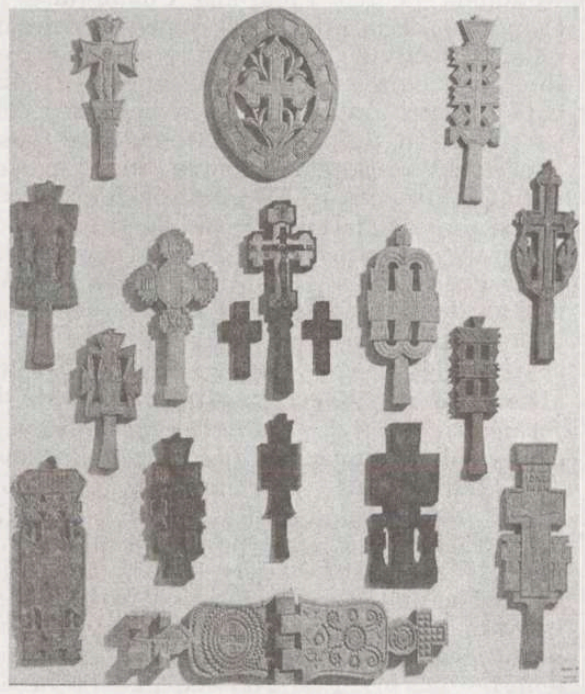

Dragi copii,

Frumuseţea icoanelor prezentate în această expoziţie mă îndeamnă să vă adresez câteva cuvinte prin care să-mi exprim admiraţia şi bucuria pentru străduania şi râvna voastră de a arăta tuturor cât de armonios se îmbină în sufletul unui copil dragostea de Dumnezeu cu setea de frumos, curăţia sufletească şi inocenţa cu măiestria artistică. E mare darul pe care l-aţi primit de la Dumnezeu şi el trebuie valorificat: dăruind altora, prin icoane, raze din frumuseţea voastră lăuntrică, voi înşivă vă umpleţi de lumină şi bucurie, căci aşa răsplăteşte Dumnezeu pe cei curaţi cu inima. Păstraţi această curăţie prin fapta şi vorba bineplăcută lui Dumnezeu, prin paza sfintelor Sale porunci, prin post, rugăciune şi milostenie, pentru ca prin icoanele voastre să se vestească adevărul viu şi experiat al Evangheliei lui Hristos, Domnul cel Înviat, pentru ca toţi să înţelegem că de nu ne vom întoarce şi nu vom fi ca şi copiii, nu vom intra în Împărăţia lui Dumnezeu.

Cu arhiereşti binecuvântări,

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

Concursul „Icoana din Sufletul Copilului“, ajuns la a XIV-a ediţie, se desfăşoară împreună cu olimpiadele şcolare naţionale din învăţământul preuniversitar.

Începând cu anul 2002, Expoziţia pe ţară a concursului se organizează la Sibiu, în cadrul Olimpiadei Naţionale „Meşteşuguri artistice tradiţionale“, din cadrul Activităţilor Educative programate de Ministerul Educaţiei şi Cercetării.

Astfel s-a întâmplat şi în acest an. Între 24—31 august 2006 a avut loc cea de a XIV-a Ediţie a Expoziţiei-Concurs „Icoana din Sufletul Copilului“. Locul de amenajare a Expoziţiei a fost Sediul Direcţiei pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural, sala Muzeului Naţional Brukenthal, Sibiu, str. Tribunei nr. 6.

Instituţiile care au patronat şi sponsorizat acţiunea au fost: Patriarhia Română, Ministerul Educaţiei şi Cercetării, Consiliul Judeţean Sibiu, Arhiepiscopia Sibiului, Complexul Muzeal Naţional „ASTRA“ Sibiu, Inspectoratul Şcolar Judeţean Sibiu, Direcţia pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural Sibiu şi Asociaţia „Urmaşii Sfinţilor Brâncoveni“.

Ca un preludiu al acestei manifestări, s-a organizat o expoziţie de icoane pictate de copii, în holul Academiei teologice de la Mănăstirea „Brâncoveanu“ de la Sâmbăta de Sus, jud. Braşov, în preajma praznicului „Adormirii Maicii Domnului“.

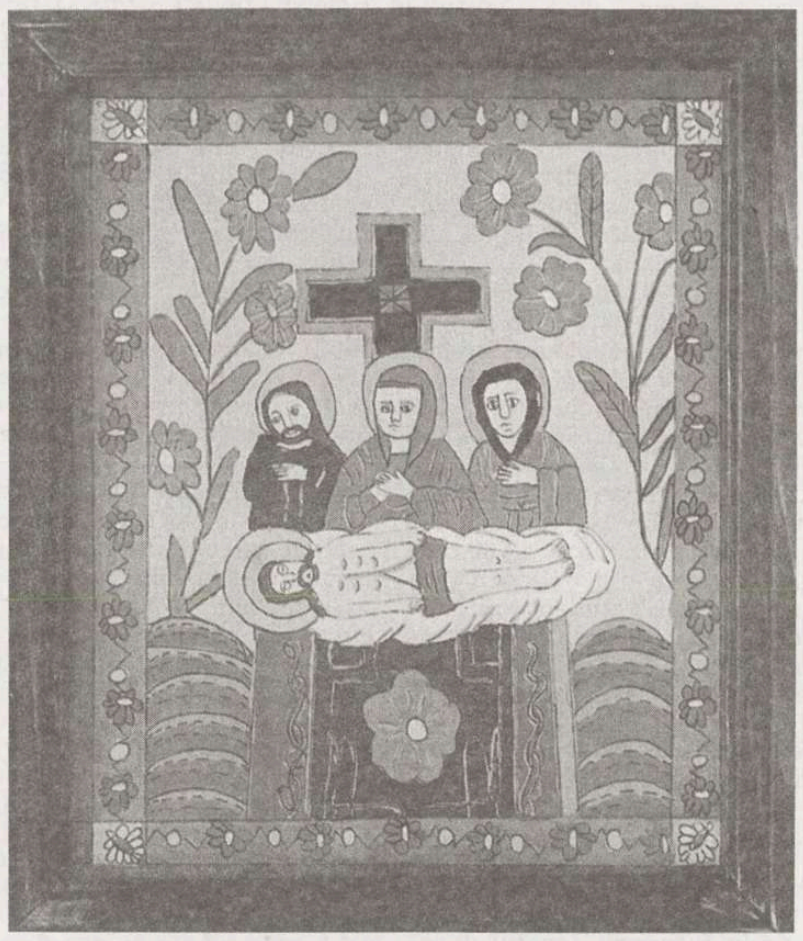

La inaugurarea acelei expoziţii au participat Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, precum şi alţi reprezentanţi ai Instituţiilor de Cultură şi ai Administraţiilor locale de la Sibiu, Braşov şi Făgăraş.

Expoziţia de la Mănăstirea „Brâncoveanu“ a fost vizitată de un mare număr de credincioşi veniţi la sărbătoarea hramului.

La Sibiu, Expoziţia a întrunit cele mai frumoase lucrări premiate la nivelul judeţelor şi eparhiilor, realizate de către elevii claselor I—XII din şcoli generale, gimnazii, licee, colegii, şcoli pedagogice, seminarii teologice şi licee de artă, cluburi şi palate ale copiilor.

Vernisajul expoziţiei a avut loc marţi, 29 august 2006, la orele 17,00, în prezenţa P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, delegat al Î.P.S. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, a D-lui Sergiu Nistor, comisar guvernamental pentru Programul „Sibiu — Capitală Culturală Europeană — 2007“, a D-lui Martin Bottesch, preşedintele Consiliului Judeţean Sibiu, a D-lui prof. dr. Corneliu Bucur, directorul general al Complexului Naţional Muzeal „ASTRA“ Sibiu, a Domnului Vasile Crişan, director al Direcţiei Judeţene pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural Naţional Sibiu, a D-lui prof. F. Soare din partea Inspectoratului Şcolar Judeţean Sibiu, a consilierilor Arhiepiscopiei Sibiu, a reprezentantului Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna“ Sibiu, a altor oaspeţi şi a unui impresionant număr de elevi frumos îmbrăcaţi în costume populare specifice zonei pe care o reprezentau.

Prea Sfinţitul Episcop vicar Visarion Răşinăreanu a rostit un cuvânt de apreciere a valorii şi frumuseţii icoanelor şi obiectelor de artă religioasă realizate de copii şi a prezentat şi un mesaj din partea Înalt Prea Sfinţitului dr. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, mesaj pe care îl publicăm în prezentul număr al „Telegrafului Român“. Au luat cuvântul şi ceilalţi reprezentanţi ai instituţiilor menţionate.

Grupuri de elevi din diverse zone ale ţării au prezentat apoi un program de cântări religioase şi recitări de versuri din poeţi români.

La sfârşit a avut loc premierea celor mai reuşite lucrări, selecţionate de un juriu constituit din reprezentanţi ai instituţiilor menţionate şi a unor specialişti în arta plastică şi iconografie.

S-au adresat felicitări D-nei prof. Ana Gabriela Negulescu, redactor coordonator al Revistei „Chemarea Credinţei“ din Bucureşti şi tuturor celor care s-au ostenit cu organizarea acestui eveniment cultural, care este aşteptat să se repete cu şi mai multă vigoare în 2007, când Sibiul va avea onoarea de a fi Capitală Culturală Europeană.

*

Expoziţia a primit vizitatori până în momentul închiderii ei.

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

Formare de formatori în studii ecumenice şi misiologice — primul grant „Leonardo da Vinci" în domeniul teologic din România

Programul de granturi „Leonardo da Vinci" este finanţat de Uniunea Europeană şi desfăşurat în România sub egida Ministerului Educaţiei şi Cercetării prin Agenţia Naţională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educaţiei şi Formării Profesionale. Obiectivul îl constituie promovarea integrării europene prin educaţie şi a educaţiei pentru integrare, cultivându-se diversitatea în unitate şi interculturalitatea. Programul presupune crearea unor parteneriate între centre de educaţie din România şi din ţările Uniunii Europene în scopul continuării educaţiei şi pregătirii profesionale. Proiectele se depun şi se înscriu pe o pagină de internet special creată şi se selectează prin concurs.

Promotorul şi contractorul grantului „Leonardo da Vinci" cu titlul: *Formare de formatori în studii ecumenice şi misiologice*, având ca număr de înregistrare Ro/2005 /95172/Ex., este Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", partenerii interni fiind Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, Facultatea de Teologie Ortodoxă şi Universitatea „Aurel Vlaicu" din Arad, Facultatea de Teologie Ortodoxă, iar partenerii externi: The Norwegian Lutheran School of Theology, Det teologiske Menighetsfakultet din Oslo, Norvegia şi Zentrum Okumene der Evangelishes Kirche in Hessen und Nassau. Echipa de gestionare a proiectului o alcătuiesc: Rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, Profesor univ. dr. Constantin Oprean — supervizare proiect, Ec. ddr. Cristina Puia — gestiune financiară, Pr. conf. univ. dr. Aurel Pavel — responsabil contacte cu partenerii; Pr. lect. univ. dr. Nicolae Moşoiu — redactor şi responsabil proiect. Colectivul de cercetare, format prin concurs, este alcătuit din cadre universitare de la Facultăţile de Teologie Ortodoxă din Sibiu, Cluj-Napoca şi Arad — de la Sibiu, Pr. conf. univ. dr. Aurel Pavel, pr. lect. univ. dr. Nicolae Moşoiu şi Prep. univ. dr. Daniel Buda; de la Cluj, Lect. univ. dr. Radu Preda şi Pr. asist. univ. dr. Mircea Oros; de la Arad, Pr. conf. univ. dr. Mihai Săsăujan şi Asist. univ. drd. Cristinel Ioja — care au urmat cursuri interactive şi vizite de studiu la Frankfurt sau Oslo şi urmează să redacteze un îndrumar de misiologie şi ecumenism pentru studenţi.

Grupul care a plecat la Frankfurt, format din Pr. conf. univ. dr. Aurel Pavel, Pr. conf. univ. dr. Mihai Săsăujan, Lect. univ. dr. Radu Preda, a avut la Centrul Ecumenic al Bisericii Evanghelice din Hessen şi Nassau, în perioada 8—14 mai, următorul program: în dimineaţa zilei de 8 mai li s-a prezentat istoria şi activitatea Centrului Ecumenic de către conducătorii fiecărui departament, după care organizatorii au răspuns întrebărilor oaspeţilor. După amiază au vizitat Institutul Confesional de la Bensheim unde au audiat conferinţa conducătorului Institutului, Rev. Dr. Walter Fleischmann-Bisten, cu titlul *Institutul confesional, un mod de lucru al Bisericii Evanghelice Germane*. Marţi, 9 mai au vizitat Universitatea Goethe, în special Facultatea de Teologie Evanghelică în a cărui bibliotecă s-au documentat asupra temei proiectului. După masă au audiat conferinţa *Comuniunea de lucru a Bisericilor creştine în Germania*, de Barbara Rudolph. Miercuri, 10 mai, au vizitat Seminarul Teologic al Bisericii Evanghelice Germane din Hessen şi Nassau în a cărui bibliotecă au avut ocazia să se documenteze. După amiază, directorul seminarului Prof. Dr. Peter Scherle a susţinut o conferinţă, iar apoi s-a folosit medioteca. Joi, 11 mai au audiat conferinţa susţinută de Prof. Dr. Matthias von Kriegstein cu titlul *Migraţia ca şi provocare pentru reflecţia teologică şi abordarea eclesială*. După amiază a avut loc o masă rotundă pe această temă, cu colaborarea oaspeţilor români şi a altor invitaţi. Vineri, 12 mai, au participat la o masă rotundă organizată de Centrul Misionar din sud-vestul Germaniei, cu titlul *Despre activitatea misionară, linii directoare şi exemple programatice*. După amiază au vizitat parohia din Raunheim unde a participat la o masă rotundă pastorul Jörg Bickelhaupt, responsabil cu problemele interconfesionale ale Centrului Ecumenic. Ziua de sâmbătă a fost dedicată studiului în biblioteca Centrului ecumenic şi pregătirii contribuţiilor la îndrumarul pentru studenţi care va face referire şi la posibilitatea de a implementa în România astfel de activităţi practice în domeniul misiologiei şi ecumenismului, şi foarte important, la exigenţele predării Religiei în şcolile de stat din România.

În perioada 15—21 mai anul curent, au participat la cursul de pregătire organizat la Institutul norvegian de Teologie Luterană din Oslo, Pr. lect. dr. Nicolae Moşoiu iniţiatorul şi responsabilul proiectului, Pr. asist. dr. Mircea Oros, Asist. drd. Cristinel Ioja şi Prep. dr. Daniel Buda. Acest Institut, de grad universitar, este cel mai important centru teologic din Norvegia. Aici studiază în prezent aproximativ 700 de studenţi, organizându-se şi cursuri de master şi doctorat, un fost student al Facultăţii noastre, Marius Teican, frecventează în prezent cursurile de Master la Oslo. Marea majoritate a clerului şi a profesorilor de Religie din învăţământul de stat din Norvegia au fost educaţi aici, iar din 11 episcopi câţi numără Sinodul Bisericii Luterane din Norvegia, 10 au studiat la această şcoală teologică.

Responsabilii cursului de pregătire de la Oslo au fost Prof. univ. dr. Tormod Engelsvikel, reputat specialist în misiologie şi cercetător ddr. Helene Lund, care au răspuns cu deosebită amabilitate rugăminţii de a se ocupa de oaspeţii români. Stagiul a implicat audierea unor serii de cursuri interactive susţinute în limba engleză de către cadrele didactice ale Institutului, studiu şi cercetare în bibliotecă, iniţierea în istoria Bisericilor precum şi în viaţa ecumenică, socială şi politică a Norvegiei, vizite de studiu.

Luni, 15 mai, după prezentarea Institutului şi a resurselor de studiu şi cercetare şi deschiderea oficială a cursului, în prezenţa membrilor corpului profesoral, Rectorul Institutului, Prof. univ. dr. Vidar Haanes a susţinut primul curs cu titlul *Creştinătatea în Norvegia din perspectivă istorică*. Al doilea curs cu titlul *Ecumenismul în Norvegia din perspectivă ortodoxă* a fost susţinut de Prof. univ. dr. Torstein Tollefsen, Profesor de Filosofie la Universitatea de Stat din Oslo, convertit la Ortodoxie. Ultimul curs din prima zi a fost susţinut de Prof. univ. dr. Harald Hegstadt având titlul *Religie, Biserică şi misiune în Norvegia*. A doua zi a fost rezervată următoarelor cursuri: *Abordarea unităţii din diferite perspective. Câteva provocări actuale ale dialogului ortodoxo-protestant*, Drd. Helene Lund; *Ca toţi să fie una — modelul ecumenic al Consiliului Bisericilor din Norvegia. Istoric, ultimele evoluţii în cooperarea ecumenică în Norvegia*, Ornulf Steen, Secretar General al Consiliului Bisericilor din Norvegia; Asistenţa socială (Diaconia) în perspectivă internaţională şi ecumenică, Prof. univ. dr. Gunnar Heiene. La prânz a avut loc o întâlnire cu corpul profesoral al Institutului la care s-a prezentat proiectul nostru de cercetare şi s-a discutat liber despre situaţia învăţământului teologic din România şi Norvegia, precum şi despre perspectivele de colaborare, speram printr-un parteneriat, având-se în vedere principiile aşa-numitului Proces Bologna. Seara zilei a fost dedicată unei recepţii oferite de Ambasada României la Oslo, la care au participat oaspeţii români şi conducerea Institutului de Teologie Luterană din Oslo. În discursul rostit de doamna Anamaria Almăşan, însărcinată cu afaceri şi locţiitor de Ambasador, precum şi din discuţiile private cu domnul Consul Dumitru Marius Hâncu, s-a exprimat disponibilitatea autorităţilor române de a sprijini întărirea relaţiilor culturale între România şi Norvegia, inclusiv pe linie teologică, precum şi preocuparea Ambasadei României de a face cunoscută în Norvegia arta, cultura teologică şi spiritualitatea ortodoxă a poporului român. Miercuri, 17 mai, oaspeţii români au asistat la festivităţile din faţa palatului regal organizate cu ocazia zilei naţionale a Norvegiei, au vizitat mai multe obiective culturale şi social-politice, iar după amiaza a fost dedicată studiului în bibliotecă. Joi, 18 mai au fost audiate următoarele cursuri: *Misiune în Noul Testament — referiri la situaţia contemporană*, Prof. univ. dr. Hans Kvalbein; *Misiunea din perspectivă ecumenică şi evanghelică*, Prof. univ. dr. Tormod Engelsviken; *Noi spiritualităţi şi concepţii despre Iisus în lumea contemporană*, Prof. univ. dr. Arild Romarheim. Seara a fost dedicată studiului în bibliotecă. Vineri, 19 mai a cuprins, dimineaţa, cursul *Penticostalism şi creştinătate în ţările Sudului ca şi provocare pentru Biserici*, Prof. univ. dr. Terje Hegertum. La amiază, oaspeţii români au fost invitaţi să oficieze o rugăciune după tradiţia ortodoxă în faţa studenţilor şi a corpului profesoral. După amiază au fost vizitate mai multe biserici istorice din Oslo, precum şi Centrul Norvegian de Misiune pentru Est unde au avut o discuţie interesantă cu domnul Ed Brown, responsabil cu drepturile omului al acestui Centru. Sâmbătă, 20 mai, Prof. univ dr. Qystein Lund, Directorul de studii al Institutului a susţinut ultimul curs cu titlul *Concepţii pedagogice şi mijloace moderne în predarea religiei şi a teologiei*. În discursul de încheiere a cursului, domnul Lund a exprimat, în numele conducerii Institutului, disponibilitatea dezvoltării unui parteneriat între Institutul de Teologie din Oslo şi Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu. După masă a fost vizitată casa memorială a teologului norvegian Hans Nielsen Hauge şi s-a realizat evaluarea întregii săptămâni de studiu.

Considerăm că participarea la acest grant european de cercetare a fost un mare privilegiu, oferindu-ni-se posibilitatea de a cunoaşte experienţa misionară şi ecumenică a două centre reprezentative în aceste domenii. Nădăjduim ca prin munca susţinută a membrilor colectivului de cercetare, studenţii teologi români să aibă la dispoziţie un îndrumar de misiologie şi ecumenism, redactat după exigenţele în domeniu, care să constituie şi o bază pentru implementarea şi la noi a realizărilor în domeniu din ţările vizitate. După cum se ştie, Ministerul Educaţiei şi Cercetării din România cere astăzi cadrelor universitare să scrie proiecte de cercetare care să răspundă condiţiilor Uniunii Europene, acestea făcând parte integrantă din procesul de armonizare a învăţământului universitar european.

Au consemnat:

Pr. conf. univ. dr. AUREL PAVEL
Pr. lect. univ. dr. NICOLAE MOŞOIU
Prep. univ. dr. DANIEL BUDA

Împlinirea a 50 de ani

(Urmare din pag. a 4-a)

cestei tensiuni ce a existat între patriarhii de Ipec şi Sf. Iosif cel Nou de la Partoş în timpul păstoririi acestuia, ne determină să credem că motivul acestei tensiuni ar putea fi tocmai jurisdicţia de Constantinopol căreia se pare că îi aparţinea Sf. Iosif cel Nou. Dacă anul întronizării Sf. Iosif cel Nou de la Partoş a fost 1643 (cum susţin sursele bibliografice sârbe) şi nu 1650, cum cunoaştem noi, înseamnă că Sf. Iosif cel Nou a păstorit credincioşii din Banat timp de 10 ani (1643—1653). În cazul în care primul an al păstoririi sale a fost 1643, înseamnă că a fost hirotonit de către patriarhul ecumenic Partenie I, zis „cel Bătrân", pentru că doar în septembrie 1644 îi ia locul Partenie al II-lea, zis „cel Tânăr" (Vezi Manouil Gedeon, Patriarhikoi Pinakes — Eidiseis Istorikai Biografikai peri ton Patriarhon Konstantinoupoleos, Athina, 1996, p. 446—455). Dacă primul an al păstoririi Sf. Iosif cel Nou a fost 1650, el a fost hirotonit de către Partenie al II-lea, care între 1648—1651 a avut a doua perioadă de păstorire ca patriarh ecumenic (Vezi ibidem, p. 453—455).

Faptul că, atât potrivit bibliografiei teologice româneşti, cât şi conştiinţei spiritualităţii atonite, Sf. Iosif cel Nou a trăit cea mai mare parte a vieţii lui în Muntele Athos, de unde prin filiera Constantinopolului a ajuns în Banat (care, ca şi paşalâc turcesc, accepta doar ierarhul ortodox trimis de Patriarhia Ecumenică, patriarhul ecumenic fiind considerat de către turci autoritatea supremă a creştinilor ortodocşi din ţinuturile aflate sub stăpânire otomană) ne îndreptăţeşte să credem că Sf. Iosif cel Nou de la Partoş a păstorit în părţile Banatului în ascultare canonică faţă de Patriarhia Ecumenică.

Cunoaştem că în 1557 s-a reînfiinţat Patriarhia Sârbă de la Ipec, ori Banatul devenise paşalâc turcesc din 1552. Ce să înţelegem, că, creştinii ortodocşi din părţile Banatului românesc au trăit o vreme fără episcop, doar pentru că Patriarhia Sârbă de la Ipec nu fusese încă reînfiinţată?

Dacă Sf. Iosif cel Nou de la Partoş a venit ca ierarh în Banat după o îndelungată viaţă ascetică desfăşurată în Muntele Athos, el nu putea fi hirotonit întru arhiereu decât de către Patriarhia Ecumenică, în jurisdicţia căreia s-a aflat întotdeauna Sfântul Munte. La fel, venind din Sfântul Munte ca ierarh ortodox, într-un paşalâc turcesc, el nu putea fi acceptat de către sultanul paşalâcului decât ca ierarh hirotonit de către Patriarhia Ecumenică. Istoria stă mărturie că astfel au funcţionat întotdeauna relaţiile dintre creştinii ortodocşi şi autorităţile otomane ocupante, prin şi numai prin Patriarhia Ecumenică. Înţelegerea hirotoniei Sf. Iosif cel Nou de la Partoş prin filiera Patriarhiei Sârbe de la Ipec, într-o vreme în care zona Timişoarei era paşalâc turcesc, reprezintă o falsă ipoteză, sau să-i spunem altfel, o ipoteză paralelă fără acoperire în raporturile de convieţuire dintre creştinii ortodocşi şi otomanii secolului al XVII-lea din Banat.

Închei acest scurt articol dedicat aniversării celor 50 de ani de la canonizarea Sf. Iosif cel Nou de la Partoş, fără a considera că prin cele prezentate în a doua parte a sa, m-am abătut în vreun fel de la scopul acestuia. Şi aceasta pentru că istoria şi personalităţile istorice, chiar şi sfinţii trebuie înţeleşi în contextul obiceiurilor umane şi în duhul epocii în care au trăit. Să sperăm că peste alţi 50 de ani de acum înainte, la aniversarea unui secol de la canonizarea Sf. Iosif cel Nou de la Partoş urmaşii noştri vor cunoaşte mai multe despre patronul spiritual al Banatului şi vor avea cel puţin tot atâta râvnă pentru cultul său, cât au românii de astăzi.

Un teolog român legat de Sibiu a fost distins cu premiul Abatele Emmanuel Heufelder

La data de 3 iunie a.c., în sâmbăta dinaintea Rusaliilor apusene, Institutul Ecumenic al Abaţiei benedictine Niederalteich, Germania, a distins cu premiul *Abatele Emmanuel Heufelder*, Fundaţia Pro Oriente şi pe Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă. De şapte ani, Institutul ecumenic din Niederalteich premiază în fiecare an o instituţie şi o persoană care s-au distins prin eforturile de conciliere şi promovare a relaţiilor dintre Bisericile din Răsărit şi cele din Apus.

Aşa cum s-a putut înţelege din cuvântarea *Laudatio* rostită de Rectorul Institutului, Dr. Gerhard Voss, Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă a primit acest premiu ca recunoaştere a contribuţiei de excepţie a Prea Cuviosiei Sale la redactarea şi semnarea documentului *Charta Oecumenica*, precum şi pentru implicarea în proiectul *Vindecarea memoriei în sud-estul Europei*. Cu privire la contribuţia Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă la redactarea Chartei Oecumenica, vorbitorul remarca: *„Bineînţeles că ştiu, dragă Viorel, ... că pentru realizarea Chartei Oecumenica ai pus mult suflet"*.

Apoi a fost subliniată munca neobosită, la catedră şi în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, pentru reconciliere şi înţelegere. Iată cum rezumă vorbitorul profilul teologic al premiatului: *„Sunteţi angajat mai ales în România. Căci sunteţi român, iar înrădăcinarea dumneavoastră în Biserica Ortodoxă aparţine identităţii dumneavoastră ... V-aţi folosit întreaga putere pentru munca de conciliere din cadrul CBE ... Cu întreaga dumneavoastră inimă sunteţi creştin ortodox şi preot, foarte apreciat ca atare de către reprezentanţii Bisericii dumneavoastră ... Sunteţi un ortodox, dar un ortodox angajat pe calea dialogului ..."*.

Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă a susţinut în limba germană prelegerea cu titlul *Chestiunea vindecării memoriei în sud-estul Europei ca şi provocare pentru Biserici în procesul celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene*. Această prelegere va fi tradusă şi publicată în numărul 3/2006 al *Revistei Teologice*.

Premiul Abatele Emmanuel Heufelder a fost instituit de avocatul Hanns Gerlichs (1907—1993) în semn de recunoştinţă faţă de părinţii săi, Wilhelm şi Antonie Gierlichs. Scopul premiului este de a aminti munca de pionierat în ecumenism a Abatelui E. Heufelder (1898—1982), care a condus mănăstirea de la Niederalteich între 1934—1968, dându-i o orientare ecumenică şi transformând-o, mai ales după cel de-al doilea război mondial, în loc al întâlnirii şi reconcilierii dintre Biserici. După Conciliul II Vatican, aici a fost înfiinţat un Institut Ecumenic. Abaţia este adepta ecumenismul practic, aici oficiindu-se slujbe atât după tradiţia romană cât şi după cea bizantină.

Decernarea acestui premiu Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă, absolvent al Institutului Teologic de grad universitar din Sibiu, promoţia, 1969, Asistent la Facultatea de Teologie din Bucureşti între 1977—1986 şi din 1986 Profesor titular pentru Istoria Bisericească

(Continuare în pag. a 7-a)

A consemnat Prep. Dr. DANIEL BUDA

Sursa: Comunicatul de presă al Abaţiei benedictine Niederalteich

Întrunire Ecumenică

În zilele de 11—14 septembrie 2006 a avut loc, la Mănăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, Simpozionul „Gemellaggi Ecumenici tra Parrocchie Europee (Înfrățiri Ecumenice între Parohii Europene)" ținut cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Părinte Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului.

La Simpozion au participat delegații din partea Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii Romano-Catolice, Bisericii Anglicane și Bisericii Protestante (Reformată).

Din partea Bisericii Ortodoxe Române au fost prezenți: Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului; Arhim. Visarion Joantă, Exarhul Mănăstirilor din Arhiepiscopia Sibiului; Pr. Petru Itineanțu de la Parohia Ortodoxă Obreja, jud. Caraș-Severin.

Din partea Bisericii Romano-Catolice au fost prezenți: Pr. Prof. Vicenzo Solazzi, responsabil cu probleme ecumenice al Episcopiei Catolice din Fano (Italia); Pr. Giorgio Paolini, responsabil cu probleme ecumenice al Episcopiei Catolice din Pesaro (Italia); Pr. Peppino Righi, responsabil cu probleme ecumenice al Episcopiei Catolice din Urbino (Italia). Cei trei responsabili au fost însoțiți de către un membru al Comitetului Ecumenic al fiecărei episcopii: Doamna Estela Cinti (Fano); Doamna Milena Fazi (Pesaro); Doamna Carla Pandolfi (Urbino). A mai fost prezent și Pr. Ioszef Pall de la Parohia Romano-Catolică din Reșița, jud. Caraș-Severin.

Din partea Bisericii Anglicane a participat Rev. Jules Cave Bergquist, responsabil cu probleme ecumenice a Primatului Bisericii Anglicane.

Biserica Protestantă (Reformată) a fost reprezentată de Rev. Per Thomsen însoțit de domnul MR. Karsten Poulsen (Danemarca).

Scopul acestei întruniri ecumenice a fost acela de a găsi posibilitățile de continuare și lărgire a „Înfrățirilor ecumenice între parohii europene" aparținătoare diferitelor Biserici Creștine din Europa. Începutul acestor „înfrățiri ecumenice" s-a făcut în urmă cu aproape 9 ani, perioada în care Înalt Prea Sfințitul Părinte Dr. Laurențiu Streza era Episcop al Caransebeșului. În toamna anului 1998 a venit la Caransebeș o delegație reprezentând cele trei episcopii Romano-Catolice din Italia, care și-a exprimat dorința de a se înfrăți cu diferite parohii ortodoxe din cadrul Episcopiei Caransebeșului. Așa a luat ființă două înfrățiri: Parohia Obreja cu Parohia Sf. Ap. Petru și Pavel din Fano (Italia) și Parohia Reșița (Fabrici) cu o parohie din Pesaro (Italia).

Aceste înfrățiri s-au făcut cu binecuvântarea celor 3 episcopi din Italia: Mons. Angelo Bagnasco (Pesaro), Mons. Vittorio Tomassetti (Fano), Francesco Marinelli (Urbino) și a Prea Sfințitului Laurențiu Streza, Episcopul Caransebeșului. Dialogul s-a purtat la trei nivele: episcopal, parohial și monahal, mai ales în cadrul „Săptămânii de rugăciune pentru pace și unitatea creștinilor". Delegații din cele două biserici surori și-au făcut vizite reciproce, întâlniri și dialoguri, toate în duhul iubirii, prieteniei și respectului reciproc. Cu aceste prilejuri s-a dat posibilitatea de a intra în legătură și cu reprezentanți ai altor Biserici Creștine din Europa: Anglicană și Protestantă.

Acesta a fost motivul pentru care frații și prietenii noștri catolici, anglicani și protestanți au cerut binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Părinte Dr. Laurențiu Streza, de a ne întâlni împreună la Mănăstirea Brâncoveanu și a discuta asupra posibilității continuării și lărgirii acestor înfrățiri și în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului, și nu numai.

Cu acest prilej Înalt Prea Sfințitul Părinte Mitropolit și-a exprimat bucuria de a ne revedea, precum și binecuvântarea arhierească de a continua și lărgi astfel de experiențe frățești care au un efect benefic asupra parohiilor și comunităților monahale, cu toții având datoria de a ne ruga și a împlini porunca Mântuitorului Iisus Hristos „Ca toți să fie una" (In. 17, 21).

Părintele Vicenzo Solazzi și părintele Giorgio Paolini au făcut o analiză retrospectivă a acestor înfrățiri ecumenice, exprimându-și dorința ca ele să fie continuate și în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului.

În cadrul acestei întruniri s-a discutat și de pregătirile care se fac pe plan mondial în ceea ce privește Cea de a Treia Adunare Ecumenică a Bisericilor din Europa, care va avea loc la Sibiu între 4—9 septembrie 2007, în contextul manifestărilor prilejuite de declararea orașului Sibiu Capitală Culturală a Europei. În acest context s-a purtat un dialog între cei prezenți și Comitetul Ecumenic Local al Bisericilor Creștine din Sibiu, reprezentat de: Pr. Prof. Aurel Pavel și Pr. Consilier Gheorghe Streza din partea ortodoxă; Pr. Voiculescu Cristian din partea Romano-Catolică, Pr. Siegfried Schullerus din partea protestantă evanghelică și Pr. Șandor Varro din partea protestantă reformată. S-au scos în evidență bunele relații care există între bisericile, parohiile și comunitățile locale din Sibiu, aspecte practice ale colaborării între credincioșii celor patru comunități.

De asemenea s-a purtat un dialog cu domnul profesor Dr. Daniel Buda, membru în Comitetul Ecumenic Local Sibiu, care se ocupă de pregătirea celei de A Treia Adunări Ecumenice a Bisericilor din Europa, prezentând etapele pregătitoare și alte aspecte practice legate de acest eveniment.

Întrunirea s-a finalizat cu formarea unui comitet din care fac parte reprezentanți ai tuturor bisericilor prezente, urmând ca în viitorul apropiat să se facă propuneri concrete în ceea ce privește aceste înfrățiri ecumenice.

Arhim. VISARION JOANTĂ

A reconcilia principiul libertății de expresie cu respectul față de convingerile religioase

(Declarația Directorului general UNESCO — L. Koïchiro Matsuura asupra caricaturilor religioase)

„Emoția suscitată în lumea musulmană prin difuzarea în presă a vignetelor caricaturale cu caracter religios nu m-a lăsat insensibil, ba din contră.

Mandatul UNESCO este clar. Misiunea sa fiind de a privilegia dialogul între culturi și civilizații, această organizație încearcă prin toate mijloacele de care dispune să dezvolte înțelegerea între popoare și respectul mutual.

Mijloacele media, vectori de analize și de informații utile pentru mai buna înțelegere a lumii, joacă un rol cu totul important în acest domeniu. Reflectând opinii diferite, aceste mijloace pot să fie un instrument al dialogului. Principiul libertății de expresie, care este de asemenea în inima mandatului Organizației noastre, nu poate fi pus în discuție, pentru că este unul dintre fundamentele democrației și este de datoria noastră de a veghea ca el (principiul) să fie respectat și difuzat în lumea întreagă.

Mai mult, în climatul care s-a creat, mi se pare important de a veghea ca un dialog seren și lucid să existe între comunități de cultură și religii diferite.

Lansez de aceea un apel la rațiune și invit pe fiecare a împiedica alunecarea spre situații care să determine opoziția între aceste două principii atât de necesare demnității umane: libertatea de expresie și respectul convingerilor individuale, morale și religioase".

(Comunicat preluat și tradus din „Bulletin européen", Nr. 672 / mai 2006, p. 19).

Arhim. DIONISIE UDIȘTEANU, **Popas la 300 de ani de la moartea mitropolitului Varlaam Moțoc** (în colecția „Restituiri" — Arhim. Dionisie Udișteanu, îngrijită de Mircea Motrici), Suceava, Editura Mușatinii, 2006, 172 p.

Cartea cuprinde două studii consacrate mitropolitului Varlaam al Moldovei (1632—1653, † 1657), scrise de arhimandritul Dionisie Udișteanu (1900—1984), fost profesor la Seminarul monahal de la Cernica, un timp la Seminarul „Central" din București, apoi stareț la Mănăstirea Secu. Cele două studii au fost scrise încă din 1957, când se împlineau trei secole de la moartea mitropolitului cărturar, autor al „Cazaniei" din 1643 și al „Răspunsului la Catehismul calvinesc", dar n-au putut fi publicate, deoarece la scurt timp autorul a fost exclus din monahism din dispoziția organelor de stat comuniste. Cu toate acestea, cele două studii sunt de mare importanță și azi, pentru că aduc elemente noi în biografia mitropolitului Varlaam. În primul rând se prezintă dovezi sigure că nu era originar din ținutul Putnei (jud. Vrancea de azi), cum s-a crezut până acum, ci provenea dintr-o familie de răzeși din satul Borcești, azi dispărut, de lângă Târgu Neamț. Un alt lucru necunoscut până acum este acela că Varlaam a fost un timp egumen și la mănăstirea Dragomirna, ctitoria mitropolitului cărturar și miniaturist Anastasie Crimca, iar la Secu a fost egumen mai puțini ani decât s-a crezut. Chiar și alegerea ca mitropolit l-a găsit doar ca arhimandrit la Secu, dar egumen era altcineva. Iată cum apar lucruri noi, după aproape o jumătate de secol de când au fost scrise.

Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU

Eveniment social

Luni, 24.07.2006, s-a pus piatra de temelie a „Centrului Educațional" pentru copiii orfani și săraci, al Asociației „Sfântul Nicolae", de pe lângă Parohia Ortodoxă Română „Valea Aurie", în cadrul unei slujbe oficiate de P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu, ca delegat al Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, înconjurat de un sobor de preoți, prezent fiind și P.C. Pr. Savu Popa, protopop al Sibiului.

La ceremonie au participat d-nul Martin Bottesch, președintele Consiliului Județean Sibiu și d-nul subprefect Marin Crăciun.

Au mai fost prezenți: d-na Mariana Susana Fritzmann, consilier al Consiliului Local Sibiu, d-nul Aurel Badiu, directorul Direcției Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, d-na Anca Drăgan, directorul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, preotul Marcello Maranta — Elveția, ctitor principal al așezământului social, P.C. Pr. Conf. Mihai Săsăujan de la Facultatea de Teologie din București, cu implicare specială în derularea proiectului și P.C. Pr. Simion Săsăujan, coordonatorul acestui program.

Pr. NICOLAE LAȚCHESCU
Inspector Social
Biroul de asistență socială A.O.R. Sibiu

Deschiderea noului an școlar

(Urmare din pag. a 2-a)

pată de Biserica Ortodoxă Română în țara noastră, atitudinea pozitivă a Sf. Sinod și Ministerului Educației față de predarea religiei în școală, etc.) cât și extern (existența educației religioase în sistemul de învățământ din țările membre ale Uniunii Europene, prin ora de religie în: Germania, Austria, Italia, Luxemburg și altele).

De asemenea, la propunerea Înalt Prea Sfinției Sale Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, s-au stabilit câteva date în cursul lunii octombrie, când după conferințele preoțești care se vor desfășura la protopopiate să aibă loc întâlniri de lucru cu profesorii de religie din zonele respective după cum urmează: *Brașov, în 9 octombrie, la C.N. „Andrei Șaguna" la ora 16,30; Făgăraș, în 10 octombrie, la C.N. „Radu Negru", la ora 16,00; Sibiu, în 11 octombrie, în Aula Facultății de Teologie „Andrei Șaguna", la ora 17,00 și la Mediaș, în 19 octombrie, la ora 15,00.*

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, **a săvârșit următoarele:**

- **1 AUGUST 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A participat la festivitatea de deschidere a Festivalului Național al Tradițiilor Populare desfășurată în Piața Mare din Sibiu, rostind cuvânt de salut și de binecuvântare.
- **2—3 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.
  — Seara, a slujit Paraclisul Maicii Domnului în Catedrală.
- **4 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Vecernia în biserica de lemn din Muzeul Astra Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
- **5 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la mânăstirea de la Rășinari, jud. Sibiu cu prilejul zilei (Sf. Ioan Iacob), unde a rostit cuvânt de învățătură.
  — Seara, a slujit Vecernia și Litia în Catedrala mitropolitană.
- **6 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească împreună cu **P.S. Ioan** al Covasnei la Mânăstirea Sita Buzăului, rostind cuvânt de învățătură.
  — După-masa a slujit și predicat la Vecernie la Mânăstirea „Schimbarea la Față" de la Bucium, Prot. Făgăraș. Vizitează noua biserică aflată în construcție în localitatea Teliu-Vale, prot. Brașov.
  — Seara, a participat la o lansare de carte închinată așezământului monahal de la Șinca Veche, rostind cuvânt de învățătură.
- **7—9 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a ținut audiențe și a efectuat lucrări de birou.
- **11 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană și slujba de Te-Deum cu prilejul zilei onomastice a **Î.P.S. Sale Laurențiu, Mitropolitul Ardealului,** rostind un cuvânt de felicitare.
  — Seara, a slujit și predicat în Catedrală la slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului.
- **13 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica Sf. Arhangheli (Trei Stejari) din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură (pr. paroh Gh. Șebu).
  — Seara, a slujit și predicat la slujba Tainei Sf. Maslu de obște în biserica „Sf. Arhangheli" (Blumăna) din Brașov (pr. dr. Stelian Manolache).
- **14 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.
  — Seara, a slujit și predicat în Catedrală la slujba Vecerniei și a Prohodului Maicii Domnului.
- **15 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit împreună cu **Î.P.S. Sa Laurențiu, Mitropolitul Ardealului,** Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus.
- **16 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Dintre Brazi" — Sibiu cu prilejul hramului Sf. Martiri Brâncoveni, rostind cuvânt de învățătură. Teologul Ioan Șcheau a fost hirotonit întru diacon onorific.
  — Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- **17 AUGUST a. c. — P.S. Sa** a primit audiențe și a efectuat lucrări de birou.
  — A vizitat mânăstirea de maici de la Râmeț, jud. Alba.
- **18 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Adormirii în Catedrală.
- **20 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea „Sf. Maria" de la Turnu-Roșu, rostind cuvânt de învățătură (stareț protos. Petroniu Tănase).
  — După-masă a slujit Vecernia în Capela veche din parohia Mârșa, prot. Avrig și apoi a oficiat slujba de punere a pietrei de temelie la noua biserică cu hramul „Pogorârea Sf. Duh" din Mârșa, rostind cuvânt de învățătură (pr. paroh Ion Filimonescu).
- **21 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul revederii colegiale a absolvenților Facultății de Teologie din Sibiu, promoția 1986, din care a făcut parte și Prea Sfinția Sa.
- **22—23 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a ținut audiențe și a efectuat lucrări de birou.
- **24 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit în sobor, în biserica parohială din Chirpăr, prot. Agnita, slujba înmormântării preotului pensionar Nicolae Ionaș, rostind cuvânt de învățătură.
  — A vizitat și Mânăstirea de maici de la Nocrich (Valea Hârtibaciului).
- **25 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a participat la festivitatea de deschidere a Olimpiadei Naționale „Meșteșuguri artistice tradiționale" desfășurată în Muzeul Astra din Sibiu, rostind cuvânt de binecuvântare.
- **26 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A oficiat în biserica parohială din Sebeșu de Jos prot. Avrig, Taina Sf. Botez pruncei Marina Ardelean, fiica P.C. pr. paroh Ilie Ardelean.
  — Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- **27 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica Mânăstirii „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus, județul Brașov, rostind cuvânt de învățătură, oficiind și parastasul de un an al Mitropolitului Antonie Plămădeală.
- **28 AUGUST a.c — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Râșnov, prot. Bran-Zărnești.
  — Seara, a slujit Vecernia și Litia în Catedrala Mitropolitană.
- **29 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a săvârșit împreună cu **P.S. Gherasim,** episcopul Râmnicului, Sf. Liturghie arhierească la Schitul de la Cornet jud. Vâlcea, cu prilejul hramului. A rostit cuvânt de învățătură și a hirotonit întru diacon pe teologul Paul Barbu.
  — Seara, a participat la Vernisajul și premierea Expoziției Concurs „Icoana din sufletul copilului — Sibiu, 2006", rostind cuvânt de binecuvântare.
- **30 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a ținut audiențe și a efectuat lucrări de birou.
- **31 AUGUST a.c. — P.S. Sa** a primit pe prof. dr. Augustin Klaus de la Facultatea de Teologie din Graz — Austria, însoțit de un grup de studenți.
  — A vizitat biserica monument istoric „Cuv. Paraschiva" din Tălmăcel, prot. Avrig.

Arhid. VASILE AVRAM

Un teolog român legat de Sibiu

(Urmare din pag. a 6-a)

Universală; din 1994 Director de studii al Conferinței Bisericilor Europene — este în primul rând o recunoaștere a eforturilor ecumenice neobosite ale Prea Cucerniciei Sale, dar și o onoare pentru Biserica Ortodoxă Română și pentru Ortodoxie în general. Pentru a realiza importanța premiului cu care a fost distins Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță, amintim doar câțiva dintre câștigătorii din anii precedenți: Mitropolitul Damaskinos Papandreou, întemeietorul Centrului Ecumenic de la Chambésy/Geneva, Înalt Prea Sfinția Sa Dr. Daniel Ciobotea, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Arhiepiscopul romano-catolic de Iași, Petru Gherghel și Prof. Dr. Ernst Christoph Suttner.

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA

Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

PE LUNA AUGUST

- **Duminică, 6 august** *(Praznicul Schimbării la Față a Domnului)*
  A oficiat Sf. Liturghie, slujba de sfințire a noului locaș de cult și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Ioan Iacob Hozevitul" din Sibiu (pr. Cătălin Dumitrean).
- **Luni, 7 august**
  A avut program de audiențe și lucrări de birou.
- **Marți, 8 august**
  A primit la sediul mitropolitan vizita reverendului Giorgio Paolini, responsabilul cu problemele ecumenice la Episcopia Romano-Catolică de la Pesaro (Italia). În aceeași zi a avut program de audiențe și lucrări de birou, iar după-amiază a acordat un interviu postului local de televiziune Antena 1.
- **Miercuri, 9 august**
  A participat împreună cu P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, la slujba de binecuvântare a noului sediu al Primăriei Sibiu.
- **Joi, 10 august**
  A participat la Mănăstirea Frăsinei la slujba de parastas întru pomenirea Prea Cuviosului Părinte Lavrentie.
- **Vineri, 11 august**
  Cu ocazia împlinirii unui deceniu de slujire arhierească, Î.P.S. Sa a participat la Sf. Liturghie și la Te Deum-ul de mulțumire, oficiat la capela mitropolitană. Cu această ocazie a ținut un cuvânt festiv.
- **Sâmbătă, 12 august**
  A săvârșit împreună cu Î.P.S. Sa Bartolomeu, Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, Sf. Liturghie și sfințirea picturii la biserica din Dretea (jud. Cluj), păstrată în cadrul Complexului Național Muzeal Astra Sibiu. În aceeași zi a oficiat și sfințirea unei troițe din localitatea Bunești (jud. Sibiu) și a unei case țărănești din localitatea Lisa (jud. Brașov), păstrate tot în cadrul Muzeului Astra Sibiu.
- **Duminică, 13 august**
  A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Treime" din Rupea, hirotesindu-l întru stavrofor pe P.C. pr. paroh Streulea Dorin. În aceeași zi a vizitat capela din incinta spitalului orășenesc, muzeul etnografic din casa domnului învățător Borcoman Vasile, biserica „Sf. Nicolae" a parohiei Rupea II (pr. Nicolae Moga), precum și șantierul bisericii „Tuturor Sfinților" a parohiei Rupea Gară (pr. Matei Dan Sucaciu).
- **Marți, 15 august** *(Praznicul Adormirii Maicii Domnului)*
  A oficiat împreună cu P.S. Visarion Răşinăreanu și cu un sobor de preoți Sf. Liturghie. După cuvântul de învățătură ținut cu ocazia hramului Mănăstirii Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, a săvârșit împreună cu cei prezenți Taina Sf. Maslu.
- **Miercuri, 16 august**
  A oficiat Sf. Liturghie cu ocazia Sf. Martiri Brâncoveni.
- **Joi, 17 august**
  A vizitat mănăstirile Bucium, Berivoi și Dejani.
- **Vineri, 18 august**
  A vizitat mănăstirile Cârțișoara, Făget și schitul Breaza.
- **Duminică, 20 august**
  A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Nicolae" din Olteț. L-a hirotesit întru iconom pe pr. paroh Gheorghe Cismaș.
- **Luni, 21 august**
  A avut program de audiențe și lucrări de birou.
- **Marți, 22 august**
  A avut program de audiențe, iar după-amiază a prezidat ședința permanenței operative a Arhiepiscopiei Sibiului.
- **Joi, 24 august**
  A făcut o vizită la schitul Păltiniș.
- **Sâmbătă, 26 august**
  A săvârșit Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Gheorghe" din localitatea Ludoș (pr. paroh Olimpiu Fulea). A participat la sărbătoarea „Fiii satului" din aceeași localitate, în cadrul căreia s-a dezvelit placa comemorativă a Școlii „Ioan Micu". S-a dezvelit apoi și s-a sfințit o placă comemorativă în cinstea eroilor ludoșeni, iar la Căminul Cultural s-au dezvelit plăcile comemorative „Vasile Glodariu" și „Octavian Smigelschi".
- **Duminică, 27 august**
  A săvârșit Sf. Liturghie, a ținut un cuvânt de învățătură și a oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor la biserica „Bunavestire" din localitatea Vișlea de Sus (pr. paroh Nicolae Albăceanu). L-a hirotonit întru diacon pe teologul Costel Leca.
- **Luni, 28 august**
  A participat la Râșnov, la inaugurarea protopopiatului Bran-Zărnești. A făcut oficiile de instalare a noului protopop, pr. Gheorghe Colțea. După amiază a acordat un interviu postului local de televiziune, precum și postului Radio Ortodoxia.
- **Marți, 29 august** *(Sărbătoarea Tăierii Capului Sf. Ioan Botezătorul)*
  A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Schimbarea la Față", parohia Blumăna II Brașov (pr. paroh Ioan Comșulea).
- **Miercuri, 30 august**
  A avut program de lucru la cabinet.
- **Joi, 31 august**
  L-a primit în audiență pe domnul prof. dr. Corneliu Bucur, directorul Complexului Național Muzeal Astra Sibiu.

Pr. Drd. CRISTIAN VAIDA

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

1. **Parohia ROADEȘ — Protopopiatul RUPEA;**
2. **Parohia CINCU — Protopopiatul FĂGĂRAȘ.**

Termen de concurs: 1 octombrie — 1 noiembrie 2006.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul) adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs. Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† **Dr. LAURENȚIU STREZA**
Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

Teologie și spiritualitate ortodoxă

■ *Preot prof. dr. Mircea Păcurariu, ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE pentru Seminariile teologice liceale, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., 2006, 528 p. + ilustrații + 7 hărți.*

Cea de a șasea ediție a manualului Părintelui Profesor Mircea Păcurariu apare cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, după ce primele două ediții au apărut în Tipografia eparhială de la Sibiu, în 1972 și 1978, cu binecuvântarea răposatului mitropolit Nicolae Mladin. Nu credem că este necesară prezentarea acestui manual, bine cunoscut azi, după care au învățat atâtea generații de elevi seminariști. El apare în aceleași condiții grafice excelente, ca și edițiile precedente, cu numeroase ilustrații și cu lecturi din diverse izvoare istorice. O recomandăm, în primul rând, elevilor seminariști de la Brașov, Făgăraș și de la celelalte Seminarii din țară, dar și preoților noștri, profesorilor de istorie și tuturor iubitorilor trecutului Bisericii și al neamului.

■ *Pr. Prof. Dr. Alexandru Moraru, BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ÎNTRE ANII 1885—2000. Tomul I. Biserică — Națiune — Cultură; Tomul II. Dialog teologic și ecumenic, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., 2006, 820 + 464 p.*

Lucrarea masivă a Părintelui Profesor Alexandru Moraru de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, întregește, în mod fericit, volumul III din manualul universitar al Părintelui Profesor Mircea Păcurariu. Este o prezentare mai detaliată a organizării noastre bisericești după recunoașterea autocefaliei, ierarhi de seamă, învățământul teologic, cultură și artă bisericească, implicarea Bisericii în evenimentele național-politice ale timpului. Tomul al doilea prezintă pe larg toate legăturile pe care le-a întreținut Biserica noastră cu Bisericile ortodoxe surori, cu alte Biserici creștine, dar și în cadrul Mișcării ecumenice din secolul al XX-lea. Remarcăm bogata bibliografie (izvoare inedite și cărți), folosită de autor. Recomandăm cele două volume tuturor celor interesați de cunoașterea istoriei noastre bisericești.

■ *Părintele Nicolae Chifăr și-a editat, la Editura Universității „Lucian Blaga", volumul intitulat STUDII ISTORICE (2005, 193 p.). Cu acrivia-i binecunoscută a abordat o serie de direcții din cercetarea istorică: Contextul politico-religios sud-est european privind recunoașterea Mitropoliei Moldovei (p. 9—24); Personalități politice și bisericești implicate în rezolvarea conflictului privind recunoașterea mitropolitului Moldovei Iosif I (p. 25—36); Contextul politico-religios sud-est european la începutul domniei lui Ștefan cel Mare (p. 37—58); Sinodul de la Iași și contextul politico-religios din prima jumătate a secolului al XVII-lea (p. 59—76); Basarabia — pământ românesc (p. 77—108); Mitropolia și Sinodul Bisericii Ortodoxe Românești din Transilvania în contextul evenimentelor privind unirea cu Biserica Romei (1698—1701) (p. 109—122); Mitropolitul Andrei Șaguna (p. 123—142); Puterea imperială și cultul icoanelor în secolul al XVIII-lea (p. 143—154); Relațiile politico-religioase dintre Roma și Constantinopol la începutul secolului al XIII-lea (p. 155—166); Teologia iconoclastă a împăratului Constantin al V-lea și sinodul de la Hieria (754) (p. 167—180) și Iconologia patristică o secolului al VIII-lea reflectată în dezbaterile și definiția dogmatică a Sinodului al VII-lea ecumenic de la Nicea (p. 181—193).*

O așezare a 11 evenimente în contextualizarea lor universală, europeană și nu numai, fac din lucrarea aceasta o provocare la lectură și adâncire a unora din temele Istoriei Bisericești pe care le socoteam „închise". Susținute de o bibliografie bogată, cercetările propuse provoacă la adâncire.

■ *Adriana Rodica Berindei, CRIMINALITATEA JUVENILĂ, tipărită cu binecuvântarea P.S. Ioan, Episcopul Harghitei și Covasnei, Editura Lumen, Iași, 2006. Tăcerea silită a celor patruzeci de ani de comunism în vestirea Domnului și a învățăturii de credință a Bisericii a frustrat nenumărate generații de copii de o componentă determinantă în formarea personalității lor psiho-intelectuale și duhovnicești. Cele câteva metodici de predare apărute timid imediat după Revoluție pe rafturile librăriilor, cu toate stângăciile dintru început în predarea din nou o religiei în școli, au venit cumva firesc în sprijinul preoților, dascălilor și părinților confruntați cu această mare lipsă și au așezat studiul „Religiei" pe locul cuvenit între celelalte discipline școlare. Însă lor li s-au adăugat, la vreme de așezare a lucrurilor, câteva contribuții esențiale pentru acreditarea științifică a acestei discipline. Între ele este de menționat cartea d-nei profesor Adriana Rodica Berindei, un caz interesant de interdisciplinaritate.*

Căci unul din marile merite ale prezentei lucrări este acomodarea ingenioasă a discursului unor științe laice la specificul predării pentru cauza lui Hristos. Nu o acomodare snoabă la limbajul pedagogic sau psihologic secular, ci o îngemănare firească, lipsită de artificiu. Pentru că demonstrația redundantă, încadrările căznite în curente și tendințe, definițiile stufoase, alambicurile și prețiozitățile terminologice sunt neputințe aproape generale ale literaturii de specialitate, prezente mai ales în expunerile cu uz didactic. Și e, de aceea, cu atât mai merituos când reușești să convingi cu un alt limbaj, al firescului și al bunului simț.

„Lucrarea de față — mărturisește autoarea — își propune prin modalitățile de abordare a temei, din punct de vedere teologic și laic, să evidențieze, prin intermediul psihologiei copilului, a metodologiei didactice în vigoare, a corelării obiectivelor ciclurilor de învățământ cu cele ale achizițiilor fundamentale și nu în ultimul rând prin intermediul psihologiei experimentale a statisticii aplicate, că atât cadrele didactice special pregătite de Biserica Ortodoxă, prin creativitate și inovație, cât și copiii și adolescenții prin curiozitate, exercițiu și nevoia de independență în valorificarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor pot face față cu succes acestei provocări antisociale, care este criminalitatea" (p. 12).

O declarație de intenții generoasă, împlinită într-o lucrare consistentă și utilă din mai multe puncte de vedere. După ce definește dintru început poziția pastorală a Bisericii față de viața persoanei, criminalitatea juvenilă este analizată ca fenomen antisocial, cât și ca prevenire și combatere a ei „prin intensificarea activităților educative școlare și extrașcolare și de prevenire a fenomenului" (p. 121). O secțiune exclusiv teologică abordează aspectul existențial al antropologiei Sf. Grigorie de Nazians. Și probabil foarte utilă pentru dascălii de religie, partea aplicativă a lucrării cuprinde planuri de lecții, fișe de lucru, teste de evaluare, ș.a.m.d.

O carte deopotrivă interesantă și folositoare.

■ *Elisabeta Armeanu Păcală, POEZII, Editura Buna Vestire, Beiuș, 2006, p. 258. Adunate în chipul unei frumoase apariții editoriale, cartea de poezii a d-nei Elisabeta Armeanu Păcală e menită parcă să ne mai descrețească fruntile. Versul ei curge ușor aidoma apei de izvor, având parcă vocația de a liniști zbuciumul existențial al contemporanilor.*

Volumul se împarte în șapte capitole, dominantă fiind tematica religioasă, socială și etnică, fiind evident, așa cum se remarca într-una dintre prefețe, pancosmismul dimensiunii poetice a autoarei.

Dacă cel ce scrie poezie bună este un purtător de har (Pr. Teodor Cios, Cuvânt Înainte, p. 9), atunci autoarea acestor rânduri face parte dintre cei înzestrați cu nimbul haric al inspirației poetice.

Sunt multe versurile pe care le-am putea reda aici, însă ne oprim doar asupra câtorva:

„Doamne . . . câte conștiințe,
Așezate în morminte,
La Tine sunt înălțate
Pentru a fi judecate." (Rugă)

„Rogu-mă și mă închin;
Scapă-i pe oameni de chin,
Dă-le în lume iubire,
Nu-i lăsa în răzvrătire

Doamne Ție mă închin
Fie voia Ta. Amin". (Rugăciune).

Recomandăm cu căldură lecturarea versurilor cuprinse în acest volum și îi dorim autoarei cât mai multe apariții editoriale.

■ *Diacon Andrei Kuraev, PROVOCĂRILE ECUMENISMULUI, trad. Boris Buzilă, Editura Sofia, București, 2006, 224 p. Acceptat uneori cu entuziasmul naiv și iresponsabil al câte unei teologii populare apostate, respins alteori cu pasiunea vinovată și pe alocuri agresivă a fanatismului religios, ecumenismul rămâne mereu o provocare. De aceea, cartea Păr. Kuraev e pe cât de actuală, pe atât de folositoare. Cele șase capitole care o alcătuiesc — un echilibru perfect între inteligența surprinzătoare, pertinența științifică și sensibilitatea duhovnicească a autorului — propun o analiză teologică complexă și temeinică, a tot ceea ce este necesar să fie cunoscut în legătură cu ecumenismul, atât pentru credinciosul de rând, cât și pentru teologul avizat.*

Supunând numeroasele accepțiuni ale noțiunii de ecumenism unei veritabile disecții analitice (ecumenism vs. sincretism, intoleranță, ignoranță, ș.a.m.d.), Andrei Kuraev întrebuințează un instrumentar de mare precizie academică și elevație științifică, dublat de acrivia referințelor de specialitate, de construcția temeinică a discursului și de logica impecabilă a parcursului argumentativ.

„Dați-mi voie — scrie undeva autorul — să rămân fidel propriei mele tradiții! Nu mă condamnați pentru că vreau să fiu eu însumi! Nu mă disprețuiți pentru că nu vreau să-mi schimb alegerea pe care am făcut-o cândva și căreia sunt dator să-i rămân fidel" (p. 189). Chiar și atunci când economia demonstrației presupune o demarcație confesională explicită, cu toată precauția diplomatică și politețea necesare, părintele Kuraev izbutește să stea ferm între hotarele învățăturii sănătoase, prezentând răspunsul limpede și definitiv pe care Biserica Ortodoxă l-a dat dintotdeauna în fața oricărui exces. „Adepții mitului pătruns astăzi în conștiința publică, potrivit căruia «toate religiile sunt egale» și că, în consecință, a venit timpul să se «unească», nu fac, căutați de puțin, dovada unei gândiri «nețărmurite». Suporterii și colportorii acestui mit nu fac decât să demonstreze faptul că nu au bărbăția de a spune «nu» în situația în care lucrurile se cer delimitate într-o manieră netă și tranșantă" (p. 7).

Logică internă fără cusur, simplitate, eleganță, inteligență și sensibilitate. O fericită exprimare a teologiei ortodoxe contemporane!

Mitropolitul Laurențiu

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Răşinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).

COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.

B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 153
SIBIU
1 decembrie
Nr. 45—46
2005

„FERICIŢI CEI MILOSTIVI"

De aproape trei săptămâni, cu ajutorul Părintelui Ceresc, am intrat în Sfântul Post al Naşterii Domnului. O perioadă binecuvântată în care ne pregătim aşa cum se cuvine, prin înfrânare şi prin rugăciune, la care adăugăm şi toată fapta cea bună, să ne închinăm dumnezeiescului prunc Iisus Care se naşte mereu la Crăciun pentru mântuirea şi îndumnezeirea noastră.

Împreună cu Sf. Apostol Pavel putem glăsui şi noi: *„iată acum vreme potrivită, iată acum ziua mântuirii"* (2 Cor. 6, 2).

Cu adevărat timpul Sfântului Post al Crăciunului este un timp de curăţire spirituală, de purificare trupească, de înălţare a minţii spre cele înalte, de apropiere de Dumnezeu şi de semenii noştri, de lucrare a virtuţilor şi faptelor celor bune în vederea dobândirii mântuirii.

Şi iată că în această sfântă şi binecuvântată perioadă a Postului Naşterii Domnului, Biserica ne pune în faţa ochilor noştri sufleteşti icoana plină de sfinţenie şi de bunătate a Sfântului Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, prăznuit în fiece an la 6 decembrie.

Născut într-o localitate din Asia Mică ca fiu al unei familii evlavioase, Sfântul Nicolae a primit de tânăr o aleasă educaţie, la aceasta adăugând însă şi o totală dăruire către Hristos şi Evanghelia Sa. Pentru viaţa sa virtuoasă, pentru credincioşia şi dragostea sa a fost învrednicit de Dumnezeu să primească harul sfintei preoţii, pentru ca mai apoi să fie chemat la slujirea arhierească ca şi păstor al credincioşilor din oraşul Mira Lichiei.

Ca arhiereu Sfântul Nicolae s-a identificat întru totul cu păstoriţii săi şi după cuvântul Mântuitorului Hristos, s-a străduit să devină cu adevărat *„păstorul cel bun"* (Ioan 10, 11) care îşi pune sufletul său pentru oile sale. Sfântul Nicolae, pe lângă activitatea sa de slujitor al altarului, s-a dovedit şi un slujitor al fraţilor săi aflaţi în suferinţe, în lipsuri şi încercări. El a fost conştient de faptul că slujind semenilor aflaţi în suferinţe, slujeşte lui Dumnezeu, Cel care l-a creat pe om după chipul şi asemănarea Sa.

Sfântul Nicolae a înţeles întru totul îndemnul Mântuitorului *„întrucât aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi mai mici ai Mei, Mie Mi-aţi făcut"* (Matei 24, 40) şi întrea-

(Continuare în pag. a 2-a)

† **LAURENŢIU**
Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului

1 Decembrie 1918

Preoţimea braşoveană în vâltoarea marilor evenimente

„Biserica noastră română a fost în toate timpurile biserică naţională şi în Biserica noastră s-a conservat paralel cu credinţa noastră şi caracterul nostru de români"
(Din Circulara emisă de vicarul arhiepiscopesc Ilarion Puşcariu la 18 iunie 1919 pentru toate oficiile protopresbiteriale şi parohiale din arhidieceza Transilvaniei).

Această apreciere îşi găseşte explicaţia în istoria devenirii noastre pe fiecare treaptă istorică, iar încununarea ei a avut loc în contextul marilor evenimente care au generat Marea Unire de la 1918.

Situat la întâlnirea tuturor drumurilor care duceau din Transilvania spre Moldova şi Muntenia, Braşovul este încărcat de gloria faptelor unioniste, iar simbolul acestora a fost Biserica Voievodală „Sf. Nicolae", ctitorită de numeroşi voievozi de peste munţi.

Numeroasele mărturii, păstrate încă în arhiva istorică a bisericii, într-un fond documentar constituit, vin să ne ofere azi o fidelă imagine a realităţilor acelor vremuri. Documentele pot fi clasate chronologic pentru trei momente distincte:

1. *Jertfele premergătoare marii împliniri*

Conglomeratul politic generat de evenimentele primului război mondial a avut mari implicaţii pentru oraşul de la poalele Tâmpei, având şi mari implicaţii în viaţa Bisericii. În condiţiile în care Braşovul a fost ocupat de trupele austro-ungare, bisericile braşovene au fost transformate în depozite de muniţii. O bună parte dintre românii braşoveni cad pe câmpul de luptă, alţii ajung prizonieri în Rusia sau refugiaţi în diferite ţări occidentale.

În condiţiile în care un impresionant număr de braşoveni, în frunte cu dr. Pompiliu Nistor (fiul preotului Aurel Nistor din Araci-Covasna, cu studii la gimnaziul ortodox braşovean, absolvent al Facultăţii de Medicină din Budapesta) formează la Darniţa (socotită prima Alba Iulia a românilor) „Corpul voluntarilor români", prin care se creează un puternic nucleu de luptători pentru cauza naţională (*„a uni tot poporul, tot teritoriul românesc din monarhia austro-ungară în una şi nedespărţita Românie, liberă şi independentă"* — se declara în manifestul conceput de el la Darniţa). Din rândul acestora făcea parte şi viitorul preot braşovean Candid Muşlea, autorul monumentalei monografii dedicate bisericii din Şchei. O bogată corespondenţă, însoţită de imagini de pe front, alcătuiesc astăzi fondul documentar „Candid Muşlea" din arhiva bisericii din Şchei. De asemenea, protopopul şi directorul şagunist Iosif Blaga, profesorii Aurel Ciortea, Constantin Lacea, Onisifor Ghibu, Dumitru Lupan, Victor Branişte ş.a. Cea mai mare realizare a luptei lor a fost redactarea în continuare şi în acele condiţii a periodicului „Gazeta de Transilvania" şi a celor două memorabile documente „Declaraţia de la Darniţa" şi „Manifestul din 12—24 aprilie 1917", prin care îşi exprimau în termeni impresionanţi dorinţa românilor transilvăneni de a se uni cu Ţara. În arhiva citată se păstrează adresele înaintate de aceştia „Ministeriului Provizoriu al Rusiei" „Sfatului deputaţilor muncitorilor şi soldaţilor din Petersburg" şi „Tuturor Statelor aliate şi neutrale prin reprezentanţii lor din Rusia" alături de cele 72 de file ale manuscrisului (inedit) al doctorului Pompiliu Nistor, care prezintă istoricul corpului de voluntari români din Rusia, de la înfiinţarea sa până la întrarea în Iaşi.

Alţi braşoveni, formaţi spiritual de Biserica „Sf. Nicolae", au ajuns să joace un important rol diplomatic în alte centre de interes ale lumii.

Marele filolog Constantin Lacea (1875—1950), după ce, în calitate de „stipendist" (bursier) al Bisericii „Sf. Nicolae", urmase studii filologice la Universităţile din Budapesta, München, Lipsca (unde îşi ia licenţa cu lucrarea „Viaţa şi petrecerea sfinţilor" a mitropolitului Dosoftei) şi Paris, revine la Braşov ca profesor la gimnaziul ortodox „Andrei Şaguna". În condiţiile frământărilor precedente Marii Uniri se afla în Franţa formând alături de mai mulţi braşoveni (între care şi protopopul Iosif Blaga) Consiliul Naţional Român de la Paris şi „Misiunea Univesitară Română", sub egida cărora organizează acţiuni de propagandă pentru unire. Tot aici organizează o legiune română de voluntari cu prizonierii aflaţi în Franţa. Acţiunea o continuă în capitala Suediei, alături de alţi şagunişti (profesorul Nicolae Bogdan şi protopopul Iosif Blaga), contracarând propaganda presei maghiare şi germane occidentale potrivnică unirii românilor. Acţiunile sale au fost cunoscute în condiţiile Congresului de pace de la Paris. Revenit în ţară este unul dintre braşovenii participanţi la Alba Iulia.

Protopopul Iosif Blaga (1864—1937), după studii universitare la Sibiu (Teologia) şi Budapesta (filozofia) se stabileşte la Braşov, devenind director la gimnaziul ortodox din 1915. Din octombrie 1916, odată cu retragerea armatei române, se refugiază în Moldova, împreună cu alţi şagunişti (filologul Constantin Lacea, teologul Sterie Stinghe, profesorul Nicolae Bogdan, ş.a.), ajunge în Suedia cu Nicolae Bogdan şi Constantin Lacea unde formează un comitet de propagandă sprijinit de ministrul suedez G. Debussi şi consulul român Augustin Paul. Continuă activitatea la Paris alături de Take Ionescu în cadrul Comitetului Naţional Român, alcătuieşte o hartă etnografică a Transilvaniei, atât de necesară atunci şi folosită în Congresul de la Paris. Publică insistent în ziarul parizian „La Roumanie". Revenit în ţară, conduce în continuare destinele gimnaziului ortodox şi din 1924 este numit şi protopop al Braşovului, continuând să slujească şi şcoala.

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. dr. VASILE OLTEAN

Părintele Cleopa — prieten al sfinţilor şi duhovnic al credincioşilor

Se împlinesc în acest an, 7 ani de la trecerea la cele veşnice a celui ce a fost numit pe bună dreptate *„patriarhul spiritualităţii româneşti"* — arhimandritul Cleopa Ilie.

Vieţuitor la Mănăstirea Sihăstria din Ţara Moldovei, Părintele Cleopa a fost un model şi un etalon al vieţii monahale în special, şi al vieţii bisericeşti, în general, din ţara noastră. Numele său a fost cunoscut şi iubit de mii de pelerini din ţară şi de peste graniţele ei, care-l căutau să-i ceară rugăciune, sfat şi ajutor. El a fost cu adevărat un etalon al trăirii duhovniceşti, atât pentru monahi, cât şi pentru mirenii dornici de desăvârşire şi care veneau la el ca la un om al rugăciunii, al dreptăţii şi al sfinţeniei.

Şi, într-adevăr, Părintele Cleopa a fost un om al rugăciunii neîncetate, al rugăciunii inimii şi a minţii, un om care prin rugăciune — înţeleasă ca şi convorbire a omului cu Dumnezeu — a căutat pacea sufletească pentru el şi pentru fiii săi duhovniceşti. De la chilia lui nimeni nu s-a întors nemângâiat în încercările vieţii sau fără să primească o rază de speranţă în tumultul învolburat al existenţei omeneşti. De la ierarhi la simpli credincioşi, toţi cei care l-au cercetat şi l-au căutat pentru sfat şi pentru spovedanie, toţi şi-au găsit liniştea şi pacea sufletească. El a devenit un simbol al adevăratului trăitor al vieţii călugăreşti, care a vieţuit nu numai pentru sine, ci mai ales pentru alţii. Câte lacrimi n-au fost şterse, câte probleme ale vieţii n-au fost rezolvate, câte suferinţe n-au fost dezlegate în singurătatea chiliei din codrii Neamţului a Părintelui Cleopa? Câte suflete nu s-au spovedit şi nu s-au purificat sub epitrahilul lui, întorcându-se de acolo schimbate şi dornice să înceapă o viaţă nouă în Hristos?

Numele părintelui a fost şi este pomenit cu veneraţie şi de către creştinii ortodocşi din celelalte ţări ortodoxe, precum Grecia, Serbia, Bulgaria şi Franţa. Cărţile sale au devenit emblematice pentru credincioşi, fiind căutate şi citite cu nesaţ, şi au fost traduse repede şi în alte limbi. De dincolo de mormânt, chipul Părintelui Cleopa ne apare astăzi aureolat de nimbul sfinţeniei şi ne vorbeşte tuturor despre datoria pe care o avem ca şi creştini şi slujitori ai Domnului şi ai semenilor noştri.

Mormântul său din cimitirul Mănăstirii Sihăstria a devenit de atunci, de la mutarea sa la Domnul, un loc de pelerinaj, de meditaţie şi de rugăciune.

Pentru a marca aşa cum se cuvine împlinirea celor 7 ani de la mutarea sa la cer, Arhiepiscopia Iaşilor în colaborare cu Mănăstirea Sihăstria au organizat în ziua de sâmbătă, 26 noiembrie a.c., un simpozion cu tema *„Părintele Cleopa Ilie — prieten al sfinţilor şi duhovnic al credincioşilor"*.

Simpozionul a fost precedat de săvârşirea sfintei liturghii arhiereşti în biserica mare a mănăstirii cu hramul „Sf. Teodora de la Sihla", o biserică impunătoare recent pictată.

Din soborul slujitor au făcut parte: Î.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, P.S. Calinic, episcopul Argeşului, P.S. Visarion Răşinăreanu, ca delegat al Î.P.S. Laurenţiu, mitropolit al Ardealului şi P.S. arhierei vicari Ioachim Băcăuanul şi Cornelie Bârlădeanu, precum şi numeroşi arhimandriţi, stareţi de mănăstiri, preoţi şi diaconi.

La sfârşitul sfintei liturghii Î.P.S. mitropolit Daniel a rostit un cald şi emoţionant cuvânt în care a elogiat personalitatea de excepţie a Părintelui Cleopa şi rolul său în spiritualitatea ortodoxă a secolului XX. După cuvântul Î.P.S. Sale a fost oficiată slujba parastasului de către acelaşi sobor. Atât la sfânta liturghie cât şi la slujba de pomenire a fost prezentă o mare mulţime de pelerini veniţi din toate colţurile ţării pentru a participa la acest moment înălţător.

După otpustul slujbei parastasului au luat cuvântul P.S. Calinic al Argeşului şi P.S. Visarion Răşinăreanu care au evidenţiat şi ei personalitatea părintelui Cleopa precum şi legăturile acestuia cu Muntenia şi cu Ardealul, mai ales că strămoşii săi se trăgeau din Mărginimea Sibiului.

(Continuare în pag. a 2-a)

† **DR. VISARION RĂŞINĂREANU,**
Episcop-Vicar

Hotărâri sinodale

Vă aducem la cunoştinţă că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în şedinţa Sa din 20 octombrie 2005, a luat în dezbatere referatul Sectorului Învăţământ al Patriarhiei Române, nr. 3471/2005, cu privire la *Consfătuirea cu inspectorii de Religie din 5—6 septembrie 2005*.

Având în vedere că participanţii la consfătuire au analizat probleme importante pentru dezvoltarea învăţământului teologic şi religios din România;

Ţinând seama de faptul că propunerile făcute au o importanţă deosebită în contextul reformei învăţământului;

Luând în consideraţie faptul că aceste hotărâri trebuie implementate cât mai curând;

În urma discuţiilor în plen şi la propunerea Comisiei Teologice şi Liturgice, Sfântul Sinod a hotărât:

— *ia act cu aprobare de lucrările Consfătuirii cu inspectorii de Religie, din data de 5—6 septembrie 2005.*

— *aprobă propunerile formulate, după cum urmează:*

● *inspectorii de religie trebuie să acorde atenţie deosebită cadrelor didactice nou încadrate, în special suplinitorilor, încât aceştia să beneficieze efectiv de îndrumările competente şi controlul eficient al acestora;*

● *evaluarea elevilor trebuie să se facă cu obiectivitate, dar şi cu înţelegerea necesară, încât elevul să nu se îndepărteze de ora de religie, ci să simtă atracţie pentru această disciplină şi afecţiune din partea profesorului;*

● *activităţile extracurriculare trebuie să vizeze o mai strânsă colaborare a profesorului de religie cu preotul paroh şi o participare efectivă a elevilor la viaţa religioasă din parohie;*

● *cazurile de indisciplină sau abatere de la învăţătura de credinţă a Bisericii a unor profesori de religie trebuie urmărite îndeaproape de inspectorii de religie în colaborare cu autorităţile inspectoratului şcolar şi centrul eparhial, în spiritul responsabilităţii faţă de păstrarea dreptei învăţături şi în concordanţă cu legislaţia şcolară şi bisericească în vigoare, având-se în vedere că profesorul de religie îşi desfăşoară activitatea cu recomandarea cultului care, implicit, în cazuri de abateri, poate să şi retragă această binecuvântare.*

● *în vederea editării şi tipăririi manualelor şcolare, se va manifesta exigenţă sporită la nivel eparhial, în cadrul Comisiei Patriarhiei Române, precum şi din partea profesorilor cooptaţi în Comisia de Evaluare de la M.Ed.C.*

● *centrele eparhiale, împreună cu inspectoratele şcolare, vor organiza cel puţin o dată la trei ani, întâlniri cu profesorii de religie, clerici şi mireni, din întreaga eparhie, urmând să analizeze teme privind mijloace şi metode de predare a Religiei.*

Preşedintele Sfântului Sinod,

† **TEOCTIST**

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Teoctist, Doctor Honoris Causa al Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi

În ajunul sărbătorii Sfintei Parascheva, la 13 octombrie 2005, Prea Fericitul Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi. Această distincţie i-a fost acordată, în unanimitate, de Senatul Universităţii ieşene la propunerea Facultăţii de Teologie „Dumitru Stăniloae". Marea aulă „Mihai Eminescu" ca şi spaţiul dimprejur erau neîncăpătoare pentru cei prezenţi la această festivitate. Alături de Prea Fericitul Patriarh Teoctist erau de faţă: Înalt Prea Sfinţitul Daniel, Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei, Î.P.S. Panteleimon, Mitropolit de Veria, Nausa şi Kampania (Biserica Greciei), Î.P.S. Nifon, Arhiepiscopul Târgovişte, Î.P.S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuţilor, P.S. Gherasim, Episcopul Râmnicului, P.S. Calinic, Episcopul Argeşului şi Muscelului, P.S. Epifanie, Episcopul Buzăului şi Vrancei, P.S. Casian, Episcopul Dunării de Jos, P.S. Timotei, Episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului, P.S. Laurenţiu, Episcopul Caransebeşului, P.S. Ioan, Episcopul Harghitei şi Covasnei, P.S. Ambrozie Sinaitul şi P.S. Ciprian Câmpineanul, Episcopi Vicari Patriarhali, P.S. Calinic Botoşăneanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor, P.S. Irineu Slătineanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Râmnicului, P.S. Ioachim Băcăuanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Romanului, P.S. Corneliu Bârlădeanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Huşilor, P.S. Petroniu Sălăjanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Oradiei şi Sălajului şi P.S. Justin Sigheteanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Maramureşului şi Sătmarului.

Rectorul Universităţii ieşene, profesorul Dumitru Oprea, a arătat că *„evenimentul acesta este unul de excepţie pe care toţi cei prezenţi în această sală l-au aşteptat cu multă bucurie"*. Cuvântul de bun venit, pe care l-a rostit a fost adresat din partea Senatului Universităţii, a Corpului profesoral al celei mai vechi universităţi din România, aceasta, la începutul său, având în componenţă şi o facultate de teologie, care a funcţionat doar câţiva ani. Rectorul a amintit că Prea Fericitul Teoctist a studiat în urmă cu aproape 60 de ani Literele şi Filosofia, iar în vremea păstoririi ca Mitropolit al Moldovei, în ciuda faptului că regimul ostil Bisericii nu vedea cu ochi buni legătura dintre Biserică şi Universitate, Prea Fericitul Teoctist a fost prietenul acesteia şi al profesorilor ei. Multe studii ale acestora au fost publicate în paginile revistei *Mitropolia Moldovei şi Sucevei* prin bunăvoinţa Prea Fericirii Sale, pe atunci arhipăstor al Bisericii din Moldova. *„Senatul a aprobat în unanimitate acordarea acestui titlu ca semn de preţuire şi respect faţă de Prea Fericirea Voastră şi faţă de Biserica pe care atât de bine o reprezentaţi, Biserica pe care poetul M. Eminescu a numit-o maica neamului românesc"*, a adăugat rectorul Dumitru Oprea.

Laudatio, un preafrumos cuvânt în care au fost amintite principalele repere biografice, diferitele ascultări de pe treptele slujirii Bisericii, bogata activitate pastoral-misionară şi publicistică a Întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, a fost prezentat de către Înalt Prea Sfinţitul Daniel, Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei.

Cuvântul Prea Fericitului Părinte Teoctist a fost de fapt o mărturisire emoţionantă. Lăsând la o parte textul pregătit după rigorile academice, Prea Fericirea Sa şi-a adus aminte de anii tinereţii şi de profesorii vestiţi de la Litere şi Filosofie, Dan Bădărău, Nicolae Bagdasar, Vasile Pavelcu, Ştefan Bârsănescu, care aveau întotdeauna amfiteatrele pline de studenţi. Apoi, şi-a exprimat mulţumirea pentru acordarea acestui titlu la Iaşi, „în locul cel mai plin de cultură din România". Cu vădită emoţie Patriarhul a mărturisit: *„am trecut în viaţă prin momente asemănătoare Golgotei, dar Dumnezeu în marea Sa bunătate mi-a scos în cale mulţi cirineni, am avut parte şi de Golgota, dar şi de piscuri taborice"*. Cuvântul Patriarhului rostit cu extraordinară naturaleţe şi sinceritate a fost întrerupt adeseori de ropote de aplauze. Rectorul Universităţii a mărturisit la un moment dat că este martorul unui moment nemaiîntâlnit. Alături de numeroşii ierarhi amintiţi mai sus, în sală au fost prezenţi şi prorectorii Universităţii, decanii facultăţilor, numeroşi profesori, clerici, demnitari, reprezentanţi ai mass-media, precum şi numeroşi studenţi.

Prea Fericitul Patriarh Teoctist a dăruit Universităţii cele 15 volume din opera „Pe treptele Slujirii Creştine", monografia închinată Mitropolitului Iacob Putneanul şi alte lucrări realizate prin osteneala Prea Fericirii Sale. De asemenea, i-a conferit rectorului Dumitru Oprea, Crucea Patriarhală, cea mai înaltă distincţie a Bisericii Ortodoxe Române pentru mireni, decoraţie instituită de primul patriarh al României, Miron Cristea.

Festivitatea de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi a fost un act de recunoştinţă faţă de Prea Fericitul Patriarh Teoctist, pentru bogata sa activitate şi dăruire în Biserica lui Hristos şi pentru marea sa iubire faţă de Moldova, leagănul copilăriei şi devenirii sale.

Arhim. TIMOTEI AIOANEI

„Fericiţi cei milostivi"

(Urmare din pag. 1)

ga sa slujire şi dăruire a pus-o în slujba semenilor.

El a rămas peste veacuri o icoană a sfinţeniei, a blândeţei şi mai ales a milosteniei. Acest lucru îl subliniază şi troparul său unde el este zugrăvit ca fiind *„îndreptător credinţei, chip blândeţelor . . ., adevărul lucrurilor . . ."* care a câştigat *„cu smerenia cele înalte şi cu sărăcia cele bogate"*.

Pentru noi, cei de astăzi, exemplul Sfântului Ierarh Nicolae trebuie să ne fie mereu un îndemn la o dăruire totală către Evanghelia Mântuitorului şi în acelaşi timp la o slujire a celor aflaţi în nevoi, care, din păcate, sunt destul de mulţi şi în zilele noastre. Toţi aceştia au nevoie de sprijinul Bisericii care întotdeauna a ştiut să aline suferinţele fiilor ei prin dragostea credincioşilor ei. Să nu uităm îndemnul Sfântului Apostol Pavel, care ne spune tuturor: *„Îmbrăcaţi-vă dar, ca aleşi ai lui Dumnezeu, sfinţi şi preaiubiţi, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu îndelungă răbdare"* (Col. 3, 12).

O pagină din filantropia creştină a Bisericii este şi viaţa de credinţă şi har a sfântului Ierarh Nicolae, cel pomenit astăzi, care va rămâne până la sfârşitul veacurilor un simbol al întrajutorării creştine, o întruchipare a dragostei adevărate care este *„legătura desăvârşirii"* (Col. 3, 14).

Îndreptăm şi în acest an, la fel cum s-a făcut şi în anii trecuţi, un apel de suflet către clerul şi credincioşii din Arhiepiscopia Sibiului pentru acţiunea de strângere de ajutoare băneşti pentru constituirea Fondului Filantropic Eparhial pe anul 2006.

Astăzi, când Biserica noastră este chemată la o susţinută activitate filantropică, de întrajutorare a fraţilor noştri aflaţi în strâmtorare, este necesar ca toţi fiii ei, într-un cuget şi într-o simţire, să ofere obolul lor pentru alinarea nevoilor de zi cu zi ale celor ce au trebuinţă de ajutor.

Din sumele ce se vor strânge acum vom intensifica lucrarea misionară şi caritabilă a Centrului nostru eparhial mai ales cu prilejul celor două mari praznice ale creştinătăţii, Crăciunul şi Sfintele Paşti, când sute de persoane nevoiaşe sunt ajutate cu sume de bani. La fel şi studenţii şi elevii săraci primesc ajutoare financiare din partea Arhiepiscopiei noastre pentru continuarea studiilor.

Ne exprimăm convingerea că şi în acest an, credincioşii noştri, sub conducerea păstorilor lor sufleteşti, vor da dovadă de generozitate şi de jertfelnicie, împlinind porunca Domnului: *„Fiţi milostivi precum şi Tatăl vostru milostiv este"* (Luca 6, 36), bineştiind că *„Dumnezeu iubeşte pe cel care dă de bunăvoie"* (2 Cor. 9, 8).

Mulţumindu-vă tuturor asculătorilor acestui Cuvânt pastoral — primul pe care vi-l adresăm în calitatea noastră la care Dumnezeu ne-a chemat, aceea de arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului —, ne exprimăm speranţa că el va găsi ecou în sufletele Dumneavoastră şi că veţi răspunde cu aceeaşi generozitate în împlinirea acestui sfânt şi nobil scop al ajutorării semenilor.

Tuturor credincioşilor din de Dumnezeu păzita noastră Arhiepiscopie Vă fac urări de sănătate şi de petrecere cu bucurie şi cu îmbelşugate roade duhovniceşti a Sf. Post al Crăciunului, iar Hristos *„cel milostiv şi de oameni iubitor"* să Vă dăruiască, pentru rugăciunile ierarhului Nicolae, spor duhovnicesc, linişte şi pace, iar mila Lui să fie de-a pururea cu noi. AMIN.

Preoţimea braşoveană

(Urmare din pag. 1)

Alexandru Bogdan (1881—1914), unul din victimele războiului, ucis pe pământul Galiţiei (localitatea Smirna) la numai 33 de ani, format spiritual în sânul Bisericii „Sf. Nicolae", într-o familie şcheiană cu 11 copii (din care făcea parte şi marele slavist Ioan Bogdan), după studii stipendiate de Biserica „Sf. Nicolae" în cadrul Universităţii din Budapesta (specialitatea: limba şi literatura română şi germană), apoi la Berlin şi Leipzig, (unde îşi susţine teza de doctorat cu un subiect din metrica lui Eminescu), revine la Braşov ca profesor al gimnaziului, care l-a format, dar pentru puţin timp, pentru că avea să cadă pe câmpul de luptă de la Mărăşeşti ca erou.

În tot acest timp, Braşovul devine o scenă a marilor frământări de rezistenţă. Un număr redus de cărturari, între care preoţii bisericii din Şchei, Vasile Saftu, Ion Priscu şi Nicolae Stinghe, sau profesorii şagunişti: Andrei Bârseanu, muzicianul Tiberiu Brediceanu, compozitorul Gheorghe Dima, profesorul de muzică Nicolae Oancea, precum şi inimoasele femei care reprezentau Reuniunea Femeilor Române din Braşov (preoteasa Maria Maximilian, Elena Săbădeanu, Elena Mureşianu) au menţinut aici flacăra unei simţiri patriotice. Ei aveau să fie răsplătiţi pentru rezistenţa lor prin scurtul episod de numai 40 de zile, al descătuşării Braşovului de către armata română din august-septembrie 1916, care a creat în oraşul de la poalele Tâmpei o primă Alba Iulia. Intrarea armatei române a însemnat instalarea primului primar român în persoana doctorului Gheorghe Baiulescu (fiul protopopului Bartolomeu Baiulescu) şi a unui român în fruntea poliţiei locale, în persoana directorului Gazetei Transilvaniei, dr. Nicolae Vecerdea. Gazeta Transilvaniei, prin articole ca: „Oraşul Braşov sub o ocârmuire românească", „Bine aţi venit", „Visul", „Carpaţii sunt ai noştri", „România Mare", „Deşteaptă-te Române" ş.a., transmite sentimentele de puternică bucurie a localnicilor în faţa cărora conaţionalii saşi şi unguri rămân în expectativă. Articolul „Intrarea triumfală a armatei române" ne oferă amănunte cu privire la aceste evenimente. Armata română, formată din regimentul 6 Infanterie „Mihai Viteazul", aflată sub comanda colonelului Mihai Darvari, este primită de delegaţia braşovenilor, în frunte cu primarul Gh. Baiulescu la intersecţia drumurilor Dârste-Hărman. La orele 17 coloanele de militari însoţite de toată populaţia Braşovului, care arunca cu flori ca în faţa lui Hristos, pătrund prin strada Vămii (azi Mureşenilor), pentru că în Piaţa Sfatului, în faţa Bisericii „Sf. Adormire" sunt primiţi cu o rugăciune, iar pe clădirea bisericii (unde era şi sediul Casinei Române), flutura steagul tricolor. Un drapel similar figura pe faţada gimnaziului ortodox, precum şi pe faţada Bisericii „Sf. Nicolae". Ajunsă aici coloana oaspeţilor află că slujitorii bisericii (Vasile Saftu, Sterie Stinghe şi Ioan Prişcu), lipseau, fiind deportaţi de autorităţile austro-ungare. Au urmat 40 de zile de sărbătoare naţională.

Cele ce au urmat depăşesc limitele credibilului. Mărturii cutremurătoare se mai păstrează pe documentele îngălbenite de colbul mărunt al timpului. Primii care au suportat vitregiile barbarismului au fost preoţii bisericii din Şchei, care aveau o primă vină că erau români, fiind socotiţi vinovaţi de enorma bucurie de care au dat dovadă românii braşoveni, atât în momentul intrării României în război cât şi pe perioada eliberării Braşovului.

Preotul Vasile Saftu a fost primul arestat împreună cu cei doi copii minori Eugeniu şi Horaţiu, la 15 august 1916, imediat după intrarea României în Război. După câteva zile de detenţie la Cluj au urmat opt zile de transport cu trenul spre Sopron, fiind deportaţi în comuna Nagymarton, până la 7 iunie 1918.

A urmat arestarea preotului Nicolae Stinghe, luat chiar din altar, cu soţia şi cei doi copii minori (unul de 2 ani şi altul de 6 săptămâni), aflaţi în biserica „Sf. Nicolae", precum şi a preotului Ion Priscu cu soţia şi cele două fiice, tot minore, deportaţi în aceeaşi localitate maghiară până în 10 mai 1918 (prima familie) şi 1 ianuarie 1918 (cea de a doua).

Aceeaşi soartă au avut-o epitropii Bisericii din Şchei, Gheorghe Mazăre, Gheorghe Bidet, Nicolae Navrea, E. Voina şi Ştefan Popovici, deportaţi până în primăvara anului 1917.

Nici profesorii şagunişti n-au fost ocoliţi de asemenea teroare.

Compozitorul Gheorghe Dima (1874—1925), născut în Şcheii Braşovului, legat sufleteşte de Biserica „Sf. Nicolae", în care a fost botezat şi pe care a slujit-o ca dirijor (din 1873), după ce se formase la cursurile unor prestigioase şcoli din Viena, Karlsruhe, Leipzig. Având curajul să nu părăsească Braşovul după retragerea armatei române, a fost arestat şi întemniţat mai întâi trei luni la Braşov, alte trei luni la Târgu Mureş şi încă un an la Cluj sub acuzaţia că a cântat sub Tâmpa cântece româneşti când se distrugea statuia lui Arpad de pe Tâmpa. După eliberare este ales membru al Sfatului Naţional Român din Ţara Bârsei şi în această calitate participa la Alba Iulia.

Profesorul de muzică de la gimnaziu, Nicolae Oancea a fost arestat sub aceeaşi acuzaţie a compozitorului Dima.

Profesorul şagunist Nicolae Ciurcu a fost acuzat pentru că a difuzat prin librăria sa cărţi româneşti, iar Nicolae Renel pentru că a vopsit firmele ungureşti şi nemţeşti.

În arhiva bisericii se găsesc numeroase memorii ale celor care au căzut victime acestor momente nedrepte. Ele au fost depuse la biserică în urma adresei Consistoriului din 16 iulie 1918 şi a înştiinţării Sfatului Naţional Român, publicată şi în „Glasul Ardealului" din 27 noiembrie 1918.

2. *Recompensa istoriei*

Eliberat din închisoarea de la Sopron, protopopul Vasile Saftu, revenit la Biserica „Sf. Nicolae" din Şchei avea să fie principalul organizator al acţiunilor dedicate Marii Uniri. De data aceasta el avea să conducă ceremonialul primirii armatei române în Braşov, avându-l în frunte pe generalul Berthelot în 24 noiembrie — 7 decembrie 1918.

În Biserica din Şchei se aleg sub patronajul său cei 35 de membri ai Gărzilor Naţionale pentru Ţara Bârsei, preşedinte fiind profesorul şagunist Aurel Ciortea (1872—1929). Fireşte că tot el conduce delegaţia braşovenilor la Alba Iulia (sosită în 16—29 noiembrie 1918 cu un tren special cu vagoane Pullman şi participă la discuţiile premergătoare Marii Uniri impunându-şi punctul de vedere privind autonomia Transilvaniei pentru a evita încercarea de a zădărnici legătura cu România prin „autonomia provizorie" propusă de unii delegaţi.

În ziua Marii Uniri, în Biserica „Sf. Nicolae" s-a ţinut „marea slujbă divină", încheiată cu admirabila cuvântare a preotului Ioan Prişcu, reprodusă în „Glasul Ardealului". La toate bisericile braşovene se trăgeau clopotele toată ziua şi la mormântul lui Andrei Mureşanu s-au deplasat coloane de braşoveni cu flori.

Un alt braşovean răsplătit era Aurel Ciortea. La numai 24 de ani era profesor al gimnaziului braşovean pentru care alcătuieşte un valoros curs de fizică, înainte de a pleca pe front alături de ceilalţi şagunişti.

După patru ani de război, Aurel Ciortea revine la Braşov înscriindu-se în lupta pentru desăvârşirea Marii Uniri. La 28 octombrie — 10 noiembrie 1918 este ales preşedinte al Consiliului militar român din Ţara Bârsei organizat în Biserica „Sf. Nicolae", devenit apoi preşedinte al Gărzii Naţionale din Ţara Bârsei, fiind unul dintre participanţii la Alba Iulia.

Numărul celor care ar trebui să fie prezentaţi în continuare este impresionant, doar circumstanţele de spaţiu ne fac să ne oprim aici.

Părintele Cleopa

(Urmare din pag. 1)

În continuare a avut loc tot în biserica mare lansarea cărţilor: *„Părintele Cleopa — prieten al sfinţilor şi duhovnic al credincioşilor"* — la care şi-au adus contribuţia mai mulţi ierarhi şi oameni de cultură care l-au cunoscut pe părintele Cleopa, şi *„Credinţa Ortodoxă în opera părintelui Cleopa Ilie"* — a Ierom. Petru Bălan. Cărţile au fost prezentate cu aleasă competenţă de către P.C. preot Nicolae Dascălu, consilier cultural al Arhiepiscopiei Iaşilor. Au fost prezentate de asemenea şi un C.D. audio intitulat sugestiv *„Mânca-v-ar raiul"*, cuprinzând cuvântări duhovniceşti ale părintelui Cleopa, precum şi o medalie comemorativă închinată părintelui Cleopa şi împlinirii a 550 de ani de la întemeierea Mănăstirii Sihăstria.

Pe un ecran special a fost prezentat apoi un film documentar închinat vieţii şi activităţii marelui duhovnic Cleopa Ilie, film realizat de studioul TV „Trinitas" din Iaşi. La sfârşitul simpozionului a luat cuvântul P.C. Arhim. Victorin Oanele, starețul Sfintei Mănăstiri Sihăstria, care a făcut o scurtă incursiune în istoria seculară a acestui aşezământ monahal din codrii Neamţului precum şi o prezentare a vieţii părintelui Cleopa Ilie.

Într-un cadru festiv Î.P.S. mitropolit Daniel a înmânat ierarhilor prezenţi şi părintelui stareţ Victorin medalia comemorativă, mulţumind tuturor pentru participare.

La mormântul Părintelui din cimitirul mănăstirii s-a oficiat un trisaghion de către ierarhii slujitori, după care în trapeza mănăstirii a fost oferită tradiţionala masă de pomană. În timpul agapei au luat cuvântul P.S. arhierei vicari Ioachim Băcăuanul şi Corneliu Bârlădeanul evocând şi ei figura părintelui Cleopa. La apusul soarelui grupurile de pelerini s-au retras spre casele lor purtând în suflet binecuvântarea şi înălţarea sufletească pe care au primit-o de la această pomenire a părintelui Cleopa cel iubitor de sfinţi şi de credincioşi.

Astfel s-a înscris o pagină de sfinţenie şi de har în viaţa acestei sfinte mănăstiri ca şi a tuturor celor care au participat la întâlnirea de dincolo de zări cu părintele Cleopa — prieten al sfinţilor şi duhovnic al credincioşilor.

ANUNŢ

În urma hotărârii Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, preţul unui abonament anual la „Telegraful Român", pe anul 2006 este de 15 RON, iar al „Revistei Teologice" de 20 RON. Banii se vor vira obligatoriu în COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001, B.C.R. Sibiu.

Alternanţa sănătate-boală, o posibilă aspectare a dinamicii existenţei umane!?

Sfinţii Părinţi ai Bisericii s-au ocupat în mod special cu studierea naturii umane în diferitele ei ipostaze şi cu găsirea remediilor celor mai potrivite la bolile spirituale sau trupeşti rezultate de pe urma slăbirii acesteia prin păcat. Ei au ajuns astfel la concluzia că, „pentru om, sănătate înseamnă a se afla în toate privinţele în starea corespunzătoare deplinătăţii fiinţei sale sau, altfel spus, într-o totală adecvare cu adevărata sa natură" (Jean-Claude Larchet, „Terapia bolilor...", op. cit., p. 30), care tinde spre împlinire, spre desăvârşire prin armonizarea cu voinţa lui Dumnezeu.

În acest sens am putea spune că, orice cuvânt, orice faptă, orice acţiune a noastră se pretează la o multitudine de interpretări ce încearcă să reveleze sensul real, motivaţia, forţa motrice a angrenajului complex care este omul, angrenaj ce pune în funcţiune, ca printr-o simplă acţionare a unui „comutator" la nivelul conştiinţei, modalitatea ontologică de „*a fi*", în sens afirmativ sau negativ, privitoare atât la trup (sănătatea şi/sau bolile somatice), cât şi la suflet (sănătatea şi/sau bolile mintale). „Afirmarea sau negarea se pot manifesta astfel fie în sfera somatică, fie în cea psihică a fiinţei noastre" (Constantin Enăchescu, „Fenomenologia nebuniei", Ed. Paideia, Bucureşti, 2003, p. 23), ca stări alternante, de sănătate sau de boală, într-o dinamică ce poate duce în cele din urmă la imposibilitatea definirii certe a unei „stări" anume, la imposibilitatea de a spune într-un moment definit al existenţei noastre dacă suntem bolnavi sau suntem cu desăvârşire sănătoşi.

Este cât se poate de adevărat următorul fapt: cu toţii ne temem de boală sau, dacă nu, atunci ne temem şi încercăm prin orice mijloace să evităm suferinţa pe care o poate provoca ea, trăind acest sentiment spasmotic de la teamă, până la angoasă deoarece, este cât se poate de sigur că, fie că este bolnav sufletul, fie că este trupul, de suferit, suferă omul în complexitatea alcătuirii lui psiho-fizice. Care sunt resorturile profunde şi nevăzute ale acestui „cutremur" devastator, de ce efectele lui sunt atât de puternice şi de violente, simpla definire clinică a bolii credem că nu este în măsură să reveleze plenar. De aceea, recursul la datele antropologiei teologice poate oferi oportunităţi benefice pentru clarificarea problemei luată în discuţie.

S-ar putea spune astfel că, dintr-un anumit punct de vedere, „nici un organism nu este perfect sănătos", sănătatea fiind definită drept echilibrul cu statut provizoriu ce se stabileşte „între forţele vieţii şi alte forţe care i se opun, cele dintâi neavând decât o fragilă supremaţie". În atare situaţie este de ajuns să slăbească unul din mijloacele noastre de apărare pentru ca locul sănătăţii noastre să fie luat de boală (Jean-Claude Larchet, „Teologia bolii", trad. de Pr. prof. Vasile Mihoc, Ed. „Oastea Domnului", Sibiu, 1997, p. 7). Atitudinea noastră se cere a fi, prin urmare, una activă, dinamică, manifestată prin excluderea pasivismului aşteptării bolii şi suferinţei şi prin îndreptarea cu consecvenţă spre scopul vieţii noastre care este desăvârşirea (ibidem, p. 8), sau starea în care boala este exclusă prin acţiunea sinergică de conlucrare a voinţei omeneşti cu harul divin.

Dintr-un alt punct de vedere, „boala este o retragere a lui Dumnezeu din susţinerea sănătăţii omului. Poate fi vorba chiar de o retragere în urma ignorării Lui" (Ieromonah Arsenie Boca, „Cărarea Împărăţiei", Ed. Sfintei Arhiepiscopii Ortodoxe Române a Ardealului, 1995, apud pr. dr. Cristian Muntean, „Boala incurabilă — aspecte de asistenţă spirituală", în Telegraful Român, nr. 25—28/2004, p. 6), cu repercusiuni asupra ordinii naturale a organismului pe care o distruge, echilibrul ei ţinând de divin. În aceste condiţii, bolnavul, numai printr-o apropiere cât mai concretă de Dumnezeu poate spera o reechilibrare (La Pr. dr. Cristian Muntean, articolul citat mai sus). Acest punct de vedere aduce un plus considerabil de claritate în ce priveşte sublinierea situaţiei extrem de delicate în care se află omul bolnav deoarece, el realizează în acel moment că retragerea lui Dumnezeu nu este arbitrară, aleatorie, ci este datorată faptului că, pur şi simplu a fost alungat de către om. Cum? Prin păcat! Şi făcând această afirmaţie, putem să admitem ca perfect

reale şi pertinente şi afirmaţiile moralei ortodoxe care defineşte păcatul drept o „boală a sufletului, care îi slăbeşte vitalitatea spirituală - dinamismul - şi poate chiar să-l ucidă", extinderea efectelor lui atingând şi trupul, ca urmare, multe boli organice avându-şi rădăcina în păcat („Teologia Morală Ortodoxă", vol. I, alcătuit de un colectiv de autori, printre care: Mitrop. Nicolae Mladin, Prof. Diac. Dr. Orest Bucevschi, Prof. dr. Constantin Pavel, Prof. Diac. Dr. Ioan Zăgrean, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1979, p. 456). Dar nu acesta este lucrul cel mai grav şi mai greu de suportat, ci acela că abia atunci „când pierdem harul, atunci vedem neputinţa noastră, vedem că fără Dumnezeu nu putem nici măcar gândi ceva bun" (Cuv. Siluan Athonitul, „Între iadul deznădejdii şi iadul smereniei", Deisis, Sibiu, 2001, p. 116).

Privnid lucrurile în ansamblu, este firesc să ne punem întrebarea: De unde provine şi, care sunt cauzele acestei precarităţi a fiinţei umane?

Citind Cartea Facerii aflăm că omul a fost adus la existenţă de către Dumnezeu în momentul în care toate condiţiile pentru ca el să îşi poată desfăşura viaţa la parametrii ei maximi erau îndeplinite. Sfânta Scriptură descrie crearea lumii în felul următor: „La început", a făcut Dumnezeu cerul. A urmat apoi pământul, care s-a umplut de vegetaţie, de pomi, de animale, iar la final, omul, ca încununare a celor două lumi, cea spirituală, numită „cer" şi cea materială, numită „pământ" (cf. Facere, cap. 1), sintetizându-le în fiinţa sa dihotomică (trup şi suflet).

Ca „loc" creat şi organizat în mod special de Dumnezeu în vederea desfăşurării existenţei umane, Edenul sau Raiul terestru (Facere 2, 8—15), îndeplinea toate cerinţele pentru ca omul să poată ajunge la împlinire, la desăvârşire, pentru că aici, în rai, omul ducea o viaţă liniştită, lipsită de griji, starea lui generală fiind una de sănătate. În acest „perimetru al fericirii", omul nu a cunoscut nici o formă de boală a trupului sau a sufletului (Jean-Claude Larchet, „Terapeutica bolilor spirituale", trad. de Marinela Bojin, Ed. Sophia, Bucureşti, 2001, p. 20).

Chemarea omului în condiţiile descrise, este cea formulată de către Dumnezeu şi „înscrisă" în fiinţa sa, ca încordare teleologică fundamentală „Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l supuneţi" (Facere 1, 28). Importanţa acestei „porunci" este majoră, deoarece ea vine din partea lui Dumnezeu, iar când Dumnezeu vorbeşte omului, El îi deschide „căi" care să-l ducă la maxima înflorire (E. Drewermann, „La parole qui guerit" apud Jean-Francois Catalan, „Omul şi religia sa", Polimark, Bucureşti, p. 133). Totodată, trebuie avut în vedere că „porunca", având în vedere dihotomismul alcătuirii omului, viza atât procreaţia şi înmulţirea neamului omenesc pe linie biologică, cât şi „creşterea" spirituală, duhovnicească, prin apropierea de Dumnezeu şi ocuparea unei poziţii de maximă proximitate faţă de El. Această apropiere despre care vorbim este numită de cartea Facerii „asemănare" (1, 26).

Dar cel mai important lucru este acela că, pentru a vorbi despre posibilitatea asemănării, trebuie ţinut cont de faptul că omul a fost creat de Dumnezeu „după chipul Său" (Facere 1, 27). La ce se referă acest lucru, a constituit de-a lungul vremii preocuparea predilectă a multor minţi, deoarece nu se ştia dacă acest „chip" este în legătură cu trupul sau cu sufletul omului; dacă priveşte omul întreg sau doar o parte a sa; dacă acest „chip" este de natură structurală sau funcţională; dacă este o realitate statică sau dinamică sau dacă, dimpotrivă, se referă doar la poziţia privilegiată de care se bucura omul în raport cu celelalte „creaturi", aceea de „a stăpâni" conform poruncii lui Dumnezeu.

În ce ne priveşte, suntem interesaţi de faptul că, de buna sau de reaua „funcţionare" a chipului, de parametrii în care se desfăşoară această funcţionare depinde starea în care ne aflăm ca oameni, respectiv de „sănătate" sau de „boală". De ce? Pentru că în prezent se cunoaşte faptul că această „imagine", acest „chip" este imprimat în fiinţa integrală a omului, „în muşchii, mucoasele, în sistemul său circulator sau cutanat", întocmai ca o „imagine a trecutului său", imagine care „cheamă mântuirea, pentru a reface în ochii lui Dumnezeu o imagine oarecum conformă cu imaginea Fiului în care Tatăl şi-a pus toată dragostea" (Henri Sampson s.j. preot medic, „La Morale dans son rapport avec les faits biologiques", în lucrarea lui Jean-Francois Catalan, ed. cit., p. 139).

În starea primordială/paradisiacă a existenţei umane, toate lucrurile se desfăşurau în concordanţă cu ordinea pe care a sădit-o Creatorul în lume, până în momentul în care s-a petrecut „accidentul" provocat de diavol cu consimţământul omului. Omul încalcă porunca lui Dumnezeu şi astfel îşi ratează vocaţia de fiinţă creată spre desăvârşire şi îndumnezeire, atrăgând totodată asupra sa, a existenţei sale şi a condiţiilor în care îşi desfăşura existenţa, consecinţe dintre cele mai negative. Fiinţa sa, atât de armonios alcătuită de Creator, începe să îşi piardă unitatea internă. Păcatul produce dezordine la nivel raţional, volitiv şi afectiv, amprentând de acum înainte ca şi „chipul" — pe care-l afectează în mod direct — toate structurile şi microstructurile fiinţei umane. Factorii de mediu — care devine diferit acum de cel paradisiac, omul fiind alungat din rai — vor avea şi ei influenţe nefaste asupra trupului, vor conduce la suferinţă, iar în cele din urmă la moarte, ca „răsplată" anunţată de Dumnezeu pentru încălcarea poruncii (Facere 2, 16—17). Astfel putem observa cu destulă uşurinţă cum, orice păcat, orice abatere a sufletului de la scopul său, duce la o slăbire, la o îmbolnăvire a lui şi de aici, la debilitatea şi îmbolnăvirea trupului căci complexul uman alcătuit din suflet şi trup funcţionează oarecum similar principiului vaselor comunicante: orice agresiune asupra trupului se răsfrânge şi asupra sufletului şi viceversa. De aceea, putem fi în acord cu afirmaţia conform căreia „apariţia

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. VASILE GAFTON

Comunicat de presă

Credincioşii şi preoţii Arhiepiscopiei Sibiului şi ai Mitropoliei Ardealului au luat act cu îngrijorare de propunerea făcută Sfântului Sinod, de un grup de şapte ierarhi ardeleni, de a se crea o nouă Mitropolie, cu sediul la Cluj-Napoca şi care să cuprindă patru eparhii. Recent s-a aflat că noua structură bisericească ar urma să poarte numele de „Mitropolia Transilvaniei Centrale, Crişanei şi Maramureşului". În faţa acestei stări îngrijorătoare şi a neliniştii produse în rândul preoţilor şi credincioşilor din Ardeal, dar şi din alte părţi ale ţării, Biroul de Presă al Arhiepiscopiei Sibiului face următoarele observaţii şi propuneri:

— Hotărârea de principiu a Sfântului Sinod, ca răspuns la simpla solicitare a celor şapte ierarhi, este prezentată în comunicate de presă ca o decizie definitivă, deşi ea trebuie validată de Adunarea Naţională Bisericească, conform articolului 20, litera *e*, din Statutul pentru Organizarea şi Funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române[1];

— Această iniţiativă a fost demarată fără nici un fel de pregătire şi reflecţie teologică şi canonică prealabilă, absolut necesară pentru o acţiune de o asemenea anvergură;

— Acţiunea a stârnit un val de nemulţumiri în opinia publică şi o multitudine de reacţii şi comentarii negative în mass-media, atât în ţară, cât şi peste hotare;

— Suntem surprinşi de întrunirile unor ierarhi din Ardeal în legătură cu aceste probleme de interes general mitropolitan, fără înştiinţarea Mitropolitului Ardealului ales şi instalat în mod canonic, încălcându-se astfel canoanele 34 Apostolic[2] şi 20 Antiohia[3];

— Privite din perspectiva rolului jucat de Mitropolia Ardealului în istoria românilor ortodocşi, aceste acţiuni au, în această formă, un caracter de subminare şi dezmembrare a acestei venerabile instituţii şi nu de reorganizare a ei în „scopuri pastorale";

— În Biserica Ortodoxă, mitropoliile au fost întotdeauna organizate în cadrul provinciilor istorice şi ţinând seama de rolul jucat de centrele lor în promovarea şi afirmarea Ortodoxiei de-a lungul timpului. De obicei, centrul bisericesc a coincis cu cel politico-administrativ, cum este cazul cu aproape toate mitropoliile şi episcopiile din Patriarhia Română. Atunci când nu a fost cazul, pentru stabilirea centrului bisericesc a avut prioritate tradiţia semnificaţiei în viaţa Bisericii şi nu importanţa politico-administrativă a unui oraş, după cum reiese, din următoarele exemple: Arhiepiscopia Alba Iuliei are centrul la Alba Iulia şi nu la Târgu Mureş, Episcopia Argeşului are centrul la Curtea de Argeş şi nu la Piteşti, Episcopia Caransebeşului are sediul la Caransebeş şi nu la Reşiţa etc. Nu avem cunoştinţă ca municipiul Cluj-Napoca să fi fost învestit de vreo autoritate contemporană oficială cu calitatea de „capitală" a Ardealului într-o privinţă oarecare. În schimb, este inacceptabilă campania de denigrare a Sibiului şi discreditarea contribuţiei sale culturale şi bisericeşti actuale. Recunoaşterea publică a acestui rol dublu o constituie alegerea şi învestirea Sibiului cu calitatea de Capitală Culturală Europeană în anul 2007 şi ca loc de desfăşurare a Adunării Generale a Bisericilor din Europa în luna septembrie a aceluiaşi an.

Suntem convinşi că precizările de mai sus sunt indispensabile pentru înţelegerea justă a situaţiei Ortodoxiei din Ardeal.

Apreciind legitimitatea preocupărilor de îmbunătăţire a vieţii misionare şi pastorale, considerăm că orice reorganizare a instituţiilor bisericeşti din Ardeal ar trebui făcută în cadrul unui proces amplu de reorganizare a întregii structuri a Patriarhiei Române. Această acţiune trebuie să fie obligatoriu precedată de o amplă reflecţie teologică, istorică şi canonică, desfăşurată sub înaltul patronaj al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

BIROUL DE PRESĂ
AL ARHIEPISCOPIEI SIBIULUI
ŞI MITROPOLIEI ARDEALULUI

Sibiu, 24 nov. 2005

---

1 „Art. 20 — Atribuţiile Adunării Naţionale Bisericeşti sunt: lit. e. — *A hotărî asupra schimbării titulaturii Mitropoliilor, Arhiepiscopiilor şi Episcopiilor, a întinderilor teritoriale şi a înfiinţării de noi Eparhii*".

2 „*Se cuvine ca episcopii fiecărui neam să recunoască pe cel dintâi dintre dânşii şi să-l socotească pe el drept căpetenie şi nimic mai de seamă să nu facă fără încuviinţarea acestuia; şi fiecare să facă numai acelea care privesc eparhia sa şi satele de sub stăpânirea ei. Dar nici acela (cel dintâi) să nu facă ceva fără încuviinţarea tuturor, căci numai astfel va fi înţelegere şi se va mări Dumnezeu, prin Domnul, în Duhul Sfânt: Tatăl şi Fiul şi Sfântul Duh*".

3 „*Să nu poată oarecare episcopi de sine să ţină sinod fără aceia cărora li s-au încredinţat mitropoliile*".

Alegerea noului patriarh al Ierusalimului

În 22 august 2005, Colegiul electoral alcătuit din membrii Sfântului Sinod al Patriarhiei de Ierusalim, din decanii Frăţiei Sfântului Mormânt şi din delegaţii diocezelor, a ales în unanimitate, în înalta funcţie de patriarh al Ierusalimului, pe arhiepiscopul Teofil al Arhiepiscopiei Muntelui Tabor.

Alegerea a avut loc în Biserica Învierii din Ierusalim, care înglobează şi Sfântul Mormânt şi Golgota.

Noul patriarh a fost introdus în diptice ca Teofil al III-lea şi el succede patriarhului Irineu, care a fost scos din diptice (măsură egală cu depunerea din treaptă) în luna mai 2005, ca urmare a unui scandal politico-financiar, care a afectat profund Patriarhia Ierusalimului.

Noul patriarh (cu numele de mirean Elie Yannopoulos) s-a născut în 1952, într-o localitate din Peloponez — Grecia. Studiile seminariale le-a făcut la seminarul patriarhal de pe Muntele Sion. A depus voturile monahale în 1970 şi tot atunci a fost hirotonit diacon. În 1975 a fost hirotonit preot şi tot atunci a fost trimis la Universitatea din Atena, unde şi-a făcut studiile teologice universitare.

Reîntors la Ierusalim, a activat în cadrul secretariatului general al Sf. Sinod şi a devenit redactor al revistei patriarhale „Noul Sion".

A fost trimis apoi cu o bursă de studii la Universitatea din Durham-Anglia, unde a pregătit o teză de master.

Şi-a reluat apoi activitatea în cadrul Patriarhiei Ierusalimului, îndeplinind pe rând funcţiile de secretar general adjunct al Patriarhiei, însărcinat cu relaţiile externe (din 1986 şi până în 1991), superior al Mănăstirii Sf. Gheorghe din Cana Galileii (din 1991 şi până în 1996), reprezentant al Patriarhiei Ierusalimului pe lângă Patriarhia Moscovei (din 2001 şi până în 2003), reprezentant al Patriarhiei Ierusalimului în Doha-Qatar, în 2003.

Numit decan al clerului bisericii Sf. Mormânt şi membru permanent al Sf. Sinod în 2004, a fost hirotonit episcop în februarie 2005, apoi ridicat la rangul de arhiepiscop al Muntelui Tabor.

Noul patriarh este considerat, în cercurile oficiale, drept un om moderat, având bune relaţii cu palestinienii. Este bine cunoscut, de asemenea, în mediile ecumenice, dat fiind faptul că a fost mulţi ani reprezentant al Patriarhiei Ierusalimului în Comitetul central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor (CEB) de la Geneva.

Socotită „Maică a tuturor Bisericilor", Biserica ierusalimiteană îl venerează pe Sf. Iacob, „fratele Domnului", ca prim episcop al ei. Sinodul IV ecumenic de la Calcedon, din 451 a ridicat Biserica din cetatea sfântă a Ierusalimului la rang de patriarhie. Începând însă cu anul 637, în urma cuceririi musulmane, apoi după ocupaţia cruciaţilor, Biserica Ierusalimului a cunoscut o istorie dureroasă. Până în 1845, patriarhul ei îşi avea reşedinţa mai mult la Constantinopol decât la Ierusalim.

Astăzi, Patriarhia Ierusalimului îşi întinde jurisdicţia asupra teritoriilor Israelului, Cisiordaniei, Gazei şi Iordaniei. Numără aproximativ cincizeci de parohii, la care slujesc preoţi arabi şi cam tot atâtea mănăstiri, aparţinând de Frăţia Sf. Mormânt, care asigură slujirea liturgică, la locurile sfinte din Ierusalim şi Betleem, ca şi din Galileea şi Pustia Iordanului.

Aproximativ 80 000 de palestinieni creştini sunt, în marea lor majoritate, ortodocşi.

În primele sale declaraţii făcute presei greceşti, noul patriarh a arătat că doreşte să restabilească prestigiul Patriarhiei, deteriorat sub antecesorul său şi de asemenea, să revigoreze relaţiile cu celelalte Biserici surori, care, de asemenea, au fost afectate.

Totodată, noul patriarh s-a arătat neliniştit din cauza situaţiei materiale precare cu care se confruntă patriarhia, în ciuda faptului că este totuşi proprietara unui patrimoniu funciar şi imobiliar, atât în Ţara Sfântă cât şi în Cisiordania, Iordania, Grecia şi Cipru. Salariile clerului nu pot fi onorate decât printr-un ajutor al Ministerului grec al Afacerilor Externe, iar cei aproximativ 500 de învăţători şi profesori, care predau copiilor palestinienilor creştini, sunt ameninţaţi cu şomajul. „Totul pare blocat" — a afirmat patriarhul.

La câteva zile după alegerea sa, Teofil al III-lea l-a întâlnit, la Aman, pe ministrul de externe al Autorităţii palestiniene, ceea ce echivalează cu recunoaşterea sa oficială în noua funcţie.

Se aşteaptă să primească aceeaşi recunoaştere şi din partea guvernului israelian.

[Ştiri preluate din SOP (Service Orthodoxe de Presse), nr. 301, din sept.-octombrie 2005, p. 3—5.]

Pr. prof. D. ABRUDAN

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea P.F. Părinte TEOCTIST, Patriarhul B.O.R. şi locţiitor de mitropolit al Ardealului, P.S. VISARION RĂŞINĂREANU **a săvârşit următoarele:**

- **11 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din protopopiatul Mediaş. A vizitat şi biserica din Cimitir-Mediaş, recent pictată.
- **13 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a prezidat în Aula Facultăţii de Teologie din Sibiu lucrările Conferinţei preoţeşti din protopopiatul Sibiu, Avrig, Agnita şi Sălişte.
  — A participat la deschiderea Târgului naţional de Carte religioasă deschis la Biblioteca ASTRA din Sibiu.
  — Seara, a slujit şi predicat la slujba Vecerniei în biserica Cuv. Paraschiva din Sibiu-Triaj (Pr. paroh Vasile Ghişoiu).
- **14 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Cuv. Paraschiva" din Braşov-Groaveri, protopopiatul Braşov rostind cuvânt de învăţătură (Pr. paroh Florin Gârlonţă).
  — Seara a slujit şi predicat la slujba Vecerniei în biserica „Cuv. Paraschiva" din Râuşor, protopopiatul Făgăraş (Pr. paroh Nicolae Andrei Vasu).
- **16 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii „Cuv. Paraschiva" din parohia Grânari, protopopiatul Rupea şi Sfânta Liturghie arhierească (Pr. paroh Marius Ţichindelean).
- **17 OCTOMBRE 2005 — P.S. Sa** a primit o delegaţie de la Conferinţa Bisericilor Europene aflată în vizită la Sibiu.
- **18 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ev. Luca" din Sibiu cu prilejul hramului rostind cuvânt de învăţătură.
- **19—21 OCTOMBRIE — P.S. Sa** a participat la lucrările Sf. Sinod.
- **22 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A participat la lucrările Simpozionului „50 de ani de la Canonizarea Sfinţilor Ardeleni" organizat de Arhiepiscopia Ortodoxă de Alba Iulia.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **23 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Înălţarea Domnului" din Sibiu (Pr. paroh Achim Băcilă), rostind cuvânt de învăţătură.
- **25 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Braşov.
- **26 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Braşov, cu prilejul zilei hramului, rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara, a slujit şi predicat la Vecernie în biserica parohială din Perşani, prot. Făgăraş (Pr. paroh Sextil Nastea).
- **27 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din protopopiatul Rupea.
  — A vizitat parohia Paloş, protopopiatul Rupea, locul unde s-a desfăşurat Conferinţa preoţească.
- **30 OCTOMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale din Boiţa, protopopiatul Avrig, recent restaurată şi pictată şi Sfânta Liturghie arhierească (Pr. paroh Viorel Lăzăriciu).
- **3—4 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a luat parte la lucrările Sf. Sinod.
- **6 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Tălmăcel, prot. Avrig, rostind cuvânt de învăţătură (Pr. paroh Horia Roman).
- **7 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit slujba Vecerniei în biserica „Sf. Arhangheli" din Sibiu-Trei Stejari (Pr. paroh, prot. Gheorghe Şebu), rostind cuvânt de învăţătură.
- **8 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Poiana Sibiului (Pr. paroh Vasile Bâja), cu prilejul hramului.
  — A oficiat slujba de binecuvântare a monumentului eroilor comunei Poiana, rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **9 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** şi-a susţinut, la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, teza de doctorat în teologie cu titlul *„Învăţătura mariologică a Sf. Nicolae Cabasila"*, fiind declarat **doctor în teologie.**
- **11 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **12 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A oficiat taina Sf. Botez pentru pruncul Vasile-Octavian Spineanu din Sibiu.
  — Seara, l-a întâmpinat la Sibiu, pe P.F. TEOCTIST, Patriarhul României, sosit aici, pentru întronizarea noului mitropolit al Ardealului.

Arhid. VASILE AVRAM

Alternanţa sănătate-boală

(Urmare din pag. a 3-a)

bolilor în general, a avut loc ca urmare a căderii lui Adam" (Dr. Dmitri Aleksandrovici Avdeev, „Nervozitatea: cauze, manifestări, remedii duhovniceşti", trad. de Alexandru şi Xenia Tănăsescu-Vlas, Ed. Sophia, Bucureşti, 2003, p. 10), toată existenţa umană de atunci încoace fiind marcată de perpetua ambiguitate generată de alternanţa dinamică: sănătate-boală, definitorie pentru starea post-pecatorială a umanului.

Mai mult decât atât, corupţia păcatului la nivelul fiinţei umane are urmări asupra întregii existenţe şi a întregului univers, natura întreagă, spune Sf. Pavel, fiind în suferinţă şi aşteptând vindecarea, la fel ca şi omul. Dar vindecarea sau limitarea extinderii corupţiei asupra universului, a legilor care-l guvernează şi-l fac să fie aşa cum este, nu va veni decât tot prin omul integral restaurat prin harul Sfântului Botez, destinaţia „stăpânirii" pământului însemnând în egală măsură şi purtare de grijă faţă de întreaga Creaţie sau dimpotrivă, ignoranţa ce va atrage distrugerea şi, în cele din urmă, moartea.

Orice stare de suferinţă, de boală fizică sau psihică, poate periclita major desăvârşirea umanului deoarece pentru ca omul să poată tinde ferm spre Dumnezeu, cu toată fiinţa sa, aşa cum arată Mântuitorul Hristos în Evanghelia după Matei (22, 37), trebuie să fie integru. În cazul în care parte din energia sa este diminuată de boală, el se va opri undeva, într-un punct al parcursului său, istovit şi lipsit de posibilitatea de a merge mai departe, spre ţinta finală. De aceea, ştiind că „numai amestecul şi unirea" sufletului cu trupul şi a energiilor lor unite cu energia harului dumnezeiesc îl fac pe om întreg (Jean-Claude Larchet, „Terapia bolilor..." op. cit., p. 29) şi capabil de a-şi realiza mântuirea, trebuie să facem în aşa fel ca această integritate să fie păstrată. Întrebarea care se pune este: cum?

Ca ramură a ştiinţelor medicale, imunologia se ocupă cu „studiul mecanismelor apărării antiinfecţioase [..] prin care organismul reuşeşte să discrimineze structurile proprii, de cele străine" (Cf. Dr. Mihaela Mihalache, „Imunologie", Ed. Conexiuni, Sibiu, 1999, p. 1). În planul sufletesc, acest rol de discriminare îl are conştiinţa care evaluează gândurile şi faptele noastre, punându-le în permanenţă în raport direct cu morala, care operează categorial — bun/rău, tot de resortul ei fiind şi apărarea împotriva asaltului patimilor şi ispitelor venite de la diavol (Sf. Antonie cel Mare, „Învăţături despre viaţa morală", în Filocalia, vol. I, Ed. Humanitas, 1999, p. 21).

În mod similar, cercetătorii au descoperit că organismul posedă un sistem de control propriu, care are posibilitatea de a inhiba sau, de a activa — după caz — elementele responsabile în organism cu păstrarea imunităţii. Scopul acestui aparat este acţiunea în folosul menţinerii unui echilibru stabil al balanţei imunologice. „Perturbarea acestui sistem creează anomalii imunologice, uneori cu consecinţe clinice" (La Nicolae Părău, „Elemente de imunologie clinică", în vol. „Clinică medicală", coordonat de Roman Vlaicu şi Dumitru Dumitraşcu, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1984, p. 929). Această perturbare se traduce prin incapacitatea organismului de a mai depista „pericolul" extern (Nicolae Părău, în lucrarea citată anterior, arată că „organismul este supus unor agresiuni exogene, microorganisme şi substanţe de natură diferită care pătrund în mod spontan, sau sunt introduse în mod artificial, având tendinţa să modifice structurile proprii, punând astfel în pericol integritatea şi funcţia unor sisteme şi organe", op. cit., p. 911), şi, implicit, la nivel sufletesc, printr-o confuzie a conştiinţei ce dă loc unor manifestări de natură funcţională neconforme cu scopul ultim al omului — mântuirea şi desăvârşirea continuă. De aceea, terapeutica vizează realizarea unei stări de echilibru a organismului, fie prin depresarea, fie prin stimularea reacţiilor imune (Ibidem, p. 912), echilibru care constituie temeiul oricărei întreprinderi ce vizează atingerea perfecţiunii.

Medicina afirmă cu valoare de certitudine că „autorecunoaşterea este principiul major pe care se bazează funcţia sistemului imun" (Nicolae Părău, op. cit., p. 917), perturbarea sistemului de autorecunoaştere putând duce la consecinţe neplăcute şi nedorite. În Taina Spovedaniei, omul aceasta şi face: se „identifică" pe sine obiectiv — în planul existenţei create — şi proiectiv — în planul desăvârşirii cu care dimensiunea mundană interferează în permanenţă. Valoarea autocunoaşterii şi a asumării identităţii presonale (fie bolnav/păcătos, fie nu) precum şi a desăvârşirii ei este deosebită din acest punct de vedere deoarece, de ea depinde în ce plan se va desfăşura existenţa noastră viitoare.

Ca o concluzie la cele afirmate până aici vom spune că, realizarea dezideratului desăvârşirii este posibilă — în concepţia hristocentrică a Bisericii Ortodoxe — prin Sfintele Taine, în care harul lui Hristos, ca prelungire şi completare a vindecărilor Lui, lucrează la vindecarea şi apoi la păstrarea firii umane integre, la fel ca în Paradisul primordial, pe care Biserica îl reproduce (Cf. Mircea Eliade, „Sacrul şi profanul", Humanitas, 1992, p. 59), evidenţiind faptul că, în relaţiile dintre creat şi increat, „energiile dumnezeieşti se întâlnesc cu energiile făpturilor" (Nikolaos Matsoukas, „Teologia Dogmatică şi Simbolică" vol. IV, „Demonologia", trad. de pr. prof. Dr. Constantin Coman, pr. drd. Cristian-Emil Chivu, Ed. Bizantină, Bucureşti, 2002, p. 17). Tainele fiind din acest punct de vedere „simboluri cu o semnificaţie esenţială" (Ibidem, p. 21) ce întăresc comuniunea şi aduc plusul de energie necesar depăşirii impasurilor existenţiale provocate de boală, păcat, etc. şi ieşirii definitive din dureroasa ambivalenţă a alternanţei sănătate-boală.

In memoriam: Părintele Ieremia B. Ghiţa*

Anul acesta, în ziua de 10 august se împlinesc 10 ani de la trecerea la cele veşnice a vrednicului de pomenire Părintele Paroh Ieremia B. Ghiţa de la Parohia Ortodoxă Română Băile Herculane, model de preoţie şi slujire bisericească, identificându-şi viaţa cu misiunea nobilă a preoţiei. Preotul Ieremia B. Ghiţa a văzut lumina zilei la 1 mai 1914 în localitatea Doclin, nu departe de Bocşa Română, judeţul Caraş-Severin, din părinţi ţărani agricultori. În casa părintească a primit o aleasă educaţie creştinească, deprinzând evlavia în rugăciune, munca, cântarea bisericească, respect faţă de oameni şi buna cuviinţă creştinească, corectitudine şi înclinaţie spre învăţătură şi dragoste faţă de Dumnezeu şi semeni. După absolvirea claselor primare la şcoala primară din sat, îşi îndreaptă paşii spre liceul din Oraviţa, apoi spre Academia Teologică din Caransebeş, având rezultate foarte bune la învăţătură şi disciplină.

Atras de aprofundarea studiului teologic, îşi continuă învăţătura la cea mai vestită facultate de teologie a timpului, din Cernăuţiul Bucovinei, având cei mai renumiţi dascăli de teologie cunoscuţi vreodată. După absolvirea Facultăţii de Teologie din Cernăuţi se întoarce în satul natal şi se căsătoreşte cu domnişoara Eugenia Şandru, fiica preotului din Ghertenis, iar Dumnezeu i-a binecuvântat casa, munca şi viaţa cu doi copii, Rodica — cadru medical şi Eugen — inginer, dându-le o bună educaţie, făcându-i cinste în societate, de bunul său renume.

Este hirotonit preot în anul 1940 pe seama Parohiei Doclin de vrednicul de pomenire Episcop Dr. Vasile Lazarescu al Caransebeşului, devenit ulterior Mitropolit al Banatului.

Misiunea preoţească şi-a început-o cu mult zel în localitatea natală, slujind lui Dumnezeu şi oamenilor. Cunoaşte ororile războiului şi consecinţele lui, profundele transformări politico-economico-sociale, instaurarea regimului comunist ateu de ocupaţie sovietică care prin toate mijloacele şi metodele căuta subminarea şi reducerea activităţii Bisericii la minimum.

Din primul salariu şi-a cumpărat o maşină de scris, care l-a însoţit toată viaţa şi unde a învăţat să scrie numeroasele sale studii şi articole cu caracter religios, istoric, literar, moral, educativ, predici şi altele.

Smerit şi ascultător faţă de superiorii săi, îşi face datoria preoţească cu deplină cinste, reparând biserica din sat şi înzestrând-o cu multe obiecte de cult. Datorită sârguinţei sale în propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, se face cunoscut de autoritatea bisericească superioară care i-a apreciat munca şi activitatea depusă la Parohia Doclin. După 27 de ani de slujire preoţească în satul natal, la 1 iunie 1967 este numit, de Înalt Prea Sfinţitul Dr. Nicolae Corneanu al Banatului, preot paroh la Parohia Ortodoxă Română din Băile Herculane, unde a mai slujit cu vrednicie încă 27 de ani, până la 1 noiembrie 1994, astfel slujind Biserica lui Hristos vreme de 54 de ani. Părintele Ieremia B. Ghiţa a fost un profund gânditor, cercetând cu mult zel şi abnegaţie Sfânta Scriptură, operele şi scrierile sfinţilor părinţi şi scriitori bisericeşti, trecutul Bisericii noastre străbune, documente de arhivă, literatură şi alte scrieri şi publicaţii atât religioase, cât şi laice. Răsfoind presa bisericească, Revista Mitropolia Banatului, Telegraful Român, alte publicaţii bisericeşti, Părintele Ieremia B. Ghiţa este prezent cu numeroase articole de istorie, liturgică şi în mod deosebit predicile sale izvorâte din adânca simţire religioasă, fiind apreciate până astăzi şi reprezentând material documentar pentru cei dornici de cercetare.

La biserica din Băile Herculane, ca preot paroh, s-a remarcat printr-o activitate gospodărească deosebită concretizată în reparaţia bisericii, înlocuirea acoperişului, înzestrarea bisericii cu obiecte noi de cult precum şi achiziţionarea unui apartament la bloc, care a devenit casă parohială. Desigur cei 54 de ani de activitate preoţească au fost rodnici, cu multe împliniri, dar au fost şi multe umilinţe prin care părintele a trebuit să treacă având în vedere şi perioada atee când şi-a desfăşurat activitatea. A reuşit să fie un învingător datorită formării sale teologice, intelectuale, precum şi a ţinutei sale preoţeşti.

Ţinea mult la haina preoţească. Predicile sale erau pline de multă înălţare sufletească, slujirea liturgică, activitatea sa misionară erau din dragoste faţă de Dumnezeu şi faţă de semeni. A fost apreciat mult de credincioşi, care nu l-au uitat şi care îi trec numele în pomelnice, rugându-se pentru odihna sufletului său. Vrednic model de slujire preoţească, vârsta spunându-şi cuvântul, se retrage alături de copii la 1 noiembrie 1994 în Reşiţa.

După o scurtă şi grea suferinţă, moare la 10 august 1995 şi este înmormântat în satul său natal Doclin, în data de 12 august 1995. Slujba înmormântării a fost oficiată de un sobor de preoţi având-l în frunte pe vrednicul de pomenire Episcop Emilian Birdaş al Caransebeşului.

La 6 luni în urma lui moare şi doamna preoteasă Eugenia, fiind înmormântată alături de părintele Ieremia B. Ghiţa.

Veşnică să le fie pomenirea şi Dumnezeu să-i răsplătească osteneala şi nobila sa misiune preoţească.

Pr. CONSTANTIN CILIBIA

* Părintele Ieremia B. Ghiţa n-a aparţinut canonic de Arhiepiscopia Sibiului. A fost în schimb un colaborator statornic al publicaţiei noastre. De aceea găsduim cu pioasă consideraţie materialul comemorativ.

Simpozion internaţional despre viitoarea Lege a Cultelor

Din anul 1990 până astăzi, România se află într-o stare de provizorat privind statutul juridic al cultelor religioase. Vechea Lege a Cultelor din anul 1948 a căzut în desuetudine, iar o nouă Lege a Cultelor nu a apărut încă. Acoperirea acestei lipse a făcut parte din programul multor guverne, dar din nefericire ea nu a fost dusă la îndeplinire.

Totuşi, în decursul celor 15 ani de după câştigarea libertăţii religioase, s-au realizat mai multe proiecte, cu participarea directă a reprezentanţilor diferitelor culte recunoscute, în final ajungându-se astăzi la un proiect mulţumitor, pe care Secretariatul de Stat pentru Culte l-a înaintat spre dezbatere, în această toamnă, în Parlamentul României.

În întâmpinarea aprobării noii Legi a Cultelor, Secretariatul de Stat pentru Culte, condus de Dl. Ministru Adrian Lemeni, şi Asociaţia Naţională pentru Apărarea Libertăţii Religioase „Conştiinţă şi Libertate", având-l preşedinte pe Dl. Viorel Dima, au organizat la Bucureşti, în perioada 12—13 septembrie 2005, un simpozion internaţional cu tema: *Libertatea religioasă în context românesc şi european.*

La simpozion au fost invitaţi, pe lângă reprezentanţii oficiali ai cultelor religioase, specialişti în relaţiile stat-Biserică din Franţa (prof. Jean Paul Durand, prof. Grigorios Papathomas), Italia (prof. Silvio Ferrari, prof. Dora Bognandi), Suedia (prof. Hans Heinrich Vogel), Belgia (prof. Rik Torfs), SUA (prof. W. Cole Durham, prof. John Graz) şi România (consilier prezidenţial Bogdan Tătaru Cazaban, conf. Radu Carp, lect. Patriciu Vlaicu, lect. Radu Preda, lect. Irimie Marga).

Deschiderea oficială a fost făcută de Dl. Ministru al Culturii şi Cultelor, Adrian Iorgulescu, care a salutat pe toţi participanţii la simpozion, şi de P.F. Sa Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care şi-a exprimat bucuria de a se aproba o nouă Lege a Cultelor la noi în ţară, în sensul apărării darului libertăţii pe care îl are persoana umană, de la creaţie.

Discuţiile de o înaltă ţinută academică s-au grupat pe mai multe secţiuni, cu temele: *Statutul juridic al cultelor/organizaţiilor religioase, Legislaţia privind viaţa religioasă în Europa, Legislaţia privind viaţa religioasă în România* şi *Tendinţe în relaţia stat-Biserică.*

Primul referat a fost al I.P.S. Sale Daniel Ciobotea, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, care a prezentat o perspectivă excelentă asupra relaţiilor Biserică-stat la români, între tradiţie şi actualitate.

Referenţii din străinătate au prezentat situaţia cultelor religioase din ţările lor şi s-au raportat la proiectul românesc al Legii Cultelor. Referenţii din ţară au prezentat diferite aspecte ale relaţiilor stat-Biserică, ale proiectului Legii Cultelor şi implicaţiile juridico-canonice ale acesteia.

În acest context, s-au făcut unele observaţii şi propuneri, dar de reţinut este faptul că atitudinea generală a participanţilor a fost pozitivă la adresa noului proiect. La un moment dat, s-a şi creat impresia că se discută asupra unei legi deja aprobate, care aduna ecouri pozitive pe plan internaţional.

Nu s-a trecut cu vederea şi faptul că, faţă de noul proiect, s-au exprimat şi unele proteste, dar care vor putea fi rezolvate numai prin reglementări speciale, care vor urma aprobării Legii Cultelor.

În final, Dl. Ministru Adrian Lemeni a sintetizat ideile tuturor referenţilor la simpozion şi a mulţumit tuturor celor care au contribuit la reuşita lui. Aceleaşi mulţumiri şi-au exprimat toţi participanţii la simpozion, care au plecat încântaţi de organizarea acestuia (inclusiv pentru invitaţia-surpriză de a asista la un spectacol de excepţie, la Sala Palatului, în cadrul festivalului „George Enescu"), dar mai ales de ideea că, în sfârşit, şi românii pot avea o nouă Lege a Cultelor, fără de care integrarea României în Uniunea Europeană nu poate fi posibilă.

Pr. lect. dr. IRIMIE MARGA

Articolele şi corespondenţa se adresează Redacţiei „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacţie:
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Mitropolitul Ardealului — preşedinte;
P.S. Visarion Răşinăreanu - Episcop-vicar — vicepreşedinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2005 este de 150 000 lei.
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 153
SIBIU
15 decembrie 2005
Nr. 47—48

O, CE VESTE MINUNATĂ!

Întrupare şi înnoire

„Întru aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a trimis în lume, ca prin El viaţă să avem“ (1 Ioan 4, 10).

Sărbătorim cu toţii Naşterea după trup a Fiului Unul Născut al lui Dumnezeu, care a venit din nou, ca în fiecare an în casele, în bisericile şi sufletele noastre, revărsând pretutindeni lumina, pacea şi binecuvântarea ei dumnezeiască. Minune mare s-a săvârşit în această noapte de taină în peştera de lângă Betleemul Iudeii: Fecioara preacurată ţine în braţe şi culcă în ieslea umilă un Prunc dumnezeiesc — pe Fiul cel veşnic al Tatălui, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut mai înainte de veci, lumină din lumină, aşteptarea patriarhilor şi a proorocilor şi nădejdea de izbăvire din suspinul păcatelor a întregului neam omenesc. Magii de la Răsărit cu steaua călătoresc şi se închină Pruncului dumnezeiesc împreună cu smeriţii păstori. Lor li se alătură îngerii din ceruri care aduc de sus solia cerească: *„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire“* (Luca 2, 14).

Iată cum tâlcuieşte Sfânta Biserică, prin imnul liturgic, tainicul acestui eveniment, deopotrivă *umil* şi *preamărit*, plin de toată slava smereniei, numit de *Sfântul Isaac Sirul: „haina lui Dumnezeu“*, pogorârea lui Dumnezeu la om ca taina inepuizabilă a Iubirii Sfintei Treimi: *„Sfintele cuvinte ale proorocilor s-au împlinit lângă Betleem într-o peşteră. Toată făptura sărăcită s-a îmbogăţit; să ne bucurăm şi să ne veselim. Domnul şi stăpânul tuturor vine să locuiască cu robii Săi, şi-i izbăveşte din legăturile vrăjmaşului pe cei legaţi. În haine sărace şi în iesle se arată acum Prunc tânăr Dumnezeu cel mai înainte de veci!“* (Icosul înainte-prăznuirii Naşterii).

Sfinţii Părinţi ai Bisericii noastre, în cuvinte inspirate, adâncesc taina Naşterii Domnului. Sfântul *Ioan Damaschinul* mărturiseşte: *„Cu bunăvoirea lui Dumnezeu Tatăl, Fiul Unul Născut al lui Dumnezeu (...) Se pogoară plecând cerurile, adică smerind fără să smerească înălţimea Lui cea neumilită, Se pogoară spre robii Lui cu coborâre inexprimabilă şi necuprinsă cu mintea. Şi fiind Dumnezeu desăvârşit Se face om desăvârşit, şi săvârşeşte astfel cea mai mare noutate dintre toate noutăţile, singurul lucru nou sub soare, prin care se arată puterea, bunătatea, dreptatea şi înţelepciunea infinite ale lui Dumnezeu. Căci ce poate fi mai mare decât ca Dumnezeu să se facă om?“* (*Dogmatica*, cartea II, 1). Iar sfântul *Grigorie Teologul* spune despre praznicul de

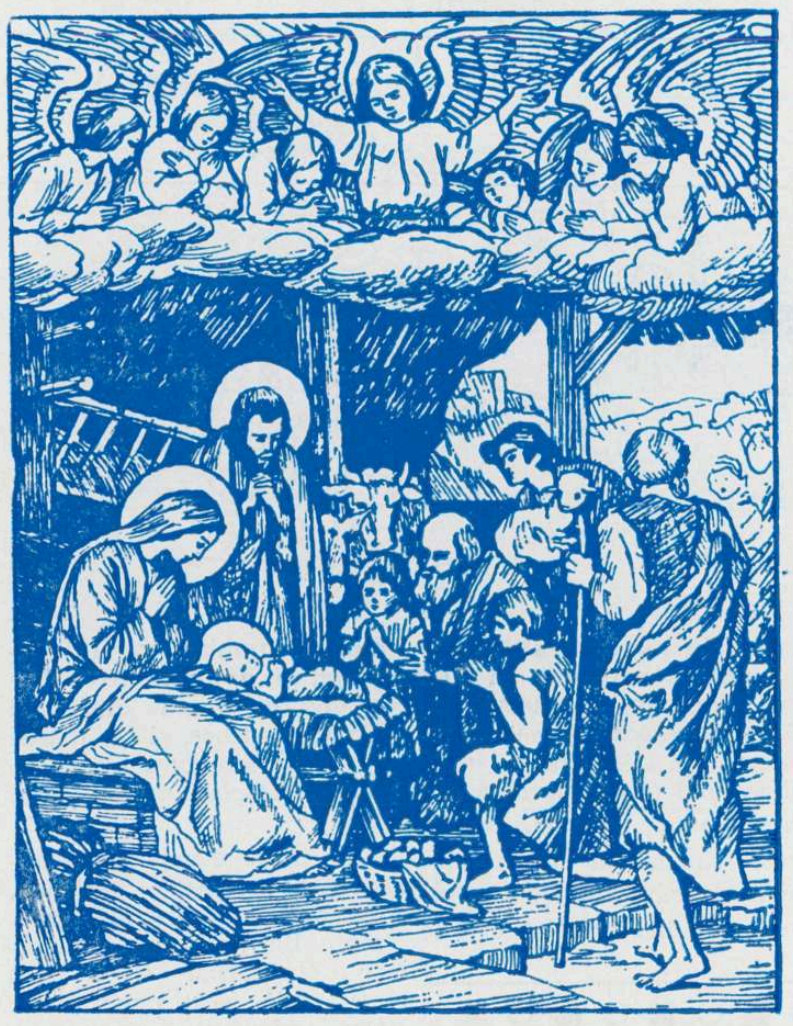

azi: *„Înnoiescu-se firile astăzi şi Dumnezeu om se face“* (Cuvântarea 39, 13). După Sfântul *Maxim Mărturisitorul*, această profundă taină a înnoirii firilor, aflată în însăşi inima creştinismului, este *taina iubirii*. Iubirea e cea care, pe de-o parte, îl face pe Dumnezeu să iasă din Sine Însuşi în întâmpinarea omului, Îl face pe Dumnezeu om din iubire de oameni, ca pe om să-l arate dumnezeu. Pe de altă parte, tot iubirea e cea care îl face pe om să iasă din sine însuşi, în căutarea lui Dumnezeu, şi-l face astfel pe acest om sărman dumnezeu din iubire, pentru ca Dumnezeu să ia în el chip de om. *„Căci Cuvântul lui Dumnezeu şi Dumnezeu vrea să se lucreze în toţi şi în toate taina întrupării Sale“* (Ambigua, PSB 80, p. 260 şi 87). Iubirea e cea care Îl coboară pe Dumnezeu pe pământ şi-l face om, şi tot iubirea e cea care-l urcă pe om la cer şi-l

(Continuare în pag. a 3-a)

† LAURENŢIU
Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului

„COBORÂT-O COBORÂT...“

Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit să ajungem iarăşi, după ce am străbătut calea sfântului post, la Sărbătoarea cea mare, cea sfântă şi cea frumoasă a Naşterii Domnului. De aproape 2000 de ani, la sfârşit de lună decembrie suntem îndemnaţi să călătorim cu gândul spre Betleemul Iudeii din Ţara Sfântă. Să poposim lângă ieslea sfântă în care s-a născut Mântuitorul lumii. Să ne închinăm cu păstorii şi cu magii de la Răsărituri şi să-i aducem darurile noastre sfinte, aurul credinţei, smirna faptelor celor bune şi tămâia rugăciunii celei curate.

Cu ochii sufletului întorcându-ne în „vremea aceea“, *îl vedem pe Cel necuprins stând în ieslea dobitoacelor alături de Maica Sfântă, lăudat de ceata îngerilor din cer şi colindat de glasul păstorilor şi al magilor.*

Vedem cum slovele cele vechi ale proorocilor din timpurile îndepărtate se împlinesc desăvârşit în persoana pruncului Iisus, iar graiurile evangheliştilor vestesc până la marginile pământului minunea Întrupării Cuvântului din Prea Curata Fecioară Maria.

Îi auzim aievea pe sfinţii părinţi ai Bisericii Creştine, înălţând cântări de slavă Fiului lui Dumnezeu devenit Fiu al Omului şi Fiu al Fecioarei.

Cu toţii cei de astăzi ne hrănim sufletul cu dulceaţa acestui dumnezeiesc praznic luminos ascultând colindătorii, cântând la fereastra sufletelor noastre:

„Astăzi s-a născut Hristos
Mesia chip luminos.
Lăudaţi şi cântaţi
Şi vă bucuraţi“.

Ascultându-i, simţim „bucuria mare“ *care se revarsă peste întreg pământul căci în peştera din Betleem* „răsărit-a lumii Lumina cunoştinţei“, *şi* „soarele dreptăţii“ *străluceşte pretutindenea, iar în ieslea cea săracă s-a sălăşluit nimeni altul decât* „Domnul păcii“ *şi* „Părinte al veacului ce va să fie“ *(Isaia 9, 15). Pe fânul uscat stă culcat Hristos Domnul*

(Continuare în pag. a 4-a)

† Dr. VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-vicar
Sibiu

„Din an în an...“

... răsună în casele creştinilor milenarele colinde, care nu obosesc să ne repete că s-a născut Hristos, încercând să ne trezească din letargia cotidiană la bucuria sfântă a îngerilor care le-au cântat pentru prima dată la Betleem. Şi nici n-ar putea să nu fie aşa, de vreme ce „nu există nici un viitor fără moştenire şi fără posibilitatea de repetare“ (cf. Jaques Derrida, *Credinţă şi Cunoaştere. Veacul şi Iertarea*, Ed. Paralela 45, Bucureşti, 2004, p. 66), ceea ce înseamnă că odată cu amintirea Naşterii Domnului, colindele mai realizează ceva, chiar dacă în total dezacord cu postulatele fizicii clasice dar, totuşi, perfect valabil şi verificabil: ne aduc aminte despre viitorul nostru, care va fi întemeiat pe aceeaşi „moştenire“ pe care ni se constituie acum prezentul. Căci

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. VASILE GAFTON

Cu sfinţii odihneşte...

Pomeneşte, Doamne, pe cei ce întru nădejdea învierii şi a vieţii celei ce va să fie au adormit, părinţi şi fraţi ai noştri, eroi-martiri din decembrie 1989 şi pe toţi cei care întru creştinătate şi credinţă s-au săvârşit, şi le iartă lor toate greşelile pe care cu cuvântul, sau cu lucrul, sau cu gândul le-au săvârşit şi-i aşază pe ei în locuri luminoase, în locuri cu verdeaţă, în locuri de odihnă, de unde a fugit toată durerea, întristarea şi suspinarea, unde cercetarea feţei Tale veseleşte pe toţi cei din veac Sfinţii Tăi. Dăruieşte-le lor şi nouă împărăţia Ta şi împărtăşirea bunătăţilor Tale cele negrăite şi veşnice şi desfătarea vieţii Tale celei nesfârşite şi fericite.

Că Tu eşti viaţa şi învierea şi odihna robilor Tăi adormiţi, Hristoase, Dumnezeul nostru, şi Ţie mărire înălţăm cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt. Amin.

La centenarul Muzeului ASTRA

Puţine prilejuri de a aniversa instituţii centenare importante are neamul nostru românesc ortodox din Ardeal! Altfel, ar fi însemnat ca el să-şi fi putut permite înfăptuiri semnificative încă dinainte de sfârşitul secolului al XIX-lea. Şi este bine ştiut că destinul nu i-a fost favorabil. A fost acela al unui popor obligat să vieţuiască în nevoi — în comparaţie cu conlocuitori europeni, chiar transilvani —, să-şi drămuiască forţele pentru asigurarea unor realităţi strict necesare existenţei sale civilizate, europene. Mă gândesc acum la *bisericile* de care nu se putea lipsi, şi pe care — fie şi modeste — le-a avut, la *şcolile* şi *cărţile* — puţine, dar suficiente pentru a nu lăsa *„în întuneric un neam creştin“* —, şi, nu în ultimul rând, la o *civilizaţie tradiţională* care cultiva, de veacuri, cele mai importante valori.

Plasarea la mijlocul secolului al XIX-lea a începuturilor înfăptuirilor constructive majore se datorează unui fapt obiectiv: ele s-au putut realiza doar printr-un efort colectiv, într-un regim de bunăstare superioară celei din trecut. Iar naţia nu şi-ar fi putut permite un astfel de efort înainte de trecerea unui timp suficient de îndelungat (o jumătate de secol!?) de la anularea, fie şi parţială, a unor constrângeri cu adevărat feudale, economice, dar şi social-naţionale, înainte, măcar, de desfiinţarea iobăgiei, când s-a putut întrezări o acumulare de fonduri disponibile pentru susţinerea edificiilor naţionale.

Adevărata deschidere spre manifestări superioare ale personalităţii noastre constructive, edificatoare, s-a putut dezvolta, iată, doar în postpaşoptism şi, sigur, nu întâmplător, în *epoca şaguniană*. A asocia numele Marelui Andrei unor edificii şi instituţii inaugurate în urmă cu doar 100 de ani, când ştim că el *„a fost dat pământului“* cu aproape trei decenii înainte, poate părea o forţare a discursului ştiinţific şi transformarea lui într-unul conjunctural. Bine-nţeles că lucrurile nu stau aşa. Andrei Şaguna a fost indisolubil legat de cele două înfăptuiri majore ale începutului de secol XX: prima (calendaristic), a întregului

(Continuare în pag. a 2-a)

ANA GRAMA

La centenarul Muzeului ASTRA

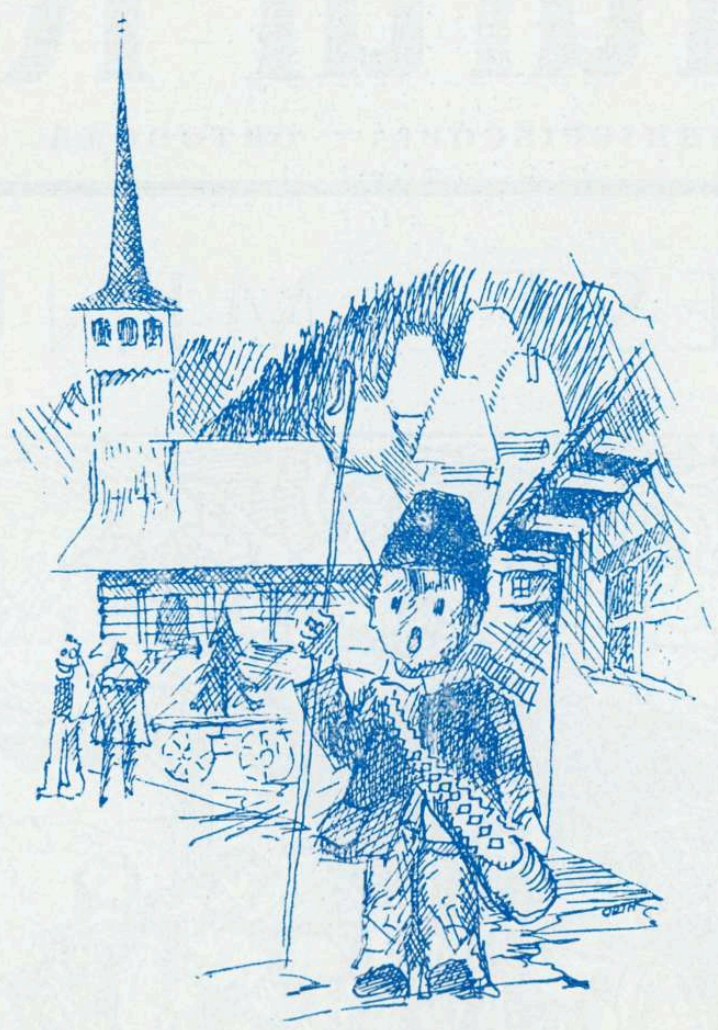

(Urmare din pag. 1)

neam românesc — *Muzeul Asociaţiunii* —, a doua, a românimii ortodoxe ardelene — *Catedrala Mitropolitană Ortodoxă*. Pentru că el a fost iniţiatorul şi primul preşedinte, în două legislaturi, al *Asociaţiunii* şi, de asemenea, iniţiatorul proiectului şi al fondului special destinat Catedralei.

Ambele edificii au fost amplasate în Sibiu în temeiul unei gândiri bine susţinută de argumente serioase şi faptul acesta dovedeşte că oraşul era deja consacrat ca un incontestabil centru spiritual românesc. Încă din anul 1897, la Mediaş se expunea proiectul viitorului muzeu, implicit al edificiului, dorit ca o „Casa Naţională", în care, alături de muzeu, a funcţionat şi biblioteca, birouri, sala de festivităţi, etc. Atunci s-a avansat şi o explicaţie pentru alegerea Sibiului ca loc al construirii noului edificiu. Răspunzându-se întrebărilor *„Unde să se înfiinţeze Casa Naţională?"* şi *„De ce la Sibiu?"*, se susţinea că Sibiul — nefiind un spaţiu ideal — este cel mai potrivit: *„Nu avem alt oraş în ţara întreagă, care ar întruni necontenit atâta românime din atâtea ţinuturi diferite"*. Se mai sublinia apoi şi unul din motivele pentru care se strângea aici atâta „românime": *fiinţarea Mitropoliei Ortodoxe*. Faptul că aceste păreri erau susţinute de ortodocşi nu necesită explicaţii. Mai interesant este că liderii de decizie ai *Asociaţiunii* erau atunci, majoritari, greco-catolici şi, cu toate că şi-ar fi dorit sediul *Asociaţiunii* „în Mica Romă", ei nu au putut ignora avantajele cultural-naţionale majore pe care le oferea Sibiul, *locus* de referinţă pentru români. Mai mult, este evident că rolul acesta era conştientizat ca *necesar şi eficient* pentru culturalizarea neamului şi susţinerea sentimentelor patriotice, a atmosferei de generozitate, şi chiar de sacrificiu „în favorul neamului" de care era din ce în ce mai multă nevoie.

Asocierea Episcopului Andrei Şaguna cu primele demersuri româneşti destinate prezervării şi valorificării superioare a patrimoniului neamului românesc — în consonanţă cu noile orientări europene în acest sens — se face întâi prin participarea sa mobilizatoare la organizarea *celei dintâi expoziţii astriste*, din Braşov (1862), prilejuite de a doua *Adunare generală* a *Asociaţiunii*. A redactat atunci un apel — o Circulară — pentru a convinge preoţimea şi poporenii să devină *expozanţi* conştienţi de rolul actului cultural inedit care se pregătea. Pentru *a doua expoziţie* a *Asociaţiunii*, Sibiu — 1881, mobilizarea participanţilor la manifestările expoziţionale s-a făcut prin apelul: *„La Sibiiu în ziua de Sf. Mărie 15—16 aug. 1861"*! şi *„Înainte cu Dumnezeu!"* Un pavilion special pentru acest eveniment fusese construit în mare grabă, dar cu un zel nebănuit, în curtea *„Reşedinţei de vară arhiepiscopească"*, şi ea *şaguniană*, iar *„Tipografia arhidiecesană* (tot *şaguniană* nn) *din Sibiiu"*, va purta în antetul său multă vreme „stema" *Asociaţiunii* şi însemnul medaliei premiaţilor de atunci. Premiată va fi *Tipografia şi librăria Arhidiecezană*, ca şi cea diecezană din Caransebeş, şi la marea expoziţie inaugurală a Muzeului *Asociaţiunii* din anul 1905.

La primele experienţe expomuzeografice astriste, menţionate mai sus, prezenţa Bisericii, cu deosebire a slujitorilor ei, a fost mai mult decât remarcabilă. Dar, adevărata măsură a implicării Bisericii în acţiunile de salvare şi punere în valoare a bunurilor patrimoniului cultural al neamului s-a dat cu prilejul *inaugurării Muzeului Asociaţiunii*, acum 100 de ani, în *19 august 1905*, ca de obicei, în jurul sărbătorii *Sântei Mării*. Inaugurarea s-a făcut printr-o expoziţie deosebită, pe măsura obiectivului ca ea să se constituie în suport şi model al viitoarei instituţii profesioniste — muzeul. Bine-nţeles, cea mai impresionantă participare a Bisericii ortodoxe la expoziţie a fost cea reprezentată de slujitorii ei, din ranguri superioare sau simpli preoţi, ori credincioşi, dar şi prin piesele expuse.

Cu un prilej anterior (în *Muzeul ASTRA. Istorie şi destin*. Sibiu, 1995, p. 26, 42, 79 sqq; *Îndrumătorul Bisericesc*, anul 149, Sibiu, 2001, p. 64—70) am tratat câteva chestiuni legate de prezenţa bisericii în acest context cultural transilvan şi am invocat chiar documente inedite din fondurile *Arhivei consistoriale* din Sibiu. Ne permitem acum, în spaţiul restrâns pe care-l avem la dispoziţie, să evocăm contribuţia Bisericii Ortodoxe Române transilvane la succesul acţiunilor inaugurale din anul 1905, prin prezentarea concepţiei de structurare a exponatelor specifice şi a tipurilor de bunuri care urmau să ilustreze starea bisericii şi a valorilor sale. Cu un alt prilej, ne propunem să evidenţiem exponatele care au figurat cu certitudine în expoziţia din 1905 şi în cea din Bucureşti, 1906.

Proiectul tematic al expoziţiei, vernisată în Palatul astrist, inaugurat şi el atunci, era comun pentru ambele confesiuni româneşti transilvane şi se datora lui Elie Miron Cristea. El detalia necesităţile de reprezentare ale acestor instituţii fundamentale româneşti în *„Despărţământul G. Bisericile române"*, într-o viziune ştiinţifică de o excepţională modernitate, corespunzătoare practicilor din muzeografia europeană, dar şi posibilităţilor româneşti, realităţilor care *trebuiau* şi *puteau* fi expuse. Este aici o probă a inteligenţei şi suprafeţei culturale a intelectualităţii noastre din acei ani. Dar şi a patriotismului şi dăruirii pentru un scop nobil, deoarece, totul era subordonat dorinţei/obligaţiei de a folosi exponatele — chiar şi pe cele doar potenţiale — sub imperiul nevoii de a arăta vizitatorilor TOT ce este necesar a fi cunoscut, ORICE putea sluji adevărul despre viaţa lor spiritual-religioasă specifică. Oricum, călătoriile în străinătate ale lui Elie Miron Cristea, pentru informarea şi documentarea sa *„în favorul edificării Catedralei noastre"* i-au folosit şi pentru a se specializa în domeniul muzeografic. Viitoare muzee local/zonale, care s-ar putea întruchipa şi în zilele noastre, pot avea şi astăzi aici un bun punct de plecare.

Despărţământul avea şase secţiuni, din care spicuim mai jos.

Secţ. XXI — *„Teritoriul şi credincioşii* (...) 1. *Teritoriul preste care se întinde fiecare dintre bisericile române, se va presenta pe o hartă geografică, care va arăta arondarea eparhiilor şi protopopiatelor, precum şi (event. prin steguleţe) comunele în cari se află parohii sau filii şi şcoale confesionale./ 2. Conspecte sumare sau grafice vor arăta starea credincioşilor (...)* Secţ. XXII. *Averea bisericilor. (...) Valoarea zidirilor bisericeşti (eparhiale şi parohiale) şi destinaţiunea lor, proprietatea de pământ (după preţ şi întindere) şi veniturile acestor realităţi (...) fondurile şi fundaţiile bisericeşti, întreprinderile, mobilierul, rechizitele şi ornatele bisericeşti; c) datoriile bisericilor; (...) a) zidiri şcolare (pentru instrucţiune, locuinţa învăţătorilor sau alte scopuri), proprietatea de pământ cu destinaţiune şcolară (...).*

Secţ. XXIII. *Bisericile şi mănăstirile. 1. Bisericile, mănăstirile şi rezidenţele arhiereşti mai însemnate şi frumoase sau de interes istoric (în miniatură sau fotografie). 2. Mormintele şi criptele arhiereilor; 3. Obiecte sacre de însemnătate artistică sau istorică (chivote, icoane, cruci, evangelii, epitafe, anatolii, cădelniţe, vase, haine, odoare, etc.);/ 4. cărţi rituale, vechi şi nouă, manuscripte vechi./ 5. Pictura şi sculptura bisericească (icoane, sculpturi, iconostase etc.) cari se vor prezenta eventual în despărţământul artelor (Secţ. XXIX şi XXX).*

Secţ. XXIV. *Şcoalele confesionale. 1. Seminariile./ 2. Şcoalele secundare./ 3. Şcoalele poporale şi anume zidirile mai frumoase şi întocmirea lor, mijloacele de învăţământ./ 4 Monografiile şcolare./ 5. Portretele dascălilor distinşi şi lucrările lor.*

Secţ. XXV. *Istoria bisericilor. 1. Legi şi regulamente bisericeşti (originale şi tipărite)./ 2. Congrese şi sinoade (actele lor, tablourile membrilor lor). 3. Archiereii (portrete, biografiile şi lucrările lor, obiecte remase dela dânşii./ 4. Alţi bărbaţi distinşi pe teren bisericesc (portrete, biografii, obiecte).*

Secţ. XXVII. *Literatura bisericească. 1. Scrieri de interes bisericesc sau şcolar confesional (în manuscript şi tipar)/. 2. Organele publicistice ale bisericilor (colecţiuni, redactorii mai de frunte, procese etc.)./ 3. Tipografiile bisericeşti (casele şi întocmirile lor, ediţiunile lor mai de valoare, etc) (...)".*

Din lista cu *„Consemnarea diplomelor de recunoştinţă pentru expozanţii"* acestui despărţământ, reamintim şi noi aici, ca un nou omagiu, de data aceasta postum, pe câţiva dintre cei premiaţi: *Bisericile* din: Alba Iulia, Borgo-Suseni, Bungard, Poiana, Porceşti, Răşinari, Râşnov, Roşia, Sălişte, Săcărâmb, Sebeş, Sibiiu-cetate, Tilişca, Topârcea, Topliţa.

Preoţi: Bercan Ioan — Mercheaşa; Ghibu Onisifor — Sălişte; Manta Ioan — Gura Râului; Pop Ioan, protopop, Hunedoara; Dr. Il. Puşcariu, Sibiiu; Sfetea Vasile, paroh, Braşov; Teculescu I., protopop, A. Iulia.

Alţii: Babic, C.M., sculptor, Bucureşti; Cărpinişan N., Răhău; Cârţan George, Cârţişoara; Direcţia şcoalei comerciale, Braşov; Ghidiu Andrei, Caransebeş; Lacea Dr. Const., prof., Braşov; Meţianu Dr. Ioan, Zărneşti; Popescu Cornel, Deva.

Nu putem încheia fără a atrage atenţia că piesele din perimetrul spiritual-religios au fost mult mai numeroase. La fel s-a întâmplat şi cu prezenţa expozanţilor, oameni şi instituţii — superioare sau sătești — remarcabili în alte Secţiuni. Imagini ale bisericilor, cruci, cărţi, picturile lui Picu Pătruţ, uşi sculptate de biserici şi multe altele au figurat la sectorul „Literatură şi ştiinţă", „Istorie culturală", „Viaţa comunală", dar mai ales în *secţiunile etnografice*. „Numerozitatea" expozanţilor şi a exponatelor în aceste secţiuni a şi dat caracterul predominant etnografic al expoziţiei inaugurale a Muzeului *Asociaţiunii*. Ea s-a şi numit, de altfel, în tematica din care am citat mai sus *„Expoziţiunea etnografieă, istorică şi culturală"*. Nici nu se putea altfel, pentru că după o existenţă milenară (aproape) exclusiv rurală, românii se puteau prezenta în faţa „lumii" — predominant — cu realizări din acest spaţiu, ceea ce a şi asigurat autenticitate, inclusiv valoare, acestui act cultural neuitat, astăzi centenar, *inaugurarea Muzeului ASTRA*.

Eveniment academic

Miercuri, 9 noiembrie a.c., la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu a avut loc susţinerea tezei de doctorat în teologie a *P.S. Visarion Răşinăreanu*, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Comisia a fost alcătuită din P.C. Pr. prof. Dr. Dorin Oancea — decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", Sibiu — preşedinte; Arhid. prof. Dr. Ioan I. Ică, jr. — îndrumător; P.C. Pr. prof. Dr. Valer Bel — Cluj; P.C. Pr. prof. Dr. Cristinel Teşu — Iaşi; P.C. Pr. prof. Dr. Aurel Pavel — Sibiu.

Intitulată *„Învăţătura mariologică a Sf. Nicolae Cabasila în spiritualitatea ortodoxă a secolului al XIV-lea"*, teza de doctorat tratează învăţătura despre Sf. Fecioară Maria în gândirea umanistului bizantin Nicolae Cabasila. Aşa cum mărturisea autorul, a fost aleasă această temă deoarece în cercetarea teologică românească, persoana şi opera de excepţie a Sf. Nicolae Cabasila, au fost prea puţin explorate. De asemenea, cele trei omilii mariale, închinate Sf. Fecioare Maria au fost prea puţin analizate, atât în teologia Răsăriteană, cât şi în cea Apuseană, de cele mai multe ori făcând obiectul unor ipoteze părtinitoare precum în cazul studiilor întreprinse de teologii catolici.

Lucrarea este structurată în trei părţi importante:

1. personalitatea şi opera Sf. Nicolae Cabasila,

2. învăţătura despre Maica Domnului în opera Sf. Nicolae Cabasila,

3. importanţa mariologiei omiliilor Sf. Nicolae Cabasila în contextul interconfesional actual.

În cele 310 pagini ale tezei sunt dezvoltate pe larg punctele de vedere ortodoxe cu privire la învăţătura Bisericii referitoare la Sf. Fecioară Maria, calitatea ei de Născătoare de Dumnezeu, de pururea Fecioară şi de preacinstire a ei. Sunt analizate de asemenea punctele de convergenţă ale doctrinei ortodoxe mariale cu cele romano-catolice şi protestante precum şi importanţa omiliilor Sf. Nicolae Cabasila în dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă şi celelalte Biserici creştine.

Tema centrală a doctrinei mariale a Sf. Nicolae Cabasila este că Sf. Fecioară Maria este *„o roadă a zidirilor"* adică un centru polarizator al întregii existenţe spre care se îndreaptă şi spre care converge totul.

Prin viaţa ei de curăţie şi de sfinţenie, prin ascultarea şi smerenia ei, Fecioara Maria devine comoară de sfinţenie a oamenilor *„mai sfântă decât sfinţii"*, care-L atrage spre oameni pe Creator şi determină astfel întruparea Cuvântului celui veşnic în persoana Mântuitorului Hristos.

Sf. Nicolae Cabasila arată că în persoana Mariei a fost realizat pentru prima dată adevăratului destin al omului, care este îndumnezeirea. Ea reprezintă perfect micro şi macrocosmosul unit prin lucrarea Sf. Duh la Întruparea Domnului. Deşi s-au făcut încercări de denaturare a doctrinei mariale a Sf. Nicolae Cabasila de către unii teologi romano-catolici (M. Jugie, E. Toniolo, I. Spiteris, L. Salaville), totuşi — arată autorul, aceasta este întru totul ortodoxă şi pe linia dintotdeauna a sfinţilor părinţi ai Bisericii, fiind centrată pe hristocentrismul patristic. Mariologia Sf. Nicolae Cabasila pune în evidenţă demnitatea omului nou teocentric şi hristocentric şi este în deplină concordanţă cu învăţătura privind viaţa cea nouă în Hristos, teoretizată tot de acest mare *„sfânt umanist"* al secolului al XIV-lea bizantin, trecut în anul 1982 în rândul sfinţilor Bisericii lui Hristos. Beneficiind de 89 de izvoare şi 115 articole şi lucrări bibliografice, lucrarea *P.S. Sale Visarion Răşinăreanu* se constituie — după cum declara Arhid. prof. Dr. Ioan Ică junior, într-o veritabilă contribuţie a teologiei ortodoxe româneşti la studiul operei Sf. Nicolae Cabasila, operă cercetată în limba română de către regretaţii teologi Ene Branişte şi Teodor Bodogae. De fapt este prima lucrare în românește care se ocupă exclusiv de învăţătura mariologică a Sf. Nicolae Cabasila.

După susţinerea tezei, după citirea referatelor şi a discuţiilor din rândul auditoriului şi după deliberare, Comisia a acordat *P.S. Sale*, titlul de *doctor în teologie cu calificativul „magna cum laude"*.

În capela mitropolitană în prezenţa Comisiei şi a asistenţei *P.S. Sa* a depus apoi jurământul de credinţă, rostind şi un scurt şi emoţionant cuvânt de mulţumire.

A fost o zi de bucurie pentru Facultatea de Teologie din Sibiu ca şi pentru Arhiepiscopia Sibiului, urmându-se astfel şirul ierarhilor cărturari sibieni iubitori de cultură şi de valorile spirituale ale credinţei ortodoxe.

MĂDĂLIN DUCA
Student teolog

LA BETLEEM ASTĂ DATĂ SE NAȘTE HRISTOS DIN FECIOARA MARIA

Înnoirea neamului omenesc mai înainte a vestit-o proorocul Avacum, învrednicindu-se în mod negrăit a-i vedea închipuirea, că prunc tânăr a ieșit Cuvântul din Fecioara, spre înnoirea popoarelor (Irmos la Catavasiile Nașterii Domnului). Evanghelistul T. V., Isaia (7, 14), a proorocit zicând: „Iată, Fecioara va zămisli și va naște fiu și-i va pune numele Emanuil, care se tălmăcește „cu noi este Dumnezeu" (Matei 1, 23). Același prooroc Isaia ne spune textual, că „Dumnezeu este cu noi, înțelegeți neamuri și vă plecați" (Isaia 8, 9). Prin însuși numele său, Emanuil, Dumnezeu este cu noi, prin Hristos, unul născut Fiul lui Dumnezeu.

„Și tu, Betleeme, pământul Iudeii, nu ești deloc cel mai mic dintre căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieși povățuitorul, care va paște pe poporul meu Israil" (Miheia 5, 1 și Mat. 2, 6). Într-adevăr, Iisus s-a născut în peștera din Vitfleimul Iudeii, după cum a proorocit profetul Miheia.

În vedenia sa, proorocul Daniil l-a văzut pe Gavriil, care i-a vestit lui despre Mesia, „Sfântul Sfinților", care avea să vină și despre dărâmarea templului și a cetății Ierusalimului, peste care avea să dea prăpădul și se va așeza uriciunea pustiirii" (Daniil 9, 24—27).

„Iar dacă a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul său, născut din femeie, născut sub lege, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere și să dobândim înfierea" (Galateni 4, 4—5).

În Evanghelia de la Luca sunt prezentate stările de lucruri de la venirea pe pământ a Fiului lui Dumnezeu. Când a fost vremea venirii pe pământ a Fiului lui Dumnezeu, ieșit-a poruncă de la Cezarul August, ca toată lumea să se înscrie. Toți mergeau să se înscrie, fiecare în cetatea sa de obârșie. Deci s-a suit Iosif din Nazaretul Galileii, în Iudeia, la Betleem, orașul lui David, pentru că împreună cu Maria, logodnica sa, care era grea, erau din casa și din neamul lui David. Pe când ei erau în Betleem, s-au împlinit zilele ca Maria să nască. A născut pe Fiul ei cel întâi născut, l-a înfășat și l-a culcat în iesle, căci nu era loc pentru ei în casa de popas.

În partea locului, păstorii țineau strajă noaptea lângă turmele lor. Și iată, că îngerul Domnului a stătut lângă ei și mărirea Domnului i-a învăluit în lumină, iar ei s-au înfricoșat cu frică mare. Îngerul le-a zis lor: „Nu vă temeți, căci iată vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul. Astăzi, în orașul lui David vi s-a născut vouă un Mântuitor, care este Hristos Domnul. Veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle". Deodată, împreună cu îngerul, s-a făcut mulțime cerească, lăudând pe Dumnezeu și zicând: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și între oameni bună învoire".

După ce îngerii s-au depărtat, păstorii s-au dus la Betleem și au aflat pe Maria, pe Iosif și pe prunc culcat în iesle. După ce l-au văzut, au destăinuit cuvântul grăit lor despre acest copil. Toți câți auzeau, se mirau, de întâmplarea pe care li-o spuneau păstorii. Toate aceste lucruri, Maria le cumpănea în inima ei. Păstorii s-au întors apoi la turmele lor, preamărind și lăudând pe Dumnezeu pentru toate câte auziseră și văzuseră, precum li se vestise (Luca 2, 1—20).

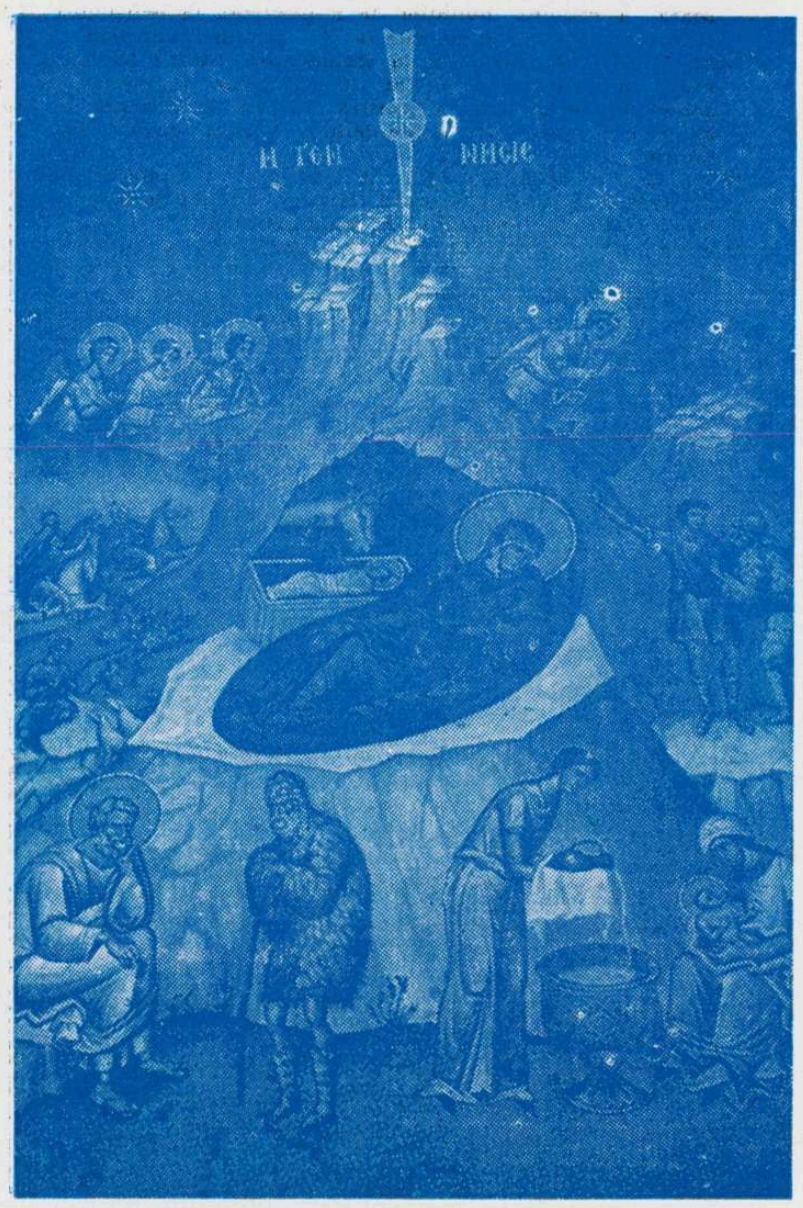

Un eveniment de așa de mare importanță, nu putea să se desfășoare în ascuns. Magii de la Răsărit, care reprezentau pătura cea mai înaltă, au văzut pe cer steaua a cărei apariție vestea evenimentul venirii pe pământ a lui Mesia. S-au pregătit și au pornit din țara lor înspre Apus. Ajungând în Iudeia, au apelat la Irod, căpetenia iudeilor și l-au întrebat de locul unde s-a născut Mesia. Chemând pe cărturari, au aflat că în Betleem trebuia să se nască, după cum au spus proorocii și precum este scris. Irod le-a cerut să se ducă și să-l caute și găsindu-l, să vină și să-l vestească, spre a se duce apoi și el să i se închine.

Gata fiind de drum, mare le-a fost bucuria, văzând steaua, pe care n-o mai zăriseră, dinaintea plecării lor spre Iudeia și mai cu osebire spre Ierusalim. Steaua a stătut apoi deasupra locului unde era pruncul împreună cu mama lui. În fața lui, i s-au închinat și desfăcându-și lucrurile lor, i-au oferit daruri prețioase: aur, tămâie și smirnă. După cum au fost lămuriți în vis, de acolo, nu s-au mai întors la Irod, care avea gânduri ascunse, voia să-l prindă pe Iisus și să-l omoare. Pe altă cale s-au întors în țara lor (Matei 2, 1—12).

Praznicul Nașterii Domnului este prilej de reflecție la legătura noastră cu Dumnezeu și la frumusețea chipului nostru cel dintâi. Prin Pruncul Sfânt, cerul coboară pe pământ. Întreaga creație este pătrunsă de o cerească semnificație. Păstorii împreună cu îngerii îl măresc pe Dumnezeu, care aduce pe pământ pacea și instaurează între oameni bună învoire.

Hristos s-a născut în Betleemul Iudeii, spre a duce lumina cerească până la marginile pământului și să alunge întunericul neștiinței și al fricii. Cu evlavie, credincioșii îi oferă lui Iisus sufetul, spre a se sălășlui într-însul. Are loc un schimb de daruri; Dumnezeu îi oferă omenirii cerul, iar pământul, prin aleșii săi, îi oferă Betleemul inimii lor.

Cerul și pământul cântă împreună, la cea veste minunată, care la Betleem ni se arată. Astăzi Cuvântul cel fără de început, din Fecioară s-a născut, cum au spus proorocii. Pe cel necuprins de fire, peștera din Betleem l-a cuprins. În peștera modestă necuvântătoarele au tresăltat la prezența Făcătorului a toate. De la apariția stelei de la Răsărit, vestitoare a nașterii Fiului lui Dumnezeu au venit la închinare craii, care i-au adus daruri scumpe și l-au preamărit pe Iisus.

Prin nașterea lui Mesia din Prea Sfânta Fecioară Maria, a început și pelerinajul omenirii spre ceruri. Prin nașterea Domnului, ieslea a devenit cer, Fecioara scaun de heruvimi, iar întreaga natură, sălaș al păcii. Iată deci, cum a trăit întreaga fire, bucuria nașterii lui Hristos. Nașterea Domnului este o dovadă, că Dumnezeu ne iubește și noi nu suntem ai nimănui.

Modul cel mai potrivit de a răspunde semnalului dat de păstori și de magi, care s-au grăbit să meargă să se închine Pruncului tânăr, este să mergem și noi la peștera sfântă a Betleemului.

Nașterea Domnului din Fecioara Maria ne arată sensibilitatea divină, devenită pentru noi rug arzător, care se consumă nemistuit, ca să încălzească inima rece a istoriei. Întregul univers gravitează înspre evenimentul nașterii Fiului lui Dumnezeu, care deschide marea perspectivă a înnoirii omenirii.

Prin nașterea Fiului lui Dumnezeu din Fecioara Maria, avem în ceruri pe Dumnezeu-Omul; avem la cine să privim, la Cel ce ne întinde o mână mântuitoare. Avem astfel o bună cunoștință despre Dumnezeu, care a ajuns la o limpede apropiere de om, care împreună cu întreaga fire, tinde de acum spre înnoire.

Cât de minunat exprimă colindele mărirea Celui ce a coborât din ceruri, spre a lua trup omenesc.

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Întrupare și înnoire

(Urmare din pag. 1)

arată dumnezeu prin har. Iubirea e cea care-l întrupează pe Dumnezeu și-l îndumnezeiește pe om, îl arată pe om dumnezeu și pe Dumnezeu om. Aceasta e, iubiții mei, noutatea noutăților — că Dumnezeu și omul nu mai sunt despărțiți de păcat, ci sunt una prin iubire, că Fiul lui Dumnezeu se face om, ca să facă din noi fii ai lui Dumnezeu (Ioan 1, 12—14). Praznicul Nașterii Domnului este praznicul bunănătății și iubirii lui Dumnezeu, care ne-a iubit înainte de a-L fi iubit noi pe El, dar care așteaptă mereu răspunsul nostru de iubire la iubirea Lui veșnică.

Ca păstor și părinte al vostru mă simt dator să vă aduc aminte și să vă îndemn să nu uităm nici o clipă datoriile pe care le avem de îndeplinit ca răspuns la iubirea și bunătatea pe care Dumnezeu le-a arătat față de noi, în primul rând prin Întruparea Fiului Său, și nu o pot face mai bine decât prin cuvintele inspirate ale Sfântului Isaac Sirul, care zice:

„Această noapte sfântă a revărsat pace peste întreaga lume — nimeni să nu mai fie amenințat de nimeni! Aceasta e noaptea Celui Bun — nimeni să nu mai fie rău! Aceasta e noaptea Celui Smerit — nimeni să nu mai fie mândru! Aceasta e ziua bucuriei — nimeni să nu caute răzbunare! Aceasta e ziua păcii — nimeni să nu se lase copleșit de mânie! Astăzi Cel plin de daruri sărăcește pentru noi — să chemăm la masă pe cei săraci! Astăzi primim un dar pe care nu L-am cerut — să dăruim și noi celor ce cer și au lipsuri! Astăzi porțile cerului se deschid rugăciunilor noastre — să deschidem și noi ușa celor care ne cer iertare!"

Lăsați așadar în aceste zile luminoase de praznic grijile pământești și lumești, poftele trecătoare ale acestei vieți. Odată cu praznicul Nașterii vine la noi Însuși Hristos Domnul. Vine prin Evanghelia și Liturghia Bisericii, prin darul și harul ei și vă așteaptă să-i deschideți ușile inimilor voastre și să-L primiți înăuntru ca El să fie în voi și voi în El. Primiți-L cu bucurie! Primiți-L în lumină! Primiți-L în dragoste! Pentru că așa cum zicea Andrei Șaguna, părintele și înaintașul nostru, *„astăzi Hristos nu se mai naște în peștera Betleemului, ci în inima curată a celui ce crede în El"* (Pastorala din 6 dec. 1859). Suntem în praznicul Întrupării și al înnoirii. Întrupați credința în Hristos în virtuțile și faptele voastre cele bune, și umblați, cum spune Apostolul Pavel, *„întru înnoirea vieții"* (Romani 6, 4; 7, 6); *„îmbrăcați-vă în omul cel nou"*. Ce înseamnă acest lucru ni-l explică pe larg apostolul neamurilor în Epistola către Efeseni, cap. 4. Ar trebui să-l citez în întregime aici și să-l comentez împreună cu voi, dar nădăjduiesc că în aceste zile în casele voastre împodobite de sărbătoare nu veți deschide doar televizoarele, ci veți deschide Sfintele Scripturi și deschizând Cartea Vieții și citind-o veți afla care e voia lui Hristos pentru noi, vă va răsări ca de la o stea nepieritoare lumina cunoștinței și găsindu-L pe Hristos în ea Îl veți face să rodească în mințile și viețile voastre.

Cu bucuria cerească a Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos în inimă, alăturăm acestui întâi cuvânt de iubire, învățătură și dragoste părintească arhierească binecuvântare. E cel dintâi praznic de când, prin voia Celui de Sus, am urcat, plin de înfiorare sfântă, însoțit de rugăciunile voastre și ale întregului Sfânt Sinod al Bisericii noastre, în scaunul plin de glorie ortodoxă și strălucire al venerabilei Arhiepiscopii a Sibiului și Mitropolii a Ardealului. Emoția resimțită atunci mă copleșește încă și acum, fiindcă nu este un lucru ușor să iau asupra mea răspunderile copleșitoare ale acestui scaun mitropolitan, al marelui Andrei Șaguna și al vrednicilor lui urmași din secolul XX, mitropoliții Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin și Antonie Plămădeală. Răspunderile sunt uriașe, atât față de istorie și tradiție, cât și față de actualitate, de prezent și viitor, dar știu că eu, arhiereul, am pentru aceasta chemarea și harul lui Dumnezeu, și ajutorul tuturor celor ce stați alături de mine, iubiții mei, clerici și credincioși care alcătuiți *vrednicul popor al lui Dumnezeu* din aceste ținuturi. Și vă spun vrednici, pentru că sunteți urmașii celor care, aici în Mărginimea Ardealului, din Hațeg până în Brașov și în întreaga Transilvanie, popor liber și harnic, lipit de mușchii credinței, au fost neclintit sufletul rezistenței martirice în fața tuturor asupririlor, fie ele naționale, religioase sau comuniste, dar și al învierii glorioase a Ortodoxiei în întreg Ardealul. Pe jertfele, pe demnitatea, pe inteligența și munca lor s-a clădit și reclădit tenace și a dăinuit Ortodoxia transilvăneană, și dacă vrem să fim vrednici de numele de urmași ai lor nu avem voie să uităm acest lucru, ci trebuie să-l ducem cu noi mai departe în secolul XXI.

Mărturisesc acum în fața lui Dumnezeu și în fața voastră că n-am alt gând decât ascultarea de Dumnezeu și dragostea de Sfânta Sa Biserică Ortodoxă și de neamul nostru românesc. Mântuirea voastră sufletească și propășirea Bisericii noastre drept măritoare sunt, asemenea înaintașilor, țelul vieții mele, singurul meu gând și legământ al ostenelilor mele pe acest pământ. Vă voi fi părinte, iar voi îmi veți fi fii și fiice, ca să ne bucurăm cu toții de Domnul și unii de alții aici pe pământ și apoi în Împărăția cerurilor. Lucrarea mântuirii însă nu e ușoară și viața creștinească pe pământ nu e lipsită de necazuri, dar sunt încrezător în râvna și credința voastră. Fiți siguri și voi de hotărârea și făgăduința mea. Asemenea marelui nostru înaintaș și părinte, Andrei Șaguna de vrednică pomenire, spun și eu, încrezându-mă în harul lui Dumnezeu, care va veni în ajutorul neputințelor mele, că mă voi strădui în toate *„să fiu tată clerului și poporului nostru; tată zic să fiu, tată, și încă o dată zic, tată să fiu în înțelesul cel adevărat"* (Pastorala din 22 febr. 1848).

Nu pot să închei acest cuvânt părintesc fără să vă chem pe toți să lucrați nu numai la mântuirea sufletelor voastre, ci și la mântuirea neamului nostru și să-mi fiți alături în lucrarea de *înnoire* a eparhiei noastre pe toate planurile: *teologic, social, pastoral și misionar.* Să continuăm tradițiile Ortodoxiei românești, centrate în Sibiul șagunian, ca prin înnoirea noastră și a eparhiei noastre să întrupăm mai bine în această parte de țară în unitate de credință, Evanghelia lui Hristos. O înnoire binecuvântată întărește unitatea de neam și lege câștigată cu anevoie de-a lungul istoriei, în lupta cu orgoliile și forțele potrivnice.

Anul 2005, pe care îl vom încheia în curând, a fost un an aniversar plin de învățăminte. S-au împlinit 141 *de ani* de când pe 24 decembrie 1864 *Andrei Șaguna,* părintele nostru, era numit *arhiepiscop* și *mitropolit* al reînființatei Mitropolii a românilor ortodocși din Transilvania, cu reședința la Sibiu, încununând biruitor 15 ani de lupte tenace. S-au împlinit 85 de ani de la alegerea și instalarea, pe 30 mai 1920, ca mitropolit al Ardealului a marelui ierarh *Nicolae Bălan,* apărătorul și împlinitorul tradiției șaguniene, precum și 50 de ani de la mutarea sa la Domnul pe 6 august 1955. De asemenea, s-au aniversat 80 de ani de la unificarea bisericească, în 1925, a tuturor românilor ortodocși din România Mare într-o singură Biserică Ortodoxă Română, reorganizată pe baza *Statutului organic șagunian* și ridicată la rangul de Patriarhie prin ceremoniile din 1 noiembrie 1925.

Înaintașii ne-au dat pilde de apărare a unității de credință și neam. Să luăm aminte și să le urmăm exemplul! Să dea Domnul să putem menține toți împreună în același timp *înnoirea* duhovnicească, pastorală și misionară în deplină *unitate,* spre slava lui Dumnezeu cel Unul în Treime!

Cu aceste învățături și sfaturi părintești și cu această dorință pentru noi toți, vă urez din toată inima ca sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, împreună cu cele următoare ale Anului Nou și Bobotezei să le petreceți cu sănătate și cu bucurie, învredniciți de Dumnezeu să le ajungeți încă întru mulți și fericiți ani!

AGENDA Î.P.S. MITROPOLIT LAURENȚIU

● **Luni, 14 NOIEMBRIE 2005 — Î.P.S. Sa** a primit, la reședința mitropolitană, pe doi dintre oaspeții prezenți la instalarea **Î.P.S. Sale:** P.C. Pr. Romulus Bleahu și P.C. Pr. Casian Fetea — ambii din Statele Unite ale Americii.
— A primit și a avut o convorbire pe teme ecumenice cu P.C. Pr. prof. Dr. Ioan Sauca, directorul Institutului Ecumenic de la Bossey, de lângă Geneva.
— A primit pe Dl. Marian Crăciun — subprefect al Județului Sibiu.

● **Marți, 15 NOIEMBRIE 2005** — A acordat un interviu D-lui Dragoș Popescu, jurnalist de la „Evenimentul Zilei".
— A primit pe P.C. Pr. prof. Dr. Dorin Oancea, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit-o pe D-na Dr. Stela Toma de la Asociația „Christiana" — Sibiu.
— A primit pe Dl. prof. Dr. Hans Klein de la Facultatea de Teologie Evanghelică Sibiu și vicar al Episcopiei Evanghelice C.A. din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Gh. Streza, consilier bisericesc.
— A primit pe Dl. prof. universitar Dr. Dumitru Acu, președintele „ASTREI" Sibiu și pe Dl. prof. univ. Dr. Octavian Bologa — președintele Despărțământului „ASTRA" — Sibiu.
— A primit pe P.C. Arhim. Ilarion Urs — starețul Mânăstirii „Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.

● **Miercuri, 16 NOIEMBRIE 2005** — A participat și a făcut parte din soborul slujitorilor de la paraclisul patriarhal din București, cu prilejul împlinirii a 19 ani de patriarhat a *Prea Fericitului Părinte TEOCTIST*, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. **Î.P.S. Sa** a rostit cuvântul de omagiere din partea participanților la acel eveniment.

● **Joi, 17 NOIEMBRIE 2005** — A oficiat, în catedrală, împreună cu un sobor de preoți și diaconi, Parastas pentru pururea pomenitul Arhiepiscop și Mitropolit ANTONIE.

● **Vineri, 18 NOIEMBRIE 2005** — A avut loc o ședință cu protopopii din eparhie, unde s-au discutat probleme cu caracter pastoral-misionar și administrativ.

● **Duminică, 20 NOIEMBRIE 2005** — A oficiat Sfânta Liturghie în catedrala mitropolitană, rostind cuvânt de învățătură. La ora 17,00 a binecuvântat noua capelă amenajată în cartierul Ștrand — Sibiu, de către P.C. Pr. Gh. Sabău și credincioșii noii parohii ce s-a înființat.
La ora 18 a asistat la slujba Vecerniei în catedrală, iar seara, a răspuns invitației de a participa la emisiunea T.V. „Flori de pateric", organizată de Pr. Cătălin Dumitrean.

● **Luni, 21 NOIEMBRIE 2005**, la sărbătoarea Intrării Maicii Domnului în Biserică, a oficiat Sf. Liturghie, împreună cu un sobor de preoți, la noua biserică din parohia Lazaret II, unde slujește Pr. prof. Dr. Vasile Mihoc. A rostit cuvânt de învățătură.

● **Marți, 22 NOIEMBRIE 2005** — A participat la Conferința administrativă de la Protopopiatul Brașov, aducând în discuție probleme pastoral-misionare și administrative.

● **Miercuri, 23 NOIEMBRIE 2005** — A participat la Consiliul profesoral al Facultății de Teologie, în cadrul căruia s-au discutat probleme cu caracter didactic și duhovnicesc.
— A primit un grup de preoți care predau Religia în învățământul preuniversitar.
— A acordat un interviu D-lui D-tru Budrală de la studioul „ASTRA"-Film Sibiu.

● **Joi, 24 NOIEMBRIE 2005** — A primit în audiență pe P.C. Pr. prof. univ. Dr. Viorel Ioniță, Secretar de studii la Conferința Bisericilor Europene (KEK) de la Geneva, însoțit de Dl. Jean Daniel Birmellé de la aceeași organizație. S-au discutat probleme legate de organizarea celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene, care se va desfășura la Sibiu între 4—9 septembrie 2007.
La ora 16,00 a primit pe Dl. Ioan Onuc Nemeș, directorul Bibliotecii „ASTRA" — Sibiu.

● **Duminică, 27 NOIEMBRIE 2005** — A slujit la catedrala din Caransebeș, unde a rostit cuvânt de învățătură și li s-a adresat preoților și credincioșilor prezenți, cărora le-a acordat arhiereasca binecuvântare și le-a mulțumit pentru dragostea cu care l-au înconjurat în timpul cât a păstorit eparhia Caransebeșului.

● **Între 28 NOIEMBRIE și 1 DECEMBRIE 2005**, a întreprins o vizită la Bruxelles, la invitația D-lui Ioan Jinga, ambasador al României la Bruxelles. A fost primit cu acest prilej de către cardinalul Gotfried Daniels.

● **Joi, 1 DECEMBRIE 2005**, cu prilejul Zilei Naționale a României, a participat la Recepția oferită de Ambasada țării noastre în Belgia. S-a întâlnit cu acest prilej cu *I.P.S. Mitropolit Iosif*, al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale.

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. LAURENȚIU STREZA al Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, **a săvârșit următoarele:**

● **14 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit în biserica „Sf. Ilie" din Sibiu slujba înmormântării preotului Ioan Munteanu, paroh la Mândra, protopopiatul Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.

● **15 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit la Monumentul eroilor anticomuniști — 15 noiembrie 1987 — din Brașov o slujbă de pomenire în prezența autorităților civile și militare ale județului Brașov.

● **17 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a oficiat împreună cu **Î.P.S. LAURENȚIU al Ardealului**, în Catedrala mitropolitană din Sibiu, slujba parastasului pentru mitropolitul **ANTONIE Plămădeală.**
— Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **20 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a slujit — la invitația **P.S. Gherasim** al Râmnicului — Sfânta Liturghie arhierească în biserica mânăstirii Bistrița, jud. Vâlcea, cu prilejul prăznuirii Sf. Grigorie Decapolitul.

● **21 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica parohială din Galeș, protopopiatul Sălișteș, cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învățătură (Pr. paroh Ioan Sima).

● **26 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a făcut parte din soborul de ierarhi care a slujit Sfânta Liturghie arhierească la mânăstirea Sihăstria — Moldova, cu prilejul împlinirii a 7 ani de la trecerea la cele veșnice a părintelui Cleopa rostind și un cuvânt de învățătură. A vizitat mânăstirea Secu din Moldova.

● **27 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica din Valea Aurie — Sibiu rostind cuvânt de învățătură. (Pr. parohi: Simion Săsăujan și Valentin Sicoe).
— În aceeași zi a vizitat și biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Sibiu — Calea Poplăcii, vorbind credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.

● **29 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit slujba binecuvântării plăcii omagiale închinate dr. Corneliu Diaconovici — la Biblioteca ASTRA din Sibiu.

● **30 NOIEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit, la invitația **P.S. Casian** al Dunării de Jos, Sfânta Liturghie arhierească în Catedrala Episcopală din Galați cu prilejul prăznuirii Sf. Ap. Andrei.
— A vizitat Mausoleul eroilor neamului de la Mărășești.

Arhid. VASILE AVRAM

Trei crai de la Răsărit

Trei crai de la Răsărit
Cu steaua-au călătorit
Și-au mers, după cum citim,
Până la Ierusalim.

Acolo dac-au ajuns
Steaua-n nori li s-a ascuns.
Prin oraș au căutat
Și pe toți i-au întrebat:

„Unde s-a născut, zicând,
Un crai mare de curând?
Ca să mergem să-l vedem
Și lui să ne închinăm".

Iară Irod Împărat
Auzind, s-a tulburat,
Pe crai la el i-a chemat
Și-n taină i-a întrebat,

Zicând: „Mergeți și aflați
Și venind mă-nștiințați;
Să merg să mă-nchin și eu
Ca unuia Dumnezeu".

Craii dacă au plecat,
Steaua iar s-a arătat
Și-au mers până a stătut
Unde Hristos s-a născut.

Cu daruri s-au închinat
Și cu toți s-au bucurat.
Iar-apoi dac-au purces,
Pe altă cale au mers.

Irod rău s-a necăjit,
Oaste mare a poruncit
Și-n Vifleem a intrat
Pe toți pruncii i-a tăiat,

De la doi ani mai în jos,
Să-l taie și pe Hristos.
Pe Hristos nu l-a tăiat,
Domnul Sfânt l-a apărat.

„Coborât-o coborât..."

(Urmare din pag. 1)

Cel ce este „Pacea noastră, El care a făcut din două lumi una" *(Efeseni 2, 14).*

Nașterea Domnului ne arată marea dragoste a lui Dumnezeu pentru noi oamenii și care ne-a răscumpărat prin întruparea și jertfa Fiului Său.

Nașterea Domnului ne dovedește și multa prețuire pe care Tatăl cel din ceruri a arătat-o față de ființa omenească pe care a îndumnezeit-o și pe care a înălțat-o până la starea de jertfă și înviere prin patima Mântuitorului Hristos. Așa cum spune sfântul Ioan Gură de Aur „Fiu al lui Dumnezeu fiind Iisus Hristos a devenit fiu al omului ca să facă fii ai lui Dumnezeu pe fiii oamenilor".

Nașterea Domnului ne face pe toți să fim mai buni, mai credincioși, mai iertători și mai milostivi. Vremea noastră are nevoie de creștini împodobiți cu aceste virtuți sfinte pe care le-au avut și înaintașii noștri și care știau să trăiască cu adevărat măreția acestui praznic luminos.

Să ne străduim să ne apropiem cu sfială, cu credincioșie și cu evlavie de staulul Betleemului pentru a ne împărtăși cu adevărat din „taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută", *a Întrupării. Fie ca bucuria Crăciunului să o primim din plin în suflete și să vestim și altora făcându-ne și noi mesageri ai* „păcii și ai bunei voiri între oameni". *Să nu uităm însă că bucuria și lumina Crăciunului nu vin de altundeva decât de la sfântul altar unde Hristos euharistic se jertfește nesângeros în noaptea sfântă a praznicului și ne așteaptă să ne cuminecăm cu El pentru a dobândi iertarea păcatelor și nemurirea. Să ne ajute Dumnezeu să petrecem în pace, cu sănătate și depline mulțumiri sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului, să rămânem de-a pururea fierbinți rugători către Domnul și Mântuitorul nostru, iar* „Nașterea lui Hristos, să ne fie de folos".

„Din an în an..."

(Urmare din pag. 1)

așa cum s-a spus la un moment dat: „prezentul nu este decât un viitor care devine trecut păstrat în memorie" (la Dumitru Constantin Dulcan, *Inteligența materiei,* Ed. Teora, București, 1992, p. 217), ideea esențială și primordială fiind, după Mircea Eliade, aceea de „regenerare, adică de repetare a Creației" (în *Mitul eternei reîntoarceri,* Ed. Univers enciclopedic, București, 1999, p. 66). Este suficient de bine cunoscut în acest sens faptul că, din punct de vedere etimologic, cuvântul Crăciun provine din latinescul Creatio. Deci însuși termenul care desemnează Sărbătoarea Nașterii Domnului — Crăciunul are valențe explicative clare, în contextul conturat mai sus.

În ciuda realității celor afirmate anterior, astăzi, în plină febră a manifestării cu orice preț a unei pseudo-originalități deloc benefică, cu greu mai reușim să deslușim printre sutele, chiar miile de manele „Florile dalbe" sau vreun „Leru-i ler" răzleț. În această situație ne încearcă un obsedant „De ce?" Răspunsul este... cât se poate de simplu pentru că, spre deosebire de manelele care înregistrează adevărate recorduri de vânzări, colindele nu se vând prea bine (chiar dacă există mulți care ar putea să infirme acest lucru). De fapt, colindele nu se vând deloc pentru că nu se vor vândute și mai ales pentru că, în pofida tuturor „produselor" de larg consum, ele sunt cu totul altceva. Colindele sunt „darurile" ce duc vestea Nașterii Domnului și bucuria ei de la casă la casă, de la suflet la suflet și „de pe pământ la cer".

Situația descrisă nu este deloc îmbucurătoare. Ceea ce se întâmplă are însă o explicație și aceasta pare să rezide într-un fenomen despre care se spune cu multă îngăduință că „este scris în legile omenești": uitarea. La rândul ei uitarea s-ar putea datora foarte bine stresului și bulversării de care suferă omul de azi, omul care se resimte de imposibilitatea de a mai ajunge la acel nivel de trăire intensă ce ar trebui să caracterizeze „momentul" numit Crăciun. Omul prezent este, din păcate, absent. El nu mai este în stare să trăiască, ci este ținut în viață (sau, poate, ar fi mult mai potrivit să spunem în funcțiune) de ceea ce este animalitatea naturii lui. Din această pricină, achizițiile facile, non-valorile îi produc bucurie, îi dau o satisfacție de moment după care, ca un bun client/consumator își procură, la duzină, rezerva de bună-dispoziție și confort pentru următorul „calup" de viață care se anunță la fel de generos ca și cele trecute.

Așa stând lucrurile mai putem face noi, cei de azi, afirmații categorice cu privire la modul autentic de prăznuire? Mai știm noi să prăznuim ca altădată? Mai putem să ne bucurăm, simplu, fără adjuvante iluzorii sau fără „efecte speciale"? Să ne gândim la aceste aspecte atunci când colindăm! Să ne întrebăm cu seriozitate: noi chiar colindăm sau doar cântăm colinde?

Crăciunul... acest Crăciun de la care și cu care începea pentru strămoșii noștri totul, pentru noi abia se mai păstrează rătăcit undeva în memorie, prăfuit și palid ca un „instrument" banal pe care îl folosim „din când în când", iar nu „Din an în an...", ca prilej de „a da" cadouri și nu de „a dărui" la rândul nostru ceva Celui trimis de Sus să ne aducă Darul cel mare al mântuirii.

Și totuși, „Din an în an..." se întâmplă... „ceva". Se apropie din nou Crăciunul și, ca la un semn, gurile noastre încep să rostească și să cânte împreună cu inimile noastre niște cuvinte care vin de undeva de departe, din Cineva, pline de tot ce e Sfânt și Curat. Și-atunci ne izbește realitatea faptului că ele, colindele, sunt parte din sufletele noastre și parte din sufletul neamului nostru. Au acolo un loc numai al lor de unde nu le poate alunga nimeni.

Văzând, constatând aceste realități, care ar fi cel mai important aspect pe care ar trebui să-l înțelegem în legătură cu Sărbătoarea Crăciunului? De Crăciun,... Dumnezeu a vrut să Se facă om! Iată de ce, mergând mai departe cu reflexia, îndrăznim să spunem: Nu ar fi un lucru cel puțin tot atât de important ca de Crăciun să vrem și noi să ne facem oameni?!... Din păcate este tot mai evidentă însă, o acută criză de oameni în lumea noastră, în care încă mai răsună parcă ecoul chemării pe care o adresa cu căldură Sf. Ioan Gură de Aur semenilor săi din toate timpurile: „Vino și devino om!"

Unii se pare că au înțeles acest apel. Însă, cum se întâmplă de cele mai multe ori, l-au înțeles și l-au împlinit așa cum spune și colinda: „... pe dos". Se poate observa în acest sens tendința cvasi-generală a omului de „a se căpătui", o tendință exprimată cu sat ca și constatare admirativă și autoapreciativă: „... m-am făcut om!"

Ce-i de făcut pentru noi, ceilalți? Suntem fără nici o speranță? Categoric nu!

Crăciunul este șansa tuturor, fără discriminare! Acest lucru trebuie înțeles de către toți! „Din an în an..." avem cu toții posibilitatea să devenim, pentru câteva zile (sau, de ce nu, chiar definitiv)... oameni.

„Hristos se naște, măriți-L!
Hristos din ceruri, întâmpinați-L!"

Cu această aleasă vestire întâmpinăm pe toți cititorii, abonații și sprijinitorii, prin cuvântul scris, ai „Telegrafului Român", la acest praznic al Crăciunului — 2005, adresându-le tuturor urarea de sănătate, pace și bucurii în familie.

REDACȚIA

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacție:
I.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului — președinte;
P.S. Visarion Rășinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2005 este de 150 000 **lei.**
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0011 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

În conformitate cu prevederile Statutului de Organizare a Bisericii Ortodoxe Române (art. 6, lit. a) și ale Regulamentului pentru funcționarea Organelor deliberative (art. 127, lit. a), în ziua de 11 februarie 2006, s-au întrunit, la sediul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Sibiului, Consiliul eparhial și Adunarea eparhială.

Au fost prezentate, dezbătute și aprobate rapoartele celor cinci secții: culturală, administrativ-bisericească, economică, juridică și socială.

Redăm în continuare aspecte privind realizările, în 2005, la fiecare dintre aceste secții:

I. Secția Culturală
II. Secția Administrativ-bisericească
III. Secția Economică
IV. Secția Juridică
V. Secția Socială

RAPORTUL GENERAL

cuprinzând activitatea Secției culturale a Arhiepiscopiei Sibiului, pe anul 2005.

Pe compartimente, situația în acest domeniu al *Secției culturale*, în anul *2005*, se prezintă astfel:

I. ACTIVITATEA EDITORIALĂ:

1. În Editura Arhiepiscopiei Sibiului, sub semnătura Arhiepiscopului și Mitropolitului de pioasă memorie Dr. Antonie Plămădeală s-au tipărit următoarele trei volume:

— *Dr. Elie Miron Cristea — Corespondență, Sibiu 2005, 190 de pagini;*
— *Visarion Puiu — Corespondență, Sibiu 2005, 181 de pagini;*
— *Visarion Puiu — Documente, Sibiu, 2005, 151 de pagini.*

Tot în 2005, s-a continuat tipărirea volumelor 3, 4, 5 din lucrarea *„Gânduri de frumusețe albe"*, sub semnătura mitropolitului Antonie.

P.S. Sa Episcop-vicar *Visarion Rășinăreanu* a publicat volumul: *„Logos și Cultură"*, care constituie o înmănunchere, în peste 260 de pagini a unor studii publicate pe parcursul anilor în diverse reviste bisericești locale și centrale.

2. Situația *periodicelor* eparhiei se prezintă astfel:

a) *„Telegraful Român"*, cea mai veche publicație bisericească din țară, cu apariție neîntreruptă din 1853, a fost imprimat și distribuit și în 2005 cu regularitate, într-un tiraj de *2027 exemplare lunar*, în cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiuilui ca și în alte eparhii din țară și din străinătate.

Ca un fapt de îndreptățită satisfacție am menționa acordarea de către Asociația Română pentru Patrimoniu, în martie 2005, a unui premiu de excelență pentru „Telegraful Român", caracterizat drept *„patriarhul presei românești"*, la cei peste 153 de ani de când a fost întemeiat de către mitropolitul Andrei Șaguna.

Ca evenimente deosebite consemnate în paginile „Telegrafului Român", în anul ce s-a scurs am menționa: aniversarea a 120 de ani de la dobândirea autocefaliei și a 80 de ani de la ridicarea Bisericii noastre la rang de patriarhie; omagierea la împlinirea vârstei binecuvântate de 90 de ani a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist; cinstirea memoriei episcopului Romei, Papa Ioan Paul al II-lea, care s-a mutat în veșnicie în aprilie 2005; aceeași cinstire adusă memoriei vrednicului de pomenire mitropolit Nicolae Bălan, la împlinirea unei jumătăți de secol de la adormirea sa în Domnul. Și pentru că tot în anul 2005 Arhiepiscopia Sibiului și Mitropolia Ardealului au îmbrăcat veșmânt cernit de doliu la despărțirea de păstorul duhovnicesc — arhiepiscopul și mitropolitul Antonie, cele două numere reunite ale lunii septembrie au devenit cronica acelui trist eveniment.

Cel de-al II-lea Congres Național al Facultăților de Teologie, care a avut loc la finele lui septembrie, la Academia de la Mănăstirea „Brâncoveanu" de la Sâmbăta a constituit un alt eveniment mediatizat în paginile „Telegrafului Român".

În fine, cele două numere pe luna noiembrie 2005, cu o bogată ilustrație, consemnează în exclusivitate alegerea, învestitura și instalarea noului nostru arhipăstor dr. Laurențiu Streza, ca arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Ardealului.

b) „Revista Teologică".

În momentul în care prezentăm acest raport, cea de a doua publicație a Arhiepiscopiei Sibiului — „Revista Teologică", putem spune că se află la zi cu apariția, în sensul că toate cele 4 numere din 2005 au fost tipărite și expediate abonaților.

O altă remarcă pozitivă în legătură cu această publicație ar fi dimensiunea fiecărui număr care depășește 200 de pag.

Dacă astfel de constatări ar fi de natură mai mult formală, putem acorda o notă de bună calitate și conținutului revistei. Inevitabil acest conținut îi vizează prioritar pe cei cu pregătire teologică și este asigurat de colaboratori precum profesorii de la Facultatea de Teologie și în mare parte de doctoranzii de la aceeași facultate.

Precum se cunoaște, în conformitate cu normele în vigoare, periodicele cu caracter științific trebuie să obțină o acreditare, adică să li se recunoască de către organismele abilitate o cât mai înaltă cotă valorică. Redacția revistei și secția culturală a Arhiepiscopiei au întreprins în acest an demersuri pentru acreditarea revistei. Răspunsul este pozitiv fără însă a putea spune că s-a întrunit punctajul necesar la toate capitolele. Rămâne ca atare o sarcină de viitor, preocuparea pentru atingerea tuturor parametrilor ceruți de reglementările în vigoare pentru ca revista să se înscrie în rândul celor recunoscute pe plan internațional ca publicații de specialitate cu autoritate.

Numărul de abonamente la Revista Teologică a fost de 873 în 2005.

Munca redacțională este asigurată de redactorul șef care este Pr. Prof. dr. Nicolae Chifăr și de secretarul de redacție Lector Dr. Sebastian Moldovan.

c) „Îndrumătorul bisericesc pe anul 2005"

Ca și „Telegraful Român", tot așa și „Îndrumătorul bisericesc" este cel mai vechi almanah românesc din țară cu apariție neîntreruptă. A intrat în cel de-al 153-lea an al apariției. A fost editat în 1200 exemplare și a avut o extensiune de 262 de pagini.

Rubricile tradiționale sunt: Calendarul creștin ortodox pe 2005, Patriarhia Română: Organizare, Ierarhi, Cronica bisericească, Aniversări, Comemorări, Credo (studii și articole), Viața pastorală și liturgică, Biserica în actualitate, Varia, Șematismul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu.

Cel care s-a ostenit cu redactarea „Îndrumătorului bisericesc" și în acest an a fost Prea Sfințitul Dr. Visarion Rășinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

d) *Calendarul de perete pe 2005* a fost tipărit într-un tiraj de 180.000 de exemplare.

e) *Calendarul creștin ortodox de buzunar pe 2005* s-a tipărit într-un tiraj de 3.000 de exemplare.

II. ÎNVĂȚĂMÂNTUL TEOLOGIC:

Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu are în subordonare canonică Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna", Seminarul Teologic Liceal „Dumitru Stăniloae" de la Brașov și Secția Teologică din cadrul Colegiului Național „Doamna Stanca" din Făgăraș,

1. FACULTATEA DE TEOLOGIE „ANDREI ȘAGUNA" DIN SIBIU.

Această facultate se legitimează prin vechimea ei, prin statutul cadrelor didactice și prin dotarea materială ca o instituție de învățământ teologic universitar foarte bine situată în ierarhia instituțiilor de același grad. Are 24 de cadre didactice titulare, dintre care 8 profesori, un conferențiar, 12 lectori, un asistent și doi preparatori. Mai activează în cadrul facultății, la cursurile de master și doctorat încă 4 profesori consultanți. Zece cadre didactice, între care se numără și cei 4 profesori consultanți sunt conducători de doctorat. Decanul facultății este Pr. Prof. dr. Dorin Oancea.

Începând cu anul universitar 2005—2006, s-a introdus noul sistem de învățământ, cu următoarea structură: 3 ani licență, 2 ani masterat, 3 ani doctorat. S-au desființat dublele specializări și ca urmare, la Facultatea de Teologie din Sibiu există în prezent un număr de patru monospecializări: Teologie Pastorală, Teologie Didactică, Teologie Socială și Artă Sacră.

La masterat există patru secții: Secția Biblică, Secția Sistematică, Secția Istorică și Secția Practică.

Efectivul de studenți, la ciclul de licență, în anul universitar 2004—2005 a fost de 642, dintre care 457 băieți și 185 fete. Au promovat examenul de licență 99 de absolvenți din 130. În anul I al anului universitar 2005—2006 au fost înscriși 290 de studenți. La masterat, la secțiile menționate au fost înscriși 95 de studenți. Din străinătate frecventează cursurile, la ciclul de licență, un număr de 9 studenți, dintre care 7 studenți din Republica Moldova, un student din Ucraina și un student din SUA.

Efectivul de doctoranzi aflat în stadiul de pregătire a fost de 146. S-au acordat 9 titluri de Doctor în Teologie.

Formarea duhovnicească a studenților rămâne un capitol mereu actual. Intră în competența și datoria cadrelor didactice și a spiritualilor. În legătură cu formarea duhovnicească a studenților se cuvin a fi menționate și programele de meditații și conferințe duhovnicești organizate de ASCOR, în cele două posturi mari de peste an.

Pe lângă activitatea didactică, corpul profesoral a prestat și o activitate de cercetare teologică, publicând cărți, studii și articole.

Unele cadre didactice fac parte din comisii de evaluare academică (Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan sunt membri în Comisia de atestare a titlurilor, diplomelor universitare de pe lângă Ministerul Educației și Cercetării), precum și din unele organisme ecumenice — Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferința Bisericilor Europene sau din unele asociații de specialiști (Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan este membru în Comisia de Educație și Formare Ecumenică în Consiliul Ecumenic al Bisericilor de la Geneva; Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc este membru în „Studiorum Novi Testamenti Societas"; Pr. Prof. Dr. Dorin Oancea este membru în Comisia de Dialog dintre Bisericile Ortodoxe și Biserica Reformată, ca și din „Societas Oecumenica"; Pr. Lector Dr. Nicolae Moșoiu este membru în Comisia Misiune și Evanghelizare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor; Arhid. Prof. Dr. Ioan I. Ică jr. este membru în Comisia de Dialog Teologic dintre Bisericile Ortodoxe și Biserica Romano-Catolică).

Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" a promovat și în anul 2005 aceleași bune relații de parteneriat cu instituții de învățământ teologic din țară și străinătate. Amintim doar parteneriatele cu străinătatea: Facultatea de Teologie Catolică a Universității din Graz — Austria, Facultatea de Teologie Vechi-Catolică și Reformată din Berna — Elveția, Facultatea de Teologie Catolică din Angers — Franța.

2. SEMINARUL TEOLOGIC LICEAL ORTODOX *„DUMITRU STĂNILOAE"*, DIN BRAȘOV

În cadrul acestei unități școlare, care funcționează la Brașov, într-un local de stat, cu 8 săli de clasă, au învățat în anul școlar 2004—2005 un număr de *154 elevi*, repartizați pe clase astfel: clasa a IX-a — 22 elevi, clasa a X-a — 30 elevi, clasa a XI-a — 32 elevi, clasa a XII — 29 elevi, clasa a XIII-a — 41 elevi în 2 clase.

Majoritatea elevilor sunt din Eparhia Sibiului și *3 elevi din Republica Moldova* care, la fel ca și elevii din afara Brașovului, beneficiază de locurile din internatul pus la dispoziție de Inspectoratul Școlar Județean Brașov.

În privința sesiunii de *Bacalaureat 2005*, toți cei *41 de elevi* care au încheiat clasa a XIII-a *au obținut Diploma de bacalaureat.*

Prin fondurile obținute de la Consiliul local Brașov (aproximativ 150.000.000 lei) s-au derulat în perioada vacanței lucrări de reparație la imobil, igienizare și zugrăveală, care au făcut ca activitatea să se desfășoare în condiții bune.

Corpul profesoral al Seminarului Teologic *„Dumitru Stăniloae"* numără *20 de cadre didactice*, având-l ca director pe *Pr. Prof. Victor Neamțu*, din care *7 preoți* pentru disciplinele de specialitate teologică și *13 cadre didactice pentru disciplinele laice* de cultură generală care își completează norma didactică în alte școli din localitate, sau la plata cu ora.

Elevii și profesorii Seminarului au putut beneficia de *biblioteca proprie*, care numără peste 3000 de titluri, la care se adaugă periodicele și revistele de specialitate teologică pe care le posedă. De asemenea cabinetul de informatică are 26 de calculatoare de ultimă generație.

Activitatea liturgică și de formare spirituală a elevilor școlii se desfășoară în *Capela* amenajată în incintă, cu hramul *„Sf. Mucenic Dimitrie"*.

3. SECȚIA TEOLOGICĂ din cadrul COLEGIULUI NAȚIONAL *„DOAMNA STANCA"* FĂGĂRAȘ

A doua instituție de învățământ teologic liceal a Eparhiei Sibiului funcționează la Făgăraș, într-un *local propriu Arhiepiscopiei*, cu 6 săli, cedat de Ministerul Apărării Naționale în urmă cu 4 ani. Aceste clase cu profil vocațional teologic se află sub conducerea Direcțiunii Colegiului Național „Doamna Stanca".

Numărul elevilor școlarizați în anul 2004—2005 a fost de *117*, majoritatea fiind din Eparhia Sibiului, repartizați astfel pe clase: clasa a IX-a — 24 elevi, clasa a X-a — 26 elevi, clasa a XI-a — 26 elevi, clasa a XII-a — 20 elevi, clasa a XIII-a — 21 elevi.

În sesiunea de *Bacalaureat 2005*, toți cei *21 de elevi* înscriși au obținut *Diploma de bacalaureat.*

Corpul profesoral care predă la clasele de seminar este constituit din *7 cadre didactice pentru disciplinele teologice* și *15 pentru disciplinele laice*, majoritatea titulari ai școlii.

În ceea ce privește lucrările la noua biserică din curtea Seminarului, acestea se află într-un stadiu avanasat. La nivelul anului 2005 au fost făcute investiții de aproximativ 400.000.000 lei, bani proveniți de la bugetul de stat și sponsorizări.

Responsabil pentru clasele de seminar din cadrul Colegiului condus de *Prof. Nicolae Postolache* este *P.C. Pr. Prof. Vasile Stan.*

ÎNVĂȚĂMÂNTUL RELIGIOS ÎN ȘCOLILE DE STAT

În anul școlar 2004—2005 catedrele de religie în învățământul primar, gimnazial, liceal și profesional au fost ocupate de un număr de 469 cadre didactice astfel: 238 în județul Sibiu și 231 în județul Brașov, din care preoți 96 la Sibiu și 32 la Brașov.

Din totalul mai sus prezentat, în Sibiu sunt 87 de profesori de religie titulari iar în Brașov 94, concentrați în proporție de 80% în orașe.

În ceea ce privește perfecționarea prin obținerea gradelor didactice, avem un număr de 15 profesori cu gradul I, 91 cu gradul II și 140 cu definitivatul.

În ceea ce privește manualele școlare, Arhiepiscopia Sibiului a înaintat Sectorului de învățământ al Patriarhiei Române 4 proiecte de manuale pentru clasele V—VIII, însoțite de referatele necesare pentru analizarea lor în comisia de specialitate precum și proiectele de manuale pentru clasele a II-a, a IV-a, a VI-a și a VII-a, elaborate de profesori din această eparhie.

Ca suport pentru orele de clasă, Arhiepiscopia a oferit gratuit fiecărei școli din eparhie câte un set de ghiduri biblice, set compus din 6 titluri. Acestea au fost obținute cu titlu gratuit de la Societatea Biblică Interconfesională din România.

Ca și în anii trecuți au fost organizate întâlniri cu profesorii de religie, la nivel de județ, sau zonă, la care au fost transmise și prelucrate îndrumările venite de la Patriarhie sau Ministerul Educației pentru buna desfășurare a anului școlar.

III. ACTIVITATEA DE PREGĂTIRE ȘI PERFECȚIONARE A CLERULUI

Cursurile metodologice pentru obținerea gradelor profesionale:

În anul 2005, cursurile metodologice pentru obținerea gradelor profesionale ale clerului (seria a 90-a) s-au ținut la sediul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu între 18—30 iulie 2005. S-au înscris preoți din Arhiepiscopia Sibiului, Episcopia Covasnei, Harghitei și Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților.

Examenul final pentru ambele cursuri a constat dintr-o probă de cunoștințe teologice interdisciplinare, o probă de cunoștințe pastoral-misionare și o probă practică. Rezultatele obținute la examenul de definitivare și gradul II au permis tuturor candidaților înscriși să fie declarați reușiți, ei obținând media minimum 7,00.

Pentru examenul de gradul I nu s-a înscris până în prezent nici un preot.

Concomitent cu cursurile preoțești s-au ținut și cursurile de atestare pentru cântăreții bisericești. La aceste cursuri s-au înscris 12 cântăreți bisericești din Arhiepiscopia

(Continuare în pag. a II-a)

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

(Urmare din pag. I)

Sibiului. Durata cursurilor a fost de două săptămâni ca şi a cursurilor preoţeşti. Cadrele didactice de specialitate ale facultăţii au organizat cu cei prezenţi ore teoretice şi practice de Tipic şi Cântare bisericească. În final s-a organizat un examen din cele două discipline. Toţi cei 12 candidaţi au promovat examenul şi au primit adeverinţe de atestare.

a) *Conferinţele preoţeşti semestriale:*

În conformitate cu hotărârea Sfântului Sinod prima Conferinţă preoţească semestrială din anul 2005 a avut ca temă: „Fenomenul migraţiei din parohii: Şanse, probleme şi perspective pastorale" şi s-a desfăşurat la toate protopopiatele între 12 mai şi 7 iunie 2005.

A doua Conferinţă preoţească semestrială, la care s-a dezbătut tema: „O îndoită aniversare: Autocefalia — 120 şi Patriarhia — 80", s-a desfăşurat între 11 octombrie şi 27 octombrie 2005 la toate protopopiatele, după acelaşi program ca şi conferinţa primă.

b) *Conferinţele bisericeşti administrative:*

Aceste conferinţe s-au ţinut lunar, la fiecare protopopiat, în ziua de salariu. Prioritar le-au fost aduse la cunoştinţă preoţilor dispoziţii, decizii, reglementări legale, hotărâri sinodale etc. dar s-au dezbătut şi teme de interes pastoral, misionar, liturgic, administrativ şi ecumenic. S-a reglementat problema abonamentelor la presa eparhială — bisericească şi la cea centrală, s-au adoptat măsuri privind activităţile filantropice, de întrajutorare, s-au adoptat măsuri de organizare de colecte de bani, materiale de construcţie, obiecte de uz casnic şi îmbrăcăminte pentru zonele sinistrate. O problemă de interes major, care a constituit temă de discuţii la mai multe conferinţe administrative a fost cea a rearondării parohiilor din centrele urbane mai mari, ca cele din Sibiu şi Braşov. S-a ajuns astfel la înfiinţarea a încă 12 parohii urbane în Sibiu şi a 18 parohii urbane în Braşov.

Problema redobândirii proprietăţilor şi bunurilor înstrăinate abuziv în timpul dominaţiei comuniste a constituit o preocupare de mai multe ori reluată la aceste conferinţe administrative.

IV. ALTE ACTIVITĂŢI CU CARACTER CULTURAL-BISERICESC:

Şi în cursul anului 2005, în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului s-au derulat unele evenimente cu caracter cultural-bisericesc precum:

1. Concertul pascal al Coralei mitropolitane din 24 aprilie 2005.

2. Concertul de colinde al Coralei Facultăţii de Teologie şi al Academiei Trupelor de Uscat din decembrie 2005 şi Concertul de colinde al Coralei mitropolitane din decembrie 2005.

Mai amintim organizarea cu sprijinul direct al Arhiepiscopiei Sibiului, a unor evenimente culturale iniţiate de Inspectoratul Judeţean pentru Cultură şi Culte şi Inspectoratul Şcolar Judeţean precum:

1. Faza naţională a Festivalului „Icoana din sufletul copilului", organizată în august 2005 la Sibiu, în aula Facultăţii de Teologie.

2. Târgul naţional de carte şi revistă religioasă, organizat la Biblioteca „ASTRA" în octombrie 2005.

Aniversarea Zilei Naţionale a României ca şi comemorarea evenimentelor din decembrie 1989, cu slujbele de pomenire a martirilor au constituit momente la care Arhiepiscopia a fost prezentă efectiv.

V. ECUMENISM. RELAŢII INTERORTODOXE

La acest capitol amintim doar câteva evenimente cu caracter ecumenic.

În 26.04.2005, mitropolitul Antonie l-a primit pe Prof. Keith Clemens, Secretar General al Conferinţei Bisericilor Europene, însoţit de Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă, secretar cu problemele de doctrină de la aceeaşi organizaţie, care au făcut o vizită la Sibiu, în scopul pregătirii celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene, care se va desfăşura la Sibiu în 2007.

În zilele de 17 şi 18 octombrie 2005 a avut loc vizita unei delegaţii din partea Comitetului Internaţional de pregătire a celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene, delegaţie din care au făcut parte: mitropolitul Ghenadios de Sassima, Patriarhia Ecumenică de Constantinopol; dl. Colin Williams, Secretar General al CBE; episcopul Aldo Moro, Secretar General al CCEE şi profesorul dr. Viorel Ioniţă. Membrii delegaţiei s-au întâlnit cu membrii Comitetului Local de pregătire a celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene.

În 24 nov. 2005, Î.P.S. mitropolit Laurenţiu l-a primit pe dl. Jean Daniel Bimmerlé, Secretar cu probleme financiare al CBE de la Geneva şi pe Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă — Secretar de Studii la aceeaşi organizaţie, care au fost prezenţi la Sibiu, în acelaşi scop al pregătirii Adunării Ecumenice Europene.

Între 28 nov. — 1 dec. 2005 Î.P.S. Mitropolit Laurenţiu a întreprins o vizită la Bruxelles, la invitaţia d-lui Ioan Jinga — ambasadorul României în Belgia. Cu acest prilej a fost primit şi de cardinalul Gottfried Daniels din capitala Belgiei.

VI. MUZEE ŞI COLECŢII BISERICEŞTI:

a) Muzeul şi Depozitul de icoane şi obiecte de patrimoniu „Casa Eminescu", str. Mitropoliei 22, Sibiu;

b) Muzeul de icoane pe sticlă şi obiecte de patrimoniu „Zosim Oancea" de la Sibiel;

c) Muzeul Bisericii „Sfântul Nicolae" din Braşov;

d) Muzeul „Colecţia Mitropolit Antonie", de la Mănăstirea „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus;

e) Muzeul de obiecte de patrimoniu şi colecţia de carte veche de la Protopopiatul Sălişte;

f) Muzeul de obiecte de patrimoniu de la Protopopiatul Agnita, jud. Sibiu;

g) Muzeul de icoane pe sticlă şi obiecte de patrimoniu de la Parohia Cacova — Fântânele, jud. Sibiu;

h) Colecţia de obiecte de cult şi icoane de la parohia Movile, jud. Sibiu.

Pe lângă muzeele şi colecţiile bisericeşti menţionate mai sus, se cuvine să ne referim şi la Depozitul de patrimoniu din cadrul bibliotecii mitropolitane, unde se află un fond de carte manuscrisă rară, fondul de carte veche românească, fondul de carte străină rară, fondul de arhivă, colecţia de fotografii, colecţia de antimise, hărţi, diplome şi sigilii.

Consilier cultural,
Pr. prof. univ. DUMITRU ABRUDAN

RAPORTUL GENERAL

cuprinzând activitatea Secţiei administrativ-bisericeşti pe anul 2005

1. Mişcarea de personal bisericesc din Arhiepiscopie, Protopopiate şi Parohii cu numiri şi transferări, pensionări, întocmirea Schemei de Funcţii şi Salarii a Arhiepiscopiei, transmiterea la toate unităţile din subordine a dispoziţiilor date de conducerea eparhiei, respectiv ierarhii şi Consiliul Eparhial, de Permanenţa Consiliului Eparhial, de Patriarhia Română şi Ministerul Culturii şi Cultelor.

Din activitatea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ în anul 2005:

În anul 2005, chiar şi într-o suferinţă grea, pe care a dus-o cu demnitate mucenicească până la obştescul sfârşit din 29 august 2005, Înalt Prea Sfinţia Sa a condus şi urmărit îndeaproape buna desfăşurare a vieţii noastre bisericeşti.

A avut consfătuiri de lucru cu P.C. Protopopi din Arhiepiscopie, privind activitatea misionar — pastorală şi a întăririi unităţii de credinţă, urmărind îndeplinirea tuturor măsurilor planificate.

A avut consfătuiri de lucru cu colectivele redacţionale ale publicaţiilor de la Centrul Mitropolitan Sibiu, în vederea asigurării unui cuprins de valoare şi o apariţie la timp o acestor publicaţii.

A supravegheat şi a coordonat rezolvarea tuturor actelor canonice şi administrative ale Centrului arhiepiscopesc Sibiu, prezidând şedinţele Consiliului Eparhial şi ale Permanenţei Consiliului Eparhial.

A îndrumat şi sprijinit activitatea Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, în conformitate cu hotărârile Sf. Sinod al B.O.R., şi în egală măsură, activitatea celorlalte două şcoli teologice seminariale din Braşov şi Făgăraş.

A primit în audienţă şi a rezolvat toate cererile şi doleanţele credincioşilor şi preoţilor din Arhiepiscopie.

A cultivat şi a adâncit relaţiile ecumenice cu celelalte culte din Transilvania, în spiritul ecumenismului şi păcii.

Din activitatea Prea Sfinţitului Episcop-vicar Dr. VISARION RĂŞINĂREANU în anul 2005:

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, iar în timpul vacanţei eparhiei din încredinţarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, iar din data de 3 noiembrie 2005, din încredinţarea şi cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Dr. Laurenţiu Streza, Prea Sfinţitul Episcop-vicar Visarion Răşinăreanu a desfăşurat în anul 2005, o amplă şi rodnică activitate administrativă, misionară şi pastorală.

A primit în audienţă un număr de peste 2000 de persoane, a prezidat Consfătuiri cu membrii Permanenţei Consiliului Eparhial şi cu părinţii protopopi precum şi conferinţele preoţeşti.

A publicat articole şi studii teologice în Ziarul „Telegraful Român", precum şi în „Revista Teologică", în alte cotidiene centrale sau locale. A luat parte la numeroase simpozioane, consfătuiri culturale, etc., organizate în Sibiu şi în Braşov, precum şi în alte oraşe din ţară.

A săvârşit 147 liturghii arhiereşti pe teren. La parohii a făcut vizite canonice. A organizat împreună cu Consiliul eparhial funeraliile mitropolitului de pioasă amintire dr. Antonie Plămădeală şi a organizat şi ceremonia de instalare a noului mitropolit dr. Laurenţiu Streza.

A slujit săptămânal în Capela Facultăţii de Teologie din Sibiu şi s-a îngrijit de formarea duhovnicească a tinerilor teologi de aici, precum şi a celor de la Seminariile Teologice din Braşov şi Făgăraş.

A hirotonit în anul 2005 un număr de 14 preoţi, a sfinţit sau resfinţit un număr de 13 biserici în cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului, a pus pietre de temelie la două biserici şi a acordat 13 ranguri bisericeşti.

SALARIZAREA CLERULUI ŞI A PERSONALULUI NECLERICAL — AUXILIAR ÎN ANUL 2005

Conform Hotărârii Sf. Sinod şi a acordului Ministerului Culturii şi Cultelor, salarizarea clerului şi a personalului auxiliar sau neclerical se face din fondurile statului şi din fondurile proprii ale Bisericii, după gradele profesionale.

Statul de Funcţii al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu, pentru *personalul clerical*, numără 527 de posturi, iar pentru *personalul auxiliar sau neclerical* cuprinde *705* posturi: *403* ale jud. Sibiu şi *302* ale jud. Braşov.

MIŞCĂRI DE PERSONAL ÎN ANUL 2005:

În şedinţa Permanenţei Consiliului Eparhial Sibiu din data de 23 dec. 2004, pentru o mai bună lucrare pastoral-misionară în Arhiepiscopia Sibiu s-a aprobat înfiinţarea şi modificarea teritorială a parohiilor din mediul urban în conformitate cu prevederile Statutului pentru Organizarea şi Funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române, aprobată şi de Adunarea Eparhială din data de 23 ian. 2005.

În anul 2005, Arhiepiscopia Sibiului a primit un număr de *30* de *posturi clericale, 18* repartizate în municipiul Braşov şi *12* repartizate în municipiul Sibiu, care s-au ocupat în urma examenului-concurs oraş din data de 23—24 mai 2005.

În *„Schema de Funcţii şi Personal"* a Arhiepiscopiei Sibiului în anul 2005, s-au făcut numeroase modificări după cum urmează:

Preoţi hirotoniţi	*14*
Preoţi transferaţi	*44*
Încetat activitatea cântăreţi	*24*
Angajaţi cântăreţi	*24*
Încetat activitatea îngrijitori	*15*
Angajaţi îngrijitori	*15*
Preoţi pensionaţi	*2*
Preoţi decedaţi	*5*

Cea mai importantă modificare în „Schema de Funcţii şi Personal" a Arhiepiscopiei Sibiului este fără îndoială, alegerea de către Colegiul Electoral Bisericesc şi numirea prin *„GRAMATĂ PATRIARHALĂ" a Înalt Prea Sfinţitului Dr. Laurenţiu Streza ca Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului.*

Începând o nouă slujire cu responsabilităţi majore, impuse de vrednicii înaintaşi, Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu Streza vine după o perioadă de acumulare a unei bogate experienţe, ceea ce s-a văzut chiar din primele zile ale arhipăstoririi sale la Sibiu.

Având în vedere sarcinile mari care apasă asupra Arhiepiscopiei Sibiului, se concentrează toată atenţia pentru o bună organizare cu un personal bine pregătit spre împlinirea lucrării pastoral — misionare, spirituale, culturale şi filantropice şi mai ales pentru pregătirea pentru anul 2007, când Sibiul va deveni capitală culturală europeană, iar Biserica este chemată să-şi aducă efectiv aportul.

Consilier ad-tiv-bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

RAPORTUL GENERAL

cuprinzând activitatea desfăşurată în cursul anului 2005 în cadrul celor două sectoare, productiv şi administrativ, ale secţiei economice

I. SECTOARELE PRODUCTIVE

1. *Atelierul de produs lumânări*

Producţia de 28.962 + 10.900 kg. M. Sâmbăta lumânări a acoperit necesarul de lumânări solicitat de parohiile Arhiepiscopiei pe anul 2005.

Şi în acest an, Centrul eparhial a mai achiziţionat şi cantitatea de 39.900 kg lumânări de la Căminul de handicapaţi Cdobeşti, lumânări care au fost distribuite numai pe raza protopopiatului Braşov.

De la instalarea Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, ca arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului, s-au adoptat măsuri pentru crearea unui nou spaţiu de producţie şi dotarea atelierului de lumânări cu un utilaj performant de fabricare a lumânărilor care va elimina dependenţa noastră de alte surse de aprovizionare.

2. *Tipografia eparhială*

În cursul anului 2005, tipografia eparhială a funcţionat cu un număr de 7 angajaţi, care au asigurat buna funcţionare a activităţii de tipărire şi finisare a lucrărilor editate de Arhiepiscopie, aducând, ca în fiecare an, un suport financiar la bugetul Centrului eparhial.

Şi la acest sector Î.P.S. mitropolit Laurenţiu a adoptat măsuri în vederea dotării tipografiei cu noi utilaje performante.

3. *Magazinul de desfacere a cărţilor şi obiectelor de cult — Librăria eparhială.*

Librăria eparhială a pus şi în acest an la dispoziţia celor interesaţi o gamă variată de cărţi religioase, obiecte de cult şi colportaj. Se va întreprinde şi aici o amplă reamenajare a librăriei arhidiecezane.

4. *Via Sărăcsău*

În anul 2005 Via Sărăcsău a produs o recoltă de must în cantitate mai redusă decât în alţi ani, producţia fiind influenţată de condiţiile nefavorabile ale timpului.

Pentru diversificarea calităţii vinurilor produse de via Sărăcsău se propune o analiză a plantaţiei viticole în sensul plantării în locul viţei vechi, a unor noi soiuri de vinuri mai dulci şi de o calitate superioară.

5. *Schitul Păltiniş*

Spaţiile de cazare au fost deschise tot anul, putând primi oaspeţi care găsesc aici o atmosferă de confort, linişte şi odihnă.

Pentru redarea în totalitate a confortului şi a valorii aşezământului de la Păltiniş, se impune, pe lângă importantele investiţii făcute până în prezent, să se finalizeze lucrările de reparaţii, întreţinere, dotare şi modernizare a interiorului vilei vechi, cel mai frumos obiectiv arhitectural al complexului ctitorit de mitropolitul Nicolae Bălan.

Centrul eparhial a investit, în anul 2005, în aşezământul de la Bazna, sume importante pentru repararea imobilului,

(Continuare în pag. a III-a)

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

(Urmare din pag. a II-a)

instalarea încălzirii centrale, recompartimentări ale spaţiilor de cazare, zugrăveli, vopsitorii şi construcţii de noi grupuri sanitare şi băi pentru fiecare cameră, ridicându-se astfel confortul clădirii.

6. *Parcul auto* al Centrului eparhial are în dotare următoarele autovehicole: 4 autoturisme şi un camion de 3,5 tone.

7. *Fondul locativ al Arhiepiscopiei Sibiului.*

Starea de degradare tot mai accentuată a imobilelor din proprietatea noastră, stare care pune în primejdie însăşi existenţa clădirilor şi a chiriaşilor, a impus un amplu program de recondiţionare şi reparare a întregului patrimoniu locativ, program care se află în desfăşurare.

Secţia economică, cu ajutorul oficiului canonico-juridic, a continuat punerea în aplicare a hotărârii Consiliului eparhial privind renegocierea contractelor şi chiriilor, lucrare ce va fi continuată şi finalizată în primăvara anului în curs.

Valoarea totală de achiziţionare a mijloacelor fixe şi de inventar procurate în anul 2005 este de 46.321 lei.

Impozitele şi contribuţiile la bugetul statului, asigurărilor sociale, casa de sănătate, plătite de Centrul eparhial în 2005 se cifrează la suma de 127.955 lei.

II. SECTOARELE ADMINISTRATIVE ALE SECŢIEI ECONOMICE

1. *Compartimentul Secretariat, Bunuri şi evidenţa parc auto.*

Acest compartiment a asigurat rezolvarea în totalitate a lucrărilor specifice secţiei, lucrări din care amintim:

— întocmirea de contracte pentru spaţiile cu destinaţie de locuinţă şi comerciale;

— evidenţierea, comunicarea şi urmărirea justificării ajutoarelor primite de parohii şi mănăstiri de la bugetul statului;

— întocmirea de tabele statistice privind averile, construcţiile şi activităţile administrative ale Arhiepiscopiei Sibiului;

— recepţia lucrărilor de picturi şi reparaţii executate la bisericile parohiale şi clădirile Centrului eparhial.

2. *Compartimentul tehnic.*

În anul 2005 au fost primite, analizate, completate şi înaintate, spre aprobare, următoarele devize:

Construcţii de biserici noi — Sibiu Inferior II, Buna Vestire II Braşov, Rupea I Capelă spital, Măgura Jina — paraclis.

Lucrări pictură din nou — Blumăna V Braşov, Mănăstirea Cârţişoara, Rupea II, Sohodol Biserica Nouă, Brădeni, Mercheaşa şi Veştem.

Lucrări de reparaţii la biserici, case parohiale şi alte lucrări: Jimbor, Beia, Ludişor, Grânari, Bran-Poarta, Iacobeni, Tărlungeni, Moşna, Homorod — Centru pentru copii, Victoria II, Tohanul Nou, Protopopiatul Sălişte, Şura Mare şi Poiana Sibiului I—III.

S-au efectuat recepţii la lucrările de reparaţii şi pictură la următoarele parohii:

Pictură — Mănăstirea Berivoii Mari, Blumăna II Braşov, Ighişul Vechi şi Broşteni.

3. *Serviciul contabilităţii*

Şi în anul 2005 serviciul contabilităţii a funcţionat cu trei angajaţi, un contabil şef, un contabil şi un casier, asigurând gestionarea resurselor financiare ale Centrului eparhial.

4. *Controlul financiar de fond.*

În anul 2005, controlul financiar şi gestionar al parohiilor Arhiepiscopiei Sibiului a fost asigurat de revizorul contabil, care în această perioadă a verificat gestiunile:

— 22 parohii, 6 gestiuni ale Centrului eparhial, predarea gestiunii căminului preoţesc Bazna, predarea gestiunii Schitului Păltiniş;

— participarea la acţiunea de evacuare a S.C. CIBINUL S.A. din incinta hotelului Bulevard, activitate la via Sărăcsău şi la birou.

În timpul şi ca urmare a controlului au fost recuperate şi achitate datorii ale parohiilor către bugetul statului şi bugetul asigurărilor sociale de stat.

III. FONDURILE CENTRULUI EPARHIAL

1. *Fondul Filantropic Eparhial.*

Urmare pastoralei I.P.S. Dr. Laurenţiu, adresată preoţilor şi credincioşilor eparhiei noastre, cu ocazia prăznuirii Sfântului Ierarh Nicolae, Fondul Filantropic Eparhial a acumulat în anul 2005 noi sume.

Din acest fond au fost ajutate financiar persoanele nevoiaşe, bolnavi şi organizaţii cu caracter caritabil; astfel: suma de 13.455 lei a fost acordată persoanelor fizice, iar asociaţiilor cu scop caritabil, le-a fost acordată suma de 2.100 lei, astfel că ajutoarele acordate în 2005 din Fondul Filantropic Eparhial s-au ridicat la suma totală de 15.555 lei.

2. *Fondul Basarabia* în anul 2005 a dispus de suma de 32,43 lei.

3. *Fondul Misionar Eparhial.*

Instituit pentru ajutorarea parohiilor cu putere financiară scăzută, a asigurat acordarea în acest an de referinţă a unor ajutoare financiare în sumă totală de 1.000 lei.

4. *Fondul Tordăşanu.*

Constituit pe baza testamentului avocatului Iliescu în favoarea Arhiepiscopiei Sibiului, pentru scopuri caritabile, se cifra în anul 2005 la suma de 38.208,60 lei.

5. *Fondul Filantropia* se ridică la suma de 35.983,90 lei.

Consilier economic,
Pr. EZECHIL OANCEA

RAPORTUL GENERAL cuprinzând activitatea Secţiei canonico-juridice şi de disciplină a clerului

În cadrul secţiei, activitatea s-a desfăşurat pe următoarele planuri:

I. PROBLEME CURENTE:

a) S-a urmărit, potrivit prevederilor legilor statului, dobândirea dreptului de proprietate asupra imobilelor — terenuri, atribuite spre folosinţă unităţilor bisericeşti de către primăriile comunale şi orăşeneşti sau alte persoane juridice, prin Comisia Specială de Retrocedări şi de stabilire a dreptului de proprietate.

b) S-a urmărit evidenţa legală a patrimoniului bisericesc în legătură cu retrocedarea bunurilor confiscate şi naţionalizate de către stat de la unităţile bisericeşti, prin Comisia Centrală de Retrocedări, pe baza actelor de proprietate.

Astfel au fost trimise la Comisia Specială de Retrocedări de la Bucureşti, toate cererile cu actele aferente de la Centrul Eparhial şi de la unităţile parohiale.

c) S-au cercetat şi soluţionat la timp şi în mod legal sesizările, reclamaţiile şi propunerile venite din teritoriu la Centrul Eparhial, în mod direct sau prin protopopiate şi deplasarea la faţa locului a inspectoratului eparhial bisericesc.

II. PROCESE LA INSTANŢELE CIVILE DE STAT:

În anul 2005 a fost dată hotărârea definitivă şi irevocabilă de către Curtea Supremă de Justiţie privind evacuarea S.C. „CIBINUL" SA din incinta Hotelului Bulevard, proprietatea Arhiepiscopiei, hotărâre care a şi fost pusă în aplicare.

III. ACTIVITĂŢI ÎN CADRUL COMISIEI SINODALE DE REVIZUIRE ŞI ÎMBUNĂTĂŢIRE A LEGIUIRILOR BISERICEŞTI

Am întocmit şi trimis la Comisie o serie de amendamente la Statutul de Funcţionare şi Organizare a Bisericii Ortodoxe Române, cu binecuvântarea regretatului Mitropolit Antonie Plămădeală, care le-a studiat şi aprobat.

IV. RELAŢII CU BISERICA CATOLICĂ DE RIT BIZANTIN UNITĂ CU ROMA (GRECO-CATOLICĂ)

Am urmărit desfăşurarea activităţii comisiei de dialog cu această Biserică în scopul soluţionării problemelor existente.

În întreaga activitate am colaborat cu P.C. Părinţi Protopopi, consilierii eparhiali, cu exarhul mănăstirilor, cu inspectorii: economic, bisericesc şi şcolar ai Eparhiei în interesul superior al Bisericii noastre, sub îndrumarea întâistătătorilor Eparhiei.

Consilier canonic-juridic şi pentru disciplină,
Arhid. prof. dr. IOAN FLOCA

RAPORTUL GENERAL cuprinzând activitatea Sectorului social-misionar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu în anul 2005.

I. ASOCIAŢII ŞI FUNDAŢII CU CARACTER SOCIAL, ÎN ARHIEPISCOPIA SIBIULUI.

1. Asociaţia „Sf. Nicolae" — Parohia *Valea Aurie* — Sibiu.
2. Asociaţia „Sf. Împăraţi Constantin şi Elena" — Parohia *Iosefin II* — Sibiu.
3. Asociaţia „Sf. Ioachim şi Ana" — Parohia *Inferior III* — Sibiu.
4. Asociaţia „Vasiliada" — Parohia *Turnişor II* — Sibiu.
5. Asociaţia „Sf. Gheorghe" — Braşov.
6. Asociaţia „Pro-Vita" — Sibiu.
7. ASCOR — Sibiu.
8. ASCOR — Braşov.
9. Asociaţia Medical-Creştină „Cristiana" — Sibiu.
10. Asociaţia „Andrei Şaguna" — Sibiu.
11. Asociaţia Ortodoxă „Pentru o lume nouă" — Sibiu.
12. Asociaţia „Scriptus" — Sibiu.
13. Fundaţia „Emanuil Gojdu" — Sibiu.
14. Fundaţia filantropică „Sf. Nicolae" — *Parohia Halchiu* — Braşov.
15. Centrul de îngrijiri medicale la domiciliul pacienţilor cu cancer în stadiu avansat din cadrul *Protopopiatului Ortodox — Braşov.*

Dintre acestea s-au evidenţiat în mod deosebit:

a) *Centrul de îngrijiri medicale la domiciliul pacienţilor cu cancer în stadiu avansat din cadrul Protopopiatului Ortodox — Braşov.* A fost înfiinţat la 1 februarie 2003 din iniţiativa Doamnei Doctor Daniela Moşoiu şi a Pr. Lector Dr. Nicolae Moşoiu, când a fost iniţiat proiectul *„Servicii sociomedicale la domiciliul pacienţilor cu cancer în stadiu avansat"*, cu finanţare de la U.E. prin Programul PHARE-RICOP. Acest serviciu este primul de acest gen din cadrul Patriarhiei Ortodoxe Române, un proiect conceput ca un parteneriat între Biserică şi Organizaţia Nonguvernamentală Hospice Casa Speranţei.

Echipa interdisciplinară care se ocupă de această categorie de bolnavi este alcătuită din: 1 medic, 1 asistent social, 2 asistente medicale, 3 infirmiere, 1 psiholog voluntar, un administrator voluntar, precum şi din preoţii parohi din parohiile municipiului Braşov.

Pe parcursul celor 3 ani de activitate de la înfiinţare, au fost luaţi în evidenţă 280 de pacienţi adulţi şi 28 copii, echipa interdisciplinară oferind gratuit medicamente, pachete cu produse alimentare şi nealimentare sau asigurând diverse servicii gratuite în cadrul a:

— 3.520 — vizite efectuate de medic,
— 4.941 — vizite efectuate de cele 2 asistente medicale,
— 7.411 — vizite efectuate de cele 3 infirmiere, ş.a.

b) *Asociaţia filantropică „Sfântul Nicolae" din parohia Valea Aurie Sibiu* — înfiinţată în anul 1997, având ca preşedinte pe părintele Simion Săsăujan, este deservită de 1 consilier spiritual, 1 asistent social, 1 psiholog, 1 administrator, 1 bucătar, 1 contabil, 1 secretar, 1 îngrijitor, 1 şofer, 3 cadre didactice şi 22 voluntari, dintre care 2 voluntari sunt din Germania.

Prin această asociaţie s-au derulat şi în anul 2005 trei proiecte sociale:

1. *„Centrul de sprijin şi asistenţă pentru copil şi familie".*

— De acesta beneficiază 35 de copii monoparentali aflaţi în dificultate, din Cartierul „Valea Aurie" precum şi din alte zone ale municipiului prin:

— oferirea zilnică a unei mese de prânz,
— sprijin educaţional,
— ajutor în pregătirea lecţiilor pentru ziua următoare.

2. *„Îngrijirea vârstnicilor la domiciliu".* — Se derulează din anul 2003, în urma încheierii unui parteneriat între Asociaţia *„Sf. Nicolae"* — Valea Aurie şi *ONG*-ul *german „EIRENE".* Acesta prevede ca pentru perioade de câte 18 luni, doi voluntari din Germania să îngrijească la domiciliu, între 10 şi 25 vârstnici aflaţi în dificultate.

3. *„Servicii sociale cu caracter primar şi de suport pentru persoanele vârstnice".* — Urmăreşte asigurarea prevenirii marginalizării sociale şi îmbunătăţirea condiţiilor de trai pentru un număr de 40 persoane vârstnice domiciliate în municipiul Sibiu. Acest scop este realizat prin intermediul furnizării de servicii sociale cu caracter primar (informare şi consiliere), asistenţă şi suport (livrarea unei mese calde la domiciliu şi activităţi de petrecere a timpului liber) în funcţie de nevoile identificate sau exprimate, precum şi prin întâlniri trimestriale cu reprezentanţii societăţii civile.

— În cursul anului 2005 a fost furnizată de la cantina asociaţiei, masă caldă la domiciliu, pentru un număr de 40 persoane.

— La sfârşitul fiecărei luni, persoanele vârstnice asistate la domiciliu, sunt invitate la sediul asociaţiei într-un spaţiu plăcut, pentru discuţii şi lectură, unde se organizează în acelaşi timp sărbătorirea zilelor onomastice ale asistaţilor, precum şi a altor evenimente din vieţile lor.

c) *Fundaţia Filantropică „Sf. Nicolae" — Parohia Halchiu jud. Braşov* — al cărei preşedinte este părintele Nicolae Goja, a fost înfiinţată în anul 2005. Este deservită de următorul personal:

— 1 psiholog, 2 lucrători sociali, 1 asistent medical, 1 muncitor, 2 infirmiere şi 1 paznic.

De serviciile acestei Fundaţii beneficiază familii dezorganizate, vârstnici şi copii aflaţi în stare de dificultate. Serviciile sociale oferite sunt:

— Asistenţă medicală.
— Îngrijire temporară şi de lungă durată.
— Cazare, masă, consiliere psihoemoţională şi religioasă.

II. PREOŢI SLUJITORI ÎN UNITĂŢILE MILITARE

— 1 pr. — Garnizoana Sibiu.
— 1 pr. — Academia militară Braşov.
— 1 pr. — Garnizoana Braşov.

III. PREOŢI SLUJITORI ÎN PENITENCIARE ŞI UNITĂŢI ALE M.J.

— 1 pr. — penitenciarul Codlea.
— 1 pr. — arestul poliţiei Sibiu.

IV. PREOŢI SLUJITORI ÎN SPITALE

— 4 pr. — în spitalele din Sibiu.
— 9 pr. — în spitalele din Braşov.
— 1 pr. — în spitalul din Mediaş.
— 1 pr. — în spitalul din Avrig.
— 1 pr. — în spitalul din Codlea.

V. PREOŢI SLUJITORI ÎN AŞEZĂMINTE DE OCROTIRE SOCIALĂ, DESTINATE COPIILOR, PERSOANELOR VÂRSTNICE, PERSOANELOR CU HANDICAP

— 3 pr. — azile de bătrâni — Sibiu.
— 1 pr. — azil de bătrâni — Braşov.
— 1 pr. — comunitatea surzilor — Sibiu.
— 2 pr. — Centre de plasament — Sibiu.
— 1 pr. — Cămin Spital Râul Vadului.
— 1 pr. — Parohia Lazaret II Sibiu pentru credincioşii hipoacuzi (Proiectul „Tabor").

Implicaţii şi aplicaţii demne de remarcat în cadrul Sectorului Social -Misionar al Eparhiei.

a) Cu aprobarea mitropolitului Antonie, Arhiepiscopia Sibiului a plătit masa, şi în anul 2005, la 7 copii cu risc social, care frecventează Creşa nr. 1 de pe str. Dealului din Sibiu.

b) P.S. Sa Visarion Răşinăreanu, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului în repetate rânduri a vizitat şi a oficiat servicii religioase în instituţii cu profil social. Amintim:

— 30.01.2005 — asistat de un sobor de preoţi a oficiat Taina Sf. Botez pentru 26 de copii instituţionalizaţi în *Complexul de servicii comunitare „Prichindelul"* — Sibiu.

— 5.01.2005 — a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ioan Iacob" — de la căminul de bătrâni „George Coşbuc".

— 30 aug. 2005 — a sprijinit împreună cu secţia culturală a Arhiepiscopiei, organizarea Expoziţiei „Icoana din sufletul copilului", care are loc anual cu binecuvântarea Patriarhiei Române, la Sibiu.

(Continuare în pag. a IV-)

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

(Urmare din pag. a III-a)

— 24 sept. 2005 — a săvârșit o slujbă de binecuvântare la *Centrul Social* din Halchiu, prot. Brașov, cu prilejul inaugurării acestuia.

— 11 dec. 2005 — a săvârșit Sf. Liturghie Arhierească la capela „Sf. Treime" a Penitenciarului din Codlea.

c) Părintele Consilier Gheorghe Streza, în calitate de locțiitor de consilier social (1 mart. 2004 — 1 dec. 2005) împreună cu P.C. Părinți Protopopi au coordonat și s-au implicat în problematica socială la nivel de eparhie, respectiv de protopopiate.

d) Părintele Nicolae Lațchescu, pr. asistent social în cadrul Biroului de Asistență Socială al Arhiepiscopiei, în anul 2005 a făcut 258 de vizite la cele 6 Centre de Plasament din Sibiu și din județ, acordând copiilor aflați aici ore de religie, consiliere psiho-emoțională și spirituală, servicii religioase. Pentru *comunitatea credincioșilor cu deficiență de auz,* pentru *persoanele dependente de alcool și droguri* din *Așezământul „Nazaret"* — Șura Mică și pentru *persoanele aflate în Arestul Poliției — Sibiu,* a făcut de 208 ori diverse slujbe religioase (Sf. Liturghie, Sf. Taine, Ierurgii) și consiliere duhovnicească. A participat la 7 întruniri (seminarii, conferințe, sesiuni de informare) ca delegat al Centrului Eparhial.

e) P.C. Părinte Cătălin Dumitrean paroh la Parohia Spitale I Sibiu, prin contribuția credincioșilor a oferit în fiecare zi de joi o masă caldă la peste 20 de persoane cu risc social, la demisolul bisericii cu hramul „Sf. Nectarie" de pe strada Dealului.

f) De-a lungul anului 2005 și în mod deosebit în preajma Sfintelor Sărbători închinate Nașterii și Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, au fost dăruite ajutoare bănești din partea Arhiepiscopiei prin Sectorul de Asistență Socială, la peste 450 de persoane și familii sărace în valoare de 20.655,00 RON din Fondurile „Filantropic" și „Filantropia", iar suma de 2.100,00 RON din aceleași fonduri a fost oferită la diverse fundații, asociații și ONG-uri cu activități sociale.

g) Pentru ajutorarea sinistraților din Indonezia și coasta sudică a Asiei, ca urmare a cataclismului produs în decembrie 2004, Arhiepiscopia Sibiului a virat în contul Crucii Roșii suma de 85.092,8 RON.

h) În urma calamităților generate de inundațiile ce au început în primăvara anului 2005, au fost trimise Eparhiilor Timișoarei, Dunării de Jos și Buzăului, pentru familiile sinistrate, suma de 359.996,00 RON.

În luna decembrie 2005, pe postul de Consilier social al Arhiepiscopiei Sibiului a fost numită D-na Gerlinde Gabler-Braun, „ctitora" renumitului cămin de bătrâni *Karl Wolf* din Sibiu. În timpul cât a condus această instituție de binefacere (1993—1998) s-a construit *edificiul acelui centru social sibian.* Doamna consilier Gerlinde, începând cu anul 1990 — când a venit pentru prima dată în România, cu ajutoare din Germania, unde a și rămas și mai apoi din anul 1993 de când a devenit fiică a Bisericii ortodoxe — și până în prezent, a desfășurat o meritorie activitate socială, atât în Arhiepiscopia Sibiului, cât și anterior în Episcopiile Aradului și Caransebeșului.

Din momentul numirii sale în structura de conducere a Sectorului Social al Arhiepiscopiei, s-a implicat în problematica socială a eparhiei prin:

— Contactarea mai multor ONG-uri cu profil social, în vederea unei colaborări în viitor — (ARAPAMESU, PAPAGENO, O LUME NOUĂ, AWO ș.a.) — pentru elaborarea de Proiecte.

Proiecte sociale prevăzute a se derula în anul 2006

1. „Tabor" — Comunitatea credincioșilor cu deficiență de auz din Arhiepiscopia Sibiului — SB.
2. Omul fără locuință — aproapele nostru — SB.
3. „Șansa ta" — Copiii super-dotați din satele Jud. Sibiu — SB.
4. Prevenția delincvenței juvenile — SB.
5. Serbare pentru vârstnicii peste 80 de ani:
a) „Serbarea primăverii",
b) „Serbarea — Vine Moș Crăciun" — SB.
6. „Centrul de asistență pentru vârstnici și copii" — BV.
7. „Centrul maternal" — BV.
8. „Ocrotirea sănătății și întreținerea pe timp nelimitat a vârstnicilor" — BV.

Inspector Asistență socială
Pr. NICOLAE LAȚCHESCU

„Servicii sociale cu caracter primar și de suport pentru persoanele vârstnice"

Asociația cu caracter diaconal „Sfântul Nicolae", care funcționează pe lângă Parohia Sibiu — Valea Aurie, are în derulare, începând cu 1 martie 2005, proiectul *„Servicii sociale cu caracter primar și de suport pentru persoanele vârstnice"*.

Și-au acordat sprijinul diverse personalități marcante ale instituțiilor cu profil social ale Municipiului Sibiu. Aș aminti pe d-nul Andrei Polefca — Secretarul General al Consiliului Județean Sibiu, d-na Anca Drăgan — Director General al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sibiu, d-na Monica Tacoi — Consilier al Prefecturii Sibiu, d-na Deleanu Mariana — Consilier al Serviciului Public de Asistență Socială al Municipiului Sibiu, d-na Cornelia Rotaru — Director al Căminului pentru persoane vârstnice Sibiu str. George Coșbuc, d-nul Daniel Ciocănea — D.G.A.P.C., coordonator de proiect, P.C. Părinte Ioan Miu — Directorul Adăpostului de noapte, precum și asistenți sociali ai S.P.A.S. — D.G.A.P.C. și ai altor instituții, asociații și fundații din Sibiu și din județul Sibiu.

P.C. Părinte Simion Săsăujan, paroh al Parohiei Sibiu — Valea Aurie I și președinte al Asociației „Sfântul Nicolae", a relevat faptul că „programul are drept scop prevenirea marginalizării sociale și îmbunătățirea condițiilor de trai pentru un număr de 40 persoane vârstnice domiciliate în municipiul Sibiu, acesta putând fi realizat prin intermediul furnizării de servicii sociale cu caracter primar (informare și consiliere), asistență și suport (livrarea unei mese calde la domiciliu și activități de petrecere a timpului liber) în funcție de nevoile identificate sau exprimate.

Obiectivele proiectului

Obiective generale și operaționale

1. Dezvoltarea de servicii sociale cu caracter primar pentru persoanele vârstnice din municipiul Sibiu aflate în situații de risc social.

- Implementarea managementului de caz pentru persoanele vârstnice incluse în proiect;
- Asigurarea de servicii de informare și consiliere pentru beneficiari;

2. Creșterea numărului de persoane vârstnice care beneficiază de servicii de asistență și suport la nivelul municipiului Sibiu;

- Asigurarea unei mese calde complete și echilibrate la domiciliu pentru un număr de 40 persoane vârstnice;
- Dezvoltarea unor activități de petrecere a timpului liber pentru persoanele vârstnice.

3. Conștientizarea de către societatea civilă a problematicii cu care se confruntă persoanele vârstei a treia.

- Implicarea actorilor din domeniul asistenței sociale în problematica persoanelor vârstnice prin organizarea de întâlniri trimestriale;
- Facilitarea dialogului între persoanele vârstnice și comunitate prin întâlniri săptămânale.

Cum se justifică acest proiect?

Conform *Strategiei de Asistență Socială a Județului Sibiu 2004—2007,* aprobată de către *Comisia Consultativă a județului,* asigurarea de servicii sociale la domiciliul persoanelor vârstnice reprezintă o prioritate pentru județul Sibiu. Datele statistice cuprinse în această strategie arată că în municipiul Sibiu au domiciliul stabil un număr de 25 838 persoane vârstnice, ceea ce reprezintă un procent de 16,68% din totalul populației stabilită în municipiu și un procent de 35,32% din totalul persoanelor vârstnice din județ. Din numărul total de persoane vârstnice domiciliate în Sibiu, persoanele cu vârsta peste 70 de ani reprezintă un procent de 44,42%.

Analizele cuprinse în *Strategia Județeană de Asistență Socială cu privire la oferta de servicii sociale alternative destinate persoanelor vârstnice din municipiul Sibiu,* scot în evidență faptul că aceste servicii nu răspund în totalitate nevoilor individuale și globale ale vârstnicilor, fiind extrem de reduse (0,6 persoane vârstnice beneficiază în prezent de aceste servicii la nivelul municipiului Sibiu) în timp ce nevoia de astfel de servicii cunoaște un trend ascendent datorită creșterii speranței de viață, situației economice precare și a polipatologiei specifice vârstei a treia.

Problematica persoanelor vârstnice la nivelul municipiului Sibiu a fost subiect de dezbatere între reprezentanții instituțiilor publice și membrii comunității sibiene la întâlnirea organizată în data de 14.05.2005 de *Serviciul Public de Asistență Socială a Județului Sibiu.* Analizele realizate cu ocazia acestui eveniment au reliefat faptul că problemele socio-economice cu care se confruntă vârsta a treia, accentuate și de starea de sănătate precară a persoanelor vârstnice, au condus la situația în care unui mare număr de persoane din această categorie îi este extrem de dificil să-și asigure un nivel de trai decent. Dificultățile de deplasare create atât de problemele specifice acestei categorii a populației, cât și de alți factori direcți sau indirecți, conduc la imposibilitatea anumitor persoane vârstnice de a se aproviziona sau de a-și asigura masa zilnică. În același timp s-a semnalat o accentuare a lipsei de angajare a familiei privind susținerea membrilor săi vârstnici, inclusiv în plan material, afectiv, moral, în planul respectului și al recunoștinței, dar și o desocializare în același timp la un proces de decoabitare în general din momentul constituirii familiei copiilor, ceea ce îi face pe vârstnici mai vulnerabili, mai ales când singurătatea acestora se asociază cu lipsa mijloacelor materiale și dependența de servicii sociale. În concluzie, s-a semnalat necesitatea implementării unor servicii sociale de îngrijire cu caracter primar și de suport pentru persoanele vârstnice ca variantă viabilă atât din punct de vedere financiar, cât și din punct de vedere al impactului pe care furnizarea acestor servicii îl va avea asupra potențialilor beneficiari direcți și indirecți.

În acest sens Serviciul Public Județean de Asistență Socială, în parteneriat cu Asociația de Binefacere „Sfântul Nicolae" Sibiu, și-a propus ca prin implementarea proiectului *Servicii sociale cu caracter primar și de suport pentru persoanele vârstnice,* să reducă și să evite marginalizarea socială a persoanelor vârstnice, să ofere soluții viabile în vederea creșterii capacităților de raportare la mediul social a acestui grup de persoane, să poată susține interesele acestora, să prevină și să soluționeze problemele semnalate prin intermediul *Strategiei de Asistență Socială a Județului Sibiu 2004—2007—2010.*

Pr. NICOLAE LAȚCHESCU,
Asistent social

Pregătirea celei de-a patra întâlniri a Comitetului de planificare, Sibiu (30 martie — 2 aprilie 2006), pentru organizarea celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene (AEE3), Sibiu, 4—9 septembrie 2007

În perioada 6—10 martie anul curent s-a aflat la Sibiu doamna Beate Fagerli, secretară a Consiliului Ecumenic al Bisericii (CEB), responsabilă din partea acestei Instituții cu organizarea AEE3. Scopul vizitei Doamnei Fagerli a fost de a lua un prim contact cu realitățile orașului, de a se informa despre stadiul pregătirilor locale în vederea organizării AEE3 și mai ales de a pregăti, împreună cu Secretariatul Comitetului local, detalii organizatorice legate de întrunirea Comitetului de planificare a AEE3.

Doamna Fagerli a sosit la Sibiu în seara zilei de 6 martie, când a vizitat centrul istoric al orașului Sibiu. În dimineața zilei de 7 martie a avut loc o primă ședință informativă cu secretarii Comitetului local. Apoi a fost primită în audiență oficială de către Înalt Prea Sfinția Sa Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului. Doamna Fagerli a transmis Înalt Prea Sfinției Sale salutări cordiale din partea Excelenței Sale, Domnul Colin Williams, Secretar general al CEB, după care au purtat o discuție legată de sosirea la Sibiu la sfârșitul lunii, a membrilor Comitetului de planificare, precum și despre stadiul pregătirilor AEE3. Înalt Prea Sfinția Sa a asigurat-o pe doamna Fagerli de tot sprijinul Bisericii Ortodoxe Române, prezentându-i totodată reședința mitropolitană, în special spațiile care ar putea fi folosite în timpul desfășurării marelui eveniment ecumenic. Înalt Prea Sfinția Sa a transmis de asemenea frățești salutări Excelenței Sale, Domnul Colin Williams.

În jurul amiezii Doamna Fagerli a fost primită în audiență oficială de Excelența Sa Dr. Christoph Klein, Episcopul Bisericii Evanghelice Germane C.A. După prezentarea cordialelor salutări din partea Excelenței Sale Colin Williams, Domnul Episcop a fost informat despre stadiul pregătirilor AEE3 și programul celei de-a patra întruniri a Comitetului de planificare de la Sibiu. Excelența Sa a făcut o serie de propuneri interesante legate de modul organizării AEE3 și de programul cultural din cadrul acesteia.

După-amiază, Doamna Fagerli a participat la o ședință a Comitetului local pentru organizarea AEE3. După salutul cordial din partea conducerii CEB și împărtășirea primelor impresii (pozitive) legate de orașul Sibiu și stadiul pregătirilor AEE3, Doamnei Fagerli i s-a prezentat activitatea Comitetului local, după care ea însăși a prezentat Comitetului local proiectul organizării forumurilor de discuții din cadrul AEE3, proiect ce urmează a fi înaintat spre dezbatere Comitetului de planificare.

Seara, a vizitat două familii ortodoxe din parohia „Sfinții Arhangheli" din Sibiu, care s-au angajat să ofere găzduire unor participanți la AEE3. Acest lucru a fost posibil prin amabilitatea Prea Cuvioasei Sale Preot Dr. Ioan Mircea Ielciu.

Ziua de 8 martie a fost rezervată unor ample discuții cu secretarii Comitetului local, punându-se la punct detaliile legate de sosirea membrilor Comitetului de planificare precum și de desfășurarea întrunirii acestuia. Apoi a fost vizitat locul unde va fi amplasat cortul în care se vor ține adunările plenare ale AEE3 precum și principalele hoteluri unde vor fi cazați participanții.

În 9 martie Doamna Fagerli a vizitat Academia Evanghelică, locul unde se vor ține ședințele Comitetului de planificare. Împreună cu domnul Raimer Wagner, director executiv al Academiei, au fost clarificate o serie de detalii organizatorice. Apoi s-a continuat vizitarea hotelurilor din împrejurimile Sibiului, după care în jurul amiezii Doamna Fagerli a fost primită în audiență de Prea Sfinția Sa Dr. Visarion Rășinăreanu. În prezența Prea Cuvioasei Sale Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului, Prea Sfinția Sa a prezentat Doamnei Fagerli activitățile ecumenice locale în care sunt angajate toate Bisericile istorice din Sibiu. În după-amiaza zilei de 9 martie a avut loc o ultimă ședință cu secretarii Comitetului local, clarificându-se o serie de detalii legate de organizarea AEE3. În dimineața zilei de 10 martie Doamna Fagerli a părăsit Sibiul, cu destinația Geneva.

A consemnat Prep. Dr. DANIEL BUDA